

Helyi tantárgyi program

Angol nyelv

9-12. évfolyam

Helyi tanterv

Élő idegen nyelv

**Közgazdasági szakmacsoportos képzés és emelt óraszámú
informatikaoktatás, 9-12. évfolyamok (310, 311, 312-es tagozatkódok)
2016-tól**

Tartalom

Kerettantervi megfelelés	2
A tantárgyról általánosságban.....	2
Tankönyvek, tanulmányi segédletek, taneszközök kiválasztásának elvei	2
Célok és feladatok	3
Fejlesztési követelmények.....	3
Értékelés	4
Ajánlott témakörök a 9–12. évfolyamra (egyben középszintű érettségi vizsga témakörei)	5
9. évfolyam	8
Tartalom	8
A továbbhaladás feltételei	17
10. évfolyam.....	18
Tartalom	18
A továbbhaladás feltételei	26
A fejlesztés várt eredményei a tanév végén	27
11. évfolyam.....	28
Tartalom	28
A továbbhaladás feltételei	36
12. évfolyam.....	37
Tartalom	37
A továbbhaladás feltételei	48
A fejlesztés várt eredményei a tanév végén	49
Helyi óratervek	50
Emelt óraszámú képzés 11-12 évfolyamon.....	51
Kerettantervi megfelelés	52
A tantárgyról általánosságban.....	52
Tankönyvek, tanulmányi segédletek, taneszközök kiválasztásának elvei	53
Célok és feladatok	53
Az értékelés módjai:.....	53
11.évfolyam.....	54
Tartalom:.....	54
A fejlesztés várt eredményei a ciklus végén:	54
Fejlesztési célok és feladatok készségenként	54
A továbbhaladás feltételei:	60
12. évfolyam.....	61
Tartalom:.....	61
A fejlesztés várt eredményei a ciklus végén:	61
Fejlesztési célok és feladatok készségenként	61

évfolyam	heti	évi	kerettantervi	helyi tervezésű	emelt szintű képzés heti	emelt szintű képzés évi
9.	4	144	108	36	0	0
10.	4	144	108	36	0	0
11.	4	144	108	36	5	180
12.	4	120	90	30	5	150

Kerettantervi megfelelés:

A kerettantervek kiadásának és jogállásának rendjéről szóló 51/2012. (XII. 21.) számú EMMI rendelet 6. mellékletében megjelent 6.2.02.1 idegen nyelv alapján készült helyi tanterv.

Iskolánkban a nevelő-oktató munka a Kerettanterv a szágimnáziumok 9-12. évfolyama számára c. dokumentum alapján folyik. (Megjelent az 51/2012. (XII. 21.) EMMI rendelet 14. mellékletében.)

A közműveltségi elemeket a tantárgy egyedi jellemzői miatt a NAT-ban azok a nyelvi szintek és kompetenciák testesítik meg, amelyeket a nemzetközi gyakorlatban és az érettségi követelményrendszerben mérceként használt Közös európai referenciakeret (KER) határoz meg. A nyelvi kompetenciák komplex fejlesztéséhez az ajánlott témakörök kínálnak kontextust.

A kerettanterv az elérendő célokat és nyelvi szinteket kétéves képzési szakaszokra bontva határozza meg.

	8. évfolyam	10. évfolyam	12. évfolyam
Első idegen nyelv	A2	A2-B1	B1

A tantárgyról általánosságban:

Ez a helyi tanterv a 2017-től érvényes érettségi követelményeknek is megfelel, az abban történt változásokat is tartalmazza, hiszen arra már a jelenlegi 11. évfolyamon és alsóbb évfolyamokon is meg kell kezdeni a felkészítést az eredményes érettségi vizsgához. Az első idegen nyelvből a középiskola 10. évfolyamának végére a tanulóknak el kell jutniuk az európai hatfokú skála második és harmadik szintjei közé, azaz egy A2-B1 közötti tudásszintre. Ez lehetőséget ad az intenzív készségfejlesztésre, a felzárkózásra és a nyelvi csoportok közös, de szükség szerint differenciált haladására és az egyéni szükségletek figyelembevételére is. Megfelelő alapul szolgál emellett ahhoz, hogy a továbbiakban minden tanuló eljusson a középiskolai tanulmányok végén minimumként előírt B1 szintre.

A tanulók motivációját növeli, ha a nyelvoktatás lehetőséget biztosít a tanulókat érdeklő tantárgyi tartalmak célnyelvi feldolgozására és a kommunikációs és információs technológiák használatára. Tudatosítani kell a nyelvórai és az iskolán kívüli nyelvtanulás lehetőségeit, hogy ez is segítse a tanulókat az önálló nyelvtanulóvá válás útján.

Ebben a nyelvtanítási szakaszban is fontosak a korosztályi sajátosságok. A tanárnak figyelembe kell vennie, hogy a legtöbb tanuló az önkeresés időszakát éli, kritikus önmagával szemben, erősek akortárs csoport hatásai. Ugyanakkor építhet a tanár a tanulók nyelvi kreativitására, problémamegoldó és kritikai gondolkodására is. A nyelvoktatás sikerében meghatározóak a motivációt felkeltő és fenntartó órai tevékenységek, a változatos interakciós formák, a nyelvi órák elfogadó légköre, a pozitív visszajelzések, a konstruktív támogatás és a tanulók számára is átlátható értékelés. Ugyancsak segítséget jelent számukra, ha gyakorlatot szereznek az önértékelés és a társértékelés módszereinek alkalmazásában, sikeres próbálkozásaik tudatosításában és hibáik felismerésében, azok önálló javításában.

Tankönyvek, tanulmányi segédletek, taneszközök kiválasztásának elvei:

A tankönyvsorozat a középiskolai idegen nyelvi tanterv követelményeit 100%-ban fedje.

A tananyag illeszthető legyen a tantervben megadott éves óraszámokhoz.

A tankönyvek és segédletek meg kell feleljenek a Közös Európai Referenciakeretben megfogalmazott és a NAT-ban nevesített nyelvtudási szintek funkcionális előírásainak. A tankönyv legyen tartalmában és kivitelezésében

motiváló, feleljen meg a tanulók életkori sajátosságainak. Legyenek hozzá autentikus hallgatási anyagok, gyakorló feladatok, melyeket a tanulók otthonukban is használhatnak. Legyen tanárbarát, azaz legyen hozzá munkafüzet, tanári kézikönyv és digitális segédanyag is.

A 12. évfolyamon lehetőséget kell biztosítani arra, hogy a tanulók megismerjék a nyelvi érettségi felépítését, követelményeit, és elsajátítsák az ezeknek megfelelő stratégiákat; megismerjék az érettségi során használt értékelési szempontokat, és alkalmazni tudják azokat önértékeléseik során; illetve gyakorlatot szerezzenek az érettségi vizsga feladatainak megoldásában is.

A nyelvtanár kiegészítheti a tankönyvi anyagot témához kapcsolódó on-line, fénymásolt vagy saját készítésű feladatokkal, ezzel elősegítve a csoporton belüli differenciált oktatást.

Célok és feladatok:

Az 9–10. évfolyam céljai között első helyen áll a tanulók motivációjának felkeltése és fejlesztése, folyamatos sikerélmény biztosítása. Cél, hogy a 10. évfolyam végére a diákok eljussanak az A2-B1 közötti szintre, stabil alapokkal, amelyen számukra ismert témakörökben, életszerű helyzetekben képesek információt kérni és kapni. Megértik hosszabb terjedelmű, autentikus hallott vagy olvasott szöveg lényegét, abból ki tudják szűrni a lényeges információt. Képesek több mondatból álló szöveget szóban és írásban létrehozni. Szókincsük elég fejlett ahhoz, hogy az ismert témakörökhöz kapcsolódó témákról szóban és írásban információt tudjanak cserélni.

A 12. évfolyam végére a diákoknak B1+ szintű nyelvtudást kell szerezniük, az előző szintnél fejlettebb szókincssel, szélesebb skálán mozgó, de ismert témákról kell képesnek lenniük szóban és írásban információt cserélni, hosszabb szövegeket megérteni és létrehozni.

A témakörök felölelik a tanterv egyéb tantárgyi tartalmait, hiszen a nyelvet nem önmagáért használjuk, hanem információszerezésre, illetve az információ feldolgozására. A kerettantervi törekvések hozzájárulnak az idegen nyelvi tananyag érthetővé tételéhez, de a tartalmakat más szempontból, másképp csoportosítva dolgozzuk fel, nehogy unalmassá váljanak. Fontos, hogy az önálló olvasás és az osztálytermen kívüli nyelvi hatások segítsék a nyelvtanulást.

Ebben az életkorban a diákokat már nagymértékben segíti a szabályszerűségek felismerése és alkalmazása, de a hangsúly továbbra is a jelentésen, kontextuson és kommunikáción van. A középiskolában egyensúlyt kell teremteni a folyamatos beszéd és a nyelvhelyesség között.

A 12. osztály végére a diákoknak el kell sajátítaniuk az önálló nyelvfejlesztéshez elengedhetetlen nyelvtanulási stratégiákat.

Fejlesztési követelmények:

A tanuló ismert témakörben szóban és írásban tud információt cserélni, szöveget megérteni és létrehozni. Tisztában van a nyelvtanulás részterületeivel (hallott szöveg értése, beszédkészség, olvasásértés, szókincs, fogalmazás stb.), kialakult és továbbfejleszthető nyelvtanulási stratégiái vannak. Nyelvtudását önállóan szinten tartja, illetve szakmai érdeklődésének megfelelően fejleszti, az osztálytermen kívüli idegen nyelvi hatásokat (tévéműsorok, újságok, internet stb.) is hasznosítja önálló haladása érdekében. Nyelvtudása segítségével más országok népeiről és kultúrájáról is képet tud alkotni.

A fejlesztés várható eredménye, hogy a tanulók a 12. évfolyam végén elérik vagy megközelítik a KER szerinti B1+ szintet.

Értékelés:

A tanulói teljesítmények értékelésének a középiskolai szakaszban továbbra is három fő célja van: visszajelzést nyújtani az előírt tananyagban elért előrehaladásról és a diákok erős és gyenge pontjairól, hozzájárulni a nyelvtanulási motiváció fenntartásához és további erősítéséhez; valamint erősíteni a tanulók reális önértékelését. Negyedik értékelési szempontként ebben az oktatási szakaszban belép az egyre önállóbb, öntevékenyebb nyelvtanulás és nyelvhasználat, amelyet a teljesítmény értékelésével bátorítani kell.

A kerettantervi célok között a korábban elsőbbséget élvező beszédértés- és beszédképesség-fejlesztés helyett a 9-12. évfolyamokon a nyelvtudás fejlesztése mind a négy készségterületen komplexen történik. Az értékelés ebben a szakaszban mind a négy alapkészségre egységesen kitér. Alapelv, hogy értékeléskor a tanár mind a tanórai, mind a tanórán kívüli tanulói teljesítményeket értékeli. Az értékelés elsődleges célja ne a negatívumok kiemelésére, hanem a teljesítmény, hozzáállás, motiváltság, öntevékenység javulására koncentráljon.

A tanulói teljesítmény értékelésének nem elsődleges formája a célirányos számonkérés, sokkal inkább az egyes idegen nyelven végzett egyéni, páros vagy csoportos tevékenységek minősítése. A gyengébben teljesítő diákoknak több alkalmat kell biztosítani arra, hogy fejlődésükről számot adjanak.

Feltétlenül kerülni kell a hagyományos „felelés” jellegű számonkérést, mivel ez egyértelműen hozzájárul a gátlások erősödéséhez.

Ebben a korban a tanulók önértékelése már igen fejlett, tisztában vannak saját erős és gyenge pontjaikkal, így egyre inkább felelőssé válnak saját nyelvtudásuk fejlesztéséért.

A teljesítmények értékelésekor továbbra is fontos alapelv: a nyelvi készségeket, a használható nyelvtudást fejlesszük és értékeljük, szemben a nyelvről való ismeretekkel.

A teljesítmények értékelésének és a folyamatos önfejlesztésnek elengedhetetlen feltétele, hogy a diákokat ne csak megtanítsuk nyelvet tanulni, hanem fokozatosan kialakítsuk bennük az igényt arra, hogy az idegen nyelvet önállóan és természetesen használják. Váljon az idegen nyelvi kommunikáció életük részévé a nyelvhasználat minden területén. Alakuljon ki bennük az az igény, hogy egyes idegen nyelvi kudarcaikat ki tudják elemezni, és a tanár segítségével kezelni tudják. Tudjanak önállóan fejlődni. Egyértelműen tudatosuljon bennük, melyik nyelvtanulási stratégiának, tevékenységnek mi a célja, mi a várható kimenete, és ők maguk mit tehetnek esetleges problémáik megoldásáért. Mivel a nyelvtanulás során gyakori az egyéni különbségekből fakadó változatos teljesítmény, a diákoknak egyénre szabott stratégiákat kell alkalmazniuk, és ez külön törődést kíván a nyelvtanár részéről. Idegen nyelven kommunikálni öröm, ezt kell erősítenie a tanulói értékelésnek.

Az eredményes tanulás-tanítás folyamat alapfeltétele a folyamatos és rendszeres értékelés, melynek során képet kapunk arról, hogy tanulóink milyen fejlettségi fokot értek el a négy alapkészség területén, milyen mértékig sajátították el a tanított anyagot, és, hogy mennyire tudják teljesíteni a tantervben megfogalmazott követelményeket.

Ajánlott témakörök a 9–12. évfolyamra (egyben középszintű érettségi vizsga témakörei)	
Témák	Kapcsolódási pontok
<i>I. Személyes vonatkozások, család</i> A tanuló személye, életrajza, életének fontos állomásai. Személyes tervek. Családi élet, családi kapcsolatok. A családi élet mindennapjai, otthoni teendők. Egyén és család nálunk és a célországokban.	<i>Etika:</i> önismeret, ember az időben - gyermekkor, ifjúság, felnőttkor öregkor, családi élet.
<i>II. Ember és társadalom</i> Emberek külső és belső jellemzése. Baráti kör. A tizenévesek világa: kapcsolat a kortársakkal, felnőttekkel. Női és férfi szerepek, ismerkedés, házasság. Felelősségvállalás másokért, rászorulóknak segítése. Ünnepek, családi ünnepek. Öltözködés, divat. Hasonlóságok és különbségek az emberek között, tolerancia (pl. fogyatékkal élők). Konfliktusok és kezelésük. Társadalmi szokások nálunk és a célországokban.	<i>Etika:</i> társas kapcsolatok, előítélet, tolerancia, bizalom, együttérzés; fogyatékkal élők, szegények és gazdagok. <i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> a jövedelem szerepe a családban, kiadás, bevétel, megtakarítás, hitel, rezszi, zsebpénz. <i>Földrajz:</i> biotermékek.
<i>III. Környezetünk</i> Az otthon, a lakóhely és környéke (a lakószoba, a lakás, a ház bemutatása). A lakóhely nevezetességei, szolgáltatások, szórakozási lehetőségek. A városi és a vidéki élet összehasonlítása. Növények és állatok a környezetünkben. Környezetvédelem a szűkebb környezetünkben: Mit tehetünk környezetünkért és a természet megóvásáért, fenntarthatóságáért? Időjárás, éghajlat. Globális kihívások.	<i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek; hon- és népismeret:</i> lakóhely és környék hagyományai, az én falum, az én városom. <i>Biológia-egészségtan:</i> élőhely, életközösség, védett természeti érték, változatos élővilág. <i>Földrajz:</i> településtípusok; globális problémák, fenntarthatóság, környezettudatosság, életminőségek különbségei, pl. az éhezés és a szegénység okai; a Föld mozgása, az időjárás tényezői, a Föld szépsége, egyedisége.
<i>IV. Az iskola</i> Saját iskolájának bemutatása (sajátosságok, pl. szakmai képzés, tagozat). Tantárgyak, szakmai tárgyak, órarend, érdeklődési kör, tanulmányi munka. Az ismeretszerzés különböző módjai. A nyelvtanulás, a nyelvtudás szerepe, fontossága, például a választott szakmában. Az internet szerepe az iskolában, a tanulásban. Az iskolai élet tanuláson kívüli eseményei. Iskolai hagyományok nálunk és a célországokban.	<i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek; társadalmi, állampolgári ismeretek:</i> a tudás fogalmának átalakulása, a tanulás technikái, élethosszig tartó tanulás. <i>Informatika:</i> digitális tudásbázisok, könyvtári információs rendszerek.
<i>V. A munka világa</i> Diákmunka, nyári munkavállalás.	<i>Szakmai tárgyak:</i> a tárgyak jellegének megfelelően.

Foglalkozások és a szükséges kompetenciák, rutinok, köteleességek. A képzési iránynak megfelelő szakmák. Pályaválasztás, továbbtanulás vagy munkába állás. Önéletrajz, állásinterjú.	
<i>VI. Életmód</i> Napirend, időbeosztás. Az egészséges életmód (a helyes és a helytelen táplálkozás, a testmozgás szerepe az egészség megőrzésében, testápolás). Életünk és a stressz. Étkezési szokások a családban. Ételek, kedvenc ételek, sütés-főzés. Étkezés iskolai menzán, éttermekben, gyorséttermekben. Ételrendelés telefonon és interneten. Gyakori betegségek, sérülések, baleset. Gyógykezelés (házi orvos, szakorvos, kórházak, alternatív gyógy módok). Életmód nálunk és a célországokban. Függőségek (dohányzás, alkohol, internet, drog stb.).	<i>Biológia-egészségtan:</i> testrészek, egészséges életmód, a betegségek ismérvei, fogyatékkal élők, betegségmegelőzés, elsősegély. <i>Testnevelés és sport:</i> a rendszeres testedzés hatása a szervezetre.
<i>VII. Szabadidő, művelődés, szórakozás</i> Szabadidős elfoglaltságok, hobbik. Színház, mozi, koncert, kiállítás stb. A művészetek szerepe a mindennapokban. Sportolás, kedvenc sport, iskolai sport. Olvasás, rádió, tévé, videó, számítógép, internet. Az infokommunikáció szerepe a mindennapokban. Kulturális és sportélet nálunk és a célországokban.	<i>Földrajz:</i> más népek kultúrái. <i>Magyar nyelv és irodalom:</i> rövid epikai, lírai, drámai művek olvasása, a reklám és a popzene új szóbeli költészete. <i>Informatika:</i> e-könyvek, médiatudatosság. <i>Testnevelés és sport:</i> táncok, népi játékok, a sport és az olimpia története, példaképek szerepe, sportágak jellemzői. <i>Ének-zene:</i> népzene, klasszikus zene, pop zene. <i>Dráma és tánc:</i> a szituáció alapelemei, beszédre készítés, befogadás, értelmezés, különböző kultúrák mítoszai, mondái. <i>Vizuális kultúra:</i> művészi alkotások leírása, értelmezése.

<i>VIII. Utazás, turizmus</i> A közlekedés eszközei, lehetőségei, a tömegközlekedés, a kerékpáros közlekedés. Nyaralás itthon, illetve külföldön. Utazási előkészületek, egy utazás megtervezése, megszervezése. Az egyéni és a társas utazás előnyei és hátrányai. Turisztikai célpontok. Célnyelvi kultúrák.	<i>Földrajz:</i> a kulturális élet földrajzi alapjai, nyelvek és vallások, egyes meghatározó jellegű országok turisztikai jellemzői.
<i>IX. Tudomány és technika</i> Népszerű tudományok, ismeretterjesztés. A technikai eszközök szerepe a mindennapi életben. Az internet szerepe a magánéletben, a tanulásban és a munkában.	<i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek; fizika:</i> tudománytörténeti jelentőségű felfedezések, találmányok. <i>Informatika:</i> számítógépen keresztül való kapcsolattartás, információ keresése, az informatikai eszközöket alkalmazó média megismerése, az elterjedt infokommunikációs eszközök előnyeinek és kockázatainak megismerése, a netikett alapjainak megismerése, előszóval kísért bemutatók és felhasználható eszközeik.
<i>X. Gazdaság és pénzügyek</i> Családi gazdálkodás. A pénz szerepe a mindennapokban. A képzési iránynak megfelelő szakmák gazdasági vonatkozásai. Vásárlás, szolgáltatások (pl. posta, bank). Üzleti világ, fogyasztás, reklámok. Pénzkezelés a célnyelvi országokban.	<i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek; társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> a jövedelem szerepe a családban, kiadás, bevétel, megtakarítás, hitel, rezszi, zsebpénz.

9. évfolyam

Évi óraszám: 144 óra

Tartalom

Ajánlás a szabadon felhasználható órák tartalmához (46 óra):

- Kiegészítő ismeretek: a témakörök elmélyítése, a helyi sajátosságokkal való kiegészítés (saját iskolám, iskolám ünnepei, hazám és/vagy célnyelvi országok ünnepei, szokásai stb.)
és/vagy
- Differenciálás, gyakorlás: az elsajátított ismeretek begyakorlása, elmélyítése a tanulók egyéni igényeinek megfelelően
és/vagy
- Projektmunkák: a témakörökhöz kapcsolódó projektmunkák készítése egyéni, pár-, vagy csoportmunkában

a) Kommunikációs szándékok

A kommunikációs szándékokat az 51/2012. (XII. 21.) számú EMMI rendelet 6. mellékletében megjelent 6.2.02.1 kerettanterv 6.2.02.2 függeléke tartalmazza B1- és B1 nyelvi szintekre, angol és német nyelvre vonatkozóan

b) Fogalomkörök

Az idegen nyelvi fogalomköröket az 51/2012. (XII. 21.) számú EMMI rendelet 6. mellékletében megjelent 6.2.02.1 kerettanterv 6.2.02.2 függeléke tartalmazza B1- és B1 nyelvi szintekre, angol és német nyelvre vonatkozóan

c) Tematikai egységek (9. évfolyam)

Tematikai egység /fejlesztési cél	I. Személyes vonatkozások, család		Óraszám 18
Előzetes tudás	A2		
További feltételek	Személyi: nyelvtanár		
	Tárgyi: Tankönyv, munkafüzet, füzet, szótárfüzet, CD-s magnó, CD, internet-hozzáférés, kivetítő		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A tanuló képes szóban és írásban bemutatkozni, bemutatni családját, rokonsági viszonyokat kifejezni. A tanuló ismeri a bemutatkozó kommunikációs foratókönyvet, és egyre kevesebb zökkenővel alkalmazza. A tanuló képes megérteni a hétköznapi nyelven írt, a témakörhöz kapcsolódó, lényegre törő autentikus vagy kismértékben szerkesztett szövegeket. A tanuló képes rövid köznyelvi, világosan megfogalmazott szöveget főbb pontjaiban megérteni.		
Ismeretek/fejlesztési követelmények Informális és formális bemutatkozás A tanuló életrajza, életének fontos állomásai. Családi élet, családi kapcsolatok. A családi élet mindennapjai, otthoni teendők.	Pedagógiai eljárások, módszerek, munka- és szervezési formák egyéni, páros és csoportmunka, projektmunka, kiegészítő eszközök alkalmazása	Kapcsolódási pontok Etika: családi élet, generációk kapcsolata, Osztályfőnöki: család és háztartás Informatika: számítógépen keresztül való kapcsolattartás, infokommunikációs eszközök	Tananyagok Tankönyv, munkafüzet, füzet, szótárfüzet, CD-s magnó, CD, internet-hozzáférés, kivetítő

Tematikai egység /fejlesztési cél	II. Ember és társadalom			Óraszám 18
Előzetes tudás	A2			
További feltételek	Személyi: nyelvtanár Tárgyi: Tankönyv, munkafüzet, füzet, szótárfüzet, CD-s magnó, CD, internet-hozzáférés, kivetítő			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A tanuló képes egyszerű, felsorolás jellegű egyénleírásokat szóban és írásban kifejezni. Szókincsbővítés: öltözködés, divat, ünnepek. A tanuló képes rövid baráti leveleket megfogalmazni, mintakövetéssel, betanított sémák alapján. A tanuló képes lényegre törő köznyelvi beszédet megérteni, eredeti vagy szerkesztett hallott szöveg alapján információt azonosítani, leírásokat felismerni. A tanuló képes megadott minta alapján szituációs gyakorlatot végrehajtani (pl. boltban vásárolni, stb.)			
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Pedagógiai eljárások, módszerek, munka- és szervezési formák	Kapcsolódási pontok	Taneszközök	
Emberek külső jellemzése. Barátok. Levelező barátok. Más kapcsolatok. Öltözködés, Stílus. Ünnepek Vásárlás	egyéni, páros és csoportmunka, projektmunka, kiegészítő eszközök alkalmazása	Etika: társas kapcsolatok, előítélet, tolerancia, bizalom, együttérzés; fogyatékkal élők, szegények és gazdagok. Informatika: infokommunikációs eszközök, kapcsolattartás. Osztályfőnöki: tudatos vásárlás.	Tankönyv, munkafüzet, füzet, szótárfüzet, CD-s magnó, CD, internet-hozzáférés, kivetítő	

Tematikai egység /fejlesztési cél	III. Környezetünk			Óraszám 18
Előzetes tudás	A2			
További feltételek	Személyi: nyelvtanár			
	Tárgyi: Tankönyv, munkafüzet, füzet, szótárfüzet, CD-s magnó, CD, internet-hozzáférés, kivetítő			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A tanuló képes szóban és írásban egyszerű leírást adni a közvetlen környezetéről, saját szobájáról, saját lakásáról. Képes beszámolni saját tetteiről a környezettudatosság jegyében. A tanuló képes képleírást adni az eddigi ismert témákban. A tanuló képes egyszerű nyelvezetű, kis mértékben szerkesztett szövegből kiemelni a lényeges információkat ismert témakörben. A tanuló képes önállóan beszámolni az időjárásról, a növényekről és az állatokról. Szókincse ezekben a témákban gazdagodik.			
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Pedagógiai eljárások, módszerek, munka- és szervezési formák	Kapcsolódási pontok	Taneszközök	
Az otthon, a lakóhely és környéke (a lakószoba, a lakás, a ház bemutatása). Növények és állatok a környezetünkben. Környezettudatosság, időjárás	egyéni, páros és csoportmunka, projektmunka, kiegészítő eszközök alkalmazása	Osztályfőnöki: környezettudatosság otthon és a lakókörnyezetben. Társadalmi és állampolgári ismeretek. lakóhely és környék hagyományai. Földrajz: településtípusok; időjárás. Informatika: infokommunikációs eszközök, kapcsolattartás.	Tankönyv, munkafüzet, füzet, szótárfüzet, CD-s magnó, CD, internet-hozzáférés, kivetítő	

Tematikai egység /fejlesztési cél	IV. Az iskola			Óraszám 15
Előzetes tudás	A2			
További feltételek	Személyi: nyelvtanár			
	Tárgyi: Tankönyv, munkafüzet, füzet, szótárfüzet, CD-s magnó, CD, internet-hozzáférés, kivetítő			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A tanuló képes szóban és írásban egyszerű, lényegre törő leírást adni saját iskolájáról, órarendjéről, tantárgyairól. A tanuló képes a saját érdeklődési köréről rövid baráti leveleket megfogalmazni, mintakövetéssel, betanított sémák alapján. A tanuló képes lényegre törő köznyelvi beszédet megérteni, eredeti vagy szerkesztett hallott szöveg alapján információt azonosítani, leírásokat felismerni. A tanuló képes megadott minta alapján szituációs gyakorlatot végrehajtani (pl. érdeklődést mutatni, rákérdezni információra). A tanuló képes önállóan használni az internetes felületet gyakorlás céljából.			
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Pedagógiai eljárások, módszerek, munka- és szervezési formák	Kapcsolódási pontok	Taneszközök	
Saját iskola bemutatása. Tantárgyak, órarend, érdeklődési kör, tanulmányi munka. Az internet szerepe az iskolában, a tanulásban	egyéni, páros és csoportmunka, projektmunka, kiegészítő eszközök alkalmazása	Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: a tudás fogalmának átalakulása, a tanulás technikái, élethosszig tartó tanulás. Informatika: digitális tudásbázisok, könyvtári információs rendszerek.	Tankönyv, munkafüzet, füzet, szótárfüzet, CD-s magnó, CD, internet-hozzáférés, kivetítő	

Tematikai egység /fejlesztési cél		V. A munka világa		Óraszám 15	
Előzetes tudás	A2				
További feltételek	Személyi: nyelvtanár				
	Tárgyi: Tankönyv, munkafüzet, füzet, szótárfüzet, CD-s magnó, CD, internet-hozzáférés, kivetítő				
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A tanuló képes a közismert foglalkozásokat megnevezni, körülírni. Képes beszámolni kötelességekről, képességekről szóban és írásban. A tanuló képes szituációs gyakorlatot végrehajtani a foglalkoztatás témakörben (pl. állásinterjú kérdéseire válaszolni) A tanuló képes megadott séma alapján álláshirdetésre írásban jelentkezni. A tanuló képes lényegre törő köznyelvi beszédet megérteni, eredeti vagy szerkesztett hallott szöveg alapján információt azonosítani, leírásokat felismerni.				
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Pedagógiai eljárások, módszerek, munka- és szervezési formák	Kapcsolódási pontok	Taneszközök		
Kötelességek,képességek. Foglalkozások. Önkéntesség. A siker.	egyéni, páros és csoportmunka, projektmunka, kiegészítő eszközök alkalmazása	Osztályfőnöki:pálya orientáció és munka. Szakmai tárgyak: karrier, munkalehetőségek, betölthető állások, a munka és a személyes pénzügyek	Tankönyv, munkafüzet, füzet, szótárfüzet, CD-s magnó, CD, internet-hozzáférés, kivetítő		

Tematikai egység /fejlesztési cél	VI. Életmód			Óraszám 22
Előzetes tudás	A2			
További feltételek	Személyi: nyelvtanár			
	Tárgyi: Tankönyv, munkafüzet, füzet, szótárfüzet, CD-s magnó, CD, internet-hozzáférés, kivetítő			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A tanuló képes a témakör szókincsét hasznosítani. Képes egyszerű kijelentéseket tenni a napirenddel, illetve időbeosztással kapcsolatosan. A tanuló képes szóban és írásban tetszést, illetve nem tetszést nyilvánítani étkezési szokásokat illetően. A tanuló képes kommunikációs gyakorlatot végrehajtani (pl. telefonon rendelni, stb.) A tanuló képes tanári irányítással használni az internetes felületet különböző célokból (pl. internetes rendelés, foglalás stb.) A tanuló képes lényegre törő köznyelvi beszédet megérteni, eredeti vagy szerkesztett hallott szöveg alapján információt azonosítani, leírásokat felismerni.			
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Pedagógiai eljárások, módszerek, munka- és szervezési formák	Kapcsolódási pontok	Taneszközök	
Napirend, időbeosztás. Étkezési szokások a családban. Ételek, kedvenc ételek. Ételrendelés telefonon és interneten.	egyéni, páros és csoportmunka, projektmunka, kiegészítő eszközök alkalmazása	Osztályfőnöki: testi és lelki egészség, balesetek megelőzése, egészséges ételek. Informatika: infokommunikációs eszközök, kapcsolattartás, információ keresése.	Tankönyv, munkafüzet, füzet, szótárfüzet, CD-s magnó, CD, internet-hozzáférés, kivetítő	

Tematikai egység /fejlesztési cél	VII. Szabadidő, művelődés, szórakozás			Óraszám 19
Előzetes tudás	A2			
További feltételek	Személyi: nyelvtanár			
	Tárgyi: Tankönyv, munkafüzet, füzet, szótárfüzet, CD-s magnó, CD, internet-hozzáférés, kivetítő			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A tanuló képes szóban és írásban bemutatkozni, bemutatni hobbiját, kedvenc elfoglaltságait. A tanuló ismeri a témakörhöz kötött kommunikációs foratókönyveket, és egyre kevesebb zökkenővel alkalmazza őket. A tanuló képes megérteni a hétköznapi nyelven írt, a témakörhöz kapcsolódó, lényegre törő autentikus vagy kismértékben szerkesztett szövegeket. A tanuló képes rövid köznyelvi, világosan megfogalmazott szöveget főbb pontjaiban megérteni.			
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Pedagógiai eljárások, módszerek, munka- és szervezési formák	Kapcsolódási pontok	Tananyagok	
Szabadidős elfoglaltságok, hobbik. Olvasás, rádió, tévé, videó, számítógép, internet. Sportolás, kedvenc sport, veszélyes sportok.	egyéni, páros és csoportmunka, projektmunka, kiegészítő eszközök alkalmazása	Földrajz: más népek kultúrái. Informatika: e-könyvek, médiatudatosság. Ének-zene: népzene, klasszikus zene, popzene. Dráma és tánc: a szituáció alapelemei, beszédre készítés, befogadás, értelmezés.	Tankönyv, munkafüzet, füzet, szótárfüzet, CD-s magnó, CD, internet-hozzáférés, kivetítő	

Tematikai egység /fejlesztési cél	VIII. Tudomány és technika			Óraszám 19
Előzetes tudás	A2			
További feltételek	Személyi: nyelvtanár			
	Tárgyi: Tankönyv, munkafüzet, füzet, szótárfüzet, CD-s magnó, CD, internet-hozzáférés, kivetítő			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A tanuló képes valóságos vagy elképzelt események részleteinek egyszerű bemutatására. Képes történetek elmondására. A tanuló képes egyszerű műszaki információkat megérteni. A tanuló ismeri a témakörhöz kötött kommunikációs forráskönyveket, és egyre kevesebb zökkenővel alkalmazza őket. A tanuló képes megérteni a hétköznapi nyelven írt, a témakörhöz kapcsolódó, lényegre törő autentikus vagy kismértékben szerkesztett szövegeket. A tanuló képes rövid köznyelvi, világosan megfogalmazott szöveget főbb pontjaiban megérteni.			
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Pedagógiai eljárások, módszerek, munka- és szervezési formák	Kapcsolódási pontok	Tananyagok	
A technikai eszközök szerepe a mindennapi életben. Felfedezések.	egyéni, páros és csoportmunka, projektmunka, kiegészítő eszközök alkalmazása	Informatika: e-könyvek, médiatudatosság.	Tankönyv, munkafüzet, füzet, szótárfüzet, CD-s magnó, CD, internet-hozzáférés, kivetítő	

A továbbhaladás feltételei

Hallott szöveg értése

A tanuló képes

- kb. 100 szavas köznyelvi szövegben a lényeges információt a lényegtelenről elkülöníteni;
- kb. 100 szavas köznyelvi szövegben ismeretlen nyelvi elem jelentését a szövegösszefüggésből kikövetkeztetni;
- kb. 100 szavas köznyelvi szövegben fontos információt megérteni;
- kb. 100 szavas köznyelvi szövegben specifikus információt azonosítani;
- köznyelvi beszélgetés vagy monologikus szöveg lényegét megérteni.

Beszédkésztség

A tanuló képes

- köznyelven megfogalmazott kérdésekre egyszerű struktúrákban rendezett válaszokat adni;
- egyszerű mondatokban közléseket megfogalmazni, kérdéseket feltenni, eseményeket elmesélni, érzelmeket kifejezni;
- megértési, illetve kifejezési problémák esetén segítséget kérni;
- beszélgetésben részt venni;
- társalgást követni.

Olvasott szöveg értése

A tanuló képes

- kb. 150 szavas, köznyelven megírt szöveget elolvasni;
- kb. 150 szavas köznyelvi szövegben lényeges információt a lényegtelenről megkülönböztetni;
- ismert nyelvi elemek segítségével kb. 150 szavas köznyelvi szövegben ismeretlen nyelvi elemek jelentését kikövetkeztetni;
- kb. 150 szavas köznyelven megírt szövegben fontos információt megtalálni;
- kb. 150 szavas köznyelvi szövegben specifikus információt azonosítani;
- kb. 150 szavas köznyelven megírt szöveg lényegét megérteni;
- egyszerű vagy egyszerűsített publicisztikai illetve irodalmi szöveget követni.

Íráskésztség

- A tanuló képes
- kb. 100 szavas, tényszerű információt közvetítő néhány bekezdésből álló, szöveget írni;
- gondolatait változatos kifejezésekkel és mondat szerkezetekkel, a megfelelő nyelvi eszközök használatával, logikai összefüggések alapján szöveggé rendezni, egyszerű közléseket írásban megfogalmazni;
- különböző szövegfajtákat létrehozni;
- változatos közlésformákat (leírás, elbeszélés, jellemzés) használni.

10. évfolyam

Évi óraszám: 144

Tartalom

Ajánlás a szabadon felhasználható órák tartalmához (46 óra):

- Kiegészítő ismeretek: a témakörök elmélyítése, a helyi sajátosságokkal való kiegészítés (saját iskolám, iskolám ünnepei, hazám és/vagy célnyelvi országok ünnepei, szokásai stb.)

és/vagy

- Differenciálás, gyakorlás: az elsajátított ismeretek begyakorlása, elmélyítése a tanulók egyéni igényeinek megfelelően

a) Kommunikációs szándékok

A kommunikációs szándékokat az 51/2012. (XII. 21.) számú EMMI rendelet 6. mellékletében megjelent 6.2.02.1 kerettanterv 6.2.02.2 függeléke tartalmazza B1- és B1 nyelvi szintekre, angol és német nyelvre vonatkozóan

b) Fogalomkörök

Az idegen nyelvi fogalomköröket az 51/2012. (XII. 21.) számú EMMI rendelet 6. mellékletében megjelent 6.2.02.1 kerettanterv 6.2.02.2 függeléke tartalmazza B1- és B1 nyelvi szintekre, angol és német nyelvre vonatkozóan

c) Tematikai egységek (10. évfolyam)

Tematikai egység /fejlesztési cél	I. Ember és társadalom			Óraszám 21
Előzetes tudás	A2			
További feltételek	Személyi: nyelvtanár			
	Tárgyi: Tankönyv, munkafüzet, füzet, szótárfüzet, CD-s magnó, CD, internet-hozzáférés, kivetítő			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A tanuló képes egyszerű, felsorolás jellegű egyénleírásokat szóban és írásban kifejezni. Szókincs bővítés: öltözködés, divat, ünnepek, konfliktusok és problémák. A tanuló képes baráti leveleket megfogalmazni, mintakövetéssel, egyre kevesebb begyakorolt és több szabadon választott szerkezetekkel. A tanuló képes lényegre törő köznyelvi beszédet megérteni, eredeti vagy szerkesztett hallott szöveg alapján információt azonosítani, leírásokat felismerni. A tanuló képes megadott minta alapján szituációs gyakorlatot végrehajtani (pl. boltban vásárolni, találkozót megszervezni)			
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Pedagógiai eljárások, módszerek, munka- és szervezési formák	Kapcsolódási pontok	Taneszközök	
Emberek külső jellemzése. Baráti kör. A tizenévesek világa: kapcsolat a kortársakkal, felnőttekkel. Ünnepek, családi ünnepek. Öltözködés, divat. Konfliktusok és kezelésük.	egyéni, páros és csoportmunka, projektmunka, kiegészítő eszközök alkalmazása	Etika: társas kapcsolatok, előítélet, tolerancia, bizalom, együttérzés; szegények és gazdagok. Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: a jövedelem szerepe a családban, kiadás, bevétel, megtakarítás, hitel, rezszi, zsebpénz. Osztályfőnöki: tudatos vásárlás. Informatika: infokommunikációs eszközök, kapcsolattartás, információ keresése.	Tankönyv, munkafüzet, füzet, szótárfüzet, CD-s magnó, CD, internet-hozzáférés, kivetítő	

Tematikai egység /fejlesztési cél	II. Utazás, turizmus			Óraszám 20
Előzetes tudás	A2			
További feltételek	Személyi: nyelvtanár			
	Tárgyi: Tankönyv, munkafüzet, füzet, szótárfüzet, CD-s magnó, CD, internet-hozzáférés, kivetítő			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A tanuló képes szituációs gyakorlatot önállóan, illetve párban elvégezni, megadott minta alapján (pl. útbaigazítás, jegyvásárlás, szállás elfoglalása). A tanuló képes önállóan használni az internetes felületet gyakorlati céllal (pl. jegyfoglalás, szállásfoglalás). A tanuló képes gondolatcserére, véleménynyilvánításra, egy gondolat vagy probléma lényegének kifejtésére megközelítő pontossággal. A tanuló képes a legfontosabb információt megérteni adott témában. A tanuló képes a célnyelvi kultúráról röviden és egyszerűen információt közvetíteni.			
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Pedagógiai eljárások, módszerek, munka- és szervezési formák	Kapcsolódáspontok	Taneszközök	
A közlekedés eszközei, lehetőségei, a tömegközlekedés, a kerékpáros közlekedés. Nyaralás itthon, illetve külföldön. Utazási előkészületek, egy utazás megtervezése, megszervezése. Turisztikai célpontok. Célnyelvi és más kultúrák.	egyéni, páros és csoportmunka, projektmunka, kiegészítő eszközök alkalmazása	Osztályfőnöki: közlekedési ismeretek. Földrajz: a kulturális élet földrajzi alapjai, nyelvek és vallások, egyes meghatározó jellegű országok turisztikai jellemzői. Informatika: infokommunikációs eszközök, kapcsolattartás, információ keresése.	Tankönyv, munkafüzet, füzet, szótárfüzet, CD-s magnó, CD, internet-hozzáférés, kivetítő	

Tematikai egység /fejlesztési cél	III. Tudomány és technika			Óraszám 18
Előzetes tudás	A2			
További feltételek	Személyi: nyelvtanár			
	Tárgyi: Tankönyv, munkafüzet, füzet, szótárfüzet, CD-s magnó, CD, internet-hozzáférés, kivetítő			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A tanuló képes valóságos vagy elképzelt események részleteinek bemutatására. Képes történetek elmondására. A tanuló képes egyszerű műszaki információkat megérteni. Képes az internet előnyeit és hátrányait felismerni és beszámolni róluk. A tanuló ismeri a témakörhöz kötött kommunikációs forгатókönyveket, és egyre kevesebb zökkenővel alkalmazza őket. A tanuló képes megérteni a hétköznapi nyelven írt, a témakörhöz kapcsolódó, lényegre törő autentikus vagy kismértékben szerkesztett szövegeket. A tanuló képes rövid köznyelvi, világosan megfogalmazott szöveget főbb pontjaiban megérteni.			
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Pedagógiai eljárások, módszerek, munka- és szervezési formák	Kapcsolódási pontok	Taneszközök	
A technikai eszközök szerepe a mindennapi életben. Az internet szerepe a magánéletben, a tanulásban és a munkában.	egyéni, páros és csoportmunka, projektmunka, kiegészítő eszközök alkalmazása	Informatika: számítógépen keresztül való kapcsolattartás, információ keresése, az informatikai eszközöket alkalmazó média, az elterjedt infokommunikációs eszközök előnyei és kockázatai, a netikett alapjai, élőszóval kísért bemutatók és felhasználható eszközeik.	Tankönyv, munkafüzet, füzet, szótárfüzet, CD-s magnó, CD, internet-hozzáférés, kivetítő	

Tematikai egység /fejlesztési cél	IV. Életmód			Óraszám 25
Előzetes tudás	A2			
További feltételek	Személyi: nyelvtanár			
	Tárgyi: Tankönyv, munkafüzet, füzet, szótárfüzet, CD-s magnó, CD, internet-hozzáférés, kivetítő			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A tanuló képes a témakör szókincsét hasznosítani. Képes nyilatkozni szóban és írásban a napirenddel, illetve időbeosztással kapcsolatosan. A tanuló képes szóban és írásban tetszést, illetve nem tetszést nyilvánítani étkezési szokásokat illetően, képes a sütés-főzéssel kapcsolatos szókincset érdemlegesen alkalmazni. A tanuló képes kommunikációs gyakorlatot végrehajtani (pl. telefonon rendelni, stb.). Képes összehasonlítani a hazai és a célnyelvi országok étkezési szokásait. A tanuló képes önállóan használni az internetes felületet különböző célokból (pl. internetes rendelés, foglalás stb.) A tanuló képes lényegre törő köznyelvi beszédet megérteni, eredeti vagy szerkesztett hallott szöveg alapján információt azonosítani, leírásokat felismerni.			
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Pedagógiai eljárások, módszerek, munka- és szervezési formák	Kapcsolódási pontok	Tananyagok	
Napirend, időbeosztás. Az egészséges életmód (a helyes és a helytelen táplálkozás, a testmozgás szerepe az egészség megőrzésében, testápolás). Étkezési szokások a családban. Ételek, kedvenc ételek, sütés-főzés. Étkezés iskolai menzán, éttermekben, gyorséttermekben. Ételrendelés telefonon és interneten. Életmód nálunk és más országokban.	egyéni, páros és csoportmunka, projektmunka, kiegészítő eszközök alkalmazása	Osztályfőnöki: testi és lelki egészség, balesetek megelőzése, egészséges ételek. Testnevelés és sport: a rendszeres testedzés szerepe.	Tankönyv, munkafüzet, füzet, szótárfüzet, CD-s magnó, CD, internet-hozzáférés, kivetítő	

Tematikai egység /fejlesztési cél	V. Gazdaság és pénzügyek			Óraszám 18
Előzetes tudás	A2			
További feltételek	Személyi: nyelvtanár			
	Tárgyi: Tankönyv, munkafüzet, füzet, szótárfüzet, CD-s magnó, CD, internet-hozzáférés, kivetítő			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A tanuló képes lényegre törő köznyelvi beszédet megérteni, eredeti vagy szerkesztett hallott szöveg alapján információt azonosítani, leírásokat felismerni. A tanuló képes megadott minta alapján szituációs gyakorlatot végrehajtani (pl. boltban vásárolni, stb.), illetve szolgáltatást igénybe venni (pl. posta, bank) A tanuló képes tanári irányítással használni az internetes felületet különböző célokból (pl. internetes rendelés, foglalás stb.) A tanuló képes rövid köznyelvi, világosan megfogalmazott szöveget főbb pontjaiban megérteni.			
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Pedagógiai eljárások, módszerek, munka- és szervezési formák	Kapcsolódási pontok	Taneszközök	
Családi gazdálkodás. A pénz szerepe a mindennapokban. Vásárlás, szolgáltatások (pl. posta, bank).	egyéni, páros és csoportmunka, projektmunka, kiegészítő eszközök alkalmazása	Osztályfőnöki: család és háztartás, tudatos vásárlás, pénzügyi ismeretek. Matematika: alpműveletek. Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: a jövedelem szerepe a családban, kiadás, bevétel, megtakarítás, hitel rezszi, zsebpénz.	Tankönyv, munkafüzet, füzet, szótárfüzet, CD-s magnó, CD, internet-hozzáférés, kivetítő	

Tematikai egység /fejlesztési cél	VI. Környezetünk			Óraszám 20
Előzetes tudás	A2			
További feltételek	Személyi: nyelvtanár			
	Tárgyi: Tankönyv, munkafüzet, füzet, szótárfüzet, CD-s magnó, CD, internet-hozzáférés, kivetítő			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A tanuló képes szóban és írásban egyszerű leírást adni a közvetlen környezetéről, saját szobájáról, saját lakásáról, városáról. Össze tudja hasonlítani a városi életet a vidéki élettel. Képes beszámolni saját tetteiről a környezettudatosság jegyében. A tanuló képes képleírást adni az eddigi ismert témákban. A tanuló képes megnevezni a környezetre ártalmas tényezőket. A tanuló képes egyszerű nyelvezetű, kis mértékben szerkesztett szövegből kiemelni a lényeges információkat ismert témakörben. A tanuló képes önállóan beszámolni az időjárásról, a növényekről és az állatokról. Szókincse ezekben a témákban gazdagodik.			
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Pedagógiai eljárások, módszerek, munka- és szervezési formák	Kapcsolódási pontok	Taneszközök	
Az otthon, a lakóhely és környéke (a lakószoba, a lakás, a ház bemutatása). A lakóhely nevezetességei. A városi és a vidéki élet összehasonlítása. Növények és állatok a környezetünkben. Időjárás, éghajlat. Környezetvédelem: globális felmelegedés.	egyéni, páros és csoportmunka, projektmunka, kiegészítő eszközök alkalmazása	Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: lakóhely és környék hagyományai. Biológia-egészségtan: védett természeti érték, változatos élővilág. Földrajz: településtípusok; globális problémák, életminőségek különbségei.	Tankönyv, munkafüzet, füzet, szótárfüzet, CD-s magnó, CD, internet-hozzáférés, kivetítő	

Tematikai egység /fejlesztési cél	VII. Szabadidő, művelődés, szórakozás			Óraszám 22
Előzetes tudás	A2			
További feltételek	Személyi: nyelvtanár Tárgyi: Tankönyv, munkafüzet, füzet, szótárfüzet, CD-s magnó, CD, internet-hozzáférés, kivetítő			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A tanuló képes szóban és írásban bemutatni hobbiját, kedvenc elfoglaltságait. Képes részletesen beszélni a különböző sportokról. Képes beszámolni különböző szórakozási lehetőségekről (pl. koncert, mozi). Képes összefoglalni egy film történetét. A tanuló ismeri a témakörhöz kötött kommunikációs forráskönyveket, és egyre kevesebb zökkenővel alkalmazza őket. A tanuló képes megérteni a hétköznapi nyelven írt, a témakörhöz kapcsolódó, lényegre törő autentikus vagy kismértékben szerkesztett szövegeket. A tanuló képes rövid köznyelvi, világosan megfogalmazott hallott szöveget főbb pontjaiban megérteni.			
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Pedagógiai eljárások, módszerek, munka- és szervezési formák	Kapcsolódási pontok	Tananyagok	
Szabadidős elfoglaltságok, hobbik. Színház, mozi, koncert, kiállítás stb. Sportolás, kedvenc sport, iskolai sport. Olvasás, rádió, tévé, videó, számítógép, internet. Az infokommunikáció szerepe a mindennapokban.	egyéni, páros és csoportmunka, projektmunka, kiegészítő eszközök alkalmazása	Magyar nyelv és irodalom: különböző kultúrák mítoszai, mondái; a reklám és a popzene új szóbeli költészete. Informatika: e-könyvek, médiatudatosság. Testnevelés és sport: táncok, népi játékok, példaképek szerepe. Ének-zene: népzene, klasszikus zene, popzene.	Tankönyv, munkafüzet, füzet, szótárfüzet, CD-s magnó, CD, internet-hozzáférés, kivetítő	

A továbbhaladás feltételei

Hallott szöveg értése

A tanuló képes

- kb. 150 szavas köznyelvi szövegben a lényeges információt a lényegtelenről elkülöníteni;
- kb. 150 szavas köznyelvi szövegben ismeretlen nyelvi elem jelentését a szövegösszefüggésből kikövetkeztetni;
- kb. 150 szavas köznyelvi szövegben fontos információt megérteni;
- kb. 150 szavas köznyelvi szövegben specifikus információt azonosítani;
- köznyelvi beszélgetés vagy monologikus szöveg lényeges pontjait megérteni.

Beszédkésztség

A tanuló képes

- árnyaltabban megfogalmazott kérdésekre összetettebb struktúrákban rendezett válaszokat adni;
- választékos mondatokban közléseket megfogalmazni, kérdéseket feltenni, eseményeket elmesélni, érzelmeket kifejezni;
- megértési, illetve kifejezési problémák esetén segítséget kérni;
- beszélgetésben részt venni;
- társalgásba bekapcsolódni, álláspontot, véleményt kifejezni.

Olvasott szöveg értése

A tanuló képes

- kb. 200 szavas, köznyelven megírt szöveget elolvasni;
- kb. 200 szavas köznyelvi szövegben lényeges információt a lényegtelenről megkülönböztetni;
- ismert nyelvi elemek segítségével kb. 200 szavas köznyelvi szövegben ismeretlen nyelvi elemek jelentését kikövetkeztetni;
- kb. 200 szavas köznyelvi szövegben fontos információt megtalálni;
- kb. 200 szavas köznyelvi szövegben specifikus információt azonosítani;
- kb. 200 szavas köznyelven megírt szöveg felépítését megérteni;
- egyszerű vagy egyszerűsített publicisztikai vagy irodalmi szöveg lényeges pontjait megérteni.

Íráskésztség

A tanuló képes

- kb. 150 szavas, tényszerű információt közvetítő néhány bekezdésből álló, szöveget írni;
- gondolatait változatos kifejezésekkel és mondat szerkezetekkel, a megfelelő nyelvi eszközök használatával, logikai összefüggések alapján bekezdésbe rendezett szövegben megfogalmazni;
- különböző szövegfajtákat létrehozni;
- változatos közlésformákat használni

A fejlesztés várt eredményei a tanév végén

B1 mínusz nyelvi szint.

A tanuló képes főbb vonalaiban megérteni a köznyelvi beszédet a számára rendszeresen előforduló, ismerős témákról.

A mindennapi élet legtöbb helyzetében boldogul, gondolatokat cserél, véleményt mond, érzelmeit kifejezi, stílusában alkalmazkodik a kommunikációs helyzethez.

A tanuló képes begyakorolt szerkezetekkel érthetően, folyamatoshoz közelítően beszélni. Az átadott információ lényegét megközelítő tartalmi pontossággal fejti ki.

Megérti a hétköznapi nyelven írt, érdeklődési köréhez kapcsolódó, lényegre törő, autentikus vagy kismértékben szerkesztett szövegekben az általános vagy részinformációkat.

A tanuló több műfajban is képes egyszerű, rövid, összefüggő szövegeket fogalmazni ismert, hétköznapi témákról. Írásbeli megnyilatkozásaiban már kezdenek megjelenni műfaji sajátosságok és különböző stílusjegyek.

11. évfolyam

Évi óraszám:144

Tartalom

Ajánlás a szabadon felhasználható órák tartalmához (46 óra):

- Kiegészítő ismeretek: a témakörök elmélyítése, a helyi sajátosságokkal való kiegészítés (saját iskolám, iskolám ünnepei, hazám és/vagy célnyelvi országok ünnepei, szokásai stb.)
és/vagy
- Differenciálás, gyakorlás: az elsajátított ismeretek begyakorlása, elmélyítése a tanulók egyéni igényeinek megfelelően
és/vagy
- Projektmunkák: a témakörökhöz kapcsolódó projektmunkák készítése egyéni, pár-, vagy csoportmunkában

a) Kommunikációs szándékok

A kommunikációs szándékokat az 51/2012. (XII. 21.) számú EMMI rendelet 6. mellékletében megjelent 6.2.02.1 kerettanterv 6.2.02.2 függeléke tartalmazza B1- és B1 nyelvi szintekre, angol és német nyelvre vonatkozóan

b) Fogalomkörök

Az idegen nyelvi fogalomköröket az 51/2012. (XII. 21.) számú EMMI rendelet 6. mellékletében megjelent 6.2.02.1 kerettanterv 6.2.02.2 függeléke tartalmazza B1- és B1 nyelvi szintekre, angol és német nyelvre vonatkozóan

c) *Tematikai egységek (11. évfolyam)*

Tematikai egység /fejlesztési cél	I. Személyes vonatkozások, család			Óraszám 22
Előzetes tudás	B1-			
További feltételek	Személyi: nyelvtanár Tárgyi: Tankönyv, munkafüzet, füzet, szótárfüzet, CD-s magnó, CD, internet-hozzáférés, kivetítő			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A tanuló képes szóban és írásban részletesen bemutatkozni, bemutatni családját, rokonsági viszonyokat kifejezni. A tanuló ismeri a bemutatkozó kommunikációs forgatókönyvet, és zökkenőmentesen alkalmazza. A tanuló képes megérteni a hétköznapi nyelven írt, a témakörhöz kapcsolódó, lényegre törő autentikus szövegeket. A tanuló képes rövid köznyelvi, világosan megfogalmazott szöveget főbb pontjaiban megérteni.			
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Pedagógiai eljárások, módszerek, munka- és szervezési formák	Kapcsolódási pontok	Taneszközök	
A tanuló személye, életrajza, életének fontos állomásai. Személyes tervek. Családi élet, családi kapcsolatok. A családi élet mindennapjai, otthoni teendők. Egyén és család nálunk és a célországokban.	egyéni, páros és csoportmunka, projektmunka, kiegészítő eszközök alkalmazása	Osztályfőnöki: család és háztartás. Etika: generációk kapcsolata, családi élet.	Tankönyv, munkafüzet, füzet, szótárfüzet, CD-s magnó, CD, internet-hozzáférés, kivetítő	

Tematikai egység /fejlesztési cél	II. Ember és társadalom			Óraszám 21
Előzetes tudás	B1-			
További feltételek	Személyi: nyelvtanár Tárgyi: Tankönyv, munkafüzet, füzet, szótárfüzet, CD-s magnó, CD, internet-hozzáférés, kivetítő			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A tanuló képes összetettebb egyénleírásokat szóban és írásban kifejezni. Szókincsbővítés: öltözködés, divat, ünnepek, konfliktusok és problémák. A tanuló képes baráti leveleket megfogalmazni szabadon választott szerkezetekkel. Képes részletesen leírást adni családi és más ünnepekről. A tanuló képes lényegre törő köznyelvi beszédet megérteni, eredeti hallott szöveg alapján információt azonosítani, leírásokat felismerni. A tanuló képes megadott minta alapján szituációs gyakorlatot végrehajtani (pl. boltban vásárolni, találkozót megszervezni)			
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Pedagógiai eljárások, módszerek, munka- és szervezési formák	Kapcsolódási pontok	Tananyagok	
Baráti kör. A tizenévesek világa: kapcsolat a kortársakkal, felnőttekkel. Női és férfi szerepek. Felelősségvállalás másokért, rászorulóknak segítése. Ünnepek, családi ünnepek. Öltözködés, divat. Hasonlóságok és különbségek az emberek között, tolerancia, pl. fogyatékkal élők. Konfliktusok és kezelésük.	egyéni, páros és csoportmunka, projektmunka, kiegészítő eszközök alkalmazása	Etika: társas kapcsolatok, előítélet, tolerancia, bizalom, együttérzés; fogyatékkal élők, szegények és gazdagok. Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: a jövedelem szerepe a családban, kiadás, bevétel, megtakarítás, hitel, rezsi, zsebpénz. Osztályfőnöki: tudatos vásárlás.	Tankönyv, munkafüzet, füzet, szótárfüzet, CD-s magnó, CD, internet-hozzáférés, kivetítő	

Tematikai egység /fejlesztési cél	III. Környezetünk			Óraszám 21
Előzetes tudás	B1-			
További feltételek	Személyi: nyelvtanár Tárgyi: Tankönyv, munkafüzet, füzet, szótárfüzet, CD-s magnó, CD, internet-hozzáférés, kivetítő			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A tanuló képes szóban és írásban leírást adni a közvetlen környezetéről, saját lakásáról, városáról. Össze tudja hasonlítani a városi életet a vidéki élettel. Képes beszámolni saját tetteiről a környezettudatosság jegyében. A tanuló képes képleírást adni az eddigi ismert témákban. A tanuló képes megnevezni a környezetre ártalmas tényezőket. A tanuló képes egyszerű nyelvezetű szövegből kiemelni a lényeges információkat ismert témakörben. A tanuló képes önállóan beszámolni az időjárásról, a növényekről és az állatokról. Szókincse ezekben a témákban gazdagodik.			
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Pedagógiai eljárások, módszerek, munka- és szervezési formák	Kapcsolódási pontok	Tananyagok	
Az otthon, a lakóhely és környéke (a lakószoba, a lakás, a ház bemutatása). A lakóhely nevezetességei, szolgáltatások, szórakozási lehetőségek. A városi és a vidéki élet összehasonlítása. Növények és állatok a környezetünkben. Időjárás, éghajlat.	egyéni, páros és csoportmunka, projektmunka, kiegészítő eszközök alkalmazása	Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: lakóhely és környék hagyományai. Biológia-egészségtan: élőhely, életközösség, védett természeti érték, változatos élővilág. Földrajz: településtípusok; globális problémák, életminőségek különbségei; a Föld mozgása, az időjárás tényezői, a Föld szépsége, egyedisége.	Tankönyv, munkafüzet, füzet, szótárfüzet, CD-s magnó, CD, internet-hozzáférés, kivetítő	

Tematikai egység /fejlesztési cél	IV. Az iskola			Óraszám 20
Előzetes tudás	B1-			
További feltételek	Személyi: nyelvtanár Tárgyi: Tankönyv, munkafüzet, füzet, szótárfüzet, CD-s magnó, CD, internet-hozzáférés, kivetítő			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A tanuló képes szóban és írásban lényegre törő leírást adni saját iskolájáról, órarendjéről, tantárgyairól, iskolai hagyományokról. A tanuló képes a saját érdeklődési köréről rövid baráti leveleket megfogalmazni. A tanuló képes lényegre törő köznyelvi beszédet megérteni, eredeti hallott szöveg alapján információt azonosítani, leírásokat felismerni. A tanuló képes megadott szituációs gyakorlatot végrehajtani (pl. érdeklődést mutatni, rákérdezni információra). A tanuló képes önállóan használni az internetes felületet gyakorlás céljából.			
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Pedagógiai eljárások, módszerek, munka- és szervezési formák	Kapcsolódási pontok	Taneszközök	
Saját iskolájának bemutatása (sajátosságok, pl. szakmai képzés, tagozat). Tantárgyak, órarend, érdeklődési kör, tanulmányi munka nálunk és más országokban. Az ismeretszerzés különböző módjai. A nyelvtanulás, a nyelvtudás szerepe, fontossága. Az internet szerepe az iskolában, a tanulásban. Az iskolai élet tanuláson kívüli eseményei. Iskolai hagyományok nálunk és a célszágokban.	egyéni, páros és csoportmunka, projektmunka, kiegészítő eszközök alkalmazása	Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: a tudás fogalmának átalakulása, a tanulás technikái, élethosszig tartó tanulás. Informatika: digitális tudásbázisok, könyvtári információs rendszerek.	Tankönyv, munkafüzet, füzet, szótárfüzet, CD-s magnó, CD, internet-hozzáférés, kivetítő	

Tematikai egység /fejlesztési cél	V. Szabadidő, művelődés, szórakozás			Óraszám 20
Előzetes tudás	B1-			
További feltételek	Személyi: nyelvtanár Tárgyi: Tankönyv, munkafüzet, füzet, szótárfüzet, CD-s magnó, CD, internet-hozzáférés, kivetítő			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A tanuló képes szóban és írásban bemutatni hobbiját, kedvenc elfoglaltságait. Képes részletesen beszélni a különböző sportokról. Képes beszámolni különböző szórakozási lehetőségekről (pl. koncert, mozi). Képes összefoglalni egy film történetét. A tanuló ismeri a témakörhöz kötött kommunikációs forráskönyveket, és alkalmazza őket. A tanuló képes megérteni a hétköznapi nyelven írt, a témakörhöz kapcsolódó, lényegre törő autentikus szövegeket. A tanuló képes rövid köznyelvi, világosan megfogalmazott hallott szöveget főbb pontjaiban megérteni.			
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Pedagógiai eljárások, módszerek, munka- és szervezési formák	Kapcsolódási pontok	Taneszközök	
Szabadidős, hobbik. Színház, mozi, koncert, kiállítás stb. Sportolás, kedvenc sport, iskolai sport. Olvasás, rádió, tévé, videó, számítógép, internet. Az infokommunikáció szerepe a mindennapokban.	egyéni, páros és csoportmunka, projektmunka, kiegészítő eszközök alkalmazása	Földrajz: más népek kultúrái. Magyar nyelv és irodalom: különböző kultúrák mítoszai, mondái; a reklám és a popzene új szóbeli költészete. Informatika: e-könyvek, médiatudatosság. Testnevelés és sport: táncok, népi játékok, a sport és olimpia története, példaképek szerepe, sportágak jellemzői. Dráma és tánc: a szituáció alapelemei, beszédre készítés, befogadás, értelmezés.	Tankönyv, munkafüzet, füzet, szótárfüzet, CD-s magnó, CD, internet-hozzáférés, kivetítő	

Tematikai egység /fejlesztési cél	VI. Utazás, turizmus			Óraszám 20
Előzetes tudás	B1-			
További feltételek	Személyi: nyelvtanár			
	Tárgyi: Tankönyv, munkafüzet, füzet, szótárfüzet, CD-s magnó, CD, internet-hozzáférés, kivetítő			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A tanuló képes szituációs gyakorlatot önállóan, illetve párban elvégezni, megadott minta alapján (pl. útbaigazítás, jegyvásárlás, szállás elfoglalása). A tanuló képes önállóan használni az internetes felületet gyakorlati céllal (pl. jegyfoglalás, szállásfoglalás). A tanuló képes gondolatcserére, véleménynyilvánításra, egy gondolat vagy probléma lényegének kifejtésére megközelítő pontossággal. A tanuló képes a legfontosabb információt megérteni adott témában. A tanuló képes a célnyelvi kultúráról részletesen információt közvetíteni.			
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Pedagógiai eljárások, módszerek, munka- és szervezési formák	Kapcsolódáspontok	Taneszközök	
A közlekedés eszközei, lehetőségei, a tömegközlekedés, a kerékpáros közlekedés. Nyaralás itthon, illetve külföldön. Utazási előkészületek, egy utazás megtervezése, megszervezése. Turisztikai célpontok. Célnyelvi és más kultúrák.	egyéni, páros és csoportmunka, projektmunka, kiegészítő eszközök alkalmazása	Osztályfőnöki: közlekedési ismeretek, közlekedésbiztonság, fenntarthatóság, környezettudatosság a közlekedésben. Földrajz: a kulturális élet földrajzi alapjai, nyelvek és vallások, egyes meghatározó jellegű országok turisztikai jellemzői.	Tankönyv, munkafüzet, füzet, szótárfüzet, CD-s magnó, CD, internet-hozzáférés, kivetítő	

Tematikai egység /fejlesztési cél	VII. Tudomány és technika			Óraszám 20
Előzetes tudás	B1-			
További feltételek	Személyi: nyelvtanár Tárgyi: Tankönyv, munkafüzet, füzet, szótárfüzet, CD-s magnó, CD, internet-hozzáférés, kivetítő			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A tanuló képes valóságos vagy elképzelt események részleteinek bemutatására. Képes történetek elmondására. A tanuló képes egyszerű műszaki információkat megérteni. Képes az internet előnyeit és hátrányait felismerni és beszámolni róluk. A tanuló ismeri a témakörhöz kötött kommunikációs forráskönyveket, és alkalmazza őket. A tanuló képes megérteni a hétköznapi nyelven írt, a témakörhöz kapcsolódó, lényegre törő autentikus szövegeket. A tanuló képes rövid köznyelvi, világosan megfogalmazott szöveget főbb pontjaiban megérteni.			
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Pedagógiai eljárások, módszerek, munka- és szervezési formák	Kapcsolódási pontok	Taneszközök	
Népszerű tudományok, ismeretterjesztés. A technikai eszközök szerepe a mindennapi életben. Az internet szerepe a magánéletben, a tanulásban és a munkában.	egyéni, páros és csoportmunka, projektmunka, kiegészítő eszközök alkalmazása	Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek; fizika: tudománytörténeti jelentőségű felfedezések, találmányok. Informatika: számítógépen keresztül való kapcsolattartás, információ keresése, az informatikai eszközöket alkalmazó média, az elterjedt infokommunikációs eszközök előnyei és kockázatai, a netikett alapjai, élőlírával kísért bemutatók és felhasználható eszközeik.	Tankönyv, munkafüzet, füzet, szótárfüzet, CD-s magnó, CD, internet-hozzáférés, kivetítő	

A továbbhaladás feltételei

Hallott szöveg értése

- A tanuló képes
- kb. 200 szavas köznyelvi szövegben a lényeges információt a lényegtől elkülöníteni;
- kb. 200 szavas köznyelvi szövegben ismeretlen nyelvi elem jelentését a szövegösszefüggésből kikövetkeztetni;
- kb. 200 szavas köznyelvi szövegben fontos információt megérteni;
- kb. 200 szavas köznyelvi szövegben specifikus információt azonosítani;
- köznyelvi beszélgetést vagy monologikus szöveget különösebb nehézség nélkül megérteni.

Beszédképesség

A tanuló képes

- árnyaltabban megfogalmazott kérdésekre összetettebb struktúrákban rendezett válaszokat adni;
- választékos mondatokban közléseket megfogalmazni, kérdéseket feltenni, eseményeket elmesélni, érzelmeket kifejezni;
- megértési, illetve kifejezési problémák esetén segítséget kérni;
- beszélgetésben részt venni;
- társalgásban véleményt kikérni, álláspontot megvédeni.

Olvasott szöveg értése

A tanuló képes

- kb. 250 szavas, köznyelven megírt szöveget elolvasni;
- kb. 250 szavas szövegben lényeges információt a lényegtől megkülönböztetni;
- ismert nyelvi elemek segítségével kb. 250 szavas köznyelvi szövegben ismeretlen nyelvi elemek jelentését kikövetkeztetni;
- kb. 250 szavas szövegben fontos információt megtalálni;
- kb. 250 szavas szövegben specifikus információt azonosítani;
- kb. 250 szavas köznyelven megírt szöveget anyanyelven és/vagy célnyelven összefoglalni;
- egyszerű vagy egyszerűsített publicisztikai vagy irodalmi szöveg különösebb nehézség nélkül megérteni.

Írásképesség

A tanuló képes

- kb. 200 szavas, tényszerű információt közvetítő néhány bekezdésből álló, szöveget írni;
- gondolatait és érzelmeit változatos kifejezésekkel és mondat szerkezetekkel, a megfelelő nyelvi eszközök használatával, logikai összefüggések alapján bekezdésbe rendezett szövegben megfogalmazni;
- különböző szövegfajtákat létrehozni;
- változatos közlésformákat használni.

12. évfolyam

Évi óraszám: 120

Tartalom

Ajánlás a szabadon felhasználható órák tartalmához (39 óra):

- Kiegészítő ismeretek: a témakörök elmélyítése, a helyi sajátosságokkal való kiegészítés (saját iskolám, iskolám ünnepei, hazám és/vagy célnyelvi országok ünnepei, szokásai stb.)
és/vagy
- Differenciálás, gyakorlás: az elsajátított ismeretek begyakorlása, elmélyítése a tanulók egyéni igényeinek megfelelően
és/vagy
- Érettségi felkészülés: célirányos felkészülés az írásbeli és szóbeli vizsgára, a vizsgák szerkezetének, tartalmának, értékelésének megismerése valamint a vizsgarutin, illetve a megoldási stratégiák fejlesztése

a) Kommunikációs szándékok

A kommunikációs szándékokat az 51/2012. (XII. 21.) számú EMMI rendelet 6. mellékletében megjelent 6.2.02.1 kerettanterv 6.2.02.2 függeléke tartalmazza B1- és B1 nyelvi szintekre, angol és német nyelvre vonatkozóan

b) Fogalomkörök

Az idegen nyelvi fogalomköröket az 51/2012. (XII. 21.) számú EMMI rendelet 6. mellékletében megjelent 6.2.02.1 kerettanterv 6.2.02.2 függeléke tartalmazza B1- és B1 nyelvi szintekre, angol és német nyelvre vonatkozóan

c) *Tematikai egységek (12. évfolyam)*

Tematikai egység /fejlesztési cél	I. Személyes vonatkozások, család			Óraszám 12
Előzetes tudás	B1-			
További feltételek	Személyi: nyelvtanár Tárgyi: Tankönyv, munkafüzet, füzet, szótárfüzet, CD-s magnó, CD, internet-hozzáférés, kivetítő			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Folyamatos önkifejezés a szintnek megfelelő szókincs és szerkezetek segítségével a család és személyes vonatkozások témakörben. A leggyakoribb kommunikációs forgatókönyvek ismerete és biztonsággal történő alkalmazása. Ismerős témákról szóló köznyelvi beszéd megértése főbb vonalaiban és egyes részleteiben is. Az írott vélemény, érvelés követése, ezekből a lényeges részinformációk kiszűrése. Eseményekről, élményekről, érzésekről, benyomásokról és véleményről írásbeli beszámolás, valamint vélemény alátámasztása.			
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Pedagógiai eljárások, módszerek, munka- és szervezési formák	Kapcsolódási pontok	Taneszközök	
A tanuló személye, életrajza, életének fontos állomásai. Személyes tervek. Családi élet, családi kapcsolatok. A családi élet mindennapjai, otthoni teendők. Egyén és család nálunk és a célországokban.	egyéni, páros és csoportmunka, projektmunka, kiegészítő eszközök alkalmazása	Osztályfőnöki: család és háztartás. Etika: önismeret, ember az időben: gyermekkor, ifjúság, felnőttkor öregkor, családi élet.	Tankönyv, munkafüzet, füzet, szótárfüzet, CD-s magnó, CD, internet-hozzáférés, kivetítő	

Tematikai egység /fejlesztési cél	II. Ember és társadalom			Óraszám 12
Előzetes tudás	B1-			
További feltételek	Személyi: nyelvtanár			
	Tárgyi: Tankönyv, munkafüzet, füzet, szótárfüzet, CD-s magnó, CD, internet-hozzáférés, kivetítő			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Fontos információk megértése azokban a rádió- és tévéműsorokban, filmjelenetekben, amelyek aktuális eseményekről, témákról szólnak, ha viszonylag lassan és érthetően beszélnek. Önálló boldogulás a mindennapi élet legtöbb, akár váratlan helyzetében is. Érthető és folyamatos beszéd, a mondanivaló tudatos nyelvtani és szókincsbeli megtervezése és szükség szerinti módosítása. Az írott vélemény, érvelés követése, ezekből a lényeges részinformációk kiszűrése. Hatékony írásbeli interakció folytatása.			
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Pedagógiai eljárások, módszerek, munka- és szervezési formák	Kapcsolódási pontok	Tananyagok	
Emberek külső és belső jellemzése. Baráti kör. A tizenévesek világa: kapcsolat a kortársakkal, felnőttekkel. Női és férfi szerepek. Ünnepek, családi ünnepek. Öltözködés, divat. Hasonlóságok és különbségek az emberek között, tolerancia, pl. fogyatékkal élők. Konfliktusok és kezelésük. Társadalmi szokások nálunk és a célországokban.	egyéni, páros és csoportmunka, projektmunka, kiegészítő eszközök alkalmazása	Etika: társas kapcsolatok, előítélet, tolerancia, bizalom, együttérzés, fogyatékkal élők, szegények és gazdagok. Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: a jövedelem szerepe a családban, kiadás, bevétel, megtakarítás, hitel, rezszi, zsebpénz. Osztályfőnöki: tudatos vásárlás.	Tankönyv, munkafüzet, füzet, szótárfüzet, CD-s magnó, CD, internet-hozzáférés, kivetítő	

Tematikai egység /fejlesztési cél	III. Környezetünk			Óraszám 12
Előzetes tudás	B1-			
További feltételek	Személyi: nyelvtanár Tárgyi: Tankönyv, munkafüzet, füzet, szótárfüzet, CD-s magnó, CD, internet-hozzáférés, kivetítő			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Önálló boldogulás a mindennapi élet legtöbb, akár váratlan helyzeteiben. A tanuló képes szóban és írásban leírást adni a közvetlen környezetéről, saját lakásáról, városáról. Össze tudja hasonlítani a városi életet a vidéki élettel. Képes beszámolni saját tetteiről a környezettudatosság jegyében. A tanuló képes képleírást adni az eddigi ismert témákban. A tanuló képes megnevezni a környezetre ártalmas tényezőket. A tanuló képes a szövegből kiemelni a lényeges információkat ismert témakörben. A tanuló képes önállóan beszámolni az időjárásról, a növényekről és az állatokról. Képes beszámolni különböző szórakozási lehetőségekről (pl. koncert, mozi). Képes összefoglalni egy film történetét.			
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Pedagógiai eljárások, módszerek, munka- és szervezési formák	Kapcsolódási pontok	Taneszközök	
Az otthon, a lakóhely és környéke (a lakószoba, a lakás, a ház bemutatása). A lakóhely nevezetességei. Szolgáltatások. Szórakozási lehetőségek. A városi és a vidéki élet összehasonlítása. Növények és állatok a környezetünkben. Környezetvédelem.	egyéni, páros és csoportmunka, projektmunka, kiegészítő eszközök alkalmazása	Osztályfőnöki: fenntarthatóság, környezettudatosság otthon és a lakókörnyezetben, víz- és energia- takarékoság, újrahasznosítás. Történelem: lakóhely és környék hagyományai, az én falum, az én városom. Biológia-egészségtan: élőhely, életközösség, védett természeti érték, változatos élővilág, a Föld mozgása, az időjárás tényező. Földrajz: településtípusok; globális problémák, életminőségek különbségei.	Tankönyv, munkafüzet, füzet, szótárfüzet, CD-s magnó, CD, internet- hozzáférés, kivetítő	

Tematikai egység /fejlesztési cél	IV. Az iskola			Óraszám 12
Előzetes tudás	B1-			
További feltételek	Személyi: nyelvtanár Tárgyi: Tankönyv, munkafüzet, füzet, szótárfüzet, CD-s magnó, CD, internet-hozzáférés, kivetítő			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A tanuló képes szóban és írásban leírást adni saját iskolájáról, órarendjéről, tantárgyairól, iskolai hagyományokról. A tanuló képes a saját érdeklődési köréről baráti leveleket megfogalmazni. A tanuló képes társalgásban való részvételre tanulmányi, iskolai témák körében. A tanuló képes az érzelmek különböző fokozatainak árnyalt kifejezésére, események, élmények személyes jelentőségének kifejezésére az adott témakörben A tanuló képes köznyelvi beszédet megérteni, eredeti hallott szöveg alapján információt azonosítani, leírásokat felismerni. A tanuló képes megadott szituációs gyakorlatot végrehajtani (pl. érdeklődést mutatni, rákérdezni információra). A tanuló képes önállóan használni az internetes felületet gyakorlás céljából.			
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Pedagógiai eljárások, módszerek, munka- és szervezési formák	Kapcsolódási pontok	Taneszközök	
Saját iskolájának bemutatása (sajátosságok, pl. tagozatok, fakultációk). Tantárgyak, órarend, érdeklődési kör, tanulmányi munka nálunk és más országokban. Az ismeretszerzés különböző módjai. A nyelvtanulás, a nyelvtudás szerepe, fontossága. Az internet szerepe az iskolában, a tanulásban. Az iskolai élet tanuláson kívüli eseményei. Iskolai hagyományok nálunk és a célszörzágokban.	egyéni, páros és csoportmunka, projektmunka, kiegészítő eszközök alkalmazása	Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: a tudás fogalmának átalakulása, a tanulás technikái, élethosszig tartó tanulás. Informatika: digitális tudásbázisok, könyvtári információs rendszerek.	Tankönyv, munkafüzet, füzet, szótárfüzet, CD-s magnó, CD, internet-hozzáférés, kivetítő	

Tematikai egység /fejlesztési cél	V. A munka világa			Óraszám 12
Előzetes tudás	B1-			
További feltételek	Személyi: nyelvtanár Tárgyi: Tankönyv, munkafüzet, füzet, szótárfüzet, CD-s magnó, CD, internet-hozzáférés, kivetítő			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A munka témakörben a normális beszédtempójú és erős akcentus nélküli köznyelvi beszéd és tanulmányokkal kapcsolatos előadás főbb pontjainak megértése. Hatékony részvétel állás-interjúban, folyamatos kezdeményezés, gondolatok kifejtése, tapasztalatokról való beszámolás, saját kérdések megfogalmazása. Tudakozódással és problémák magyarázatával kapcsolatos üzenetek, információt közlő feljegyzések/üzenetek írása a mindennapi életében szerepet játszó embereknek. Levelek, cikkek, beszámolók, történetek világos, a szöveg jól definiált tartalmú bekezdésekre tagolása, bekezdések szerkesztése, szövegszerkesztés: bevezetés, kifejtés, lezárás.			
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Pedagógiai eljárások, módszerek, munka- és szervezési formák	Kapcsolódási pontok	Tananyagok	
Diákmunka, nyári munkavállalás. Foglalkozások. Önéletrajz, állásinterjú.	egyéni, páros és csoportmunka, projektmunka, kiegészítő eszközök alkalmazása	Osztályfőnöki: pályaorientáció és munka.	Tankönyv, munkafüzet, füzet, szótárfüzet, CD-s magnó, CD, internet-hozzáférés, kivetítő	

Tematikai egység /fejlesztési cél	VI. Életmód			Óraszám 12
Előzetes tudás	B1-			
További feltételek	Személyi: nyelvtanár Tárgyi: Tankönyv, munkafüzet, füzet, szótárfüzet, CD-s magnó, CD, internet-hozzáférés, kivetítő			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Konkrét és elvont témájú, a mindennapi és a tanulmányi munka során előforduló standard dialektusú bejelentések és üzenetek megértése. Gondolatok, problémák felvetése, megvitatása, teendők meghatározása, alternatív javaslatok értékelése az egészséges életmód témájában. Világos, folyékony, rögtönzött, a hallgatóság számára egyértelmű bejelentések kifejezése az egészséges életmód témájában. Az egészséges életmód témakörében hírek, cikkek és beszámolók tartalmának és fontosságának gyors meghatározása. Világos, részletes szövegek írása az egészséges életmód témakörben.			
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Pedagógiai eljárások, módszerek, munka- és szervezési formák	Kapcsolódási pontok	Taneszközök	
Napirend, időbeosztás. Az egészséges életmód (a helyes és a helytelen táplálkozás, a testmozgás szerepe az egészség megőrzésében, testápolás). Étkezési szokások a családban. Ételek, kedvenc ételek, sütés-főzés. Étkezés iskolai menzán, éttermekben, gyorséttermekben. Ételrendelés telefonon és interneten. Gyakori betegségek, sérülések, baleset. Gyógykezelés (házi orvos, szakorvos, kórházak, alternatív gyógymódok). Életmód nálunk és más országokban.	egyéni, páros és csoportmunka, projektmunka, kiegészítő eszközök alkalmazása	Osztályfőnöki: testi és lelki egészség, balesetek megelőzése, egészséges ételek. Biológia-egészségtan: testrészek, egészséges életmód, a betegségek ismérvei, fogyatékkal élők, betegségmegelőzés, elsősegély. Testnevelés és sport: a rendszeres testedzés hatása a szervezetre, relaxáció.	Tankönyv, munkafüzet, füzet, szótárfüzet, CD-s magnó, CD, internet-hozzáférés, kivetítő	

Tematikai egység /fejlesztési cél	VII. Szabadidő, művelődés, szórakozás			Óraszám 12
Előzetes tudás	B1-			
További feltételek	Személyi: nyelvtanár Tárgyi: Tankönyv, munkafüzet, füzet, szótárfüzet, CD-s magnó, CD, internet-hozzáférés, kivetítő			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A tanuló képes szóban és írásban bemutatni hobbiját, kedvenc elfoglaltságait. Képes részletesen beszélni a különböző sportokról. Képes beszámolni különböző szórakozási lehetőségekről (pl. koncert, mozi). A tanuló képes az érdeklődési köréhez kapcsolódó beszélgetésben való aktív részvételre, információcserére, nézetek kifejtésére, indoklására, rákérdezésre mások nézeteire, reagálásra A tanuló ismeri a témakörhöz kötött kommunikációs forráskönyveket, és alkalmazza őket. A tanuló képes megérteni a hétköznapi nyelven írt, a témakörhöz kapcsolódó, lényegre törő autentikus szövegeket. A tanuló képes rövid köznyelvi, világosan megfogalmazott hallott szöveget főbb pontjaiban megérteni.			
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Pedagógiai eljárások, módszerek, munka- és szervezési formák	Kapcsolódási pontok	Tananyagok	
Szabadidős elfoglaltságok, hobbik. Színház, mozi, koncert, kiállítás stb. Sportolás, kedvenc sport, iskolai sport. Olvasás, rádió, tévé, videó, számítógép, internet. Az infokommunikáció szerepe a mindennapokban.	egyéni, páros és csoportmunka, projektmunka, kiegészítő eszközök alkalmazása	Magyar nyelv és irodalom: rövid epikai, lírai, drámai művek olvasása, a reklám és a popzene új szóbeli költészete. Informatika: e- könyvek, médiatudatosság. Testnevelés és sport: táncok, népi játékok, a sport és olimpia története, példaképek szerepe, sportágak jellemzői. Ének-zene: népzene, klasszikus zene, popzene. Dráma és tánc: a szituáció alapelemei, beszédre készítés, befogadás, értelmezés.	Tankönyv, munkafüzet, füzet, szótárfüzet, CD-s magnó, CD, internet-hozzáférés, kivetítő	

Tematikai egység /fejlesztési cél	VIII. Utazás, turizmus			Óraszám 12
Előzetes tudás	B1-			
További feltételek	Személyi: nyelvtanár Tárgyi: Tankönyv, munkafüzet, füzet, szótárfüzet, CD-s magnó, CD, internet-hozzáférés, kivetítő			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A tanuló képes szituációs gyakorlatot önállóan, illetve párban elvégezni, megadott minta alapján (pl. útbaigazítás, jegyvásárlás, szállás elfoglalása). A tanuló képes önállóan használni az internetes felületet gyakorlati céllal (pl. jegyfoglalás, szállásfoglalás). A tanuló képes gondolatcserére, véleménynyilvánításra, egy gondolat vagy probléma lényegének kifejtésére megközelítő pontossággal. A tanuló képes a legfontosabb információt megérteni adott témában. A tanuló képes a célnyelvi kultúráról részletesen információt közvetíteni. Esszé, beszámoló, riport, ismertető írása.			
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Pedagógiai eljárások, módszerek, munka- és szervezési formák	Kapcsolódási pontok	Taneszközök	
A közlekedés eszközei, lehetőségei, a tömegközlekedés, a kerékpáros közlekedés. Nyaralás itthon, illetve külföldön. Utazási előkészületek, egy utazás megtervezése, megszervezése. Turisztikai célpontok. Célnyelvi és más kultúrák.	egyéni, páros és csoportmunka, projektmunka, kiegészítő eszközök alkalmazása	Osztályfőnöki: közlekedési ismeretek, fenntarthatóság, környezettudatosság a közlekedésben. Földrajz: a kulturális élet földrajzi alapjai, nyelvek és vallások, egyes meghatározó jellegű országok turisztikai jellemzői.	Tankönyv, munkafüzet, füzet, szótárfüzet, CD-s magnó, CD, internet-hozzáférés, kivetítő	

Tematikai egység /fejlesztési cél	IX. Tudomány és technika			Óraszám 12
Előzetes tudás	B1-			
További feltételek	Személyi: nyelvtanár Tárgyi: Tankönyv, munkafüzet, füzet, szótárfüzet, CD-s magnó, CD, internet-hozzáférés, kivetítő			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A tanuló képes valóságos vagy elképzelt események részleteinek bemutatására. Képes történetek elmondására. A tanuló képes bonyolultabb műszaki információkat megérteni. A tanuló ismeri a témakörhöz kötött kommunikációs forráskönyveket, és alkalmazza őket. A tanuló képes megérteni a hétköznapi nyelven írt, a témakörhöz kapcsolódó, lényegre törő autentikus vagy kismértékben szerkesztett szövegeket. A tanuló képes hosszabb köznyelvi, világosan megfogalmazott szöveget főbb pontjaiban megérteni.			
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Pedagógiai eljárások, módszerek, munka- és szervezési formák	Kapcsolódási pontok	Tananyagok	
A technikai eszközök szerepe a mindennapi életben. Az internet szerepe a magánéletben, a tanulásban és a munkában.	egyéni, páros és csoportmunka, projektmunka, kiegészítő eszközök alkalmazása	Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek; fizika: tudománytörténeti jelentőségű felfedezések, találmányok. Informatika: számítógépen keresztül való kapcsolattartás, információ keresése, az informatikai eszközöket alkalmazó média megismerése, az elterjedt infokommunikációs eszközök előnyeinek és kockázatainak megismerése	Tankönyv, munkafüzet, füzet, szótárfüzet, CD-s magnó, CD, internet-hozzáférés, kivetítő	

Tematikai egység /fejlesztési cél	X. Gazdaság és pénzügyek			Óraszám 12
Előzetes tudás	B1-			
További feltételek	Személyi: nyelvtanár Tárgyi: Tankönyv, munkafüzet, füzet, szótárfüzet, CD-s magnó, CD, internet-hozzáférés, kivetítő			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A tanuló képes lényegre törő köznyelvi beszédet megérteni, eredeti hallott szöveg alapján információt azonosítani, leírásokat felismerni. A tanuló képes megadott minta alapján szituációs gyakorlatot végrehajtani (pl. boltban vásárolni, stb.), illetve szolgáltatást igénybe venni (pl. posta, bank) A tanuló képes önállóan használni az internetes felületet különböző célokból (pl. internetes rendelés, foglalás stb.) A tanuló képes köznyelvi, akár bonyolultan megfogalmazott szöveget főbb pontjaiban megérteni. Folyamatos és természetes módon olyan szintű interakciót tud folytatni anyanyelvű beszélővel, hogy az egyik félnek sem megterhelő. A tanuló képes eligazodni a reklámok világában, véleményt nyilvánítani fogyasztási cikkekről, illetve szolgáltatásokról.			
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Pedagógiai eljárások, módszerek, munka- és szervezési formák	Kapcsolódási pontok	Taneszközök	
Családi gazdálkodás. Vásárlás, szolgáltatások (pl. posta, bank). Üzleti világ, fogyasztás, reklámok.	egyéni, páros és csoportmunka, projektmunka, kiegészítő eszközök alkalmazása	Osztályfőnöki: család és háztartás, tudatos vásárlás, pénzügyi ismeretek. Matematika: alpműveletek. Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: a jövedelem szerepe a családban, kiadás, bevétel, megtakarítás, hitel rezszi, zsebpénz.	Tankönyv, munkafüzet, füzet, szótárfüzet, CD-s magnó, CD, internet-hozzáférés, kivetítő	

A továbbhaladás feltételei

Hallott szöveg értése

A tanuló

- kb. 200 szavas szövegben a lényeges információt a lényegtelenről elkülöníteni;
- kb. 200 szavas szövegben ismeretlen nyelvi elem jelentését a szövegösszefüggésből kikövetkeztetni;
- kb. 200 szavas szövegben fontos információt megérteni;
- kb. 200 szavas szövegben specifikus információt azonosítani;
- köznyelvi beszélgetést vagy monologikus szöveget anyanyelvén és/vagy célnyelven összefoglalni.

Beszédkésztség

A tanuló

- árnyaltabban megfogalmazott kérdésekre összetettebb struktúrákban rendezett válaszokat adni;
- választékos mondatokban közléseket megfogalmazni, kérdéseket feltenni, eseményeket elmesélni, érzelmeket kifejezni;
- gondolatait megfelelő logikai sorrendben, választékos mondatokban előadni;
- megértési, illetve kifejezési problémák esetén segítséget kérni;
- beszélgetésben részt venni;
- társalgásban részt venni.

Olvasott szöveg értése

A tanuló

- kb. 250 szavas szöveget elolvasni;
- kb. 250 szavas szövegben lényeges információt a lényegtelenről megkülönböztetni;
- ismert nyelvi elemek segítségével kb. 250 szavas szövegben ismeretlen nyelvi elemek jelentését kikövetkeztetni;
- kb. 250 szavas szövegben fontos információt megtalálni;
- kb. 250 szavas szövegben specifikus információt azonosítani;
- kb. 250 szavas köznyelven megírt szöveget anyanyelvén összefoglalni;
- egyszerű vagy egyszerűsített publicisztikai vagy irodalmi szöveget anyanyelvén és/vagy célnyelven összefoglalni.

Íráskészség

A tanuló

- kb. 200 szavas, tényszerű információt közvetítő néhány bekezdésből álló, szöveget írni;
- gondolatait, érzelmeit, érvekkel alátámasztott véleményét változatos kifejezésekkel és mondat szerkezetekkel, a megfelelő nyelvi eszközök használatával logikai összefüggések alapján, bekezdésbe rendezett szövegben megfogalmazni;
- különböző szövegtípusokat létrehozni;
- változatos közlésformákat használni.

A fejlesztés várt eredményei a tanév végén

B1 nyelvi szint.

A tanuló képes főbb vonalaiban és egyes részleteiben is megérteni a köznyelvi beszédet a számára ismerős témákról.

Képes önállóan boldogulni, véleményt mondani és érvelni a mindennapi élet legtöbb, akár váratlan helyzetében is. Stílusában és regiszterhasználatában alkalmazkodik a kommunikációs helyzethez.

Ki tudja magát fejezni a szintnek megfelelő szókincs és szerkezetek segítségével az ismerős témakörökben. Beszéde folyamatos, érthető, a főbb pontok tekintetében tartalmilag pontos, stílusa megfelelő.

Több műfajban képes részleteket is tartalmazó, összefüggő szövegeket fogalmazni ismert, hétköznapi és elvontabb témákról. Írásbeli megnyilatkozásaiban megjelennek műfaji sajátosságok és különböző stílusjegyek.

Képes megérteni a gondolatmenet lényegét és egyes részinformációkat a nagyrészt közérthető nyelven írt, érdeklődési köréhez kapcsolódó, lényegre törően megfogalmazott szövegekben.

A négyéves képzést az érettségi vizsga zárja le.

Helyi óratervek

Közgazdasági - Helyi

Óraterv a kerettantervekhez				
Tantárgyak	9.	10.	11.	12.
Magyar nyelv és irodalom	4	4	4	4
Idegen nyelvek (angol vagy német)	*3+1	*3+1	*3+1	*3+1
Matematika	*3+1	*3+1	*3+1	*3+1
Etika			1	
Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek	2	2	3	3
Fizika	2	2	1	
Kémia	2	1		
Biológia – egészségtan		2	2	1
Földrajz	2	1+1	1	
Szakmai tárgyak	6	7	8	11
Művészetek	1	1		
Informatika	*1+1	*2	*1	
Testnevelés és sport	5	5	5	5
Osztályfőnöki	1	1	1	1
Rendelkezésre álló órakeret:	35	36	35	35
Szabadon tervezhető órakeret marad	0	0	0	2

Informatika - helyi

Óraterv a kerettantervekhez				
Tantárgyak	9.	10.	11.	12.
Magyar nyelv és irodalom	4	4	4	4
Idegen nyelvek (angol)	*3+1	*3+1	*3+1	*3+1
Matematika	*3+1	*3+1	*3+1	*3+1
Etika			1	
Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek	2	2	3	3
Fizika	2	2	1	
Kémia	2	1		
Biológia – egészségtan		2	2	1
Földrajz	2	1+1		
Szakmai tárgyak	6	7	8	11
Művészetek	1	1		
Informatika	*1+1	*2	*2	*2
Testnevelés és sport	5	5	5	5
Osztályfőnöki	1	1	1	1
Rendelkezésre álló órakeret:	35	36	35	35

Emelt óraszámú képzés 11-12 évfolyamon

Közgazdaság - Emelt

Óraterv a kerettantervekhez				
Tantárgyak	9.	10.	11.	12.
Magyar nyelv és irodalom	4	4	4+1	4+1
Idegen nyelvek (angol vagy német)	*3+1	*3+1	*3+1+1	*3+1+1
Matematika	*3+1	*3+1	*3+1+1	*3+1+1
Etika			1	
Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek	2	2	3+1	3+1
Fizika	2	2	1	
Kémia	2	1		
Biológia – egészségtan		2	2	1
Földrajz	2	1+1	1	
<i>Szakmai tárgyak</i>	6	7	8	11
Művészetek	1	1		
Informatika	*1+1	*2	*1	
Testnevelés és sport	5	5	5	5
<i>Osztályfőnöki</i>	1	1	1	1
Rendelkezésre álló órakeret:	35	36	35	35
Szabadon tervezhető órakeret marad	0	0	0	2

Informatika - Emelt

Óraterv a kerettantervekhez				
Tantárgyak	9.	10.	11.	12.
Magyar nyelv és irodalom	4	4	4+1	4+1
Idegen nyelvek (angol)	*3+1	*3+1	*3+1+1	*3+1+1
Matematika	*3+1	*3+1	*3+1+1	*3+1+1
Etika			1	
Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek	2	2	3+1	3+1
Fizika	2	2	1	
Kémia	2	1		
Biológia – egészségtan		2	2	1
Földrajz	2	2		
<i>Szakmai tárgyak</i>	6	7	8	11
Művészetek	1			
Informatika	*1+1	*2	*2	*2
Testnevelés és sport	5	5	5	5
<i>Osztályfőnöki</i>	1	1	1	1
Rendelkezésre álló órakeret:	35	36	35	35

Kerettantervi megfelelés:

A kerettantervek kiadásának és jogállásának rendjéről szóló 51/2012. (XII. 21.) számú EMMI rendelet 6. mellékletében megjelent 6.3.1 idegen nyelv emelt szint alapján készült helyi tanterv.

A közműveltségi elemeket a tantárgy egyedi jellemzői miatt a NAT-ban azok a nyelvi szintek és kompetenciák testesítik meg, amelyeket a nemzetközi gyakorlatban és az érettségi követelményrendszerben mérceként használt Közös európai referenciakeret (KER) határoz meg. A nyelvi kompetenciák komplex fejlesztéséhez az ajánlott témakörök kínálnak kontextust.

A kerettanterv az elérendő célokat és nyelvi szinteket kétéves képzési szakaszokra bontva határozza meg. A Nat lehetővé teszi az élő idegen nyelv magasabb szintű oktatását is a helyi tantervben meghatározott, a kerettantervben előírt minimum 3 óránál magasabb óraszámban, hogy a tanulók igényeik szerint emelt szintű érettségi vizsgát is tehessenek. Ebben az esetben a Nat által az egyes képzési szakaszokra meghatározott nyelvi szintek a következők:

	10. évfolyam	12. évfolyam
Első idegen nyelv	B1	B2

Az idegen nyelvi kommunikatív kompetencia fejlesztése szoros kapcsolatban áll a Nat-ban megfogalmazott kulcskompetenciákkal. A kommunikatív nyelvi kompetencia több ponton érintkezik az anyanyelvi kompetenciával. A szövegalkotás, szövegértelmezés, szóbeli és írásbeli kommunikáció számos készségeleme átvihető az idegen nyelv tanulásába és fordítva, az idegen nyelv tanulása során elsajátított kompetenciák hasznosak az anyanyelvi kommunikáció területén. A két terület erősítheti egymást, olyannyira, hogy megfelelő módszerek alkalmazása esetén az is lehet sikeres nyelvtanuló és nyelvhasználó, akinek hiányosak az anyanyelvi ismeretei, sőt az idegen nyelv tanulása segíthet abban, hogy tudatosabbá váljon az anyanyelv használata.

A 9–10. és a 11–12. évfolyam számára közös témalista készült. Lásd azAjánlott témakörök a 9–12. évfolyamra (egyben középszintű érettségi vizsga témakörei) címsor alatt. Ezt a középiskolák általános képzésének sokfélesége indokolja (tagozatok, fakultációk, szakmacsoportok). Az ajánlott témák feldolgozásának sorrendjét, elmélyítésük, bővítésük idejét az adott intézmény helyi tantervével összhangban célszerű meghatározni. Az ajánlott témakörök listája kitekintést tartalmaz a célnyelvi kultúrákra, így módon biztosítja az interkulturális kompetenciák fejlesztését. Nem szabad szem előtt téveszteni azt sem, hogy az idegen nyelvek tanulásának célja egyre inkább az, hogy egy közvetítő nyelv birtokába jussunk, így az is fontos feladat, hogy tanulmányaik során a célnyelvi országok mellett más kultúrákat is megismerjenek és elfogadjanak a tanulók, és olyan kommunikációs helyzeteket is ki tudjanak próbálni, amelyekben a kommunikációs partnernek sem a célnyelv az anyanyelve.

Mivel intézményünkben emelt óraszámú oktatásra a 11-12. évfolyamokon van lehetőség, így a helyi tanterv ezen része csak a 11-12. évfolyamok céljait, feladatait, fejlesztési egységeit tartalmazza.

A tantárgyról általánosságban:

Az első idegen nyelvből a középiskola 10. évfolyamának végére a tanulóknak el kell jutniuk az európai hatfokú skála harmadik szintjére, azaz a B1 tudásszintre, ami az önálló nyelvhasználat első szintje. A tanulók motivációját növeli, ha a nyelvoktatás lehetőséget biztosít a tanulókat érdeklő tantárgyi tartalmak célnyelvi feldolgozására és a kommunikációs és információs technológiák használatára. Tudatosítani kell a nyelvórai és az iskolán kívüli nyelvtanulás lehetőségeit, hogy ez is segítse a tanulókat az önálló nyelvtanulóvá válás útján.

Ebben a nyelvtanítási szakaszban is fontosak a korosztályi sajátosságok. A tanárnak figyelembe kell vennie, hogy a legtöbb tanuló az önkeresés időszakát éli, kritikus önmagával szemben, erősek a kortárs csoport hatásai. Ugyanakkor építhet a tanár a tanulók nyelvi kreativitására, problémamegoldó és kritikai gondolkodására is. A

nyelvoktatás sikerében meghatározóak a motivációt felkeltő és fenntartó órai tevékenységek, a változatos interakciós formák, a nyelvi órák elfogadó légköre, a pozitív visszajelzések, a konstruktív támogatás és a tanulók számára is átlátható értékelés. Ugyancsak segítséget jelent számukra, ha gyakorlatot szereznek az önértékelés és a társértékelés módszereinek alkalmazásában, sikeres próbálkozásaik tudatosításában és hibáik felismerésében, azok önálló javításában.

Tankönyvek, tanulmányi segédletek, taneszközök kiválasztásának elvei:

A tankönyvsorozat az emelt szintű idegen nyelv tanterv követelményeit 100%-ban fedje.

A tananyag illeszthető legyen a tantervben megadott éves óraszámokhoz.

A tankönyvek és segédletek meg kell feleljenek a Közös Európai Referenciakeretben megfogalmazott és a NAT-ban nevesített nyelvtudási szintek funkcionális előírásainak. A tankönyv legyen tartalmában és kivitelezésében motiváló, feleljen meg a tanulók életkori sajátosságainak. Legyenek hozzá autentikus hallgatási anyagok, gyakorló feladatok, melyeket a tanulók otthonukban is használhatnak. Legyen tanárbarát, azaz legyen hozzá munkafüzet, tanári kézikönyv és digitális segédanyag is.

A 12. évfolyamon lehetőséget kell biztosítani arra, hogy a tanulók megismerjék az emelt szintű nyelvi érettségi felépítését, követelményeit, és elsajátítsák az ezeknek megfelelő stratégiákat; megismerjék az érettségi során használt értékelési szempontokat, és alkalmazni tudják azokat önértékeléseik során; illetve gyakorlatot szerezzenek az érettségi vizsga feladatainak megoldásában is.

A nyelvtanár kiegészítheti a tankönyvi anyagot témához kapcsolódó on-line, fénymásolt vagy saját készítésű feladatokkal, ezzel elősegítve a csoporton belüli differenciált oktatást.

Célok és feladatok:

A nevelési célok közül ezen a szinten is kiemelt fontosságú a tanulás tanítása, mivel a tanulóknak a 12. évfolyam végére olyan tanulási képességekkel kell rendelkezniük, amelyek lehetővé teszik nyelvtudásuk önálló fenntartását és továbbfejlesztését további tanulmányaik vagy munkájuk során egész életükön át.

Az első idegen nyelvből, emelt óraszám mellett, a középiskola 12. évfolyamának végére a tanulóknak el kell jutniuk az európai hatfokú skála KER negyedik szintjére, azaz a B2 szintre. A 12. évfolyamon lehetőséget kell biztosítani arra, hogy a tanulók felkészülhessenek igényeik szerint a középszintű vagy emelt szintű érettségi vizsgára. Megismerjék a nyelvi érettségi felépítését, követelményeit, és elsajátítsák az ezeknek megfelelő stratégiákat; megismerjék az érettségi során használt értékelési szempontokat és alkalmazni tudják azokat önértékeléseik során; illetve gyakorlatot szerezzenek az érettségi vizsga feladatok megoldásában is. Az emelt óraszámú képzés nem jelent automatikus emelt szintű érettségi jelentkezést, vagy jelentkezési kötelezettséget.

A 12. évfolyam a tanulók számára a továbbtanulás vagy a munka világába történő kilépés előtti utolsó tanév. A nyelvoktatásban is hangsúlyt kell kapnia az ezekre történő felkészítésnek, a szükséges készségek fejlesztésének. A tanulók jövőjét érintő fontos döntésekben a nyelvtanár is sokat segíthet, pl. a feldolgozott témák megfelelő kiválasztásával és ok-okozati viszonyokat, következményeket feltáró feladatokkal.

Az értékelés módjai:

Önértékelés, tanulói értékelés (pár-, csoportmunkában), szóbeli értékelés; írásbeli, főleg ösztönző-formáló (formatív) értékelés; minősítő-szelektáló (szummatív); összegző-lezáró értékelés (osztályzás).

11.évfolyam

Évi óraszám: 180 óra

Tartalom:

Ajánlás a szabadon felhasználható órák tartalmához:

- ☐ Kiegészítő ismeretek: a témakörök elmélyítése, a helyi sajátosságokkal való kiegészítés (saját iskolám, iskolám ünnepei, hazám és/vagy célnyelvi országok ünnepei, szokásai stb.)
és/vagy
- ☐ Differenciálás, gyakorlás: az elsajátított ismeretek begyakorlása, elmélyítése a tanulók egyéni igényeinek megfelelően
és/vagy
- ☐ Homogenizálás, szintre hozás: a több, különböző osztályokból, csoportokból érkező tanulók tudásszintjének, ismereteinek összehangolása

A fejlesztés várt eredményei a ciklus végén:

A B1 plusz elnevezésű sáv erős küszöbszintnek tűnik. A B1 szint két fő vonása továbbra is jelen van azzal a többlettel, hogy jó néhány olyan leírás csatlakozik hozzájuk, amelyek jelentősebb mennyiségű információ cseréjére vonatkoznak, pl.: adjon konkrét információt egy interjú/konzultáció során (pl. írja le a betegség tüneteit egy orvosnak), de ezt nem különösebben nagy precizitással is elvégezheti. Magyarazza el, hogy valami miért jelent problémát. Foglalja össze a lényegét egy novellának, egy cikknek, egy beszédnek, egy vitának vagy dokumentumfilmnek, és tegye hozzá a maga véleményét, ill. válaszoljon további, a részletekre irányuló kérdésre. Folytasson le egy interjút, amelyben ellenőrzi, ill. bizonyosságot szerez az információkról, még akkor is, ha időnként arra kell kérni az interjú alanyát, ha a válasza túl gyors vagy túl hosszú, hogy ismétlje meg. Írja le, hogy hogyan kell valamely munkát elvégezni, adjon részletes utasításokat. Magabiztosan cseréljen tényszerű információt ismerős, szokványos, de akár nem szokványos témákban is.

Fejlesztési célok és feladatok készségenként

Fejlesztési egység: hallott szöveg értése

Fejlesztés célja, tartalma

A tanuló legyen képes:

- ismerős témákról szóló rádió- és tévé-műsorokat megérteni (interjú, rádiójáték, ismeretterjesztő műsorok)
- mindennapi párbeszédekben a beszélőket azonosítani és a beszélők mondanivalóját megérteni
- előadások főbb mondanivalóját megérteni és követni
- a beszélők gondolatmenetét, magyarázatát, érvelését, álláspontját megérteni
- telefonbeszélgetéseket megérteni
- instrukciókat, figyelmeztetéseket, részletesebb útbaigazításokat megérteni
- szövegértési stratégiákat alkalmazni: az ismeretlen szavakat kikövetkeztetni, a várható vagy megjósolt információkat megkeresni.

Szövegfajták, szövegforrások:

- információk,
- instrukciók,
- üzenetek,
- útbaigazítás,
- műsorok a televízióban és a rádióban,
- rövid interjúk,
- reklámok,
- dalok, videók.

Fejlesztési egység: szóbeli interakció**Fejlesztés célja, tartalma****A tanuló legyen képes:**

- órai interakciókban, pármunkában magabiztosan részt venni a célnyelven
- érzelmeit kifejezni és reagálni mások érzelmeire
- mindennapi társalgásban aktívan részt venni, információt cserélni
- ismert témákat, felmerülő problémákat a beszélgető partnerrel megvitatni
- magyarázatot adni, véleményt nyilvánítani
- elkezdett történeteket befejezni
- választási lehetőségeket összevetni és a végén döntést hozni
- utasításokat, útbaigazításokat adni, követni
- ismerős témáról beszélgetni: hősök, szokatlan események, környezetvédelem, közlekedés, modern életmód, technikai eszközök, szórakozás stb.
- a fontosabb udvariasságokat ismerni és alkalmazni
- a szövegösszetartó elemeket egyre biztosabban ismerni és alkalmazni
- szókincs hiányosságait áthidalni
- összefoglalni, a lényeget kiemelni
- mindennapi szerepeket eljátszani.

Szövegfajták, szövegforrások:

- személyes és telefonos társalgás,
- megbeszélés,
- tranzakciós és informális párbeszédek,
- utasítások,
- interjúk,
- viták.

Fejlesztési egység: összefüggő beszéd**Fejlesztés célja, tartalma****A tanuló legyen képes:**

- ismert témákban összefüggően beszélni
- beszámolni élményekről, személyes tapasztalatokról
- részletesebb leírásokat adni

- összehasonlítani képeket, épületeket, embereket
- gondolatait összefoglalni
- könyvek, filmek tartalmát összefoglalni
- történetet kitalálni, elmondani
- álláspontját, véleményét ismerős témákban kifejtteni (idegen nyelvtanulás, életmód, hősök, hőstettek, szabadidős tevékenységek, stb.)
- egyszerű és érthető érveket és ellenérveket felsorakoztatni (előny, hátrány)
- mondanivalóját példákkal alátámasztani.

Szövegfajták, szövegforrások:

- leírások,
- elbeszélő szöveg,
- érveléssor,
- előadás,
- prezentáció (önállóan vagy segédanyagok, instrukciók alapján),
- projektek bemutatása
- könyvek tartalma.

Fejlesztési egység: olvasott szöveg értése

Fejlesztés célja, tartalma

A tanuló legyen képes:

- nyomtatott sajtótermékek cikkeit elolvasni, a lényeget és a konkrét információkat megérteni: cikkek, hírek
- szépirodalmi szövegrészeket olvasni
- különbséget tenni a hétköznapi és az irodalmi stílus, a formális és informális között
- hirdetéseket megérteni
- elvontabb témákat feldolgozó szövegek lényegét megérteni
- hosszabb ismeretterjesztő szövegeket megérteni, a főbb gondolatmenetet követni
- az érveléseket megérteni
- egyszerű szövegfajták szerkezetének, felépítésének felismerése
- online és hagyományos szótárakat, egy- és kétnyelvű szótárakat használni.

Szövegfajták, szövegforrások:

- utasítások (pl. feliratok, használati utasítások),
- tájékoztató szövegek (pl. hirdetés, reklám),
- hagyományos és elektronikus levelek,
- újságcikkek (pl. hír, beszámoló, riport),
- internetes fórumok hozzászólásai,
- ismeretterjesztő szövegek,
- egyszerű irodalmi szövegek,
- dalszövegek.

Fejlesztési egység: íráskészség

Fejlesztés célja, tartalma

A tanuló legyen képes:

- baráti levelet és e-mait írni megadott szempontok segítségével
- leírást készíteni emberekről, eseményekről, helyekről
- hivatalos levelet írni: pályázati levél
- ismerni a hivatalos, félhivatalos regisztereket
- cikket írni
- történetet írni
- esszét írni, melyben kifejti véleményét, álláspontját
- szerkesztőhöz címzett levelet írni
- könyvbemutatót írni.

Szövegtípusok, szövegforrások:

- kérdőív,
- képaláírások,
- üzenetek, SMS-ek/MMS-ek,
- személyes adatokat tartalmazó bemutatkozó levelek, e-mailek vagy internes profilok,
- tényszerű információt nyújtó, illetve kérő levelek és e-mail-ek,
- személyes információt, ténnyt, ill. tetszést/nemetszést kifejező üzenetek, internetes bejegyzések,
- egyszerű cselekvéssort tartalmazó instrukciók,
- egyszerű, rövid történetek, elbeszélések, mesék,
- rövid jellemzések,
- rövid leírások, jegyzetek,
- versek, dalszövegek.

Témák 11. évfolyam	Kapcsolódási pontok
<i>Személyes vonatkozások, család: 12 óra</i> A tanuló személye, életrajza, életének fontos állomásai. Személyes tervek. Családi élet, családi kapcsolatok. A családi élet mindennapjai, otthoni teendők.	<i>Osztályfőnöki:</i> család és háztartás. <i>Etika:</i> generációk kapcsolata, családi élet.
<i>Ember és társadalom: 18 óra</i> Emberek külső és belső jellemzése. Baráti kör. Női és férfi szerepek, ismerkedés, házasság. Felelősségvállalás másokért, rászorulóknak segítése. Ünnepek, családi ünnepek. Öltözködés, divat. Társadalmi szokások nálunk és a célországokban.	<i>Etika:</i> társas kapcsolatok, szegények és gazdagok.
<i>Környezetünk: 20 óra</i> A városi és a vidéki élet összehasonlítása.	<i>Osztályfőnöki:</i> fenntarthatóság,

Növények és állatok a környezetünkben. Időjárás, éghajlat. Környezetvédelem a szűkebb környezetünkben és globálisan - Mit tehetünk környezetünkért és a természet megóvásáért, a fenntarthatóságért?	környezettudatosság otthon és a lakókörnyezetben, víz és energia- takarékoság, újrahasznosítás. <i>Biológia-egészségtan:</i> élőhely, életközösség, védett természeti érték, változatos élővilág. <i>Földrajz:</i> településtípusok; globális problémák, a Föld szépsége, egyedisége.
<i>Az iskola: 15 óra</i> Saját iskolájának bemutatása (sajátosságok, pl. szakmai képzés, tagozat). Tantárgyak, órarend, érdeklődési kör, tanulmányi munka nálunk és más országokban. A nyelvtanulás, a nyelvtudás szerepe, fontossága. Az internet szerepe az iskolában, a tanulásban. Az iskolai élet tanuláson kívüli eseményei. Iskolai hagyományok nálunk és a célországokban.	<i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> a tudás fogalmának átalakulása, a tanulás technikái, élethosszig tartó tanulás. <i>Informatika:</i> digitális tudásbázisok, könyvtári információs rendszerek.
<i>A munka világa: 12 óra</i> Diákmunka, nyári munkavállalás. Foglalkozások és a szükséges kompetenciák, rutinok, kötelességek.	<i>Osztályfőnöki:</i> pályaorientáció és munka.
<i>Életmód: 25 óra</i> Napirend, időbeosztás. Az egészséges életmód (a helyes és a helytelen táplálkozás, a testmozgás szerepe az egészség megőrzésében, testápolás). Étkezési szokások a családban. Ételek, kedvenc ételek, sütés-főzés. Étkezés iskolai menzán, éttermekben, gyorséttermekben. Ételrendelés telefonon és interneten. Gyakori betegségek, sérülések, baleset. Gyógykezelés (házi orvos, kórházak). Életmód nálunk és más országokban.	<i>Osztályfőnöki:</i> testi egészség, balesetek megelőzése, egészséges ételek. <i>Biológia-egészségtan:</i> testrészek, egészséges életmód, a betegségek ismérvei, betegségmegelőzés, elsősegély. <i>Testnevelés és sport:</i> a rendszeres testedzés szerepe, relaxáció.

<i>Szabadidő, művelődés, szórakozás: 23 óra</i> Szabadidős elfoglaltságok, hobbik. Színház, mozi, koncert, kiállítás stb. Sportolás, kedvenc sport, iskolai sport. Olvasás, rádió, tévé, videó, számítógép, internet. Az infó-kommunikáció szerepe a mindennapokban. Kulturális és sportélet nálunk és más országokban.	<i>Földrajz:</i> más népek kultúrái. <i>Testnevelés és sport:</i> táncok, a sport és olimpia története, sportágak jellemzői. <i>Ének-zene:</i> népzene, klasszikus zene, popzene.
<i>Utazás, turizmus: 22 óra</i> A közlekedés eszközei, lehetőségei, a tömegközlekedés, a kerékpáros közlekedés. Nyaralás itthon, illetve külföldön. Utazási előkészületek, egy utazás megtervezése, megszervezése. Turisztikai célpontok. Célnyelvi és más kultúrák.	<i>Osztályfőnöki:</i> közlekedési ismeretek, közlekedésbiztonság, fenntarthatóság, környezettudatosság a közlekedésben. <i>Földrajz:</i> egyes meghatározó jellegű országok turisztikai jellemzői.
<i>Tudomány és technika: 15 óra</i> A technikai eszközök szerepe a mindennapi életben. Az internet szerepe a magánéletben, a tanulásban és a munkában.	<i>Informatika:</i> számítógépen keresztül való kapcsolattartás, információ keresése, az informatikai eszközöket alkalmazó média, az elterjedt infokommunikációs eszközök előnyei és kockázatai.
<i>Gazdaság és pénzügyek: 10 óra</i> A pénz szerepe a mindennapokban. Vásárlás, szolgáltatások (pl. posta, bank). Üzleti világ, fogyasztás, reklámok.	<i>Osztályfőnöki:</i> család és háztartás, tudatos vásárlás. <i>Matematika:</i> alpműveletek, grafikonok értelmezése. <i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> a jövedelem szerepe a családban, kiadás, bevétel, megtakarítás, rezsi, zsebpénz.

A továbbhaladás feltételei:

A tanulóknak egy B2 szintű belső vizsgát kell tenniük május-június folyamán. Ezzel a vizsgával mérjük, hogy mennyire készült fel a tanuló a 12. évfolyamra, az emelt szintű érettségire vagy a középfokú nyelvvizsgára.

Mivel a tanulóknak ekkor még nem kell B2 szintű nyelvtudással rendelkezniük, de már a B1 szintnél magasabb követelményeknek kell, hogy megfeleljenek, így a belső vizsgán az elvárt minimális összteljesítmény 33%. Aki ez alatt teljesít, annak nem javasoljuk a továbbhaladást az emelt szintű csoportban.

A vizsga leírása:

A 11. évfolyam anyagára épülő feladatsor:

Olvasott szöveg értése: 2 feladat

Hallott szöveg értése: 2 feladat

Nyelvhelyesség: 1 feladat (nem feleletválasztós)

Íráskészség: 1 feladat

Szóbeli interakció: társalgás, szituációs szerepjáték, önálló témakifejtés

A vizsga időtartama: 90 (összefüggő) +15 perc (szóbeli)

A vizsga összpontszáma: 100 pont

Ezen túl, ha a tanuló egy havi érdemjegyeinek átlaga nem éri el az 1,81-et, úgy a következő hónaptól a normál tantervű csoportban folytatja tanulmányait idegen nyelv tantárgyól.

12. évfolyam

Évi óraszám: 150 óra

Tartalom:

Ajánlás a szabadon felhasználható órák tartalmához:

- ☐ Kiegészítő ismeretek: a témakörök elmélyítése, a helyi sajátosságokkal való kiegészítés (saját iskolám, iskolám ünnepei, hazám és/vagy célnyelvi országok ünnepei, szokásai stb.)
és/vagy
- ☐ Differenciálás, gyakorlás: az elsajátított ismeretek begyakorlása, elmélyítése a tanulók egyéni igényeinek megfelelően
és/vagy
- ☐ Célrányos felkészülés az érettségire, érettségi típusfeladatok gyakorlása

A fejlesztés várt eredményei a ciklus végén:

B2 szintű nyelvtudás.

A tanuló képes megérteni az összetettebb konkrét vagy elvont témájú, köznapi vagy tanulmányaihoz kapcsolódó beszélgetések gondolatmenetét.

Aktívan részt vesz az ismerős kontextusokban folyó beszélgetésekben, meg tudja indokolni és fenn tudja tartani nézeteit. Folyamatos és természetes módon olyan szintű interakciót tud folytatni anyanyelvű beszélővel, hogy az egyik félnek sem megterhelő.

Világos, részletes leírást ad az érdeklődésével kapcsolatos témák széles köréről. Ki tudja fejteni egy aktuális témával kapcsolatos álláspontját, és el tudja mondani a különböző alternatívák előnyeit és hátrányait.

Elovas a jelenkor problémáival kapcsolatos cikkeket és beszámolókat, amelyeknek szerzői egy adott álláspontot vagy hozzáállást képviselnek. Megérti a kortárs irodalmi prózai szövegeket.

Több műfajban is képes világos, részletes szöveget alkotni különböző témák széles körében, és ki tudja fejteni a véleményét egy aktuális témáról úgy, hogy részletezni tudja a különböző lehetőségekből adódó előnyöket és hátrányokat.

Nyelvtudása megfelel az érettségi vizsga emelt szintjének és követelményeinek.

Fejlesztési célok és feladatok készségenként

Fejlesztési egység: hallott szöveg értése

Fejlesztés célja, tartalma

A tanuló legyen képes:

- megérteni a köznapi és tanulmányi életben elhangzó hosszú beszédeket, ha normális beszédtempóban, erős akcentus nélkül beszélnek
- megérteni konkrét és elvont témájú üzeneteket, amelyek a mindennapi élet, illetve a tanulmányi munka során előfordulhatnak
- követni az összetettebb érvelést, amennyiben a téma viszonylag ismerős, és a beszéd menete jól követhető
- viszonylag könnyedén követni az anyanyelvi beszélők közötti társalgást

- az érettségi vizsga követelményeiben meghatározott szövegek általános és részinformációit megérteni
- a mindennapi társalgásban és a tanulás során elhangzó összetett álláspontok lényegét megérteni
- rádiós dokumentumműsort és egyéb felvett vagy közvetített hanganyagokat megérteni standard dialektus esetén
- konkrét és elvont témájú hírműsorokat, dokumentumfilmeket, televíziós műsorokat, színdarabokat, beszélgetős műsorokat megérteni
- a beszélő hangulatát, hangszínét, nézeteit és attitűdjeit megérteni
- szövegértési stratégiákat alkalmazni, pl. szöveghallgatáskor a főbb pontok keresése.

Szövegfajták, szövegforrások:

- hétköznapi párbeszédek
- telefonbeszélgetések
- média: rádió, tv műsorok, programok
- közlemények, bejelentések
- interjúk
- dalok
- angol nyelvű filmek.

Fejlesztési egység: szóbeli interakció

Fejlesztés célja, tartalma

A tanuló legyen képes:

- általános és tanulmányokkal kapcsolatos témák széles körében folyékonyan, helyesen és hatékonyan használni a nyelvet
- pontosan kifejezni gondolatait, véleményét és érveit, valamint az érzelmek különböző fokozatait
- hatékonyan részt venni a mindennapi és a tanulás során előforduló vitahelyzetekben
- stílusában, regiszterhasználatában alkalmazkodni a kommunikációs helyzethez
- az érettségi részletes követelményeiben megadott témakörökben és kommunikációs helyzetekben zökkenőmentesen kommunikációt kezdeményezni, fenntartani és lezárni vizuális és verbális segédanyagok alapján
- érzelmek különböző fokozatait árnyaltan kifejezni, események, élmények személyes jelentőségét kifejezni
- gondolatokat, problémákat felvetni, megvitatni, teendőket meghatározni, alternatív javaslatokat értékelni mindennapi és általános érdeklődésre számot tartó témák esetén
- a tanulmányokhoz, érdeklődési körhöz kapcsolódó beszélgetésben aktívan részt venni, információt cserélni, nézeteket kifejezni, indokolni, rákérdezni mások nézeteire, reagálni azokra
- elbeszélés, újságcikk, előadás, eszmecsere, interjú vagy dokumentumfilm tartalmát összefoglalni, véleményt nyilvánítani, a témával kapcsolatos kérdéseket megválaszolni
- vitákban saját érveit pontosan, meggyőzően indokolni, bizonyítani példákkal
- a partner érveit felismerni, elfogadni vagy meggyőzően cáfolni, ellenérveket pontosan megfogalmazni, indokolni és példákkal bizonyítani
- közös munka során a részletes utasításokat megbízhatóan megérteni, megbeszélni, a partner véleményét kikérni
- szolgáltatások kapcsán felmerülő nézeteltéréseket megvitatni és hatékonyan megoldani
- összetett információt és tanácsot megérteni és cserélni
- több forrásból származó információkat és érveket összegezni, bemutatni, megvitatni
- hatékonyan részt venni interjúban, folyamatosan kezdeményezni, gondolatokat kifejezni, tapasztalatokról beszámolni, saját kérdéseket megfogalmazni
- anyanyelvű beszélők között zajló élénk eszmecsere megérteni és bekapcsolódni a beszélgetésbe

- beszélgetésben elhangzottakat összefoglalni, a lényeget kiemelni, a megértést ellenőrizni, félreérthető megfogalmazásokat javítani, körülírást, szinonimákat használni
- a kommunikációs eszközök széles körét alkalmazni.

Szövegfajták, szövegforrások:

- személyes és telefonos társalgás,
- megbeszélés;
- tranzakciós és informális párbeszédek,
- utasítások,
- interjúk,
- viták,
- érvelések.

Fejlesztési egység: összefüggő beszéd

Fejlesztés célja, tartalma

A tanuló legyen képes:

- szisztematikusan kifejtett előadást bemutatni, a fontos gondolatokat kiemelni
- érveket sorba rendezni, főbb pontokat megfelelően kiemelni és a gondolatokat alátámasztani példákkal, érvekkel
- tényszerű és irodalmi szövegeket összefoglalni, megjegyzéseket hozzáfűzni
- világos, folyékony, rögtönzött, a hallgatóság számára egyértelmű bejelentéseket tenni a legtöbb általános témában
- a különböző alternatívák előnyeit és hátrányait kifejtteni
- ellentétes nézeteket és a főbb gondolatokat megvitatni
- egy film vagy színdarab cselekményét és az események sorozatát összefoglalni
- kivonatokat készíteni olyan hírműsorokból, interjúkból vagy dokumentumfilmekből, amelyek véleményeket, érveket és eszmecserét tartalmaznak
- mondanivalót megtervezni, beszéd eszközeit kiválasztani
- ismerős szituációkban folyékonyan és könnyedén használni a nyelvet
- szókincsbeli és szerkezetbeli hiányosságokat, valamint botlásokat és hibákat kompenzálni és kijavítani körülírással és átfogalmazással
- jellegzetes hibákat feljegyezni, és a beszédet tudatos ellenőrizni a hibák alapján
- mindezeket a szóbeli érettségi vizsgára történő felkészülésben alkalmazni.

Szövegfajták, szövegforrások:

- leírások, képleírások,
- témakifejtés,
- elbeszélő szöveg,
- érveléssor,
- előadások,
- prezentációk (önállóan vagy segédanyagok, instrukciók alapján),

- projektek bemutatása,
- párbeszéd és társalgás,
- nyilvános viták és eszmecserek,
- telefonbeszélgetés,
- szerep eljátszása.

Fejlesztési egység: olvasott szöveg értése

Fejlesztés célja, tartalma

A tanuló legyen képes:

- az érdeklődési köréhez és tanulmányaihoz kapcsolódó levelezést, híreket, cikkeket elolvasni és a lényeget megérteni
- érdeklődésével és tanulmányaival kapcsolatos hosszú, összetett utasításokat, feltételeket és figyelmeztetéseket megérteni
- különböző tantárgyakkal kapcsolatos cikkeket megérteni, esetenként szótár használatával
- az önálló olvasást fejleszteni, olvasási stílust és sebességet változtatni a különböző szövegeknek és céloknak megfelelően
- a megfelelő forrásokat szelektíven használni
- témák széles körében hírek, cikkek és beszámolók tartalmát és fontosságát gyorsan meghatározni és eldönteni, hogy érdemes-e a szöveget alaposabban is tanulmányozni
- az író álláspontját, nézőpontját megérteni napjaink problémáival foglalkozó cikkeken és beszámolóknak
- széles körű szókinccset kialakítani
- ismeretlen kifejezéseket, fordulatokat kezelni, a jelentést szövegkörnyezetből, szövegösszefüggésből következtetgetni
- online és hagyományos, egy- és kétnyelvű szótárakat használni
- felkészülni mindezek alkalmazására az érettségi vizsga feladatainak megoldása során.

Szövegfajták, szövegforrások:

- utasítások (pl. feliratok, használati utasítások),
- tájékoztató szövegek (pl. hirdetés, reklám),
- hagyományos és elektronikus levelek,
- újságcikkek (pl. hír, beszámoló, riport),
- internetes honlapok, fórumok hozzászólásai,
- ismeretterjesztő szövegek,
- tantárgyakkal kapcsolatos szövegek,
- irodalmi szövegek,
- cikkek, publicisztikai írások,
- beszámolók,
- elbeszélő szövegek,
- modern szépirodalmi szövegek,
- dalszövegek.

Fejlesztési egység: íráskészség

Fejlesztés célja, tartalma

A tanuló legyen képes:

- világos, részletes szövegeket írni számos témakörben
- több forrásból származó adatokat és érveket összegezni és értékelni, a fontos gondolatokat érthetően közölni
- tudakozódással és problémák magyarázatával kapcsolatos üzeneteket, információt közlő feljegyzéseket/üzeneteket írni a mindennapi életében szerepet játszó embereknek
- híreket, nézeteket kifejtteni, reagálni mások nézeteire
- esszét, beszámolót, riportot, film-, könyv-, színdarab ismertetőt írni
- a különböző érzelmi fokozatokat kifejezni és az események és élmények személyes jelentőségét kiemelni levelezésben
- megjegyzéseket megfogalmazni a levelezőpartner híreivel és nézeteivel kapcsolatban
- kreatív, önkifejező műfajokkal kísérletezni (pl. vers, elbeszélés, történet írása, illetve átírása)
- gondolatokról és problémamegoldásokról értékelést készíteni
- részletes leírást készíteni valóságos vagy képzelt eseményekről és élményekről
- érvelés rendezetten kifejtteni egy bizonyos nézőpont mellett vagy ellen, a különböző alternatívák előnyeit és hátrányait kifejtteni
- a lényeges pontokat és alátámasztó gondolatokat hangsúlyozni, a több forrásból származó információkat és érveket szintetizálni
- a gondolatok közötti kapcsolatot világosan, összefüggően jelölni, az adott műfaj hagyományait követni
- leveleket, cikkeket, beszámolókat, történeteket bekezdésekre tagolni (bevezetés, kifejtés, lezárás)
- kötőszavakat, kifejezéseket hatékonyan használni a szöveg logikájának megvilágítására és a könnyebb megértés támogatására
- saját írásművet tudatosan ellenőrizni, javítani; a félreértést okozó hibákat helyesbíteni
- a szókincsbeli és szerkezetbeli hiányosságokat kompenzálni körülírással és átfogalmazással
- a mondanivalót alátámasztani vizuális eszközökkel (pl. rajz, ábra, diagram, térkép).
- az írásmű stílusát magabiztosan megválasztani, a formális, neutrális és informális stílus elemeit alkalmazni
- a nyelvi szintnek megfelelő, felhasználóbarát online és hagyományos szótárakat használni
- felkészülni az érettségi íráskészséget mérő feladatainak megoldására és az értékelésükre használt kritériumokat megismerni.

Szövegtípusok, szövegforrások:

- hagyományos és elektronikus képeslapok,
- személyes adatokat tartalmazó bemutatkozó levelek,
- e-mailek vagy internes profilok,
- tényszerű információt nyújtó, illetve kérő levelek és e-mail-ek,
- személyes információt, ténnyt, ill. tetszést/nemtetszést kifejező üzenetek,
- internetes bejegyzések,
- egyszerű cselekvéssort tartalmazó instrukciók,
- egyszerű, rövid történetek, elbeszélések, mesék,
- rövid jellemzések,
- rövid leírások; jegyzetek,
- riportok, cikkek,
- esszék.

Témák	Kapcsolódási pontok
<i>Személyes vonatkozások, család: 12 óra</i> A család szerepe az egyén és a társadalom életében Családi munkamegosztás, szerepek a családban, generációk együttélése	<i>Osztályfőnöki:</i> család és háztartás. <i>Etika:</i> generációk kapcsolata, családi élet.
<i>Ember és társadalom: 15 óra</i> Az emberi kapcsolatok minősége, fontossága (barátság, szerelem, házasság) Lázadás vagy alkalmazkodás; a tizenévesek útkeresése Előítéletek, társadalmi problémák és azok kezelése Az ünnepek fontossága az egyén és a társadalom életében Az öltözködés mint a társadalmi hovatartozás kifejezése A fogyasztói társadalom, reklámok, Társadalmi viselkedésformák	<i>Etika:</i> társas kapcsolatok, előítélet, tolerancia, bizalom, együttérzés; fogyatékkal élők, szegények és gazdagok.
<i>Környezetünk: 15 óra</i> A lakóhely és környéke fejlődésének problémái A természet és az ember harmóniája A környezetvédelem lehetőségei és problémái	<i>Osztályfőnöki:</i> fenntarthatóság, környezettudatosság otthon és a lakókörnyezetben, víz és energia-takarékosság, újrahasznosítás. <i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek.</i> lakóhely és környék hagyományai. <i>Biológia-egészségtan:</i> élőhely, életközösség, védett természeti érték, változatos élővilág. <i>Földrajz:</i> településtípusok; globális problémák, életminőségek különbségei; a Föld mozgása, az időjárás tényezői, a Föld szépsége, egyedisége.
<i>Az iskola: 12 óra</i> Iskolatípusok és iskolarendszer Magyarországon és más országokban Hasonló események és hagyományok külföldi iskolákban	<i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> a tudás fogalmának átalakulása, a tanulás technikái, élethosszig tartó tanulás. <i>Informatika:</i> digitális tudásbázisok, könyvtári

	információs rendszerek.
<i>A munka világa: 12 óra</i> A munkavállalás körülményei, lehetőségei itthon és más országokban, divatszakmák	<i>Osztályfőnöki:</i> pályaorientáció és munka.
<i>Életmód: 15 óra</i> A kulturált étkezés feltételei, fontossága A szenvedélybetegségek Az étkezési szokások hazánkban és más országokban Ételspecialitások hazánkban és más országokban A gyógyítás egyéb módjai	<i>Osztályfőnöki:</i> testi és lelki egészség, balesetek megelőzése, egészséges ételek. <i>Biológia-egészségtan:</i> testrészek, egészséges életmód, a betegségek ismérvei, fogyatékkal élők, betegségmegelőzés, elsősegély. <i>Testnevelés és sport:</i> a rendszeres testedzés szerepe, relaxáció.
<i>Szabadidő, művelődés, szórakozás: 15 óra</i> A szabadidő jelentősége az ember életében A művészet szerepe a mindennapokban Szabadidősport, élsport, veszélyes sportok A könyvek, a média és az internet szerepe, hatásai	<i>Földrajz:</i> más népek kultúrái. <i>Magyar nyelv és irodalom:</i> különböző kultúrák mítoszai, mondái. <i>Informatika:</i> e-könyvek, médiatudatosság. <i>Testnevelés és sport:</i> táncok, népi játékok, a sport és olimpia története, példaképek szerepe, sportágak jellemzői. <i>Ének-zene:</i> népzene, klasszikus zene, popzene. <i>Dráma és tánc:</i> a szituáció alapelemei, beszédre késztetés, befogadás, értelmezés. <i>Vizuális kultúra:</i> művészi alkotások leírása, értelmezése.
<i>Utazás, turizmus: 15 óra</i> A motorizáció hatása a környezetre és a társadalomra	<i>Osztályfőnöki:</i> közlekedési ismeretek, közlekedésbiztonság,

Az idegenforgalom jelentősége	fenntarthatóság, környezettudatosság a közlekedésben. <i>Földrajz:</i> a kulturális élet földrajzi alapjai, nyelvek és vallások, egyes meghatározó jellegű országok turisztikai jellemzői.
<i>Tudomány és technika: 12 óra</i> A tudományos és technikai fejlődés pozitív és negatív hatása a társadalomra, az emberiségre	<i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek; fizika:</i> tudománytörténeti jelentőségű felfedezések, találmányok. <i>Informatika:</i> számítógépen keresztül való kapcsolattartás, információ keresése, az informatikai eszközök alkalmazó média, az elterjedt infokommunikációs eszközök előnyei és kockázatai, a netikett alapjai, élőszóval kísért bemutatók és felhasználható eszközeik.
<i>Gazdaság és pénzügyek: 12 óra</i> Üzleti világ, fogyasztás, reklámok Pénzkezelés a célnyelvi országokban	<i>Osztályfőnöki:</i> család és háztartás, tudatos vásárlás, pénzügyi ismeretek. <i>Matematika:</i> alapműveletek, grafikonok értelmezése. <i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> a jövedelem szerepe a családban, kiadás, bevétel, megtakarítás, hitel, rezszi, zsebpénz.

Az emelt szintű képzési ciklust az érettségi vizsga zárja le.

Az érettségi vizsga leírását és követelményeit a 40/2002. (V. 24.) OM rendelet tartalmazza.

GYŐRI SZOLGÁLTATÁSI SZC
DEÁK FERENC KÖZGAZDASÁGI SZAKGIMNÁZIUMA

Helyi tantárgyi program

Angol nyelv – nyelvi előkészítő

9-12. évfolyam

Készült a NAT 2012 ajánlása alapján.

ANGOL NYELV

**Közgazdasági ágazat nyelvi
előkészítő osztály**

(NYEK-12. évfolyam)

Tartalomjegyzék

Kerettantervi megfelelés.....	1
Célok és feladatok a képzés folyamán.....	1
A tankönyvek, segédletek, taneszközök kiválasztásának elvei:	2
Szemponatok a tanulók teljesítményének értékeléséhez:	3
Fejlesztési követelmények a teljes képzés folyamán	4
Nyelvi előkészítő évfolyam	5
Tartalom	5
Tematikai/fejlesztési egységek	5
A továbbhaladás feltételei	7
Hallott szöveg értése.....	7
Beszédkészség	7
Olvasott szöveg értése	7
Íráskészség.....	8
A fejlesztés várt eredményei a Nyelvi évfolyam végén:	8
9-10. évfolyam.....	9
Tartalom	9
A 10. évfolyam végére elérendő fejlesztési követelmény:	9
Ajánlott témakörök 9-10. évfolyamra/Tematikai egységek.....	9
Fejlesztési célok és feladatok készségenként.....	14
A fejlesztés várt eredményei a 10. évfolyam végén:.....	16
11-12. évfolyam	18
A 12. évfolyam végére elérendő fejlesztési követelmény	18
Fejlesztési követelmények.....	18
A fejlesztés várt eredményei a ciklus végén	25
Ajánlott témakörök 11-12. évfolyam.....	26
Kommunikációs eszközök B2.....	31
Fogalomkörök B2	38
Az Európa Tanács nyelvi szintleírásai.....	41

évfolyam	heti	évi	kerettantervi	helyi tervezésű	emelt szintű képzés heti	emelt szintű képzés évi
Nyek	18	648	648	0	0	0
9.	5	180	180	0	0	0
10.	5	180	180	0	0	0
11.	5	180	108	72	0	0
12.	5	150	90	60	0	0

Kerettantervi megfelelés

A kerettantervek kiadásának és jogállásának rendjéről szóló 51/2012. (XII. 21.) számú EMMI rendelet 7. mellékletében megjelent 7.1.1 Idegen nyelv nyelvi előkészítő évfolyam a négy osztályos középiskolai nevelés-oktatás előtt alapján készült helyi tanterv.

A közműveltségi elemeket a tantárgy egyedi jellemzői miatt a NAT-ban azok a nyelvi szintek és kompetenciák testesítik meg, amelyeket a nemzetközi gyakorlatban és az érettségi követelményrendszerben mérceként használt Közös európai referenciakeret (KER) határoz meg. A nyelvi kompetenciák komplex fejlesztéséhez az ajánlott témakörök kínálnak kontextust.

A kerettanterv az elérendő célokat és nyelvi szinteket kétéves képzési szakaszokra bontva határozza meg.

Célok és feladatok a képzés folyamán

A nyelvi előkészítő évfolyam óraszám: 18 óra/hét. Ezen óraszám keretében megismerkednek az idegen nyelvi foglalkozások feladat- és szövegtípusaival, szókincsük bővül, megértik a tanár célnyelvi óravezetését, önbizalmuk lehetővé teszi számukra, hogy az órai munkában egyénileg, párban vagy csoportban eredményesen vegyenek részt, órán kívüli feladataikat önállóan megoldják. Önértékelésük fejlett és reális: ismerik saját erős és gyenge pontjaikat. Továbbra is fontos motivációjuk fenntartása és további fejlesztése.

Cél, hogy a nyelvi előkészítő évfolyam végére a diákok eljussanak az A2–B1 közötti szintre, melyen számukra ismert témakörökben, életszerű helyzetekben képesek információt kérni és kapni. Megértik hosszabb terjedelmű, autentikus hallott vagy olvasott szöveg lényegét, abból ki tudják szűrni a lényeges információt. Képesek több mondatból álló szöveget szóban és írásban létrehozni. Szókincsük elég fejlett ahhoz, hogy az ismert témakörökhöz kapcsolódó témákról szóban és írásban információt tudjanak cserélni.

A 9. évfolyam végére a diákoknak B1 szintű nyelvtudást kell szerezniük, az előző szintnél fejlettebb szókincsel, szélesebb skálán mozgó, de ismert témákról kell képesnek lenniük szóban és írásban

információt cserélni, hosszabb szövegeket megérteni és létrehozni.

A 10. évfolyam végére, B1+ szintű nyelvtudást kell szerezniük, az előző szintnél fejlettebb szókinccsel, szélesebb skálán mozgó, de ismert témákról kell képesnek lenniük szóban és írásban információt cserélni, hosszabb szövegeket megérteni és létrehozni.

Továbbra is lényeges, hogy az idegen nyelvű tananyag felölelje a más tantárgyakban tanult tartalmakat, de ezeken az évfolyamokon már új tananyag feldolgozását is lehetővé teszi a diákok nyelvi szintje. Fontos, hogy az előző évekhez hasonlóan segítsék a nyelvtanulást az önálló olvasás és az osztálytermen kívüli nyelvi hatások.

Ebben az életkorban a diákokat segítheti a szabályszerűségek felismerése és azok alkalmazása, de a hangsúly továbbra is a jelentésen, kontextuson és kommunikáción van. Ezeken az évfolyamokon kell egyensúlyt teremteni a folyamatos beszéd és a nyelvhelyesség között.

A 11. év végére a diákoknak el kell sajátítaniuk az önálló nyelvfejléshez elengedhetetlen nyelvtanulási stratégiákat. Tudásukat B2 szintre kell fejleszteni, heti 5 óraszám keretében.

A 12. év végére a diákoknak el kell sajátítaniuk az önálló nyelvfejléshez elengedhetetlen nyelvtanulási stratégiákat. Tudásukat B2 szinten kell tartani, heti 5 óraszám keretében. A diákok 80%-ának B2 szintű nyelvvizsgával kell rendelkezniük, ennek hiányában központi B2 szintű mérésen kötelesek résztvenni.

	NYEK évfolyam, minimumszint	10. évfolyam, minimumszint	12. évfolyam, minimumszint
Idegen nyelv	A2-B1	B1-B2	B2

A tankönyvek, segédletek, taneszközök kiválasztásának elvei:

A tankönyvsorozat a középiskolai idegen nyelvi tanterv követelményeit 100%-ban fedje.

A tananyag illeszthető legyen a tantervben megadott éves óraszámokhoz.

A tankönyvek és segédletek meg kell feleljenek a Közös Európai Referenciakeretben megfogalmazott és a NAT-ban nevesített nyelvtudási szintek funkcionális előírásainak. A tankönyv legyen tartalmában és kivitelezésében motiváló, feleljen meg a tanulók életkori sajátosságainak. Legyenek hozzá autentikus hallgatási anyagok, gyakorló feladatok, melyeket a tanulók otthonukban is használhatnak. Legyen tanárbarát, azaz legyen hozzá munkafüzet, tanári kézikönyv és digitális segédanyag is.

A 12. évfolyamon lehetőséget kell biztosítani arra, hogy a tanulók megismerjék a nyelvi érettségi felépítését, követelményeit, és elsajátítsák az ezeknek megfelelő stratégiákat; megismerjék az érettségi során használt

értékelési szempontokat, és alkalmazni tudják azokat önértékeléseik során; illetve gyakorlatot szerezzenek az érettségi vizsga feladatainak megoldásában is.

A nyelvtanár kiegészítheti a tankönyvi anyagot témához kapcsolódó on-line, fénymásolt vagy saját készítésű feladatokkal, ezzel elősegítve a csoporton belüli differenciált oktatást.

Szempontok a tanulók teljesítményének értékeléséhez:

A tanulói teljesítmények értékelésének a középiskolai szakaszban továbbra is három fő célja van: visszajelzést nyújtani az előírt tananyagban elért előrehaladásról és a diákok erős és gyenge pontjairól, hozzájárulni a nyelvtanulási motiváció fenntartásához és további erősítéséhez; valamint erősíteni a tanulók reális önértékelését. Negyedik értékelési szempontként ebben az oktatási szakaszban belép az egyre önállóbb, öntevékenyebb nyelvtanulás és nyelvhasználat, amelyet a teljesítmény értékelésével bátorítani kell.

A kerettantervi célok között a korábban elsőbbséget élvező beszédértés- és beszédképesség-fejlesztés helyett a Nyek–12. évfolyamokon a nyelvtudás fejlesztése a mind a négy készségterületen komplexen történik. Az értékelés ebben a szakaszban mind a négy alapképességre egységesen kitér. Alapelv, hogy értékeléskor a tanár mind a tanórai, mind a tanórán kívüli tanulói teljesítményeket értékelje. Az értékelés elsődleges célja ne a negatívumok kiemelésére, hanem a teljesítmény, hozzáállás, motiváltság, öntevékenység javulására koncentráljon.

A tanulói teljesítmény értékelésének nem elsődleges formája a célirányos számonkérés, sokkal inkább az egyes idegen nyelven végzett egyéni, páros vagy csoportos tevékenységek minősítése. A gyengébben teljesítő diákoknak több alkalmat kell biztosítani arra, hogy fejlődésükről számot adjanak.

Feltétlenül kerülni kell a hagyományos „felelés” jellegű számonkérést, mivel ez egyértelműen hozzájárul a gátlások erősödéséhez.

Az értékelés módja

- szóbeli felelet témakörből,
- témakörzáró dolgozat,
- házi dolgozat,
- röpdolgozat,
- szóbeli felelet résztémakörből,
- kiselőadás.

Ebben a korban a tanulók önértékelése már igen fejlett, tisztában vannak saját erős és gyenge pontjaikkal, így egyre inkább felelőssé válnak saját nyelvtudásuk fejlesztéséért.

A teljesítmények értékelésekor továbbra is fontos alapelv: a nyelvi készségeket, a használható nyelvtudást fejlesszük és értékeljük, szemben a nyelvről való ismeretekkel.

A teljesítmények értékelésének és a folyamatos önfejlesztésnek elengedhetetlen feltétele, hogy a diákokat ne csak megtanítsuk nyelvet tanulni, hanem fokozatosan kialakítsuk bennük az igényt arra, hogy az idegen nyelvet önállóan és természetesen használják. Váljon az idegen nyelvi kommunikáció életük részévé a nyelvhasználat minden területén. Alakuljon ki bennük az az igény, hogy egyes idegen nyelvi kudarcaikat ki tudják elemezni, és a tanár segítségével kezelni tudják. Tudjanak önállóan fejlődni. Egyértelműen tudatosuljon bennük, melyik nyelvtanulási stratégiának, tevékenységnek mi a célja, mi a várható kimenete, és ők maguk mit tehetnek esetleges problémáik megoldásáért. Mivel a nyelvtanulás során gyakori az egyéni különbségekből fakadó változatos teljesítmény, a diákoknak egyénre szabott stratégiákat kell alkalmazniuk, és ez külön törődést kíván a nyelvtanár részéről. Idegen nyelven kommunikálni öröm, ezt kell erősítenie a tanulói értékelésnek.

Az értékelés folyamatosan vagy időszakonként, írásbeli vagy szóbeli - egyéni vagy csoportos formában.

Az osztályozás a házirendben elfogadottaknak megfelelően történik.

Az ötéves képzést az érettségi vizsga zárja.

Fejlesztési követelmények a teljes képzés folyamán

B2 szintű nyelvtudás:

A tanuló képes megérteni az összetettebb konkrét vagy elvont témájú, köznap vagy tanulmányaihoz kapcsolódó beszélgetések gondolatmenetét.

A tanuló képes aktívan részt venni az ismerős kontextusokban folyó beszélgetésekben, meg tudja indokolni és fenn tudja tartani nézeteit. Folyamatos és természetes módon olyan szintű interakciót tud folytatni anyanyelvű beszélővel, hogy az egyik félnek sem megterhelő.

A tanuló képes világos, részletes leírást adni az érdeklődésével kapcsolatos témák széles köréről. Ki tudja fejteni egy aktuális témával kapcsolatos álláspontját, és el tudja mondani a különböző alternatívák előnyeit és hátrányait.

A tanuló képes elolvasni a jelenkor problémáival kapcsolatos cikkeket és beszámolókat, amelyeknek szerzői egy adott álláspontot vagy hozzáállást képviselnek. Megérti a kortárs irodalmi prózai szövegeket.

A tanuló több műfajban is képes világos, részletes szöveget alkotni különböző témák széles körében, és ki tudja fejteni a véleményét egy aktuális témáról úgy, hogy részletezni tudja a különböző lehetőségekből adódó előnyöket és hátrányokat.

Nyelvi előkészítő évfolyam

Heti 18 óra, 36 hét (648 óra)

Tartalom

A nyelvi előkészítő évfolyam végére elérendő fejlesztési követelményeket az új kerettantervek (51/2012. (XII. 21.) EMMI rendelet) 7.1.1 számú melléklete tartalmazza, a KER A2 és B1 szintekhez.

A kommunikációs szándékokat és nyelvi fogalomköröket a KER A2 és B1 szintekhez a kerettantervek (51/2012. (XII. 21.) EMMI rendelet) 5.2.02.2.1 illetve a 6.2.02.2 számú függelékei tartalmazzák.

A nyelvi előkészítő évfolyam, azaz a 9/Ny osztályok általános céljai megegyeznek az „Idegen nyelvek” kerettantervekben megfogalmazottakkal. Az előkészítő évben biztosított intenzív nyelvtanulás keretében a különböző háttérrel érkező tanulók esélyt kapnak tudásuk összehangolására, a felzárkózásra és az intenzív fejlődésre. A NYEK képzés közvetlen célja, hogy a nyelvi előkészítő évfolyamon a tanulók intenzív nyelvtanulással olyan nyelvtudáshoz jussanak, amely megalapozza a további négy év nyelvtanulását. A tervezéskor figyelembe kell venni azonban, hogy a nyelvi előkészítő évfolyam magas idegen nyelvi óraszámát elsősorban nem arányosan megemelt tananyagmennyiséget jelent, hanem tágabb teret biztosít az elmélyítésre, a gyakorlásra és a szilárd alapok megteremtésére.

Tematikai/fejlesztési egységek

Témák (óraszám)
A témák elsajátítására természetesen nem tömbösítve, hanem a témákra történő többszöri visszatérés, ismétlés és kiegészítés útján kerül sor.
<i>I. Személyes vonatkozások, család (40 óra)</i> A tanuló személye, életrajza, életének fontos állomásai. Személyes tervek. Családi élet, családi kapcsolatok. A családi élet mindennapjai, otthoni teendők. Egyén és család nálunk és a célországokban.
<i>II. Ember és társadalom (80 óra)</i> Ember külső és belső jellemzése. Baráti kör. A tizenévesek világa: kapcsolat a kortársakkal, felnőttekkel. Női és férfi szerepek, ismerkedés, házasság. Felelősségvállalás másokért, rászorulóknak segítése. Ünnepek, családi ünnepek. Öltözködés, divat. Hasonlóságok és különbségek az emberek között, tolerancia, pl. fogyatékkal élők. Konfliktusok és kezelésük. Társadalmi szokások nálunk és a célországokban.

<i>III. Környezetünk (70 óra)</i> Az otthon, a lakóhely és környéke (a lakószoba, a lakás, a ház bemutatása). A lakóhely nevezetességei, szolgáltatások, szórakozási lehetőségek. A városi és a vidéki élet összehasonlítása. Növények és állatok a környezetünkben. Időjárás, éghajlat. Környezetvédelem a szűkebb környezetünkben és globálisan - Mit tehetünk környezetünkért és a természet megóvásáért, a fenntarthatóságért?
<i>IV. Az iskola (60 óra)</i> Saját iskolájának bemutatása (sajátosságok, pl. szakmai képzés, tagozat). Tantárgyak, órarend, érdeklődési kör, tanulmányi munka nálunk és más országokban. Az ismeretszerzés különböző módjai. A nyelvtanulás, a nyelvtudás szerepe, fontossága. Az internet szerepe az iskolában, a tanulásban. Az iskolai élet tanuláson kívüli eseményei. Iskolai hagyományok nálunk és a célországokban.
<i>V. A munka világa (60 óra)</i> Diákmunka, nyári munkavállalás. Foglalkozások és a szükséges kompetenciák, rutinok, kötelességek. Pályaválasztás, továbbtanulás vagy munkába állás. Önéletrajz, állásinterjú.
<i>VI. Életmód (74 óra)</i> Napirend, időbeosztás. Az egészséges életmód (a helyes és a helytelen táplálkozás, a testmozgás szerepe az egészség megőrzésében, testápolás). Életünk és a stressz. Étkezési szokások a családban. Ételek, kedvenc ételek, sütés-főzés. Étkezés iskolai menzán, éttermekben, gyorséttermekben. Ételrendelés telefonon és interneten. Gyakori betegségek, sérülések, baleset. Gyógykezelés (házi orvos, szakorvos, kórházak, alternatív gyógymódok). Életmód nálunk és más országokban. Függőségek (dohányzás, alkohol, internet, drog stb.).
<i>VII. Szabadidő, művelődés, szórakozás (74 óra)</i> Szabadidős elfoglaltságok, hobbik. Színház, mozi, koncert, kiállítás stb. A művészetek szerepe a mindennapokban. Sportolás, kedvenc sport, iskolai sport. Olvasás, rádió, tévé, videó, számítógép, internet. Az infokommunikáció szerepe a mindennapokban. Kulturális és sportélet nálunk és más országokban.
<i>VIII. Utazás, turizmus (60 óra)</i> A közlekedés eszközei, lehetőségei, a tömegközlekedés, a kerékpáros közlekedés. Nyaralás itthon, illetve külföldön. Utazási előkészületek, egy utazás megtervezése, megszervezése.

Az egyéni és a társas utazás előnyei és hátrányai. Turisztikai célpontok. Célnyelvi és más kultúrák.
<i>IX. Tudomány és technika (50 óra)</i> Népszerű tudományok, ismeretterjesztés. A technikai eszközök szerepe a mindennapi életben. Az internet szerepe a magánéletben, a tanulásban és a munkában.
<i>X. Gazdaság és pénzügyek (15 óra)</i> Családi gazdálkodás. A pénz szerepe a mindennapokban. Vásárlás, szolgáltatások (pl. posta, bank). Üzleti világ, fogyasztás, reklámok. Pénzkezelés a célnyelvi országokban.
<i>Szabadon felhasználható órák tartalma (63 óra)</i> Könnyített olvasmány feldolgozása Angol nyelvű film feldolgozása, feladatlappal Év végi vizsgára célirányos felkészülés (kisérettségi) Differenciálás Nehezebb nyelvtani egységek elmélyítése Projektmunka

A továbbhaladás feltételei

Hallott szöveg értése

A tanuló

- kb. 200 szavas szövegben a lényeges információt a lényegteltől elkülöníteni;
- kb. 200 szavas szövegben ismeretlen nyelvi elem jelentését a szövegösszefüggésből kikövetkeztetni;
- kb. 200 szavas szövegben fontos információt megérteni;
- kb. 200 szavas szövegben specifikus információt azonosítani;
- köznyelvi beszélgetést vagy monologikus szöveget anyanyelvén és/vagy célnyelven összefoglalni.

Beszédkésztség

A tanuló

- árnyaltabban megfogalmazott kérdésekre összetettebb struktúrákban rendezett válaszokat adni;
- választékos mondatokban közléseket megfogalmazni, kérdéseket feltenni, eseményeket elmesélni, érzelmeket kifejezni;
- gondolatait megfelelő logikai sorrendben, választékos mondatokban előadni;
- megértési, illetve kifejezési problémák esetén segítséget kérni;
- beszélgetésben részt venni;
- társalgásban részt venni.

Olvasott szöveg értése

A tanuló

- kb. 250 szavas szöveget elolvasni;
- kb. 250 szavas szövegben lényeges információt a lényegtelenről megkülönböztetni;
- ismert nyelvi elemek segítségével kb. 250 szavas szövegben ismeretlen nyelvi elemek jelentését kikövetkeztetni;
- kb. 250 szavas szövegben fontos információt megtalálni;
- kb. 250 szavas szövegben specifikus információt azonosítani;
- kb. 250 szavas köznyelven megírt szöveget anyanyelvén összefoglalni;
- egyszerű vagy egyszerűsített publicisztikai vagy irodalmi szöveget anyanyelvén és/vagy célnyelven összefoglalni.

Íráskészség

A tanuló

- kb. 200 szavas, tényszerű információt közvetítő néhány bekezdésből álló, szöveget írni;
- gondolatait, érzelmeit, érvekkel alátámasztott véleményét változatos kifejezésekkel és mondat szerkezetekkel, a megfelelő nyelvi eszközök használatával logikai összefüggések alapján, bekezdésbe rendezett szövegben megfogalmazni;
- különböző szövegtípusokat létrehozni;
- változatos közlésformákat használni.

A fejlesztés várt eredményei a Nyek évfolyam végén:

B1 nyelvi szint.

A tanuló főbb vonalaiban és egyes részleteiben is megérti a köznyelvi beszédet, ha az számára ismerős témákról folyik.

A tanuló önállóan boldogul, véleményt mond és érvel a mindennapi élet legtöbb, akár váratlan helyzetében is. Stílusában és regiszterhasználatában alkalmazkodik a kommunikációs helyzethez.

A tanuló kifejezi magát a szintnek megfelelő szókincs és szerkezetek segítségével az ismerős témakörökben. Beszéde folyamatos, érthető, a főbb pontok tekintetében tartalmilag pontos, stílusa megfelelő.

A tanuló megérti a gondolatmenet lényegét és egyes részinformációkat a nagyrészt közérthető nyelven írt, érdeklődési köréhez kapcsolódó, lényegre törően megfogalmazott szövegekben.

A tanuló több műfajban részleteket is tartalmazó, összefüggő szövegeket fogalmaz ismert, hétköznapi és elvontabb témákról. Írásbeli megnyilatkozásaiban megjelennek műfaji sajátosságok és különböző stílusjegyek.

A tanév végi kisérettségi vizsga szintje és tartalma megegyezik a középszintű érettségi szintjével és tartalmával. A vizsgán minden mért készségre háromszorosan súlyozott osztályzatot kapnak a diákok.

9-10. évfolyam

Heti 5-5 óra, 36-36 hét (180-180 óra)

Tartalom

A 10. évfolyam végére elérendő fejlesztési követelmény:

Európai Közös Referenciakeret B1 és B2 nyelvi szintek közötti szint. (B1+)

Ajánlott témakörök 9-10. évfolyamra/Tematikai egységek

Témák	Kapcsolódási pontok
Személyes vonatkozások, család (8-8 óra) A tanuló személye, életrajza, életének fontos állomásai. Személyes tervek. Családi élet, családi kapcsolatok. A családi élet mindennapjai, otthoni teendők. Egyén és család nálunk és a célországokban.	Osztályfőnöki: család és háztartás. Etika: generációk kapcsolata, családi élet.
Ember és társadalom (20-20 óra) Emberek külső és belső jellemzése. Baráti kör. A tizenévesek világa: kapcsolat a kortársakkal, felnőttekkel. Női és férfi szerepek, ismerkedés, házasság. Felelősségvállalás másokért, rászorulóknak segítése. Ünnepek, családi ünnepek. Öltözködés, divat. Hasonlóságok és különbségek az emberek között, tolerancia, pl. fogyatékkal élők. Konfliktusok és kezelésük. Társadalmi szokások nálunk és a célországokban. Társadalmi problémák és azok kezelése	Etika: társas kapcsolatok, előítélet, tolerancia, bizalom, együttérzés; fogyatékkal élők, szegények és gazdagok. Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: a jövedelem szerepe a családban, kiadás, bevétel, megtakarítás, hitel, rezsi, zsebpénz. Osztályfőnöki: tudatos vásárlás. Földrajz; biológia- egészségügy: biotermékek.

Környezetünk (15-15 óra) Az otthon, a lakóhely és környéke (a lakószoba, a lakás, a ház bemutatása). A lakóhely nevezetességei, szolgáltatások, szórakozási lehetőségek. A városi és a vidéki élet összehasonlítása. Növények és állatok a környezetünkben. Időjárás, éghajlat. Környezetvédelem a szűkebb környezetünkben és globálisan - Mit tehetünk környezetünkért és a természet megóvásáért, a fenntarthatóságért?	Osztályfőnöki: fenntarthatóság, környezettudatosság otthon és a lakókörnyezetben, víz és energia- takarékoság, újrahasznosítás. Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek. lakóhely és környék hagyományai. Biológia-egészségtan: élőhely, életközösség, védett természeti érték, változatos élővilág. Földrajz: településtípusok; globális problémák, életminőségek különbségei; a Föld mozgása, az időjárás tényezői, a Föld szépsége, egyedisége.
Az iskola (15-15 óra) Saját iskolájának bemutatása (sajátosságok, pl. szakmai képzés, tagozat). Tantárgyak, órarend, érdeklődési kör, tanulmányi munka nálunk és más országokban. Az ismeretszerzés különböző módjai. A nyelvtanulás, a nyelvtudás szerepe, fontossága. Az internet szerepe az iskolában, a tanulásban. Az iskolai élet tanuláson kívüli eseményei. Iskolai hagyományok nálunk és a célországokban.	Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: a tudás fogalmának átalakulása, a tanulás technikái, élethosszig tartó tanulás. Informatika: digitális tudásbázisok, könyvtári információs rendszerek.
A munka világa (14-14 óra) Diákmunka, nyári munkavállalás. Foglalkozások és a szükséges kompetenciák, rutinok, kötelességek. Pályaválasztás, továbbtanulás vagy munkába állás. Önéletrajz, állásinterjú.	Osztályfőnöki: pályaorientáció és munka.

Életmód (20-20 óra) Napirend, időbeosztás. Az egészséges életmód (a helyes és a helytelen táplálkozás, a testmozgás szerepe az egészség megőrzésében, testápolás). Életünk és a stressz. Étkezési szokások a családban. Ételek, kedvenc ételek, sütés-főzés. Étkezés iskolai menzán, éttermekben, gyorséttermekben. Ételrendelés telefonon és interneten. Gyakori betegségek, sérülések, baleset. Gyógykezelés (házi orvos, szakorvos, kórházak, alternatív gyógymódok). Életmód nálunk és más országokban. Függőségek (dohányzás, alkohol, internet, drog stb.).	Osztályfőnöki: testi és lelki egészség, balesetek megelőzése, egészséges ételek. Biológia-egészségtan: testrészek, egészséges életmód, a betegségek ismérvei, fogyatékkal élők, betegségmegelőzés, elsősegély. Testnevelés és sport: a rendszeres testedzés szerepe, relaxáció.
---	--

Szabadidő, művelődés, szórakozás (20-20 óra) Szabadidős elfoglaltságok, hobbik. Színház, mozi, koncert, kiállítás stb. A művészetek szerepe a mindennapokban. Sportolás, kedvenc sport, iskolai sport. Olvasás, rádió, tévé, videó, számítógép, internet. Az infokommunikáció szerepe a mindennapokban. Kulturális és sportélet nálunk és más országokban.	Földrajz: más népek kultúrái. Magyar nyelv és irodalom: különböző kultúrák mítoszai, mondái; a reklám és a popzene új szóbeli költészete. Informatika: e- könyvek, médiatudatosság. Testnevelés és sport: táncok, népi játékok, a sport és olimpia története, példaképek szerepe, sportágak jellemzői. Ének-zene: népzene, klasszikus zene, popzene. Dráma és tánc: a szituáció alapelemei, beszédre késztetés, befogadás, értelmezés. Vizuális kultúra: művészi alkotások leírása, értelmezése.
Utazás, turizmus (20-20 óra) A közlekedés eszközei, lehetőségei, a tömegközlekedés, a kerékpáros közlekedés. Nyarlás itthon, illetve külföldön. Utazási előkészületek, egy utazás megtervezése, megszervezése. Az egyéni és a társas utazás előnyei és hátrányai. Turisztikai célpontok. Célnyelvi és más kultúrák.	Osztályfőnöki: közlekedési ismeretek, közlekedésbiztonság, fenntarthatóság, környezettudatosság a közlekedésben. Földrajz: a kulturális élet földrajzi alapjai, nyelvek és vallások, egyes meghatározó jellegű országok turisztikai jellemzői.
Tudomány és technika (20-20 óra) Népszerű tudományok, ismeretterjesztés.	Történelem, társadalmi és

A technikai eszközök szerepe a mindennapi életben. Az internet szerepe a magánéletben, a tanulásban és a munkában.	állampolgári ismeretek; fizika: tudománytörténeti jelentőségű felfedezések, találmányok. Informatika: számítógépen keresztül való kapcsolattartás, információ keresése, az informatikai eszközöket alkalmazó média, az elterjedt infokommunikációs eszközök előnyei és kockázatai, a netikett alapjai, élőszóval kísért bemutatók és felhasználható eszközeik.
Gazdaság és pénzügyek (10-10 óra) Családi gazdálkodás. A pénz szerepe a mindennapokban. Vásárlás, szolgáltatások (pl. posta, bank). Üzleti világ, fogyasztás, reklámok. Pénzkezelés a célnyelvi országokban.	Osztályfőnöki: család és háztartás, tudatos vásárlás, pénzügyi ismeretek. Matematika: alpműveletek, grafikonok értelmezése. Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: a jövedelem szerepe a családban, kiadás, bevétel, megtakarítás, hitel rezsi, zsebpénz.
Szabadon tervezhető órák (18 óra) -differentiálás -nyelvvizsga-feladatok gyakorlása -versenyfelkészítés	

Fejlesztési célok és feladatok készségenként

Fejlesztési egység: hallott szöveg értése

Fejlesztés célja, tartalma

A tanuló legyen képes:

- ismerős témákról szóló rádió- és tévéműsorokat megérteni (interjú, rádiójáték, ismeretterjesztő műsorok)
- mindennapi párbeszédekben a beszélőket azonosítani és a beszélők mondanivalóját megérteni
- előadások főbb mondanivalóját megérteni és követni
- a beszélők gondolatmenetét, magyarázatát, érvelését, álláspontját megérteni
- telefonbeszélgetéseket megérteni
- instrukciókat, figyelmeztetéseket, részletesebb útbaigazításokat megérteni
- szövegértési stratégiákat alkalmazni: az ismeretlen szavakat kikövetkeztetni, a várható vagy megjósolt információkat megkeresni.

Szövegfajták, szövegforrások:

- információk,
- instrukciók,
- üzenetek,
- útbaigazítás,
- műsorok a televízióban és a rádióban,
- rövid interjúk,
- reklámok,
- dalok, videók.

Fejlesztési egység: szóbeli interakció

Fejlesztés célja, tartalma

A tanuló legyen képes:

- órai interakciókban, pármunkában magabiztosan részt venni a célnyelven
- érzelmeit kifejezni és reagálni mások érzelmeire
- mindennapi társalgásban aktívan részt venni, információt cserélni
- ismert témákat, felmerülő problémákat a beszélgető partnerrel megvitatni
- magyarázatot adni, véleményt nyilvánítani
- elkezdett történeteket befejezni
- választási lehetőségeket összevetni és a végén döntést hozni
- utasításokat, útbaigazításokat adni, követni
- ismerős témáról beszélgetni: hősök, szokatlan események, környezetvédelem, közlekedés, modern életmód, technikai eszközök, szórakozás stb.
- a fontosabb udvariasságokat ismerni és alkalmazni
- a szövegösszetartó elemeket egyre biztosabban ismerni és alkalmazni
- szókincs hiányosságait áthidalni
- összefoglalni, a lényeget kiemelni
- mindennapi szerepeket eljátszani.

Szövegfajták, szövegforrások:

- személyes és telefonos társalgás,
- megbeszélés,
- tranzakciós és informális párbeszédek,
- utasítások,
- interjúk,
- viták.

Fejlesztési egység: összefüggő beszéd**Fejlesztés célja, tartalma****A tanuló legyen képes:**

- ismert témákban összefüggően beszélni
- beszámolni élményekről, személyes tapasztalatokról
- részletesebb leírásokat adni
- összehasonlítani képeket, épületeket, embereket
- gondolatait összefoglalni
- könyvek, filmek tartalmát összefoglalni
- történetet kitalálni, elmondani
- álláspontját, véleményét ismerős témákban kifejezni (idegen nyelvtanulás, életmód, hősök, hőstettek, szabadidős tevékenységek, stb.)
- egyszerű és érthető érveket és ellenérveket felsorakoztatni (előny, hátrány)
- mondanivalóját példákkal alátámasztani.

Szövegfajták, szövegforrások:

- leírások,
- elbeszélő szöveg,
- érveléssor,
- előadás,
- prezentáció (önállóan vagy segédanyagok, instrukciók alapján),
- projektek bemutatása
- könyvek tartalma.

Fejlesztési egység: olvasott szöveg értése**Fejlesztés célja, tartalma****A tanuló legyen képes:**

- nyomtatott sajtótermékek cikkeit elolvasni, a lényeget és a konkrét információkat megérteni: cikkek, hírek
- szépirodalmi szövegrészeket olvasni
- különbséget tenni a hétköznapi és az irodalmi stílus, a formális és informális között
- hirdetéseket megérteni
- elvontabb témákat feldolgozó szövegek lényegét megérteni
- hosszabb ismeretterjesztő szövegeket megérteni, a főbb gondolatmenetet követni
- az érveléseket megérteni
- egyszerű szövegfajták szerkezetének, felépítésének felismerése

- online és hagyományos szótárakat, egy- és kétnyelvű szótárakat használni.

Szövegfajták, szövegforrások:

- utasítások (pl. feliratok, használati utasítások),
- tájékoztató szövegek (pl. hirdetés, reklám),
- hagyományos és elektronikus levelek,
- újságcikkek (pl. hír, beszámoló, riport),
- internetes fórumok hozzászólásai,
- ismeretterjesztő szövegek,
- egyszerű irodalmi szövegek,
- dalszövegek.

Fejlesztési egység: íráskészség

Fejlesztés célja, tartalma

A tanuló legyen képes:

- baráti levelet és e-mait írni megadott szempontok segítségével
- leírást készíteni emberekről, eseményekről, helyekről
- hivatalos levelet írni: pályázati levél
- ismerni a hivatalos, félhivatalos regisztereket
- cikket írni
- történetet írni
- esszét írni, melyben kifejti véleményét, álláspontját
- szerkesztőhöz címzett levelet írni
- könyvbemutatót írni.

Szövegtípusok, szövegforrások:

- kérdőív,
- képaláírások,
- üzenetek, SMS-ek/MMS-ek,
- személyes adatokat tartalmazó bemutatkozó levelek, e-mailek vagy internes profilok,
- tényszerű információt nyújtó, illetve kérő levelek és e-mail-ek,
- személyes információt, tényt, ill. tetszést/nemetszést kifejező üzenetek, internetes bejegyzések,
- egyszerű cselekvéssort tartalmazó instrukciók,
- egyszerű, rövid történetek, elbeszélések, mesék,
- rövid jellemzések,
- rövid leírások, jegyzetek,
- versek, dalszövegek.

A fejlesztés várt eredményei a 10. évfolyam végén:

B1+ nyelvi szint:

- A tanuló képes főbb vonalaiban és egyes részleteiben is megérteni a köznyelvi beszédet a számára ismerős témákról.
- Képes önállóan boldogulni, véleményt mondani és érvelni a mindennapi élet legtöbb, akár váratlan helyzetében is. Stílusában és regiszterhasználatában alkalmazkodik a kommunikációs helyzethez.
- Ki tudja magát fejezni a szintnek megfelelő szókincs és szerkezetek segítségével az ismerős témakörökben.

Beszéde folyamatos, érthető, a főbb pontok tekintetében tartalmilag pontos, stílusa megfelelő.

- Képes megérteni a gondolatmenet lényegét és egyes részinformációkat a nagyrészt közérthető nyelven írt, érdeklődési köréhez kapcsolódó, lényegre törően megfogalmazott szövegekben.

11-12. évfolyam

heti 5-5 óra (36-30 hét) (180 és 150 óra)

A 12. évfolyam végére elérendő fejlesztési követelmény: Európai Közös Referenciakeret B2 nyelvi szintje

Fejlesztési követelmények:

B2 kimeneti szinthez

Fejlesztési egység	Hallott szöveg értése
Előzetes tudás	B1+, azaz a tanuló már megért lényeges információkat, amelyek olyan ismert témákhoz kapcsolódnak, mint pl. a munka, az iskola, a szabadidő. Ki tudja szűrni a fontos információkat azokból a rádió- és tévéadásokból, amelyek aktuális eseményekről vagy érdeklődési körének megfelelő témáról szólnak.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A köznapi és tanulmányi életben elhangzó hosszú beszédek megértése, ha normális beszédtempóban erős akcentus nélkül beszélnek. Konkrét és elvont témájú üzenetek megértése, amelyek a mindennapi élet, illetve a tanulmányi munka során előfordulhatnak. Az összetettebb érvelés követése, amennyiben a téma viszonylag ismerős, és a beszéd menete jól követhető. Az anyanyelvű beszélők közötti társalgás viszonylag könnyed követése. Az érettségi vizsga követelményeiben meghatározott szövegek általános és részinformációinak megértése.
A fejlesztés tartalma	

A mindennapi társalgásban és a tanulás során elhangzó összetett álláspontok lényegének megértése.

A normális beszédtempójú és erős akcentus nélküli köznyelvi beszéd és tanulmányokkal kapcsolatos előadás főbb pontjainak megértése.

Konkrét és elvont témájú, a mindennapi és a tanulmányi munka során előforduló standard dialektusú bejelentések és üzenetek megértése.

Rádiós dokumentumműsor és egyéb felvett vagy közvetített hanganyagok megértése standard dialektus esetén.

Konkrét és elvont témájú hírműsorok, dokumentumfilmek, televíziós műsorok, színdarabok, beszélgetőműsorok megértése.

Részletes, összetett érvelés megértése ismerős téma esetén. Anyanyelvű beszélők közötti társalgás viszonylag könnyed követése.

A beszélő hangulatának, hangszínének, nézeteinek és attitűdjeinek megértése.

A szövegértési stratégiák alkalmazása, pl. szöveghallgatáskor a főbb pontok keresése. A megértés ellenőrzése kontextuális jelek segítségével.

Felkészülés mindezek alkalmazására az érettségi vizsga feladatainak megoldása során.

A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások

Közlemények, párbeszédek, üzenetek, bejelentések (pályaudvaron, repülőtéren stb.), televíziós és rádiós hírek, beszélgetőműsorok, színdarabok, dokumentumfilmek, hangfelvételek, rögzített telefonos szövegek (pl. üzenetrögzítő, információs szolgálatok), telefonbeszélgetések, tanulmányokkal kapcsolatos előadások, prezentációk, beszélgetések, riportok, élő interjúk, filmek, anyanyelvűek közti társalgás.

Fejlesztési cél	Szóbeli interakció
Előzetes tudás	B1+, azaz a tanuló elboldogul a legtöbb olyan helyzetben, amely külföldi utazás során adódik. Előkészület nélkül részt tud venni a személyes jellegű vagy érdeklődési körének megfelelő, ismert vagy mindennapi témáról folytatott társalgásban (pl. család, szabadidő, munka, utazás, aktuális események).
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Folyékony, helyes és hatékony nyelvhasználat általános és tanulmányokkal kapcsolatos témák széles körében. Gondolatok, vélemény és érvek, valamint az érzelmek különböző fokozatainak

	pontos kifejezése. Hatékony részvétel a mindennapi és a tanulás során előforduló vitahelyzetekben. Alkalmazkodás a kommunikációs helyzethez stílusban, regiszterhasználatban. Az érettségi részletes követelményeiben megadott témakörökben és kommunikációs helyzetekben zökkenőmentes kommunikáció kezdeményezése, fenntartása és lezárása vizuális és verbális segédanyagok alapján.
--	---

A fejlesztés tartalma

Társalgásban való részvétel mindennapi, tanulmányi, iskolai vagy szabadidővel kapcsolatos témák körében. Érzelmek különböző fokozatainak árnyalt kifejezése, események, élmények személyes jelentőségének kifejezése.

Gondolatok, problémák felvetése, megvitatása, teendők meghatározása, alternatív javaslatok értékelése mindennapi és általános érdeklődésre számot tartó témák esetén.

A tanulmányokhoz, érdeklődési körhöz kapcsolódó beszélgetésben való aktív részvétel, információcsere, nézetek kifejtése, indoklása, rákérdezés mások nézeteire, reagálás azokra.

Elbeszélés, újságcikk, előadás, eszmecsere, interjú vagy dokumentumfilm összefoglalása, véleménynyilvánítás, a témával kapcsolatos kérdések megválaszolása.

Vitákban saját érvek pontos, meggyőző indoklása, bizonyítása példákkal.

A partner érveinek felismerése, elfogadása vagy meggyőző cáfolata, ellenérvek pontos megfogalmazása, indoklása és példákkal való bizonyítása.

Közös munka során a részletes utasítások megbízható megértése, megbeszélése, a partner véleményének kikérése.

Szolgáltatások kapcsán felmerülő nézeteltérések megvitatása és hatékony megoldása.

Összetett információ és tanács megértése és cseréje.

Több forrásból származó információk és érvek összegzése, bemutatása, megvitatása.

Hatékony részvétel interjúban, folyamatos kezdeményezés, gondolatok kifejtése, tapasztalatokról való beszámolás, saját kérdések megfogalmazása.

Anyanyelvű beszélők között zajló élénk eszmecsere megértése és bekapcsolódás a beszélgetésbe.

Ismerős és általános témáról beszélgetés kezdeményezése, fenntartása, a szó átvétele, átadása, mások bevonása, a beszélgetés lezárása, egymás kölcsönös megértésének elősegítése.

Beszélgetésben elhangzottak összefoglalása, a lényeg kiemelése, a megértés ellenőrzése, félreérthető megfogalmazások javítása, körülírás, szinonimák használata.

A kommunikációs eszközök széles körének alkalmazása.

A kommunikációs távolság felmérése, az általános udvariassági szabályok ismerete és alkalmazása.

Állítások és közbeszólások kommentálása, ezáltal az eszmecsere kibontakozásának elősegítése.

Ismerős témában a beszélgetés menetének terelése, a megértés megerősítése, mások bevonása a beszélgetésbe.

Fejlesztési egység	Összefüggő beszéd
Előzetes tudás	B1+, azaz a tanuló már el tudja mesélni egyszerű mondatokkal élményeit, álmait, reményeit, céljait. Röviden meg tudja magyarázni és indokolni a véleményét. El tud mondani eseményeket, történeteket, tartalmat, és véleményt tud nyilvánítani ezekről.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Világos, szisztematikusan kifejtett leírás és bemutatás, előadás tartása az érdeklődési körhöz és a tanulmányokhoz kapcsolódó témák széles skálájában. A fontos gondolatok megfelelő kiemelése, és a mondanivaló alátámasztása példákkal, érvekkel. Annak megtervezése, hogy mit és milyen eszközökkel mondjon, valamint a hallgatóságra tett hatás figyelembe vétele. Képesség természetes módon eltérni egy előre elkészített szövegtől. Az érettségi vizsga részletes követelményeiben megadott témakörökben és kommunikációs helyzetekben önálló megnyilatkozás, témakifejtés (gondolatok, vélemény) vizuális és verbális segédanyagok alapján.
A fejlesztés tartalma	

Szisztematikusan kifejtett előadás bemutatása, a fontos gondolatok kiemelése.

Érvek sorba rendezése, főbb pontok megfelelő kiemelése és a gondolatok alátámasztása példákkal, érvekkel.

Tényszerű és irodalmi szövegek összefoglalása, megjegyzések hozzáfűzése.

Világos, folyékony, rögtönzött, a hallgatóság számára egyértelmű bejelentések kifejezése a legtöbb általános témában.

A különböző alternatívák előnyeinek és hátrányainak kifejtése.

Ellentétes nézetek és a főbb gondolatok megvitatása.

Egy film vagy színdarab cselekményének és az események sorozatának összefoglalása.

Kivonatok készítése olyan hírműsorokból, interjúkból vagy dokumentumfilmekből, amelyek véleményeket, érveket és eszmecserét tartalmaznak.

Mondanivaló megtervezése, beszéd eszközeinek kiválasztása.

Ismerős szituációkban folyékony és könnyed nyelvhasználat.

Hallgatóságra tett hatás figyelembevétele.

Aktuális témával kapcsolatos nézőpontok elmagyarázása.

Szókincsbeli és szerkezetbeli hiányosságok, valamint botlások és hibák kompenzálása és kijavítása körülírással és átfogalmazással.

Jellegzetes hibák feljegyzése, és a beszéd tudatos ellenőrzése a hibák alapján.

Természetes eltérés az előre elkészített szövegtől, reagálás a hallgatóság által felvetett szempontokra, a prezentációt követő kérdések megválaszolása.

Mindezeknek a szóbeli érettségi vizsgán történő alkalmazására való felkészülés.

A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások:

Leírások, képleírások, témakifejtés, elbeszélő szöveg, érveléssor, előadások, prezentációk (önállóan vagy segédanyagok, instrukciók alapján), projektek bemutatása, párbeszéd és társalgás, nyilvános viták és eszmecserék, telefonbeszélgetés, szerep eljátszása, versek, rapszövegek.

Fejlesztési egység	Olvasott szöveg értése
Előzetes tudás	B1+, azaz a tanuló képes a főként standard nyelven megírt, tevékenységéhez, tanulásához kapcsolódó szövegek megértésére. Magánlevélben megérti az események, érzelmek és kívánságok leírását.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az érdeklődési körhez kapcsolódó szövegek elolvasása és megértése. Hosszú és összetett szövegeket gyorsan átolvasása, a lényeges részletek megtalálása. Önálló olvasás, az olvasási stílus és sebesség változtatása a különböző

	szövegeknek és céloknak megfelelően. Bonyolultabb és hosszabb szövegekben is az író álláspontjának, nézőpontjának megértése. Az érettségi vizsga követelményeiben leírt szövegek fontos általános és részinformációinak megértése.
A fejlesztés tartalma	
Az érdeklődési köréhez és tanulmányaihoz kapcsolódó levelezés, hírek, cikkek elolvasása és a lényeg megértése. Érdeklődésével és tanulmányaival kapcsolatos hosszú, összetett utasítások, feltételek és figyelmeztetések megértése. Különböző tantárgyakkal kapcsolatos cikkek megértése esetenként szótár használatával. Az önálló olvasás fejlesztése, olvasási stílus és sebesség változtatása a különböző szövegeknek és céloknak megfelelően. A megfelelő források szelektív használata. Témák széles körében hírek, cikkek és beszámolók tartalmának és fontosságának gyors meghatározása és annak eldöntése, hogy érdemes-e a szöveget alaposabban is tanulmányozni. Az író álláspontjának, nézőpontjának megértése napjaink problémáival foglalkozó cikkekben és beszámolókból. Széles körű szókincs kialakítása. Ismeretlen kifejezések, fordulatok kezelése, a jelentés szövegkörnyezetből, szövegösszefüggésből való kikövetkeztetésével. Online és hagyományos, egy- és kétnyelvű szótárak használata. Kortárs irodalmi prózai szövegek megértése. Felkészülés mindezek alkalmazására az érettségi vizsga feladatainak megoldása során. A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások: Utasítások, instrukciók (pl. feliratok, használati utasítások), tájékoztató szövegek (pl. hirdetés, reklám, menetrend, prospektus, műsorfűzet), tájékoztató táblák, utcai és filmfeliratok, játékszabályok, hagyományos és elektronikus levelek, újságcikkek (pl. hír, beszámoló, riport), internetes honlapok, internetes fórumok hozzászólásai, ismeretterjesztő szövegek, képregények, tantárgyakkal kapcsolatos szövegek, cikkek, publicisztikai írások, tantárgyakkal kapcsolatos forrásirodalom, beszámolók, elbeszélő szövegek, modern szépirodalmi szövegek.	

Fejlesztési egység	Írás
Előzetes tudás	B1+, azaz a tanuló tud egyszerű, folyamatos szöveget alkotni ismerős, érdeklődési köréhez kapcsolódó témákról. Be tud számolni élményeiről és benyomásairól.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Világos, részletes szövegek írása érdeklődési körrel és tanulmányokkal kapcsolatos számos témakörben és műfajban. Érvek gondolatok és vélemény kifejtése elvont témákról is. Tudakozódással és problémák magyarázatával kapcsolatos üzenetek feljegyzése. Az adott műfaj hagyományainak követése. Jártasság az érettségi íráskészséget mérő feladatainak megoldásában és az értékelésükre használt kritériumok alkalmazásában.

A fejlesztés tartalma

Világos, részletes szövegek írása számos témakörben.

Több forrásból származó adatok és érvek összegzése és értékelése, a fontos gondolatok érthető közlése.

Tudakozódással és problémák magyarázatával kapcsolatos üzenetek, információt közlő

feljegyzések/üzenetek írása a mindennapi életében szerepet játszó embereknek. Hírek, nézetek hatékony kifejtése, reagálás mások nézeteire.

Esszé, beszámoló, riport, film-, könyv-, színdarab-ismertető írása.

A különböző érzelmi fokozatok kifejezése, továbbá az események és élmények személyes jelentőségének kiemelése levelezésben.

Megjegyzések megfogalmazása a levelezőpartner híreivel és nézeteivel kapcsolatban. Kreatív, önkifejező műfajokkal való kísérletezés, pl. vers, elbeszélés, történet írása, illetve átírása.

Gondolatokról és problémamegoldásokról értékelés készítése.

Részletes leírás készítése valóságos vagy képzelt eseményekről és élményekről.

Érvelés rendezett kifejtése egy bizonyos nézőpont mellett vagy ellen, a különböző alternatívák előnyeinek és hátrányainak kifejtése.

A lényeges pontok és alátámasztó gondolatok hangsúlyozása, a több forrásból származó információk és érvek szintetizálása.

A gondolatok közötti kapcsolat világos, összefüggő jelölése, az adott műfaj hagyományainak követése.

Levelek, cikkek, beszámolók, történetek világos, a szöveg jól definiált tartalmú bekezdésekre

tagolása, bekezdések szerkesztése, szövegszerkesztés: bevezetés, kifejtés, lezárás. Kötőszavak, kifejezések hatékony használata a szöveg logikájának megvilágítására és a könnyebb megértés támogatására.

Saját írásmű tudatos ellenőrzése, javítása; a félreértést okozó hibák helyesbítése.

A szókincsbeli és szerkezetbeli hiányosságok kompenzálása körülírással és átfogalmazással. A mondanivaló alátámasztása vizuális eszközökkel (pl. rajz, ábra, diagram, térkép).

Az írásmű stílusának magabiztos megválasztása, a formális, neutrális és informális stílus stíluselemeinek alkalmazása.

A nyelvi szintnek megfelelő, felhasználóbarát online és hagyományos szótárak használata. Felkészülés az érettségi íráskészséget mérő feladatainak megoldására, és az értékelésükre használt kritériumok megismerése.

A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások:

Hagyományos és elektronikus nyomtatvány, kérdőív, listák, hagyományos és elektronikus képeslapok, képaláírások, emlékeztetők írása, jegyzetek készítése, diktált üzenetek leírása, SMS-ek/MMS-ek, ügyintézésrel kapcsolatos vagy személyes információt tartalmazó levelezés postai levélben, faxon, elektronikusan (pl. tudakozódás, megrendelés, foglalás, visszaigazolás), tetszést/nem tetszést kifejező üzenetek, elektronikus informális műfajok, pl. blog, fórum, bejegyzések közösségi oldalakon, megállapodások, szerződések, közlemények szövegének egyeztetése, cikkek írása magazinok, újságok és hírlevelek számára, cselekvéssort tartalmazó instrukciók, történetek, elbeszélések, mesék, jellemzések, leírások, jegyzetek, versek, rapszövegek, rigmusok, dalszövegek, rövid jelenetek, paródiák, posztok készítése.

A fejlesztés várt eredményei a ciklus végén	B2 szintű nyelvtudás. A tanuló képes megérteni az összetettebb konkrét vagy elvont témájú, köznap vagy tanulmányaihoz kapcsolódó beszélgetések gondolatmenetét. Aktívan részt vesz az ismerős kontextusokban folyó beszélgetésekben, meg tudja indokolni és fenn tudja tartani nézeteit. Folyamatos és természetes módon olyan szintű interakciót tud folytatni anyanyelvű beszélővel, hogy az egyik félnek sem megterhelő. Világos, részletes leírást ad az érdeklődésével kapcsolatos témák széles köréről. Ki tudja fejteni egy aktuális témával kapcsolatos álláspontját, és el tudja mondani a különböző alternatívák előnyeit és hátrányait. Elolvas a jelenkor problémáival kapcsolatos cikkeket és beszámolókat, amelyeknek szerzői egy adott álláspontot vagy hozzáállást képviselnek. Megérti a kortárs irodalmi prózai szövegeket.
	Több műfajban is képes világos, részletes szöveget alkotni különböző témák széles körében, és ki tudja fejteni a véleményét egy aktuális témáról úgy, hogy részletezni tudja a különböző lehetőségekből adódó előnyöket és hátrányokat. Nyelvtudása megfelel az érettségi vizsga emelt szintjének és követelményeinek.

Ajánlott témakörök 11-12. évfolyam

Témák	Kapcsolódási pontok
Személyes vonatkozások, család (5-4 óra) - A család szerepe az egyén és a társadalom életében - Családi munkamegosztás, szerepek a családban, generációk együttélése.	Osztályfőnöki: család és háztartás. Etika: generációk kapcsolata, családi élet.
Ember és társadalom (14-9 óra) Az emberi kapcsolatok minősége, fontossága (barátság, szerelem, házasság) - Lázadás vagy alkalmazkodás; a tizenévesek útkeresése - Előítéletek, társadalmi problémák és azok kezelése - Az ünnepek fontossága az egyén és a társadalom életében - Az öltözködés mint a társadalmi hovatartozás kifejezése - A fogyasztói társadalom, reklámok - Társadalmi viselkedésformák	Etika: társas kapcsolatok, előítélet, tolerancia, bizalom, együttérzés; fogyatékkal élők, szegények és gazdagok. Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: a jövedelem szerepe a családban, kiadás, bevétel, megtakarítás, hitel, rezszi, zsebpénz. Osztályfőnöki: tudatos vásárlás. Földrajz; biológia-egészségtan: biotermékek.

Környezetünk (14-9 óra) - A lakóhely és környéke fejlődésének problémái - A természet és az ember harmóniája - A környezetvédelem lehetőségei és problémái	Osztályfőnöki: fenntarthatóság, környezettudatosság otthon és a lakókörnyezetben, víz és energia- takarékoság, újrahasznosítás. Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek. lakóhely és környezet hagyományai. Biológia-egészségtan: élőhely, életközösség, védett természeti érték, változatos élővilág. Földrajz: településtípusok; globális problémák, életminőségek különbségei; a Föld mozgása, az időjárás tényezői, a Föld szépsége, egyedisége.
--	---

Az iskola (10-10 óra) - Iskolatípusok és iskolarendszer Magyarországon és más országokban - Hasonló események és hagyományok külföldi iskolákban.	Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: a tudás fogalmának átalakulása, a tanulás technikái, élethosszig tartó tanulás. Informatika: digitális tudásbázisok, könyvtári információs rendszerek.
A munka világa (8-6 óra) - A munkavállalás körülményei, lehetőségei itthon és más országokban, divatszakmák	Osztályfőnöki: pályaorientáció és munka.
Életmód (8-6 óra) -Az étkezési szokások hazánkban és más országokban - Ételspecialitások hazánkban és más országokban - A kulturált étkezés feltételei, fontossága - A szenvedélybetegségek - A gyógyítás egyéb módjai	Osztályfőnöki: testi és lelki egészség, balesetek megelőzése, egészséges ételek. Biológia-egészségtan: testrészek, egészséges életmód, a betegségek ismérvei, fogyatékkal élők, betegségmegelőzés, elsősegély. Testnevelés és sport: a rendszeres testedzés szerepe, relaxáció.

Szabadidő, művelődés, szórakozás (10-10 óra) -A szabadidő jelentősége az ember életében - A művészet szerepe a mindennapokban - Szabadidősport, élsport, veszélyes sportok - A könyvek, a média és az internet szerepe, hatásai	Földrajz: más népek kultúrái. Magyar nyelv és irodalom: különböző kultúrák mítoszai, mondái; a reklám és a popzene új szóbeli költészete. Informatika: e- könyvek, médiatudatosság. Testnevelés és sport: táncok, népi játékok, a sport és olimpia története, példaképek szerepe, sportágak jellemzői. Ének-zene: népzene, klasszikus zene, popzene. Dráma és tánc: a szituáció alapelemei, beszédre készítés, befogadás, értelmezés. Vizuális kultúra: művészi alkotások leírása, értelmezése.
--	--

Utazás, turizmus (10-11 óra) - A motorizáció hatása a környezetre és a társadalomra - Nyaralás itthon, illetve külföldön - Az idegenforgalom jelentősége	Osztályfőnöki: közlekedési ismeretek, közlekedésbiztonság, fenntarthatóság, környezettudatosság a közlekedésben. Földrajz: a kulturális élet földrajzi alapjai, nyelvek és vallások, egyes meghatározó jellegű országok turisztikai jellemzői.
Tudomány és technika (10-11 óra) - A tudományos és technikai fejlődés pozitív és negatív hatása a társadalomra, az emberiségre	<i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek; fizika:</i> tudománytörténeti jelentőségű felfedezések, találmányok. <i>Informatika:</i> számítógépen keresztül való kapcsolattartás, információ keresése, az informatikai eszközöket alkalmazó média, az elterjedt infokommunikációs eszközök előnyei és kockázatai, a netikett alapjai, élőszóval kísért bemutatók és felhasználható eszközeik.

Gazdaság és pénzügyek (8-6 óra) Családi gazdálkodás. A pénz szerepe a mindennapokban. Vásárlás, szolgáltatások (pl. posta, bank). Üzleti világ, fogyasztás, reklámok. Pénzkezelés a célnyelvi országokban.	Osztályfőnöki: család és háztartás, tudatos vásárlás, pénzügyi ismeretek. Matematika: alpműveletek, grafikonok értelmezése. Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: a jövedelem szerepe a családban, kiadás, bevétel, megtakarítás, hitel rezszi, zsebpénz.
Szabadon tervezhető órák	
11. évfolyam (83 óra)	12. évfolyam (69 óra)
- nyelvvizsgára felkészítés - differenciálás - emelt szintű feladatok gyakorlása - idegen nyelvű média feldolgozása, használata	- nyelvvizsgára felkészítés - differenciálás - emelt szintű feladatok gyakorlása - idegen nyelvű média feldolgozása, használata

Emelt szinten a vizsgázónak a középszint követelményeihez képest több kommunikációs szándékot kell nyelvileg megvalósítania, valamint árnyaltabban és igényesebben kell kifejeznie magát. Például a hála lehetséges kifejezése középszinten: Thank you very much/Thanks; emelt szinten: Thank you ever so much. It was so nice of you to do that stb.

Kommunikációs eszközök B2		
1. A társadalmi érintkezéshez szükséges kommunikációs eszközök		
	Kezdeményezés és válasz	
Megszólítás	Excuse me.	Pardon?

Köszönés	How do you do? Good morning. Hello Tom. Hello, how are you? Hi!	How do you do? Good morning. Hello Mary. Very well, thank you. And how about you? Hi!
Elköszönés	Goodbye. Bye-bye! Good night. Take care.	Goodbye. Bye! See you! Good night. Thanks. Bye!
Köszönet és arra reagálás	Thanks. Thank you very much. Thanks a lot. It's very kind of you.	Not at all. You are welcome. No problem. Don't mention it.
Bemutatkozás, bemutatás	My name is... May I/Can I/ Let me introduce myself. May I/Can/ Let me introduce you to Rosy?	Hello. Hi! Pleased to meet you. Nice to meet you.
Telefonon más személy kérése	Can I speak to George, please? Could you put me through to Mrs Hamilton, please?	Yes, just a minute, please.
Telefonálásnál elköszönés	I'll call back again later this evening. It was lovely to speak to you. Thanks for ringing. Bye!	Bye!
Üdvözlőküldés	Give my love / regards to...	I will.
Érdeklődés howlét iránt és arra reagálás	How are you feeling today? What's the matter?	Fine. / OK / All right. Much better, thanks. Not very well, I am afraid.
Engedélykérés és reagálás	May I use your telephone? Do you mind if I open the window?	Yes, go ahead. Not at all.

Bocsánatkérés és arra reagálás	I am sorry. I am very sorry. I beg your pardon	That's all right. It doesn't matter. Never mind.
Gratulációk, jókívánságok és arra reagálás	Happy Christmas/New year/Birthday! Many happy returns (of the day) Congratulations!	Happy Christmas /New Year/ Birthday! Thank you. Thank you, the same to you.
Megszólítás személyes levélben	Dear John,	
Elbúcsúzás személyes levélben	Best wishes, Love (from), I am looking forward to hearing from you soon.	
Hivatalos levélben megszólítás, elbúcsúzás	Dear Sir, Madam, Dear John	Yours faithfully, Yours sincerely
Együttérzés és arra reagálás	I am sorry. I am sorry to hear that	Oh dear... What a shame!

2. Érzelmek és lelkiállapotok kifejezésére szolgáló kommunikációs eszközök

Öröm, sajnálkozás, bánat	Are you happy about that? What do you think of that?	Great! I'm so glad /very happy. I'm glad to hear that. I'm so pleased that... Good for you.
	How do you feel about that?	Congratulations. I feel so happy for... I'm sorry to hear that. What a pity. Oh, no! Oh, dear! I feel so sorry for...

Elégedettség, elégedetlenség, bosszúság	What do you think of...? Are you pleased with...? Are you happy with...? Are you satisfied with...?	That's fine/nice/not bad. That was fine/good/ nice I'm quite satisfied with... I'm quite happy with... I'm quite pleased with... It's not good enough. That wasn't very good.
Csodálkozás	Jane has lost her money. Tom is twenty. This is a book for you. Were you surprised to hear the news?	How come? Is he? What a surprise! I could hardly believe it. Amazing, isn't it?
Remény	What are you hoping for? What are you looking forward to?	I am looking forward to... I hope you'll have time to join me for dinner.
Aggódás, félelem	What's the matter?	I am worried about my boyfriend

3. Személyes beállítódás és vélemény kifejezésére szolgáló kommunikációs eszközök

Véleménykérés, és arra reagálás	What do you think? How do you like it?	I think it is rather strange. I like it.
Valaki igazának az elismerése és el nem ismerése	You are right. You are wrong.	
Egyetértés, egyet nem értés	Do you agree? What's your opinion? How do you feel about it?	OK All right. I think he's wrong/right.
Érdeklődés, érdektelenség	Are you interested in sports?	I am interested in gardening. It doesn't really bother me.

Tetszés, nem tetszés	Do you like Greek food? What do you think of my boyfriend?	I think it's great. I don't like it. He looks nice.
Dicséret, kritika:	You are really helpful.	
Akarat, kívánság	Would you like a cake?	I'd like an ice-cream, please.
Képesség	Can you speak French? Are you able to ride a horse?	I can understand French. I am unable to ride a horse.
Kötelezettség	Must we fill in this form now? When do we have to leave?	We must fill it in now. Right now.
Szükségesség	Is that necessarily so? Must things really be black and white?	People must sleep sometimes.
Lehetőség	It may rain. She might be late.	
Ígéret	will you come and meet me at the station?	Don't worry, I will. I promise to be there at five.
Szándék, kívánság	What would you like to do? Would you like to have a rest?	I'd like to see that film I'd rather not go out tonight.
Dicséret, kritika	It's great. It's a good idea.	It's boring.
Ítélet, kritika	Do you approve of this action?	That's good/not bad/terrible.
Szándék, terv	Are you going to visit the Browns today?	I'm planning to do so.
Szemrehányás	It's your fault. You shouldn't have acted like that.	It won't happen again, I promise. Mind your own business.
4. Információcseréhez kapcsolódó kommunikációs eszközök		
Dolgok, személyek megnevezése, leírása	What is it? What's it in English? What is his house like?	It's.../ That's.../ It's a kind of.../It's used for... It's big and comfortable.

Információ kérés, adás	Are you all right? When are the guests coming?	Yes, I am. At 6 p.m.
Tudás, nemtudás	Where is she?	I have no idea / clue.
Események leírása	What happened?	First she finished lunch, then she phoned her friend and finally they all met at the cinema.
Bizonyosság, bizonytalanság	Do you think they will come? How old do you think she is?	They will probably come. They might come, or they might not come. She can't be very old. She must be 25.
Feltételezés, kétely	I doubt if he can do it. I don't suppose they can come any earlier. I suppose he is right.	
Ok, okozat	Why is that? What's the reason for that? What caused the accident?	Well, simply because she'd like to meet the teacher. He didn't give way; this is how
Cél, magyarázat	What's this used for? What's the point of that? How does it work? Can you tell me the way to..?	It's for cooking. It's to work with. You switch it on here Take the second turning on the right.
Emlékezés, nem emlékezés	Do you remember where you left it? Did you remember to lock the door?	I can't remember where I put my handbag. I don't remember saying that. I have forgotten to lock the door.
5. A partner cselekvését befolyásoló kommunikációs eszközök		

Kérés és arra reagálás	Can you give me a pen? Do you have a pen by any chance?	Yes, sure. Yes, of course. I'm afraid I can't. I am afraid, I don't.
Javaslat és arra reagálás	Let's go to the cinema tonight.	Good idea.
Segítségkérés és arra való reagálás:	will you do the washing up for me, please?	Certainly. Not now. I am very busy.
Segítség felajánlása	I am going to the food-store. Shall I bring you something? I'll do the ironing for you.	No, thank you. That would be kind of you.
Meghívás és arra reagálás	Are you free on Tuesday? Let's meet on Sunday.	Yes, I am. Good idea.
Kínálás és arra reagálás	Have an orange. Here you are. Let me get you another drink.	Yes, please. No, thank you. Thank you.
Tanács és arra reagálás	What shall I do? What do you recommend me?	I think you should ... I don't think you should....
Reklamálás	It was terrible. It's too cold. I have a complaint. This doesn't work.	
6. Interakcióban jellemző kommunikációs eszközök		
Megértés biztosítása	Visszakérdezés, ismétléskérés	Did you say the castle? Sorry, where does she live? Sorry, what did you say his name was?
	Nem értés, magyarázatkérés, magyarázat értés ellenőrzése	Sorry, I don't understand. Could you understand? Am I making myself clear? Sorry, what does that mean?

	Betűzés kérése, betűzés	Can you spell it for me? It spells...
	Felkérés hangosabb, lassúbb beszédre	Could you speak a little more slowly, please? Sorry, I couldn't catch it. Sorry, that was a bit too fast.
Párbeszéd strukturálása	Beszédszándék jelzése, beszélgetés kezdése	I'll tell you what; I've just had a thought. The question is how many The trouble is, that....
	Elemek összekapcsolása	Put the blouse on first, and then...
	Összefoglalás	Well, to sum it up..., All in all...
	Beszélgetés lezárása	Right...okay Well, it's been nice talking to you.
	Helyesbítés	No, nowadays it is not the case.
	Kiemelés, hangsúlyozás	It's me who wants to go. The only problem here is, ...

B2 szinten változatos szerkezeteket kell megérteni és használni szóban és írásban, viszonylag nagy biztonsággal kell használni a nyelvtani szerkezeteket, és közben nem követ el rendszerszerű hibát, szükség esetén mondanivalóját képes önállóan helyesbíteni, pontosítani, árnyaltan fejezi ki kommunikációs szándékait.

Fogalomkörök B2			
Fogalomkörök		Fogalomkörök nyelvi kifejezései	
Cselekvés, történet, létezés kifejezése			

	Jelenidejűség	Present Continuous Passive	Our flat is being redecorated.
	Múltidejűség	Past Perfect Continuous	I was tired. I had been working all day.
		Past Continuous Passive	We had to climb the stairs because the lift was being repaired.
	Jövőidejűség	Future Continuous	This time tomorrow I'll be flying over the ocean.
		Future Perfect	By the end of this year they will have been married for 20 years
Modalitás		Modal verbs with perfect infinitive	You should have told her. They may have come home. It must have been a very good holiday
		Participle clauses	Preparing for my test, I reviewed the last three chapters. Having finished lunch, we went back to work.
		Wish (state verbs/action verbs)	I wish you would help me.
		Wish (unfulfilled actions)	I wish I hadn't said that.
		Inversion (for emphasis)	Hardly had he arrived when he had to leave again. Not only did he arrive late, but he also forgot to bring a present.

		Subjunctive	She insisted that she help her. It's funny that you should say that. I suggest he go home. We had better go home now. I would rather have some coffee. I would rather you didn't do this. It's time we went home.
	Feltételeesség	Conditionals - mixed type	If we had bought a map, we would know where we are.
		Gerund and infinitive in idiomatic expressions	It's no use talking to him. There's no point in waiting here. If we are to catch the train, we should leave immediately. He went there only to find that everybody had left

Az Európa Tanács nyelvi szintleírásai

Nyelvi szintleírások magyarázata az Európa Tanács idegen nyelv oktatásra vonatkozó ajánlásai alapján*	
C2	Minden hallott vagy olvasott szöveget könnyedén megért. A különböző beszélt vagy írott forrásokból származó információkat össze tudja foglalni, összefüggően tudja felidézni az érveket és a beszámolókat. Spontán módon ki tudja fejezni magát, teljesen összefüggően és pontosan, a jelentések kisebb árnyalatai között is különbséget tud tenni, még a bonyolultabb helyzetekben is.
C1	Meg tud érteni különböző fajtájú igényesebb és hosszabb szövegeket, és a rejtett jelentéstartalmakat is érzékeli. Folyamatosan és spontán módon tudja kifejezni magát, anélkül hogy túl sokszor kényszerülne arra, hogy keresse a kifejezéseket. A nyelvet rugalmasan és hatékonyan tudja használni társadalmi, továbbá a tanuláshoz és a munkához kapcsolódó célokra. Világos, jól szerkesztett, részletes szöveget tud alkotni összetettebb témában is, eközben megbízhatóan használja a szövegszerkesztési mintákat, szövegösszekötő elemeket.
B2	Meg tudja érteni az összetettebb konkrét vagy elvont témájú szövegek fő gondolatmenetét, beleértve ebbe a szakterületének megfelelő szakmai beszélgetéseket is. Olyan szintű normális interakcióra képes anyanyelvű beszélővel, folyamatosan és spontán módon, hogy az egyik félnek sem megterhelő. Világos, részletes szöveget tud alkotni különböző témákról, és képes kifejezni a véleményét valamilyen témáról úgy, hogy részletezni tudja a különböző lehetőségekből adódó előnyöket és hátrányokat.
B1	Megérti a fontosabb információkat a világos, standard szövegekben, amelyek ismert témáról szólnak, és gyakori helyzetekhez kapcsolódnak a munka, az iskola és a szabadidő stb. terén. Elboldogul a legtöbb olyan helyzetben, amely a nyelvterületre történő utazás során adódik. Egyszerű, folyamatos szöveget tud alkotni olyan témában, amelyeket ismer, vagy amelyek az érdeklődési körébe tartoznak. Le tudja írni a tapasztalatait és különböző eseményeket, álmokat, reményeket és ambíciókat, továbbá vázlatosan meg tudja indokolni a különböző álláspontokat és terveket.
A2	Megért olyan mondatokat és gyakrabban használt kifejezéseket, amelyek az őt közvetlenül érintő területekhez kapcsolódnak (pl. nagyon alapvető személyes és családdal kapcsolatos információk, vásárlás, helyismeret, állás). Az egyszerű és rutinszerű nyelvi helyzetekben tud kommunikálni úgy, hogy egyszerű és direkt módon információkat cserél családi vagy mindennapi dolgokról. Le tudja írni nagyon egyszerű formában a viszonyulását valamihez, a közvetlen környezetében és olyan területeken, amelyek a legalapvetőbb szükségleteket érintik.
A1	Megérti és használja a gyakoribb mindennapi kifejezéseket és a nagyon alapvető fordulatokat, amelyeknek célja a mindennapi szükségletek konkrét kielégítése. Be tud mutatkozni és be tud mutatni másokat, meg tud válaszolni és fel tud tenni olyan kérdéseket, amelyek személyes jellegűek (pl. hogy hol lakik), amelyek olyan emberekre vonatkoznak, akiket ismer, vagy olyan dolgokra, amelyekkel rendelkezik. Képes nagyon egyszerű interakcióra, amennyiben a másik személy lassan és világosan beszél és segítőkész.
*	Modern Languages: Learning, Teaching, Assessment. A Common European Framework of Reference (1996). Strasbourg, Council of Europe, 131. p.

GYŐRI SZOLGÁLTATÁSI SZC
DEÁK FERENC KÖZGAZDASÁGI SZAKGIMNÁZIUMA

Helyi tantárgyi program

Etika

Készült a NAT 2012 ajánlása alapján

ETIKA

Általános tantervű osztályok, és
nyelvi előkészítő osztályok

12. évfolyam

2016.

Az Etika tantárgy nevelési és fejlesztési célrendszere megvalósításának iskolai keretei

A 12. évfolyamon általános tantervi tanulócsoporthoz osztálykeretek között heti 1 órában tanulják a tantárgyat.

Az Etika tantárgy órakerete

évfolyam	heti	évi	keret- tantervi	helyi tervezésű	emelt szintű érettségi felkészítés heti	emelt szintű érettségi felkészítés éves órakerete
12.	1	36	36	0	0	0

Célok és feladatok a kerettanterv alapján

Iskolánkban a nevelő-oktató munka a Kerettanterv a szakgimnáziumok 9-12. évfolyama számára c. dokumentum alapján folyik. (Megjelent az 51/2012. (XII. 21.) EMMI rendelet 14. mellékletében.)

ETIKA

12. évfolyam

Az etika tantárgy a helyes életvezetéshez nélkülözhetetlen magatartásszabályok értelmének megvilágításával, felelősségtudatuk elmélyítésével és az önfejlesztés igényének megerősítésével felkészíti a tanulókat a személyközi kapcsolatok és a társadalmi együttélés konfliktusainak kezelésére, tudatosítja döntéseik, cselekedeteik erkölcsi jelentőségét.

Képessé teszi a diákokat az elfogulatlan vizsgálódásra, méltányos párbeszédre, véleményük szabatos kifejtésére, önálló meggyőződés kialakítására az erkölcs kérdéseiben. A szellemi értékek iránti fogékonyságra, a mások igazsága iránti nyitottságra nevel. Hozzájárul ahhoz, hogy a tanulók tiszteljék embertársaik erkölcsi méltóságát, felismerjék az élővilág gazdag változatosságának értékét, és képessé váljanak a megértésen, kölcsönös segítségen alapuló együttműködésre társaikkal.

Mindennek révén alapvető módon járul hozzá a Nemzeti alaptantervben az erkölcsi neveléssel kapcsolatos általános célok megvalósulásához. Fontos szerepet vállal az önismeret és a társas kultúra fejlesztésében, hozzájárulhat a lelki egészség megőrzéséhez, közvetve pedig a gazdasági és pénzügyi, valamint a médiatudatosságra való neveléshez is.

Célok és feladatok

A tantárgy – önkifejezésre, kérdésésre, véleményalkotásra, érvelésre és párbeszédre épülő módszertana révén – erőteljes befolyáshoz juthat az anyanyelvi kommunikációs kompetencia fejlesztésében. A tanórák keretében feldolgozandó témák jól támogatják a szociális és állampolgári kompetencia fejlődését, ösztönözik a másokért való felelősségvállalásra. A személyes gondolatok igényes megfogalmazásának elvárása pedig elősegíti az esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség fejlődését.

A tantárgy sajátos fejlesztési céljai és követelményei, amelyek valamennyi témakör feldolgozása során egységesen érvényesülnek, a következők:

- Filozófiai fogalmak, vallási és irodalmi szövegek, példázatok elemzése, értelmezésük szóban és írásban.
- A következtetés, érvelés, bizonyítás és cáfolat szabályainak alkalmazása, ettől eltérő gondolkodásmódok (sejtés, hit, képzelet, kétely, bizalom stb.) jelentőségének belátása.
- Egyéni vélemény kialakítása, felülvizsgálata, fejlesztése a más véleményekkel való párbeszédben.
- A méltányos vita szabályainak és készségeinek elsajátítása. Az elkötelezettség és az elfogulatlanság igényének összeegyeztetése.
- Erkölcsi elvek alkalmazása egyedi esetekre, különféle élethelyzetek erkölcsi dimenziójának felismerése, a gyakorlatban felmerülő értékkollíziók kezelése, alternatívák mérlegelése.
- A helyes önismeret és az önnevelés igényének erősítése. A cselekedeteink minőségét meghatározó erkölcsi képességek (erények, különösen az okosság, igazságosság, bátorság és mértékletesség) jelentőségének belátása, fejlesztésük lehetőségeinek felismerése.
- Az erkölcsi értékek megbecsülése, tisztelete másokban, igényesség kialakítása a saját magatartás tekintetében. A kötelességtudat és az autonóm viselkedés közötti összefüggés felismerése.
- A személyközi kapcsolatok morális, érzelmi, intellektuális és érzéki dimenziói közötti összefüggések felismerése. A szeretet, megértés, türelem, hűség, bizalom és odaadás értékének tudatosítása. A tartós párkapcsolatok és a harmonikus

családi élet

kialakításához szükséges gondolkodásmód és attitűd fejlesztése. A másokkal való együttérzés, azonosulás képességének elmélyítése.

- Az ember erkölcsi méltóságáról alkotott fogalmak helyes felfogása: igazság és szabadság, azaz az öntudatos létezés és a cselekedeteinkért és társainkért viselt felelősség közötti összefüggés tudatosítása.
- Az élet, illetve az életformák gazdag változatosságának és változékonyságának tisztelete a természetben és a kultúrában. Az arany szabály értelmének, illetve a szenvedés okozás tilalmának belátása, gyakorlati alkalmazásuk képessége a globális egymásrautaltság feltételei között. A globális felelősség összefüggéseinek felismerése a hálózati társadalomban. A halállal való szembenézés képessége.
- A természet szeretetén és a környezet ismeretén alapuló környezetkímélő, értékvédő, a fenntarthatóság mellett elkötelezett magatartás fontosságának tudatosítása.
- Az együttélési szabályok jelentőségének belátása. A törvények tisztelete és a lelkiismeret szabadsága közötti konfliktusok értelmezése. A társadalom jobbítására irányuló kezdeményezés és bírálat megbecsülése. Felkészülés a közéletben való felelős részvételre.
- A szolidáris és kooperatív viselkedés, a segítőkészség értékének belátása, alkalmazása konfliktushelyzetekben. Az előítéletes, kirekesztő, rasszista, a kisebbségekkel szemben elutasító viselkedés gyökereinek feltárása, a társadalmi csoportok közötti együttélés konfliktusainak méltányos kezelésére irányuló igény, illetve az ehhez szükséges attitűdök és ismeretek elmélyítése.

E szempontok egyúttal jelzik az etika tantárgy tanításának kívánatos és a sikerességre reményt adó módszertanának legfontosabb vonásait is. A rendelkezésre álló idő függvényében, a témák feldolgozásának értékes formája lehet – a beszélgetés és a vita mellett

– egy-egy projektfeladat megoldása is, egyéni vagy csoportos munka keretében.

A tanulók értékelése

Az egyéni értékelés különböző formái:

- Önálló, produktív írásbeli munka (pl. problémamegoldó vagy elemző esszé írása, házi dolgozat, projektmunka, elektronikus anyag, portfólió) készítése.
- Önálló szóbeli felelet (pl. probléma kifejtése, kiselőadás tartása).
- Pár- és csoportmunkában való részvétel (pl. disputa, vetélkedő, szerepjáték).

A tanulók értékelésének főbb szempontjai:

- Aktivitás és részvétel a tanulói tevékenységek során.
- Szóbeli és írásbeli feleletek, beszámolók esetében az összefüggő, követhető, logikus gondolatmenetre és árnyalt fogalmazásra való törekvés.
- Képes-e kérdéseket, releváns megállapításokat, következtetéseket megfogalmazni?
- Az etika fogalmak helyes használata.
- Egyéni és csoportos képességfejlesztő feladatok megoldása.
- Projektek egyéni vagy csoportos elkészítése.
- Tanórán kívüli információszerezés, pl. kutató- és gyűjtőmunka produktumainak bemutatása.

A tanterv alkalmazása, szükséges speciális képesítések és tárgyi feltételek

Filozófia, etika szakos tanárok, továbbá humán szakos tanárok.

A tankönyvek kiválasztásának elvei

A tankönyv tartalmának a kerettantervi követelményekkel összhangban álló, jól strukturált tudásháttérrel kell biztosítani az etikai témájú kérdések megismeréséhez és megvitatásához.

Elsősorban nem filozófiai értelemben vett tételes etikát kell tartalmaznia, hanem irodalmi, filozófiai szövegekből és konkrét „esetekből” kiindulva kell segítséget adnia a diákokat az erkölcsi problémák felismerésében, értelmezésében. Fontos, hogy mindehhez jól orientáló és gondolatébresztő kérdések és feladatok kapcsolódjanak, amelyek alkalmat adjanak az egyéni és a csoportos munkára egyaránt.

Ösztönzést és segítséget kell adni projektfeladatok készítéséhez is.

A tankönyvtől elvárt funkciók	- az alapvető etikai fogalmak és értelmezési keretek megismerése - művelődéstörténeti ismeretek szerzése és szintetizálása - az erkölcsi érzék (meg)alapozása és erősítése, az ismeretek alkalmazása valós élethelyzetekre - a szociális és kommunikációs kompetenciák erősítése
A tankönyvvel szemben támasztott tartalmi követelmények	- a vallási és világi etika alapfogalmainak és főbb értelmezési kereteinek, irányzatainak bemutatása - a diákok művelődéstörténeti ismereteinek bővítése, irodalmi és történelmi műveltségük aktivizálása - személyes élményeik és tapasztalataik tudatosítása
A tankönyvvel szemben támasztott pedagógiai, didaktikai követelmények	- interaktív pedagógiai módszerek (beszélgetés, vita, dramatizálás, projekt) segítségével a diákok erkölcsi érzékének és együttműködési készségének (meg)alapozása és erősítése - az induktív gondolkodás erősítése - felkészítés a közép-és emelt szintű érettségire - általános kompetenciák (kommunikáció, együttműködés, tanulási készségek) fejlesztése kooperatív tanulási módszerek alkalmazásával (véleményalkotás, döntés és

Óraterv a kerettantervekhez – 9–12. évfolyam, gimnázium				
Tantárgyak	9. évf.	10. évf.	11. évf.	12. évf.
Etika				1

Általános tantervű osztályok

12. évfolyam

Tematikai egység címe	Órakeret	
	helyi tanterv	kerettanterv
Alapvető etika	12 óra	12 óra
Egyén és közösség	12 óra	12 óra
Korunk kihívásai	12 óra	12 óra
Az összes évi óraszám	36 óra	36 óra

12. évfolyam

A felnőttkor küszöbére érve képessé kell válni a jó és a rossz tudatos megkülönböztetésére, a döntések és a cselekedetek e szerint történő mérlegelésére. A középiskolai etikaoktatás nem kínál kész válaszokat az erkölcsi problémákra, de segít megtanulni helyesen kérdezni, és lehetőséget ad az egykori és mai morálfilozófusok érveinek, megoldási javaslatainak a megismerésére. A tanórákon az etika nagy témáihoz érdemes megtörtént esetek, irodalmi példák felhasználásával közelíteni.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Órakeret	
	Alapvető etika	12 óra
Előzetes tudás	A nyelvi/fogalmi gondolkodás és a tudatos környezetformálás (munka) szerepe a kulturális evolúcióban. Az Ó- és Újszövetség legismertebb részletei. A felelősségvállalás, illetve az ezzel kapcsolatos mulasztások	
További feltételek	Filozófia, etika szakos tanárok, tovább humán szakos tanárok.	
	Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, vetítővászon, laptop vagy interaktív tábla, könyvtár	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az erkölcsi hagyomány legfontosabb elemeinek áttekintése. A mindennapi életben felmerülő erkölcsi problémák felismerése. Az erkölcs, az erkölcsi érzék fogalmának értelmezése és pontosítása. Az erkölcsi gondolkodás fejlesztése. A lelkiismeret szabadsága és a személyes felelősség jelentőségének tudatosítása. A bizalom, megértés, egyetértés, vita, párbeszéd nyelvi kifejezőeszközeinek fejlesztése és gyakoroltatása.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és	Kapcsolódási pontok	Tan-eszközök
<i>Az erkölcsi gondolkodás alapjai</i> Tények és értékek. Ismeret, megértés, értékelés, elhatározás. Elmélet és gyakorlat. A társas lény: erkölcsi lény. A Másik szerepe az öntudatos én kialakulásában. Etika és nyelv: bizalom, megértés, egyetértés, vita, párbeszéd. Erkölcsi érzék, tanult viselkedés, az erkölcsi szabályok természete, az egyén erkölcsi méltósága. A munka mint az önkitaljesítés alapvető eszköze. Jó és rossz. A rossz eredete – különféle megközelítések. A szenvedés kérdése. <i>Bibliai erkölcsi értékek a világi etikában</i> Az ember kitüntetett léthelyzete. A világvallások emberképe és etikája.	Tanári magyarázat, fogalommagyarázat, szemléltetés, a tanulói tevékenységek szervezése, pármunka, csoportmunka, megbe- szélés, vita verbális értékelés.	<i>Filozófia:</i> Az elérhető boldogság. A szabad akarat és a rossz kérdései. Az értékteremtő ember és a hatalom. Szabadság, választás, felelősség, szorongás. <i>Társadalmi, állampolgári ismeretek:</i>	Tankönyv

A szeretet erkölcsi jelentősége. A lelkiismeret szabadsága és a személyes felelősség elháríthatatlansága. <i>Mit kell akarnom? Az erkölcsi döntés</i> Az erkölcsi gondolkodás fejlődése. Szokáserkölc, hagyomány, törvény. A lelkiismeret szava. Példakövetés, tekintélytisztelet. A mások igazsága. Párbeszéd, vita, kétely. Értékkonfliktusok. Kötelesség és szabadság. A kanti kötelességetika és bírálata. <i>A felelősség kérdése</i> Az erkölcsi cselekedet. A jóakarat. Felelősség a tetteinkért – felelősség másokért. <i>Az erények és a jó élet céljai</i> Önmegvalósítás, önkorlátozás, önismeret, önértékelés. A jólét és a jó élet fogalmának megkülönböztetése. A boldogság mint etikai kérdés. Az erények és a jellem. Az erkölcsi nevelés. Önállóság és példakövetés.		álláskeresés. Munkaerőpiaci elvárások itthon és külföldön.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Erkölcsei érték, értékítélet, gyakorlat, erkölcs, etika, öntudat, munka; hit, szeretet, kiválasztás, bűn, kegyelem; lelkiismeret, szabadság, kötelesség, törvény, megértés; felelősség, szándék, következmény, erény, boldogság, jellem.		

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Egyén és közösség			Órakeret 12 óra
Előzetes tudás	Irodalmi példák törvénytisztelet és lelkiismeret összeütközésére. A haza szolgálatának és védelmének történelmi példái. A nemzetállamok kialakulásának sajátosságai Közép-Kelet-Európában. Nemzetiségi konfliktusok, vallásüldözés a magyar történelemben. A cigányság történetével, helyzetével kapcsolatos alapismeretek. Hátrányos élethelyzetek, a szegénység alapvető társadalmi összetevőinek ismerete.			
További feltételek	Filozófia, etika szakos tanárok, továbbá humán szakos tanárok.			
	Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, vetítővászon, laptop vagy interaktív tábla, könyvtár			
A tematikai egység nevelési- fejlesztési céljai	Az értékítéletek alátámasztása érvekkel. Annak megvitatása, hogy mit jelent a mindennapi életben a döntések felelős mérlegelése. Családi életre nevelés. A társadalmi törődés és szolidaritás fontosságának tudatosítása. A jogok és kötelességek közötti kapcsolatrendszer sokoldalú értelmeztetése. A lelkiismereti és véleménynyilvánítási szabadság jelentőségének megértetése. Az elvek és a mindennapi gyakorlat közötti ellentmondások feltárása és megvitatása. A hazaszeretet pozitív példáinak összegyűjtése. A faji, nemzeti, vallási közösségek közötti konfliktusok megvitatása és értelmezése erkölcsi szempontból.			
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és	Kapcsolódá- si pontok	Tan- eszközök	

<i>A kapcsolatok etikája</i> Az emberek közti testvériség eszméje. Barátok és ellenfelek. Szeretetkapcsolatok. Párvalasztás. Felelősség a társakért. Szexualitika. Házasság. Családi élet. Otthonteremtés. Családi szerepek. Szülők és gyermekek. A családi élet válságai. <i>Társadalmi szolidaritás</i> Hátrányos élethelyzetek. Társadalmi igazságosság és/vagy kölcsönös segítség. A betegekkel és szegényekkel való törődés mint erkölcsi kötelesség. <i>Törvény és lelkiismeret</i> A szabadság rendje. Jogok és kötelességek. Erkölcs és politika A lelkiismeret és	Tanári magyarázat, fogalommagyarázat, szemléltetés, a tanulói tevékenységek szervezése, pármunka, csoportmunka, megbeszélés, vita verbális értékelés.	<i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> A jóléti társadalom. A magyar társadalom a rendszerváltozás után. A cigány (roma) társadalom története, helyzete és integrációján a k folyamata.	Tankönyv
--	--	--	-----------------

véleménynyilvánítás szabadsága. <i>Szavak és tettek</i> Visszaélés a szólásszabadsággal. Uszítás, rágalmazás, az ember lealacsonyítása, az erőszak népszerűsítése, megtévesztő reklámok. Szavak és tettek: a nyilvános beszéd a tömegmédiákban. Médiaetika. <i>Hazaszeretet</i> Állampolgárság és nemzeti érzés. Nemzeti szolidaritás. Áldozat a hazáért. A társadalmi önazonosság (identitás) felépülése és torzulásai. <i>Többség és kisebbség</i> Az etnikulturális csoportok, nemzeti és vallási kisebbségek, illetve a többségi társadalom közti konfliktusok, az együttélés erkölcsi problémái. A nemzeti fejlődés traumái – Kárpát-medencei sajátosságok. A kirekesztő, elnyomó nemzetstratégiák erkölcsi megítélése.		<i>Földrajz:</i> Magyarország és a Kárpát-medence földrajza; a magyarság által lakott, országhatáron túli területek. <i>Mozgóképku lt úra és médiáismere t:</i> A média társadalmi szerepe. Médiareprezentáció, valószerűség, hitelesség. Médiaetika, médiaszabályozás. <i>Társadalmi, állampolgári ismeretek:</i> Kulturális és etnikai kisebbségek hazánkban. Esélyegyenlőség és hátrányos társadalmi helyzet. Szolidaritás és társadalmi felelősségvállalás.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Család, felelősség a társainkért, hűség, szeretet, szerelem; erkölcsi érték, erény, boldogság, jellem; törvény, törvénytisztelet, emberiség, polgári engedetlenség; nemzet, identitás; nacionalizmus, sovinizmus, együttélés, idegengyűlölet, kisebbség; igazságosság, szolidaritás, önkéntesség.		

Tematikai egység/Fejlesztési cél	Korunk kihívásai		Órakeret 12 óra
Előzetes tudás	A műszaki-tudományos haladás vívmányai, hatásai. Természet- és társadalom-földrajzi ismeretek. Pszichés funkciók a magasabb rendű állatoknál, biodiverzitás, ökológiai rendszerek. Kulturális hagyomány, jövőkép, az utódokról való gondoskodás szerepe és változásai a civilizáció történetében.		
További feltételek	Filozófia, etika szakos tanárok, továbbá humán szakos tanárok.		
	Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, vetítővászon, laptop vagy interaktív tábla, könyvtár		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az etikai és közéleti vitákban való részvételhez, saját álláspontjuk megvédéséhez, illetve továbbfejlesztéséhez szükséges készségek és képességek fejlesztése. A magukétól eltérő nézetek megértésére irányuló attitűd kialakítása. Azoknak az értékelveknak, magatartásszabályoknak és beállítódásoknak a tudatosítása és gyakorlati példákkal történő értelmezése, amelyeknek a közmegegyezés kitüntetett erkölcsi jelentőséget tulajdonít. A tudományos-technikai haladás etikai kérdéseinek tudatosítása. Ökoetikai gondolkodás és szemlélet		
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és	Kapcsolódási pontok	Tan-eszközök

<i>A tudományos-technikai haladás etikai kérdései</i> Az emberi cselekvés megváltozott természete. Technika és etika. A tudósok felelőssége. <i>Bioetika</i> Születés és halál. Családtervezés. Terhességmegszakítás. Genetikailag módosított élőlények. Egészségvédelem és etika. Szembenézés a halállal. Eutanázia. <i>A felelősség új dimenziói a globalizáció korában</i> Az egyén felelőssége és cselekvési lehetőségei a globális hálózatok korában. Magánérdek és közjó. A fenntarthatóság fogalma. Lokalizáció és önrendelkezés: az emberi lépték helyreállítása. Világszegénység – a szegények világa. A szegénység új arcai: környezetrombolás,	Tanári magyarázat, fogalommagyarázat, szemléltetés, a tanulói tevékenységek szervezése, pármunka, csoportmunka, megbeszélés, vita verbális értékelés.	<i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> A tudományos-technikai forradalom. Az emberiség az ezredfordulón: a globális világ és problémái. A globális világgazdaság fejlődésének új kihívásai és ezek hatása hazánk fejlődésére.	Tankönyv
--	--	--	-----------------

adósságcsapda, szélsőséges jövedelmi egyenlőtlenségek, létbizonytalanság, népbetegségek, népességrobbanás, tömeges migráció. <i>Ökoetika</i> Az ökológiai válság mint erkölcsi kérdés. Számít-e erkölcsileg, amit más lényekkel teszünk? Érvek az állatok védelmében: a szenvedésokozás tilalma, szolidaritás lénytársainkkal, a biológiai sokféleség értéke, megóvásának és fenntartásának lehetősége. Az élet tisztelete. Az etika emberközpontúságának értelmezése. Az ember felelőssége egy több mint emberi világban. <i>Felelősség utódainkért</i> Az emberiség közös öröksége. A jövő nemzedékek jogai. A ma élők felelőssége.		<i>Földrajz:</i> globális kihívások , migráció, mobilitás. <i>Biológia-egészségtan:</i> környezet és fenntarthatóság. <i>Filozófia:</i> Az ökológiai válság etikai vonatkozása . Bioetikai állásfoglalások napjainkban.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Uralom a természet felett, ökológiai elővigyázatosság; globális felelősség, környezettudatosság, fenntarthatóság, közjó; élet, halál, egészség; környezeti etika, állati jólét, fajsovinizmus, emberközpontúság, mélyökológia; az emberiség közös öröksége, a jövő nemzedékek jogai.		

A fejlesztés várt eredményei

A tanulók ismerik az erkölcsi hagyomány legfontosabb elemeit, s e tudás birtokában képesek a mindennapi életben felmerülő erkölcsi problémák felismerésére és kezelésére.

Értéktételeiket ésszerű érvekkel tudják alátámasztani, képesek a felelős mérlegelésen alapuló döntésre.

Rendelkeznek az etikai és közéleti vitákban való részvételhez, saját álláspontjuk megvédéséhez, illetve továbbfejlesztéséhez szükséges készségekkel és képességekkel.

Képesek elfogadni, megérteni és tisztelni a magukétól eltérő nézeteket.

Ismerik azokat az értékelveket, magatartásszabályokat és beállítódásokat, amelyeknek a közmegegyezés kitüntetett erkölcsi jelentőséget tulajdonít.

GYŐRI SZOLGÁLTATÁSI SZC
DEÁK FERENC KÖZGAZDASÁGI SZAKGIMNÁZIUMA

Helyi tantárgyi program

Magyar nyelv és irodalom

9-12. évfolyam

MAGYAR NYELV ÉS IRODALOM

9–12. évfolyam

MAGYAR NYELV ÉS IRODALOM

9–12. évfolyam

A magyar nyelv és irodalom tantárgy tanítása és tanulása különösen alkalmas a társadalom közösen vallott értékeinek közvetítésére. Tartalommal tölti meg és erősíti a nyelvi és kulturális identitást, a nemzeti önazonosságot, felkelti a megnyilatkozás iránti igényt, erősíti az etikai és erkölcsi ítélőképességet, elősegíti más kultúrák megismerését.

Célok és feladatok

Az anyanyelvi nevelés alapvető feladata a nyelv mint változó rendszer megismerése, illetve a nyelvi kompetencia fejlesztése annak érdekében, hogy a tanulók életkoruknak megfelelő szinten birtokolják a szóbeli és írásbeli kommunikáció eszköztárát, képessé váljanak azok funkcionális elemzésére, gyakorlati alkalmazására. Így segítve és megalapozva a tanulók önálló ismeretszerzését, tanulását, valamint a velük szoros összefüggésben levő differenciált gondolkodást, az élethosszig tartó tanulás képességét és igényét.

Az egyén folyamatosan fejlődő szövegértési és -alkotási tudása teszi lehetővé, hogy önállóan, illetve másokkal együttműködve képes legyen a verbális és nem verbális kommunikáció kódjainak, kapcsolatainak, tényezőinek azonosítására, tudatos alkalmazására, a különböző szövegek megértésére, elemzésére, kritikai feldolgozására. Mindezek birtokában alkalmassá válik a másodlagos, átvitt kifejezőmódból adódó jelentések felismerésére, reflexiójára és arra, hogy saját szövegek alkotása során maga is éljen velük. A szövegek önálló megalkotásában képes megfelelni a beszédhelyzetet, a hallgatóságot figyelembe vevő, az alkotói szándékból, az olvasók igényeiből, továbbá a különféle szövegműfajok normáiból fakadó erkölcsi, esztétikai és kulturális elvárásoknak.

Az anyanyelvi nevelés feladata, hogy tudatosítsa a diákokban: a nyelv változó, fejlődő rendszer, eszközszerű használata elengedhetetlen a világról való tudás megszerzéséhez és a hatékony kifejezőképesség fejlesztéséhez. A nyelvi rendszer nem értelmezhető a beszélőtől független létező jelenséggént, a nyelvi jelentés a nyelv szóbeli és írásos működése során jön létre.

Az anyanyelvi nevelés feladata, hogy fejlessze a különféle formában megjelenő (szóbeli, nyomtatott, elektronikus stb.) szövegek megértését, alkotását, a helyzetnek megfelelő kifejezés képességét, a különféle szóbeli és írásos információk célirányos és kritikus használatát, kiválasztását, újrarendezését. Feladata továbbá, hogy tudatosítsa és rendszerezze a korábban megszerzett tudást a nyelv társas, társadalmi szerepéről, a nyelv és gondolkodás viszonyáról, az anyanyelv jelenbeli és múltbeli változásairól, más nyelvekkel való azonosságairól és különbségeiről.

A középiskolát végzettektől elvárt nyelvi kultúra magában foglalja a beszédértés, a beszéd, a szövegértés és a szövegalkotás képességét és mindezek minőségi alkalmazását a szóbeli és írásbeli megnyilatkozások különféle élethelyzeteiben. (Ideértve a hangzó és írott szövegek mellett az audiovizuális közlés és az információs társadalom különféle jelenségeinek ismeretét, megértését, készség szintű gyakorlati alkalmazását.)

A magyar nyelv és irodalom tantárgy a tartósan elfogadott értékekkel szerves egységben, párhuzamosan közvetíti a jelenben alakuló, változó nyelvi és irodalmi kultúrát. Érték közvetítő feladatát a magyar nyelv és irodalomtanítás akkor tölti be, ha hiteles kérdések és válaszok megfogalmazásával, motiváló befogadási, kifejezési helyzetek teremtésével reagál a diákok mindennapi életvilágára, önkifejezési, értelmezési problémáira és érzelmi-gondolati felismeréseire egyaránt.

Az irodalmi művekkel folytatott aktív párbeszéd révén jön létre a kapcsolat a múlt, a jelen és a jövő között. A jelentős művek szembesítik a befogadót az élet alapvető kérdéseivel,

biztosítva a kultúra folytonosságát, folyamatos megújulását. Segítenek az emberi és társadalmi problémák megértésében, átélésében, a saját és más kultúrák megismerésében, az én és a másik közötti azonosság és különbség megfogalmazásában, tisztelésében. Az irodalmi alkotások fejlesztik az emlékezetet, az élmények feldolgozásának és megőrzésének képességét, hozzájárulnak ahhoz, hogy a diákokban megeremtlődjen a hagyomány elfogadásának és alakításának párhuzamos igénye.

Az irodalmi nevelés kitüntetett feladata az olvasási kedv felkeltése és megerősítése, az irodalomnak mint művészetnek, mint az emberi kommunikáció sajátos formájának megszerettetése, közlésformáinak, kifejezési módjainak élményteremtő megismertetése. Az így megszerzett tudás lehetőséget teremt az ön- és emberismeret, a képzelet, a kreativitás és a kritikai gondolkodás fejlesztésére, miközben a tanulók megismerik a sokoldalú és többjelentésű hagyomány fogalmát, a nyelvi és művészi konvenciókat.

Az irodalomtanítás feladata, hogy a művészet hatása révén kreatív érzelmeket, gondolatokat, intenzív élményeket közvetítsen, a megbeszélés, a szóbeli és írásbeli szövegalkotás révén pedig az önkifejezés és a másik meghallgatásának társas élményéhez juttassa a diákokat.

Az irodalmi műveltség elsajátítása által a diákok mindenfajta szövegnek pontosabb értőivé válhatnak. Átélni, megismerhetik, sőt saját élményeiken, reflexióikon átszűrve meg is érthetnek olyan élethelyzeteket, érzelmeket, döntési szituációkat, erkölcsi dilemmákat, megoldási mintákat, magatartásformákat, értékeket, eszméket és gondolatokat, amelyek a saját életükben is érvényesíthetők. Együtt érzővé válhatnak más magatartások, életformák, szociális helyzetek, gondolatmenetek, világlátások, meggyőződések iránt.

Megtapasztalhatják és alkotó módon megismerhetik a nyelv kifejező lehetőségeit, ezáltal az anyanyelv szépsége mellett az önkifejezés, a szóbeli és írásbeli problémamegoldás átélt élményével gazdagodhatnak. Megszereshetik azt a műveltségi anyagot, amely a magyar és az európai kultúra hivatkozási alapja. Megismerhetik más alternatívát a tömegkultúra (populáris regiszter) mellett, vagy éppen a tömegkultúra jelenségeinek differenciáltabb befogadására, alkalmazására lesznek képesek. Igényesebbé válhatnak abban, hogyan tegyenek föl kérdéseket, mennyire mélyen és pontosan fogalmazzanak meg problémákat.

A magyar nyelv és irodalom tantárgy révén közvetített fogalmi műveltség felépítésében folyamatos tevékenység a fogalmi gondolkodás fejlesztése. A fogalmakkal kapcsolatos tudás folyamatos bővítése és elmélyítése az értelmes tanulás egyik összetevője.

A magyar nyelv és irodalom műveltségterület tartalmi hozzájárulnak a tanulók lelki-érzelmi nevelődéséhez. Az irodalmi olvasmányok, élmények belső tartalékok is, fejlesztik az önismeretet, a valóságismeretet, összességükben az élet értékét sugallják. A tantárgy tehát nem a konkrét egészségfejlesztési ismeretekkel, inkább az egészségmegőrzéshez szükséges attitűdök kialakításával járulhat hozzá a mindenkori ifjú nemzedékek jóllétéhez.

Az emberi kapcsolatok mikrotörténeteinek, a kapcsolatok szociális tartalmainak érzékelése, felfogása, értékelése fejleszti a szociális érzékenységet, az irodalmi művek révén megismert különféle alkatok, magatartásformák pedig támogatják az erkölcsi ítélőképességet. Az értékkeresés, az értékválság folyamatának megfigyelése, értelmezése módot ad az együttérzés, az önismeret és az erkölcsi tudatosság elmélyítéséhez.

A nyelvi, irodalmi tanulmányaik révén a tanulók képessé válnak annak bemutatására, másokkal való megosztására, hogyan hordozzák és fejezik ki a magyar és a világirodalom alkotói különböző korok és emberek tapasztalatit, élményeit, gondolatait, erkölcsi megfontolásait. Mindez hatékonyan támogatja nyelvi és kulturális kötődések alakulását, megerősödését.

Az irodalmi alkotásokban fölmutatott változatos emberi életsorsok növelik a valóságismeretet, több szempontból elemezhető modelleket mutatnak, hozzásegítve a diákokat sokféle emberi életút, életpálya megismeréséhez, ezáltal is támogatva a saját életükkel, további tanulmányaikkal, pályaválasztásukkal kapcsolatos felelős döntéseiket.

A magyar nyelv és irodalomtanítás sajátos célja, hogy a tanulók éljenek meg, szerez-

zenek tapasztalatot különböző tevékenységekben, az egyéni feladatvállalásban, anyaggyűjtésben és előadásban, a kooperatív tanulás helyzeteiben (pármunkában, csoportmunkában), dramatikus játékokban, különböző szövegértelmezési eljárások alkalmazásában. Mindez jelentősen fejleszti tanulási képességeiket, ezáltal támogatja középiskolai tanulmányaik sikerességét is. Szövegértési és szövegalkotási tudásuk alkalmazása minden tantárgyban érvényes és alkalmazható.

A fenntarthatóságra és környezettudatosságra nevelés természetes terepe a szövegértő olvasás fejlesztéséhez felkínált, ebben alkalmazott szöveganyag, elsősorban az ismeretterjesztő és a dokumentum típusú szövegek feldolgozása révén. Az érvelés, a vita tanításában-tanulásában is van motiváló ereje, ha ilyen összetársadalmi érdekeltségű, ugyanakkor az egyén mindennapjaiban is releváns témákat érintünk. Az irodalmi olvasmányok ember és természet sokféle viszonyát mutatják fel, ezek megbeszélése, tanulmányozása hozzásegíthet a természeti és a teremtetett környezethez való tudatos viszony kialakításához.

A kritikus fogyasztói magatartásra való nevelés természetes területe a szövegértés. Több nyelvi témakör kínál módot például a reklámyelv, a reklámhatás kritikus nyelvi elemzésére, az információk helyes értékelésére, a manipuláció felismerésére.

A tantárgy azzal is számol, hogy az elektronikus információhordozók, a világháló térhódításának és napi használatának közegében működik. E kihívás ugyanis jelentősen alakítja az anyanyelvi kultúrát és hat az irodalomolvasás szellemi jelentőségére. A digitális kultúrát és a hatékony önálló tanulást egyaránt fejlesztik az önálló adatgyűjtés módszerei, a könyvtári szolgáltatások, katalógusok, bibliográfiák használata mellett az internet kínálta lehetőségek alkalmazása. A tantárgy kínálta lehetőség és feladat is egyúttal a megfelelő információk kiválasztása, rendszerezése, egyszerűbb bibliográfia, forrásjegyzék összeállítása, az információfeldolgozás, az idézés technikai szabályainak, etikai normáinak ismerete és alkalmazása. Így a magyar nyelv és irodalom kiemelt befogadó tantárgya a könyvtárhasználat tanításának.

A tanterv az érettségi kategóriáinak megfelelően tartalmazza a tananyagot (Életművek, Portrék, Látásmódok, Világirodalom, Kortárs irodalom, Színház és dráma, Irodalom és kultúra) – a tanárnak szabad kezét biztosítva az egyes anyagrészek sorrendjének megállapításához.

A fogalmi rendszer

A magyar nyelv és irodalom tantárgy révén közvetített tudás konstruálásában, a fogalmi műveltség felépítésében folyamatos tevékenység a fogalmi gondolkodás fejlesztése. Ahogyan e kerettanterv részletes tartalmi kidolgozása is jelzi, a magyar nyelv és irodalom műveltségterület, tantárgy is – a témakörökhöz, témákhoz rendelt fogalmak közlésével – felépítette a maga sajátos fogalomrendszerét. E fogalomrendszerben azonosíthatjuk a kulcsfogalmakat, amelyek lehetővé teszik, illetve alapul szolgálnak a nyelvi, irodalmi jelenségek, tények, mintázatba rendezéséhez. A kerettanterv nyelv- és irodalom-felfogásával összhangban a tantárgya kulcsfogalmai a következők: nyelv, nyelvi rendszer, nyelvhasználat, magyar nyelv, kommunikáció, szóbeliség és írásbeliség, beszélő, szöveg, nyelvi norma, jelentés, stílus, irodalom, irodalmiság, fikció, nyelvi konstrukció, befogadó, hatás és értelmezés, szerző, elbeszélő, lírai én, hagyomány, motívum, műnem, műfaj, esztétikai minőségek.

E kulcsfogalmakkal kapcsolatos tudás folyamatos bővítése és elmélyítése az értelmes tanulás egyik összetevője. Az egyedi fogalmi ismeretek, az egy-egy konkrét nyelvi, irodalmi témához kötődő fogalomhasználat jelentőségét is elsősorban az határozza meg, hogy elősegítik-e a kulcsfogalmak megértését, illetve megfelelő élmény- és ismeretanyagot biztosítanak-e az adaptív tudást hordozó kulcsfogalmak alkalmazni tudásához. A kulcsfogalmak tehát az adott ismeretrendszer fogalmi hálójának csomópontjait jelentik, amelyek sok más fogalommal kapcsolatba hozhatóak. A kulcsfogalmak más és más kontextusban szükségszerűen újra és

újra megjelennek irodalmi alkotások, szövegek, nyelvi jelenségek, poétikai, nyelvtani és más ismeretek értelmezésekor. Képesek a tanulásban, a jelenségek leírásában először rendezetlen halmazként megjelenő konkrét fogalmakat, tényeket struktúrákká, fogalmi hálóká rendezni, így alkalmazásuk révén könnyebb értelmezni és befogadni az új információkat és tapasztalatokat is. Tipikusan ilyen például az irodalmiság kulcsfogalma, amely egyúttal magában foglalja az irodalmiság több szempontból változó jellegét is (pl. történetiségében, kultúrákhoz, befogadói rétegekhez kötődve). Mind az irodalmi, mint a nyelvi fogalmakat kulcsfogalomként összegzi a nyelvi konstrukció, amely – többek között – kapcsolódik a befogadóhoz, a hatásához és értelmezéshez, de beleértődik a retorika fogalomrendszere is. Kulcsfogalomként jelöli meg a tanterv a szöveget is. A nyelvi-irodalmi képzésben a szöveg jelentésmezőjének gazdagságát jelzi a vele összefüggésben álló tantervi fogalmak sűrű hálózata (vö. pl. kontextuális jelentés, szövegmondat, témahálózat, szövegtípus, előre- és visszautalás, kohézió).

A tantárgy kulcsfogalmai tehát átfogó, a tanítási-tanulási folyamatban szükségszerűen ismétlődő fogalmak. E gazdag jelentésmezővel rendelkező fogalmak jellegüknél fogva, tartalmi összetevőik révén érintkeznek is egymással. A kulcsfogalmak természetesen fokozatosan telítődnek konkrét tartalmakkal, azaz fokozatosan épül fel az a fogalmi háló, ami végül is a fogalmi műveltségben ölt/het testet. A fogalmi gondolkodás fejlesztésének természetesen nem a fogalmak definiálása a cél, hanem a megértés.

Tantárgyközi nevelés

A magyar nyelv és irodalom kerettanterv érvényesíti az iskolai oktatás-nevelés közös, átfogó elveit, így részt vállal az egészségfejlesztés, a környezetvédelem és a fogyasztóvédelem társadalmi feladataiból.

A magyar nyelv és irodalom műveltségterület tartalmi révén magától értetődően járul hozzá a lelki-érzelmi nevelődéshez. Ez pedig különösen a pszichoszomatikus problémákra érzékeny serdülőkorban támogatja a testi-lelki egészség megőrzését, fenntartását. Az irodalmi olvasmányok, élmények belső tartalékok is, fejlesztik az önismeret, a valóságismeret, öszszességükben az élet értékét sugallják. A tantárgyunk tehát nem a kevésbé a konkrét egészségfejlesztési ismeretekkel, inkább az egészségmegőrzéshez szükséges attitűdök kialakításával járulhat hozzá a mindenkori ifjú nemzedékek jóllétéhez.

A környezettudatosságra nevelés természetes terepe a szövegértő olvasás fejlesztéséhez felkínált, ebben alkalmazott szöveganyag, elsősorban az ismeretterjesztő és a dokumentum típusú szövegek feldolgozása révén. Érdemes tehát e szövegtípusok közül a környezeti hatásokkal, az ökológiával, a környezet és a társadalom viszonyával foglalkozókat előnyben részesíteni. Az érvelés, a vita tanításában-tanulásában is van motiváló ereje, ha ilyen osztálytársadalmi érdekeltsgű, ugyanakkor az egyén mindennapjaiban is releváns témákat érintünk. Az irodalmi olvasmányok ember és természet sokféle viszonyát mutatják fel, ezek megbeszélése, tanulmányozása hozzásegíthet a természeti és a teremtetett környezethez való tudatos viszony kialakításához.

A fogyasztóvédelemre, a kritikus fogyasztói magatartásra való nevelés természetes területe a szövegértés. Több nyelvi témakör kínál módot például a reklámyelv, a reklámhatás kritikus nyelvi elemzésére, az információk helyes értékelésére, a manipuláció felismerésére. Mindebben számíthatunk a tanulók önálló anyaggyűjtésére, kiselőadásaira. A tantárgyunk az öncélú, és serdülőkorban esetenként státuszértékű fogyasztás ellensúlyozására az irodalmi alkotások élményével, megbeszélésével másféle értékeket is felmutat. A magyar nyelv és irodalom tantárgy alkalmas arra, hogy a kulturális fogyasztás területén is igényt teremtsen, ellensúlyt tartva a létező ifjúsági szubkultúráknak.

A magyar nyelv és irodalom tantárgy a szövegértési és szövegalkotási képességek, a kulturált nyelvi magatartás fejlesztésével járul hozzá a lehetséges pályaválasztási irány megtalálásához. Az irodalmi alkotásokban fölmutatott változatos emberi életsorsok növelik a valóság-

ismeretet, több szempontból elemezhető modelleket mutatnak, hozzásegítve a diákok sokféle emberi életút, életpálya megismeréséhez és ezáltal is támogatva a pályaválasztásukkal kapcsolatos felelős döntéseiket.

A tanórai tevékenységek fent kifejtett átfogó céljait, illetve a hosszabb távon érvényesülő hatások elérését megfogalmazó célok a tanítási-tanulási folyamatban konkretizálódnak, azaz az egyes időbeli szakaszoknak (évfolyamoknak) is megvannak a maguk sajátos céljai és feladatai. E célokat fogalmazzák meg az egyes évfolyamok előtt közölt célok és feladatok, azaz fejlesztési követelmények.

A tanulók értékelése

A magyar nyelvi és irodalmi műveltséget közvetítő órákon az értékelés alapjául az érvényben levő Nemzeti alaptanterv, illetve az adott kerettantervben, valamint a rá épülő iskolai programban megfogalmazott fejlesztési célok és feladatok szolgálnak.

Az értékelés célja a tanuló előrehaladásának, illetve a tanári közvetítés módjainak (a tanítás, a kiemelt fejlesztési területek eredményességének) vizsgálata. A tantárgy rendkívül változatos tanári közvetítésmódot, illetve tanulói tevékenységformákat tesz lehetővé, így a tanári értékelés eljárásai is változatosak, többféle szempontot ötvözőek lehetnek. A kerettantervben a továbbhaladás feltételei című fejezet évfolyamonként közli azokat a kiemelt képességeket, amelyekben a diákoknak fejlődést kell elérniük. A továbbhaladás feltételeiben megfogalmazottak azonban nem a minimumkövetelményt tartalmazzák, semmiképpen sem azonosak az elégséges/elégtelen határok megvonásával. A továbbhaladás feltételei elsősorban a legfőbb fejlesztési-képzési feladatok teljesülése révén elvárható teljesítményeket nevezik meg. Tájékoztatásul szolgálhatnak arra, hogy amíg a tanulócsoporthoz ezeket a követelményeket nem tudja teljesíteni, addig a szabadon tervezhető 10%-os keret terhére ne új anyagot tervezzen a szaktanár, hanem ezek gyakorlását akár az egész osztálynak, akár differenciáltan a valamelyik feltételben elmaradt tanulóknak.

Az értékelési alkalmak (pl. évközi dolgozatok, projektmunkák, szóbeli prezentációk) megtervezése, az értékelt teljesítmények jellegének, valamint az értékelési kritériumoknak a világos, egyértelmű, következetes közlése a tanár feladata.

Az értékelés jellegét, tartalmi kritériumait alapvetően meghatározza, hogy fejlesztő vagy szummatív (összegző, egy-egy folyamatot lezáró) típusú értékelésről van-e szó. A tanárnak a tanulók évközi munkáját folyamatosan figyelemmel kell kísérnie. E folyamatos értékelői magatartás egyik lehetősége a fejlesztő értékelés, amely ígéretes eljárás a tanulók motiválására, önismeretük, feladattudatuk erősítésére. A fejlesztő értékelés általában személyre szóló, ugyanakkor tárgyyszerű, hiszen az adott tanulói teljesítmény konkrét összetevőire (erényei, hiányosságaira, a továbblépés lehetőségire) összpontosít. Formája gyakran szóbeli kommentár, a tanuló teljesítményeihez fűzött írásos megjegyzés. „Üzenete” tehát nem a minősítés, hanem a tanuló fejlődésének segítése. Hatásának érvényesülésében fontos a következetes, érzelmileg elfogadó, bátorító tanári hozzáállás.

Az értékelés főbb szempontjai

A tanuló milyen mértékben értette meg és sajátította el a tananyagtartalmakat (pl. ismereteket, fogalmakat, összefüggéseket, szövegfeldolgozási eljárásokat, memoritereket, nyelvi normákat).

Mennyire funkcionálisan, illetve mennyire önállóan tudja a fent részletezett tananyag-tartalmakat alkalmazni feladathelyzetben, problémamegoldásban, kérdésfeltevésben, érvelés során, reflexió megfogalmazásában, állásfoglalás kialakításában

Mennyire és milyen minőségben képes önálló kifejtésre (pl. a tanult, megértett fogalmak indokolt, önálló használatára; különféle elemzési, értelmezési eljárások alkalmazására; következtések, értelmezések indoklására; érvek felkutatására és rendszerezésére; véleményének megfogalmazására szóban és írásban, különböző műfajokban (pl. hozzászólás, kiselőadás, kommentár, elemzés, magyarázat, kifejtés, értekezés).

Milyen mértékben és hogyan vesz részt a közös tanulási folyamatban (csoportmunkában, projektmunkában, múzeumi és könyvtári órákon, közös értékelésben, vitákban, értelmezésekben, drámajátékokban)

A feladathelyeztetel és magával a feladattal összhangban lévő konkrét értékelési kritériumok (pl. a tartalmi kifejtés minősége, megfelelő szókincs, szóhasználat, világos szerkezet, helytálló megállapítás, helyesírás, szövegű előadás) megállapítása és előzetes közlése általában növeli a követelmények elfogadását, így az értékelés hitelességét is.

A tanulói teljesítmények értékelésének formái

A tanulók teljesítményének osztályzattal történő értékelése a tanórai tanulói tevékenységek szóbeli és írásbeli értékelése alapján történhet, így például:

- szövegek, jelenségek, problémák írásbeli vagy szóbeli kifejtése, értelmezése adott témakörben adott vagy önállóan választott szempont alapján;
- írásbeli vagy szóbeli beszámoló (olvasónapló, műsorrészlet) egy-egy témakörben a megadott szempontok, vagy önálló gyűjtés alapján;
- kiselőadás, önálló anyaggyűjtés előadása (adott és/vagy a tanuló által választott szempontokkal, adott időkeretben);
- szituációs játékok (történetek, jelenetek, improvizációk) eljátszása;
- vitaszituációkban való részvétel;
- művek, műrészletek (memoriteretek) előadása;
- évközi dolgozatok megírása meghatározott szempontok alapján (például az olvasott művek többféle értelmezési kontextusban való elhelyezésének képessége, a fogalomhasználat minősége) minősítés céljából;
- tematikus, témazáró feladatsorok, amelyek átfogó ismeretekre és képességekre irányulnak, a minősítés és a tanári folyamat kontrollja céljából;
- projektmunkában való részvétel (egyéni vagy csoportos) szóbeli, írásbeli értékelése;
- belső és külső vizsgák, amelyek a művelődési anyag súlyponti szempontjait és követelményrendszerét mérik, az ellenőrzés, a minősítés és a tanítási kontroll céljából.

A tanári értékelés mellett a középiskolában más hatékony formák is érvényesíthetőek, így a tanulók önértékelése (pl. a saját kiselőadásáé, fogalmazásáé). A diáktársak is felléphetnek az értékelő szerepében: pl. a disputa-programban, szituációs játékok, kifejező szövegmondás értékelésében.

A tankönyvek kiválasztásának elvei

A magyar nyelv és irodalom tantárgy taneszközeinek kiválasztásakor mind pedagógiai, mind szakmai-tartalmi, mind formai kritériumok figyelembevételét javasoljuk. Vegyük figyelembe, hogy a tankönyv elsődlegesen nem a tananyag otthoni felidézésre szolgál, hanem a tanórai munka egyik legfontosabb eszköze. A tankönyv meghatározó szakmai kritériuma a hitelesség, valamint egy jól kivehető tankönyvkoncepció következetes képviselője. A tartalmi kritériumok között fontos, hogy a tankönyvek szakmailag hiteles tananyagot közvetítsenek. Építsenek – az életkori sajátosságok, valamint a tantervi célok és fejlesztési követelmények maxi-

mális figyelembevétele mellett – az olvasáskutatás, az irodalomtudomány, a nyelvtudomány, az anyanyelv- és irodalompedagógia, az általános pedagógia, a didaktika és a pszichológia, ezen belül a fejlődéslélektan legújabb eredményeire.

A tankönyvek fontos jellemzője a szakmai, didaktikai kimunkáltság; a megfelelő terjedlem; a tanulhatóság és a taníthatóság. Választásukban lényeges szempont, hogy a tananyag feldolgozásában elsősorban az induktív, a heurisztikus és a kooperatív tanulásra épülő módszereket részesítsék előnyben.

A taníthatóság-tanulhatóság feltétele a tankönyv jó tematikus tagoltsága, ide értve a szöveges és a képi információk megfelelő arányát is. Megjegyezzük, hogy a vizualitás természetesen ma többet jelent annál, mint az alkotók arcképe, a folyóiratok címlapja vagy a szülőház képe. Az illusztrációknak egyrészt műveltségközvetítő, másrészt motiváló funkciójuk is van. Ma az iskolai képzés tartalmainak, mind a legszélesebb értelemben vett taneszközeinek egyik alapvető kérdése a verbális és képi kommunikáció egymásra vonatkoztatható összefüggéseinek hatékony, motiváló kiaknázása. Ma a szövegértő olvasás minőségi kritériumai között megtaláljuk a képi információk (térképek, ábrák, diagramok, modellek, szerkezeti sémák, illusztrációk stb.) olvasásának képességét is. Az olvasónak tehát úgymond összekapcsolja, egymásra vonatkoztatja a szöveges és a képi közlések tartalmait.

Egy jó tankönyvben mind a szöveges közléseknek, mind az idézett forrásoknak, mind a képanyagnak van felhívó jellege, művelődéstörténeti, tudományos, esztétikai értéke, a képzet-társításokat megindítani képes érzelmi és gondolati ereje. A felsoroltakat átfogó szempont az adott kultúra alapműveltségéhez tartozó nyelvi-fogalmi, gondolkodásbeli és képi műveltség felépítése.

Ha a tankönyvnek a képzési folyamatban betöltött szerepéből indulunk ki, a tanulásszervezés és a tankönyv által elősegített interakciók típusa alapján alapvetően két típust különböztethetünk meg. Az ún. algoritmizált tankönyv a képzési folyamatot időben és a közvetített tartalmak tekintetében egyaránt kisebb egységekre tagolja, szisztematikus felépítésű, „adagolt” előrehaladást feltételez. Ilyenek például a matematika, az informatika, a műszaki tudományok tankönyvei, ilyen lehet egy, a rajzolás technikai gyakorlatát vagy a természettudományos kísérletezés eljárásait közvetítő munka. Az ún. konzultatív-referenciális tankönyvtípusba sorolhatóak általában például a történelem, a társadalomismeret, az irodalom, a környezetismeret tankönyvei. Ez utóbbi típus feltételezi a képzésben részt vevők konzultatív együttműködését, a tankönyv egészének referenciaforrásként való használatát, a közvetített tartalmak több nézőpontot ötvöző szóbeli vagy írásbeli újraértelmezését, megbeszélését. A tankönyv tényleges hatását tehát mindig egy intenzív személyközi kommunikáció (tanár-tankönyv-diák/ill. diák-tankönyv) függvényében is értelmezzük.

Szerencsés, ha a nagy fejezetek és a szövegek, gyakorlatok arányos terjedelműek, és elkülönülnek a különböző didaktikai funkciójú anyagrészek. A tankönyv ne tartalmazzon értelmetlenül fogalmakat, lexikális tényeket, ugyanakkor biztosítson lehetőséget koherens szövegekkel való foglalkozásra, különféle a tanulói tevékenységekre (pl. lényegkiemelés, értelmezés, vita, információk rendezése). A jó tankönyv magától értetődően képességfejlesztő, ösztönzi az önálló tanulói ismeretszerzés tankönyvön belüli (pl. fogalomtár, névtár, különböző táblázatos összegzések, ábrák) és tankönyvön kívüli formáit.

Az irodalomkönyveket gazdagság és változatosság jellemezze a szövegek forrását, típusait és műfaját tekintve. Tegyük lehetővé a serdülők, fiatalok kognitív és emocionális szükségleteinek kielégítését, a változatos érzelmi-gondolati hatások érvényesítését. Az irodalmi tankönyv legyen tekintettel a befogadási folyamat emocionális és kognitív sajátosságaira. Legyen képes összekapcsolni az olvasott műveket a gyerekek eleven világával, akik így képesek „bekapcsolni” jelértelmező tevékenységüket.

A tanulók munkáltatását biztosító taneszközök sok és sokféle feladatot tartalmazzanak. Legyenek bennük véleménynyilvánításra ösztönző gyakorlatok, ezek legyenek alkalmasak az önismeret, az empátia fejlesztésére is. A gyakorlatok mennyisége és nehézségi foka nyújtson

lehetőséget a személyre szabott jártasság-, képesség- és készségfejlesztésre, a felzárkóztatásra, a tehetséggondozásra.

A tankönyvek folyamatos lehetőséget kínálnak beszédművelésre, a szóbeli és írásbeli kommunikációs készség, az önálló ismeretszerzés fejlesztésére. A fogalmazástanítás terjedjen ki mind a kreatív írás, mind a műfaji követelményeknek megfelelő fogalmazás fejlesztésére. A tankönyvek szemléltető szövegei, utasításszövegei nyelvileg, helyesírási szempontból kifogástalanok legyenek, ugyanakkor nyelvezetük ne legyen bonyolult vagy nehezen érthető a diákok számára.

A tankönyveken kívül a magyar nyelvi és irodalmi program megvalósítását egyéb segédeszközök, így pl. tanári kézikönyvek, felmérőlapok, feladatgyűjtemények is támogatják.

Tantárgyi struktúra és óraszámok

Kötelező tantárgyak és minimális óraszámok a 9–12. évfolyamon

Óraterv				
Tantárgyak	9. évf.	10. évf.	11. évf.	12. évf.
Magyar nyelv	2	1	1	1
Magyar irodalom	2	3	3	3
	9. ny			
Kommunikáció	1			
Szövegértés, szövegalkotás	1			

9–10. évfolyam

A magyar nyelvi tanulmányok, a nyelvvel és a nyelv megismerésével kapcsolatos tevékenységek célja a tanulók szövegértési technikáinak, szókincsének, befogadói érzékenységének, fogalomértésének és fogalomhasználatának bővítése, fejlesztése. Kiemelt cél továbbá az anyanyelvű írásbeliség normáinak alkalmazása, olvasható írás, biztos, problémaérzékeny helyesírás. Elvárt az olvasási és szövegértési képességek folyamatos differenciálása és mélyítése; az értő hangos és néma olvasás, amely magában foglalja a különféle nyelvi szintek jelenségeinek felismerését, azonosítását, jelentésadó és jelentésmódosító szerepükre való reflexiót, a megértés szóbeli és írásbeli alkalmazását az elemi feladatmegoldástól a beszélgetésen át az önálló írásműig. Az anyanyelvi képzés kiemelt területe különféle hosszúságú, bonyolultságú, műfajú, rendeltetésű (pl. szépirodalmi, dokumentum- és ismeretterjesztő) különféle hordozókon közzétett szövegek olvasása, illetve megértésének, értelmezésének fejlesztése. A szövegalkotási képesség fejlesztésével összefüggő, azt megelőző, illetve kísérő feladat az önálló jegyzet és vázlatkészítés fejlesztése, az olvasott szöveg tartalmával kapcsolatos saját vélemény megfogalmaztatása szóban és írásban.

A kulturált nyelvi magatartás kialakítása feltételezi az önkifejezéshez és a társas-társadalmi párbeszédhez szükséges szóbeli nyelvi képességek fejlesztését. Átfogó cél a beszédpartnerekhez alkalmazkodó, a beszédhelyzetnek megfelelő nyelvi magatartás kialakítása, hangzó szövegek verbális és nem verbális kódjainak megértése és értelmezése, a hangzó szöveg különféle kommunikációs helyzetekben, beszédszándékokkal és célokkal, a beszédpartnerek kommunikációs szándékának, nem nyelvi jeleinek felismerése, azonosítása.

Elvárt feladat a mai magyar nyelv árnyalt és igényes használatához szükséges nyelvi, nyelvtani ismeret továbbépítése, fejlesztése; felkészítés a nyelvtani ismereteik önállóan alkalmazására a nyelvi-nyelvhasználati jelenségek megközelítésében. Cél az önálló kézikönyv-

használat mellett a biztos helyesírású szövegek megírása. A nyelvi tudatosság fejlesztésének része, hogy a tanuló képessé váljon szövegformálási, szövegszerkesztési és helyesírási problémák megnevezésére a hibák önálló javítására.

A magyar nyelvi fejlesztés és ismeretanyag tartalmazza szakmai-tudományos, publicisztikai, közéleti, szépirodalmi szövegek földolgozását, értelmezését, értékelését jelentéstani és stilisztikai szempontok érvényesítésével (pl. szinonimitás, többértelműség, konkrét és átvitt jelentés; szóképek, alakzatok, hangszimbolika, jóhangzás). A szövegek feldolgozásának célja az analízis, jelentésfeltáró és a szöveget egybelátó (holisztikus) szövegelemzési eljárások alkalmazása, a fent mondottakkal egybehangzóan szakmai-tudományos, ismeretterjesztő, publicisztikai, közéleti szövegek jelentésének értelmezésében. Cél a szövegelemzés már ismert módszereinek gazdagítása a stilisztikai és szövegtani ismeretek alkalmazásával. E tevékenységekhez járul a szöveg vizuális összetevőinek értelmezése különféle digitális, informatikai alapú műfajokban. A szövegértés fejlesztése eljut oda, hogy a tanuló kritikai és kreatív olvasással képes szakmai-tudományos, publicisztikai – írott, audiovizuális, digitális környezetben megjelenő – szövegek, metaforikus, metonimikus jelentésének feltárására, értelmezésére, manipulációs szándékok, technikák felfedezésére, szépirodalmi, szakmai, publicisztikai szóbeli és írásos szövegek értékelésében a szerkezeti és stílári egység, a vizuális megformáltság, a kifejtettség és információs gazdagság fölismerésére, értékelésére. Ismeri hivatalos írásművek (meghatalmazás, elismervény, jegyzőkönyv, szakmai önéletrajz) jellemzőit, és képes önálló (kézi és digitális) szövegalkotásra e műfajokban. Képes a konnotatív jelentések felfedezésével a szépirodalmi művek üzenetének teljesebb megértésére.

Az irodalomtanítás feladata – szoros együttműködésben az anyanyelvi képzéssel – az olvasott, feldolgozott irodalmi művek érzelmi, gondolati befogadásának támogatása, a művek műfaji természetének megfelelő szöveg-feldolgozási eljárások megismerése, alkalmazása (pl. a kontextus, a téma, a műfaj megállapítása, jelentésrétegek feltárása). E szövegfeldolgozási eljárások keretében különböző műfajú és hangnemű lírai alkotások értelmezése, költői képek, alakzatok, szókincsbeli és mondattani jellegzetességek jelentésteremtő szerepének megértését elősegítő elemző-értelmező tevékenységek, a költői nyelvhasználat összetettségének felismeretése, a grammatikai eszközök funkciójának tudatosítása.

A 9–10. évfolyam továbbfejleszti a narratív és a dráma műneméhez tartozó művek megértését, melynek része az epikus és a drámai történetmondás, idő-, tér- és cselekményszervezés, illetve jellemalkotás közötti különbségek megfigyelése, a drámai közlésmód jellemző szövegtípusainak felismertetése különböző szövegfeldolgozási eljárásokkal, kreatív tevékenységekkel. Mind a művek hatásának, mind mélyebb megértésének feltétele az előreutalások, késleltetések és az elbeszélő művek motivikus-metaforikus szintjének értelmezése, továbbá a művekben megjelenített értékek, erkölcsi kérdések, motivációk, magatartásformák megbeszélése, értelmezése, megvitatása.

Az irodalmi műveltség épüléséhez hozzájárul, ha a tanulók képessé válnak az olvasott, különböző korú és világlátású művekben megjelenített témák, élethelyzetek, motívumok, formai megoldások közötti kapcsolódási pontok azonosítására, megértésére, a megismert korszakok, művek máig tartó kulturális, irodalmi hatásának megértésére, konkrét példák felidézésére. Kíváncsi, hogy tudásukat alkalmazni tudják, például szövegek kapcsolatának és különbségének felismerésében, értelmezésében (pl. tematikus, motivikus kapcsolatok, utalások, nem irodalmi és irodalmi szövegek, tények és vélemények összevetése). A gondolkodási képességet, az önkifejezést, a kreativitást fejlesztő feladathelyzet a megismert formák és stilisztikai, nyelvi sajátosságok alkalmazása a mindennapi történetmondásban, a kreatív írásban.

A tanulási képesség fejlesztéséhez, az önállóság növeléséhez járul hozzá a felkészítés egy-egy nagyobb anyaggyűjtést, önálló munkát igénylő, terjedelmesebb szöveg (pl. beszámoló, ismertetés, esszé, egyszerűbb értekezés) írására; verbális és nem verbális (hangzó és képi) információk célszerű gyűjtésére, szelekciójára, rendszerezésére, kritikájára és felhasználására. Mind a magyar nyelv, mind az irodalomtanítás feladata az információ-felhasználás normáinak (pl. a források megjelölését, idézést) közvetítése. Elvárható önálló műelemzés készítése adott szempont/ok szerint.

Irodalom 9. évfolyam

Tematikai egység címe	Órakeret helyi	keret
Év eleji tájékoztatás	1 óra	
Bevezetés	2 óra	
Világirodalom – görög mitológia, antik görög epika és líra	10 óra	10
Színház- és drámatörténet – az antik színház és dráma	6 óra	6
Világirodalom – antik római irodalom	4 óra	4
Világirodalom – Biblia	10 óra	10
Világirodalom – az európai irodalom a 4–15. század- ban (középkori)	6 óra	6
Középkori nyelvemlékek	3 óra	3
Világirodalom – az európai irodalom a 14–16. század- ban (reneszánsz)	5 óra	5
Janus Pannonius portréja	6 óra	6
Balassi Bálint portréja	8 óra	8
Színház- és drámatörténet – drámajátékos tevékenységgel	4 óra	4
Színház- és drámatörténet – az angol színház a 16–17. században és Shakespeare	6 óra	6
Év végi értékelés	1 óra	
Összesen	72 óra	

Irodalom 10. évfolyam

Tematikai egység címe	Órakeret helyi	keret
Év eleji tájékoztatás	1 óra	
Világirodalom – barokk, klasszicizmus (16–17. század)	3 óra	3
Látásmód – Pázmány Péter, Zrínyi Miklós: <i>Szigeti veszedelem</i>	6 óra	6
Színház- és drámatörténet – a francia klasszicista színház (17. század)	6 óra	6
Világirodalom-az európai irodalom a 18. században	10 óra	8
Magyar irodalom a 18. században – portrék: Csokonai Vitéz Mihály, Berzsenyi Dániel	20 óra	20
Világirodalom – a 19. század első felében (romantika, realizmus)	12 óra	12
Színház- és drámatörténet, Katona József: <i>Bánk bán</i>	7 óra	6
Magyar irodalom a 19. század első felében – portré: Kölcsey Ferenc, Vörösmarty Mihály	17 óra	17
Életmű – Petőfi Sándor	14 óra	12
Látásmódok – Jókai Mór	8 óra	8
Év végi értékelés	4 óra	
Összesen	108 óra	

Irodalom 9.

	Év eleji tájékoztatás		Órakeret 1 óra		
Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Bevezetés		2 óra		
Előzetes tudás	Szóbeliség, írásbeliség, népköltészet, népszerű irodalom, szépirodalom, elbeszélés, novella,				
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár				
	Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, vetítővászon/interaktív tábla				
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az irodalom fogalma, kialakulása, írásbeliség; irodalom, művészet összefüggései; az irodalom mint világalkotás, szövegvilág, fikció; a szövegköztiség (intertextualitás); a szerző-mű- befogadó kapcsolata				
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési és munkaformák	Kapcsolódási pontok	Tan- eszközök	
Az irodalom fogalma, eredete, szóbeliség és írásbeliség. Az irodalom mint világalkotás. Szerző – mű – befogadó (Karinthy: <i>A cirkusz</i>) Az alábbi témák közül kettő: <i>Népszerű irodalom – szépirodalom; Az irodalom mint szövegvilág</i> <i>Szövegek párbeszéde</i> <i>Témák, művek, olvasók az időben – (a Prométheusz-téma alapján)</i> <i>Műnemek, műfajok: rendszerezés</i>		A tanuló – pontosítja az irodalom és az írásbeliség, irodalom és művészet összefüggéseit – megismeri és értelmezi az irodalmi művek fikcionalitását, nyelvi megalkotottságát – tudatosítja a szépirodalom és a népszerű irodalom kapcsolatát, / megismeri a szövegek közti párbeszéd lehetőségeit / ismeri az irodalmi műnemek, műfajok rendszerét	Tanulói tevékenységek szervezése pármunka, csoportmunka, prezentációkészítés Néhány grafikai szervező megismerése (fürtábra, INSERT-technika, pókhálóábra, Venn-diagram, kettéosztott napló, T-táblázat) listakészítés, rövid esszé, értelmezés, megbeszélés, vita	<i>Történelem:</i> őskor, írásbeliség kialakulása, <i>Vizuális kultúra:</i> filmplakát, képregény, filmes műfajok, falfirka képelemzés	internetes kapcsolat filmrészletek
Kulcsfogalmak/ fogalmak	irodalom, szóbeliség, írásbeliség, esztétika, népszerű irodalom, szépirodalom, fikcionalitás, nyelvi megalkotottság, lírai én, elbeszélő, beszédhelyzet, vershelyzet, szövegköztiség (intertextualitás), időbeliség, irodalmi közlésfolyamat (szerző, mű, befogadó), megértés, értelmezés				

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Világirodalom – görög mitológia, antik görög epika és líra			Órakeret 10 óra
Előzetes tudás	Mitológiai ismeretek, műnemek, epika (elbeszélés, monda), líra (dal, elégia, epigramma, himnusz, óda), időmértékes verselés. Műfordítás. Epikai és lírai művek elemzése, értelmezése. Elbeszélés és történet. A kompozíció meghatározó elemei. Zeneiség, ritmus. Költői képek típusai.			
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, vetítővászon/interaktív tábla			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Annak felismerése és tudatosítása, hogy az irodalomolvasás érzelmi, gondolati, erkölcsi és esztétikai élmények forrása. Más kultúrák megismerése iránti igény erősítése. Alapvető emberi magatartásformák felismertetése, megvitatása révén az erkölcsi és esztétikai érzék fejlesztése. Az irodalmi alpműveltség építése. Irodalmi alapformák, műfajok, motívumok befogadása, értelmezése. Hatásértelmezés, kapcsolatkeresés az antik-görög és a mai kultúra nagy hagyományaival, kódjaival.			
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési és munkaformák	Kapcsolódási pontok	Tanessz-közök
Mitológiai történetek és hősök külföldi feldolgozásokban; történetípusok. Homérosz: <i>Iliász</i> és <i>Odüsszeia</i> (részletek). Szemelvények a görög lírából (Anakreón, Szapphó, Alkaios) A szerzőkhöz, ill. hősekhöz kapcsolódó toposzok. Irodalmi alapformák, történetek és motívumok hatása, továbbélése többféle értelmezésben az európai és a magyar irodalomban, képzőművészetben, filmen.	A tanuló – felismer, azonosít alapvető emberi magatartásformákat mitológiai történetekben és eposzokban – megismer irodalmi alapformákat, műfajokat, motívumokat; – elemzi a történetmesélés formáit, az elbeszélői nézőpontokat és a narratív struktúra szerepét – felismeri a görög kultúra máig tartó hatását (archetipikus helyszínek, mitológiai és irodalmi adaptációk, intertextualitás; mai magyar szókincs).	Tanulói tevékenységek szervezése: pármunka, csoportmunka, prezentációkészítés Listakészítés, rövid esszé, értelmezés, összehasonlítás, megbeszélés, vita	<i>Vizuális kultúra:</i> az antik görög művészet néhány alkotása; illusztrációk és irodalmi művek párhuzamai, későbbi korok témafeldolgozásai. <i>Földrajz:</i> tájékozódás térben. <i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> az antik világ nagy szónokai, történetírói. <i>Matematika; fizika:</i> tudománytörténet; az antik világ tudományosságának öröksége. <i>Filozófia:</i> antik filozófusok, filozófiai irányzatok.	történeti atlasz, az antik világ atlasza, internetes kapcsolat, filmrészletek
Kulcsfogalmak/fogalmak	szóbeliség, írásbeliség, antikvitas, mítosz, mitológia, eposz, eposzi konvenciók, kaland, utazás mint cselekményszervező elv; dal, elégia, epigramma, himnusz, időmértékes verselés, versláb, hexameter, disztichon, szapphói strófa, fabula, archetípus, toposz, poétika.			

Tematikai egység/ Fejlesztési cél		Színház- és drámatörténet – az antik színház és dráma		Órakeret 6 óra
Előzetes tudás		Dráma, tragédia, komédia, színház, előadás, párbeszéd, helyzet, jele- net, konfliktus.		
További feltételek		Személyi: magyar szakos tanár		
		Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, vetítővászon/interaktív tábla		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai		Alapvető erkölcsi értékek képviselése, azonosulás a példaadó emberi magatartásformákkal. Dialogikus művek befogadásának, értelmezésé- nek képessége, az erkölcsi gondolkodás fejlesztése		
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Pedagógiai eljá- rások, módsze- rek, szervezési és munkaformák	Kapcsolódási pontok	Tanesz- közök
Az antik görög színház jellem- zői. Drámai előadások (tra- gédia és komé- dia), versenyjá- tékok. Szophoklész: <i>Antigoné</i> Az antik dráma hatása a dráma- történetre.	A tanuló – képes dialogikus művek olvasására, befogadására, értel- mezésére, egy drá- marészlet előadásá- ra; – felismer különféle magatartásformákat konfliktusokat, érté- keket és hibákat (harmónia, mérték- tartás, hübrisz); ezek elemzésével, értéke- lésével fejlődik er- kölcsei érzéke; – pontosítja a katar- zis fogalmát; felis- meri, hogy a befoga- dóra tett hatások változatosak; – képes a műről szó- ló vélemények kriti- kus befogadására.	Tanulói tevő- kenységek szer- vezése pármunka, cso- portmunka, prezentációkészí- tés Listakészítés, rövid esszé, értelmezés, összehasonlítás, megbeszélés, vita	<i>Vizuális kultú- ra; történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> gö- rög és római színházépíté- szet. <i>Földrajz:</i> 1-2 fennmaradt an- tik színház he- lyének beazo- nosítása. <i>Etika; filozófia:</i> Arisztotelész <i>Poétikájának</i> néhány alapve- tése. <i>Tánc és dráma:</i> színházművé- szet, színháztör- ténet.	internetes hozzáférés drámaelőa- dások rész- letei képek a görög szín- házról, Po- werPoint- bemutató
Kulcsfogal- mak/ fogalmak		színház, esztétikai minőség, tragikum, komikum, tragédia, komédia, dialó- gus, akció, dikció, alapszituáció, konfliktus, drámai szerkezet, kar, katarzisz		

Tematikai egység/ Fejlesztési cél		Világirodalom – antik római irodalom		Órakeret 4 óra
Előzetes tudás		Antik görög irodalom, homéroszi eposzok, műnemek, műfajok, időmértékes verselés.		
További feltételek		Személyi: magyar szakos tanár		
		Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, laptop, vetítővászon/interaktív tábla		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai		Különböző magatartásformák megértésének és értékelésének képessége, azonosulás a példaadó erkölcsi értékekkel. Műfajok, versformák szervezői elveinek felismerése, befogadása. Hatásértelmezés, kapcsolatkeresés az antik római és a mai kultúra nagy hagyományaival, kódjaival.		
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési és munkaformák	Kapcsolódási pontok	Tan-eszközök
Szemelvények a római lírából és epikából. Catullus, Vergilius, Horatius A római irodalom műfajainak, témáinak, motívumainak hatása, továbbélése.	A tanuló – azonosít, értékeli emberi magatartásformákat a művek, illetve a szerzők portréi alapján; – véleményezi a horatiusi életelvek érvényességét; – megismer irodalmi műfajokat, versformákat; – értelmezi a görög és római kultúra viszonyát; – felismeri a római kultúra máig tartó hatását (mitológiai és irodalmi adaptációk, intertextualitás; Catullus / Horatius noster; latinizmusok a mai magyar szókincsben).	Tanulói tevékenységek szervezése pármunka, csoportmunka, prezentációkészítés Listakészítés, rövid esszé, értelmezés, összehasonlítás, megbeszélés, vita	<i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek; földrajz:</i> az antik római kultúra kiterjedése. <i>Vizuális kultúra:</i> korabeli művek és későbbi feldolgozások.	internetes hozzáférés szövegrészek letek
Kulcsfogalmak/fogalmak		eposz, dal, óda, strófaszerkezet, elégia, ekloga, episztola, ars poetica		

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Világirodalom – Biblia			Órakeret 10 óra
Előzetes tudás	Bibliai történetek, az Ó- és Újszövetség néhány szereplője.			
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár			
	Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, vetítővászon/interaktív tábla			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A bibliai történetek etikai vonatkozásainak tudatosítása. Bibliai élethelyzetek, magatartásformák, témák, motívumok megismerése, befogadásának képessége, továbbélő hatásuk tudatosítása.			
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési és munkaformák	Kapcsolódási pontok	Tanesszerek
Szemelvények az Ószövetségből (<i>Teremtéstörténet, Kiűzetés az Édenből, Káin és Ábel, két bűnismétlő és pusztulástörténet, Jónás könyve, zsoltárok</i>). Szemelvények az Újszövetségből (Máté evangéliuma; példabeszédek: <i>A tékozló fiú története</i>, Pál apostol „szeretethimnusa”; az Apokalipszis egy részlete). A bibliai hagyomány továbbélése az európai és a magyar szóbeli és írásos kultúrában (pl. szókincsben, szövegekben, témákban, motívumokban).		Tanulói tevékenységek szervezése pármunka, csoportmunka, prezentációkészítés. Listakészítés, rövid esszé, értelmezés, összehasonlítás, megbeszélés, vita. Portfóliókészítés.	<i>Vizuális kultúra; ének-zene:</i> a Biblia hatása más művészeti ágakra; különböző korok bibliai témafeldolgozásai, különféle művészeti ágak példái.	bibliai atlasz, internetes hozzáférés, biblikus témájú festmények, Power-Point-bemutató zeneműrészletek internetes kapcsolat vagy CD-lejátszó
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Biblia, Ószövetség, Újszövetség, kánon, teremtéstörténet, pusztulástörténet, zsoltár, próféta, evangélium, apostol, példabeszéd, apokalipszis			

Tematikai egység/ Fejlesztési cél		Világirodalom – az európai irodalom a 4–15. század- ban (középkori)		Órakeret 6 óra
Előzetes tudás		Himnusz, verses epika, rím, középkor.		
További feltételek		Személyi: magyar szakos tanár		
		Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, vetítővászon/interaktív tábla		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai		Kapcsolatkeresés az európai és a magyar irodalom nagy hagyományai- val, kódjaival. A történelmi és művelődéstörténeti korszakolás problé- máinak (ókor- középkor- reneszánsz fogalmak koordinátái) megérteté- se, érzékenyítés a középkori irodalom sajátosságaira, műfajok, világ- kép, értékrend, néhány alkotás befogadásának támogatása.		
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési és munkaformák	Kapcsoló- dási pontok	Tanész- közök
Szemelvények a 4–14. századi európai iroda- lomból, him- nusz-költészet (Assisi Szt. Fe- renc, J. da Todi), legendák; hősi ének, trubadúr- és lovagi költészet (W. von der Vogelweide), Dante: <i>Isteni színjáték</i> (rész- let/ek a <i>Pokol- ból</i>). Villon művei (egy-két részlet a <i>Nagy testamen- tumból</i> , 15. sz.).	A tanuló – megérti a történel- mi és művelődéstör- téneti korszakolás problémáit (ókor- középkor- reneszánsz fogalmak koordiná- tái); – megismerkedik a középkori irodalom jellegével az ókeresz- tény és középkori szakaszban; a vallá- sos és világi iroda- lom együttthatásával; – tud példákat hozni a különféle irodalom- típusokra (pl. kolos- tori, lovagi és vágáns irodalom), összhang- ban a korszak világ- képével, értékrendjé- vel; – felismeri az antik- vitas hatását a kö- zépkorra; néhány szemelvény alapján értékeli Dante és Villon életművének jelentőségét.	Tanulói tevékenységek szervezése pármunka, csoportmunka, prezen- tációkészítés listakészí- tés, rövid esszé, értel- mezés, összehasonlítás, megbeszélés, vita, reflektálás	<i>Vizuális kultúra;</i> <i>ének-zene:</i> a középkori építészet, képzőművé- szet, zene néhány al- kotása. <i>Informatika:</i> tájékozódás a Villon- fordítások- ról.	inter- netes hozzáfé- rés képző- mű- vészeti, kultúr- történeti diaso- rok, PowerPo intbemut ató
Kulcsfogalmak/ fogalmak		középkori irodalom, himnusz, legenda, trubadúr, lovagi költészet, nyugat-európai verselés, rím, tercina, testamentum, balladaforma, refrén		

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Középkori nyelvemlékek			Órakeret 3 óra
Előzetes tudás	Nyelvtörténeti alapismeretek, szórványemlék, szövegemlék, kódex, legenda, himnusz.			
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár			
	Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, vetítővászon/interaktív tábla			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A nyelvi és irodalmi hagyomány megbecsülése. Az anyanyelvi kultúra építése: a magyar kultúra legkorábbi emlékeinek megértése, értelmezése – összefüggésben a középkori írásbeliség szerepének, a nyelvemlékek jelentőségének tudatosításával. Művelődéstörténeti összefüggések megértése.			
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési és munkaformák	Kapcsoló- dási pontok	Tanesz- közök
Középkori írásbeliség, műfajok, nyelvemlékek. <i>Halotti beszéd és könyörgés; Ómagyar Mária-siralom.</i>	A tanuló – értelmezi a magyar nyelvű kultúra legkorábbi emlékeit (kötelező művek: <i>HB, ÓMS</i>); – megismeri a középkori írásbeliség sajátosságait; – tudatosítja a nyelvemlékek szerepét, jelentőségét és továbbélésüket későbbi korokban (l. „Halotti beszéd”-ek – Kosztolányi, Márai)	Tanulói tevékenységek szervezése pármunka, csoportmunka, prezentációkészítés, grafikai szervezők használata listakészítés, rövid esszé, értelmezés, összehasonlítás, reflektálás, megbeszélés, vita	<i>Történelem és állampolgári ismeretek</i> : a könyvkészítés történetéről: kéziratoktól a könyvnyomtatásig; könyvtártörténet.	internetes kapcsolat szövegrészletek
Kulcsfogalmak/fogalmak	írásbeliség, szóbeliség, nyelvemlék, szövegemlék, kódex, prédikáció			

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Világirodalom – az európai irodalom a 14–16. században (reneszánsz)			Órakeret 5 óra
Előzetes tudás	Szerkesztett ciklus, kötet, versszerkezet, rím, rímképlet, lírai én, novella, reneszánsz.			
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár			
	Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, vetítővászon/interaktív tábla			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az eszménykép és műalkotás helyének tudatosítása a hétköznapi életben. A reneszánsz eszmények, értékek, témák, alkotások, alkotói magatartások befogadása révén az azonosulás és kritikai érzék fejlesztése. Művelődéstörténeti és stílustörténeti korszakolás problémáinak tudatosítása. A poétikai műveltség továbbépítése (novella, szonettforma, versciklus).			
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési és munkaformák	Kapcsoló- dási pontok	Tanesz- közök
Szemelvények a 14–16. századi	A tanuló – értelmezi a műve-	Tanulói tevékenységek szervezése pár-	<i>Vizuális kultúra</i> ;	zenei anyag,

európai reneszánsz irodalomból. Az itáliai kora reneszánsz irodalomból: Petrarca: <i>Daloskönyv Ti szerencsés füvek, Pó, földi kérgem</i> c. szonettjei Boccaccio: <i>De kameron ötödik nap kilencedik novella</i>	lődéstörténeti és stílustörténeti korszakolás problémáit (középkor/ reneszánsz és 16–17. sz.); – tudatosítja a legfontosabb reneszánsz eszményeket, értéket, tárgyakat, témákat; – Petrarca és Boccaccio néhány műve alapján megismerkedik a kor lehetséges/sajátos alkotói magatartásaival (kettősségek: tudós humanizmus és személyes élményanyag, ill. a szórakoztatás szándéka); pontosítja ismereteit műelemzés alapján a novella műfajáról; felismeri a szonettformát.	munka, csoportmunka, prezentációkészítés, grafikai szervezők használata listakészítés, rövid esszé, értelmezés, összehasonlítás, reflektálás, megbeszélés, vita	<i>ének-zene:</i> a reneszánsz építészet, képzőművészet, zene néhány alkotása.	CD-lejátszó vagy internetes hozzáférés képzőművészeti diák, PowerPoint- bemutató
Kulcsfogalmak/ fogalmak	reneszánsz, humanizmus, humanista, novella, szonett, versciklus			

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Janus Pannonius portréja		Órakeret 6 óra
Előzetes tudás	Időmértékes verselés, disztichon, epigramma, elégia, ars poetica. Humanizmus, humanista. Ismétlés: <i>Pannónia dicsérete</i> (memoriter is).		
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár		
	Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, vetítővászon/interaktív tábla		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A hazához való felelős kötődés felismerése. Egy humanista alkotó portréjának megismerése. Az életmű néhány fontos témájának tudatosítása, értékelése. Az emberi lét és az embert körülvevő világ lényegi kérdéseinek különböző megközelítési módokat felölelő megvitatása, test és lélek viszonyának értelmezési lehetőségei. A történeti és a problémamegoldó gondolkodás fejlesztése: fogalmak változó jelentésének megértése.		
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Pedagógiai eljárások, módszerek	Kapcsolódási pontok	Tananyagkönyvek

		rek, szervezési és munkaformák		
Janus Pannonius lírája, jellemző témái (humanista természet- és értékszemlélet, búcsúvers, költészetének utóélete Epigrammák és elégiák <i>Egy dunántúli mandula-fáról, Búcsú Váradtól, Saját lelkéhez</i>).	A tanuló – megismeri egy humanista alkotó portréját, költői és emberi szerepvállalását; személyes élményanyagának költészetformáló szerepét; – tudatosítja, értékeli az életmű néhány fontos témáját, a lírai alany magatartását (pl. költői öntudat, művészi becsvágy, búcsúzás, betegség, katonáskodás, test és lélek); – megismeri néhány fogalom változó jelentését (pl. elégia, epigramma); – elemzési minimuma: <i>Pannónia dicsérete</i> és Janus Pannonius még egy műve	Tanulói tevékenységek szervezése pármunka, csoportmunka, prezentációkészítés, grafikai szervezők használata listakészítés, rövid esszé, értelmezés, összehasonlítás, refelktálás, megbeszélés, vita	<i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek</i> : a 15. sz. kulturális élete Magyarországon. <i>Vizuális kultúra; ének-zene</i> : a reneszánsz kultúra Magyarországon.	zenei részletek internetes kapcsolat vagy CD-lejátszó
Kulcsfogalmak/fogalmak	elégia, epigramma, búcsúzásvers, refrén, disztichon, költői magatartás, irónia, gúny			

Tematikai egység/ Fejlesztési cél		Balassi Bálint portréja		Órakeret 8 óra
Előzetes tudás		Reneszánsz, kompozíció, ütemhangsúlyos verselés, lírai én, téma, motívum.		
További feltételek		Személyi: magyar szakos tanár		
		Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, vetítővászon/interaktív tábla		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai		A magyar nyelvű költészet megbecsülése, a Balassi-versekben megjelenített magatartásformák és értékek felismerése. A szövegvers és dallamra írott énekvers megkülönböztetésének kérdései. Életformák találkozásai, értelmezései: végvári élet, költő lét. Az életmű megközelítési problémáinak (kötetkompozíció; kéziratos énekeskönyv; különféle felfogások: kompozíció / tematika, dallamvers, szövegvers) megértését támogató Balassi Bálint portré közvetítése. Szövegbefogadási képességek, ritmusérzék fejlesztése: ütemhangsúlyos formák ritmizálása, a Balassi-strófa azonosítása.		
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési és munkaformák	Kapcsolódási pontok	Tan- eszközök
Balassi Bálint lírája; költői tudatosság; az életmű néhány tematikus és formai jellemzője. <i>Egy katonaének</i> (kompozíció, értékrend). Legalább további két mű értelmezése <i>Hogy Júliára talál, így köszöne néki, egy Celia-vers</i> , Istenes tematika, könyörgésvers, <i>Adj már csendeséget</i> ; Szövegvers, Megformáltság, szerkezet (arany metszés, hárompillérű kompozíció).	A tanuló – megismeri az alkotó költői portréját és magatartását (az életmű 3-4 darabja nyomán); – tudatosítja az életmű megközelítési problémáit (kötetkompozíció; kéziratos énekeskönyv; különféle felfogások: kompozíció/tematika); – megkülönbözteti a dallamvers és szövegvers fogalmát; – tud ritmizálni ütemhangsúlyos formákat, felismeri a Balassi-strófát; – elemzési minimuma: <i>Egy katonaének</i> és még egy-két műve.	Tanulói tevékenységek szervezése: pármunka, csoportmunka, prezentációkészítés, grafikai szervezők használata listakészítés, rövid esszé, értelmezés, összehasonlítás, reflektálás, megbeszélés, vita	<i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek</i> : a 16. sz. kulturális élete Magyarországon. <i>Vizuális kultúra</i> : a reneszánsz kultúra Magyarországon; az arany metszés.	internetes hozzáférés, diasorok PowerPoint-bemutató
Kulcsfogalmak/ fogalmak		kötetkompozíció, dallamvers, szövegvers, ütemhangsúlyos verselés, rím-elhelyezkedés, Balassi-strófa		

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Színház- és drámatörténet – drámajátékos tevékenységgel			Órakeret 4 óra
Előzetes tudás	Dramatikus megjelenítés, előadási formák.			
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár			
	Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, vetítővászon/interaktív tábla			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A helyzetfelismerés és rögtönzés szerepe hétköznapi szituációkban, váratlan helyzetek kezelése. A megismert emberi magatartásformák mérlegelő megítélése. Színház- és drámatörténeti ismeretek drámajátékos tevékenységgel történő megközelítése. A dráma és a színjáték műfaji sajátosságainak vizsgálata, és elhelyezése a dráma- és színháztörténet korszakaiban.			
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési és munkaformák	Kapcsolódási pontok	Tan-eszközök
Néhány sajátos színjátéktípus a 10–16. században (a középkor és reneszánsz vallásos és világi előadási formái).	A tanuló – részt vesz a témakörhöz kapcsolódó drámajáték előkészítésében és előadásában; – képes rögtönzésre (cselekményváz és adott állandó típusok alapján); – megismer néhányat az európai színjátszás máig élő hagyományaiból; – felismeri az előadásmódok és színpadformák sokféleségét a középkori játéktípusokban.	Tanulói tevékenység szervezése Pármunka, csoportmunka, karaktertípusok alkotása, cselekményváz írása, színpadképek	<i>Tánc és dráma:</i> dráma és színháztörténet, játéktípusok.	internetes hozzáférés filmrészletek
Kulcsfogalmak/fogalmak	misztériumjáték, moralitás, passió, rögtönzés, színpadformák.			

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Színház- és drámatörténet – az angol színház a 16–17. században és Shakespeare			Órakeret 6 óra
Előzetes tudás	A drámai műnem. A tragédia műfaja, alapfogalmak. Drámai szövegek olvasása, elemzése, előadása, egy dráma ismerete.			
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár			
	Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, vetítővászon/interaktív tábla			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A drámai műnem. A tragédia műfaja, alapfogalmak. Drámai szövegek olvasása, elemzése, előadása. Lehetséges: <i>Romeo és Júlia</i> ismerete			
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési és munkaformák	Kapcsolódási pontok	Tan-eszközök
Az angol szín-	A tanuló	Tanulói tevékenység-	<i>Vizuális kultú-</i>	internetes

ház a 16–17. században (színház, előadás és dramaturgia összekapcsolódása). Shakespeare egy drámája <i>Romeo és Júlia</i>	– ismer néhány Shakespeare-témát, szállóigét; – képes egy mű részletes elemzése kapcsán a hősök jellemzésére, magatartásuk, konfliktusaik értékelésére; – megérti a befogadói elvárások (korabeli közönség) és a dramaturgia összefüggését; – részt vesz egy jelenet kidolgozásában és előadásában; – felismeri a dráma másik létformáját (aktuális színházi előadások, rendezői értelmezések hatásával); értékeli az újrafordítások, filmes feldolgozások szerepét; – lehetőség szerint megtekint egy színházi előadást (vagy felvételét); – műismereti minimuma: egy Shakespeare-dráma elemző feldolgozása és memoriter: egy monológ/részlete; – alkalmassá válik az adott műről szóló vélemények kritikus befogadására; egy szóbeli érettségi témakör anyagának összeállítására és az abban megjelölt feladat kifejtésére.	gek szervezése pármunka, csoportmunka, prezentációkészítés, grafikai szervezők használata listakészítés, rövid esszé, értelmezés, összehasonlítás, megbeszélés, vita reflektálás,	<i>ra; ének-zene; mozgókép-kultúra és médiaismeret: illusztrációk, zenei és filmes feldolgozások Shakespeare-művekből.</i> <i>Dráma és tánc: színház-történet, színházművészet, színpadi hatás.</i>	hozzáférés drámaelőadások részletei képek az angol színházról, PowerPoint-bemutató
Kulcsfogalmak/ fogalmak	drámai műfajok, drámai szerkezet, drámai nyelv, drámai jellem, blank verse			
	Év végi értékelés			1 óra

Magyar irodalom 10.

	Év eleji tájékoztatás			Órakeret 1 óra
Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Világirodalom – barokk, klasszicizmus (16–17. század)			Órakeret 3 óra
Előzetes tudás	Reneszánsz, humanizmus, reformáció.			
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár			
	Tárgyi: internetes kapcsolat, projektor, vetítővászon/interaktív tábla			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A barokk, klasszicista életeszmény mai tanulságai. A kronológiai tájékozottság, a fogalmi műveltség, a történeti érzék továbbfejlesztése (pl. művelődéstörténeti korszak, korstílus, stílus-irányzat, irányzatok egymás mellett élése); képesség a barokk/klasszicizmus alapvető formai és stílusjegyeinek azonosítására, megnevezésére.			
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési és munkaformák	Kapcsolódási pontok	Tanessz- közök
Barokk és klasszicizmus a 17. században (háttér, tematika, stílus- és formajegyek). Szemelvényrészletek az irányzatokról, szerzőkről, művekről.	A tanuló – ismeri a fogalomhasználati problémákat (művelődéstörténeti korszak, korstílus, stílusirányzat); – tisztában van irányzatok egymás mellett élésével; – meg tudja különböztetni a reneszánsz/ barokk / klasszicizmus alapvető formai és stílusjegyeit, ismeri ezek esztétikai háttérét.	Tanulói tevékenységek szervezése pármunka, csoportmunka, prezentációkészítés, grafikai szervezők használata listakészítés, rövid esszé értelmezés, összehasonlítás, megbeszélés, vita, reflektálás	Vizuális kultúra; énekzene: az irányzatokhoz kapcsolódó, jellemző alkotások formajegyei (minden művészeti ágból).	internetes kapcsolat zenei-részletek diasorok: barokk klasszicista épületek, szobrok, festmények PowerPoint-bemutató
Kulcsfogamak/ fogalmak	barokk, klasszicizmus; korstílus, stílusirányzat.			

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Látásmód – Pázmány Péter, Zrínyi Miklós: <i>Szigeti veszedelem</i>		Órakeret 6 óra	
Előzetes tudás	Barokk, eposz, eposzi konvenciók (kellékek).			
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár			
	Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, vetítővászon/interaktív tábla			
A tematikai egy- ség nevelési- fejlesztési céljai	A társadalmi, közösségi és egyéni konfliktusok megértése, a morális gondolkodásra és ítéletalkotásra való képesség fejlesztése. A hazához való kötődés erősítése, a Zrínyi által képviselt értékek elfogadása. Tájékozottság a stíluskorszakokban, a stílus-és formaérzék fejlesztése: a barokk formajegyeinek, a világkép és műfajok, poétikai/retorikai megoldások összefüggéseinek megismertetése (az irodalmi művekben és más művészeti ágakban). A műfaji konvenció jelentéshordozó szerepének bemutatása. Az olvasott művek befogadásának, megértésének támogatása.			
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezé- si és munkaformák	Kapcsoló- dási pontok	Taneszkö- zök
Magyar barokk irodalom. Szemelvény: Pázmány Péter értekező prózájából (hitvita, prédikáció). Zrínyi Miklós: <i>Szigeti veszedelem</i> (vagy részletek); a barokk eposz (szerkezet; koncepció; embereszmény/ a főhős mint Krisztus katonája; értékrend).	A tanuló – felismeri a barokk formajegyeit az irodalmi művekben és más művészeti ágakban is, összhangban az irodalommal; – megismeri világkép és műfajok, poétikai / retorikai megoldások összefüggését; – tisztában van az eposzi kellékek hagyományozódásával, az antik és barokk eposzok különbségével (koncepció, szerkezet, értékrend, embereszmény); – műismereti minimuma: Zrínyi Miklós: <i>Szigeti veszedelem</i> (részlete).	Tanulói tevékenységek szervezése pármunka, csoportmunka, prezentációkészítés, grafikai szervezők használata listakészítés, rövid esszé, értelmezés, összehasonlítás, megbeszélés, vita reflektálás	<i>Vizuális kultúra; ének-zene:</i> a barokk formajegyei más művészeti ágakban.	internetes kapcsolat festmények, képek, PowerPoint-bemutató, zenei részletek
Kulcsfogalmak/ fogalmak	barokk eposz, eposzi konvenciók a barokkban, erkölcsi érték, heroizmus, körmondat			

Tematikai egység/ Fejlesztési cél		Színház- és drámatörténet – a francia klasszicista színház (17. század)		Órakeret 6 óra
Előzetes tudás		Barokk és klasszicizmus a 17. században. Ars poetica. Drámatörténeti és drámaelméleti ismeretek. Komikum és tragikum.		
További feltételek		Személyi: magyar szakos tanár Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, vetítővászon/interaktív tábla		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai		Az emberi magatartások sokféleségének belátása és felelős megítélése. Kötelesség és szenvedély, egyén és közösség viszonya. A klasszicista normatív esztétika sajátosságainak (műfaji hierarchia, szabályok); a korabeli elvárások és a dramaturgia összefüggésének felismertetése. A komikum műfajformáló minőségének és változatainak megértése pl. drámajátékban való részvétel révén. Műelemző képesség fejlesztése: egy mű részletes elemzése, a hősök jellemzése, magatartásuk, konfliktusaik értékelése. Színházlátogatás, illetve színházi előadás élményének megbeszélése.		
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési és munkaformák	Kapcsolódási pontok	Taneszközök
A klasszicizmus elvárásai. Tragédia és komédia. A francia színház a 17. században (színház, előadás és dramaturgia összekapcsolódása). Molière: <i>Tartuffe</i> . A komikum megjelenési formái.	A tanuló – felismeri a klasszicista normatív esztétika sajátosságait (műfaji hierarchia, szabályok); a korabeli elvárások és a dramaturgia összefüggését; – megérti a komikum műfajformáló minőségét és változatait (helyzet- és jellemkomikum); – képes egy mű részletes elemzése kapcsán a hősök jellemzésére, magatartásuk, konfliktusaik értékelésére; – részt vesz egy jelenet kidolgozásában és előadásában; – lehetőség szerint megtekint egy színházi előadást (vagy felvételét); – műismereti minimuma: egy Molière-	Tanulói tevékenységek szervezése pármunka, csoportmunka, prezentációkészítés, grafikai szervezők használata listakészítés, rövid esszé, értelmezés, összehasonlítás, megbeszélés, vita reflektálás	<i>Tánc és dráma:</i> színháztörténet, a színpadi kísérő zene, a koreográfia.	internetes hozzáférés drámaelőadások részletei képek a francia színházról, PowerPoint-bemutató

	mű elemző feldolgozása és memoriter: egy részlet; – alkalmassá válik az adott műről szóló vélemények kritikus befogadására; egy szóbeli érettségi témakör anyagának összeállítására és az abban megjelölt feladat kifejtésére.			
Kulcsfogalmak/ fogalmak	felvonás, jelenet, díszlet, jelmez, szerzői utasítás, hármasság, mértéktartás, helyzetkomikum, jellemkomikum, nyelvi komikum, jellemtípus, bizalmas, rezonőr			

Tematikai egység/ Fejlesztési cél		Világirodalom – az európai irodalom a 18. században		Órakeret 10 óra
Előzetes tudás		Felvilágosodás, klasszicizmus, regény, regényműfaji változatok.		
További feltételek		Személyi: magyar szakos tanár		
		Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, vetítővászon/ interaktív tábla		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai		Különböző világlátású művek megjelenített témáinak, élethelyzeteknek elhelyezése többféle értelmezési kontextusban, ezáltal az erkölcsi és esztétikai ítélőképeség fejlesztése. Felvilágosodás eszmerendszerében felvetett erkölcsi problémák. A szabadság eszményének különböző megközelítései. A művekben megjelenített erkölcsi és világgépi problémák mérlegelő értékelése. Összehasonlítás és megkülönböztetés: az eszméletörténeti korszak, filozófiai irányzat és stílusirányzat kategóriáinak megkülönböztetése, összefüggések megvilágítása. Szemelvények, művek értelmezése.		
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési és munkaformák	Kapcsolódási pontok	Tananyag
A felvilágosodás irodalmának jellemző műfajai és stílusirányzatai: klasszicizmus, szentimentalizmus (érzékenység), rokokó. Művek, szemelvények az angol, francia és német irodalomból, Voltaire <i>Candide</i> , részletek Defoe <i>Robinson Crusoe</i> , Swift <i>Gulliver utazá-</i>	A tanuló – megkülönbözteti az eszméletörténeti korszak, filozófiai irányzat és stílusirányzat kategóriáit; – megismeri a bölcséleti háttér és a stílusirányzat, műfaj, tematika néhány összefüggését, az egyes irányzatok jellemző tendenciáit, irodalmi műfajait az európai irodalmakból vett egyes szemelvények alapján; – felismeri a preromantika jellegét, szerepét;	Tanulói tevékenységek szervezése pármunka, csoportmunka, prezentációk készítése, grafikai szervezők használata listakészítés, rövid esszé, értelmezés, összehasonlítás, megbeszélés, vita, reflektálás	<i>Vizuális kultúra; ének-zene:</i> klasszicizmus, rokokó más művészeti ágakban; megzenésített irodalmi művek (pl. Goethe, Schiller alkotásai). <i>Történelem, társadalmi és állampolgári is-</i>	internetes kapcsolat festmények, képek, PowerPoint-bemutató, zenei részletek

sai c. regényeiből, Goethe különféle műfajú alkotásaiból. A választott szerzőkhöz, művekhez kapcsolódó fogalmi ismeretek.	– választható beszámolót készíthet olvasmányélménye vagy látott színházi élménye alapján (Defoe, Swift, művei); – műismereti minimuma: Swift, Voltaire, Goethe egy-egy művének/ részletének ismerete.		meretek; filozófia; etika: a felvilágosodás korának bölcsellete; értekezések a kor szerzőitől	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	felvilágosodás, klasszicizmus, szentimentalizmus, rokokó, valóság és fikció, elbeszélői nézőpont, kalandregény, robinzonád, fejlődésregény, énrégény, levélregény, tézisregény, ellenutópia, szatíra (szatirikus hangnem)			

Tematikai egység/ Fejlesztési cél		Magyar irodalom a 18. században – portrék: Csokonai Vitéz Mihály, Berzsenyi Dániel		Órakeret 20 óra
Előzetes tudás		Barokk és felvilágosodás. Anakreón és Horatius életművének néhány jellemzője. Csokonai Vitéz Mihály: <i>A Reményhez</i>		
További feltételek		Személyi: magyar szakos tanár		
		Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, vetítővászon/interaktív tábla		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai		Az európai és a magyar irodalom összekapcsolódásának felismerése által a nemzeti és az európai identitás erősítése. Az egyén és közösség problémáinak európai és hazai dimenziói: polgárosodás, parlamentiesség. Az anyanyelv és az anyanyelvi kultúra fejlesztésére irányuló törekvések megbecsülése. A magyar nyelv ügyében született legfontosabb programok, értekezések gondolatainak; Kazinczy tevékenységének; a magyar felvilágosodás időszakának, irodalmi életének, néhány sajátosságának megismertetése; a nyelvújítási mozgalom jelentőségének tudatosítása. Jellemző stílusirányzatok, műfajok, verstípusok és versformák felismertetése, összefüggésben Csokonai és Berzsenyi életművének jelle-gével		
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezé-si és munkaformák	Kapcsolódá-si pontok	Tanesz-közök
A felvilágosodás korának irodal-ma. Művelődési programok. Bes-senyey György értekező prózai művének részlete – <i>Magyarság</i> . Alkotói csopor-tok, irodalmi központok, sajátos életutak Ba-tsányi János.	A tanuló – ismereteket szerez a kuruc kor irodal-máról; – ismeri a magyar nyelv ügyében szü-letett legfontosabb programok, érteke-zések gondolatait; Kazinczy tevékeny-ségét; a magyar felvilágosodás idő-szakának, irodalmi életének néhány sajátosságát;	Tanulói tevékenysé-gek szervezése pármunka, csoport-munka, prezentáció-készítés, listakészítés, rövid esszé, értelme-zés, összehasonlítás, megbeszélés, vita, reflektálás	<i>Vizuális kul-túra; ének-zene:</i> stílus-irányzatok egymásmel-lettisége a 18. században. <i>Földrajz:</i> a témakörhöz, az alkotókhoz kapcsolódó tájegységek, települések	művelő-déstörté-neti atlasz internetes kapcsolat festmé-nyek, ké-pek, Po-weiPoint-bemutató, zenei részletek

Kazinczy Ferenc irodalomszervező tevékenysége és írói munkássága, epigrammái (<i>A nagy titok, Írói érdem</i>) Csokonai Vitéz Mihály portréja; életművének műfaji, formai és stílári sokszínűsége <i>A Reményhez, A tihanyi Ekhóhoz, és a Tartózkodó kérelem</i> alapján. Berzsenyi Dániel portréja; jellemző műfajok, témák, életérzések költészetében. <i>A közelítő tél, A magyarokhoz I. . Levéltöredék barátnémhoz,</i> értelmezése. Csokonai és Berzsenyi hatása, továbbélése a későbbi magyar költészetben.	– tudatosítja a nyelvújítási mozgalom jelentőségét; – tisztában van Csokonai és Berzsenyi életművének jellegével, az alkotók helyével, szerepével a magyar irodalom történetében; felismer jellemző stílusirányzatokat, műfajokat, verstípusokat és versformákat; – műismereti minimuma: Mikes Kelemen: <i>Törökországi levelek</i> (részlet), Kazinczy Ferenc egy epigrammája; Bessenyei György egy értekező próza részlete; Csokonai Vitéz Mihály: <i>A Reményhez</i> (ált. isk., memoriter is); <i>A tihanyi Ekhóhoz Tartózkodó kérelem</i>; Berzsenyi Dániel: <i>A közelítő tél, A magyarokhoz I. Levéltöredék barátnémhoz</i> c. mű. – Csokonai és Berzsenyi kapcsán alkalmassá válik legalább 3-4 alkotásuk és a műveikről szóló vélemények, elemzések értelmezésére; egy-egy szóbeli témakör kifejtésére; memoriterek tolmácsolására			
Kulcsfogalmak/fogalmak	nyelvújítás, irodalmi élet, művelődési program, értekezés, szentencia, szimultán ritmus, bölcséleti óda, elégiko-óda, elégia, dal, episztola, létösszegzés, időszembesítő verstípus, antik strófaszerkezetek			

Tematikai egység/ Fejlesztési cél		Világirodalom – az európai irodalom a 19. század első felében (romantika, romantika és realizmus)		Órakeret 12 óra
Előzetes tudás		Romantika, a romantikus korstílus néhány alapvető jellemzője; romantika és realizmus		
További feltételek		Személyi: magyar szakos tanár		
		Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, vetítővászon/interaktív tábla		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai		Az európai és a magyar irodalom összekapcsolódási pontjainak felismerése által a nemzeti és az európai identitás erősítése. Eszmény és valóság viszonyának értelmezése különböző korstílusokban. Embertípusok, életvezetési stratégiák, eszmei és erkölcsi törekvések értékelése. A romantika korstílus jellegének, jelentőségének, a romantika és a kritikus, realista szemlélet együtthatásának megértetése. Felkészítés a stiláris és hangnemi összetettség, az irónia és a groteszk befogadására. Információgyűjtés- és feldolgozás, szövegalkotás, értelmező képességek: házi olvasmány önálló feldolgozása, beszámoló készítése		
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési és munkaformák	Kapcsolódási pontok	Tanessz-közök
A romantika irodalmának jellemzői (esztétikai elvek, művészi szabadság, stílus- és formajegyek; ironikus látásmód, groteszk minőség). Új műfajok, formák (pl. történelmi regény, bűnügyi történet, drámai költemény, verses regény). Társadalmi típusok (felesleges és karrierista hősök, hivatalnokok) megjelenése a romantikával egyidejű, realista szemléletű művekben. Művek, szemelvények az angol/amerikai, francia, német és orosz irodalomból: Novalis, E. T. A. Hoffmann, Poe; , Victor Hugo, Puskin,	A tanuló – felismeri az életművek egymásmellettségét az 1830-as években (klasszika, romantika, realizmus tendenciái, l. Goethe/ Hugo/Stendhal, Balzac) és a romantika korstílus-jellegét, jelentőségét; a romantika és a kritikus, realista szemlélet együtthatását; – megismeri az irodalmi liberalizmus szerepét és hatását az esztétikára (új műfaji változatok; stiláris és hangnemi összetettség, irónia és groteszk); – műismerete: Shelley, Keats, Poe, V. Hugo, E. T. A. Hoffmann, Puskin, illetve Balzac, Stendhal,	Portfólió készítése. Tanulói tevékenységek szervezése: pármunka, csoportmunka, prezentációkészítés, listakészítés, rövid esszé, értelmezés, összehasonlítás, megbeszélés, vita, reflektálás	<i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek; vizuális kultúra; énekzene:</i> a romantika művészete. <i>Mozgókép-kultúra és médiaismeret:</i> a romantika, romantikus mai médiaértelmezése	internetes kapcsolat festmények, képek, Power-Point-bemutató, zenei részletek

Words- worth, Shelley, Keats; illetve Balzac, Stendhal, Gogol műveiből. A választott szerzőkhöz, művekhez kapcsolódó fogalmi ismeretek.	Gogol egy-egy művének/ részleteinek ismerete; – képes egy választott/kijelölt epikai alkotás (házi olvasmány) elemző bemutatására a közös értelmezés után; – beszámolót/ könyvajánlót készíthet egyéni olvasmányélménye alapján a kor- szak műveiből; alkalmassá válik a korszakról, a szerzőkről, művekről szóló vélemények kritikus befogadására, egy lehetséges szóbeli tétel kifejtésére.			
Kulcsfogalmak/ fogalmak	műfajkeveredés, hangnemi kevertség, groteszk, ironia, bűnügyi történet, történelmi regény, verses regény, regényciklus, analitikus regény			

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Színház- és drámatörténet – Katona József: <i>Bánk bán</i>			Órakeret 7 óra
Előzetes tudás	Klasszicizmus és romantika. Tragédia, drámai szerkezet. A tragikus hős összeomlása.			
További feltételek	Személyi: Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, vetítővászon/interaktív tábla			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Élet-válaszutak a különböző helyzetekben és a figurák alakjában. A tettek és a szavak közötti viszony szerepének felismerése. A „nemzeti dráma” mint közös ismeret. A tragédiában megjelenített magánéleti és közéleti konfliktus értékelése. Felkészítés a <i>Bánk bán</i> olvasására, befogadására, értelmezésére (problematika, drámai szerkezet és nyelv, sajátos lezárás, „megoldás”). Érvelő képesség: álláspontok megismerése, összevetése, értékelése.			
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési és munkaformák	Kapcsolódási pontok	Taneshközök
Katona József: <i>Bánk bán</i> – sok szempontú műértelmezés. – magánéleti és közéleti konfliktus, alapkérdések;	A tanuló – ismeri a magyar színház történetének néhány sajátosságát (az állandó magyar színház hiányát, törekvéseket a létrehozására); – képes elemezni nemzeti tragédiánk sajátosságait	Tanulói tevékenységek szervezése pármunka, csoportmunka, prezentációkészítés listakészítés, rövid esszé, értelmezés, ös	<i>Ének-zene:</i> operafeldolgozás	internetes kapcsolat az opera részletei, filmrészlet

– a szereplők körei, Bánk özszeomlása; a címszereplő megítélésének változatai; felépítés, szerkezeti megoldások (az V. felvonás szerepe).	(problematika, drámai szerkezet és nyelv, sajátos lezárás, „megoldás”) – megismer néhány álláspontot a műértelmezéshez; – lehetőség szerint megtekint egy színházi előadást (vagy felvételét), és közös elemzéssel értékelik az adott interpretációt; – műismereti minimuma: a tragédia (házi olvasmány) elemző feldolgozása és memoriter: részlet(ek) a műből; – alkalmassá válik a mű értelmezéseinek kritikus befogadására; egy szóbeli érettségi témakör anyagának összeállítására és az abban megjelölt feladat kifejtésére.	szeheasonlítás, megbeszélés, vita, reflektálás		
Kulcsfogalmak/fogalmak	vándorszínház, állandó színház, szerepkör, intrikus, naiva, késleltetés, drámai nyelv, klasszicizmus és romantika			

Tematikai egység/ Fejlesztési cél		Magyar irodalom a 19. század első felében – portrék: Kölcsy Ferenc, Vörösmarty Mihály		Órakeret 17 óra
Előzetes tudás		Romantika; néhány népdal; ismeretek Kölcsyéről, Vörösmartyról. Kölcsy Ferenc: <i>Hymnus</i> , <i>Huszt</i> (ált. isk.; memoriter is); Vörösmarty Mihály: <i>Szózat</i> (memoriter is).		
További feltételek		Személyi: magyar szakos tanár		
		Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, vetítövászon/interaktív tábla		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai		Törekvés a társadalmi, közösségi és egyéni konfliktusok, kérdésfelvetések szellemi háttérének megértésére, a morális gondolkodásra és ítéletalkotásra. A nemzeti romantika sorskérdéseinek elemzése. Az alkotók műveiben megjelenített egyéni és nemzeti sorsproblémák megértése és értékelése. A reformkor–nemzeti romantika–népiesség fogalmak tartalmának, szerepének és jelentőségének felismertetése. Kölcsy- és Vörösmarty-művek befogadásának, értelmezésének elősegítése, jelentőségük megértése, elfogadása. A kreativitás, a képzelőerő, a képzet-társítási képesség fejlesztése.		
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési és munkaformák	Kapcsolódási pontok	Taneszközök
Magyar irodalmi élet a 19. század első felében; orgánumok, folyóiratok, alkotói csoportok. A reformkori nemzeti romantika. A népiesség programjai. Kölcsy Ferenc alkotói portréja; közéleti szerep, egyéni és közösségi sors. <i>Hymnus</i>; és még egy lírai alkotása (<i>Vanitatum vanitas</i>; <i>Zrínyi dala</i>; <i>Zrínyi második éneke</i>). Értékező prózája <i>Nemzeti hagyományok</i> és a <i>Parainesis</i> részlete. Vörösmarty Mihály portréja. Romantikus világlátás, tematika		Tanulói tevékenységek szervezése pármunka, csoportmunka, prezentációkészítés listakészítés, rövid esszé, értelmezés, összehasonlítás, megbeszélés, vita, reflektálás	<i>Vizuális kultúra</i>; <i>éneke</i>-zene: a magyar romantika más művészeti ágakban; népdalok. <i>Földrajz</i>: az alkotókhoz kapcsolódó tájegységek, települések. <i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek</i>: a reformkori művelődés és társadalmi élet.	internetes kapcsolat festmények, képek, épületek, szobrok a magyar romantikából PowerPoint-bemutató, zenei részletek

és képalpalkotás lírában és drá- mában a <i>Szózat</i> ; <i>Előszó</i> ; <i>Gondo- latok a könyvtár- ban</i> ; A <i>vén ci- gány</i>) alapján, illetve a <i>Csongor és Tünde</i> értel- mezésével (alap- kérdések, érték- szerkezet, motí- vumok, műfaji sajátosságok: mesejáték/ drá- mai költemény).	rösmarty kapcsán alkalmassá válik legalább négy alko- tásuk és a műveik- ről szóló vélemé- nyek, elemzések értelmezésére; egy- egy szóbeli témakör kifejtésére; memo- riterek tolmácsolá- sára.			
Kulcsfogalmak/ fogalmak	irodalmi élet, népköltészet, népdalgyűjtés; nemzeti himnusz, értekezés, intelem, értékszembesítő és időszembesítő verstípus, rapszódia, romanti- kus irónia, drámai költemény			

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Életmű – Petőfi Sándor			Órakeret 14 óra
Előzetes tudás	Romantika, népiesség, népdal, dal, helyzetdal, elbeszélő költemény, életkép, episztola, felező tizenkettes versforma. Ismeretek Petőfi életút-járól, műveiről. <i>Anyám tyúkja</i> ; <i>Füstbe ment terv</i> (memoriteretek); <i>János vitéz</i> (és memo- riter-részletei); <i>Az Alföld</i> ; <i>Nemzeti dal</i> (memoriteretek is) és más lírai alkotások.			
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár			
	Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, laptop, vetítővászon vagy in- teraktív tábla			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A lírai beszédmód változatainak értelmezése; Petőfi jellemző témái- nak, műfajainak, poétikai megoldásainak, versformáinak megkülön- böztetése, jellemző hangnemeinek (pl. humor és irónia) befogadása. A kreativitás, a képzelőerő, a képzettársítási képesség fejlesztése. Felkészítés önálló műértelmezés megfogalmazására. Petőfi műveiről szóló vélemények, elemzések értelmezésére, kritikus befogadására.			
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Pedagógiai eljá- rások, módsze- rek, szervezési és munkaformák	Kapcsolódási pontok	Tanesz- közök
Petőfi Sándor életműve. Pályaszakaszok (életérzések, köl- tői magatartás) és jellemző alko- tások. A népi szemlé- letmód hatása; romantika és népiesség.	A tanuló – ismeri az életmű főbb alkotói kor- szakait; Petőfi he- lyét, szerepét a ma- gyar irodalom tör- ténetében; költésze- tének jellegét; – tisztában van a romantikus korstí- lus és a népiesség	Tanulói tevé- kenységek szer- vezése: pármunka, cso- portmunka, prezentációkészí- tés, listakészítés, rövid esszé, ér- telmezés, össze- hasonlítás, meg- beszélés, vita,	<i>Hon és népisme- ret</i> : Petőfi emlék- helyek. <i>Földrajz</i> : Petőfi életútjának állo- másai. <i>Vizuális kultúra</i> ; <i>ének-zene</i> : a ro- mantika művésze-	hangos- könyv, művelő- déstörté- neti at- lasz, internetes kapcsolat, festmé- nyek, ké- pek,

Témák: szerelem, táj, ars poetica, versciklusok; lírai műfajok és líratípusok (dalok, helyzetdalok, ódák, elégiák, rapszódák; tájlíra, forradalmi látomásvers) és versformák változatossága; <i>A puszta, télen; A XIX. század költői; Európa csendes, újra csendes...</i>; <i>Szeptember végén, Minek nevezzelek? A Felhők-ciklus két verse, Dalaim, stb.</i> elemző feldolgozása. Verses epika (<i>A helység kalapácsa</i> mint eposzparódia; és <i>Az apostol</i>).	stílustendenciájának együtthatásával; – műelemzések során megismeri Petőfi jellemző témáit, műfajait, poétikai megoldásait, versformáit; megkülönbözteti jellemző hangnemeit (pl. humor és ironia); – képes önálló műértelmezés megfogalmazására; – műismereti minimuma: <i>Az Alföld; Nemzeti dal</i> (ált. János vitéz, <i>A puszta, télen; A XIX. század költői; Európa csendes, újra csendes...</i>; <i>Szeptember végén</i> és még három-négy mű és memoriterek; – képessé válik Petőfi életművének bemutatására (legalább 10–12 lírai és 1–2 verses epikai alkotás alapján); a műveiről szóló vélemények, elemzések értelmezésére, kritikus befogadására; egy szóbeli témakörben kijelölt feladat kifejtésére, memoriterek tolmácsolására.	reflektálás	te, Petőfi művek feldolgozásai (hangskönyv, színház, rajzfilm, dal).	Power-Point-bemutató, zenei, film- és színházi előadás-részletek
Kulcsfogalmak/fogalmak	népiesség, elbeszélő költemény, versciklus, helyzetdal, tájlíra, látomásköltesztet, ars poetica, komikus eposz, költői szerep, váteszköltő			

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Látásmód – Jókai Mór	Órakeret 8 óra
Előzetes tudás	Romantika, romantikus ábrázolásmód, romantika és népiesség, heroizmus és humor, regényműfaji változatok, történelmi regény, anekdota, anekdotikusság. <i>A kőszívű ember fiai</i> vagy más regénye.	
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, vetítővászon/interaktív tábla	

A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai		A Jókai-regényekben fölmutatott erkölcsi, egyéni és nemzeti-közösségi problémakörök felismerése. Értékek és szerepek konfliktusai. Jókai művének/műveinek ismeretében, azok olvasására építve beszélgetés, vita a korabeli és a mai olvasóközönség befogói elvárásainak különbségéről, a különbség megértése. A befogadói horizont tágítása: Jókai alkotásmódjának jellemzői, a romantikus ábrázolásmód sajátosságai és a romantikus regény jellemző műfaji változatai. Felkészítés egy regény sokoldalú megközelítésére, önálló véleménykifejtésre. A történetmondás képességének fejlesztése.		
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési és munkaformák	Kapcsolódási pontok	Tanessz-közök
Jókai alkotásainak jellemzői, műfaji változatok az életművében; regényírói művészetének sajátosságai a romantikus prózaepika jegyében. Jókai Mór: <i>Az arany ember</i> elemző értelmezése sok szempontú megközelítéssel, pl.: a romantika megjelenési formái; műfaji változat; szerkezet, jellemábrázolás, elbeszéléstechnika, nézőpont, közlésformák; hangnemi és motivikus összetettség. Problematika a műhöz: természet és civilizáció, bűn és büntetés, kettős jellem.	A tanuló – tisztában van a korabeli és a mai olvasóközönség befogadói elvárásainak különbségével; – ismeri Jókai helyét a magyar regényirodalom történetében, alkotásmódjának jellemzőit; – felismeri a romantikus ábrázolásmód sajátosságait és a romantikus regény jellemző műfaji változatait; – képes egy regény sok szempontú megközelítésére, saját álláspont kifejtésére; – műismereti minimuma: egy regénye: <i>Az arany ember</i> (vagy más, pl. <i>Egy magyar nábob</i> , <i>Fekete gyémántok</i>) egy regényelemzés kapcsán képes önálló szóbeli tétel keretében egy elemzési feladat kifejtő megoldására.	Tanulói tevékenységek szervezése pármunka, csoportmunka, prezentációk készítés listakészítés, rövid esszé, értelmezés, összehasonlítás, megbeszélés, vita, reflektálás	<i>Hon és népismeret; történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek; vizuális kultúra; ének-zene:</i> a romantika művészete. <i>Mozgóképkultúra és médiaismeret:</i> Jókai-művek filmes feldolgozásai. <i>Földrajz:</i> a regényekben előforduló tájegységek, helyszínek.	internetes kapcsolat festmények, képek, PowerPoint-bemutató, zenei és filmrészletek
Kulcsfogalmak/fogalmak		történelmi regény, vallomásregény, epizód, leírás, utópia, humor, anekdota		
		Év végi rendszerezés		
		4 óra		

Tematikai egységek felosztása
Magyar nyelv

9. évfolyam

Tematikai egység címe	Órakeret	
	helyi	keret
Év eleji tájékoztatás	1 óra	
Kommunikáció, tömegkommunikáció	14 óra	12
Nyelvi szintek, a nyelv grammatikai jellemzői	24 óra	20
A szöveg (bontva 9. és 10. között)	17 óra (+10.évf. 6)	22
Szövegértés, szövegalkotás (bontva 9. és 10. között)	8 óra (+10.évf. 5)	8
Helyesírási ismeretek (bontva 9. és 10. között)	7 óra (+10.évf. 5)	7
Év végi értékelés	1 óra	
Az összes óraszám	72 óra	

10. évfolyam

Tematikai egység címe	Órakeret	
	helyi	keret
Év eleji tájékoztatás	1 óra	
A szöveg (bontva 9. és 10. között)	6 óra (+9.évf. 17)	
Stilisztika	10 óra	10
Jelentéstan	8 óra	8
Szövegértés, szövegalkotás (bontva 9. és 10. között)	5 óra (+9.évf. 8)	
Helyesírási ismeretek (bontva 9. és 10. között)	5 óra (+9.évf. 7)	
Év végi értékelés	1 óra	
Az összes óraszám	36 óra	

Magyar nyelv

9. évfolyam

	Év eleji tájékoztatás	Órakeret 1 óra
Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Kommunikáció, tömegkommunikáció	Órakeret 14 óra

Előzetes tudás	Mindennapi kommunikációs helyzetekben való megnyilvánulás, törekvés az érthető, kifejező beszédre. A beszéd zenei eszközei, nem verbális kommunikáció. Szóbeli szövegek megértése, reprodukálása, utasítások megfelelő követése, a kommunikációs partner szóbeli közlésének megértése. Az alapvető kommunikációs kapcsolatfelvételi formák ismerete és alkalmazása: köszönés, bemutatkozás, megszólítás, kérdezés, kérés stb.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A hallott szöveg megértésének fejlesztése (üzenet, szándék, hatás). A szövegértési és szövegalkotási készségek fejlesztése annak érdekében,

	hogy önállóan, illetve másokkal együttműködve a tanuló képes legyen a verbális és nem verbális kommunikáció kódjainak, kapcsolatainak, tényezőinek azonosítására, tudatos alkalmazására, a különböző szövegek megértésére, elemzésére, illetve kritikai feldolgozására a kommunikációs helyzet tér, idő és résztvevői szerepeinek (kontextus) megfelelően.
--	---

Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
A beszédhelyzetnek megfelelő adekvát nyelvhasználat: szövegszerkesztés előszóban, szó- és beszédfordulatok, kommunikációs helyzetek a kommunikációs helyzet tér, idő és résztvevői szerepek (kontextus) megfigyelése. A kommunikációt kísérő nem nyelvi jelek lehetőségeinek és korlátainak megtapasztalása: az előszó zenei kifejezőeszközei, nonverbális kommunikáció. A testbeszéd, a térközsabályozás szerepének ismerete, tudatos alkalmazása különféle kommunikációs helyzetekben; dekódolása a hétköznapi kommunikációs helyzetekben és a tömegkommunikációban. A különféle kommunikációs helyzetekben elhangzó üzenetek céljának dekódolása, az üzenetek manipulatív szándékának felismerése. A személyközi kommunikációs helyzetek megfigyelése, a kommunikáció folyamatának elemzése a tanult szakkifejezések alkalmazásával. A kommunikáció típusainak, jellemzőinek megismerése: személyes, csoportos, nyilvános és tömegkommunikáció. A tömegkommunikáció jellemzői, funkciói, megjelenési formái, nyelvi és képi kifejezési formái. Néhány tömegkommunikációs műfaj megismerése. Az új „szóbeliség” (skype, chat) jelenségei és jellemzői.		<i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> a média társadalmi hatása. <i>Etika:</i> fogyasztói társadalom. <i>Mozgóképkultúra és médiaismeret:</i> médiatudatosság. <i>Dráma és tánc:</i> beszédhelyzetek, dramatikus játékok.
Kulcsfogalmak/fogalmak	Kommunikáció, kommunikációs tényező (adó, vevő, kód, csatorna, üzenet, kapcsolat, kontextus, a világról való tudás). Kommunikációs cél és funkció (tájékoztató, felhívó, kifejező, metanyelvi, esztétikai szerep, kapcsolatfelvétel, -fenntartás, -zárás), nem nyelvi jel (tekintet, mimika, gesztus, testtartás, térköz, emblémák), tömegkommunikáció. Tájékoztató műfaj (hír, közlemény, tudósítás, riport, interjú). Véleményközlő műfaj (kommentár, glossza, jegyzet, olvasói levél, ismertetés, ajánlás).	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Nyelvi szintek, a nyelv grammatikai jellemzői	Órakeret 24 óra
Előzetes tudás	Hangtani, alaktani, szótani, szó szerkezettani és mondattani ismeretek és azok megfelelő használata az írott és szóbeli szövegalkotás folyamatában.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A nyelvi szintek elemző áttekintése révén az analitikus gondolkodás, a nyelvi tudatosság fejlesztése. A nyelvi elemek értő, elemző használatának fejlesztése.	

	A mondat szó szerinti és pragmatikai jelentésének felismertetése, az elsődleges és másodlagos jelentés megkülönböztetése.
--	---

Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Hangtani ismeretek: a magyar hangállomány ismerete, magánhangzók és mássalhangzók rendszere, a hangok alapvető képzési, ejtési jellemzői. A hangkapcsolódási szabályosságok típusai és a helyesírás összefüggése. A magyar hangrendszer nyelvjárási eltéréseinek megfigyelése, valamint egy tanult idegen nyelvi hangrendszerrel történő összehasonlítás. Alaktani sajátosságok: a szótő, a szóelemek szerepe és funkciója, kapcsolódási szabályaik. A szavak szófaji rendszerbe sorolásának kritériumai, hagyományai, egy lehetséges szófaji rendszer megismerése. A szószerkezet fogalma, a szintagmák típusai, szerepük a mondat felépítésében, mondatbeli viszonyaik, a vonzatok. A mondatrészek fogalma, fajtái, felismerésük mondatban, helyes használatuk a mondatok felépítésében. A mondat fogalma, a mondat szerkesztettség és mondatfajta szerinti típusai, az egyszerű és összetett mondatok típusainak felismerése, elemzése, a helyes mondat szerkesztés a gyakorlatban. A magyar nyelv szerkezetének összehasonlítása a tanult idegen nyelv hangtanával, alaktani szerkezetével, szóalkotási módjaival, mondat szerkezetével. A nyelvi szintek elemkészletéről, rendszeréről tanultak fogalmi szintű megnevezése, rendszerező áttekintése.		<i>Idegen nyelvek:</i> a tanult idegen nyelv hangtana, alaktani szerkezete, szóalkotási módjai, mondat szerkezete.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Hang, fonéma, hangtörvény, szóelem (morféma): szabad és kötött morféma, szótő, képző, jel, rag. Szófaj: alapszófaj, viszonyzó, mondatzó. Szószerkezet (szintagma): alárendelő, mellérendelő szintagma. Mondatrész: alany, állítmány, tárgy, határozó, jelző. Vonzat. Mondat, a mondat szerkesztettsége, mondatfajta; egyszerű mondat, összetett mondat.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	A szöveg (bontva)	Órakeret 17 óra
Előzetes tudás	A szövegértési és szövegalkotási képesség megfelelő szintje: szövegértési, szöveg-feldolgozási stratégiák (átfutás, jóslás, előzetes tudás aktiválása, szintézis, szelektív olvasás stb.) alkalmazása különféle megjelenésű és típusú szövegeken. Elbeszélő, magyarázó, dokumentum típusú szövegek kommunikációs funkcióinak, fő jellemzőinek ismerete. Beszélt és írott nyelvi, továbbá internetes szövegek eltéréseinek azonosítása. Rendszeres könyv- és könyvtárhasználat.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A szövegszervező erők megismertetése és alkalmazása a gyakorlatban. A szöveg általános szerkezetének, a szövegértélem összetevőinek megfigyelési és értelmezési képességének fejlesztése a legjellemzőbb szövegtípusokon.	

	A valamilyen szempontból egymással összefüggő szövegek közötti értelemhálózat felismertetése. A szövegelemző képességek fejlesztése: a szövegfeldolgozás módjainak gyakorlása a feladatnak megfelelő leghatékonyabb olvasástípus alkalmazásával.
--	--

Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
A szöveg fogalma, jellemzőinek megfigyelése, megnevezése, rendszerezése. A szóbeliség és az írásbeliség hatása a szövegformálásra. A szóbeli és írott szövegek szerepe, eltérő jegyei. A szövegfonetikai eszközök és az írásjegyek szövegértelmező szerepe. A szöveg szerkezete: a szöveg és a mondat viszonya, szövegegységek. A szövegértelmezés összetevői: pragmatikai, jelentésbeli és nyelvtani szintje. Szövegek összefüggése, értelemhálózata; intertextualitás. Szövegtípusok jellemzői megjelenés, műfajok és nyelvhasználati színterek szerint. A szóbeliség és az írásbeliség hatása a szövegformálásra. A legjellegzetesebb szövegtípusok: a beszélt nyelvi társalgási és az írott monologikus szövegek. A szóbeli és írott szövegek szerepe, minősége, eltérő jegyei. Szövegköziség, az internetes szövegek jellemzői. A szövegtípusok általános jellemzőinek felismertetése, az írott és internetes szövegek összehasonlítása, az eltérő és azonos jegyek megfigyelése és megnevezése.		<i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> a forrásszövegek típusai. <i>Idegen nyelvek:</i> az idegen nyelvi szöveg/ek kultúrafüggő felépítése. <i>Biológia-egészségtan; fizika; kémia; földrajz:</i> a természet-tudományos ismeretterjesztő szövegek témahálózataszókincse, felépítése.
Kulcsfogalmak/fogalmak	Szöveg, szövegösszefüggés, beszédhelyzet. Szövegmondat, bekezdés, tömb, szakasz. Szövegkohézió (témahálózat, téma-réma, szövegtopik, szövegfókusz, kulcsszó, cím). Szövegpragmatika (szövegvilág, nézőpont, fogalmi séma, tudáskeret, forráskönyv). Nyelvtani (szintaktikai) tényező (kötőszó, névmás, névelő, határozószó, előre- és visszautalás, deixis, egyeztetés). Szövegfonetika (hangsúly, hanglejtés, hangerő, szünet, beszédtempó). Intertextualitás. Szövegtípus (monologikus, dialogikus és polilogikus; beszélt, írott, elektronikus; spontán, tervezett). Szövegműfaj (elbeszélő, leíró, érvelő).	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Szövegértés, szövegalkotás (bontva)	Órakeret 8 óra
Előzetes tudás	A tanult szóbeli, írott és elektronikus szövegtípusok és jellemzőik. Olvasási stratégiák és azok adekvát alkalmazása különböző típusú és műfajú szövegek feldolgozásában, nyomtatott és elektronikus adathordozókon. A szöveg információinak és gondolatainak értelmezése és értékelése. A szövegalkotás lépései, az anyaggyűjtés technikák.	

A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A szöveg tartalmának, céljának megfelelő jegyzetelési technika kialakítása. A társalgás általános szerkezetének, szabályszerűségének megfigyelése. Az esszéírás technikájának megismerése és alkalmazása különböző témájú és típusú esszé írásakor. A tanult szóbeli, írott és elektronikus szövegtípusok és jellemzőik. Olvasási stratégiák és azok adekvát alkalmazása különböző típusú és műfajú szövegek feldolgozásában, nyomtatott és elektronikus adathordozókon. A szöveg információinak és gondolatainak értelmezése és értékelése. A szövegalkotás lépései, az anyaggyűjtés technikák.

Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Önálló szövegfeldolgozás a szövegbefogadás céljának megfelelő olvasási stratégia és szöveg-feldolgozási mód megválasztásával. A szöveg és kép összefüggése. Hatékony jegyzetelési és vázlatírási technikák megismerése, adekvát alkalmazásuk. Az anyaggyűjtés módjai írott és nem írott források felhasználásával, az idézés szabályai. Önálló, több forrástípusra is kitérő könyvtári anyaggyűjtés (katalógus- és adatbázis-használat, forráskiválasztás, visszakeresést biztosító jegyzetelés) és az információknak a feladatnak megfelelő alkotó és etikus felhasználása. Pontos forrásmegjelölés. Különböző magánjellegű és hivatalos szövegek szerkezetének, jellemzőinek megismerése, hivatalos szövegek alkotásának képessége. Szövegátalakító gyakorlatok szempontváltással, a kommunikációs célnak megfelelően: adott szempontok és terjedelem szerinti szövegtömörítés, szövegbővítés.		<i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> esszéírás. <i>Valamennyi tantárgy:</i> vázlatírás, jegyzetelés. <i>Informatika:</i> információkezelés, forrásfelhasználás, hivatkozás, szöveges adatbázis, az internethasználat jogi, etikai kérdései.
Kulcsfogalmak/fogalmak	Esszé, hivatalos levél, kérvény, önéletrajz, motivációs levél, meghatalmazás, elismervény	
Tematikai egység/Fejlesztési cél	Helyesírási ismeretek	Órakeret 7 óra
Előzetes tudás	Helyesírási alapelvek felismerése, használata, írásjelek adekvát használata, helyesírási szótárak ismerete és használata a gyakorlatban.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A nyelvi normaérzék, a normakövető írás fejlesztése. A helyesírás rendszerszerűségének megismertetése. A hibajavítási képesség és az önkorrektúra fejlesztése.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
--	----------------------------

A helyesírás alapelvei, megismert főbb szabályszerűségei. A szöveg központosításának szabályai, használata, az írásjelek funkciója. Szövegelemzési gyakorlatok a központosítás szerepének tanulmányozására. Helyesírási gyakorlatok az egybe- és különírás, a gyakoribb tulajdonnevek írására stb.		<i>Minden tantárgy:</i> helyesírás. <i>Informatika:</i> helyesírás-ellenőrző programok ismerete, használata.
Kulcsfogalmak/fogalmak	Helyesírási alapelv, nyelvi norma.	
	Év végi értékelés	1 óra

10. évfolyam

	Év eleji tájékoztatás	Órakeret 1 óra
Tematikai egység/ Fejlesztési cél	A szöveg (bontva)	Órakeret 6 óra
Előzetes tudás	A szövegértési és szövegalkotási képesség megfelelő szintje: szövegértési, szöveg-feldolgozási stratégiák (átfutás, jóslás, előzetes tudás aktiválása, szintézis, szelektív olvasás stb.) alkalmazása különféle megjelenésű és típusú szövegeken. Elbeszélő, magyarázó, dokumentum típusú szövegek kommunikációs funkcióinak, fő jellemzőinek ismerete. Beszélt és írott nyelvi, továbbá internetes szövegek eltéréseinek azonosítása. Rendszeres könyv- és könyvtárhasználat.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A szövegelemző képességek fejlesztése: a szövegfeldolgozás módjainak gyakorlása a feladatnak megfelelő leghatékonyabb olvasástípus alkalmazásával.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
--	----------------------------

Az internetes adatkeresés, szöveghálók, az intertextualitás kezelése, a különböző forrásokból származó adatok megbízhatóságának és használhatóságának kérdései. A különböző forrásból származó információk megadott szempontok szerint való összehasonlítása, megvitatása, kritikai következtetés levonása. A szövegértés, szövegfeldolgozás technikája, olvasási típusok és stratégiák.	<i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> a forrásszövegek típusai. <i>Idegen nyelvek:</i> az idegen nyelvi szöveg/ek kultúrafüggő felépítése. <i>Biológia-egészségtan; fizika; kémia; földrajz:</i> a természettudományos ismeretterjesztő szövegek témahálózata, szókincse, felépítése.
Kulcsfogalmak/	Nyelvhasználati szintek szerinti szövegtípus (mindennapi, közéleti és

fogalmak	hivatalos, tudományos, sajtó és média, szépirodalmi).
-----------------	---

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Stilisztikai alapismeretek	Órakeret 10 óra
Előzetes tudás	Befogadói és műelemzési tapasztalatok, alapvető szóképek és alakzatok, nyelvi játékok, kreatív írás. Stílusregiszterek, nyelvi magatartás, nyelvi norma.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Annak megtapasztalása, hogy a nyelvi elemek stílusértéke a konkrét szövegben, nyelvhasználatban kap szerepet; a stílust befolyásolja a beszélő, a kommunikációs helyzet, a megnyilatkozás célja. A megismert jelentéstani, stilisztikai, a szövegtani jelenségek felismerése és alkalmazása a műelemzésben, a mindennapi élet nyelvi jelenségeinek megítélésében, szövegalkotásban. A közlési szándéknak és beszédhelyzetnek megfelelő stílusréteg, stílusárnyalat és stílus eszköz használata. A fogalmi, a kreatív gondolkodás, a szövegértelmező képesség fejlesztése.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
A jellegzetes stílustípusok (stílusárnyalatok) megismerése (pl. a társalgás bizalmas vagy közömbös), felismerése, hatásának elemzése. A nyelvi szintek alkalmi és a szótárakban jelölt állandó stílusértékének megfigyelése, felismerésük, valamint alkalmazásuk a szövegalkotásban. A leggyakoribb stílusrétegek jellemzőinek megismerése, felismerése, elemzése, összefüggésben a szövegtani jellemzőkkel. A szövegek stílusának, jelentésének a befogadóra tett hatásának (stílushatás) megtapasztalása, vizsgálata; stílusgyakorlatok, szövegtranszformációk. A stíluselemek, stílus eszközök szerepének értelmezése művészi és mindennapi szövegekben (jelentésfeltáró, hatáselemző gyakorlatok). A helyzetnek, kommunikációs célnak megfelelő stílus eszközök tudatos használata a szövegalkotásban. A metafora funkciója és használata a mindennapi, továbbá a publicisztikai és a tudományos nyelvhasználatban.	<i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> különböző forrásszövegek stílusjellemzői. <i>Idegen nyelvek:</i> beszélt nyelvi stílusregiszterek. <i>Biológia-egészségtan; fizika; kémia; földrajz:</i> metaforák a természet-tudományos szövegekben. <i>Dráma és tánc:</i> társalgási stílusárnyalatok megjelenítése. <i>Mozgókép-kultúra és médiaismeret:</i> nyilvános megnyilatkozások, különféle műsortípusok, illetve internetes felületek jellemző stílusregiszterei. <i>Informatika:</i> kézi-

	könyvhasználat.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Stílus, stilisztika, stílustípus (bizalmas, közömbös, választékos stb.). Stílusérték (alkalmi és állandó). Stílusréteg (társalgási, tudományos, publicisztikai, hivatalos, szónoki, irodalmi). Stílushatás. Szókép (metafora, hasonlat, szinesztézia, metonímia, szinekdoché, összetett költői kép, allegória, szimbólum). Alakzat (ellipszis, kötszóhiány, ismétlődés, gondolatrítmus, oximoron). Mondatstilisztikai eszköz (verbális stílus, nominális stílus, körmondat). Hangszimbolika, hangutánzás, hangulatfestés, alliteráció, áthajlás, figura etymologica, expresszivitás, eufemizmus, evokáció, archaizálás, egyéni szóalkotás, poétizáció.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Jelentés	Órakeret 8 óra
Előzetes tudás	Befogadói, jelentéselemzési tapasztalatok. Szókincs, világismeret. Az azonos alakú, többjelentésű és a rokon értelmű szavak, alkalmazzuk a beszélt és írott szövegalkotásban. Közmondások, szólások jelentésének és eredeti funkciójának ismerete, nyelvi és nem nyelvi kommunikációs üzenetek jelentése. Közismert egynyelvű szótárak önálló használata (pl. értelmező, szinonima).	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A hangalak és jelentés viszonyának felismerése, értelmezése különböző beszédhelyzetekben. A mondat és szövegjelentést meghatározó tényezők felismerése. A magyar szórend megváltozása és az üzenet jelentésváltozása közötti összefüggés felismerése mondat-átalakítási gyakorlatokkal. Nyelvünk gyakori metaforikus kifejezéseinek és használati körének megfigyelése, értelmezése.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
A szavak jelentésének szerkezete, jelentéselemek. A hangalak és jelentés viszonya, jelentésmező. Motivált és motiválatlan szavak felismerése, használata. A metaforikus kifejezések szerkezete, jellemző típusai, használati köre. A mondat és szövegjelentés. A jelentés szerepe a nyelvi szerkezetek kialakításában. A jelentés és a nyelvi-grammatikai funkció összefüggése. A szórend jelentésváltozatainak megfigyelése, hatásértelmezés. Egynyelvű szótárak használata.	<i>Idegen nyelvek:</i> motivált, motiválatlan szavak, szórend. <i>Informatika:</i> hangalak és jelentés. <i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek; etika; filozófia:</i> kifejezések köznyelvi és tantárgyi jelentése.

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Jelentésszerkezet, jelentéselem, jelentésmező, jelhasználati szabály. Denotatív, konnotatív jelentés. Metaforikus jelentés. Motivált és motiválatlan szó, hangutánzó, hangulatfestő szó. Egyjelentésű, többjelentésű szó, homonima, szinonima, hasonló alakú szópár, ellentétes jelentés.
------------------------------------	---

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Szövegértés, szövegalkotás (bontva)	Órakeret 5 óra
Előzetes tudás	A tanult szóbeli, írott és elektronikus szövegtípusok és jellemzőik. Olvasási stratégiák és azok adekvát alkalmazása különböző típusú és műfajú szövegek feldolgozásában, nyomtatott és elektronikus adathordozókon. A szöveg információinak és gondolatainak értelmezése és értékelése. A szövegalkotás lépései, az anyaggyűjtés technikák.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A kritikai gondolkodás és a felelősségérzet fejlesztése elektronikus, internetes szövegtípusok hitelességének, megbízhatóságának vizsgálata, az internetes szövegek adta nyilvánosság etikai, jogi kérdéseinek értelmezése során.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
A tanulmány, az értekezés jellemzői, kidolgozásának állomásai. Néhány, gyakoribb internetes szöveg szerkezetének, megjelenésének, közlési szándékának megfigyelése, a tapasztalatok felhasználása a szövegbefogadáskor, az internetes szövegek nyilvánosságának kérdése, etikája. Internetes szövegalkotási gyakorlatok (pl. szöveges adatbázis, forrásjegyzék összeállítása, fórum, blogbejegyzés írása).	<i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> esszéírás. <i>Valamennyi tantárgy:</i> vázlatírás, jegyzetelés. <i>Informatika:</i> információkezelés, forrásfelhasználás, hivatkozás, szöveges adatbázis, az internethasználat jogi, etikai kérdései.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Értekezés, tanulmány.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Helyesírási ismeretek (bontva)	Órakeret 5 óra
Előzetes tudás	Helyesírási alapelvek felismerése, használata, írásjelek adekvát használata, helyesírási szótárak ismerete és használata a gyakorlatban.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A nyelvi normaérzék, a normakövető írás fejlesztése. A helyesírás rendszerszerűségének megismertetése. A hibajavítási képesség és az önkorrekción fejlesztése.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
--	----------------------------

Helyesírási szótárak, elektronikus helyesírás-ellenőrző programok szerkezetének és működésének megismerése, használatuk az iskolai és a mindennapi szövegalkotásban. Az internetes szövegek eltérő helyesírásának, jelhasználatának funkciója. A normától való eltérés stilisztikai hatásának felismerése, értelmezése.	<i>Minden tantárgy:</i> helyesírás. <i>Informatika:</i> helyesírás-ellenőrző programok ismerete, használata.
Kulcsfogalmak/fogalmak	Helyesírási alapelv, nyelvi norma.
	Év végi értékelés 1 óra

A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén

A tanuló szóbeli és írásbeli kommunikációs helyzetekben alkalmazza a művelt köznyelv (regionális köznyelv), illetve a nyelvváltozatok nyelvhelyességi normáit. Képes a beszédhelyzetnek, témának, célnak, közönségnek megfelelő szóbeli és írásbeli megnyilatkozásra.

Képes szövegű, értelmező felolvasásra, olvasható, rendezett írásra.

Rendszeresen használja a könyvtárat, ide értve a különféle (pl. informatikai technológiákra épülő) információhordozók használatát is. Képes arra, hogy önállóan eligazodjon az információk világában; értelmesen tudj élni az önképzés lehetőségeivel. Értő módon használja a tömegkommunikációs, illetve az audiovizuális, digitális szövegeket.

Bizonyítja különféle szövegek megértését a szöveg felépítésére, grammatikai jellemzőire, témahálózatra, tagolására irányuló elemzéssel. Össze tudja foglalni a szöveg tartalmát, tud önállóan jegyzetet és vázlatot készíteni. Képes az olvasott szöveg tartalmával kapcsolatos véleményét szóban és írásban megfogalmazni, indokolni. Képes szövegek kapcsolatának és különbségének felismerésére és értelmezésére, e képesség alkalmazására elemző szóbeli és írásbeli műfajokban. Fel tudja ismerni a szépirodalmi és nem szépirodalmi szövegekben megjelenített értékeket, erkölcsi kérdéseket, motivációkat, magatartásformákat.

Ismeri a hivatalos írásművek jellemzőit, képes önálló szövegalkotásra ezek gyakori műfajaiban. Képes definíció, magyarázat, prezentáció, egyszerűbb értekezés (kisértékezés) készítésére az olvasmányaival, a felvetett és tárgyalt problémákkal összefüggésben, maga is meg tud fogalmazni kérdéseket, problémákat. Alkalmazza az idézés szabályait és etikai normáit.

Ismeri a magyar nyelv rendszerét, képes a grammatikai, szövegtani, jelentéstani, helyesírási jelenségek önálló fölismerésére, a tanultak tudatos alkalmazására.

Tudja alkalmazni irodalmi alkotások műfaji természetének megfelelő szövegfeldolgozási eljárásokat, megközelítési módokat. Képes órai eszmecserében, vitában, érvelésben az irodalmi művekben megjelenő álláspontok azonosítására, követésére, megvitatására, összehasonlítására, eltérő vélemények megértésére, saját véleménye újrafogalmazására.

Képes tudásanyagának megfogalmazására, előadására a magyar és a világirodalom kiemelkedő alkotóiról, az olvasott, feldolgozott művekről.

Be tudja mutatni a tanult stíluskorszakok, irányzatok sajátosságait.

Képes a feldolgozott epikai, lírai és drámai művek főbb jellemzőinek bemutatására, a művek jelentésének, erkölcsi tartalmának tárgyszerű, lényegre törő ismertetésére, értelmezésére.

Képes memoriterek szövegű tolmácsolására a szövegfonetikai eszközök helyes alkalmazásával, tudatos szövegmondással.

11–12. évfolyam

A magyar nyelvi képzés célja a szövegelemzési jártasság fokozatos bővítése a tanult szövegtani, jelentéstani, stilisztikai, retorikai ismeretekkel; a kritikai érzék továbbfejlesztése különféle műfajú és témájú és megjelenésű (pl. multimédiás-digitális, audiovizuális) szövegek értelmezésében, szerkezeti és stiláris minőségének értékelésében, saját szövegek alkotásában.

A tevékenységek iránya kiterjed a nyelvi norma és a társadalmi igény összefüggéseinek vizsgálatára, a saját nyelvhasználat kontrolljára; a kommunikációs helyzetnek megfelelő nyelvváltozatok szókincsének, elem- és szabálykészletének tudatos használata. A nyelvi tudatosság fejlesztésének része a helyesírási ismeretek kibővítése. A tanulási képesség továbbfejlesztése, az önálló adatgyűjtés módszereinek kiegészítése a könyvtári katalógusok, bibliográfiák használata mellett a számítógépes adatbázisokkal, az internet kínálta lehetőségekkel.

A nyelvi képzés életszerű, gyakorlati tudásösszetevője a kommunikációs zavarok felfedezése, értelmezése, kezelési módok keresése.

A nyelvi magatartás és az általános nyelvi kultúra részeként cél a retorikai tudás növelése, ennek keretében néhány klasszikus és mai szónoki beszéd, értekezés műfaji jellemzőinek megfigyelése (szerkesztésmód, nyelvi kifejezésmód, retorikai eszközök használata); az érvelés technikájának megismerése és alkalmazása: érvek, ellenérvek felsorakoztatása. Mind a problémamegoldó gondolkodást, mind a kreativitást növeli, ha a tanuló ismeri a deduktív vagy induktív érvelést, a cáfolat módszereit; képes szónoklatnak, alkalmi beszédnek vagy ezek egyes részleteinek önálló kidolgozására. Retorikai tudását megfelelően képes használni a tanulásban és a társadalmi nyilvánosságban.

Elvárt a kellő tájékozottság a magyar nyelv rokonságáról, típusáról, helyéről a világ nyelvei között, továbbá a legfontosabb nyelvemlékeink (*A Tihanyi apátság alapítólevele*, *Halotti beszéd*, *Ómagyar Mária-síralom*) megismerése.

A nyelvi tanulmányok eredményeképpen a tanuló képes hosszabb fölkészülést igénylő szóbeli és írásbeli feladatokhoz adott, illetve önállóan kialakított szempontokat követő anyaggyűjtésre és válogatásra többféle forrásból, jegyzet, vázlat, hivatkozás, forrásjegyzék készítésére.

A nyelvtörténeti és leíró nyelvtani ismeretek birtokában kész felelős magatartásra a magyar nyelv értékeinek őrzésében. A magyar nyelv rendszeréről, a beszédnek a társadalomban és az egyén életében betöltött szerepéről tanultak áttekintésével fölkészül az érettségire és a továbbtanulásra.

Az irodalomtanítás alapvető célja irodalmi művek olvasása, értelmezése, megvitatása. A műveltségépítés szempontja a hagyományos műnemi és műfaji keretek átalakulásának, megszűnésének megfigyelése, megnevezése és értelmezése: új regénytípusok és regényszerkezetek, a tárgyias líra, az összetett hangneműség, a groteszk és az ironia szerepének megértése.

Az irodalmi olvasmányok jellegéből következően fejlesztési cél a magyar és az európai hagyományok és a modernség együtthatásának, egyedi megjelenési formáinak észrevétele, megnevezése az életművekben, az egyes alkotásokban; stílusirányzatok jellemző, esetleg mozgalmoszerű vonásainak bemutatása néhány irodalmi és képzőművészeti alkotásban; a tárgyalt korszak stílusirányzati sokszínűségének megismerése, az egyes irányzatok egymás mellett éléséből néhány következtetés megfogalmazása.

Az irodalomértést elmélyítő, az önkifejezést, a gondolkodást támogató tevékenység művek összehasonlítása adott tematikai, poétikai szempont követésével szóban és írásban; nagyepikai és drámai művek szóbeli és írásbeli (pl. prezentáció) bemutatása különböző nézőpontból, illetve különféle címzetteknek, önálló műelemzés készítése közösen fel nem dolgozott kisepikai és lírai alkotásról többféle elemzési szempont alkalmazásával. Mind az érvelő lépéseket, mind a szociális kompetenciák, mind az erkölcsi gondolkodás fejlesztését támogatja a jellemző hőstípusok, jellegzetes élethelyzetek, konfliktushelyzetek (pl. szerelem, megbocsátás, felnőtté válás, bűn, bűnhődés, hazugság, kiszolgáltatottság), személyiségdilemmák felfogása, értelmezése, megvitatása.

Az ítélőképesség, az erkölcsi, esztétikai és történeti érzék fejlesztését célozza néhány szerző és mű utóéletének, hatásának megfigyelése az irodalmi hagyományban, a kortárs irodalomban, más művészeti ágakban.

Alapvető irodalomszemlélet az irodalmi művek egymásra utaltságának megértése és ennek példáiként az irodalmi szövegek összekapcsolódását bizonyító szövegek gyűjtése, megfigyelése, a rájátszás, az evokáció, intertextualitás, reflexió példáinak elemzése, végül annak néhány példával való bizonyítása, hogy az irodalom egyrészt folyamatos, másrészt történetileg változó hagyomány. E témakörbe tartozó tevékenység műfaji, poétikai fogalmak változó jelentésének megfigyelése, bizonyítása, a szépirodalom nyelvének megváltozását jelző jelenségek megfigyelése. Az önálló ismeretszerzés elengedhetetlen feltétele a rendszeres könyvtárhasználat (ide értve az internet adta lehetőségeket is), azaz az ismeretterjesztő (például műelemző, művelődéstörténeti, művészettörténeti, nyelvészeti) irodalom – audiovizuális, digitális források – alkotó felhasználása feljegyzés, beszámoló, értekezés, kiselőadás, hozzászólás, prezentáció formájában. E tevékenység része a hosszabb főkészülést igénylő szóbeli és írásbeli feladatokhoz adott, illetve önállóan kialakított szempontokat követő anyaggyűjtés és válogatás többféle forrásból, jegyzet, vázlat, hivatkozás, forrásjegyzék készítése.

Az önálló tájékozódás igényével is összefügg a nyitottság a jelenkori irodalmi szövegek befogadásában, megértésében a szokatlan szerkezetű, nyelvhasználatú művek, a magyar és az európai szöveghagyományt újíró, újraértelmező művek befogadása iránt. E témakörben is kívánatos a tájékozódás a kortárs irodalmi nyilvánosságban, például antológiákban, az irodalmi ismeretterjesztés (könyvajánlás, könyvismertetés) műfajaiban, a televíziós, a filmes adaptáció néhány kérdésében.

Cél az irodalom határterületeihez tartozó modern kori alkotások feldolgozása, egy-két tipikus írott, digitális és filmes-audiovizuális műfaj megismerése. A kortárs irodalmi élethez tartozik az irodalom megjelenéseinek kutatása, felismerése más közegekben (pl. filmen, rajzfilmen, televízióban, képregényben, hangzó közegben – pl. hangoskönyv, rádiójáték, megzenésített vers –, digitális közegben – pl. internetes közlés, multimédiás kiadás –); az adaptáció, a műfajcsere jelensége, jellegzetes megoldásai a posztmodern, kortárs magas művészeti és szórakoztató művekben. Fontos feladat a szórakoztató irodalom hatásának, vonzerejének és csapdáinak értelmezése (pl. tipikus műfajainak, helyzeteinek, motívumainak bemutatása, kultuszalkotások megismerése).

A továbbtanulásra való főkészülésként feladattá tehető egyéni „kutatómunka” alapján nagyobb lélegzetű dolgozat megírása, prezentáció készítése a könyvtárhasználat, digitális források alkalmazása, szakszerű anyaggyűjtés, rendezés, kidolgozás, forrásjelölés tudásanyagának hasznosításával; tematikus tájékozódás nyomtatott és elektronikus ismeretterjesztő információforrásokban (például irodalmi adatbázisok, CD-ROM, magyar elektronikus könyvtár), irodalmi és más kérdések megvitatásához információk kiválasztása és újrarendezése.

A szűkebb régióhoz, településhez, a hazához való kötődés érzését erősíti a tájékozódás a régió, a település kulturális, irodalmi hagyományaiban a helyi kultúráközvetítő intézmények körében.

Irodalom 11. évfolyam

Tematikai egység címe	Órakeret	
	helyi	keret
Év eleji tájékoztatás	1óra	
Életmű – Arany János	11 óra	10
Színház- és drámatörténet – Madách Imre: Az ember tragédiája	8 óra	6
Világirodalom – az európai epika és líra a romantika után	12 óra	12
Színház és drámatörténet – az európai drama és színház a 19. század második felében	8 óra	8
Magyar irodalom a 19- század második felében – portré: Mikszáth Kálmán	10 óra	10
Magyar irodalom: a Nyugat	1 óra	
Életmű – Ady Endre	10 óra	10
Életmű – Babits Mihály	12 óra	10
Életmű – Kosztolányi Dezső	11 óra	10
Magyar irodalom – a Nyugat első nemzedéke, Juhász Gyula, Tóth Árpád	7 óra	7
Portré – Móricz Zsigmond	8 óra	6
Világirodalom – avantgárd, Magyar avantgárd	6 óra	6
Év végi rendszerezés	3 óra	
Összesen	108 óra	

Irodalom 12. évfolyam

Tematikai egység címe	Órakeret	
	helyi	keret
Év eleji tájékoztatás	1	
Látásmódok: Karinthy Frigyes, Krúdy Gyula	8 óra	8
Életmű – József Attila	10 óra	10
Világirodalom – epikai és lírai törekvések a 20. században és a kortárs irodalomban	8 óra	8
Színház- és drámatörténet – a 20. századi és a kortárs drámai irodalom néhány törekvése	6 óra	6
Portré – Radnóti Miklós	5 óra	4
Portrék – Szabó Lőrinc, Márai Sándor, Pilinszky János, Weöres Sándor, Ottlik Géza	15 óra	15
Látásmódok – Illyés Gyula, Németh László, Örkény István, Nagy László	12 óra	12
Művelődéstörténeti, irodalomtörténeti tájékoztató – Portrék, látásmódok a 20. század magyar irodalmából (választható szerzők, művek)	8 óra	8
Portrék, látásmódok a kortárs irodalomból (választható szerzők, művek)	10 óra	10
Regionális kultúra	2 óra	2
Az irodalom határterületei	4 óra	4
Rendszerező áttekintés	7 óra	
Összesen	96 óra	

Irodalom 11.

	Év eleji tájékoztatás	Órakeret 1 óra
Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Életmű – Arany János	Órakeret 11 óra
Előzetes tudás	A feladatvállaló szemlélet példájának megismerése. A bűn és bűnhődés erkölcsi kérdéseinek végiggondolása. Romantika, népiesség, elbeszélő költemény, életkép, episztoła, ballada, ütemhangsúlyos és időmértékes verselési formák, felező tizenkettes versforma. Ismeretek Arany életútjáról, műveiről; kapcsolat Petőfivel. Arany: <i>A walesi bárdok</i> , <i>Rege a csodaszarvasról</i> , <i>Toldi</i> , <i>Családi kör</i> (memoriterek is).	
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár	
	Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, vetítővászon/ interaktív tábla	

A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai		Az Arany-életműben felvetett erkölcsi, magatartásbeli kérdések és válaszok megismerése és értékelése révén az egyéni és közösségi felelősségérzet növelése. A lírai beszédmód változatainak értelmezése; korszakjellemző beszédmódok néhány jellegzetes alkotásának összevetése, az életmű főbb alkotói korszakainak, Arany költői szerepének, költészete jellegének megismertetése. Műelemzés, értelmezés: Arany jellemző lírai témái, műfajai, poétikai megoldásai, versformái és néhány verses epikai alkotása. Felkészítés lírai és epikai alkotások önálló értelmezésének megfogalmazására, a művekről szóló vélemények, elemzések értelmezésére, kritikus befogadására.		
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési és munkaformák	Kapcsolódási pontok	Tan-eszközök
Arany János életműve. Pályaszakaszok (életérzések, költői magatartások) és jellemző alkotások. A romantika utáni költőszereplehetőségek és lírai tendenciák. Jellemző lírai tematika (pl. ars poetica), hangnemek, műfajok (pl. elégika, elégia) és szerkesztésmód, verstípusok (pl. idő- és értékszembesítés, létösszegzés) a nagykörösi és a kései költészetben (<i>Letésem a lantot,</i>	A tanuló – ismeri az életmű főbb alkotói korszakait; Arany költői szerepét a magyar irodalom történetében; költészetének jellegét; – műelemzések során megismeri Arany jellemző lírai témáit, műfajait, poétikai megoldásait, versformáit és néhány verses epikai alkotását; – megismeri a lírikus és epikus költőszerep szembeállítását, változó megítélését; – képes lírai és epikai alkotások önálló	Tanulói tevékenységek szervezése pármunka, csoportmunka, prezentációkészítés listakészítés, rövid esszé, értelmezés, összehasonlítás, megbeszélés, vita, reflektálás	<i>Informatika:</i> könyvtári és internetes tájékozódás. <i>Etika:</i> bűn, bűnhődés, testvérféltékenység.	internetes hozzáférés vers CD-k CD-lejátszó ballada - illusztrációk

<i>Epilogus</i> és legalább még két-három lírai alkotás). A ballada műfaji sajátosságai; tematikus és szerkesztésmódbeli különbségek a két balladakorszak alkotásaiban (A <i>walesi bárdok</i> és még legalább 1–2 ballada). A <i>Toldi estéje</i> elemző bemutatása. Utalás egy-egy téma, motívum, poétikai jellemző kortárs irodalmi megjelenítésére; az evokáció, az intertextualitás néhány példája.	értelmezésének megfogalmazására; a <i>Toldi</i> és a <i>Toldi estéje</i> néhány szempontú összevetésére; – műismereti minimuma: A <i>walesi bárdok</i>, <i>Toldi</i>, <i>Családi kör</i>, további egy-két ballada; <i>Toldi estéje</i>; <i>Letésem a lantot</i>, <i>Epilogus</i> és még két-három lírai alkotás (memoritek is); – képessé válik Arany életművének bemutatására (legalább 5-6 lírai alkotás, 2-3 ballada és a <i>Toldi</i> és a <i>Toldi estéje</i> alapján); a műveiről szóló vélemények, elemzések értelmezésére, kritikus befogadására; egy-egy szóbeli témakörben kijelölt feladat kifejtésére, memoritek tolmácsolására.			
Kulcsfogalmak/fogalmak	elbeszélő költemény és verses regény, ballada, ütemhangsúlyosa és időmértékes formák (és együttthatásuk), verstípusok (idő- és érték-szembeállítás, létösszegzés)			

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Színház– és drámatörténet – Madách Imre: <i>Az ember tragédiája</i>	Órakeret 8 óra
Előzetes tudás	A magyar színház történetének néhány sajátossága, drámairodalmunk helyzete a 19. század első felében. Alapvető drámai műfajok és formák. A romantika műfaji kevertsége	
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, vetítővászon/ interaktív tábla	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az emberi létezés alapkérdéseinek értelmezése. Transzcendens és materiális létezés konfliktusa. Annak belátása, hogy a küzdés és a ráhatagkozó hit egymás erősítői az ember életében. Olvasás, szövegelemzés, beszélgetés révén a mű megértésének támogatása (a tragédia műfaji változatának jellemzői, filozófiai, bölcséleti tartalmak), sajátos drámai hősei; többféle világfelfogás egyidejű létezése; a drámai költemény mibenléte). Műértelmezés többféle megköze-	

		lítésből.		
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési és munkaformák	Kapcsolódási pontok	Taneshközök
Madách Imre: <i>Az ember tragédiája</i> – sok szempontú műértelmezés. A drámai költemény műfajának következménye a szerkezetre és hősökre. Felépítés (cselekmény-szerkezet: keret- és történeti színek, személyiségközpontúan / lírai szerkezet: tematikus, szétválás-sorozat). Problematika, történelemszemlélet, bölcséleti háttér (szabadelvűség és pozitívizmus). Az idő, tér, anyag szerepe az emberiség és különböző szellemi irányok történetében.	A tanuló – megismeri a drámai költemény műfaji változatának jellemzőit (filozófiai, bölcséleti tartalmak), sajátos drámai hőseit; többféle világfelfogás egyidejű létezését; – értelmezi a művet (lehetőleg többféle megközelítésből); – megismerkedik néhány műértelmezéssel, állásponttal; – lehetőség szerint megtekint egy színházi előadást (vagy felvételét), és közös elemzéssel értékeli az adott interpretációt és a mű színpadra állításának lehetőségeit; – műismereti minimuma: a <i>Tragédia</i> (házi olvasmány) elemző feldolgozása és memoriter: részlet(ek) a műből, valamint szállóigévé vált sorok; – alkalmassá válik a mű értelmezéseinek kritikus befogadására; egy szóbeli érettségi témakör anyagának összeállítására és az abban megjelölt feladat	Tanulói tevékenységek szervezése pármunka, csoportmunka, prezentációkészítés, listakészítés, rövid esszé, értelmezés, összehasonlítás, megbeszélés, vita, reflektálás	<i>Etika; filozófia:</i> filozófiai irányzatok a 19. században. <i>Dráma és tánc:</i> színházművészet, a mű színrevitele, dramatikus játékok. <i>Informatika:</i> tájékozódás a <i>Tragédia</i> hazai és nemzetközi színházi előadásairól, fordításairól.	Internetes hozzáférés drámaelőadások részletei Tragédia-illusztrációk PowerPoint bemutató

	kifejtésére			
Kulcsfogalmak/ fogalmak	drámai költemény, lírai dráma, bölcséleti mondanivaló, falanszter, ellenutópia, pozitívizmus			

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Világirodalom – az európai epika és líra a romantika után (19. sz. második fele)			Órakeret 12 óra
Előzetes tudás	Romantika és realizmus, kritikus szemlélet, hőstípusok, karrierista hősök, felesleges hősök, hivatalnokfigurák, regényciklus, analitikus regény; ált. isk.: impresszionizmus, szimbolizmus, szecesszió; a műfordítások szerepe.			
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, vetítővászon/interaktív tábla			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A környezet és származás hatása a hősök karakterére. Különböző világlátású művekben megjelenített témák, élethelyzetek elhelyezése többféle értelmezési kontextusban, ezáltal az olvasói empátia, az esztétikai és erkölcsi ítélőképesség fejlesztése. A megjelenített erkölcsi, világképi és esztétikai problémák mérlegelése és értékelése. Az epikában a romantika és realizmus együttthatásának, folytonosságának felismertetése, a realista és naturalista stílusirányzat jellemzőinek értelmezése. Felkészítés világirodalmi alkotások önálló értelmezésére, stílusirányzatok jellemzői jegyeinek felkutatására.			
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési és munkaformák	Kapcsolódási pontok	Taneszközök
A realista és naturalista epika jellemzői (esztétikai elvek, tematika, látásmód, stílus- és formajegyek) a 19. század közepétől; a prózaepika újításai (nézőpontok, síkváltások, időszerkezet, polifónia; új műfaji változatok) a kis- és nagyepikában. Impresszionizmus, szimbolizmus és a lírai műnem megújítása (pl. a személyiség, a lírai közvetlenség háttérbe szorulása, a látomás felszabadítása, objektívizálódás). Művek, szemelvények az an-		Tanulói tevékenységek szervezése pármunka, csoportmunka, prezentációkészítés listakészítés, rövid esszé, értelmezés, összehasonlítás megbeszélés, vita, reflektálás	<i>Vizuális kultúra; ének-zene:</i> impresszionizmus, szimbolizmus más művészeti ágakban	zenei anyag, CD-lejátszó vagy internetes hozzáférés képzőművészeti diák, PowerPoint-bemutató

gol/amerikai, francia, német és orosz irodalomból (pl. Emily Brontë, Dickens, Flaubert, Zola, Lev Tolsztoj, Dosztojevszkij alkotásaiból, illetve Baudelaire, Verlaine, Rimbaud, Rilke, Whitman) műveiből. A választott szerzőkhöz, művekhez kapcsolódó fogalmi ismeretek.	vasmányélménye alapján a korszak szerzőinek műveiből; – műismeret: néhány mű / részlet pl. Emily Brontë, Dickens, Flaubert, Lev Tolsztoj, Dosztojevszkij alkotásaiból, illetve Baudelaire, Rimbaud, Rilke, Whitman műveiből; – alkalmassá válik a korszakról, a szerzőkről, művekről szóló vélemények kritikus befogadására, egy lehetséges szóbeli tétel kifejtésére.			
Kulcsfogalmak/fogalmak	realizmus, naturalizmus, impresszionizmus, szimbolizmus; eszmeregény, polifonikus regény, tolsztojizmus, regényciklus, l'art pour l'art, tiszta költészet, kötetkompozíció, hangulatlíra, prózavers, szabad vers, objektív líra, tárgyvers			

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Színház- és drámatörténet – az európai dráma és színház a 19. sz. második felében		Órakeret 8 óra	
Előzetes tudás	Az európai dráma és színház néhány megelőző nagy korszaka (antikvitás, középkor, reneszánsz, klasszicizmus) és szerzője (Szophoklész, Shakespeare, Molière). A drámai műnem alapfogalmai (drámai szerkezet, jellem, nyelv). Arisztotelészi dramaturgia.			
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár			
	Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, vetítővászon/interaktív tábla			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A személyiség tisztelete. A megjelenített élethelyzetek, konfliktusok értő és felelős megítélése, például az élethazugság témakörének morális vonatkozásai különböző művekben. A férfi-női társadalmi szerepek megértése. A romantika utáni drámatörténet néhány jellemző tendenciájának megvitatása, két jelentős szerző egy-egy alkotásának, figyelembevételével, újításaik, dramaturgiai sajátosságaik bemutatása. A művekről, színházi előadásokról alkotott álláspontok értelmezése. Dramatikus játékok.			
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési és munkaformák	Kapcsolódási pontok	Tananyagok
Az európai dráma és színház a 19. sz. második felében – a	A tanuló – megismeri a romantika utáni drá-	Tanulói tevékenységek szervezése pármunka,	Dráma és tánc: színháztör-	internetes hozzáférés drámák fil-

korszak drámairomlalmának újdonságai és két drámai alkotás, két szerző dramaturgiája. Egy drámai mű elemzése a 19. század második feléből (Ibsen: <i>A vadkacsa</i> – az ibseni dramaturgia sajátosságai, pl. az analitikus szerkesztésmód felújítása, középponti szimbólumok alkalmazása, reformátorok és rezonőrök, hangnemkeveredés stb.; a szerző problémafelvetése, pl. házassági válság, élethazugság). Egy Csehov-mű elemző bemutatása (<i>Sirály</i>). A csehovi dramaturgia sajátosságai (pl. a drámaiság fogalmi változása; drámaiatlan/lírai dráma; főszereplő-, konfliktusok és cselekménynélküliség; csoportképek/cselekvésképtelenség; párhuzamos monológok/fedett dialógusok, ironikus látásmód); új műfaji változatok, új játékstílus.	matörténet néhány jellemző tendenciáját; – elemzi két jelentős szerző egy-egy alkotását, újításaik figyelembevételével, bemutatja dramaturgiájuk sajátosságait; – megismer néhány álláspontot a művek értelmezéséhez; – lehetőség szerint megtekint egy színházi előadást (vagy felvételét), és közös elemzéssel értékeli az adott interpretációt; – lehetőség szerint kidolgoznak egy-egy jelenetet az elemzett művekből; – műismereti minimuma: egy dráma a 19. század második feléből és Csehov egy drámája; – alkalmassá válik a művek értelmezésének kritikus befogadására; egy szóbeli érettségi témakör anyagának összeállítására és az abban megjelölt feladat kifejtésére.	csoportmunka, prezentációkészítés listakészítés, rövid esszé, értelmezés, összehasonlítás, megbeszélés, vita, reflektálás	ténet. <i>Etika:</i> a szerzői problémafelvetések etikai szempontú megvitatása, értékelése.	mesfeldogozásai
Kulcsfogalmak/fogalmak	Drámaiatlan dráma, analitikus drámai szerkezet, párhuzamos monológ, élethazugság.			

Tematikai egység/Fejlesztési cél	Magyar irodalom a 19. század második felében – portré: Mikszáth Kálmán	Órakeret 10 óra
Előzetes tudás	Arany János életműve. Madách: <i>Az ember tragédiája</i> . Mikszáth Kálmán egy novellája, esetleg egy (kis)regénye (pl. <i>Szent Péter esernyője</i>); Gárdonyi Géza művei.	
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár	

		Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, vetítövászor/interaktív tábla		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai		Néhány alapvető emberi léthelyzet megismerése (élet és halál, család, férfi–nő, szerelem, gyermek, szülőföld, haza, törvény, bűn és bűnhődés). Az elbeszélő és állásfoglalásának viszonya az elbeszélő művekben. Annak belátása, hogy a régióhoz kötődés egyetemes emberi kérdések felvetését is jelentheti. A 19. sz. második fele magyar irodalmának áttekintő megismertetése: sajátosságok, néhány jellemző tendencia. (Petőfi és a népiesség továbbbhatása, a líra alakulása, a századvég novellisztikájának néhány darabja). Mikszáth alkotói portréjának közvetítése, alkotásmódjának jellemzői, a novellaelemző készség fejlesztése, a mikszáthi történeteszövés megfigyelése, egy regény sok szempontú megközelítése.		
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési és munkaformák	Kapcsolódási pontok	Tananyagok
A 19. század második felének magyar irodalmából néhány szerző és mű(részlet) ismerete. Vajda János alkotói helyzete, költészetének jellemzői (legalább. egy műve – <i>Húsz év múlva</i>). A századvég és századelő novellisztikája (Bródy Sándor: <i>Rembrandt eladja holttestét</i>), Mikszáth alkotásainak jellemzői, témák, motívumok és műfaji változatok az életművében; írásművészetének sajátosságai, stílus-szintézise. <i>A jó palócok</i> novelláinak világa (legalább két mű elemzése). Egy Mikszáth-regény – <i>Beszterce ostroma</i> elemző értelmezése, sok szempontú megköze-		Tanulói tevékenységek szervezése pármunka, csoportmunka, prezentációkészítés listakészítés, rövid esszé, értelmezés, összehasonlítás, megbeszélés, vita, reflektálás	<i>Etika</i>: Mikszáth műveiben felvetett erkölcsi kérdések megvitatása, pl. a kapcsolatok világa, törvény és lelkiismeret. <i>Filozófia</i>: a létre vonatkozó kérdések, etika, erkölcsfilozófia. <i>Földrajz</i>: a földrajzi tér regionális szerveződése, a Mikszáth-regény/ekben előforduló tájegységek, helynevek	internetes hozzáférés hangoskönyv verses CD CD lejátszó

lítéssel, pl. műfaji változat; szerkezet, jellemábrázolás, elbeszélés-technika, nézőpont, közlésformák, hangnemek; problematika (pl. megkésettség, dzsentriábrázolás).	sok szempontú megközelítésére, saját álláspont kifejtésére és adott szempontú, önálló novellaértelmezésre; lehetőséget kap beszámoló / könyvajánló készítésére egyéni olvasmányélménye alapján; – műismereti minimuma: Vajda János egy műve; Mikszáth egy regénye (házi olvasmány) és két novellája; – alkalmassá válik a művek értelmezéseinek kritikus befogadására; egy szóbeli érettségi témakör anyagának összeállítására és az abban megjelölt feladat kifejtésére.			
Kulcsfogalmak/fogalmak	Hangulatlíra, filozófiai dal, anekdotikusság.			

Tematikai egység/Fejlesztési cél	Magyar irodalom – a Nyugat			Órakeret 1 óra
Előzetes tudás	A klasszikus modernség néhány irányzata és alkotója, a századvég magyar irodalma.			
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár			
	Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, vetítővászon/interaktív tábla			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Érvelő bemutatás: a <i>Nyugat</i> jelentősége a magyar kultúrtörténetben; a korban megismertetett stílusirányzatok, filozófiai, lélektani iskolák (Freud, Bergson) néhány jellemzőjének azonosítása. Értse egy folyóirat felépítését, tudjon benne tájékozódni			
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési és munkaformák	Kapcsolódási pontok	Tan-eszközök
A <i>Nyugat</i> mint folyóirat és mozgalom; szerkesztési elvek, szerkesztők,	A tanuló – felismeri a <i>Nyugat</i> jelentőségét a magyar kul-	Tanulói tevékenységek szervezése pármunka, cso-	<i>Informatika</i> : dokumentumtípusok, hivatkozás; tá-	internetes hozzáférés PowerPoint

kritikusok, nemzedékek; célkitűzések; filozófiai és stílusirányzatok hatása, megismertetése. Egy folyóirat (időszaki kiadvány) periodicitása, felépítése, folyóiratcikkek visszakere- sése, hivatkozása.	túrtörténetben; – alkalmazza a nemzedék-korszakolást későbbi tanulmányai során; – tudja a korban megismertett stílusirányzatok, filozófiai, lélektani iskolák (Freud, Bergson) néhány jellemzőjét.	portmunka, prezentációkészítés listakészítés, rövid esszé, értelmezés, összehasonlítás, megbeszélés, vita, reflektálás	jékozódás a PIM honlapján (<i>Nyugat</i>) <i>Filozófia:</i> életfilozófiák, időproblémák.	bemutató folyóiratok
Kulcsfogalmak/fogalmak	klasszikus modernség			

Tematikai egység/Fejlesztési cél	Életmű – Ady Endre			Órakeret 10 óra
Előzetes tudás	A <i>Nyugat</i> ; stílusirányzatok a századelőn			
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár			
	Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, vetítővászon/interaktív tábla			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Annak elfogadása, hogy a nemzethez kötődés, a sorsvállalás sokféle hangon és módon jelentkezhet. Hazaszeretet és haladás kérdései. Az etikai és művészi lét konfliktusai. Ady költészetének befogadása: főbb alkotói korszakai, költői szerepe, költészetének jellege. Műelemzések, összpontosítva Ady jellemző köteteire, szerkesztési módszereire, lírai témáira, poétikai megoldásaira. A kreativitás, a képzelőerő, a képzettársítási képesség fejlesztése. Önálló, több szempontú műértelmezések megfogalmazása a művekről szóló vélemények, elemzések értelmezésével is.			
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési és munkaformák	Kapcsolódási pontok	Tananyagok	
Ady Endre életműve. Kötet- és cikluskompozíció; költői szerepvállalás, az innováció szándéka. Klasszikus modernség, szecessziós-szimbolista látásmód; a versritmus megújítása. Meghatározó korszakok (pl. költői indulás, világháború), kötetek (<i>Új versek</i> , <i>A halottak élén</i>), témák, motívumok	A tanuló – ismeri az életmű főbb alkotói korszakait; Ady helyét, költői szerepét a magyar irodalom történetében; költészetének jellegét; – tisztában van a 20. eleji magyar irodalom sajátosságaival és a megújítás szándékával;	Tanulói tevékenységek szervezése pármunka, csoportmunka, prezentációkészítés listakészítés, rövid esszé, értelmezés, összehasonlítás, megbeszélés, vita, reflektálás	<i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> társadalmi modernizáció, városiasodás, a modern újságírás. <i>Vizuális kultúra:</i> Ady-illusztrációk, korabeli dokumentumok.	

(pl. magyarság, istenes, létharc, látomászerű tájvers, ars poetica; élet-halál, hajó, ugar) alapján jellemző alkotásainak értelmezése <i>A Sion-hegy alatt; Góg és Magóg fia vagyok én...; Kocsi-út az éjszakában, még 4-5 mű választás szerint; <i>Harc a Nagyúrral, A Tisza-parton, A Szajna partján, Az ősz kaján, Száz hűségű hűség, Az eltévedt lovas, Sípja régi babonának, Őrizem a szemed, stb. (memoriterek is).</i></i>	– műelemzések során megismeri Ady jellemző kötetait, szerkesztési mód-szereit, lírai témáit, poétikai megoldásait; – képes önálló versértelmezések megfogalmazására; – műismereti minimuma: <i>A Sion-hegy alatt; Góg és Magóg fia vagyok én...; Kocsi-út az éjszakában</i> és még 4-5 mű (memoriterek is) és ált. isk.; – képessé válik az Ady-életmű jellemzőinek bemutatására (legalább 10 lírai alkotás alapján); a műveiről szóló vélemények, elemzések értelmezésére, kritikus befogadására; egy-egy szóbeli témakörben kijelölt feladat kifejtésére, memoriterek tolmácsolására.		<i>Földrajz:</i> Ady- emlékhelyek	
Kulcsfogalmak/fogalmak	Klasszikus modernség, szecessziós-szimbolista látásmód, tagoló vers, kötetkompozíció, ciklikus szerkesztés.			

Tematikai egység/Fejlesztési cél	Életmű – Babits Mihály	Órakeret 12 óra
Előzetes tudás	A <i>Nyugat</i> mint folyóirat és mozgalom.	
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár	
	Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, vetítővászon/interaktív tábla	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési	A lét erkölcsi aspektusai a háború, világégés idején. Betegség és prófétai küldetés értelmezési lehetőségei. A vívódó, az örök értékeket védő,	

céljai	a magyarság sorsát egyetemes horizontba helyező művek megismerése. Babits főbb alkotói korszakainak, helyének, szerepének megismertetése, műértelmezések: jellemző témák, hangnemek, motívumok, poétikai megoldások feltárása. A jelentéstulajdonítás során kapcsolatkeresés az európai és a magyar irodalom nagy hagyományaival, kódjaival. A kreativitás, a képzelőerő, a képzettársítási képesség fejlesztése.			
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési és munkaformák	Kapcsolódási pontok	Tan-eszközök
Babits Mihály életműve. Pályaszakaszok, kötetek, költői magatartásformák (pl. pályakezdés; világháborúk ideje; kései költészet); életérzések, világkép, értékrend, művészetfelfogás (homo moralis); a bölcséleti, filozófiai érdeklődés hatásai. Magyarság és európaiság. Szerepe a <i>Nyugat</i> mozgalmában; irodalmi kapcsolatai; esszé- és irodalomtörténet-írói, műfordító tevékenysége. Stílusirányzati sokszínűsége (pl. impresszionizmus, szecesszió, szimbolizmus); klasszicizálás, antikizálás; hagyomány és modernség egysége. Jellemző lírai tematika, költői magatartás <i>Húsvét előtt</i> ; a prófétaszerep elutasítása vagy vállalása, <i>Mint különös hírmondó</i> ; versszerkezetek, hangnemek, formák, motívumok	A tanuló – ismeri az életmű főbb alkotói korszakait; Babits helyét, szerepét a magyar irodalom és a <i>Nyugat</i> történetében; írásművészetének jellegét; – tisztában van a <i>Nyugat</i> első nemzedéke tevékenységével, jelentőségével; – műelemzések során megismeri Babits jellemző lírai témáit, poétikai megoldásait és a <i>Jónás könyvét</i> ; – képes Babits-művek önálló értelmezésének megfogalmazására; – műismereti minimuma: <i>Esti kérdés, Ősz és tavasz között</i> és még egy-két műve (memoriter is) és a <i>Jónás könyve</i> ; – képessé válik a Babits-életmű jellemzőinek bemutatására (legalább négy lírai alkotás); a művei-	Tanulói tevékenységek szervezése pármunka, csoportmunka, prezentációkészítés listakészítés, rövid esszé, értelmezés, összehasonlítás, megbeszélés, vita, reflektálás	<i>Vizuális kultúra</i> : Babits-portrék. <i>Informatika</i> : adattárak és internetes közlés, (pl. a <i>Nyugat</i>). <i>Etika; filozófia</i> : filozófiai, etikai irányzatok és hatásuk	internetes hozzáférés vers CD-k, CD-lejátszó PowerPoint bemutató illusztrációk portrék film-részletek

gazdagsága <i>Esti kérdés, Ősz és tavasz között; ars poeticus alkotások A lírikus epilógja; Cigány a siralomházban; Csak posta voltál.</i> A választott művekhez kapcsolódó fogalmi ismeretek (pl. gyászdal, tárgyas költészet, ditirambus, könyörgésvers). <i>A Jónás könyve</i>, mint az ószövetségi példázat parafrázisa. Jónás és az Úr magatartása. Nyelvhasználati és hangnemi összetettség.	ről szóló vélemények, elemzések értelmezésére, kritikus befogadására; egy-egy szóbeli témakörben kijelölt feladat kifejtésére, memoriterek tolmácsolására			
Kulcsfogalmak/fogalmak	Bergsoni időszemlélet, próféta-ság, küldetésstudat, rájátszás.			

Tematikai egység/Fejlesztési cél	Életmű – Kosztolányi Dezső			Órakeret 11 óra
Előzetes tudás	Kosztolányi egy novellája és lírai alkotása(i), memoriterek.			
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár			
	Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, vetítővászon/interaktív tábla			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Törekvés a társadalmi, közösségi és egyéni konfliktusok szellemi hátterének megértésére, a morális gondolkodásra és ítéletalkotásra. A személyiség, az egyediség tisztelete, a közös emberi sorsból fakadó szolidaritás. Kosztolányi jellegzetes lírai témáira, poétikai megoldásaira összpontosító műelemzések. Kis- és nagyepikájából néhány jelentős darab értelmezése. A kreativitás, a képzelőerő, a képzettársítási képesség fejlesztése			
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési és munkaformák	Kapcsolódási pontok	Tan-eszközök
Kosztolányi Dezső életműve. Pályaszakaszok, életérzések, költői magatartásformák; világkép, művészet-felfogás (homo aestheticus); stílus-irányzatok (pl. impresszionizmus, exp-	A tanuló – ismeri az életmű főbb alkotói korszakait; Kosztolányi helyét, szerepét a magyar irodalom történetében; írásművészetének jellegét; – tisztában van a	Tanulói tevékenységek szervezése pármunka, csoportmunka, prezentációkészítés listakészítés, rövid esszé, értelmezés, összehasonlítás	<i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> urbanizáció, kulturális élet, sajtó. <i>Mozgókép-kultúra és média-</i>	internetes hozzáférés vers CD-k, CD-lejátszó PowerPoint bemutató illusztrációk portrék film-részletek

resszionizmus); viszonya az anyanyelvhez. Jellemző lírai tematika; hangnemek, műfajok, versciklusok (<i>A szegény kisgyermek panasza</i>); <i>Számadás</i>-kötet; kis- és nagyszerkezetek; ars poeticák; legalább 4 lírai alkotás, köztük: <i>Hajnali részegség</i>, <i>Halotti beszéd</i>, <i>Boldog szomorú dal</i>, <i>Hajnali részegség</i>, . Novellák (<i>A kulcs</i>, <i>Fürdés</i> stb.) és novellaciklusok (Esti Kornél-novellák). Egy Kosztolányi-regény (<i>Édes Anna</i>) elemző értelmezése, sok szempontú megközelítéssel, pl. műfaji változat; szerkezet, jellemábrázolás, elbeszéléstechnika, nézőpont, közlésformák, hangnemek, írói előadásmód; problematika.	<i>Nyugat</i> első nemzedéke tevékenységével, jelentőségével; – műelemzések során megismeri Kosztolányi jellemző lírai témáit, poétikai megoldásait; kis- és nagyepikájának néhány jelentős darabját; – képes lírai és epikai alkotások önálló értelmezésének megfogalmazására; – műismereti minimuma: Kosztolányi egy regénye és két novellája; lírai alkotásai (ált. isk. memoriter is), <i>Hajnali részegség</i>, <i>Halotti beszéd</i> és még egy-két műve (memoriter is); – képessé válik a Kosztolányi-életmű jellemzőinek bemutatására (legalább 4 lírai alkotás, egy regény, két novella alapján); a műveiről szóló vélemények, elemzések értelmezésére, kritikus befogadására; egy-egy szóbeli témakörben kijelölt feladat kifejtésére, memoriterek tolmácsolására.	megbeszélés, vita, reflektálás,	ismeret: Kosztolányi-művek filmes feldolgozásai. <i>Etika; filozófia</i>: filozófiai, lélektani irányzatok, pl. a freudizmus és hatása.	
Kulcsfogalmak/fogalmak	Versciklus, novellaciklus, példázat, lélektan.			

Tematikai egység/Fejlesztési cél	Magyar irodalom – a <i>Nyugat</i> és első nemzedéke, Juhász Gyula, Tóth Árpád	Órakeret 7 óra
---	--	-----------------------

Előzetes tudás	A klasszikus modernség néhány irányzata és alkotója, a századvég magyar irodalma.			
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár			
	Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, vetítővászon/interaktív tábla			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az európai és magyar irodalmi hagyományok és modernség irányainak összevetése, konfliktusai. A kozmopolitizmus és patriotizmus kérdés-felvetései. Annak felismerése, hogy a magyar kultúra sokszínű törekvések együttese.			
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési és munkaformák	Kapcsolódási pontok	Tan-eszközök
Juhász Gyula költészetének sajátosságai (pl. impresszionizmus, nosztalgia, emlékezés, legalább egy műve, pl. <i>Tiszai csönd</i> , <i>Milyen volt</i> ; életképszerűség, leíró jelleg, <i>Tápai lagzi</i> . Tóth Árpád lírájának jellemzői; tematikája, hangnemei, formái (magányélmény, elégtelenség, impresszionizmus stb., legalább egy-két műve, <i>Esti sugárkószorú</i>).	A tanuló – tudja a korban megismertetett stílusirányzatok, filozófiai, lélektani iskolák (Freud, Bergson) néhány jellemzőjét; – műismereti minimuma: Juhász Gyula egy műve, Tóth Árpád egy-két műve	Tanulói tevékenységek szervezése pármunka, csoportmunka, prezentációkészítés listakészítés, rövid esszé, értelmezés, összehasonlítás megbeszélés, vita, reflektálás	<i>Vizuális kultúra; ének-zene:</i> impresszionizmus, szimbolizmus, szecesszió más művészeti ágakban. <i>Filozófia:</i> életfilozófiák, időproblémák.	internetes hozzáférés képzőművészeti diasor, PowerPoint bemutató vers CD-k CD-lejátszó folyóiratok
Kulcsfogalmak/fogalmak	klasszikus modernség, szecessziós-szimbolista látásmód, tagoló vers, kötetkompozíció, ciklikus szerkesztés			

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Portré – Móricz Zsigmond		Órakeret 8 óra	
Előzetes tudás	Realista és naturalista epika, Móricz legalább egy műve, pl. <i>Hét krajcár</i> vagy <i>Légy jó mindhalálig/Pillangó/Árvácska</i>			
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár			
	Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, laptop, vetítővászon vagy interaktív tábla			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Annak felismerése, hogy a különböző élethelyzetek, emberi kapcsolatok ábrázolása mögött a nemzet sorsáért való aggodás húzódik. A paraszti létforma morális kérdései. Móricz helyének, alkotásmódja jellemzőinek megismertetése, alkotások több szempontú megközelítése; felkészítés önálló novellaelemzések megfogalmazására, megvitatására			
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési és munkaformák	Kapcsolódási pontok	Tan-eszközök

Móricz alkotásainak jellemzői, írásművészetének sajátosságai; naturalista és realista ábrázolásmódja. Tárgykörök, témák (pl. paraszti, dzsentrri; szegénység) és műfaji változatok (novella, elbeszélés, történeti példázat, idill-típusú regény stb.). Novelláinak világa (legalább két mű elemzése, pl. <i>Tragédia</i>, <i>Szegény emberek</i>, <i>Barbárok</i>). Egy Móricz-regény (pl. <i>Úri muri</i>, <i>Rokonok</i>, <i>Sárány</i>, <i>Az Isten háta mögött</i>) elemző értelmezése, sok szempontú megközelítéssel, pl. műfaji változat; szerkezet, jellemábrázolás, elbeszélés-technika, nézőpont, közlésformák, hangnemek, írói előadásmód; problematika (pl. vívódó hősök, dzsentrri-ábrázolás).	A tanuló – ismeri Móricz helyét a magyar epika történetében (<i>Nyugat</i>; népi írók mozgalma, <i>Kelet Népe</i>); alkotásmódjának jellemzőit; – képes néhány alkotásának sok szempontú megközelítésére, saját álláspont kifejtésére és adott szempontú, önálló műértelmezésre (novellaelemzések megfogalmazására); – lehetőséget kap beszámoló / könyvajánló készítésére egyéni olvasmányélménye alapján; – műismereti minimuma: Móricz egy regénye (házi olvasmány) és két novellája; – alkalmassá válik a művek értelmezéseinek kritikus befogadására; egy szóbeli érettségi témakör anyagának összeállítására és az abban megjelölt feladat kifejtésére	tanulói tevékenységek szervezése pármunka, csoportmunka, prezentációkészítés listakészítés, rövid esszé, értelmezés, összehasonlítás, megbeszélés, vita, reflektálás	<i>Mozgóképkultúra és médiaismeret:</i> Móricz-művek filmes, televíziós adaptációi (pl. <i>Pillangó</i>, <i>Égi madár</i>, <i>Rokonok</i>, <i>Barbárok</i>, <i>Árvácska</i>).	internetes hozzáférés filmfeldolgozások részletei hangoskönyvek illusztrációk festmények
Kulcsfogalmak/fogalmak	Realista és naturalista ábrázolásmód, népi írók mozgalma.			

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Világirodalom – avantgárd irányzatok; a magyar avantgárd	Órakeret 6 óra
Előzetes tudás	Stílusirányzatok a századfordulón.	
További feltételek	Személyi: művészettörténet tanár Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, vetítőtábla/interaktív tábla	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési	Modernség és hagyomány kérdésfelvetései a magyar avantgárd irodalomban. Mondandó és esztétikum harca.	

céljai	Annak belátása, hogy az új művészi jelenségek befogadásában nyitottság és kritikus szemlélet egyszerre szükséges. A 20. sz. eleji stílusirányzatok létrejöttének, a csoportok, programok szándékainak, esztétikai elveinek, poétikai megoldásainak feltárása. Dokumentumok megvitatása a magyar avantgárd sajátos helyzetéről, Kassák szerepéről.			
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési és munkaformák	Kapcsolódási pontok	Taneszközök	
Világirodalom – avantgárd irányzatok. Formabontás és formaépítés (közös tendenciák a stílusirányzatokban). Futurizmus, expresszionizmus, szürrealizmus: néhány szemelvény az egyes irányzatok dokumentumaiból, illetve néhány irodalmi alkotás (Marinetti, Majakovszkij; Apollinaire, Éluard műveiből). A jellemzően nem irodalmi irányzatok (kubizmus, konstruktivizmus, dada, stb.) néhány célkitűzése, formajegye. A magyar avantgárd sajátosságai, az aktivizmus programja; Kassák Lajos szerepe (egy-két művének ismerete, <i>Mesteremberek; A ló meghal...</i>	A tanuló – megismeri a 20. sz. eleji stílusirányzatok létrejöttét, a csoportok, programok szándékait, esztétikai elveit, poétikai megoldásait; – a magyar avantgárd sajátos helyzetét, Kassák szerepét.	Tanulói tevékenységek szervezése pármunka, csoportmunka, prezentációkészítés, listakészítés, rövid esszé, értelmezés összehasonlítás, megbeszélés, vita, reflektálás	<i>Vizuális kultúra; mozgóképkultúra és médiaismeret:</i> az avantgárd a képzőművészetekben (futurizmus, expresszionizmus, szürrealizmus, kubizmus, konstruktivizmus, dada); az expresszionista és szürrealista filmművészet.	internetes hozzáférés képzőművészeti, kultúrtörténeti diasorok, Power-Point- bemutató filmrészletek
Kulcsfogalmak/fogalmak	Avantgárd, futurizmus, expresszionizmus, szürrealizmus, aktivizmus, szabad vers, szimultanizmus, önműködő írás, képvers.			
	Év végi rendszerezés, értékelés			3 óra

Irodalom 12.

	Év eleji tájékoztatás	Órakeret 1 óra
Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Látásmódok: Karinthy Frigyes, Krúdy Gyula	Órakeret 8 óra
Előzetes tudás	Karinthy Frigyes: <i>Tanár úr kérem</i> , részlet; karcolat, paródia; esetleg: <i>Ezer-egyéjszaka</i> és Szindbád alakja.	
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár	

	Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, laptop, vetítővászon vagy interaktív tábla			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A nosztalgia és humor szerepe a műalkotásban és az ember önértelmezésében. A szereplőkkel, szituációkkal való azonosulás és mérlegelő kétség fejlesztése. Az alkotói életútra összpontosító bemutatás: Karinthy és Krúdy helye a korszakban; alkotás- és látásmódjuk jellemzői. Önálló tájékozódás, műválasztás, műértelmezések, összehasonlító elemzések.			
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési és munkaformák	Kapcsolódási pontok	Tan-eszközök
Karinthy kisepikájának jellemzői választott novella (pl. <i>A cirkusz; Találkozás egy fiatalemberrel; Barabbás</i>) és a <i>Tanár úr kérem</i> karcolatgyűjtemény darabjai alapján. Humorfelfogása (humoreszkjei). Irodalmi karikatúrák (néhány, már megismert szerző /mű és paródiája) az <i>Így írtok ti</i> szemelvényei alapján. Krúdy Gyula írói világa, egyéni hangja legalább egy Szindbád-novella alapján (pl. <i>Negyedik út, Ötödik út</i>); anekdotikusság, az idő és az emlékezés formaalkotó szerepe. A Krúdy-művek atmoszférájának, témáinak, alakjainak, motívumainak megidézése.	A tanuló – kijelöli Karinthy és Krúdy helyét a korszakban (újságírás; <i>Nyugatot</i>, illetve csoporthoz nem tartozás); – ismeri alkotás- és látásmódjuk jellemzőit; – képes néhány alkotás értelmezésére, műelemzések kritikus befogadására, saját álláspont kifejtésére és adott szempontú, önálló műmegközelítésre (pl. novellaelemzések megfogalmazására); – képessé válik összehasonlító elemzésekre (pár-novellák, pl. <i>A jó tanuló felel / A rossz tanuló felel</i>; ellentétesek, pl. <i>Magyar dolgozat / Röhög az egész osztály</i>); mű és paródiája összevetésére);	tanulói tevékenységek szervezése pármunka, csoportmunka, prezentációkészítés listakészítés, rövid esszé, értelmezés, összehasonlítás, megbeszélés, vita, reflektálás	<i>Mozgóképkultúra és médiaismeret</i>: Huszár Zoltán <i>Szindbádja</i>. Karinthy műveinek filmes adaptációi, műveinek előadóművészeti példái. <i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek</i>: urbanizáció, városi élet Budapesten.	internetes hozzáférés filmrészletek hangoskönyvek CD-k

	– műismeret: Karinthy (választható valamely műve); Krúdy egy novellája.			
Kulcsfogalmak/fogalmak	humor, paródia, karcolat, novellaciklus, hasonmásalak, nosztalgia			

Tematikai egység/Fejlesztési cél	Életmű – József Attila			Órakeret 10 óra
Előzetes tudás	József Attila: <i>Altató</i> ; <i>Betlehemi királyok</i> ; <i>Mama</i> (alsó tagozat, memoriter is); művek az 5–8. évfolyamról (memoriter is).			
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár			
	Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, laptop, vetítövászon vagy interaktív tábla			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Szerepköltészet és költői szerepek. Az esztétika hatása az önismeretre, a személyiség harmóniájának útjai. Igény és képesség az ízlés önálló fejlesztésére. Egyén és közösség viszonyrendszerének ellentmondásossága. Annak felismerése, hogy a társadalmi-szociális elkötelezettség és az egyénre vonatkozó lételelmzés egyszerre van jelen az életműben. Az életmű főbb alkotói korszakainak többféle megközelítésmódot alkalmazó megismertetése. József Attila helye, szerepe a magyar irodalom történetében; írásművészetének jellege. A komplex képek elemzése révén (is) a kreativitás, a képzelőerő, a képzettársítási képesség fejlesztése. Műelemzések: jellemző lírai témák, stílusirányzati jellemzők, poétikai megoldások feltárása. Felkészítés önálló versértelmezések megfogalmazására, vélemények, interpretációk befogadására.			
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési és munkaformák	Kapcsolódási pontok	Tanesszközök
József Attila életműve. Pályaszakaszok, életérzések, költői magatartásformák (<i>Tiszta szívvel</i> ; <i>Tudod, hogy nincs bocsánat</i>); világkép, költészetfelfogás <i>Ars poetica</i> ; <i>Thomas Mann üdvözlése</i> . Stílusirányzatok (pl. expresszionizmus, szürrealizmus, <i>Medáliák</i>) és stílustendenciák (pl. újnépesség) hatása. Jellemző lírai tematika (pl. <i>Külvárosi</i>	A tanuló – ismeri az életmű főbb alkotói korszakait; József Attila helyét, szerepét a magyar irodalom történetében; írásművészetének jellegét; – műelemzések során megismeri József Attila jellemző lírai témáit, poétikai megoldásait; – képes önálló versértelmezések megfogalmazására; – műismereti minimuma: 5-6 mű (8. évfolyamig, memóriaterekkel); valamint	tanulói tevékenységek szervezése pármunka, csoportmunka, prezentációkészítés listakészítés, rövid esszé, értelmezés, összehasonlítás megbeszélés, vita, reflektálás	<i>Informatika</i> : könyvtári és internetes tájékozódás József Attila dokumentumokról. <i>Ének-zene</i> : megzenésített költemények. <i>Etika; filozófia</i> : korabeli irányzatok és hatásuk; filozófiai kérdésfelvetések.	internetes hozzáférés vagy CD-lejátszó zenei-CD, verses CD-k, képek, illusztrációk, PowerPoint bemutató

<i>éj; Óda; Nem emel föl); gondolati költészet 1932–1934 között (pl. Téli éjszaka, Reménytelenül; A város peremén); kései költészet (közéleti, pl. Levegőt; A Dunánál; Hazám; szerelmi, pl. Nagyon fáj; tragikus önsors versek, pl. Karóval jöttél; Talán eltűnök hirtelen...).</i> Versszerkezetek, verstípusok, hangnemek, formák, témák, motívumok (pl. gyermek, éjszaka, külváros, büntudat) gazdagsága. Komplex költői képek (síkváltások). Hatása a későbbi költészetre (pl. Pilinszky, Nagy László). A választott művekhez kapcsolódó fogalmi ismeretek (pl. freudizmus, agitatív vers, szegényember-vers, szonett-koszorú).	<i>Külvárosi éj; Óda; Tudod, hogy nincs bocsánat és még 4-5 műve (memoriter is); – képessé válik az életmű jellemzőinek bemutatására (legalább 12 lírai alkotás alapján); a műveiről szóló vélemények, elemzések értelmezése, kritikus befogadására; egy-egy szóbeli témakörben kijelölt feladat kifejtésére, memoriterek tolmácsolására.</i>			
Kulcsfogalmak/fogalmak	komplex kép, síkváltás, szabad vers, létösszegzés, időszembesítés, önmegszólítás			

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Világirodalom – epikai és lírai törekvések a 20. században és a kortárs irodalomban	Órakeret 8 óra		
Előzetes tudás	Valóság és fikció, a büntelenség és bűnösség, létbe vetettség filozófiai kérdéseinek értelmezése Annak tudatosítása, hogy a modern korban ember és világ lehetőségeire, problémáira sokféle válasz születik, ezek megítélése és értékelése erkölcsi felelősséget igényel. A 20. századi irodalom néhány meghatározó tendenciájának megismertetése. Művek, műrészletek feldolgozása, alkotói nézőpontok, látásmódok, témák, történeti, kulturális kontextusok megvitatása. Az önálló olvasóvá válás támogatása, felkészítés a tanulói szerző- és műválasztásokra, a választott művek önálló feldolgozására és megosztására.			
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, laptop, vetítővászon vagy interaktív tábla			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Valóság és fikció, a büntelenség és bűnösség, létbe vetettség filozófiai kérdéseinek értelmezése Annak tudatosítása, hogy a modern korban ember és világ lehetőségeire, problémáira sokféle válasz születik, ezek megítélése és értékelése erkölcsi felelősséget igényel. A 20. századi irodalom néhány meghatározó tendenciájának megismertetése. Művek, műrészletek feldolgozása, alkotói nézőpontok, látásmódok, témák, történeti, kulturális kontextusok megvitatása. Az önálló olvasóvá válás támogatása, felkészítés a tanulói szerző- és műválasztásokra, a választott művek önálló feldolgozására és megosztására.			
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési és munkaformák	Kapcsolódási pontok	Tan-eszközök
Epikus művek (szemelvények, részletek a kis- és nagyepikából) pl. Kafka <i>Az átváltozás</i> ; Thomas Mann <i>Mario és a varázsló</i> ; Bulgakov: <i>A Mester és Margarita</i> ; Camus: <i>Közöny</i> , Hemingway: <i>Az öreg halász és a tenger</i> A választott szerzők jellemző tematikája, kérdésfelvetése; formanyelvi, szóhasználati sajátosságai. Művek és adaptációik összevetése.	A tanuló – megismeri a 20. századi irodalom néhány meghatározó tendenciáját; – ismer néhány jellemző, jelentős 20. századi epikus művet, részletet (pl. Bulgakov, Camus, Faulkner, Hemingway, Kafka, Thomas Mann és kortárs szerzők epikai és lírai alkotásait; – ismeri egy kiemelkedő lírikus portréját, egy-két művét (pl. T. S. Eliot);	tanulói tevékenységek szervezése pármunka, csoportmunka, prezentációkészítés listakészítés, rövid esszé, értelmezés, összehasonlítás, megbeszélés, vita, reflektálás	<i>Mozgóképkultúra és médiaismeret</i> : filmes feldolgozások	Internetes hozzáférés filmes feldolgozások, filmrészletek, verses CD-k

Lírai alkotások (szemelvények, részletek). Legalább egy lírikus látásmódja egy-két művének elemző megközelítésével (T. S. Eliot). A választott szerzőkhöz, művekhez kapcsolódó fogalmi ismeretek (pl. intellektuális költészet, mitologizálás, mítoszregény, dokumentum-irodalom, parabola, egzisztencializmus).	– képes önálló műértelmezések megfogalmazására; lehetőséget kap saját olvasmányélményeinek előadására (műbemutató / ajánlás).			
Kulcsfogalmak/fogalmak	neoavantgárd, posztmodern, családregegy, objektív líra, vezérmotívum, montázstechnika, abszurd			

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Színház- és drámatörténet – a 20. századi és a kortárs drámai irodalom néhány törekvése		Órakeret 6 óra	
Előzetes tudás	Csehov és még egy 19. század végi szerző dramaturgiája.			
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár			
	Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, laptop, vetítővászon vagy interaktív tábla			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A színházi hatásrendszer befogadása. A társadalmi, közösségi és egyéni konfliktusok háttérének megértése, a morális gondolkodás és ítéletalkotás kortárs műveken elemzése során. Annak elfogadása, hogy a művekben megjelenített konfliktusok átélése, megítélése segítséget ad a saját életproblémák felismerésében és megoldásában. A színház és a dráma alakulása, jellegzetes tendenciák. A drámai történetmondás sajátosságai. Színház és dráma kapcsolata.			
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési és munkaformák	Kapcsolódási pontok	Tan-eszközök
A 20. századi és/vagy a kortárs drámai irodalom egy-két jellemző tendenciája (pl. az epikus dráma, abszurd dráma, egzisztencialista dráma, groteszk színház, amerikai drámai irodalom köréből). Szemelvények, rész-	A tanuló – megismeri a 20. századi és/vagy kortárs dráma és színház néhány jellemző tendenciáját; – elemez egy-két jelentős 20. századi vagy kortárs alkotást, újításainak (vagy a hagyomány és újítás kettősségének) figyelembevételével; be-	tanulói tevékenységek szervezése pármunka, csoportmunka, prezentációkészítés, listakészítés, rövid esszé, értelmezés összehasonlítás, megbeszélés, vita, reflektálás	<i>Dráma és tánc</i> : színház-történet, színházművészet	dráma-előadások részletei színpadképek Power-Point bemutató

letek drámai művekből, pl. Brecht <i>Kurácsi mama</i> A választott szerzőkhöz, művekhez kapcsolódó fogalmi ismeretek (pl. epikus színház, elidegenítő effektusok, song, tézisdráma, abszurd dráma, példázatosság, groteszk komédia, paradoxon).	mutatja dramaturgiájuk sajátosságait; – megismer néhány álláspontot a művek értelmezéséhez; – lehetőség szerint megtekint egy színházi előadást/ felvételét, és közös elemzéssel értékeli az adott interpretációt; – lehetőség szerint kidolgoznak egy-egy jelenetet az elemzett művekből; – alkalmassá válik a művek értelmezéseinek kritikus befogadására.			
Kulcsfogalmak/fogalmak	Epikus színház, abszurd dráma.			

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Portré – Radnóti Miklós		Órakeret 5 óra	
Előzetes tudás	Radnóti egy-két műve, köztük: <i>Nem tudhatom</i> (memoriter is). Klasszicizálás, antikvitás; idill, tragikum; az ekloga műfajának története.			
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár			
	Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, laptop, vetítővászon vagy interak- tív tábla			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Radnóti egy-két műve, köztük: <i>Nem tudhatom</i> (memoriter is). Klasszicizálás, antikvitás; idill, tragikum; az ekloga műfajának története.			
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Pedagógiai eljá- rások, módsze- rek, szervezési és munkaformák	Kapcsolódá- si pontok	Tan- eszkö- zök
Radnóti Miklós port- réja. Életút és életmű egy- sége (haláltudat, munkaszolgálat, lá- gervers; idill és tra- gikum). A kor jel- lemzői (<i>Járkálj csak, halálraitélt!</i>), Rad- nóti tragédiája és költői magatartás- formái (jóság, tilta- kozás, lázadás, em- lékezés, emberség, hazaszeretet, hitvesi költészet, <i>Tétova</i>	A tanuló – tisztában van Rad- nóti életművének jellegével; a költő helyével, szerepével a magyar irodalom történetében; Vergili- us rá tett hatásával; – felismeri jellemző műfajait, versformáit; – műismereti mini- muma: <i>Nem tudha- tom, Hetedik ecloga</i> és még két műve; – Radnóti kapcsán alkalmassá válik leg-	tanulói tevékenysé- gek szervezése pármunka, cso- portmunka, prezentációkészí- tés listakészítés, rövid esszé, értelme- zés, összehasonlítás, megbeszélés, vita, reflektálás	<i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> munkaszolgálat, munkatábor. <i>Földrajz:</i> em- lékhelyek, Rad- nóti életének, sorsának hely- színei	interne- tes hoz- záférés vagy CD- lejátszó verses CD-k térké- pek, emlék- helyek

<i>óda</i>, Jellemző műfajok, témák, életérzések költészetében; műveinek formai és stílusa sajátosságai (avantgárd, szabad vers, klasszicizálás stb.). Eklogaciklusa (a <i>Hetedik ecloga</i> és legalább még egy mű alapján <i>Nyolcadik ecloga</i>. A <i>Tajtékos ég</i> és a bori notesz <i>Razglednicák</i>).	alább 4 alkotásának és a műveiről szóló véleményeknek, elemzéseknek az értelmezésére; egy-egy szóbeli témakör kifejtésére; memoriterek tolmácsolására.			bemutató Power-Point bemutató
Kulcsfogalmak/fogalmak	eklogaciklus, idill és tragikum, razglednica			

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Portrék – Szabó Lőrinc, Márai Sándor, Pilinszky János, Weöres Sándor, Ottlik Géza		Órakeret 15 óra	
Előzetes tudás	A 20. századi magyar irodalom néhány jelentős szerzőjének már megismert életműve vagy portréja.			
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár			
	Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, laptop, vetítővászon vagy interaktív tábla			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az erkölcs, egyén és közösség viszonyának kérdései lírai és prózai alkotásokban. Annak belátása, hogy a magyar irodalom sokféle művészi törekvés egysége. A lírai beszédmód változatainak értelmezése; a korszakra és az egyes alkotókra jellemző beszédmódok feltárása, néhány jellegzetes alkotás összevetése. A kreativitás, a képzelőerő, a képzettársítási képesség fejlesztése. Az önálló olvasóvá válás támogatása, felkészítés a tanulói szerző- és műválasztásokra, a választott művek önálló feldolgozására és megosztására.			
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési és munkaformák	Kapcsolódási pontok	Tan-eszközök
Szabó Lőrinc költészetének jellege, pl. a Lóci-versek, <i>Az Egy álmai</i> ; a <i>Semmiért egészen</i> és versciklusainak (pl. a <i>Tücsökzene</i>) néhány darabja alapján. Weöres Sándor	A tanuló – tisztában van az adott 20. századi szerzők életművének jellegével; az alkotók helyével, szerepével a magyar irodalom történetében; – műismereti minimum: Szabó L., Weöres S. (ált.	tanulói tevékenységek szervezése pármunka, csoportmunka, prezentációkészítés listakészítés, rövid esszé, értelmezés, összehasonlítás, megbeszélés, vita,	<i>Mozgóképkultúra és médiismeret</i> : Bódy Gábor: <i>Psyché</i> . <i>Informatika</i> : adattárak, honlapok, önálló tájékozódás pl. a Márai-és az	internetes hozzáférés verses CD-k, CD-lejátszó, hangoskönyvek filmrészletek

költészetének tematikus és formai változatossága (<i>Rongyszőnyeg</i> alapján); gondolati költészete; szerepversei, stílusutánzatai (pl. a <i>Psyché</i> szemelvényei). Pilinszky János világlátásának tükröződése költészetében; alkotásmódjának, poétikai megoldásainak, motívumainak sajátosságai (a <i>Harmadnapon</i> és még egy műve alapján, <i>Négysoros</i>, <i>Harbach 1944</i>, <i>Apokrif</i> stb.). Márai Sándor életműve néhány epikus szemelvény alapján (<i>Egy polgár valomásai</i>; ; esszé-részlet (pl. <i>Füves könyv</i>) és lírai alkotás (<i>Halotti beszéd</i>) alapján; az emigráns lét-helyzet hatása. Ady Endre publicisztikájából részlet (pl. Ismeretlen Korvin-kódex margójára, Kosztolányi Dezső esszérészlet (pl. <i>Ábécé a fordításról és ferdítésről</i>), Illyés Gyula esszérészlet <i>Puszták népe</i> Ottlik Géza: <i>Iskola a határon</i> – sok szempontú regényértelmezés. A választott szer-	isk. is); Szabó Lőrinc egy-két műve, Weöres Sándor egy-két műve; Pilinszky János <i>Harmadnapon</i> és még egy műve; – választhat: Márai Sándor egy-két alkotása; Ottlik Géza egyik műve; – a szerzők kapcsolatán alkalmassá válik a műveikről szóló véleményeknek, elemzéseknek az értelmezésére; egy-egy szóbeli témakör kifejtésére (érett-ségi követelményrendszer); memoáriterek tolmácsolására.	reflektálás	Ottlik- kultuszról	
---	--	-------------	--------------------	--

zökhöz, művek-hez kapcsolódó fogalmi ismeretek.				
Kulcsfogalmak/fogalmak	szerepvers, stílusutánpótlás, négyesoros			

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Látásmódok – Illyés Gyula, Németh László, Örkény István, Nagy László			Órakeret 12 óra
Előzetes tudás	Képesség lírai, epikai művek, drámák értelmezésére, önálló feldolgozására.			
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár			
	Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, laptop, vetítővászon vagy interaktív tábla			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az önálló olvasóvá válás támogatása, felkészítés a tanulói szerző- és műválasztásokra, a választott művek önálló feldolgozására, értelmezésére és a kapcsolatos vélemények megosztására. Annak felismerése, hogy az írói-költői felelősség, szociális-társadalmi együttérzés változatos módon, műfajban és tematikában szólalhat meg. Szerzők több szempontú bemutatása, életművük jellege, szerepük a magyar irodalomban. Téma, hangneme, beszédhelyzet és műfaj összefüggéseinek megfogalmazása néhány jellegzetes példán. Egy-egy mű korabeli és mai hatása (pl. <i>Egy mondat a zsarnokságról</i> ; egyperces novellák).			
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési és munkaformák	Kapcsolódási pontok	Tananyagok	
Illyés Gyula lírájának sajátosságai az <i>Egy mondat a zsarnokságról</i> és más műve alapján (pl. <i>Bartók, Koszorú</i>); az irodalmi szociográfia műfaja, l. <i>Puszták népe</i> (részletek). Németh László egy regénye (pl. <i>Iszony</i>) vagy egy drámája (<i>Villámfény</i>) Nagy László költői világa, alkotásmódja (pl. népiesség, hosszú népdalok, mondtázstechnika, kép-	A tanuló – tisztában van az adott 20. századi szerzők életművének jellegével; az alkotók helyével, szerepével a magyar irodalom történetében; – műismereti minimuma: Illyés Gyula egy műve; – továbbá választhat: Németh László egy műve; Örkény István néhány műve; Nagy László egy-két műve; esszé-részlet Illyés Gyula, Németh László műveiből; – a szerzők kap-	tanulói tevékenységek szervezése pármunka, csoportmunka, prezentációkészítés listakészítés, rövid esszé, értelmezés, összehasonlítás, megbeszélés vita, reflektálás	<i>Mozgókép-kultúra és médiaismeret</i> : Örkény műveinek filmes adaptációi. <i>Informatika</i> : internetes közlés, adattárak –önálló tájékozódás	internetes hozzáférés vagy CD-lejátszó, verses CD-k, filmrészletek

rendszer, portrévers, képvers) egy-két műve alapján (<i>Ki viszi át a szerelmet; József Attila!; Menyegző</i>). Örkény István groteszk látásmódja néhány egyperces novella és / vagy a <i>Tóték</i> alapján. A választott szerzőkhöz, művekhez kapcsolódó fogalmi ismeretek.	csán alkalmassá válik a műveikről szóló véleményeknek, elemzéseknek az értelmezésére; egy-egy szóbeli témakör kifejtésére (érettégi követelményrendszer); memoriterek tolmácsolására.			
Kulcsfogalmak/fogalmak	Népi írók mozgalma, irodalmi szociográfia, hosszúúnék, portrévers, képvers, groteszk látásmód, egyperces novella.			

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Művelődéstörténeti, irodalomtörténeti tájékoztató – Portrék, látásmódok a 20. század magyar irodalmából (választható szerzők, művek)		Órakeret 8 óra	
Előzetes tudás	A 20. századi magyar irodalom jellemzői (életművek, portrék, látásmódok).			
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár			
	Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, laptop, vetítővászon vagy interaktív tábla			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az önálló olvasóvá válás támogatása, felkészítés a tanulói szerző- és műválasztásokra, a választott művek önálló feldolgozására, értelmezésére és a kapcsolatos vélemények megosztására. A magyar irodalom sokféleségének, határokon átnyúló egységének megbecsülése. Művelődéstörténeti és irodalomtörténeti tájékoztató, irányzatok, csoportok, szerzők sajátosságai. A 20. század különböző korszakainak kulturális, irodalmi törekvései. Különböző típusú, terjedelmű és műfajú epikai, lírai művek, továbbá esszék elemzése, értelmezése.			
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési és munkaformák	Kapcsolódási pontok	Tan-eszközök
Választás alapján művek, szemelvények 20. századi: – szépprózai alkotásokból, pl. Gion Nándor, Mészöly Miklós, Nyíró József (pl. <i>Úz Bence</i> , <i>Kopjafák</i>), Szabó Magda (pl. <i>Abigél</i>), Sánta Ferenc (pl. <i>Sokan vol-</i>	A tanuló – tisztában van a választott 20. századi szerzők életművének jellegével; az alkotók helyével, szerepével a magyar irodalom történetében; – megismeri a század irodalmának néhány törekvését,	tanulói tevékenységek szervezése pármunka, csoportmunka, prezentációkészítés listakészítés, rövid esszé, értelmezés, összehasonlítás megbeszélés, vita, reflektálás	<i>Informatika:</i> internetes közlés, irodalmi adattárak és honlapok.	film-feldolgozások részletei verses CD-k, internetes kapcsolat vagy CD-lejátszó

tunk), Sütő András műveiből; - lírikusok munkásságából, pl. Áprily Lajos, Dsida Jenő, Nemes Nagy Ágnes, Orbán Ottó, Sinka István, Szilágyi Domokos egy-két műve; – értekező prózai művekből, esszékből, pl. Nemes Nagy Ágnes, Szerb Antal és mások műveiből, például Szabó Dezső Adyról írt esszéiből. Művelődés- és irodalomtörténeti tájékozódás: a nemzeti konzervatív irodalom, a népi írók mozgalma, a határon túli és emigráns irodalom. A választott szerzőkhöz, művekhez kapcsolódó fogalmi ismeretek.	sajátosságát (nemzeti konzervatív irodalom, népi írók mozgalma, határon túli magyar és emigráns irodalom); – választhat műelemzést / műajánlást egyéni olvasmányélményei alapján; – a szerzők kapcsán alkalmassá válik a műveikről szóló véleményeknek, elemzéseknek az értelmezésére; egy-egy szóbeli témakör kifejtésére, memoriterek tolmácsolására.			
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Művelődéstörténet, irodalomtörténet, nézőpont, nézőpontváltás, nemzeti konzervatív irodalom, parabola, intertextualitás; költői attitűd, költői szerep; Kárpát-medencei, erdélyi irodalom; emigráns irodalom; „ötágú síp”.			

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Portrék, látásmódok a kortárs irodalomból (választható szerzők, művek)	Órakeret 10 óra
Előzetes tudás	A 20. és 21. századi magyar irodalom tendenciái	
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár	
	Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, laptop, vetítővászon vagy interaktív tábla	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az önálló olvasóvá válás támogatása, felkészítés a tanulói szerző- és műválasztásokra, a választott művek önálló feldolgozására, értelmezésére és a kapcsolatos vélemények megosztására. Annak a belátása, hogy a kortárs törekvések megismerése segíti a körülöttünk levő világ megértését és megítélését. Kortárs irodalom: a tájékozottság növelése, az eligazodás támogatása; a fogalmi műveltség bővítése. Kortárs alkotások értelmezése, a művekről szóló vélemények, elemzések mérlegelése. A kortárs irodalmi élet több szempontú bemutatása. Kertész Imre <i>Sorstalanság</i> című regényének fel-	

	dolgozása. Az elektronikus tömegkommunikáció és az irodalom kölcsönhatásának új jelenségei.			
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési és munkaformák	Kapcsolódási pontok	Tan-eszközök
Szemelvények a kortárs szépprózai alkotásokból, lírai művekből, esszéirodalomból. A kortárs dráma és színház világa (egy választott mű elemzése). Irodalmi díjak és díjazottak (a Nobel-díjas: Kertész Imre <i>Sorstalanság</i> című regénye). Kortárs irodalmi élet. A választott szerzőkhöz, művekhez kapcsolódó fogalmi ismeretek. Petri György költészete, Kányádi Sándor költészete Varró Dániel költészete Tájékozódás az irodalmi és könyvtári adatbázisok, blogok, kritikai folyóiratok között. Önálló olvasmányválasztás szempontjai, indoklása, értékelése, mások szempontjainak értelmezése.		tanulói tevékenységek szervezése pármunka, csoportmunka, prezentációkészítés, listakészítés, rövid esszé, értelmezés, összehasonlítás, megbeszélés, vita, reflektálás	<i>Mozgókép-kultúra és média-ismeret:</i> az elektronikus tömegkommunikáció és az irodalom kölcsönhatásának új jelenségei. <i>Informatika:</i> a digitális közlés példái.	internetes hozzáférés drámák filmfeldolgozásai - részletek, kritikai folyóiratok, internetes irodalmi lapok, blogok irodalmi díjak
Kulcsfogalmak/fogalmak		kortárs nyilvánosság, nyomtatott és internetes folyóiratok, hangoskönyv, digitális közlés		

Tematikai egység/ Fejlesztési cél		Regionális kultúra		Órakeret 2 óra	
Előzetes tudás		A választott tárgyhoz kapcsolódó irodalmi ismeretek.			
További feltételek		Személyi: magyar szakos tanár			
		Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, laptop, vetítővászon vagy interaktív tábla			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai		Azonosulás a szűkebb-tágabb tájegység történeti és jelenkori értékeivel, a regionális kötődés erősítése. Irodalmi emlékhelyek, nemzeti identitás. Eligazodás, tudás- és tapasztalatszerzés a tájegység/település/kerület/iskola stb. kulturális, irodalmi hagyományairól, irodalmi emlékhelyeiről.			
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési és munkaformák	Kapcsolódási pontok	Tan-eszközök	
A régió, tájegység, település, kerület, iskola kulturális, irodalmi, múltbeli és jelen hagyományai: a Győri Nemzeti Színház, Műhely folyóirat, a választott tárgyhoz kapcsolódó fogalmi ismeretek.		A tanuló – tisztában van a tájegység / település / kerület / iskola stb. kulturális, irodalmi hagyományaival, – ismer irodalmi emlékhelyeket; a tematika kapcsán alkalmassá válik egy szóbeli témakör kifejtésére (érettségi követelményrendszer).	tanulói tevékenységek szervezése pármunka, csoportmunka, prezentációkészítés listakészítés, rövid esszé, értelmezés, összehasonlító megbeszélés, vita, reflektálás	Vizuális kultúra; hon és népismeret; földrajz; történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: régió, tájegység, történelmi emlékezet, hagyomány.	internetes hozzáférés ismertetőfüzetek szórólapok, kiadványok emlékhelyekről múzeumokról, ismertetőfilmek, színházi ismertető, helyi irodalmi lapok, folyóiratok
Kulcsfogalmak/fogalmak		régió, regionalitás, hagyomány, kisebbség, nemzetiség, folklór, az irodalom „földrajza”, interkulturalitás, kulturális emlékezet			

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Az irodalom határterületei	Órakeret 4 óra
Előzetes tudás	Népköltészet, műköltészet, alkalmi költészet. Szórakoztató irodalom, slágerszöveg.	
További feltételek	Személyi: magyar szakos tanár	
	Tárgyi: internetes hozzáférés, projektor, vetítővászon/interaktív tábla	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Igény és képesség erősítése az ízlés önálló, tudatos fejlesztésére. Felismerése annak, hogy az irodalom többféle regiszter magában foglal; a köztük való választás esztétikai-erkölcsi igényességet is jelent. Az esztétikai és művészeti tudatosság alakítása, fejlesztése. Az irodalmi-	

		ság változó fogalmának áttekintése, példákkal. Több szempontot érintő megbeszélés az ízlésről, annak kontextusairól, alakulásáról. A művészet kultúraalkotó szerepének megfigyelése. Más kultúrák megismerésének igénye. Az érvelő képesség, a retorikai tudás továbbfejlesztése. Példával való bizonyítása, hogy az irodalom egyrészt folyamatos, másrészt történetileg változó hagyomány.		
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési és munkaformák	Kapcsolódási pontok	Taneszközök
A szórakoztató irodalom típusai, hatáskeltő eszközei és sajátos műfajainak jellemzői (pl. fantasy-irodalom, detektívregény, sci-fi, lektűr; dalszöveg). Az irodalom filmen; filmes feldolgozások: Baz Luhrmann: Rómeó + Juliet, Szabó István: Rokonok, Fábry Zoltán: Tóték Film- és könyvsikerek, divatjelenségek. Az irodalmi ismeretterjesztés főbb nyomtatott és elektronikus műfajai. A választott témához kapcsolódó fogalmi ismeretek.		tanulói tevékenységek szervezése pármunka, csoportmunka, prezentációkészítés listakészítés, rövid esszé, értelmezés, összehasonlítás megbeszélés, vita, reflektálás	<i>Vizuális kultúra:</i> kortárs művészet. <i>Mozgóképkultúra és médiaismeret:</i> filmes feldolgozások mediatizált kultúra. <i>Ének-zene:</i> a zene fogyasztásának jelenségei, zenei szubkultúrák. <i>Társadalomismeret:</i> a kulturális fogyasztás társadalmi jellemzői; értékviták.	internetes hozzáférés zenei CD-k, CD-lejátszó PowerPoint bemutató illusztrációk képregények filmrészletek elektronikus-újságok, szövegrészletek, regények
Kulcsfogalmak/fogalmak		ízlés, értelmezés, szórakoztatás, populáris kultúra, kultusz, divat, irodalmi ismeretterjesztés, digitális kultúra, (filmes) adaptáció.		
		Rendszerező áttekintés		
		7 óra		

Magyar nyelv

11. évfolyam

Tematikai egység címe	Órakeret	
	helyi	keret
Év eleji tájékoztatás	1 óra	
Nyelv és társadalom	9 óra	9
Retorika	13 óra	12
Kommunikáció	4 óra	4
Szövegalkotás	7 óra	7
Áttekintés, év végi értékelés	2 óra	
Az összes óraszám	36 óra	

12. évfolyam

Tematikai egység címe	Órakeret	
	helyi	keret
Év eleji tájékoztatás	1 óra	
Általános nyelvészeti ismeretek	4 óra	4
Pragmatikai ismeretek	7 óra	7
Nyelvtörténet	8 óra	8
Ismeretek a nyelvről	9 óra	9
Év végi értékelés	1 óra	
Az összes óraszám	30 óra	

11. évfolyam

	Év eleji tájékoztatás	Órakeret 1 óra
Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Nyelv és társadalom	Órakeret 9 óra
Előzetes tudás	A személyes és a tömegkommunikációval kapcsolatos ismeretek, nyelvi tudatosság, egyéni nyelvhasználat, stílusrétegek.	

A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A nyelvhasználat társadalmi jelenségként való szemlélete. A vitakészség, a meggyőző érvelés fejlesztése: ismeret és véleményalkotás a nyelvtervezés néhány alapvető kérdéséről (nyelvvédelem és nyelvművelés). Nyelvi tudatosság növelése: a saját és a közvetlen környezet nyelvhasználatának azonos és eltérő vonásainak, valamint nyelvjárási szövegek jellemzőinek megfigyelése. Rendszerező, szintetizáló képesség fejlesztése: a tömegkommunikáció, valamint az információs társadalom nyelvhasználatra gyakorolt hatásának megfigyelése, érvek, adatok értelmezése.
---	--

Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Fejlődési irányok, változások a mai magyar nyelvben. Nyelvi sokszínűség, nyelvi tolerancia. Nyelvünk helyzete a határon túl. Hazánkban élő nemzetiségek nyelvhasználata. A nyelvi tervezés elvei és feladatai. A nyelvművelés fogalma, kérdései, feladata, színterei; a nyelvi norma. A nyelvváltozatok rendszere, a vízszintes és függőleges tagolódásuk. A köznyelv jellemzői, használati területe. A nyelv társadalmi tagolódása szerinti csoportnyelvek, azok jellemző használati köre, szókincse. A szleng és az argó fogalma, kialakulásuk, jellemző előfordulásuk, funkciójuk. A nyelv területi tagolódása: a leggyakoribb nyelvjárásaink jellemzői, területi megjelenésük, a regionális köznyelv jellemzői. A határon túli magyar nyelvhasználat főbb adatai, tendenciái, a kétnyelvűség, kettősnyelvűség, kevert nyelvűség kérdései. A nyelvváltozatot bemutató nyomtatott és elektronikus források (pl. szótárak, kézikönyvek, adatbázisok, honlapok) tanulmányozása. A tömegkommunikáció, valamint az információs társadalom hatása a nyelvhasználatra.		<i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> történelmi nemzetiségek, bevándorló magyarság, szórványmagyarság kialakulásának történelmi, társadalmi okai, tendenciái. <i>Mozgókép-kultúra és médiaismeret:</i> az információs társadalom, mediatizált nyelvhasználat. <i>Földrajz:</i> a nyelv területi tagolódása.
Kulcsfogalmak/fogalmak	Nyelvi tervezés, nyelvpolitika, nyelvművelés, nyelvtörvény, norma. Nyelvváltozat. Vízszintes és függőleges tagolódás (standard köznyelv, társalgási nyelv, irodalmi nyelv, dialektus, szociolektus). Nyelvjárás, regionális köznyelv, tájszó. Csoportnyelv, szaknyelv, hobbinyelv, rétegnyelv. Szleng, argó. Kettősnyelvűség, kétnyelvűség, kevert nyelvűség.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Retorika	Órakeret 13 óra
Előzetes tudás	A kommunikációs funkciók ismerete, alkalmazása. Érvelő szövegek értelmezése és alkotása. Stilisztikai és jelentéstani ismeretek. Kulturált véleménynyilvánítás.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A klasszikus retorika alapfogalmainak megismertetése, ezek alkalmazása a tanulók életével, mindennapjaival összefüggő nyilvános megszólalásokban. A hatásos érvelés technikájának, a legfőbb érvelési hibáknak a megismertetése. Önálló beszéd megírásához, annak a hatásos előadásához szükséges nyelvi, gondolkodási képességek fejlesztése.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
A kulturált vita, véleménynyilvánítás gyakorlása. A szónok tulajdonságai, feladatai. A szónoki beszéd kommunikációs funkciói. A beszéd felépítése, a beszéd megszerkesztésének menete az anyaggyűjtéstől a megszólalásig. Az érv felépítése. Az érvelés logikája, technikája; az érvek elrendezése. Az érvelési hibák. A cáfolat módszerei. A kiselőadás és a vizsgafelelet felépítése. A hatásos előadásmód eszközei. Az előadás szemléltetésének módjai: bemutatás, prezentáció stb. A hatásos meggyőzés és véleménynyilvánítás nyelvi (mondat- és szövegfonetikai eszközök) és nem nyelvi kifejezésbeli eszközei a különféle szövegműfajokban, az audiovizuális és multimédiás közlés különböző formáiban. A hivatalos felszólalás, hozzászólás gyakorlása különböző helyzetekben. Monologikus szöveg (előadás, beszéd) és memoriter kifejező tolmácsolása.		<i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> antik szónokok, neves magyar szónoklatok (pl. Kölcsey, Kossuth, Deák). Közéleti megnyilatkozások retorikája. <i>Mozgókép-kultúra és médiaismeret:</i> a meggyőzés, befolyásolás, a hatás eszközei. <i>Dráma és tánc:</i> a színpadi beszéd retorikai elemei, klasszikus monológok értelmezése. <i>Matematika:</i> bizonyítás, érvelés, cáfolat.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Retorika, szónok, szónoklat, beszéd fajta (bemutató, tanácsadó, törvényszéki), alkalmi beszéd, meggyőző szövegműfaj (vita, ajánlás). Szónoklat, bevezetés (az érdeklődés felkeltése, a jóindulat megnyerése, ténamegjelölés), elbeszélés, érv, cáfolat, befejezés (összefoglalás, kitekintés). Érv, tétel, bizonyítás, összekötőelem. Érvelés, indukció, dedukció.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Kommunikáció	Órakeret 4 óra
Előzetes tudás	Gyakorlott, tudatos szóbeli kommunikáció.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A különböző kommunikációs színtereknek és helyzeteknek megfelelő nyelvi és nem nyelvi jelek használata. Az egyes helyzetek által megkívánt formák megsértésének dekódolása, a szándék felismerése, megfelelő kezelése. A kommunikációs zavarok felismerésére és feloldására néhány taktika elsajátítása. A manipulációs szándékok felismerése.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Tájékozottság különféle beszédhelyzetek megítélésében; megfelelő stílus és magatartás megtalálása ismeretlen kommunikációs helyzetben is. Kommunikációs zavarok felfedezése, elhárítása. A mindennapi társalgásban, a nyilvános kommunikációs színtereken, valamint az internetes felületeken előforduló manipulációs szándékok, hibás következtetések felismerése. A reklámok, internetes felületek verbális és nem verbális közlési szándékának felismerése.		<i>Mozgóképkultúra és médiaismeret:</i> reklám, meggyőzés, manipuláció. <i>Vizuális kultúra:</i> képi közlés. <i>Dráma és tánc:</i> szituációk, dialógusok értelmezése.
Kulcsfogalmak/fogalmak	Kommunikációs zavar. Manipuláció.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Szövegalkotás	Órakeret 7 óra
Előzetes tudás	A kommunikációs céloknak megfelelő papíralapú és elektronikus szövegalkotás. A papíralapú és számítógépes jegyzetelés technikájának, módjainak ismerete. Az elbeszélés, jellemzés, vélemény, esszé formai és tartalmi jellemzőinek ismerete. A kommunikációs célnak, műfajnak, címzettnek, kontextusnak megfelelő stíluszeszközök alkalmazása.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Gondolkodásfejlesztés, az önkifejezés fejlesztése: a papíralapú és elektronikus szövegek eltérő és hasonló jellemzőinek megfigyelése. A szövegalkotási képesség fejlesztése: a megismert szövegtípusokban a közlés céljának, a helyzetnek megfelelő stílusban történő szövegalkotás. Esszéírási gyakorlatok.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Lényegre törő, világos fölépítésű, információban gazdag, kifejtett szöveg alkotása a tájékoztató, érvelő, meggyőző, vitázó közlésformák valamelyikében (pl. digitális formában, multimédiás kiegészítésekkel). Kreatív gyakorlatok a mondat- és szövegszerkezet stiláris lehetőségeinek, a szavak hangulatának, stílusértékének, nyelvrétegbeli stiláris különbségének figyelembevételével. Az érvelő esszé szerkezete.		<i>Informatika:</i> szövegszerkesztési, könyvtárhasználati, információkeresési ismeretek.
Kulcsfogalmak/fogalmak	Szövegalkotás, szövegszerkesztés, érvelő esszé.	
	Áttekintés, év végi értékelés	2 óra

12. évfolyam

	Év eleji tájékoztató	Órakeret 1 óra
Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Általános nyelvészeti ismeretek	Órakeret 4 óra
Előzetes tudás	Kommunikáció, jelentéstan.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A rendszerező, szintetizáló képesség fejlesztése: általános, összefoglaló ismeretek a nyelvről, a nyelv és az ember viszonyáról.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Az ember mint nyelvhasználó lény; a nyelv, a kommunikáció és az ember elválaszthatatlan egysége. A nyelv mint jelrendszer, a nyelv mint a gondolkodás része. A nyelvek egyező és eltérő tulajdonságai, nyelvtipológia, főbb nyelvtípusok és jellemzőik (az anyanyelvhez és más, tanult, ismert nyelvek jellemző tulajdonságainak összehasonlító megfigyelése). Nyelvi identitás. Korlátozott kódú nyelvek: gesztusnyelvek, jelnyelvek.	<i>Idegen nyelvek:</i> nyelvtípus, kommunikáció, nyelvi tolerancia. <i>Vizuális kultúra:</i> a vizuális nyelv összetevői.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Nyelvtípus (agglutináló, izoláló, flektáló). Korlátozott kód, gesztusnyelv, jelnyelv.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Pragmatikai ismeretek	Órakeret 7 óra
Előzetes tudás	Szövegtani, jelentéstani és stilisztikai ismeretek.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A nyelv működésének, a nyelvhasználatnak a megfigyelése különböző kontextusokban, különböző cél elérésére. Annak megtapasztalása, hogy az emberek hogyan képesek a nyelvi szöveg által közvetített jelentésen túl is hatni, befolyásolni partnerüket, hogyan képesek megnyilatkozásaikkal akár cselekvéseket is végrehajtani. A kulturált nyelvi magatartás fejlesztése: a magyar nyelv leggyakoribb udvariassági formái használati körének, nyelvi formáinak megfigyelése.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
A nyelvhasználat a beszélgetés, a társalgás főbb összetevőinek a különféle beszédaktusok szerepének, megnyilvánulási formáinak megfigyelése, az együttműködési elvek tudatos használata, illetve megsértésük következményeinek megtapasztalása. A társalgásban előforduló néhány jellemző deixis forma szerepe. Az udvariassági formák használata.	<i>Idegen nyelvek:</i> idegen nyelvi kommunikáció, udvariassági formák.

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Megnyilatkozás. Társalgás, társalgási forduló, szóátvétel, szóátadás. Beszédkaktus (lokúció, illokúció, perlokúció). Deixis. Együttműködési elv (mennyiségi, minőségi, mód, kapcsolódási).
------------------------------------	--

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Nyelvtörténet	Órakeret 8 óra
Előzetes tudás	A nyelvhasználat társadalmi jelenségként való szemlélete, néhány alapvető kérdése, a történetiség fogalma, a nyelv területi tagolódása, nyelvjárások.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A szinkrón és diakrón nyelv szemlélet fejlesztése. Kellő tájékozottság a magyar nyelv rokonságáról, típusáról, helyéről a világ nyelvei között. A magyar nyelv történeti korszakairól szerzett tudás összekapcsolása az irodalomtörténeti és történelmi tanulmányokkal. A problémamegoldó gondolkodás fejlesztése: a magyar nyelv eredetéről kialakított elméletek ismeretében elhatárolódás a tudománytalan nyelvrokonítástól, de nyitottság az újabb tudományos kutatások irányában.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Változás és állandóság a nyelvben. Nyelvtípusok és nyelvcsaládok, a magyar nyelv jellemzői. A magyar nyelv eredete, finnugor rokonságának bizonyítékai, története, kutatói. A nyelvrokonság bizonyítékainak tudományos eszközei. A nyelvtörténeti kutatások forrásai: kézírásos és nyomtatott nyelvemlékek. A magyar nyelv történetének főbb korszakai, a legfontosabb nyelvemlékeink (<i>A tihanyi apátság alapítólevele</i>, <i>Halotti beszéd</i>, <i>Ómagyar Mária-siralom</i>) megismerése. Nyelvtörténeti-nyelvtudományi kézikönyvek (pl. A magyar nyelv történeti-etimológiai szótára – TESZ) megismerése, használata. Az összehasonlító nyelvtudomány módszerei. A szókincs jelentésváltozásának főbb típusai, tendenciái. A nyelvújítás története, hatása, értékelése, ortológus-neológus vita főbb állomásai és szereplői, a magyar nyelv sztenderdizációja. A mai nyelvállapot néhány jellemzője.		<i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> a magyar nép vándorlásának története, nyelvemlékek, kódexek.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Nyelvtípus, nyelvcsalád. Uráli nyelvcsalád, finnugor rokonság. Ósmagyar, ómagyar, középmagyar kor, újmagyar kor, újabb magyar kor. Nyelvemlék (szórványemlék, vendégszöveg, kódex, ősnymtatvány). Ősi szó, belső keletkezésű szó, jövevény- és idegen szó. Nyelvújítás, ortológus, neológus. Szinkrón és diakrón nyelv szemlélet.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Ismeretek a nyelvről	Órakeret 9 óra
Előzetes tudás	A tanult anyanyelvi ismeretek.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Rendszerező képesség, önálló tanulás fejlesztése: az érettségi témaköreinek és a követelményeknek megfelelő tételvázlatok összeállítása.	
	Év végi értékelés	1 óra

Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
A tanult nyelvészeti, kommunikációs, szövegértési és szövegalkotási, nyelvi ismeretek rendszerező áttekintése..		<i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek; etika; filozófia; idegen nyelvek: a nyelvről, a nyelvhasználatról szerzett ismeretek.</i>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Nyelv, beszéd, kommunikáció, szöveg, nyelvi szint, retorika, stílus, jelentés, nyelv és társadalom, magyar nyelv, nyelvtörténet, nyelvi változás.	

A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén

A tanuló felismeri és értő módon használja a tömegkommunikációs, illetve az audiovizuális, informatikai alapú szövegeket. Az értő, kritikus befogadáson kívül önálló szövegalkotás néhány publicisztikai, audiovizuális és informatikai háttérű műfajban, a képi elemek, lehetőségek és a szöveg összekapcsolásában rejlő közlési lehetőségek kihasználásával.

Követelmény a szövegelemzési, szövegértelmezési jártasság a tanult leíró nyelvtani, szövegtani, jelentéstani, pragmatikai ismeretek alkalmazásával és az elemzés kiterjesztése a szépirodalmi szövegek mellett a szakmai-tudományos, publicisztikai, közéleti (audiovizuális, informatikai alapú) szövegek feldolgozására, értelmezésére is.

A tanuló rendszeresen használja a könyvtárat, a különféle (pl. informatikai technológiákra épülő) információhordozók használata, annak a képességnek elsajátítása, hogy kellő problémaérzékenységgel, kreativitással és önállósággal igazodjanak el az információk világában; értelmesen és értékteremtően tudjanak élni az önképzés lehetőségeivel.

Bizonyítja különféle szövegek megértését, a szöveg felépítésére, grammatikai jellemzőire, témahálójára, tagolására irányuló elemzéssel.

Képes olvasható, rendezett írásra.

Szóbeli és írásbeli kommunikációs helyzetekben megválasztja a megfelelő hangnemet, nyelvváltozatot, stílusréteget. Alkalmazza a művelt köznyelv (regionális köznyelv), illetve a nyelvváltozatok nyelvhelyességi normáit, képes felismerni és értelmezni az attól eltérő nyelvváltozatokat.

A hivatalos írásművek műfajaiban képes önálló szövegalkotásra (pl. önéletrajz, motivációs levél).

Alkalmazza az idézés szabályait és etikai normáit.

Bizonyítja a magyar nyelv rendszerének és történetének ismeretét, a grammatikai,

szövegtani, jelentéstani, stilisztikai-retorikai, helyesírási jelenségek önálló fölismerését, a tanultak tudatos alkalmazását.

Átfogó ismerettel bír a nyelv és társadalom viszonyáról, illetve a nyelvi állandóság és változás folyamatáról. Anyanyelvi műveltségének fontos összetevője a tájékozottság a magyar nyelv eredetéről, rokonságáról, történetének főbb korszakairól; a magyar nyelv és a magyar művelődés kapcsolatának tudatosítása.

Képes memoriterek szöveghű tolmácsolására, tudatos, kifejező szövegmondással.

Képes szövegek kapcsolatainak és különbségeinek felismerésére, értelmezésére (pl. tematikus, motivikus kapcsolatok, utalások, nem irodalmi és irodalmi szövegek, tények és vélemények összevetése), e képességek alkalmazására elemző szóbeli és írásbeli műfajokban.

Tudja alkalmazni a művek műfaji természetének, poétikai jellemzőinek megfelelő szövegfeldolgozási eljárásokat, megközelítési módokat.

Fel tudja ismerni a szépirodalmi és nem szépirodalmi szövegekben megjelenített értékeket, erkölcsi kérdéseket, álláspontokat, motivációkat, magatartásformákat, képes ezek értelmezésére, önálló értékelésére.

Képes erkölcsi kérdések, döntési helyzetek megnevezésére, példával történő bemutatására. Részt tud venni elemző beszélgetésekben, ennek tartalmához hozzájárul saját véleményével. Képes a felismert jelenségek értelmezésére, következtetések megfogalmazására.

Tájékozott az évfolyamon olvasott, feldolgozott lírai alkotások különböző műfajaiban, poétikai megoldásaiban, kompozíciós eljárásaiban.

Képes definíció, magyarázat, értekezés (kisértékezés) készítésére az olvasmányjaival, a felvetett és tárgyalt problémákkal összefüggésben, maga is meg tud fogalmazni kérdéseket, problémákat.

Képes az irodalmi művekben megjelenő álláspontok azonosítására, követésére, megvitatására, összehasonlítására, eltérő vélemények megértésére, újrafogalmazására.

Képes tudásanyagának többféle szempontot követő megfogalmazására írásban a magyar és a világirodalom kiemelkedő alkotóiról.

Meggyőzően be tudja mutatni a tanult irodalomtörténeti korszakok és stílusirányzatok sajátosságait.

Képes a feldolgozott epikai, lírai és drámai művek jelentésének, erkölcsi tartalmának tárgyszerű ismertetésére.

Be tud mutatni műveket, alkotókat a 20. század magyar és világirodalmából, továbbá a kortárs irodalomból.

Írásban és szóban egyaránt bizonyítani tudja alkotói pályaképek ismeretét, az alkotói pálya jelentős tényeinek, a művek tematikai, formabeli változatosságának bemutatásával.

Felismeri különböző alkotók hatását az irodalmi hagyományban, ezzel összefüggésben képes művek közötti kapcsolatok, témák, fölismerése és értékelése, az evokáció, az intertextualitás példáinak bemutatására.

Képes különböző korokban keletkezett alkotások tematikai, poétikai szempontú értelmezésére, összevetésére.

***A MAGYAR NYELV ÉS IRODALOM TANTÁRGY
TANTERVE
A NYELVI ELŐKÉSZÍTŐ OSZTÁLYOK
9. ÉVFOLYAMÁN
SZÖVEGÉRTÉS/SZÖVEGALKOTÁS
KÉSZSÉGFEJLESZTŐ FOGLALKOZÁSHOZ***

A magyar nyelv és irodalom tantárgy általános feladata, hogy az iskola mindennapjaiban hatékony és meggyőző legyen egyrészt mint a tanuláshoz elengedhetetlenül szükséges önkifejezési, szövegértési, gondolkodási képességeket fejlesztő tartalmak és tevékenységek rendszere, másrészt mint az érzelmi élet gazdagítása, a személyiségfejlesztés, az értékátadás meghatározó terepe. Ennek az összetett szerepnek a megalapozása történhet a *nyelvi előkészítő osztályok magyar nyelv és irodalom* oktatásában.

Célok és követelmények

A komplex módon értelmezett *nyelv és irodalom* tanterve lehetőséget biztosít az *eszközjellegű kompetenciák* fejlesztésének tudatos megalapozására, így elsődlegesen a *szövegértés fejlesztésére*, amely az iskolai képzés szintjeinek megfelelően az eredményes tanulás és önképzés föltétele. A szövegértéssel szorosan összefügg a nyelvi eszközök és a jelentés kapcsolatának megfigyelése, felfogása, a különféle tartalmú és rendeltetésű, a mindennapi életben és az iskolai tanulmányokban előforduló élőszóbeli és írott szövegek szerkezetének, jelentésrétegeinek fokozódó önállóságú értelmezése.

Fontos, hogy nyelvtani, szövegértési és szövegalkotási ismereteiket a tanulók az emelt óraszámban oktatott idegen nyelv tanulása során kamatoztatni tudják, ez a tantárgy alapvető céljai közé tartozik.

A *szövegalkotás képességének* folyamatos fejlesztése a nyelvi előkészítő osztályban a kiemelkedően fontos feladat. A szóbeli szövegalkotásban ez magában foglalja a köznyelvi normához alkalmazkodó szabatos kifejezésmód kialakítását, az írásbeli szövegalkotás fejlesztésének középpontjában az érvelő szövegfajta jellemzőinek megismerését áll: az érvelés technikája; érvek, ellenérvek felsorakoztatása, a cáfolat módszerei, a hatásos meggyőzés és véleménynyilvánítás nyelvi kifejezésbeli eszközeinek megismerése és alkalmazása a különféle szövegműfajokban.

A *tanulási képesség fejlesztése*, az ismeretfeldolgozási technikák megtanítása valamennyi tantárgy együttes feladata, de jelentős szerepet kell vállalnia ebben a magyar nyelv és irodalom tanításának is, főként az alapo zásul szolgáló nyelvi előkészítő évfolyamán. Fontos, hogy alapvető szövegfeldolgozó eljárások birtokában legyenek a tanulók, ismerjék a lényegkiemelést, a tömörítést, a szövegkiegészítést, jártasak legyenek a verbális és vizuális információ együttes kezelésében, és mindezt tankönyvi szövegek kapcsán is képesek legyenek alkalmazni.

A *tanulásmódszertan* feladata azoknak a tanulási módszereknek és annak a szemléletmódnak a megtanítása, amelyek bármely tantárgy eredményes tanulásához felhasználhatók, és tanulóink további tanulmányainak sikeres teljesítéséhez is biztos alapot adnak. A tanulásmódszertan ezen felül az olyan tanulási részképességek, készségek, attitűdök fejlesztéséhez is teret biztosít, mint a figyelem, beszéd, olvasás, emlékezés, gondolkodás, önművelés (az első években a hiányok pótlására, a továbbiakban pedig magas szintre való emelésükre helyezve a hangsúlyt). Ösztönzi a tanulókat arra is, hogy a tanuló ssal kapcsolatos problémáikkal szembenézzenek, azokra megoldást keressenek, a megismeréssel pozitív, örömteli viszonyt alakítsanak ki, a tanulást mindennapi életük ritmusában, szokásrendszerükbe megfelelően illesszék be, illetve megfelelően és célszerűen alakítsák ki tanulásuk mindennapi szokásrendszerét.

Évi óraszám: 36		
Témakör	Tartalmak, fogalmak	Óraszám (ajánlott)
Év eleji tájékoztatás		1 óra
<i>A tanulás tanulása</i>	Tanulási módszerek, eljárások, technikák Ráhangolódás, hangulatteremtés: koncentrációs és meditációs gyakorlatok Időterv, időmérleg, tantárgyi sorrend Tevékenységváltások: kikapcsolás, átkapcsolás, visszakapcsolás, lazítás Szövegfeldolgozási módszerek: kiemelés, aláhúzás, kulcsszavak, jegyzetelés, kivonatolás, gondolattérkép, kérdések, böngészés Átolvasás, tájékozódó (skimming), áttekintő, elemző olvasás, ismétlő, kritikus, kereső olvasás Ábraértelmezés, táblázatértelmezés, képértelmezés Definícióalkotás, fogalom-meghatározás Körüljárás, csoportosítás, osztályozás Forráselemzés Szóbeli szereplés, feleletterv, beszámoló, értekezés, kiselőadás, hivatkozás Memorizálás, adatok, évszámok megjegyzése Visszamondás, átfogalmazás, próbafelmondás Tanulási részképességek fejlesztése Beszédtechnikai gyakorlatok Szókincsfejlesztés Hangos, kifejező olvasás Értelmező olvasás Felkészüléssel olvasás, blattolás Néma, értő olvasás Szövegértési gyakorlatok Memoriterek tanulása Gondolkodási képességek fejlesztése A képzelet fejlesztése	17 óra
<i>Szövegértés- szövegfeldolgozás Szövegalkotás</i>	A szöveg jellemzői A szövegösszetartó erő A szöveg felépítése. A tételmondat Szövegek vizsgálata A cím és szerzői viszonyulás Szövegértési gyakorlatok Szó- és kifejezés-magyarázat A hétköznapi és a szépirodalmi szövegek összevetése A tankönyvi szövegek vizsgálata A tankönyvi fejezetek felépítése Vázlatírás Tömörítési gyakorlatok	17 óra

Tankönyvi szakszövegek értelmezése
Szövegalkotási gyakorlatok

Szövegalkotás

A fogalmazás lépései: az anyaggyűjtéstől a szöveg felépítéséig

A bevezetés

A kidolgozás, a gondolatmenet felépítése,

A befejezés, a lezárás technikái

Év végi értékelés

1 óra

A továbbhaladás feltételei

Kellő tempójú, olvasható írás, a szöveg megértését biztosító olvasás, felolvasás. A kommunikációs helyzetnek megfelelő nyelvhasználat. A címzettnek, a témának, a beszédhelyzetnek megfelelő fogalmazás, a nyelvi és nem nyelvi kommunikációs eszközök felismerése és tudatos alkalmazása. Szövegalkotási gyakorlatok

Jártasság szövegelemző eljárásokban: a tételmondat kiemelése, tömörítés megadott terjedelemben, szövegfeldolgozás megadott kérdések alapján, jegyzet és vázlat készítése írott szövegről, előadásról. A szöveg szerkezeti egységeinek fölismerése, a fogalmazás lépéseinek ismerete az anyaggyűjtéstől a szöveg felépítéséig.

**A MAGYAR NYELV ÉS IRODALOM
TANTÁRGY TANTERVE A NYELVI ELŐKÉSZÍTŐ
OSZTÁLYOK 9. ÉVFOLYAMÁN KOMMUNIKÁCIÓ
KÉSZSÉGFEJLESZTŐ FOGLALKOZÁSHOZ**

A magyar nyelv és irodalom tantárgy általános feladata, hogy az iskola mindennapjaiban hatékony és meggyőző legyen egyrészt mint a tanuláshoz elengedhetetlenül szükséges önkifejezési, szövegértési, gondolkodási képességeket fejlesztő tartalmak és tevékenységek rendszere, másrészt mint az érzelmi élet gazdagítása, a személyiségfejlesztés, az értékátadás meghatározó terepe. Ennek az összetett szerepnek a megalapozása történhet a *nyelvi előkészítő osztályok magyar nyelv és irodalom* oktatásában.

Célok és követelmények

A kommunikáció tantárgy feladata, hogy megalapozza a felnőtt léthez szükséges *alapkompétenciákat*, hogy a tanulók képessé váljanak egyéni, adott helyzetekhez kreatív módon alkalmazkodó kommunikációs stratégiák alkalmazására, ehhez megfelelő szintű kommunikációval kapcsolatos ismeretekre, szabályszerűségekre és azok gyakorlati elsajátításra van szükség.

A kommunikáció tematikája szervesen kapcsolódik a magyar nyelv és irodalom tantárgy kerettantervéhez. Tanításának célja az, hogy hozzájáruljon a tanulással összefüggő szóbeli és írásbeli műfajok készségszintű elsajátításához, gyakorlásához, és lehetőséget adjon néhány olyan kommunikációs terület élményszintű megismeréséhez is, amelyek kívül esnek a kerettantervi tartalmakon, azonban a mindennapi élet sikeres kommunikációjához nélkülözhetetlenek.

Éves óraszám: 36

Témakör	Tartalmak, fogalmak	Óraszám (ajánlott)
<i>Év eleji tájékoztatás</i>		1
<i>Kommunikáció</i>	Bevezetés, ismételés, szinten tartás: az alapvetető nyelvi/nyelvtani fogalmak ismételése, gyakorlása	4
	A kommunikáció fogalma, tényezői, célja, a hatékony kommunikáció	2
	Az egyirányú és kétirányú, a közvetlen és közvetett kommunikáció	2
	A kommunikáció nem nyelvi elemei	2
	Kommunikációs funkciók és közlésmódok	2
	A média kommunikációs eszközei	4
	A kommunikáció esztétikai funkciója: szépirodalmi szövegek vizsgálata	3
	A hétköznapi és a szépirodalmi szövegek kommunikációs különbségei	3
	Kommunikációs szerepgyakorlatok	6
	Az igényes írásbeli kommunikáció: a helyesírás	

jelentősége	6
Év végi értékelés	1

A továbbhaladás feltételei

A kommunikációs helyzetnek megfelelő nyelvhasználat. A címzettnek, a témának, a beszédhelyzetnek megfelelő fogalmazás, a nyelvi és nem nyelvi kommunikációs eszközök felismerése és tudatos alkalmazása.

GYŐRI SZOLGÁLTATÁSI SZC
DEÁK FERENC KÖZGAZDASÁGI SZAKGIMNÁZIUMA

Helyi tantárgyi program

Német nyelv

9-12. évfolyam

Készült a NAT 2012 ajánlása alapján.

Helyi tanterv

Élő idegen nyelv

NÉMET NYELV

Általános tantervű osztályok

**Közgazdasági szakmacsoportos képzés
és emelt óraszámú informatikaoktatás**

9-12. évfolyam

2016.

A német nyelv tantárgy nevelési és fejlesztési célrendszere megvalósításának iskolai keretei

- 9-12. évfolyam: általános tantervű tanulócsoporthoz csoportbontásban középszintű érettségi vizsgára való felkészítéssel (4-4-4-4 óra)
- 11-12. évfolyam emelt szintű érettségi vizsgára felkészítés heti 1-1 órában.
A középszintű érettségi vizsgára történő felkészítésben heti 4 órában a csoport minden tanulója részt vesz. Az emelt szintű érettségi vizsgára felkészítő képzésben csak a jelentkező tanulók csoportja részesül.

A német nyelv tantárgy órakerete

évfolyam	heti	évi	keret- tantervi	helyi tervezésű	emelt szintű érettségi felkészítés heti	emelt szintű érettségi felkészítés éves órakerete
9.	4	144	108	36	0	0
10.	4	144	108	36	0	0
11.	4	144	108	36	1	36
12.	4	128	96	32	1	32

Célok és feladatok a kerettanterv alapján

A kerettantervek kiadásának és jogállásának rendjéről szóló 51/2012. (XII. 21.) számú EMMI rendelet 6. mellékletében megjelent 6.2.02.1 idegen nyelv alapján készült helyi tanterv.

Iskolánkban a nevelő-oktató munka a Kerettanterv a szakköznevelők 9-12. évfolyama számára c. dokumentum alapján folyik. (Megjelent az 51/2012. (XII. 21.) EMMI rendelet 14. mellékletében.)

Tartalom

Kerettantervi megfelelés	2
A tantárgyról általánosságban.....	2
Tankönyvek, tanulmányi segédletek, taneszközök kiválasztásának elvei.....	2
Célok és feladatok.....	3
Fejlesztési követelmények	3
Értékelés.....	4
Ajánlott témakörök a 9–12. évfolyamra (egyben középszintű érettségi vizsga témakörei)	5
9. évfolyam	8
Tartalom	8
A továbbhaladás feltételei.....	17
10. évfolyam.....	18
Tartalom	18
A továbbhaladás feltételei.....	26
A fejlesztés várt eredményei a tanév végén.....	27
11. évfolyam.....	28
Tartalom	28
A továbbhaladás feltételei.....	36
12. évfolyam.....	37
Tartalom	37
A továbbhaladás feltételei.....	48
A fejlesztés várt eredményei a tanév végén.....	49
Helyi óratervek	50
Emelt óraszámú képzés 11-12 évfolyamon	51
Kerettantervi megfelelés	52
A tantárgyról általánosságban.....	52
Tankönyvek, tanulmányi segédletek, taneszközök kiválasztásának elvei.....	53
Célok és feladatok.....	53
Az értékelés módjai:	54
11.évfolyam.....	55
Tartalom:.....	55
A fejlesztés várt eredményei a ciklus végén.....	55
Fejlesztési célok és feladatok készségeként	55
A továbbhaladás feltételei:	61
12. évfolyam.....	62

Tartalom:.....	62
A fejlesztés várt eredményei a ciklus végén.....	62
Fejlesztési célok és feladatok készségeként	62

évfolyam	heti	évi	kerettantervi	helyi tervezésű	emelt szintű képzés heti	emelt szintű képzés évi
9.	4	144	108	36	0	0
10.	4	144	108	36	0	0
11.	4	144	108	36	5	180
12.	4	120	90	30	5	150

Kerettantervi megfelelés:

A kerettantervek kiadásának és jogállásának rendjéről szóló 51/2012. (XII. 21.) számú EMMI rendelet 6. mellékletében megjelent 6.2.02.1 idegen nyelv alapján készült helyi tanterv.

A közműveltségi elemeket a tantárgy egyedi jellemzői miatt a NAT-ban azok a nyelvi szintek és kompetenciák testesítik meg, amelyeket a nemzetközi gyakorlatban és az érettségi követelményrendszerben mérceként használt Közös európai referenciakeret (KER) határoz meg. A nyelvi kompetenciák komplex fejlesztéséhez az ajánlott témakörök kínálnak kontextust.

A kerettanterv az elérendő célokat és nyelvi szinteket kétéves képzési szakaszokra bontva határozza meg.

	8. évfolyam	10. évfolyam	12. évfolyam
Első idegen nyelv	A2	A2-B1	B1

A tantárgyról általánosságban:

Ez a helyi tanterv a 2017-től érvényes érettségi követelményeknek is megfelel, az abban történt változásokat is tartalmazza, hiszen arra már a jelenlegi 11. évfolyamon és alsóbb évfolyamokon is meg kell kezdeni a felkészítést az eredményes érettségi vizsgához. Az első idegen nyelvből a középiskola 10. évfolyamának végére a tanulóknak el kell jutniuk az európai hatfokú skála második és harmadik szintjei közé, azaz egy A2-B1 közötti tudásszintre. Ez lehetőséget ad az intenzív készségfejlesztésre, a felzárkózásra és a nyelvi csoportok közös, de szükség szerint differenciált haladására és az egyéni szükségletek figyelembevételére is. Megfelelő alapul szolgál emellett ahhoz, hogy a továbbiakban minden tanuló eljusson a középiskolai tanulmányok végén minimumként előírt B1 szintre.

A tanulók motivációját növeli, ha a nyelvoktatás lehetőséget biztosít a tanulókat érdeklő tantárgyi tartalmak célnyelvi feldolgozására és a kommunikációs és információs technológiák használatára. Tudatosítani kell a nyelvórai és az iskolán kívüli nyelvtanulás lehetőségeit, hogy ez is segítse a tanulókat az önálló nyelvtanulóvá válás útján.

Ebben a nyelvtanítási szakaszban is fontosak a korosztályi sajátosságok. A tanárnak figyelembe kell vennie, hogy a legtöbb tanuló az önkeresés időszakát éli, kritikus önmagával szemben, erősek a kortárs csoport hatásai. Ugyanakkor építhet a tanár a tanulók nyelvi kreativitására, problémamegoldó és kritikai gondolkodására is. A nyelvoktatás sikerében meghatározóak a motivációt felkeltő és fenntartó órai tevékenységek, a változatos interakciós formák, a nyelvi órák elfogadó légköre, a pozitív visszajelzések, a konstruktív támogatás és a tanulók számára is átlátható értékelés. Ugyancsak segítséget jelent számukra, ha gyakorlatot szereznek az önértékelés és a társértékelés módszereinek alkalmazásában, sikeres próbálkozásaik tudatosításában és hibáik felismerésében, azok önálló javításában.

Tankönyvek, tanulmányi segédletek, taneszközök kiválasztásának elvei:

A tankönyvsorozat a középiskolai idegen nyelvi tanterv követelményeit 100%-ban fedje.

A tananyag illeszthető legyen a tantervben megadott éves óraszámokhoz.

A tankönyvek és segédletek meg kell feleljenek a Közös Európai Referenciakeretben megfogalmazott és a NAT-ban nevesített nyelvtudási szintek funkcionális előírásainak. A tankönyv legyen tartalmában és kivitelezésében motiváló, feleljen meg a tanulók életkori sajátosságainak. Legyenek hozzá autentikus hallgatási anyagok, gyakorló feladatok, melyeket a tanulók otthonukban is használhatnak. Legyen tanárbarát, azaz legyen hozzá munkafüzet, tanári kézikönyv és digitális segédanyag is.

A 12. évfolyamon lehetőséget kell biztosítani arra, hogy a tanulók megismerjék a nyelvi érettségi felépítését, követelményeit, és elsajátítsák az ezeknek megfelelő stratégiákat; megismerjék az érettségi során használt értékelési szempontokat, és alkalmazni tudják azokat önértékeléseik során; illetve gyakorlatot szerezzenek az érettségi vizsga feladatainak megoldásában is.

A nyelvtanár kiegészítheti a tankönyvi anyagot témához kapcsolódó on-line, fénymásolt vagy saját készítésű feladatokkal, ezzel elősegítve a csoporton belüli differenciált oktatást.

Célok és feladatok:

Az 9–10. évfolyam céljai között első helyen áll a tanulók motivációjának felkeltése és fejlesztése, folyamatos sikerélmény biztosítása. Cél, hogy a 10. évfolyam végére a diákok eljussanak az A2-B1 közötti szintre, stabil alapokkal, amelyen számukra ismert témakörökben, életszerű helyzetekben képesek információt kérni és kapni. Megértik hosszabb terjedelmű, autentikus hallott vagy olvasott szöveg lényegét, abból ki tudják szűrni a lényeges információt. Képesek több mondatból álló szöveget szóban és írásban létrehozni. Szókincsük elég fejlett ahhoz, hogy az ismert témakörökhöz kapcsolódó témákról szóban és írásban információt tudjanak cserélni.

A 12. évfolyam végére a diákoknak B1+ szintű nyelvtudást kell szerezniük, az előző szintnél fejlettebb szókincssel, szélesebb skálán mozgó, de ismert témákról kell képesnek lenniük szóban és írásban információt cserélni, hosszabb szövegeket megérteni és létrehozni.

A témakörök felölelik a tanterv egyéb tantárgyi tartalmait, hiszen a nyelvet nem önmagáért használjuk, hanem információszerzésre, illetve az információ feldolgozására. A kerettantervi törekvések hozzájárulnak az idegen nyelvi tananyag érthetővé tételéhez, de a tartalmakat más szempontból, másképp csoportosítva dolgozzuk fel, nehogy unalmassá váljanak. Fontos, hogy az önálló olvasás és az osztálytermen kívüli nyelvi hatások segítsék a nyelvtanulást.

Ebben az életkorban a diákokat már nagymértékben segíti a szabályszerűségek felismerése és alkalmazása, de a hangsúly továbbra is a jelentésen, kontextuson és kommunikáción van. A középiskolában egyensúlyt kell teremteni a folyamatos beszéd és a nyelvhelyesség között.

A 12. osztály végére a diákoknak el kell sajátítaniuk az önálló nyelvfejlesztéshez elengedhetetlen nyelvtanulási stratégiákat.

Fejlesztési követelmények:

A tanuló ismert témakörben, szóban és írásban tud információt cserélni, szöveget megérteni és létrehozni. Tisztában van a nyelvtanulás részterületeivel (hallott szöveg értése, beszédképesség, olvasásértés, szókincs, fogalmazás stb.), kialakult és továbbfejleszthető nyelvtanulási stratégiái vannak. Nyelvtudását önállóan szinten tartja, illetve szakmai érdeklődésének megfelelően fejleszti, az osztálytermen kívüli idegen nyelvi hatásokat (tévéműsorok, újságok, internet stb.) is hasznosítja önálló haladása érdekében. Nyelvtudása segítségével más országok népeiről és kultúrájáról is képet tud alkotni.

A fejlesztés várható eredménye, hogy a tanulók a 12. évfolyam végén elérik vagy megközelítik a KER szerinti B1+ szintet.

Értékelés:

A tanulói teljesítmények értékelésének a középiskolai szakaszban továbbra is három fő célja van: visszajelzést nyújtani az előírt tananyagban elért előrehaladásról és a diákok erős és gyenge pontjairól, hozzájárulni a nyelvtanulási motiváció fenntartásához és további erősítéséhez; valamint erősíteni a tanulók reális önértékelését. Negyedik értékelési szempontként ebben az oktatási szakaszban belép az egyre önállóbb, öntevékenyebb nyelvtanulás és nyelvhasználat, amelyet a teljesítmény értékelésével bátorítani kell.

A kerettantervi célok között a korábban elsőbbséget élvező beszédértés- és beszédképesség-fejlesztés helyett a 9-12. évfolyamokon a nyelvtudás fejlesztése mind a négy készségterületen komplexen történik. Az értékelés ebben a szakaszban mind a négy alapkészségre egységesen kitér. Alapelv, hogy értékeléskor a tanár mind a tanórai, mind a tanórán kívüli tanulói teljesítményeket értékeli. Az értékelés elsődleges célja ne a negatívumok kiemelésére, hanem a teljesítmény, hozzáállás, motiváltság, öntevékenység javulására koncentráljon.

A tanulói teljesítmény értékelésének nem elsődleges formája a célirányos számonkérés, sokkal inkább az egyes idegen nyelven végzett egyéni, páros vagy csoportos tevékenységek minősítése. A gyengébben teljesítő diákoknak több alkalmat kell biztosítani arra, hogy fejlődésükről számot adjanak.

Feltétlenül kerülni kell a hagyományos „felelés” jellegű számonkérést, mivel ez egyértelműen hozzájárul a gátlások erősödéséhez.

Ebben a korban a tanulók önértékelése már igen fejlett, tisztában vannak saját erős és gyenge pontjaikkal, így egyre inkább felelőssé válnak saját nyelvtudásuk fejlesztéséért.

A teljesítmények értékelésekor továbbra is fontos alapelv: a nyelvi készségeket, a használható nyelvtudást fejlesszük és értékeljük, szemben a nyelvről való ismeretekkel.

A teljesítmények értékelésének és a folyamatos önfejlesztésnek elengedhetetlen feltétele, hogy a diákokat ne csak megtanítsuk nyelvet tanulni, hanem fokozatosan kialakítsuk bennük az igényt arra, hogy az idegen nyelvet önállóan és természetesen használják. Váljon az idegen nyelvi kommunikáció életük részévé a nyelvhasználat minden területén. Alakuljon ki bennük az az igény, hogy egyes idegen nyelvi kudarcaikat ki tudják elemezni, és a tanár segítségével kezelni tudják. Tudjanak önállóan fejlődni. Egyértelműen tudatosuljon bennük, melyik nyelvtanulási stratégiának, tevékenységnek mi a célja, mi a várható kimenete, és ők maguk mit tehetnek esetleges problémáik megoldásáért. Mivel a nyelvtanulás során gyakori az egyéni különbségekből fakadó változatos teljesítmény, a diákoknak egyénre szabott stratégiákat kell alkalmazniuk, és ez külön törődést kíván a nyelvtanár részéről. Idegen nyelven kommunikálni öröm, ezt kell erősítenie a tanulói értékelésnek.

Az eredményes tanulás-tanítás folyamat alapfeltétele a folyamatos és rendszeres értékelés, melynek során képet kapunk arról, hogy tanulóink milyen fejlettségi fokot értek el a négy alapkészség területén, milyen mértékig sajátították el a tanított anyagot, és, hogy mennyire tudják teljesíteni a tantervben megfogalmazott követelményeket.

Ajánlott témakörök a 9–12. évfolyamra (egyben középszintű érettségi vizsga témakörei)	
Témák	Kapcsolódási pontok
<i>I. Személyes vonatkozások, család</i> A tanuló személye, életrajza, életének fontos állomásai. Személyes tervek. Családi élet, családi kapcsolatok. A családi élet mindennapjai, otthoni teendők. Egyén és család nálunk és a célországokban.	<i>Etika:</i> önismeret, ember az időben - gyermekkor, ifjúság, felnőttkor öregkor, családi élet.
<i>II. Ember és társadalom</i> Emberek külső és belső jellemzése. Baráti kör. A tizenévesek világa: kapcsolat a kortársakkal, felnőttekkel. Női és férfi szerepek, ismerkedés, házasság. Felelősségvállalás másokért, rászorulóknak segítése. Ünnepek, családi ünnepek. Öltözködés, divat. Hasonlóságok és különbségek az emberek között, tolerancia (pl. fogyatékkal élők). Konfliktusok és kezelésük. Társadalmi szokások nálunk és a célországokban.	<i>Etika:</i> társas kapcsolatok, előítélet, tolerancia, bizalom, együttérzés; fogyatékkal élők, szegények és gazdagok. <i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> a jövedelem szerepe a családban, kiadás, bevétel, megtakarítás, hitel, rezszi, zsebpénz. <i>Földrajz:</i> biotermékek.
<i>III. Környezetünk</i> Az otthon, a lakóhely és környéke (a lakószoba, a lakás, a ház bemutatása). A lakóhely nevezetességei, szolgáltatások, szórakozási lehetőségek. A városi és a vidéki élet összehasonlítása. Növények és állatok a környezetünkben. Környezetvédelem a szűkebb környezetünkben: Mit tehetünk környezetünkért és a természet megóvásáért, fenntarthatóságáért? Időjárás, éghajlat. Globális kihívások.	<i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek; hon- és népismeret:</i> lakóhely és környék hagyományai, az én falum, az én városom. <i>Biológia-egészségtan:</i> élőhely, életközösség, védett természeti érték, változatos élővilág. <i>Földrajz:</i> településtípusok; globális problémák, fenntarthatóság, környezettudatosság, életminőségek különbségei, pl. az éhezés és a szegénység okai; a Föld mozgása, az időjárás tényezői, a Föld szépsége, egyedisége.
<i>IV. Az iskola</i> Saját iskolájának bemutatása (sajátosságok, pl. szakmai képzés, tagozat). Tantárgyak, szakmai tárgyak, órarend, érdeklődési kör, tanulmányi munka. Az ismeretszerzés különböző módjai. A nyelvtanulás, a nyelvtudás szerepe, fontossága, például a választott szakmában. Az internet szerepe az iskolában, a tanulásban. Az iskolai élet tanuláson kívüli eseményei. Iskolai hagyományok nálunk és a célországokban.	<i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek; társadalmi, állampolgári ismeretek:</i> a tudás fogalmának átalakulása, a tanulás technikái, élethosszig tartó tanulás. <i>Informatika:</i> digitális tudásbázisok, könyvtári információs rendszerek.

<i>V. A munka világa</i> Diákmunka, nyári munkavállalás. Foglalkozások és a szükséges kompetenciák, rutinok, kötelességek. A képzési iránynak megfelelő szakmák. Pályaválasztás, továbbtanulás vagy munkába állás. Önéletrajz, állásinterjú.	<i>Szakmai tárgyak:</i> a tárgyak jellegének megfelelően.
<i>VI. Életmód</i> Napirend, időbeosztás. Az egészséges életmód (a helyes és a helytelen táplálkozás, a testmozgás szerepe az egészség megőrzésében, testápolás). Életünk és a stressz. Étkezési szokások a családban. Ételek, kedvenc ételek, sütés-főzés. Étkezés iskolai menzán, éttermekben, gyorséttermekben. Ételrendelés telefonon és interneten. Gyakori betegségek, sérülések, baleset. Gyógykezelés (házi orvos, szakorvos, kórházak, alternatív gyógy módok). Életmód nálunk és a célországokban. Függőségek (dohányzás, alkohol, internet, drog stb.).	<i>Biológia-egészségtan:</i> testrészek, egészséges életmód, a betegségek ismérvei, fogyatékkal élők, betegségmegelőzés, elsősegély. <i>Testnevelés és sport:</i> a rendszeres testedzés hatása a szervezetre.
<i>VII. Szabadidő, művelődés, szórakozás</i> Szabadidős elfoglaltságok, hobbik. Színház, mozi, koncert, kiállítás stb. A művészetek szerepe a mindennapokban. Sportolás, kedvenc sport, iskolai sport. Olvasás, rádió, tévé, videó, számítógép, internet. Az infokommunikáció szerepe a mindennapokban. Kulturális és sportélet nálunk és a célországokban.	<i>Földrajz:</i> más népek kultúrái. <i>Magyar nyelv és irodalom:</i> rövid epikai, lírai, drámai művek olvasása, a reklám és a popzene új szóbeli költészete. <i>Informatika:</i> e-könyvek, médiatudatosság. <i>Testnevelés és sport:</i> táncok, népi játékok, a sport és az olimpia története, példaképek szerepe, sportágak jellemzői. <i>Ének-zene:</i> népzene, klasszikus zene, pop zene. <i>Dráma és tánc:</i> a szituáció alapelemei, beszédre késztetés, befogadás, értelmezés, különböző kultúrák mítoszai, mondái. <i>Vizuális kultúra:</i> művészi alkotások leírása, értelmezése.

<i>VIII. Utazás, turizmus</i> A közlekedés eszközei, lehetőségei, a tömegközlekedés, a kerékpáros közlekedés. Nyáralás itthon, illetve külföldön. Utazási előkészületek, egy utazás megtervezése, megszervezése. Az egyéni és a társas utazás előnyei és hátrányai. Turisztikai célpontok. Célnyelvi kultúrák.	<i>Földrajz:</i> a kulturális élet földrajzi alapjai, nyelvek és vallások, egyes meghatározó jellegű országok turisztikai jellemzői.
<i>IX. Tudomány és technika</i> Népszerű tudományok, ismeretterjesztés. A technikai eszközök szerepe a mindennapi életben. Az internet szerepe a magánéletben, a tanulásban és a munkában.	<i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek; fizika:</i> tudománytörténeti jelentőségű felfedezések, találmányok. <i>Informatika:</i> számítógépen keresztül való kapcsolattartás, információ keresése, az informatikai eszközöket alkalmazó média megismerése, az elterjedt infokommunikációs eszközök előnyeinek és kockázatainak megismerése, a netikett alapjainak megismerése, élőszóval kísért bemutatók és felhasználható eszközeik.
<i>X. Gazdaság és pénzügyek</i> Családi gazdálkodás. A pénz szerepe a mindennapokban. A képzési iránynak megfelelő szakmák gazdasági vonatkozásai. Vásárlás, szolgáltatások (pl. posta, bank). Üzleti világ, fogyasztás, reklámok. Pénzkezelés a célnyelvi országokban.	<i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek; társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> a jövedelem szerepe a családban, kiadás, bevétel, megtakarítás, hitel, rezszi, zsebpénz.

9. évfolyam

Évi óraszám: 144 óra

Tartalom

Ajánlás a szabadon felhasználható órák tartalmához (46 óra):

- Kiegészítő ismeretek: a témakörök elmélyítése, a helyi sajátosságokkal való kiegészítés (saját iskolám, iskolám ünnepei, hazám és/vagy célnyelvi országok ünnepei, szokásai stb.)
és/vagy
- Differenciálás, gyakorlás: az elsajátított ismeretek begyakorlása, elmélyítése a tanulók egyéni igényeinek megfelelően
és/vagy
- Projekt munkák: a témakörökhöz kapcsolódó projekt munkák készítése egyéni, pár-, vagy csoport munkában

a) *Kommunikációs szándékok*

A kommunikációs szándékokat az 51/2012. (XII. 21.) számú EMMI rendelet 6. mellékletében megjelölt 6.2.02.1 kerettanterv 6.2.02.2 függeléke tartalmazza B1- és B1 nyelvi szintekre, angol és német nyelvre vonatkozóan

b) *Fogalomkörök*

Az idegen nyelvi fogalomköröket az 51/2012. (XII. 21.) számú EMMI rendelet 6. mellékletében megjelölt 6.2.02.1 kerettanterv 6.2.02.2 függeléke tartalmazza B1- és B1 nyelvi szintekre, angol és német nyelvre vonatkozóan

c) Tematikai egységek (9. évfolyam)

Tematikai egység /fejlesztési cél	I. Személyes vonatkozások, család		Óraszám 18
Előzetes tudás	A2		
További feltételek	Személyi: nyelvtanár		
	Tárgyi: Tankönyv, munkafüzet, füzet, szótárfüzet, CD-s magnó, CD, internet-hozzáférés, kivetítő		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A tanuló képes szóban és írásban bemutatkozni, bemutatni családját, rokonsági viszonyokat kifejezni. A tanuló ismeri a bemutatkozó kommunikációs forgatókönyvet, és egyre kevesebb zökkenővel alkalmazza. A tanuló képes megérteni a hétköznapi nyelven írt, a témakörhöz kapcsolódó, lényegre törő autentikus vagy kismértékben szerkesztett szövegeket. A tanuló képes rövid köznyelvi, világosan megfogalmazott szöveget főbb pontjaiban megérteni.		
Ismeretek/fejlesztési követelmények Informális és formális bemutatkozás A tanuló életrajza, életének fontos állomásai. Családi élet, családi kapcsolatok. A családi élet mindennapjai, otthoni teendők.	Pedagógiai eljárások, módszerek, munka- és szervezési formák egyéni, páros és csoportmunka, projektmunka, kiegészítő eszközök alkalmazása	Kapcsolódási pontok Etika: családi élet, generációk kapcsolata, Osztályfőnöki: család és háztartás Informatika: számítógépen keresztül való kapcsolattartás, infokommunikációs eszközök	Taneszközök Tankönyv, munkafüzet, füzet, szótárfüzet, CD-s magnó, CD, internet-hozzáférés, kivetítő

Tematikai egység /fejlesztési cél	II. Ember és társadalom			Óraszám 18
Előzetes tudás	A2			
További feltételek	Személyi: nyelvtanár Tárgyi: Tankönyv, munkafüzet, füzet, szótárfüzet, CD-s magnó, CD, internet-hozzáférés, kivetítő			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A tanuló képes egyszerű, felsorolás jellegű egyénleírásokat szóban és írásban kifejezni. Szókincsbővítés: öltözködés, divat, ünnepek. A tanuló képes rövid baráti leveleket megfogalmazni, mintakövetéssel, betanított sémák alapján. A tanuló képes lényegre törő köznyelvi beszédet megérteni, eredeti vagy szerkesztett hallott szöveg alapján információt azonosítani, leírásokat felismerni. A tanuló képes megadott minta alapján szituációs gyakorlatot			
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Pedagógiai eljárások, módszerek, munka- és szervezési formák	Kapcsolódási pontok	Taneszközök	
Emberek külső jellemzése. Barátok. Levelező barátok. Más kapcsolatok. Öltözködés, Stílus. Ünnepek Vásárlás	egyéni, páros és csoportmunka, projektmunka, kiegészítő eszközök alkalmazása	Etika: társas kapcsolatok, előítélet, tolerancia, bizalom, együttérzés; fogyatékkal élők, szegények és gazdagok. Informatika: infokommunikációs eszközök, kapcsolattartás. Osztályfőnöki: tudatos vásárlás.	Tankönyv, munkafüzet, füzet, szótárfüzet, CD-s magnó, CD, internet-hozzáférés, kivetítő	

Tematikai egység /fejlesztési cél	III. Környezetünk			Óraszám 18
Előzetes tudás	A2			
További feltételek	Személyi: nyelvtanár			
	Tárgyi: Tankönyv, munkafüzet, füzet, szótárfüzet, CD-s magnó, CD, internet-hozzáférés, kivetítő			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A tanuló képes szóban és írásban egyszerű leírást adni a közvetlen környezetéről, saját szobájáról, saját lakásáról. Képes beszámolni saját tetteiről a környezettudatosság jegyében. A tanuló képes képleírást adni az eddigi ismert témákban. A tanuló képes egyszerű nyelvezetű, kis mértékben szerkesztett szövegből kiemelni a lényeges információkat ismert témakörben. A tanuló képes önállóan beszámolni az időjárásról, a növényekről és az állatokról. Szókincse ezekben a témákban gazdagodik.			
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Pedagógiai eljárások, módszerek, munka- és szervezési formák	Kapcsolódási pontok	Taneszközök	
Az otthon, a lakóhely és környéke (a lakószoba, a lakás, a ház bemutatása). Növények és állatok a környezetünkben. Környezettudatosság, időjárás	egyéni, páros és csoportmunka, projektmunka, kiegészítő eszközök alkalmazása	Osztályfőnöki: környezettudatosság otthon és a lakókörnyezetben. Társadalmi és állampolgári ismeretek. lakóhely és környék hagyományai. Földrajz: településtípusok; időjárás. Informatika: infokommunikációs eszközök, kapcsolattartás.	Tankönyv, munkafüzet, füzet, szótárfüzet, CD-s magnó, CD, internet-hozzáférés, kivetítő	

Tematikai egység /fejlesztési cél	IV. Az iskola			Óraszám 15
Előzetes tudás	A2			
További feltételek	Személyi: nyelvtanár			
	Tárgyi: Tankönyv, munkafüzet, füzet, szótárfüzet, CD-s magnó, CD, internet-hozzáférés, kivetítő			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A tanuló képes szóban és írásban egyszerű, lényegre törő leírást adni saját iskolájáról, órarendjéről, tantárgyairól. A tanuló képes a saját érdeklődési köréről rövid baráti leveleket megfogalmazni, mintakövetéssel, betanított sémák alapján. A tanuló képes lényegre törő köznyelvi beszédet megérteni, eredeti vagy szerkesztett hallott szöveg alapján információt azonosítani, leírásokat felismerni. A tanuló képes megadott minta alapján szituációs gyakorlatot végrehajtani (pl. érdeklődést mutatni, rákérdezni információra). A tanuló képes önállóan használni az internetes felületet gyakorlás céljából.			
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Pedagógiai eljárások, módszerek, munka- és szervezési formák	Kapcsolódási pontok	Taneszközök	
Saját iskola bemutatása. Tantárgyak, órarend, érdeklődési kör, tanulmányi munka. Az internet szerepe az iskolában, a tanulásban	egyéni, páros és csoportmunka, projektmunka, kiegészítő eszközök alkalmazása	Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: a tudás fogalmának átalakulása, a tanulás technikái, élethosszig tartó tanulás. Informatika: digitális tudásbázisok, könyvtári információs rendszerek.	Tankönyv, munkafüzet, füzet, szótárfüzet, CD-s magnó, CD, internet-hozzáférés, kivetítő	

Tematikai egység /fejlesztési cél		V. A munka világa		Óraszám
15				
Előzetes tudás	A2			
További feltételek	Személyi: nyelvtanár			
	Tárgyi: Tankönyv, munkafüzet, füzet, szótárfüzet, CD-s magnó, CD, internet-hozzáférés, kivetítő			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A tanuló képes a közismert foglalkozásokat megnevezni, körülírni. Képes beszámolni kötelességekről, képességekről szóban és írásban. A tanuló képes szituációs gyakorlatot végrehajtani a foglalkoztatás témakörben (pl. állásinterjú kérdéseire válaszolni) A tanuló képes megadott séma alapján álláshirdetésre írásban jelentkezni. A tanuló képes lényegre törő köznyelvi beszédet megérteni, eredeti vagy szerkesztett hallott szöveg alapján információt azonosítani, leírásokat felismerni.			
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Pedagógiai eljárások, módszerek, munka- és szervezési formák	Kapcsolódási pontok	Taneszközök	
Kötelességek,képességek. Foglalkozások. Önkéntesség. A siker.	egyéni, páros és csoportmunka, projektmunka, kiegészítő eszközök alkalmazása	Osztályfőnöki: pályaaorientáció és munka. Szakmai tárgyak: karrier, munkalehetőségek, betölthető állások, a munka és a személyes pénzügyek	Tankönyv, munkafüzet, füzet, szótárfüzet, CD-s magnó, CD, internet-hozzáférés, kivetítő	

Tematikai egység /fejlesztési cél	VI. Életmód			Óraszám 22
Előzetes tudás	A2			
További feltételek	Személyi: nyelvtanár			
	Tárgyi: Tankönyv, munkafüzet, füzet, szótárfüzet, CD-s magnó, CD, internet-hozzáférés, kivetítő			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A tanuló képes a témakör szókincsét hasznosítani. Képes egyszerű kijelentéseket tenni a napirenddel, illetve időbeosztással kapcsolatosan. A tanuló képes szóban és írásban tetszést, illetve nem tetszést nyilvánítani étkezési szokásokat illetően. A tanuló képes kommunikációs gyakorlatot végrehajtani (pl. telefonon rendelni, stb.) A tanuló képes tanári irányítással használni az internetes felületet különböző célokból (pl. internetes rendelés, foglalás stb.) A tanuló képes lényegre törő köznyelvi beszédet megérteni, eredeti vagy szerkesztett hallott szöveg alapján információt azonosítani, leírásokat felismerni.			
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Pedagógiai eljárások, módszerek, munka- és szervezési formák	Kapcsolódási pontok	Tananyagok	
Napirend, időbeosztás. Étkezési szokások a családban. Ételek, kedvenc ételek. Ételrendelés telefonon és interneten.	egyéni, páros és csoportmunka, projektmunka, kiegészítő eszközök alkalmazása	Osztályfőnöki: testi és lelki egészség, balesetek megelőzése, egészséges ételek. Informatika: infokommunikációs eszközök, kapcsolattartás, információ keresése.	Tankönyv, munkafüzet, füzet, szótárfüzet, CD-s magnó, CD, internet-hozzáférés, kivetítő	

Tematikai egység /fejlesztési cél	VII. Szabadidő, művelődés, szórakozás			Óraszám 19
Előzetes tudás	A2			
További feltételek	Személyi: nyelvtanár			
	Tárgyi: Tankönyv, munkafüzet, füzet, szótárfüzet, CD-s magnó, CD, internet-hozzáférés, kivetítő			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A tanuló képes szóban és írásban bemutatkozni, bemutatni hobbiját, kedvenc elfoglaltságait. A tanuló ismeri a témakörhöz kötött kommunikációs foratókönyveket, és egyre kevesebb zökkenővel alkalmazza őket. A tanuló képes megérteni a hétköznapi nyelven írt, a témakörhöz kapcsolódó, lényegre törő autentikus vagy kismértékben szerkesztett szövegeket. A tanuló képes rövid köznyelvi, világosan megfogalmazott szöveget főbb pontjaiban megérteni.			
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Pedagógiai eljárások, módszerek, munka- és szervezési formák	Kapcsolódási pontok	Taneszközök	
Szabadidős elfoglaltságok, hobbik. Olvasás, rádió, tévé, videó, számítógép, internet. Sportolás, kedvenc sport, veszélyes sportok.	egyéni, páros és csoportmunka, projektmunka, kiegészítő eszközök alkalmazása	Földrajz: más népek kultúrái. Informatika: e-könyvek, médiatudatosság. Ének-zene: népzene, klasszikus zene, popzene. Dráma és tánc: a szituáció alapelemei, beszédre készítés, befogadás, értelmezés.	Tankönyv, munkafüzet, füzet, szótárfüzet, CD-s magnó, CD, internet-hozzáférés, kivetítő	

Tematikai egység /fejlesztési cél	VIII. Tudomány és technika			Óraszám 19
Előzetes tudás	A2			
További feltételek	Személyi: nyelvtanár			
	Tárgyi: Tankönyv, munkafüzet, füzet, szótárfüzet, CD-s magnó, CD, internet-hozzáférés, kivetítő			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A tanuló képes valóságos vagy elképzelt események részleteinek egyszerű bemutatására. Képes történetek elmondására. A tanuló képes egyszerű műszaki információkat megérteni. A tanuló ismeri a témakörhöz kötött kommunikációs forráskönyveket, és egyre kevesebb zökkenővel alkalmazza őket. A tanuló képes megérteni a hétköznapi nyelven írt, a témakörhöz kapcsolódó, lényegre törő autentikus vagy kismértékben szerkesztett szövegeket. A tanuló képes rövid köznyelvi, világosan megfogalmazott szöveget főbb pontjaiban megérteni.			
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Pedagógiai eljárások, módszerek, munka- és szervezési formák	Kapcsolódási pontok	Taneszközök	
A technikai eszközök szerepe a mindennapi életben. Felfedezések.	egyéni, páros és csoportmunka, projektmunka, kiegészítő eszközök alkalmazása	Informatika: e-könyvek, médiatudatosság.	Tankönyv, munkafüzet, füzet, szótárfüzet, CD-s magnó, CD, internet-hozzáférés, kivetítő	

A továbbhaladás feltételei

Hallott szöveg értése

A tanuló képes

- kb. 100 szavas köznyelvi szövegben a lényeges információt a lényegtelenről elkülöníteni;
- kb. 100 szavas köznyelvi szövegben ismeretlen nyelvi elem jelentését a szövegösszefüggésből kikövetkeztetni;
- kb. 100 szavas köznyelvi szövegben fontos információt megérteni;
- kb. 100 szavas köznyelvi szövegben specifikus információt azonosítani;
- köznyelvi beszélgetés vagy monologikus szöveg lényegét megérteni.

Beszédkésztség

A tanuló képes

- köznyelven megfogalmazott kérdésekre egyszerű struktúrákban rendezett válaszokat adni;
- egyszerű mondatokban közléseket megfogalmazni, kérdéseket feltenni, eseményeket elmesélni, érzelmeket kifejezni;
- megértési, illetve kifejezési problémák esetén segítséget kérni;
- beszélgetésben részt venni;
- társalgást követni.

Olvasott szöveg értése

A tanuló képes

- kb. 150 szavas, köznyelven megírt szöveget elolvasni;
- kb. 150 szavas köznyelvi szövegben lényeges információt a lényegtelenről megkülönböztetni;
- ismert nyelvi elemek segítségével kb. 150 szavas köznyelvi szövegben ismeretlen nyelvi elemek jelentését kikövetkeztetni;
- kb. 150 szavas köznyelven megírt szövegben fontos információt megtalálni;
- kb. 150 szavas köznyelvi szövegben specifikus információt azonosítani;
- kb. 150 szavas köznyelven megírt szöveg lényegét megérteni;
- egyszerű vagy egyszerűsített publicisztikai illetve irodalmi szöveget követni.

Íráskészség

- A tanuló képes
- kb. 100 szavas, tényszerű információt közvetítő néhány bekezdésből álló, szöveget írni;
- gondolatait változatos kifejezésekkel és mondat szerkezetekkel, a megfelelő nyelvi eszközök használatával, logikai összefüggések alapján szöveggé rendezni, egyszerű közléseket írásban megfogalmazni;
- különböző szövegfajtákat létrehozni;
- változatos közlésformákat (leírás, elbeszélés, jellemzés) használni.

10. évfolyam

Évi óraszám: 144

Tartalom

Ajánlás a szabadon felhasználható órák tartalmához (46 óra):

- Kiegészítő ismeretek: a témakörök elmélyítése, a helyi sajátosságokkal való kiegészítés (saját iskolám, iskolám ünnepei, hazám és/vagy célnyelvi országok ünnepei, szokásai stb.)
és/vagy
- Differenciálás, gyakorlás: az elsajátított ismeretek begyakorlása, elmélyítése a tanulók egyéni igényeinek megfelelően

a) *Kommunikációs szándékok*

A kommunikációs szándékokat az 51/2012. (XII. 21.) számú EMMI rendelet 6. mellékletében megjelent 6.2.02.1 kerettanterv 6.2.02.2 függeléke tartalmazza B1- és B1 nyelvi szintekre, angol és német nyelvre vonatkozóan

b) *Fogalomkörök*

Az idegen nyelvi fogalomköröket az 51/2012. (XII. 21.) számú EMMI rendelet 6. mellékletében megjelent 6.2.02.1 kerettanterv 6.2.02.2 függeléke tartalmazza B1- és B1 nyelvi szintekre, angol és német nyelvre vonatkozóan

c) Tematikai egységek (10. évfolyam)

Tematikai egység /fejlesztési cél	I. Ember és társadalom	Óraszám 21
Előzetes tudás	A2	
További feltételek	Személyi: nyelvtanár Tárgyi: Tankönyv, munkafüzet, füzet, szótárfüzet, CD-s magnó, CD, internet-hozzáférés, kivetítő	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A tanuló képes egyszerű, felsorolás jellegű egyénleírásokat szóban és írásban kifejezni. Szókincsbővítés: öltözködés, divat, ünnepek, konfliktusok és problémák. A tanuló képes baráti leveleket megfogalmazni, mintakövetéssel, egyre kevesebb begyakorolt és több szabadon választott szerkezetekkel. A tanuló képes lényegre törő köznyelvi beszédet megérteni, eredeti vagy szerkesztett hallott szöveg alapján információt azonosítani, leírásokat felismerni. A tanuló képes megadott minta alapján szituációs gyakorlatot végrehajtani (pl. boltban vásárolni, találkozót megszervezni)	
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Pedagógiai eljárások, módszerek, munka- és szervezési formák	Kapcsolódási pontok
Emberek külső jellemzése. Baráti kör. A tizenévesek világa: kapcsolat a kortársakkal, felnőttekkel. Ünnepek, családi ünnepek. Öltözködés, divat. Konfliktusok és kezelésük.	egyéni, páros és csoportmunka, projektmunka, kiegészítő eszközök alkalmazása	Etika: társas kapcsolatok, előítélet, tolerancia, bizalom, együttérzés; szegények és gazdagok. Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: a jövedelem szerepe a családban, kiadás, bevétel, megtakarítás, hitel, rezszi, zsebpénz. Osztályfőnöki: tudatos vásárlás. Informatika: infokommunikáció
		Tankönyv, munkafüzet, füzet, szótárfüzet, CD-s magnó, CD, internet-hozzáférés, kivetítő

Tematikai egység /fejlesztési cél	II. Utazás, turizmus			Óraszám 20
Előzetes tudás	A2			
További feltételek	Személyi: nyelvtanár Tárgyi: Tankönyv, munkafüzet, füzet, szótárfüzet, CD-s magnó, CD, internet-hozzáférés, kivetítő			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A tanuló képes szituációs gyakorlatot önállóan, illetve párban elvégezni, megadott minta alapján (pl. útbaigazítás, jegyvásárlás, szállás elfoglalása). A tanuló képes önállóan használni az internetes felületet gyakorlati céllal (pl. jegyfoglalás, szállásfoglalás). A tanuló képes gondolatcserére, véleménynyilvánításra, egy gondolat vagy probléma lényegének kifejtésére megközelítő pontossággal. A tanuló képes a legfontosabb információt megérteni adott témában. A tanuló képes a célnyelvi kultúráról röviden és egyszerűen információt közvetíteni.			
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Pedagógiai eljárások, módszerek, munka- és szervezési formák	Kapcsolódási pontok	Taneszközök	
A közlekedés eszközei, lehetőségei, a tömegközlekedés, a kerékpáros közlekedés. Nyaralás itthon, illetve külföldön. Utazási előkészületek, egy utazás megtervezése, megszervezése. Turisztikai célpontok. Célnyelvi és más kultúrák.	egyéni, páros és csoportmunka, projektmunka, kiegészítő eszközök alkalmazása	Osztályfőnöki: közlekedési ismeretek. Földrajz: a kulturális élet földrajzi alapjai, nyelvek és vallások, egyes meghatározó jellegű országok turisztikai jellemzői. Informatika: infokommunikációs eszközök, kapcsolattartás, információ keresése.	Tankönyv, munkafüzet, füzet, szótárfüzet, CD-s magnó, CD, internet-hozzáférés, kivetítő	

Tematikai egység /fejlesztési cél	III. Tudomány és technika			Óraszám 18
Előzetes tudás	A2			
További feltételek	Személyi: nyelvtanár Tárgyi: Tankönyv, munkafüzet, füzet, szótárfüzet, CD-s magnó, CD, internet-hozzáférés, kivetítő			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A tanuló képes valóságos vagy elképzelt események részleteinek bemutatására. Képes történetek elmondására. A tanuló képes egyszerű műszaki információkat megérteni. Képes az internet előnyeit és hátrányait felismerni és beszámolni róluk. A tanuló ismeri a témakörhöz kötött kommunikációs forgatókönyveket, és egyre kevesebb zökkenővel alkalmazza őket. A tanuló képes megérteni a hétköznapi nyelven írt, a témakörhöz kapcsolódó, lényegre törő autentikus vagy kismértékben szerkesztett szövegeket. A tanuló képes rövid köznyelvi, világosan megfogalmazott szöveget főbb pontjaiban megérteni.			
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Pedagógiai eljárások, módszerek, munka- és szervezési formák	Kapcsolódási pontok	Tananyagok	
A technikai eszközök szerepe a mindennapi életben. Az internet szerepe a magánéletben, a tanulásban és a munkában.	egyéni, páros és csoportmunka, projektmunka, kiegészítő eszközök alkalmazása	Informatika: számítógépen keresztül való kapcsolattartás, információ keresése, az informatikai eszközöket alkalmazó média, az elterjedt infokommunikációs eszközök előnyei és kockázatai, a netikett alapjai, élőszóval kísért bemutatók és felhasználható eszközeik.	Tankönyv, munkafüzet, füzet, szótárfüzet, CD-s magnó, CD, internet-hozzáférés, kivetítő	

Tematikai egység /fejlesztési cél	IV. Életmód			Óraszám 25
Előzetes tudás	A2			
További feltételek	Személyi: nyelvtanár Tárgyi: Tankönyv, munkafüzet, füzet, szótárfüzet, CD-s magnó, CD, internet-hozzáférés, kivetítő			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A tanuló képes a témakör szókincsét hasznosítani. Képes nyilatkozni szóban és írásban a napirenddel, illetve időbeosztással kapcsolatosan. A tanuló képes szóban és írásban tetszést, illetve nem tetszést nyilvánítani étkezési szokásokat illetően, képes a sütés-főzéssel kapcsolatos szókincset érdemlegesen alkalmazni. A tanuló képes kommunikációs gyakorlatot végrehajtani (pl. telefonon rendelni, stb.). Képes összehasonlítani a hazai és a célnyelvi országok étkezési szokásait. A tanuló képes önállóan használni az internetes felületet különböző célokból (pl. internetes rendelés, foglalás stb.) A tanuló képes lényegre törő köznyelvi beszédet megérteni, eredeti vagy szerkesztett hallott			
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Pedagógiai eljárások, módszerek, munka- és szervezési formák	Kapcsolódáspontok	Taneszközök	
Napirend, időbeosztás. Az egészséges életmód (a helyes és a helytelen táplálkozás, a testmozgás szerepe az egészség megőrzésében, testápolás). Étkezési szokások a családban. Ételek, kedvenc ételek, sütés-főzés. Étkezés iskolai menzán, éttermekben, gyorséttermekben. Ételrendelés telefonon és interneten. Életmód nálunk és más országokban.	egyéni, páros és csoportmunka, projektmunka, kiegészítő eszközök alkalmazása	Osztályfőnöki: testi és lelki egészség, balesetek megelőzése, egészséges ételek. Testnevelés és sport: a rendszeres testedzés szerepe.	Tankönyv, munkafüzet, füzet, szótárfüzet, CD-s magnó, CD, internet-hozzáférés, kivetítő	

Tematikai egység /fejlesztési cél	V. Gazdaság és pénzügyek			Óraszám 18
Előzetes tudás	A2			
További feltételek	Személyi: nyelvtanár Tárgyi: Tankönyv, munkafüzet, füzet, szótárfüzet, CD-s magnó, CD, internet-hozzáférés, kivetítő			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A tanuló képes lényegre törő köznyelvi beszédet megérteni, eredeti vagy szerkesztett hallott szöveg alapján információt azonosítani, leírásokat felismerni. A tanuló képes megadott minta alapján szituációs gyakorlatot végrehajtani (pl. boltban vásárolni, stb.), illetve szolgáltatást igénybe venni (pl. posta, bank) A tanuló képes tanári irányítással használni az internetes felületet különböző célokból (pl. internetes rendelés, foglalás stb.) A tanuló képes rövid köznyelvi, világosan megfogalmazott szöveget főbb pontjaiban megérteni.			
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Pedagógiai eljárások, módszerek, munka- és szervezési formák	Kapcsolódási pontok	Tananyagok	
Családi gazdálkodás. A pénz szerepe a mindennapokban. Vásárlás, szolgáltatások (pl. posta, bank).	egyéni, páros és csoportmunka, projektmunka, kiegészítő eszközök alkalmazása	Osztályfőnöki: család és háztartás, tudatos vásárlás, pénzügyi ismeretek. Matematika: alpműveletek. Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: a jövedelem szerepe a családban, kiadás, bevétel, megtakarítás, hitel rezszi, zsebpénz.	Tananyagok Tankönyv, munkafüzet, füzet, szótárfüzet, CD-s magnó, CD, internet-hozzáférés, kivetítő	

Tematikai egység /fejlesztési cél	VI. Környezetünk			Óraszám 20
Előzetes tudás	A2			
További feltételek	Személyi: nyelvtanár Tárgyi: Tankönyv, munkafüzet, füzet, szótárfüzet, CD-s magnó, CD, internet-hozzáférés, kivetítő			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A tanuló képes szóban és írásban egyszerű leírást adni a közvetlen környezetéről, saját szobájáról, saját lakásáról, városáról. Össze tudja hasonlítani a városi életet a vidéki élettel. Képes beszámolni saját tetteiről a környezettudatosság jegyében. A tanuló képes képleírást adni az eddigi ismert témákban. A tanuló képes megnevezni a környezetre ártalmas tényezőket. A tanuló képes egyszerű nyelvezetű, kis mértékben szerkesztett szövegből kiemelni a lényeges információkat ismert témakörben. A tanuló képes önállóan beszámolni az időjárásról, a növényekről és az állatokról. Szókincse ezekben a témákban gazdagodik.			
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Pedagógiai eljárások, módszerek, munka- és szervezési formák	Kapcsolódási pontok	Taneszközök	
Az otthon, a lakóhely és környéke (a lakószoba, a lakás, a ház bemutatása). A lakóhely nevezetességei. A városi és a vidéki élet összehasonlítása. Növények és állatok a környezetünkben. Időjárás, éghajlat. Környezetvédelem: globális felmelegedés.	egyéni, páros és csoportmunka, projektmunka, kiegészítő eszközök alkalmazása	Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: lakóhely és környék hagyományai. Biológia-egészségтан: védett természeti érték, változatos élővilág. Földrajz: településtípusok; globális problémák, életminőségek különbségei.	Tankönyv, munkafüzet, füzet, szótárfüzet, CD-s magnó, CD, internet-hozzáférés, kivetítő	

Tematikai egység /fejlesztési cél	VII. Szabadidő, művelődés, szórakozás			Óraszám 22
Előzetes	A2			
További feltételek	Személyi: nyelvtanár Tárgyi: Tankönyv, munkafüzet, füzet, szótárfüzet, CD-s magnó, CD, internet-hozzáférés, kivetítő			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A tanuló képes szóban és írásban bemutatni hobbiját, kedvenc elfoglaltságait. Képes részletesen beszélni a különböző sportokról. Képes beszámolni különböző szórakozási lehetőségekről (pl. koncert, mozi). Képes összefoglalni egy film történetét. A tanuló ismeri a témakörhöz kötött kommunikációs forráskönyveket, és egyre kevesebb zökkenővel alkalmazza őket. A tanuló képes megérteni a hétköznapi nyelven írt, a témakörhöz kapcsolódó, lényegre törő autentikus vagy kismértékben szerkesztett szövegeket. A tanuló képes rövid köznyelvi, világosan megfogalmazott hallott szöveget főbb pontjaiban megérteni.			
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Pedagógiai eljárások, módszerek, munka- és szervezési formák	Kapcsolódási pontok	Taneszközök	
Szabadidős elfoglaltságok, hobbi. Színház, mozi, koncert, kiállítás stb. Sportolás, kedvenc sport, iskolai sport. Olvasás, rádió, tévé, videó, számítógép, internet. Az infokommunikáció szerepe a mindennapokban.	egyéni, páros és csoportmunka, projektmunka, kiegészítő eszközök alkalmazása	Magyar nyelv és irodalom: különböző kultúrák mítoszai, mondái; a reklám és a popzene új szóbeli költészete. Informatika: e-könyvek, médiatudatosság. Testnevelés és sport: táncok, népi játékok, példaképek szerepe. Ének-zene: népzene, klasszikus zene, popzene.	Tankönyv, munkafüzet, füzet, szótárfüzet, CD-s magnó, CD, internet-hozzáférés, kivetítő	

A továbbhaladás feltételei

Hallott szöveg értése

A tanuló képes

- kb. 150 szavas köznyelvi szövegben a lényeges információt a lényegtelenről elkülöníteni;
- kb. 150 szavas köznyelvi szövegben ismeretlen nyelvi elem jelentését a szövegösszefüggésből kikövetkeztetni;
- kb. 150 szavas köznyelvi szövegben fontos információt megérteni;
- kb. 150 szavas köznyelvi szövegben specifikus információt azonosítani;
- köznyelvi beszélgetés vagy monologikus szöveg lényeges pontjait megérteni.

Beszédkésztség

A tanuló képes

- árnyaltabban megfogalmazott kérdésekre összetettebb struktúrákban rendezett válaszokat adni;
- választékos mondatokban közléseket megfogalmazni, kérdéseket feltenni, eseményeket elmesélni, érzelmeket kifejezni;
- megértési, illetve kifejezési problémák esetén segítséget kérni;
- beszélgetésben részt venni;
- társalgásba bekapcsolódni, álláspontot, véleményt kifejezni.

Olvasott szöveg értése

A tanuló képes

- kb. 200 szavas, köznyelven megírt szöveget elolvasni;
- kb. 200 szavas köznyelvi szövegben lényeges információt a lényegtelenről megkülönböztetni;
- ismert nyelvi elemek segítségével kb. 200 szavas köznyelvi szövegben ismeretlen nyelvi elemek jelentését kikövetkeztetni;
- kb. 200 szavas köznyelvi szövegben fontos információt megtalálni;
- kb. 200 szavas köznyelvi szövegben specifikus információt azonosítani;
- kb. 200 szavas köznyelven megírt szöveg felépítését megérteni;
- egyszerű vagy egyszerűsített publicisztikai vagy irodalmi szöveg lényeges pontjait megérteni.

Íráskésztség

A tanuló képes

- kb. 150 szavas, tényszerű információt közvetítő néhány bekezdésből álló, szöveget írni;
- gondolatait változatos kifejezésekkel és mondat szerkezetekkel, a megfelelő nyelvi eszközök használatával, logikai összefüggések alapján bekezdésbe rendezett szövegben megfogalmazni;
- különböző szövegfajtákat létrehozni;
- változatos közlésformákat használni

A fejlesztés várt eredményei a tanév végén

B1 mínusz nyelvi szint.

A tanuló képes főbb vonalaiban megérteni a köznyelvi beszédet a számára rendszeresen előforduló, ismerős témákról.

A mindennapi élet legtöbb helyzetében boldogul, gondolatokat cserél, véleményt mond, érzelmeit kifejezi, stílusában alkalmazkodik a kommunikációs helyzethez.

A tanuló képes begyakorolt szerkezetekkel érthetően, folyamatoshoz közelítően beszélni. Az átadott információ lényegét megközelítő tartalmi pontossággal fejti ki.

Megérti a hétköznapi nyelven írt, érdeklődési köréhez kapcsolódó, lényegre törő, autentikus vagy kismértékben szerkesztett szövegekben az általános vagy részinformációkat.

A tanuló több műfajban is képes egyszerű, rövid, összefüggő szövegeket fogalmazni ismert, hétköznapi témákról. Írásbeli megnyilatkozásaiban már kezdenek megjelenni műfaji sajátosságok és különböző stílusjegyek.

11. évfolyam

Évi óraszám:144

Tartalom

Ajánlás a szabadon felhasználható órák tartalmához (46 óra):

- Kiegészítő ismeretek: a témakörök elmélyítése, a helyi sajátosságokkal való kiegészítés (saját iskolám, iskolám ünnepei, hazám és/vagy célnyelvi országok ünnepei, szokásai stb.)
és/vagy
- Differenciálás, gyakorlás: az elsajátított ismeretek begyakorlása, elmélyítése a tanulók egyéni igényeinek megfelelően
és/vagy
- Projekt munkák: a témakörökhöz kapcsolódó projekt munkák készítése egyéni, pár-, vagy csoport munkában

a) *Kommunikációs szándékok*

A kommunikációs szándékokat az 51/2012. (XII. 21.) számú EMMI rendelet 6. mellékletében megjelölt 6.2.02.1 kerettanterv 6.2.02.2 függeléke tartalmazza B1- és B1 nyelvi szintekre, angol és német nyelvre vonatkozóan

b) *Fogalomkörök*

Az idegen nyelvi fogalomköröket az 51/2012. (XII. 21.) számú EMMI rendelet 6. mellékletében megjelölt 6.2.02.1 kerettanterv 6.2.02.2 függeléke tartalmazza B1- és B1 nyelvi szintekre, angol és német nyelvre vonatkozóan

c) *Tematikai egységek (11. évfolyam)*

Tematikai egység /fejlesztési cél	I. Személyes vonatkozások, család			Óraszám 22
Előzetes tudás	B1-			
További feltételek	Személyi: nyelvtanár Tárgyi: Tankönyv, munkafüzet, füzet, szótárfüzet, CD-s magnó, CD, internet-hozzáférés, kivetítő			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A tanuló képes szóban és írásban részletesen bemutatkozni, bemutatni családját, rokonsági viszonyokat kifejezni. A tanuló ismeri a bemutatkozó kommunikációs forgatókönyvet, és zökkenőmentesen alkalmazza. A tanuló képes megérteni a hétköznapi nyelven írt, a témakörhöz kapcsolódó, lényegre törő autentikus szövegeket. A tanuló képes rövid köznyelvi, világosan megfogalmazott szöveget főbb pontjaiban megérteni.			
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Pedagógiai eljárások, módszerek, munka- és szervezési formák	Kapcsolódási pontok	Taneszközök	
A tanuló személye, életrajza, életének fontos állomásai. Személyes tervek. Családi élet, családi kapcsolatok. A családi élet mindennapjai, otthoni teendők. Egyén és család nálunk és a célországokban.	egyéni, páros és csoportmunka, projektmunka, kiegészítő eszközök alkalmazása	Osztályfőnöki: család és háztartás. Etika: generációk kapcsolata, családi élet.	Tankönyv, munkafüzet, füzet, szótárfüzet, CD-s magnó, CD, internet-hozzáférés, kivetítő	

Tematikai egység /fejlesztési cél	II. Ember és társadalom			Óraszám 21
Előzetes tudás	B1-			
További feltételek	Személyi: nyelvtanár Tárgyi: Tankönyv, munkafüzet, füzet, szótárfüzet, CD-s magnó, CD, internet-hozzáférés, kivetítő			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A tanuló képes összetettebb egyénleírásokat szóban és írásban kifejezni. Szókincsbővítés: öltözködés, divat, ünnepek, konfliktusok és problémák. A tanuló képes baráti leveleket megfogalmazni szabadon választott szerkezetekkel. Képes részletesen leírást adni családi és más ünnepekről. A tanuló képes lényegre törő köznyelvi beszédet megérteni, eredeti hallott szöveg alapján információt azonosítani, leírásokat felismerni. A tanuló képes megadott minta alapján szituációs gyakorlatot végrehajtani (pl. boltban vásárolni, találkozót megszervezni)			
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Pedagógiai eljárások, módszerek, munka- és szervezési formák	Kapcsolódási pontok	Taneszközök	
Baráti kör. A tizenévesek világa: kapcsolat a kortársakkal, felnőttekkel. Női és férfi szerepek. Felelősségvállalás másokért, rászorulóknak segítése. Ünnepek, családi ünnepek. Öltözködés, divat. Hasonlóságok és különbségek az emberek között, tolerancia, pl. fogyatékkal élők. Konfliktusok és kezelésük.	egyéni, páros és csoportmunka, projektmunka, kiegészítő eszközök alkalmazása	Etika: társas kapcsolatok, előítélet, tolerancia, bizalom, együttérzés; fogyatékkal élők, szegények és gazdagok. Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: a jövedelem szerepe a családban, kiadás, bevétel, megtakarítás, hitel, rezszi, zsebpénz. Osztályfőnöki: tudatos vásárlás.	Tankönyv, munkafüzet, füzet, szótárfüzet, CD-s magnó, CD, internet-hozzáférés, kivetítő	

Tematikai egység /fejlesztési cél	III. Környezetünk			Óraszám 21
Előzetes tudás	B1-			
További feltételek	Személyi: nyelvtanár Tárgyi: Tankönyv, munkafüzet, füzet, szótárfüzet, CD-s magnó, CD, internet-hozzáférés,			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A tanuló képes szóban és írásban leírást adni a közvetlen környezetéről, saját lakásáról, városáról. Össze tudja hasonlítani a városi életet a vidéki élettel. Képes beszámolni saját tetteiről a környezettudatosság jegyében. A tanuló képes képleírást adni az eddigi ismert témákban. A tanuló képes megnevezni a környezetre ártalmas tényezőket. A tanuló képes egyszerű nyelvezetű szövegből kiemelni a lényeges információkat ismert témakörben. A tanuló képes önállóan beszámolni az időjárásról, a növényekről és az állatokról. Szókincse ezekben a témákban gazdagodik.			
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Pedagógiai eljárások, módszerek, munka- és szervezési formák	Kapcsolódási pontok	Tananyagok	
Az otthon, a lakóhely és környéke (a lakószoba, a lakás, a ház bemutatása). A lakóhely nevezetességei, szolgáltatások, szórakozási lehetőségek. A városi és a vidéki élet összehasonlítása. Növények és állatok a környezetünkben. Időjárás, éghajlat.	egyéni, páros és csoportmunka, projektmunka, kiegészítő eszközök alkalmazása	Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: lakóhely és környék hagyományai. Biológia-egészségtan: élőhely, életközösség, védett természeti érték, változatos élővilág. Földrajz: településtípusok; globális problémák, életminőségek különbségei; a Föld mozgása, az időjárás tényezői, a Föld szépsége, egyedisége.	Tankönyv, munkafüzet, füzet, szótárfüzet, CD-s magnó, CD, internet-hozzáférés, kivetítő	

Tematikai egység /fejlesztési cél	IV. Az iskola			Óraszám 20
Előzetes tudás	B1-			
További feltételek	Személyi: nyelvtanár			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Tárgyi: Tankönyv, munkafüzet, füzet, szótárfüzet, CD-s magnó, CD, internet-hozzáférés, kivetítő			
	A tanuló képes szóban és írásban lényegre törő leírást adni saját iskolájáról, órarendjéről, tantárgyairól, iskolai hagyományokról. A tanuló képes a saját érdeklődési köréről rövid baráti leveleket megfogalmazni.			
	A tanuló képes lényegre törő köznyelvi beszédet megérteni, eredeti hallott szöveg alapján információt azonosítani, leírásokat felismerni.			
	A tanuló képes megadott szituációs gyakorlatot végrehajtani (pl. érdeklődést mutatni, rákérdezni információra). A tanuló képes önállóan használni az internetes felületet gyakorlás céljából.			
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Pedagógiai eljárások, módszerek, munka- és szervezési formák	Kapcsolódási pontok	Tananyagok	
Saját iskolájának bemutatása (sajátosságok, pl. szakmai képzés, tagozat). Tantárgyak, órarend, érdeklődési kör, tanulmányi munka nálunk és más országokban. Az ismeretszerzés különböző módjai. A nyelvtanulás, a nyelvtudás szerepe, fontossága. Az internet szerepe az iskolában, a tanulásban. Az iskolai élet tanuláson kívüli eseményei. Iskolai hagyományok nálunk és a célországokban.	egyéni, páros és csoportmunka, projektmunka, kiegészítő eszközök alkalmazása	Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: a tudás fogalmának átalakulása, a tanulás technikai, élethosszig tartó tanulás. Informatika: digitális tudásbázisok, könyvtári információs rendszerek.	Tankönyv, munkafüzet, füzet, szótárfüzet, CD-s magnó, CD, internet-hozzáférés, kivetítő	

Tematikai egység /fejlesztési cél	V. Szabadidő, művelődés, szórakozás			Óraszám 20
Előzetes tudás	B1-			
További feltételek	Személyi: nyelvtanár Tárgyi: Tankönyv, munkafüzet, füzet, szótárfüzet, CD-s magnó, CD, internet-hozzáférés, kivetítő			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A tanuló képes szóban és írásban bemutatni hobbiját, kedvenc elfoglaltságait. Képes részletesen beszélni a különböző sportokról. Képes beszámolni különböző szórakozási lehetőségekről (pl. koncert, mozi). Képes összefoglalni egy film történetét. A tanuló ismeri a témakörhöz kötött kommunikációs forgatókönyveket, és alkalmazza őket. A tanuló képes megérteni a hétköznapi nyelven írt, a témakörhöz kapcsolódó, lényegre törő autentikus szövegeket. A tanuló képes rövid köznyelvi, világosan megfogalmazott hallott szöveget főbb pontjaiban megérteni.			
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Pedagógiai eljárások, módszerek, munka- és szervezési formák	Kapcsolódási pontok	Taneszközök	
Szabadidős, hobbi. Színház, mozi, koncert, kiállítás stb. Sportolás, kedvenc sport, iskolai sport. Olvasás, rádió, tévé, videó, számítógép, internet. Az infokommunikáció szerepe a mindennapokban.	egyéni, páros és csoportmunka, projektmunka, kiegészítő eszközök alkalmazása	Földrajz: más népek kultúrái. Magyar nyelv és irodalom: különböző kultúrák mítoszai, mondái; a reklám és a popzene új szóbeli költészete. Informatika: e-könyvek, médiatudatosság. Testnevelés és sport: táncok, népi játékok, a sport és olimpia története, példaképek szerepe, sportágak jellemzői. Dráma és tánc: a szituáció alapelemei, beszédre készítés, befogadás,	Tankönyv, munkafüzet, füzet, szótárfüzet, CD-s magnó, CD, internet-hozzáférés, kivetítő	

Tematikai egység /fejlesztési cél	VI. Utazás, turizmus			Óraszám 20
Előzetes tudás	B1-			
További feltételek	Személyi: nyelvtanár Tárgyi: Tankönyv, munkafüzet, füzet, szótárfüzet, CD-s magnó, CD, internet-hozzáférés, kivetítő			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A tanuló képes szituációs gyakorlatot önállóan, illetve párban elvégezni, megadott minta alapján (pl. útbaigazítás, jegyvásárlás, szállás elfoglalása). A tanuló képes önállóan használni az internetes felületet gyakorlati céllal (pl. jegyfoglalás, szállásfoglalás). A tanuló képes gondolatcserére, véleménynyilvánításra, egy gondolat vagy probléma lényegének kifejtésére megközelítő pontossággal. A tanuló képes a legfontosabb információt megérteni adott témában. A tanuló képes a célnyelvi kultúráról részletesen információt közvetíteni.			
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Pedagógiai eljárások, módszerek, munka- és szervezési formák	Kapcsolódáspontok	Taneszközök	
A közlekedés eszközei, lehetőségei, a tömegközlekedés, a kerékpáros közlekedés. Nyaralás itthon, illetve külföldön. Utazási előkészületek, egy utazás megtervezése, megszervezése. Turisztikai célpontok. Célnyelvi és más kultúrák.	egyéni, páros és csoportmunka, projektmunka, kiegészítő eszközök alkalmazása	Osztályfőnöki: közlekedési ismeretek, közlekedésbiztonság, fenntarthatóság, környezettudatosság a közlekedésben. Földrajz: a kulturális élet földrajzi alapjai, nyelvek és vallások, egyes meghatározó jellegű országok turisztikai jellemzői.	Tankönyv, munkafüzet, füzet, szótárfüzet, CD-s magnó, CD, internet-hozzáférés, kivetítő	

Tematikai egység /fejlesztési cél	VII. Tudomány és technika			Óraszám 20
Előzetes tudás	B1-			
További feltételek	Személyi: nyelvtanár Tárgyi: Tankönyv, munkafüzet, füzet, szótárfüzet, CD-s magnó, CD, internet-hozzáférés, kivetítő			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A tanuló képes valóságos vagy elképzelt események részleteinek bemutatására. Képes történetek elmondására. A tanuló képes egyszerű műszaki információkat megérteni. Képes az internet előnyeit és hátrányait felismerni és beszámolni róluk. A tanuló ismeri a témakörhöz kötött kommunikációs forráskönyveket, és alkalmazza őket. A tanuló képes megérteni a hétköznapi nyelven írt, a témakörhöz kapcsolódó, lényegre törő autentikus szövegeket. A tanuló képes rövid köznyelvi, világosan megfogalmazott szöveget főbb pontjaiban megérteni.			
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Pedagógiai eljárások, módszerek, munka- és szervezési formák	Kapcsolódási pontok	Taneszközök	
Népszerű tudományok, ismeretterjesztés. A technikai eszközök szerepe a mindennapi életben. Az internet szerepe a magánéletben, a tanulásban és a munkában.	egyéni, páros és csoportmunka, projektmunka, kiegészítő eszközök alkalmazása	Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek; fizika: tudománytörténeti jelentőségű felfedezések, találmányok. Informatika: számítógépen keresztül való kapcsolattartás, információ keresése, az informatikai eszközöket alkalmazó média, az elterjedt infokommunikációs eszközök előnyei és kockázatai, a netikett alapjai, előszóval	Tankönyv, munkafüzet, füzet, szótárfüzet, CD-s magnó, CD, internet-hozzáférés, kivetítő	

A továbbhaladás feltételei

Hallott szöveg értése

- A tanuló képes
- kb. 200 szavas köznyelvi szövegben a lényeges információt a lényegtelenről elkülöníteni;
- kb. 200 szavas köznyelvi szövegben ismeretlen nyelvi elem jelentését a szövegösszefüggésből kikövetkeztetni;
- kb. 200 szavas köznyelvi szövegben fontos információt megérteni;
- kb. 200 szavas köznyelvi szövegben specifikus információt azonosítani;
- köznyelvi beszélgetést vagy monologikus szöveget különösebb nehézség nélkül megérteni.

Beszédalkésség

A tanuló képes

- árnyaltabban megfogalmazott kérdésekre összetettebb struktúrákban rendezett válaszokat adni;
- választékos mondatokban közléseket megfogalmazni, kérdéseket feltenni, eseményeket elmesélni, érzelmeiket kifejezni;
- megértési, illetve kifejezési problémák esetén segítséget kérni;
- beszélgetésben részt venni;
- társalgásban véleményt kikérni, álláspontot megvédeni.

Olvasott szöveg értése

A tanuló képes

- kb. 250 szavas, köznyelven megírt szöveget elolvasni;
- kb. 250 szavas szövegben lényeges információt a lényegtől megkülönböztetni;
- ismert nyelvi elemek segítségével kb. 250 szavas köznyelvi szövegben ismeretlen nyelvi elemek jelentését kikövetkeztetni;
- kb. 250 szavas szövegben fontos információt megtalálni;
- kb. 250 szavas szövegben specifikus információt azonosítani;
- kb. 250 szavas köznyelven megírt szöveget anyanyelven és/vagy célnyelven összefoglalni;
- egyszerű vagy egyszerűsített publicisztikai vagy irodalmi szöveg különösebb nehézség nélkül megérteni.

Íráskészség

A tanuló képes

- kb. 200 szavas, tényszerű információt közvetítő néhány bekezdésből álló, szöveget írni;
- gondolatait és érzelmeit változatos kifejezésekkel és mondatszerkezetekkel, a megfelelő nyelvi eszközök használatával, logikai összefüggések alapján bekezdésbe rendezett szövegben megfogalmazni;
- különböző szövegfajtákat létrehozni;
- változatos közlésformákat használni.

12. évfolyam

Évi óraszám: 120

Tartalom

Ajánlás a szabadon felhasználható órák tartalmához (39 óra):

- Kiegészítő ismeretek: a témakörök elmélyítése, a helyi sajátosságokkal való kiegészítés (saját iskolám, iskolám ünnepei, hazám és/vagy célnyelvi országok ünnepei, szokásai stb.)
és/vagy
- Differenciálás, gyakorlás: az elsajátított ismeretek begyakorlása, elmélyítése a tanulók egyéni igényeinek megfelelően
és/vagy
- Érettségi felkészülés: célirányos felkészülés az írásbeli és szóbeli vizsgára, a vizsgák szerkezetének, tartalmának, értékelésének megismerése valamint a vizsgarutin, illetve a megoldási stratégiák fejlesztése

a) Kommunikációs szándékok

A kommunikációs szándékokat az 51/2012. (XII. 21.) számú EMMI rendelet 6. mellékletében megjelent 6.2.02.1 kerettanterv 6.2.02.2 függeléke tartalmazza B1- és B1 nyelvi szintekre, angol és német nyelvre vonatkozóan

b) Fogalomkörök

Az idegen nyelvi fogalomköröket az 51/2012. (XII. 21.) számú EMMI rendelet 6. mellékletében megjelent 6.2.02.1 kerettanterv 6.2.02.2 függeléke tartalmazza B1- és B1 nyelvi szintekre, angol és német nyelvre vonatkozóan

c) *Tematikai egységek (12. évfolyam)*

Tematikai egység /fejlesztési cél	I. Személyes vonatkozások, család			Óraszám 12
Előzetes tudás	B1-			
További feltételek	Személyi: nyelvtanár Tárgyi: Tankönyv, munkafüzet, füzet, szótárfüzet, CD-s magnó, CD, internet-hozzáférés, kivetítő			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Folyamatos önkifejezés a szintnek megfelelő szókincs és szerkezetek segítségével a család és személyes vonatkozások témakörben. A leggyakoribb kommunikációs foratókönyvek ismerete és biztonsággal történő alkalmazása. Ismerős témákról szóló köznyelvi beszéd megértése főbb vonalaiban és egyes részleteiben is. Az írott vélemény, érvelés követése, ezekből a lényeges részinformációk kiszűrése. Eseményekről, élményekről, érzésekről, benyomásokról és véleményről írásbeli beszámolás, valamint vélemény alátámasztása.			
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Pedagógiai eljárások, módszerek, munka- és szervezési formák	Kapcsolódási pontok	Taneszközök	
A tanuló személye, életrajza, életének fontos állomásai. Személyes tervek. Családi élet, családi kapcsolatok. A családi élet mindennapjai, otthoni teendők. Egyén és család nálunk és a célországokban.	egyéni, páros és csoportmunka, projektmunka, kiegészítő eszközök alkalmazása	Osztályfőnöki: család és háztartás. Etika: önismeret, ember az időben: gyermekkor, ifjúság, felnőttkor öregkor, családi élet.	Tankönyv, munkafüzet, füzet, szótárfüzet, CD-s magnó, CD, internet-hozzáférés, kivetítő	

Tematikai egység /fejlesztési cél	II. Ember és társadalom			Óraszám 12
Előzetes tudás	B1-			
További feltételek	Személyi: nyelvtanár			
	Tárgyi: Tankönyv, munkafüzet, füzet, szótárfüzet, CD-s magnó, CD, internet-hozzáférés, kivetítő			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Fontos információk megértése azokban a rádió- és tévéműsorokban, filmjelenetekben, amelyek aktuális eseményekről, témákról szólnak, ha viszonylag lassan és érthetően beszélnek. Önálló boldogulás a mindennapi élet legtöbb, akár váratlan helyzetében is. Érthető és folyamatos beszéd, a mondanivaló tudatos nyelvtani és szókincsbeli megtervezése és szükség szerinti módosítása. Az írott vélemény, érvelés követése, ezekből a lényeges részinformációk kiszűrése.			
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Pedagógiai eljárások, módszerek, munka- és szervezési formák	Kapcsolódási pontok	Taneszközök	
Emberök külső és belső jellemzése. Baráti kör. A tizenévesek világa: kapcsolat a kortársakkal, felnőttekkel. Női és férfi szerepek. Ünnepek, családi ünnepek. Öltözködés, divat. Hasonlóságok és különbségek az emberek között, tolerancia, pl. fogyatékkal élők. Konfliktusok és kezelésük. Társadalmi szokások nálunk és a célországokban.	egyéni, páros és csoportmunka, projektmunka, kiegészítő eszközök alkalmazása	Etika: társas kapcsolatok, előítélet, tolerancia, bizalom, együttérzés, fogyatékkal élők, szegények és gazdagok. Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: a jövedelem szerepe a családban, kiadás, bevétel, megtakarítás, hitel, rezsi, zsebpénz. Osztályfőnöki: tudatos vásárlás.	Tankönyv, munkafüzet, füzet, szótárfüzet, CD-s magnó, CD, internet-hozzáférés, kivetítő	

Tematikai egység /fejlesztési cél	III. Környezetünk			Óraszám 12
Előzetes tudás	B1-			
További feltételek	Személyi: nyelvtanár Tárgyi: Tankönyv, munkafüzet, füzet, szótárfüzet, CD-s magnó, CD, internet-hozzáférés, kivetítő			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Önálló boldogulás a mindennapi élet legtöbb, akár váratlan helyzeteiben. A tanuló képes szóban és írásban leírást adni a közvetlen környezetéről, saját lakásáról, városáról. Össze tudja hasonlítani a városi életet a vidéki élettel. Képes beszámolni saját tetteiről a környezettudatosság jegyében. A tanuló képes képleírást adni az eddigi ismert témákban. A tanuló képes megnevezni a környezetre ártalmas tényezőket. A tanuló képes a szövegből kiemelni a lényeges információkat ismert témakörben. A tanuló képes önállóan beszámolni az időjárásról, a növényekről és az állatokról. Képes beszámolni különböző szórakozási lehetőségekről (pl. koncert, mozi). Képes összefoglalni egy film történetét.			
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Pedagógiai eljárások, módszerek, munka- és szervezési formák	Kapcsolódási pontok	Taneszközök	
Az otthon, a lakóhely és környéke (a lakószoba, a lakás, a ház bemutatása). A lakóhely nevezetességei. Szolgáltatások. Szórakozási lehetőségek. A városi és a vidéki élet összehasonlítása. Növények és állatok a környezetünkben. Környezetvédelem.	egyéni, páros és csoportmunka, projektmunka, kiegészítő eszközök alkalmazása	Osztályfőnöki: fenntarthatóság, környezettudatosság otthon és a lakókörnyezetben, víz- és energia- takarékoság, újrahasznosítás. Történelem: lakóhely és környék hagyományai, az én falum, az én városom. Biológia-egészségtan: élőhely, életközösség, védett természeti érték, változatos élővilág, a Föld mozgása, az időjárás tényező. Földrajz: településtípusok; globális problémák, életminőségek	Tankönyv, munkafüzet, füzet, szótárfüzet, CD-s magnó, CD, internet-hozzáférés, kivetítő	

Tematikai egység /fejlesztési cél	IV. Az iskola			Óraszám 12
Előzetes tudás	B1-			
További feltételek	Személyi: nyelvtanár Tárgyi: Tankönyv, munkafüzet, füzet, szótárfüzet, CD-s magnó, CD, internet-hozzáférés, kivetítő			
A tematikai egység nevelési- fejlesztési céljai	A tanuló képes szóban és írásban leírást adni saját iskolájáról, órarendjéről, tantárgyairól, iskolai hagyományokról. A tanuló képes a saját érdeklődési köréről baráti leveleket megfogalmazni. A tanuló képes társalgásban való részvételre tanulmányi, iskolai témák körében. A tanuló képes az érzelmek különböző fokozatainak árnyalt kifejezésére, események, élmények személyes jelentőségének kifejezésére az adott témakörben A tanuló képes köznyelvi beszédet megérteni, eredeti hallott szöveg alapján információt azonosítani, leírásokat felismerni.			
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Pedagógiai eljárások, módszerek, munka- és szervezési formák	Kapcsolódási pontok	Taneszközök	
Saját iskolájának bemutatása (sajátosságok, pl. tagozatok, fakultációk). Tantárgyak, órarend, érdeklődési kör, tanulmányi munka nálunk és más országokban. Az ismeretszerzés különböző módjai. A nyelvtanulás, a nyelvtudás szerepe, fontossága. Az internet szerepe az iskolában, a tanulásban. Az iskolai élet tanuláson kívüli eseményei. Iskolai hagyományok nálunk és a célországokban.	egyéni, páros és csoportmunka, projektmunka, kiegészítő eszközök alkalmazása	Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: a tudás fogalmának átalakulása, a tanulás technikái, élethosszig tartó tanulás. Informatika: digitális tudásbázisok, könyvtári információs rendszerek.	Tankönyv, munkafüzet, füzet, szótárfüzet, CD-s magnó, CD, internet-hozzáférés, kivetítő	

Tematikai egység /fejlesztési cél	V. A munka világa			Óraszám 12
Előzetes tudás	B1-			
További feltételek	Személyi: nyelvtanár Tárgyi: Tankönyv, munkafüzet, füzet, szótárfüzet, CD-s magnó, CD, internet-hozzáférés, kivetítő			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A munka témakörben a normális beszédtempójú és erős akcentus nélküli köznyelvi beszéd és tanulmányokkal kapcsolatos előadás főbb pontjainak megértése. Hatékony részvétel állás-interjúban, folyamatos kezdeményezés, gondolatok kifejtése, tapasztalatokról való beszámolás, saját kérdések megfogalmazása. Tudakozódással és problémák magyarázatával kapcsolatos üzenetek, információt közlő feljegyzések/üzenetek írása a mindennapi életében szerepet játszó embereknek. Levelek, cikkek, beszámolók, történetek világos, a szöveg jól definiált tartalmú bekezdésekre tagolása, bekezdések szerkesztése, szövegszerkesztés: bevezetés, kifejtés, lezárás.			
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Pedagógiai eljárások, módszerek, munka- és szervezési formák	Kapcsolódási pontok	Taneszközök	
Diákmunka, nyári munkavállalás. Foglalkozások. Önéletrajz, állásinterjú.	egyéni, páros és csoportmunka, projektmunka, kiegészítő eszközök alkalmazása	Osztályfőnöki: pályaorientáció és munka.	Tankönyv, munkafüzet, füzet, szótárfüzet, CD-s magnó, CD, internet-hozzáférés, kivetítő	

Tematikai egység /fejlesztési cél	VI. Életmód			Óraszám 12
Előzetes tudás	B1-			
További feltételek	Személyi: nyelvtanár Tárgyi: Tankönyv, munkafüzet, füzet, szótárfüzet, CD-s magnó, CD, internet-hozzáférés, kivetítő			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Konkrét és elvont témájú, a mindennapi és a tanulmányi munka során előforduló standard dialektusú bejelentések és üzenetek megértése. Gondolatok, problémák felvetése, megvitatása, teendők meghatározása, alternatív javaslatok értékelése az egészséges életmód témájában. Világos, folyékony, rögtönzött, a hallgatóság számára egyértelmű bejelentések kifejezése az egészséges életmód témájában. Az egészséges életmód témakörében hírek, cikkek és beszámolók tartalmának és fontosságának gyors meghatározása. Világos, részletes szövegek írása az egészséges életmód témájában.			
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Pedagógiai eljárások, módszerek, munka- és szervezési formák	Kapcsolódási pontok	Taneszközök	
Napirend, időbeosztás. Az egészséges életmód (a helyes és a helytelen táplálkozás, a testmozgás szerepe az egészség megőrzésében, testápolás). Étkezési szokások a családban. Ételek, kedvenc ételek, sütés-főzés. Étkezés iskolai menzán, éttermekben, gyorséttermekben. Ételrendelés telefonon és interneten. Gyakori betegségek, sérülések, baleset. Gyógykezelés (házi orvos, szakorvos, kórházak, alternatív gyógymódok). Életmód nálunk és más országokban.	egyéni, páros és csoportmunka, projektmunka, kiegészítő eszközök alkalmazása	Osztályfőnöki: testi és lelki egészség, balesetek megelőzése, egészséges ételek. Biológia-egészségtan: testrészek, egészséges életmód, a betegségek ismérvei, fogyatékkal élők, betegségmegelőzés, elsősegély. Testnevelés és sport: a rendszeres testedzés hatása a szervezetre, relaxáció.	Tankönyv, munkafüzet, füzet, szótárfüzet, CD-s magnó, CD, internet-hozzáférés, kivetítő	

Tematikai egység /fejlesztési cél	VII. Szabadidő, művelődés, szórakozás		Óraszám 12
Előzetes tudás	B1-		
További feltételek	Személyi: nyelvtanár Tárgyi: Tankönyv, munkafüzet, füzet, szótárfüzet, CD-s magnó, CD, internet-hozzáférés, kivetítő		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A tanuló képes szóban és írásban bemutatni hobbiját, kedvenc elfoglaltságait. Képes részletesen beszélni a különböző sportokról. Képes beszámolni különböző szórakozási lehetőségekről (pl. koncert, mozi). A tanuló képes az érdeklődési köréhez kapcsolódó beszélgetésben való aktív részvételre, információcserére, nézetek kifejtésére, indoklására, rákérdezésre mások nézeteire, reagálásra A tanuló ismeri a témakörhöz kötött kommunikációs forráskönyveket, és alkalmazza őket. A tanuló képes megérteni a hétköznapi nyelven írt, a témakörhöz kapcsolódó, lényegre törő autentikus szövegeket. A tanuló képes rövid köznyelvi, világosan megfogalmazott hallott szöveget főbb pontjaiban		
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Pedagógiai eljárások, módszerek, munka- és szervezési formák	Kapcsolódási pontok	Taneszközök
Szabadidős elfoglaltságok, hobbi. Színház, mozi, koncert, kiállítás stb. Sportolás, kedvenc sport, iskolai sport. Olvasás, rádió, tévé, videó, számítógép, internet. Az infokommunikáció szerepe a mindennapokban.	egyéni, páros és csoportmunka, projektmunka, kiegészítő eszközök alkalmazása	Magyar nyelv és irodalom: rövid epikai, lírai, drámai művek olvasása, a reklám és a popzene új szóbeli költészete. Informatika: e- könyvek, médiatudatosság. Testnevelés és sport: táncok, népi játékok, a sport és olimpia története, példaképek szerepe, sportágak jellemzői. Ének-zene: népzene, klasszikus zene, popzene. Dráma és tánc: a szituáció alapelemei,	Tankönyv, munkafüzet, füzet, szótárfüzet, CD-s magnó, CD, internet-hozzáférés, kivetítő

Tematikai egység /fejlesztési cél	VIII. Utazás, turizmus			Óraszám 12
Előzetes tudás	B1-			
További feltételek	Személyi: nyelvtanár Tárgyi: Tankönyv, munkafüzet, füzet, szótárfüzet, CD-s magnó, CD, internet-hozzáférés, kivetítő			
A tematikai egység nevelési- fejlesztési céljai	A tanuló képes szituációs gyakorlatot önállóan, illetve párban elvégezni, megadott minta alapján (pl. útbaigazítás, jegyvásárlás, szállás elfoglalása). A tanuló képes önállóan használni az internetes felületet gyakorlati céllal (pl. jegyfoglalás, szállásfoglalás). A tanuló képes gondolatcserére, véleménynyilvánításra, egy gondolat vagy probléma lényegének kifejtésére megközelítő pontossággal. A tanuló képes a legfontosabb információt megérteni adott témában. A tanuló képes a célnyelvi kultúráról részletesen információt közvetíteni. Esszé, beszámoló, riport, ismertető írása.			
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Pedagógiai eljárások, módszerek, munka- és szervezési formák	Kapcsolódási pontok	Taneszközök	
A közlekedés eszközei, lehetőségei, a tömegközlekedés, a kerékpáros közlekedés. Nyaralás itthon, illetve külföldön. Utazási előkészületek, egy utazás megtervezése, megszervezése. Turisztikai célpontok. Célnyelvi és más kultúrák.	egyéni, páros és csoportmunka, projektmunka, kiegészítő eszközök alkalmazása	Osztályfőnöki: közlekedési ismeretek, fenntarthatóság, környezettudatosság a közlekedésben. Földrajz: a kulturális élet földrajzi alapjai, nyelvek és vallások, egyes meghatározó jellegű országok turisztikai jellemzői.	Tankönyv, munkafüzet, füzet, szótárfüzet, CD-s magnó, CD, internet-hozzáférés, kivetítő	

Tematikai egység /fejlesztési cél	IX. Tudomány és technika			Óraszám 12
Előzetes tudás	B1-			
További feltételek	Személyi: nyelvtanár Tárgyi: Tankönyv, munkafüzet, füzet, szótárfüzet, CD-s magnó, CD, internet-hozzáférés, kivetítő			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A tanuló képes valóságos vagy elképzelt események részleteinek bemutatására. Képes történetek elmondására. A tanuló képes bonyolultabb műszaki információkat megérteni. A tanuló ismeri a témakörhöz kötött kommunikációs forráskönyveket, és alkalmazza őket. A tanuló képes megérteni a hétköznapi nyelven írt, a témakörhöz kapcsolódó, lényegre törő autentikus vagy kismértékben szerkesztett szövegeket. A tanuló képes hosszabb köznyelvi, világosan megfogalmazott szöveget főbb pontjaiban megérteni.			
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Pedagógiai eljárások, módszerek, munka- és szervezési formák	Kapcsolódási pontok	Taneszközök	
A technikai eszközök szerepe a mindennapi életben. Az internet szerepe a magánéletben, a tanulásban és a munkában.	egyéni, páros és csoportmunka, projektmunka, kiegészítő eszközök alkalmazása	Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek; fizika: tudománytörténeti jelentőségű felfedezések, találmányok. Informatika: számítógépen keresztül való kapcsolattartás, információ keresése, az informatikai eszközöket alkalmazó média megismerése, az elterjedt infokommunikációs eszközök előnyeinek és kockázatainak megismerése	Tankönyv, munkafüzet, füzet, szótárfüzet, CD-s magnó, CD, internet-hozzáférés, kivetítő	

Tematikai egység /fejlesztési cél	X. Gazdaság és pénzügyek			Óraszám 12
Előzetes tudás	B1-			
További feltételek	Személyi: nyelvtanár Tárgyi: Tankönyv, munkafüzet, füzet, szótárfüzet, CD-s magnó, CD, internet-hozzáférés, kivetítő			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A tanuló képes lényegre törő köznyelvi beszédet megérteni, eredeti hallott szöveg alapján információt azonosítani, leírásokat felismerni. A tanuló képes megadott minta alapján szituációs gyakorlatot végrehajtani (pl. boltban vásárolni, stb.), illetve szolgáltatást igénybe venni (pl. posta, bank) A tanuló képes önállóan használni az internetes felületet különböző célokból (pl. internetes rendelés, foglalás stb.) A tanuló képes köznyelvi, akár bonyolultan megfogalmazott szöveget főbb pontjaiban megérteni. Folyamatos és természetes módon olyan szintű interakciót tud folytatni anyanyelvű beszélővel, hogy az egyik félnek sem megterhelő. A tanuló képes eligazodni a reklámok világában, véleményt nyilvánítani fogyasztási cikkekről, illetve szolgáltatásokról			
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Pedagógiai eljárások, módszerek, munka- és szervezési formák	Kapcsolódási pontok	Tananyagok	
Családi gazdálkodás. Vásárlás, szolgáltatások (pl. posta, bank). Üzleti világ, fogyasztás, reklámok.	egyéni, páros és csoportmunka, projektmunka, kiegészítő eszközök alkalmazása	Osztályfőnöki: család és háztartás, tudatos vásárlás, pénzügyi ismeretek. Matematika: alpműveletek. Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: a jövedelem szerepe a családban, kiadás, bevétel, megtakarítás, hitel rezszi, zsebpénz.	Tankönyv, munkafüzet, füzet, szótárfüzet, CD-s magnó, CD, internet-hozzáférés, kivetítő	

A továbbhaladás feltételei

Hallott szöveg értése

A tanuló

- kb. 200 szavas szövegben a lényeges információt a lényegtelenről elkülöníteni;
- kb. 200 szavas szövegben ismeretlen nyelvi elem jelentését a szövegösszefüggésből kikövetkeztetni;
- kb. 200 szavas szövegben fontos információt megérteni;
- kb. 200 szavas szövegben specifikus információt azonosítani;
- köznyelvi beszélgetést vagy monologikus szöveget anyanyelvén és/vagy célnyelven összefoglalni.

Beszédképesség

A tanuló

- árnyaltabban megfogalmazott kérdésekre összetettebb struktúrákban rendezett válaszokat adni;
- választékos mondatokban közléseket megfogalmazni, kérdéseket feltenni, eseményeket elmesélni, érzelmeket kifejezni;
- gondolatait megfelelő logikai sorrendben, választékos mondatokban előadni;
- megértési, illetve kifejezési problémák esetén segítséget kérni;
- beszélgetésben részt venni;
- társalgásban részt venni.

Olvasott szöveg értése

A tanuló

- kb. 250 szavas szöveget elolvasni;
- kb. 250 szavas szövegben lényeges információt a lényegtelenről megkülönböztetni;
- ismert nyelvi elemek segítségével kb. 250 szavas szövegben ismeretlen nyelvi elemek jelentését kikövetkeztetni;
- kb. 250 szavas szövegben fontos információt megtalálni;
- kb. 250 szavas szövegben specifikus információt azonosítani;
- kb. 250 szavas köznyelven megírt szöveget anyanyelvén összefoglalni;
- egyszerű vagy egyszerűsített publicisztikai vagy irodalmi szöveget anyanyelvén és/vagy célnyelven összefoglalni.

Írásképesség

A tanuló

- kb. 200 szavas, tényszerű információt közvetítő néhány bekezdésből álló, szöveget írni;
- gondolatait, érzelmeit, érvekkel alátámasztott véleményét változatos kifejezésekkel és mondat szerkezetekkel, a megfelelő nyelvi eszközök használatával logikai összefüggések alapján, bekezdésbe rendezett szövegben megfogalmazni;
- különböző szövegtípusokat létrehozni;
- változatos közlésformákat használni.

A fejlesztés várt eredményei a tanév végén

B1 nyelvi szint.

A tanuló képes főbb vonalaiban és egyes részleteiben is megérteni a köznyelvi beszédet a számára ismerős témákról.

Képes önállóan boldogulni, véleményt mondani és érvelni a mindennapi élet legtöbb, akár váratlan helyzetében is. Stílusában és regiszterhasználatában alkalmazkodik a kommunikációs helyzethez.

Ki tudja magát fejezni a szintnek megfelelő szókincs és szerkezetek segítségével az ismerős témakörökben. Beszéde folyamatos, érthető, a főbb pontok tekintetében tartalmilag pontos, stílusa megfelelő.

Több műfajban képes részleteket is tartalmazó, összefüggő szövegeket fogalmazni ismert, hétköznapi és elvontabb témákról. Írásbeli megnyilatkozásaiban megjelennek műfaji sajátosságok és különböző stílusjegyek.

Képes megérteni a gondolatmenet lényegét és egyes részinformációkat a nagyrészt közérthető nyelven írt, érdeklődési köréhez kapcsolódó, lényegre törően megfogalmazott szövegekben.

A négyéves képzést az érettségi vizsga zárja le.

Helyi óratervek

Közgazdasági - Helyi

Óraterv a kerettantervekhez				
Tantárgyak	9.	10.	11.	12.
Magyar nyelv és irodalom	4	4	4	4
Idegen nyelvek (angol vagy német)	*3+1	*3+1	*3+1	*3+1
Matematika	*3+1	*3+1	*3+1	*3+1
Etika			1	
Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek	2	2	3	3
Fizika	2	2	1	
Kémia	2	1		
Biológia – egészségtan		2	2	1
Földrajz	2	1+1	1	
Szakmai tárgyak	6	7	8	11
Művészetek	1	1		
Informatika	*1+1	*2	*1	
Testnevelés és sport	5	5	5	5
Osztályfőnöki	1	1	1	1
Rendelkezésre álló órakeret :	35	36	35	35
Szabadon tervezhető órakeret marad	0	0	0	2

Informatika - helyi

Óraterv a kerettantervekhez				
Tantárgyak	9.	10.	11.	12.
Magyar nyelv és irodalom	4	4	4	4
Idegen nyelvek (angol)	*3+1	*3+1	*3+1	*3+1
Matematika	*3+1	*3+1	*3+1	*3+1
Etika			1	
Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek	2	2	3	3
Fizika	2	2	1	
Kémia	2	1		
Biológia – egészségtan		2	2	1
Földrajz	2	1+1		
Szakmai tárgyak	6	7	8	11
Művészetek	1	1		
Informatika	*1+1	*2	*2	*2
Testnevelés és sport	5	5	5	5
Osztályfőnöki	1	1	1	1
Rendelkezésre álló órakeret :	35	36	35	35

Közgazdaság - Emelt

Emelt óraszámú
képzés 11-12
évfolyamon

Óraterv a kerettantervekhez				
Tantárgyak	9.	10.	11.	12.
Magyar nyelv és irodalom	4	4	4+1	4+1
Idegen nyelvek (angol vagy német)	*3+1	*3+1	*3+1+1	*3+1+1
Matematika	*3+1	*3+1	*3+1+1	*3+1+1
Etika			1	
Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek	2	2	3+1	3+1
Fizika	2	2	1	
Kémia	2	1		
Biológia – egészségtan		2	2	1
Földrajz	2	1+1	1	
<i>Szakmai tárgyak</i>	6	7	8	11
Művészetek	1	1		
Informatika	*1+1	*2	*1	
Testnevelés és sport	5	5	5	5
<i>Osztályfőnöki</i>	1	1	1	1
Rendelkezésre álló órakeret :	35	36	35	35
Szabadon tervezhető órakeret marad	0	0	0	2

Informatika - Emelt

Óraterv a kerettantervekhez				
Tantárgyak	9.	10.	11.	12.
Magyar nyelv és irodalom	4	4	4+1	4+1
Idegen nyelvek (angol)	*3+1	*3+1	*3+1+1	*3+1+1
Matematika	*3+1	*3+1	*3+1+1	*3+1+1
Etika			1	
Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek	2	2	3+1	3+1
Fizika	2	2	1	
Kémia	2	1		
Biológia – egészségtan		2	2	1
Földrajz	2	2		
<i>Szakmai tárgyak</i>	6	7	8	11
Művészetek	1			
Informatika	*1+1	*2	*2	*2
Testnevelés és sport	5	5	5	5
<i>Osztályfőnöki</i>	1	1	1	1
Rendelkezésre álló órakeret :	35	36	35	35

Kerettantervi megfelelés:

A kerettantervek kiadásának és jogállásának rendjéről szóló 51/2012. (XII. 21.) számú EMMI rendelet 6. mellékletében megjelent 6.3.1 idegen nyelv emelt szint alapján készült helyi tanterv.

A közműveltségi elemeket a tantárgy egyedi jellemzői miatt a NAT-ban azok a nyelvi szintek és kompetenciák testesítik meg, amelyeket a nemzetközi gyakorlatban és az érettségi követelményrendszerben mérceként használt Közös európai referenciakeret (KER) határoz meg. A nyelvi kompetenciák komplex fejlesztéséhez az ajánlott témakörök kínálnak kontextust.

A kerettanterv az elérendő célokat és nyelvi szinteket kétéves képzési szakaszokra bontva határozza meg. A Nat lehetővé teszi az élő idegen nyelv magasabb szintű oktatását is a helyi tantervben meghatározott, a kerettantervben előírt minimum 3 óránál magasabb óraszámban, hogy a tanulók igényeik szerint emelt szintű érettségi vizsgát is tehessenek. Ebben az esetben a Nat által az egyes képzési szakaszokra meghatározott nyelvi szintek a következők:

	10. évfolyam	12. évfolyam
Első idegen nyelv	B1	B2

Az idegen nyelvi kommunikatív kompetencia fejlesztése szoros kapcsolatban áll a Nat-ban megfogalmazott kulcskompetenciákkal. A kommunikatív nyelvi kompetencia több ponton érintkezik az anyanyelvi kompetenciával. A szövegalkotás, szövegértelmezés, szóbeli és írásbeli kommunikáció számos készségeleme átvihető az idegen nyelv tanulásába és fordítva, az idegen nyelv tanulása során elsajátított kompetenciák hasznosak az anyanyelvi kommunikáció területén. A két terület erősítheti egymást, olyannyira, hogy megfelelő módszerek alkalmazása esetén az is lehet sikeres nyelvtanuló és nyelvhasználó, akinek hiányosak az anyanyelvi ismeretei, sőt az idegen nyelv tanulása segíthet abban, hogy tudatosabbá váljon az anyanyelv használata.

A 9–10. és a 11–12. évfolyam számára közös témalista készült. Lásd az Ajánlott témakörök a 9–12. évfolyamra (egyben középszintű érettségi vizsga témakörei) címsor alatt. Ezt a középiskolák általános képzésének sokfélesége indokolja (tagozatok, fakultációk, szakmacsoportok). Az ajánlott témák feldolgozásának sorrendjét, elmélyítésük, bővítésük idejét az adott intézmény helyi tantervével összhangban célszerű meghatározni. Az ajánlott témakörök listája kitekintést tartalmaz a célnyelvi kultúrákra, így módon biztosítja az interkulturális kompetenciák fejlesztését. Nem szabad szem elől téveszteni azt sem, hogy az idegen nyelvek tanulásának célja egyre inkább az, hogy egy közvetítő nyelv birtokába jussunk, így az is fontos feladat, hogy tanulmányaik során a célnyelvi országok mellett más kultúrákat is megismerjenek és elfogadjanak a tanulók, és olyan kommunikációs helyzeteket is ki tudjanak próbálni, amelyekben a kommunikációs partnernek sem a célnyelv az anyanyelve.

Mivel intézményünkben emelt óraszámú oktatásra a 11-12. évfolyamokon van lehetőség, így a helyi tanterv ezen része csak a 11-12. évfolyamok céljait, feladatait, fejlesztési egységeit tartalmazza.

A tantárgyról általánosságban:

Az első idegen nyelvből a középiskola 10. évfolyamának végére a tanulóknak el kell jutniuk az európai hatfokú skála harmadik szintjére, azaz a B1 tudásszintre, ami az önálló nyelvhasználat első szintje. A tanulók motivációját növeli, ha a nyelvoktatás lehetőséget biztosít a tanulókat érdeklő tantárgyi tartalmak célnyelvi feldolgozására és a kommunikációs és információs technológiák használatára.

Tudatosítani kell a nyelvórai és az iskolán kívüli nyelvtanulás lehetőségeit, hogy ez is segítse a tanulókat az önálló nyelvtanulóvá válás útján.

Ebben a nyelvtanítási szakaszban is fontosak a korosztályi sajátosságok. A tanárnak figyelembe kell vennie, hogy a legtöbb tanuló az önkeresés időszakát éli, kritikus önmagával szemben, erősek a kortárs csoport hatásai. Ugyanakkor építhet a tanár a tanulók nyelvi kreativitására, problémamegoldó és kritikai gondolkodására is. A nyelvoktatás sikerében meghatározóak a motivációt felkeltő és fenntartó órai tevékenységek, a változatos interakciós formák, a nyelvi órák elfogadó légköre, a pozitív visszajelzések, a konstruktív támogatás és a tanulók számára is átlátható értékelés. Ugyancsak segítséget jelent számukra, ha gyakorlatot szereznek az önértékelés és a társértékelés módszereinek alkalmazásában, sikeres próbálkozásaik tudatosításában és hibáik felismerésében, azok önálló javításában.

Tankönyvek, tanulmányi segédletek, taneszközök kiválasztásának elvei:

A tankönyvsorozat az emelt szintű idegen nyelv tanterv követelményeit 100%-ban fedje.

A tananyag illeszthető legyen a tantervben megadott éves óraszámokhoz.

A tankönyvek és segédletek meg kell feleljenek a Közös Európai Referenciakeretben megfogalmazott és a NAT-ban nevesített nyelvtudási szintek funkcionális előírásainak. A tankönyv legyen tartalmában és kivitelezésében motiváló, feleljen meg a tanulók életkori sajátosságainak. Legyenek hozzá autentikus hallgatási anyagok, gyakorló feladatok, melyeket a tanulók otthonukban is használhatnak. Legyen tanárbarát, azaz legyen hozzá munkafüzet, tanári kézikönyv és digitális segédanyag is.

A 12. évfolyamon lehetőséget kell biztosítani arra, hogy a tanulók megismerjék az emelt szintű nyelvi érettségi felépítését, követelményeit, és elsajátítsák az ezeknek megfelelő stratégiákat; megismerjék az érettségi során használt értékelési szempontokat, és alkalmazni tudják azokat önértékeléseik során; illetve gyakorlatot szerezzenek az érettségi vizsga feladatainak megoldásában is.

A nyelvtanár kiegészítheti a tankönyvi anyagot témához kapcsolódó on-line, fénymásolt vagy saját készítésű feladatokkal, ezzel elősegítve a csoporton belüli differenciált oktatást.

Célok és feladatok:

A nevelési célok közül ezen a szinten is kiemelt fontosságú a tanulás tanítása, mivel a tanulóknak a 12. évfolyam végére olyan tanulási képességekkel kell rendelkezniük, amelyek lehetővé teszik nyelvtudásuk önálló fenntartását és továbbfejlesztését további tanulmányaik vagy munkájuk során egész életükön át.

Az első idegen nyelvből, emelt óraszám mellett, a középiskola 12. évfolyamának végére a tanulóknak el kell jutniuk az európai hatfokú skála KER negyedik szintjére, azaz a B2 szintre. A 12. évfolyamon lehetőséget kell biztosítani arra, hogy a tanulók felkészülhessenek igényeik szerint a középszintű vagy emelt szintű érettségi vizsgára. Megismerjék a nyelvi érettségi felépítését, követelményeit, és elsajátítsák az ezeknek megfelelő stratégiákat; megismerjék az érettségi során használt értékelési szempontokat és alkalmazni tudják azokat önértékeléseik során; illetve gyakorlatot szerezzenek az érettségi vizsga feladatok megoldásában is. Az emelt óraszámú képzés nem jelent automatikus emelt szintű érettségi jelentkezést, vagy jelentkezési kötelezettséget.

A 12. évfolyam a tanulók számára a továbbtanulás vagy a munka világába történő kilépés előtti utolsó tanév. A nyelvoktatásban is hangsúlyt kell kapnia az ezekre történő felkészítésnek, a szükséges készségek fejlesztésének. A tanulók jövőjét érintő fontos döntésekben a nyelvtanár is sokat segíthet,

pl. a feldolgozott témák megfelelő kiválasztásával és ok-okozati viszonyokat, következményeket feltáró feladatokkal.

Az értékelés módjai:

Önértékelés, tanulói értékelés (pár-, csoportmunkában), szóbeli értékelés; írásbeli, főleg ösztönző-formáló (formatív) értékelés; minősítő-szelektáló (szummatív); összegző-lezáró értékelés (osztályzás).

11.évfolyam

Évi óraszám: 180 óra

Tartalom:

Ajánlás a szabadon felhasználható órák tartalmához:

- ☐ Kiegészítő ismeretek: a témakörök elmélyítése, a helyi sajátosságokkal való kiegészítés (saját iskolám, iskolám ünnepei, hazám és/vagy célnyelvi országok ünnepei, szokásai stb.)
és/vagy
- ☐ Differenciálás, gyakorlás: az elsajátított ismeretek begyakorlása, elmélyítése a tanulók egyéni igényeinek megfelelően
és/vagy
- ☐ Homogenizálás, szintre hozás: a több, különböző osztályokból, csoportokból érkező tanulók tudásszintjének, ismereteinek összehangolása

A fejlesztés várt eredményei a ciklus végén:

A B1 plusz elnevezésű sáv erős küszöbszintnek tűnik. A B1 szint két fő vonása továbbra is jelen van azzal a többlettel, hogy jó néhány olyan leírás csatlakozik hozzájuk, amelyek jelentősebb mennyiségű információ cseréjére vonatkoznak, pl.: adjon konkrét információt egy interjú/konzultáció során (pl. írja le a betegség tüneteit egy orvosnak), de ezt nem különösebben nagy precizitással is elvégezheti. Magyarázza el, hogy valami miért jelent problémát. Foglalja össze a lényegét egy novellának, egy cikknek, egy beszédnek, egy vitának vagy dokumentumfilmnek, és tegye hozzá a maga véleményét, ill. válaszoljon további, a részletekre irányuló kérdésre. Folytasson le egy interjút, amelyben ellenőrzi, ill. bizonytságot szerez az információkról, még akkor is, ha időnként arra kell kérni az interjú alanyát, ha a válasza túl gyors vagy túl hosszú, hogy ismétlje meg. Írja le, hogy hogyan kell valamely munkát elvégezni, adjon részletes utasításokat. Magabiztosan cseréljen tényszerű információt ismerős, szokványos, de akár nem szokványos témákban is.

Fejlesztési célok és feladatok készségenként

Fejlesztési egység: hallott szöveg értése

Fejlesztés célja, tartalma

A tanuló legyen képes:

- ismerős témákról szóló rádió- és tévéműsorokat megérteni (interjú, rádiójáték, ismeretterjesztő műsorok)
- mindennapi párbeszédekben a beszélőket azonosítani és a beszélők mondanivalóját megérteni
- előadások főbb mondanivalóját megérteni és követni
- a beszélők gondolatmenetét, magyarázatát, érvelését, álláspontját megérteni
- telefonbeszélgetéseket megérteni
- instrukciókat, figyelmeztetéseket, részletesebb útbaigazításokat megérteni
- szövegértési stratégiákat alkalmazni: az ismeretlen szavakat kikövetkeztetni, a várható vagy megjósolt információkat megkeresni.

Szövegfajták, szövegforrások:

- információk,
- instrukciók,
- üzenetek,
- útbaigazítás,
- műsorok a televízióban és a rádióban,
- rövid interjúk,
- reklámok,
- dalok, videók.

Fejlesztési egység: szóbeli interakció**Fejlesztés célja, tartalma****A tanuló legyen képes:**

- órai interakciókban, pármunkában magabiztosan részt venni a célnyelven
- érzelmeit kifejezni és reagálni mások érzelmeire
- mindennapi társalgásban aktívan részt venni, információt cserélni
- ismert témákat, felmerülő problémákat a beszélgető partnerrel megvitatni
- magyarázatot adni, véleményt nyilvánítani
- elkezdett történeteket befejezni
- választási lehetőségeket összevetni és a végén döntést hozni
- utasításokat, útbaigazításokat adni, követni
- ismerős témáról beszélgetni: hősök, szokatlan események, környezetvédelem, közlekedés, modern életmód, technikai eszközök, szórakozás stb.
- a fontosabb udvariasságokat ismerni és alkalmazni
- a szövegösszetartó elemeket egyre biztosabban ismerni és alkalmazni
- szókincs hiányosságait áthidalni
- összefoglalni, a lényeget kiemelni
- mindennapi szerepeket eljátszani.

Szövegfajták, szövegforrások:

- személyes és telefonos társalgás,
- megbeszélés,
- tranzakciós és informális párbeszéd,
- utasítások,
- interjúk,
- viták.

Fejlesztési egység: összefüggő beszéd**Fejlesztés célja, tartalma****A tanuló legyen képes:**

- ismert témákban összefüggően beszélni
- beszámolni élményekről, személyes tapasztalatokról

- részletesebb leírásokat adni
- összehasonlítani képeket, épületeket, embereket
- gondolatait összefoglalni
- könyvek, filmek tartalmát összefoglalni
- történetet kitalálni, elmondani
- álláspontját, véleményét ismerős témákban kifejtteni (idegen nyelvtanulás, életmód, hősök, hőstettek, szabadidős tevékenységek, stb.)
- egyszerű és érthető érveket és ellenérveket felsorakoztatni (előny, hátrány)
- mondanivalóját példákkal alátámasztani.

Szövegfajták, szövegforrások:

- leírások,
- elbeszélő szöveg,
- érveléssor,
- előadás,
- prezentáció (önállóan vagy segédanyagok, instrukciók alapján),
- projektek bemutatása
- könyvek tartalma.

Fejlesztési egység: olvasott szöveg értése

Fejlesztés célja, tartalma

A tanuló legyen képes:

- nyomtatott sajtótermékek cikkeit elolvasni, a lényegét és a konkrét információkat megérteni: cikkek, hírek
- szépirodalmi szövegrészeket olvasni
- különbséget tenni a hétköznapi és az irodalmi stílus, a formális és informális között
- hirdetések megértését
- elvontabb témákat feldolgozó szövegek lényegét megérteni
- hosszabb ismeretterjesztő szövegeket megérteni, a főbb gondolatmenetet követni
- az érveléseket megérteni
- egyszerű szövegfajták szerkezetének, felépítésének felismerése
- online és hagyományos szótárakat, egy- és kétnyelvű szótárakat használni.

Szövegfajták, szövegforrások:

- utasítások (pl. feliratok, használati utasítások),
- tájékoztató szövegek (pl. hirdetés, reklám),
- hagyományos és elektronikus levelek,
- újságcikkek (pl. hír, beszámoló, riport),
- internetes fórumok hozzászólásai,
- ismeretterjesztő szövegek,
- egyszerű irodalmi szövegek,
- dalszövegek.

Fejlesztési egység: íráskészség

Fejlesztés célja, tartalma

A tanuló legyen képes:

- baráti levelet és e-mait írni megadott szempontok segítségével
- leírást készíteni emberekről, eseményekről, helyekről
- hivatalos levelet írni: pályázati levél
- ismerni a hivatalos, félhivatalos regisztereket
- cikket írni
- történetet írni
- esszét írni, melyben kifejti véleményét, álláspontját
- szerkesztőhöz címzett levelet írni
- könyvbemutatót írni.

Szövegtípusok, szövegforrások:

- kérdőív,
- képaláírások,
- üzenetek, SMS-ek/MMS-ek,
- személyes adatokat tartalmazó bemutatkozó levelek, e-mailek vagy internes profilok,
- tényszerű információt nyújtó, illetve kérő levelek és e-mail-ek,
- személyes információt, tény, ill. tetszést/nemtetszést kifejező üzenetek, internetes bejegyzések,
- egyszerű cselekvéssort tartalmazó instrukciók,
- egyszerű, rövid történetek, elbeszélések, mesék,
- rövid jellemzések,
- rövid leírások, jegyzetek,
- versek, dalszövegek.

Témák 11. évfolyam	Kapcsolódási pontok
<i>Személyes vonatkozások, család: 12 óra</i> A tanuló személye, életrajza, életének fontos állomásai. Személyes tervek. Családi élet, családi kapcsolatok. A családi élet mindennapjai, otthoni teendők.	<i>Osztályfőnöki:</i> család és háztartás. <i>Etika:</i> generációk kapcsolata, családi élet.
<i>Ember és társadalom: 18 óra</i> Emberek külső és belső jellemzése. Baráti kör. Női és férfi szerepek, ismerkedés, házasság. Felelősségvállalás másokért, rászorulóknak segítése. Ünnepek, családi ünnepek. Öltözködés, divat. Társadalmi szokások nálunk és a célországokban.	<i>Etika:</i> társas kapcsolatok, szegények és gazdagok.

<i>Környezetünk: 20 óra</i> A városi és a vidéki élet összehasonlítása. Növények és állatok a környezetünkben. Időjárás, éghajlat. Környezetvédelem a szűkebb környezetünkben és globálisan - Mit tehetünk környezetünkért és a természet megóvásáért, a fenntarthatóságért?	<i>Osztályfőnöki:</i> fenntarthatóság, környezettudatosság otthon és a lakókörnyezetben, víz és energia- takarékoság, újrahasznosítás. <i>Biológia-egészségtan:</i> élőhely, életközösség, védett természeti érték, változatos élővilág. <i>Földrajz:</i> településtípusok; globális problémák, a Föld szépsége, egyedisége.
<i>Az iskola: 15 óra</i> Saját iskolájának bemutatása (sajátosságok, pl. szakmai képzés, tagozat). Tantárgyak, órarend, érdeklődési kör, tanulmányi munka nálunk és más országokban. A nyelvtanulás, a nyelvtudás szerepe, fontossága. Az internet szerepe az iskolában, a tanulásban. Az iskolai élet tanuláson kívüli eseményei. Iskolai hagyományok nálunk és a célországokban.	<i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> a tudás fogalmának átalakulása, a tanulás technikái, élethosszig tartó tanulás. <i>Informatika:</i> digitális tudásbázisok, könyvtári információs rendszerek.
<i>A munka világa: 12 óra</i> Diákmunka, nyári munkavállalás. Foglalkozások és a szükséges kompetenciák, rutinok, kötelességek.	<i>Osztályfőnöki:</i> pályaorientáció és munka.
<i>Életmód: 25 óra</i> Napirend, időbeosztás. Az egészséges életmód (a helyes és a helytelen táplálkozás, a testmozgás szerepe az egészség megőrzésében, testápolás). Étkezési szokások a családban. Ételek, kedvenc ételek, sütés-főzés. Étkezés iskolai menzán, éttermekben, gyorséttermekben. Ételrendelés telefonon és interneten. Gyakori betegségek, sérülések, baleset. Gyógykezelés (házi orvos, kórházak). Életmód nálunk és más országokban.	<i>Osztályfőnöki:</i> testi egészség, balesetek megelőzése, egészséges ételek. <i>Biológia-egészségtan:</i> testrészek, egészséges életmód, a betegségek ismérvei, betegségmegelőzés, elsősegély. <i>Testnevelés és sport:</i> a rendszeres testedzés szerepe, relaxáció.

<i>Szabadidő, művelődés, szórakozás: 23 óra</i> Szabadidős elfoglaltságok, hobbik. Színház, mozi, koncert, kiállítás stb. Sportolás, kedvenc sport, iskolai sport. Olvasás, rádió, tévé, videó, számítógép, internet. Az infó-kommunikáció szerepe a mindennapokban. Kulturális és sportélet nálunk és más országokban.	<i>Földrajz:</i> más népek kultúrái. <i>Testnevelés és sport:</i> táncok, a sport és olimpia története, sportágak jellemzői. <i>Ének-zene:</i> népzene, klasszikus zene, popzene.
<i>Utazás, turizmus: 22 óra</i> A közlekedés eszközei, lehetőségei, a tömegközlekedés, a kerékpáros közlekedés. Nyarlás itthon, illetve külföldön. Utazási előkészületek, egy utazás megtervezése, megszervezése. Turisztikai célpontok. Célnyelvi és más kultúrák.	<i>Osztályfőnöki:</i> közlekedési ismeretek, közlekedésbiztonság, fenntarthatóság, környezettudatosság a közlekedésben. <i>Földrajz:</i> egyes meghatározó jellegű országok turisztikai jellemzői.
<i>Tudomány és technika: 15 óra</i> A technikai eszközök szerepe a mindennapi életben. Az internet szerepe a magánéletben, a tanulásban és a munkában.	<i>Informatika:</i> számítógépen keresztül való kapcsolattartás, információ keresése, az informatikai eszközöket alkalmazó média, az elterjedt infokommunikációs eszközök előnyei és kockázatai.
<i>Gazdaság és pénzügyek: 10 óra</i> A pénz szerepe a mindennapokban. Vásárlás, szolgáltatások (pl. posta, bank). Üzleti világ, fogyasztás, reklámok.	<i>Osztályfőnöki:</i> család és háztartás, tudatos vásárlás. <i>Matematika:</i> alpműveletek, grafikonok értelmezése. <i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> a jövedelem szerepe a családban, kiadás, bevétel, megtakarítás, rezszi, zsebpénz.

A továbbhaladás feltételei:

A tanulóknak egy B2 szintű belső vizsgát kell tenniük május-június folyamán. Ezzel a vizsgával mérjük, hogy mennyire készült fel a tanuló a 12. évfolyamra, az emelt szintű érettségire vagy a középfokú nyelvvizsgára.

Mivel a tanulóknak ekkor még nem kell B2 szintű nyelvtudással rendelkezniük, de már a B1 szintnél magasabb követelményeknek kell, hogy megfeleljenek, így a belső vizsgán az elvárt minimális összteljesítmény 33%. Aki ez alatt teljesít, annak nem javasoljuk a továbbhaladást az emelt szintű csoportban.

A vizsga leírása:

A 11. évfolyam anyagára épülő feladatsor:

Olvasott szöveg értése: 2 feladat

Hallott szöveg értése: 2 feladat

Nyelvhelyesség: 1 feladat (nem feleletválasztós)

Íráskészség: 1 feladat

Szóbeli interakció: társalgás, szituációs szerepjáték, önálló témakifejtés

A vizsga időtartama: 90 (összefüggő) +15 perc (szóbeli)

A vizsga összpontszáma: 100 pont

Ezen túl, ha a tanuló egy havi érdemjegyeinek átlaga nem éri el az 1,81-et, úgy a következő hónaptól a normál tantervű csoportban folytatja tanulmányait idegen nyelv tantárgyból.

12. évfolyam

Évi óraszám: 150 óra

Tartalom:

Ajánlás a szabadon felhasználható órák tartalmához:

- ☐ Kiegészítő ismeretek: a témakörök elmélyítése, a helyi sajátosságokkal való kiegészítés (saját iskolám, iskolám ünnepei, hazám és/vagy célnyelvi országok ünnepei, szokásai stb.)
és/vagy
- ☐ Differenciálás, gyakorlás: az elsajátított ismeretek begyakorlása, elmélyítése a tanulók egyéni igényeinek megfelelően
és/vagy
- ☐ Célrányos felkészülés az érettségire, érettségi típusfeladatok gyakorlása

A fejlesztés várt eredményei a ciklus végén:

B2 szintű nyelvtudás.

A tanuló képes megérteni az összetettebb konkrét vagy elvont témájú, köznapi vagy tanulmányaihoz kapcsolódó beszélgetések gondolatmenetét.

Aktívan részt vesz az ismerős kontextusokban folyó beszélgetésekben, meg tudja indokolni és fenn tudja tartani nézeteit. Folyamatos és természetes módon olyan szintű interakciót tud folytatni anyanyelvű beszélővel, hogy az egyik félnek sem megterhelő.

Világos, részletes leírást ad az érdeklődésével kapcsolatos témák széles köréről. Ki tudja fejteni egy aktuális témával kapcsolatos álláspontját, és el tudja mondani a különböző alternatívák előnyeit és hátrányait.

Elolvas a jelenkor problémáival kapcsolatos cikkeket és beszámolókat, amelyeknek szerzői egy adott álláspontot vagy hozzáállást képviselnek. Megérti a kortárs irodalmi prózai szövegeket.

Több műfajban is képes világos, részletes szöveget alkotni különböző témák széles körében, és ki tudja fejteni a véleményét egy aktuális témáról úgy, hogy részletezni tudja a különböző lehetőségekből adódó előnyöket és hátrányokat.

Nyelvtudása megfelel az érettségi vizsga emelt szintjének és követelményeinek.

Fejlesztési célok és feladatok készségenként

Fejlesztési egység: hallott szöveg értése

Fejlesztés célja, tartalma

A tanuló legyen képes:

- megérteni a köznapi és tanulmányi életben elhangzó hosszú beszédeket, ha normális beszédtempóban, erős akcentus nélkül beszélnek
- megérteni konkrét és elvont témájú üzeneteket, amelyek a mindennapi élet, illetve a tanulmányi munka során előfordulhatnak

- követni az összetettebb érvelést, amennyiben a téma viszonylag ismerős, és a beszéd menete jól követhető
- viszonylag könnyedén követni az anyanyelvi beszélők közötti társalgást
- az érettségi vizsga követelményeiben meghatározott szövegek általános és részinformációit megérteni
- a mindennapi társalgásban és a tanulás során elhangzó összetett álláspontok lényegét megérteni
- rádiós dokumentumműsort és egyéb felvett vagy közvetített hanganyagokat megérteni standard dialektus esetén
- konkrét és elvont témájú hírműsorokat, dokumentumfilmeket, televíziós műsorokat, színdarabokat, beszélgetős műsorokat megérteni
- a beszélő hangulatát, hangszínét, nézeteit és attitűdjeit megérteni
- szövegértési stratégiákat alkalmazni, pl. szöveghallgatáskor a főbb pontok keresése.

Szövegfajták, szövegforrások:

- hétköznapi párbeszéd
- telefonbeszélgetések
- média: rádió, tv műsorok, programok
- közlemények, bejelentések
- interjúk
- dalok
- angol nyelvű filmek.

Fejlesztési egység: szóbeli interakció

Fejlesztés célja, tartalma

A tanuló legyen képes:

- általános és tanulmányokkal kapcsolatos témák széles körében folyékonyan, helyesen és hatékonyan használni a nyelvet
- pontosan kifejezni gondolatait, véleményét és érveit, valamint az érzelmek különböző fokozatait
- hatékonyan részt venni a mindennapi és a tanulás során előforduló vitahelyzetekben
- stílusában, regiszterhasználatában alkalmazkodni a kommunikációs helyzethez
- az érettségi részletes követelményeiben megadott témakörökben és kommunikációs helyzetekben zökkenőmentesen kommunikációt kezdeményezni, fenntartani és lezárni vizuális és verbális segédanyagok alapján
- érzelmek különböző fokozatait árnyaltan kifejezni, események, élmények személyes jelentőségét kifejezni
- gondolatokat, problémákat felvetni, megvitatni, teendőket meghatározni, alternatív javaslatokat értékelni mindennapi és általános érdeklődésre számot tartó témák esetén
- a tanulmányokhoz, érdeklődési körhöz kapcsolódó beszélgetésben aktívan részt venni, információt cserélni, nézeteket kifejtetni, indokolni, rákérdezni mások nézeteire, reagálni azokra
- elbeszélés, újságcikk, előadás, eszmecsere, interjú vagy dokumentumfilm tartalmát összefoglalni, véleményt nyilvánítani, a témával kapcsolatos kérdéseket megválaszolni
- vitákban saját érveit pontosan, meggyőzően indokolni, bizonyítani példákkal
- a partner érveit felismerni, elfogadni vagy meggyőzően cáfolni, ellenérveket pontosan megfogalmazni, indokolni és példákkal bizonyítani

- közös munka során a részletes utasításokat megbízhatóan megérteni, megbeszélni, a partner véleményét kikérni
- szolgáltatások kapcsán felmerülő nézeteltéréseket megvitatni és hatékonyan megoldani
- összetett információt és tanácsot megérteni és cserélni
- több forrásból származó információkat és érveket összegezni, bemutatni, megvitatni
- hatékonyan részt venni interjúban, folyamatosan kezdeményezni, gondolatokat kifejezni, tapasztalatokról beszámolni, saját kérdéseket megfogalmazni
- anyanyelvű beszélők között zajló élénk eszmecserét megérteni és bekapcsolódni a beszélgetésbe
- beszélgetésben elhangzottakat összefoglalni, a lényeget kiemelni, a megértést ellenőrizni, félreérthető megfogalmazásokat javítani, körülírást, szinonimákat használni
- a kommunikációs eszközök széles körét alkalmazni.

Szövegfajták, szövegforrások:

- személyes és telefonos társalgás,
- megbeszélés;
- tranzakciós és informális párbeszédek,
- utasítások,
- interjúk,
- viták,
- érvelések.

Fejlesztési egység: összefüggő beszéd

Fejlesztés célja, tartalma

A tanuló legyen képes:

- szisztematikusan kifejtett előadást bemutatni, a fontos gondolatokat kiemelni
- érveket sorba rendezni, főbb pontokat megfelelően kiemelni és a gondolatokat alátámasztani példákkal, érvekkel
- tényszerű és irodalmi szövegeket összefoglalni, megjegyzéseket hozzáfűzni
- világos, folyékony, rögtönzött, a hallgatóság számára egyértelmű bejelentéseket tenni a legtöbb általános témában
- a különböző alternatívák előnyeit és hátrányait kifejezni
- ellentétes nézeteket és a főbb gondolatokat megvitatni
- egy film vagy színdarab cselekményét és az események sorozatát összefoglalni
- kivonatokat készíteni olyan hírműsorokból, interjúkból vagy dokumentumfilmekből, amelyek véleményeket, érveket és eszmecserét tartalmaznak
- mondanivalót megtervezni, beszéd eszközeit kiválasztani
- ismerős szituációkban folyékonyan és könnyedén használni a nyelvet
- szókincsbeli és szerkezetbeli hiányosságokat, valamint botlásokat és hibákat kompenzálni és kijavítani körülírással és átfogalmazással
- jellegzetes hibákat feljegyezni, és a beszédet tudatos ellenőrizni a hibák alapján
- mindezeket a szóbeli érettségi vizsgára történő felkészülésben alkalmazni.

Szövegfajták, szövegforrások:

- leírások, képleírások,
- témakifejtés,
- elbeszélő szöveg,
- érveléssor,
- előadások,
- prezentációk (önállóan vagy segédanyagok, instrukciók alapján),
- projektek bemutatása,
- párbeszéd és társalgás,
- nyilvános viták és eszmecserek,
- telefonbeszélgetés,
- szerep eljátszása.

Fejlesztési egység: olvasott szöveg értése**Fejlesztés célja, tartalma****A tanuló legyen képes:**

- az érdeklődési köréhez és tanulmányaihoz kapcsolódó levelezést, híreket, cikkeket elolvasni és a lényeget megérteni
- érdeklődésével és tanulmányaival kapcsolatos hosszú, összetett utasításokat, feltételeket és figyelmeztetéseket megérteni
- különböző tantárgyakkal kapcsolatos cikkeket megérteni, esetenként szótár használatával
- az önálló olvasást fejleszteni, olvasási stílust és sebességet változtatni a különböző szövegeknek és céloknak megfelelően
- a megfelelő forrásokat szelektíven használni
- témák széles körében hírek, cikkek és beszámolók tartalmát és fontosságát gyorsan meghatározni és eldönteni, hogy érdemes-e a szöveget alaposabban is tanulmányozni
- az író álláspontját, nézőpontját megérteni napjaink problémáival foglalkozó cikkeken és beszámolóknak
- széles körű szókincset kialakítani
- ismeretlen kifejezéseket, fordulatokat kezelni, a jelentést szövegkörnyezetből, szövegösszefüggésből kikövetkeztetni
- online és hagyományos, egy- és kétnyelvű szótárakat használni
- felkészülni mindezek alkalmazására az érettségi vizsga feladatainak megoldása során.

Szövegfajták, szövegforrások:

- utasítások (pl. feliratok, használati utasítások),
- tájékoztató szövegek (pl. hirdetés, reklám),
- hagyományos és elektronikus levelek,
- újságcikkek (pl. hír, beszámoló, riport),
- internetes honlapok, fórumok hozzászólásai,
- ismeretterjesztő szövegek,

- tantárgyakkal kapcsolatos szövegek,
- irodalmi szövegek,
- cikkek, publicisztikai írások,
- beszámolók,
- elbeszélő szövegek,
- modern szépirodalmi szövegek,
- dalszövegek.

Fejlesztési egység: íráskészség

Fejlesztés célja, tartalma

A tanuló legyen képes:

- világos, részletes szövegeket írni számos témakörben
- több forrásból származó adatokat és érveket összegezni és értékelni, a fontos gondolatokat érthetően közölni
- tudakozódással és problémák magyarázatával kapcsolatos üzeneteket, információt közlő feljegyzéseket/üzeneteket írni a mindennapi életében szerepet játszó embereknek
- híreket, nézeteket kifejtteni, reagálni mások nézeteire
- esszét, beszámolót, riportot, film-, könyv-, színdarab ismertetőt írni
- a különböző érzelmi fokozatokat kifejezni és az események és élmények személyes jelentőségét kiemelni levelezésben
- megjegyzéseket megfogalmazni a levelezőpartner híreivel és nézeteivel kapcsolatban
- kreatív, önkifejező műfajokkal kísérletezni (pl. vers, elbeszélés, történet írása, illetve átírása)
- gondolatokról és problémamegoldásokról értékelést készíteni
- részletes leírást készíteni valóságos vagy képzelt eseményekről és élményekről
- érvelés rendezetten kifejtteni egy bizonyos nézőpont mellett vagy ellen, a különböző alternatívák előnyeit és hátrányait kifejtteni
- a lényeges pontokat és alátámasztó gondolatokat hangsúlyozni, a több forrásból származó információkat és érveket szintetizálni
- a gondolatok közötti kapcsolatot világosan, összefüggően jelölni, az adott műfaj hagyományait követni
- leveleket, cikkeket, beszámolókat, történeteket bekezdésekre tagolni (bevezetés, kifejtés, lezárás)
- köztiszteletre, kifejezéseket hatékonyan használni a szöveg logikájának megvilágítására és a könnyebb megértés támogatására
- saját írásművet tudatosan ellenőrizni, javítani; a félreértést okozó hibákat helyesbíteni
- a szókincsbeli és szerkezetbeli hiányosságokat kompenzálni körülírással és átfogalmazással
- a mondanivalót alátámasztani vizuális eszközökkel (pl. rajz, ábra, diagram, térkép).
- az írásmű stílusát magabiztosan megválasztani, a formális, neutrális és informális stílus elemeit alkalmazni
- a nyelvi szintnek megfelelő, felhasználóbarát online és hagyományos szótárakat használni
- felkészülni az érettségi íráskészséget mérő feladatainak megoldására és az értékelésükre használt kritériumokat megismerni.

Szövegtípusok, szövegforrások:

- hagyományos és elektronikus képeslapok,

- személyes adatokat tartalmazó bemutatkozó levelek,
- e-mailek vagy internes profilok,
- tényszerű információt nyújtó, illetve kérő levelek és e-mail-ek,
- személyes információt, tény, ill. tetszést/nemtetszést kifejező üzenetek,
- internetes bejegyzések,
- egyszerű cselekvéssort tartalmazó instrukciók,
- egyszerű, rövid történetek, elbeszélések, mesék,
- rövid jellemzések,
- rövid leírások; jegyzetek,
- riportok, cikkek,
- esszék.

Témák	Kapcsolódási pontok
<i>Személyes vonatkozások, család: 12 óra</i> A család szerepe az egyén és a társadalom életében Családi munkamegosztás, szerepek a családban, generációk együttélése	<i>Osztályfőnöki:</i> család és háztartás. <i>Etika:</i> generációk kapcsolata, családi élet.
<i>Ember és társadalom: 15 óra</i> Az emberi kapcsolatok minősége, fontossága (barátság, szerelem, házasság) Lázadás vagy alkalmazkodás; a tizenévesek útkeresése Előítéletek, társadalmi problémák és azok kezelése Az ünnepek fontossága az egyén és a társadalom életében Az öltözködés mint a társadalmi hovatartozás kifejezése A fogyasztói társadalom, reklámok, Társadalmi viselkedésformák	<i>Etika:</i> társas kapcsolatok, előítélet, tolerancia, bizalom, együttérzés; fogyatékkal élők, szegények és gazdagok.
<i>Környezetünk: 15 óra</i> A lakóhely és környéke fejlődésének problémái A természet és az ember harmóniája A környezetvédelem lehetőségei és problémái	<i>Osztályfőnöki:</i> fenntarthatóság, környezettudatosság otthon és a lakókörnyezetben, víz és energia-takarékosság, újrahasznosítás. <i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek.</i> lakóhely és környék hagyományai. <i>Biológia-egészségtan:</i> élőhely, életközösség, védett természeti érték, változatos élővilág. <i>Földrajz:</i> településtípusok;

	globális problémák, életminőségek különbségei; a Föld mozgása, az időjárás tényezői, a Föld szépsége, egyedisége.
<i>Az iskola: 12 óra</i> Iskolatípusok és iskolarendszer Magyarországon és más országokban Hasonló események és hagyományok külföldi iskolákban	<i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> a tudás fogalmának átalakulása, a tanulás technikái, élethosszig tartó tanulás. <i>Informatika:</i> digitális tudásbázisok, könyvtári információs rendszerek.
<i>A munka világa: 12 óra</i> A munkavállalás körülményei, lehetőségei itthon és más országokban, divatszakmák	<i>Osztályfőnöki:</i> pályaorientáció és munka.
<i>Életmód: 15 óra</i> A kulturált étkezés feltételei, fontossága A szenvedélybetegségek Az étkezési szokások hazánkban és más országokban Ételspecialitások hazánkban és más országokban A gyógyítás egyéb módjai	<i>Osztályfőnöki:</i> testi és lelki egészség, balesetek megelőzése, egészséges ételek. <i>Biológia-egészségtan:</i> testrészek, egészséges életmód, a betegségek ismérvei, fogyatékkal élők, betegségmegelőzés, elsősegély. <i>Testnevelés és sport:</i> a rendszeres testedzés szerepe, relaxáció.
<i>Szabadidő, művelődés, szórakozás: 15 óra</i> A szabadidő jelentősége az ember életében A művészet szerepe a mindennapokban Szabadidősport, élsport, veszélyes sportok A könyvek, a média és az internet szerepe, hatásai	<i>Földrajz:</i> más népek kultúrái. <i>Magyar nyelv és irodalom:</i> különböző kultúrák mítoszai, mondái. <i>Informatika:</i> e-könyvek, médiatudatosság. <i>Testnevelés és sport:</i> táncok, népi játékok, a sport és olimpia

	története, példaképek szerepe, sportágak jellemzői. <i>Ének-zene:</i> népzene, klasszikus zene, popzene. <i>Dráma és tánc:</i> a szituáció alapelemei, beszédre késztetés, befogadás, értelmezés. <i>Vizuális kultúra:</i> művészi alkotások leírása, értelmezése.
<i>Utazás, turizmus: 15 óra</i> A motorizáció hatása a környezetre és a társadalomra Az idegenforgalom jelentősége	<i>Osztályfőnöki:</i> közlekedési ismeretek, közlekedésbiztonság, fenntarthatóság, környezettudatosság a közlekedésben. <i>Földrajz:</i> a kulturális élet földrajzi alapjai, nyelvek és vallások, egyes meghatározó jellegű országok turisztikai jellemzői.
<i>Tudomány és technika: 12 óra</i> A tudományos és technikai fejlődés pozitív és negatív hatása a társadalomra, az emberiségre	<i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek; fizika:</i> tudománytörténeti jelentőségű felfedezések, találmányok. <i>Informatika:</i> számítógépen keresztül való kapcsolattartás, információ keresése, az informatikai eszközöket alkalmazó média, az elterjedt infokommunikációs eszközök előnyei és kockázatai, a netikett alapjai, élőszóval kísért bemutatók és felhasználható eszközeik.
<i>Gazdaság és pénzügyek: 12 óra</i> Üzleti világ, fogyasztás, reklámok Pénzkezelés a célnyelvi országokban	<i>Osztályfőnöki:</i> család és háztartás, tudatos vásárlás, pénzügyi ismeretek.

	<i>Matematika:</i> alpműveletek, grafikonok értelmezése. <i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> a jövedelem szerepe a családban, kiadás, bevétel, megtakarítás, hitel, rezszi, zsebpénz.
--	--

Az emelt szintű képzési ciklust az érettségi vizsga zárja le.

Az érettségi vizsga leírását és követelményeit a 40/2002. (V. 24.) OM rendelet tartalmazza.

GYŐRI SZOLGÁLTATÁSI SZC
DEÁK FERENC KÖZGAZDASÁGI SZAKGIMNÁZIUMA

Helyi tantárgyi program

Osztályfőnöki

9-12. évfolyam

Készült a NAT 2012 ajánlása alapján.

Osztályfőnöki tanterv

Nyelvi előkészítő osztály, és

9-12. évfolyam

2016.

Osztályfőnöki munka

Célok, feladatok

Általános célunk, a humánus értékek érvényesítése, az egyetemes és nemzeti kultúra alapértékeinek közvetítése, testi és lelki egészségre törekvő, az emberi kapcsolatokban igényes felnőttek, demokratikus elveket követő állampolgárok nevelése, akik képesek a társadalmi, gazdasági, technikai változások követésére és az ezekhez alkalmazkodó cselekvésre.

Az életfeltételek kialakítása és a társadalomba való beilleszkedés sokoldalú tájékozódási képességet és tájékozottságot kívánó feladatát azzal támogatjuk, hogy felkészítjük tanulóinkat a társadalmi jelenségek, kapcsolatrendszerek megértésére, alakítására, az alkalmazni képes tudás megszerzéséhez nélkülözhetetlen munka felvállalására. Mindehhez nélkülözhetetlen a tanulók tudatos, önkéntes, aktív, segítőkész együttműködése az iskolával.

Célunk továbbá, hogy tanulóinkat a cselekvő elkötelezettségre neveljük az igazság és az igazságosság, a jó és a szép iránt, fejlesszük a harmonikus személyiség kibontakozásához szükséges szellemi, érzelmi és testi képességeiket. Ezáltal hozzájárulunk, hogy

- a haza felelős polgáraivá váljanak;
- kifejlődjön bennük a hazafiság érzelmvilága;
- kialakuljon reális önismeretük és szilárd erkölcsi ítélőképességre tegyenek szert;
- megtalálják helyüket a családban, a társadalomban és a munka világában;
- tartalmas és tartós kapcsolatokra törekedjenek;
- képesek legyenek felelős döntéseket hozni a maguk és a gondjaikra bízottak sorsáról;
- képessé váljanak az önállótájékozódásra, véleményformálásra és cselekvésre;
- tartsák értéknek a kultúra és a változatosságának megőrzését.

Osztályfőnöki munkánk során rendkívül fontos a szülőkkel való együttműködés, a tanulók családi neveléséhez nyújtott segítség, a szülői vélemények, javaslatok befogadása és hasznosítása az eredményes nevelés-oktatás érdekében.

Nevelési célok

Az erkölcsi nevelés

Alakuljon ki tanulóban a kötelességtudat, értse egyéni és közösségi (társadalmi) felelősségének jelentőségét. Ismerje fel, hogy az egyes törvények és társadalmi egyezségek általában azért érvényesek, mert saját magunk által választott etikai elvek követésén alapszanak. Értse meg és lássa be a normakövetés társadalmi jelentőségét és a normaszegés következményeit. Ismerje a közösségi egyezéseket és normákat, legyen képes egy-egy közösség etikai elveinek felismerésére és a különböző kultúrák etikai elveinek összevetésére. Értse az etikai elvek, a normák és a törvények kapcsolódását. Legyen képes értékkonfliktusok felismerésére, ismer eseteket, példákat értékkonfliktusok kezelésére.

Nemzeti öntudat, hazafias nevelés

Ismerje a magyar történelmi személyiségeket, feltalálókat, tudósokat, művészeket, sportolókat, munkásságuk (egyetemes) jelentőségét. Legyen tisztában nemzeti ünnepeink jelentőségével, kontextusával, hagyományaival. Vegyen részt a nemzettel, a hazával való érzelmi azonosulást erősítő tevékenységekben. Ismerje a népi hagyományokon és vallási gyökereken alapuló éves ünnepkört és a hozzájuk kötődő szokásokat. Ismerje lakóhelye és iskolája környékének természeti és kulturális örökségét, a helytörténeti események főbb állomásait. Ismerje az UNESCO kulturális örökség kincséhez és a magyar örökséghez tartozó kiemelkedő jelentőségű hazai természeti és kulturális értékeket, tájegységekhez kötve hungarikumokat. A hagyományos (népi) életmód, szokások megismerésén keresztül értékelje ezek fenntarthatósággal kapcsolatos szerepét. Ismerje a nemzeti kultúrák jelentőségét, tisztelje a különböző népek és kultúrák hagyományait.

Állampolgárságra, demokráciára nevelés

A tanuló értse az egyén felelősségét a közösség fenntartásában és a normakövetésben. Ismerje alapvető állampolgári jogait és kötelességeit. Ismerje a normaszegések társadalmi jelentőségét, legyen képes az antidemokratikus eljárások, a korrupció és a hatalmi visszaélések veszélyével kapcsolatban érvelni. Ismerje a demokratikus jogok fenntartásáért küzdő szervezeteket, és tudjon példát hozni az ENSZ és az Európai Unió ezzel kapcsolatos tevékenységére. Gyakorolja jogait és kötelességeit szűkebb környezetében, ismerje és tisztelje a szűkebb közösségei tagjait, törekedjen a jó együttműködésre az együttélésben. Legyen képes a helyi közösségekkel való együttműködésre, ismerje a civil szervezetek működési formáit és lehetőségeit.

Önismeret és a társas kapcsolati kultúra fejlesztése

A tanulóban tudatosítjuk, hogy számos olyan mindennapi élethelyzet van, ahol az ember személyisége alapvető befolyással bír céljai elérésére, a társas kapcsolatai alakítására, feladatai elvégzésére. Tisztában legyen a társas kapcsolatok építésének lényegével, és az emberi együttműködés lehetőségeivel. Rendelkezzék a harmonikus (társas) kapcsolatok kialakításához megfelelő ismeretekkel, készségekkel, empátiával; ez jellemzi a tőle különböző embertársaival való kapcsolatát is. Tudjon különbséget tenni az ideális és a reális énkép között és tisztában legyen azzal, hogyan befolyásolhatja a társas környezet az önmagáról alkotott képet. Ismerje fel a normakövetés szerepét, fontosságát.

A családi életre nevelés

A tanuló tudatosan készüljön az örömteli, felelősségteljes párkapcsolatra, a családi életre. Legyen jártas a munkaeszközök célszerű, gazdaságos használatában, alakítsa ki egyéni, eredményes munkamódszereit. Ismerje meg a háztartásban, közvetlen környezetében alkalmazott, felhasznált anyagokat (különös tekintettel az egészségkárosító anyagokra). Legyen képes önálló életvitelét, önmaga ellátását megszervezni, szükségleteit tudatosan rendszerezni, rangsorolni, ismerje a takarékoság-takarékoskodás alapvető technikáit. Ismerje meg a családtervezési módszerek alkalmazásának módját, ezek előnyeit és kockázatait, tudjon ezzel kapcsolatban információkat keresni és azokat döntéseiben felhasználni. Tud információkat szerezni a szexuális problémákkal kapcsolatban, ugyanakkor képes felismerni egyes információforrások veszélyeit. Tudja, hová fordulhat krízishelyzetekben. Képes

tájékozódni a gyermekszülést és az örökbefogadást érintő kérdésekről. Érti a családnak a társadalomban betöltött szerepét. Érti a családtagok felelősségét a család egységének megtartásában, belátja a szerepek és feladatok megosztásának módjait, jelentőségét. Értelmezi a szülői és gyermeki felelősség fogalmát, tiszteli a különböző generációk tagjait.

A testi és lelki egészségre nevelés

A tanuló tudja, hogy környezetünk is hatással van testi és lelki egészségünkre, legyen igénye környezetének tisztán tartására, szépítésére és a személyes higiénére. Képes legyen egészséges étrend összeállítására, ismerje a mennyiségi és minőségi éhezés, valamint az elhízás kockázatait. Legyen tájékozott az e témakörben meglévő elemi lakossági szolgáltatásokról. Ismerje a kultúra szerepét a lelki egészség megőrzésében. Tudjon stresszoldó módszereket alkalmazni, választani. Legyen tudatában annak, hogy életvitelét számos minta alapján, saját döntéseinek sorozataként alakítja ki, és hogy ez a folyamat hatással van testi és lelki egészségére. Ismerje az egészségre káros, szervenélybetegségek kialakulásához vezető élvezeti szerek használatának kockázatait, tudatosan tartózkodjon ezektől. Tudja, milyen szakemberek segítenek testi és lelki egészségünk megőrzésében és helyreállításában. Ismerje a gyász szakaszait és az ilyenkor alkalmazható segítő technikákat, a hospice-szolgáltatás fogalmát. Legyen tisztában a védőoltások szerepével, ismerje ezek alapvető hatásmechanizmusát.

Felelősségvállalás másokért, önkéntesség

A tanuló ismerje fel, ha szűkebb vagy tágabb környezetében egyes emberek vagy csoportok segítségre szorulnak. Az adott helyzethez és lehetőségeihez mérten érezze kötelességének a segítségnyújtást és próbálja ebbe társait is bevonni. Egyes helyzetekben legyen képes felelősséget vállalni másokért (társaiért, a környezetében élő rászorultakért. Ismerje fel, hogy a beteg, sérült, fogyatékkal élő embereken egyes helyzetekben kötelessége segíteni, rendelkezzen alapfokú elsősegélynyújtási ismeretekkel. Legyen tisztában az önkéntesség értékével, jelentőségével, formáival.

Fenntarthatóság, környezettudatosság

A tanuló értse meg a fenntarthatóság, illetve a fenntartható fejlődés különbözőségeit. Tudja hogyan függ össze a fenntarthatóság három vetülete (a gazdaságossági, a környezeti és a szociális fenntarthatóság) a globális problémákkal. Lássa be, hogyan vezetett az emberiség tevékenysége környezeti problémák kialakulásához, értse ezek kockázatát és legyen tisztában ezzel kapcsolatos felelősségével. Legyen képes fokozatosan megérteni és értelmezni egyes globális problémák és a lokális cselekvések, valamint az egyéni életvitel közötti összefüggéseket. Saját életvitelével legyen tekintettel a fenntarthatóság kritériumaira. Értse meg a nemzetközi összefogás jelentőségét a fenntarthatósággal kapcsolatban.

Pályaorientáció

Tudatosítjuk a tanulóban, hogy élete során többször pályamódosításra kerülhet sor, ezért is van jelentősége a folyamatos tanulásnak, önképzésnek. Rendelkezzék megfelelő ismeretekkel tervezett szakmájával, hivatásával kapcsolatban, munkaerő-piaci lehetőségeiről, munkavállalói szerepéről. Készüljön fel az álláskeresésre, legyen tisztában azzal, milyen személyes tulajdonságokkal, ismeretekkel, gyakorlatokkal és képességekkel

rendelkezik. Értse, hogy ezek közül melyek piacképesek, és melyek állnak kapcsolatban az általa kitűzött céllal, illetve, hogy a munkáltató érdeklődését melyek keltik fel igazán. Legyen képes önéletrajzot készíteni, vagyis írásban összegezni céljait, képességeit, végzettségét, felkészültségét és mindazt, amit az alkalmazónak egy konkrét állással kapcsolatban nyújtani tud.

Gazdasági és pénzügyi nevelés

A tanuló rendelkezék ismeretekkel az Euro-övezetről, a valutaforgalomról, a tőzsdeindexről, a GDP-ről és ezek hatásairól az ő személyes életében. Törekedjék arra, hogy a fejlődési, megélhetési, biztonsági, önérvényesítési, társas szükségleteit minél magasabb szinten, tartalmasabb életvitelben elégítse ki. Érzékelje az anyagi és a kapcsolati tőke értékét és szerepét a társadalomban. Ismerje a pénzügyi és közgazdasági fogalmakat. Tudjon információkat keresni és értelmezni különböző egyéni pénzügyi döntésekkel (pl. befektetések, hitelek) kapcsolatban. Tudjon számlát nyitni és azt használni.

Médiatudatosságra nevelés

A tanuló tudjon tudatosan választani a tanulását, művelődését és szórakozását segítő médiumok között. Legyen képes a média által alkalmazott figyelemfelkeltő eszközöket, képi és hangzó kifejezőeszközöket értelmezni, médiatartalmakat használni, megfelelő kommunikációs stratégiával rendelkezik a nem kívánatos tartalmak elhárítására.

A tanulás tanítása

A tanuló tanuljon meg jegyzetelni, legyen képes kiemelni a lényeget a hallott vagy az olvasott szövegből. Legyen képes saját tanulási stílusának, erősségeinek és gyengeségeinek megfelelő tanulási stratégiák kialakításával önálló tanulásra. A tanuló ismerje az időmenedzsment jelentőségét, alkalmazza az ezt segítő technikákat. Legyen képes a különböző információkat különböző formában feldolgozni és rendszerezni, használni tudásmegosztó és tudásépítő platformokat. A tanulás folyamatában gyakorolja a szóbeli, az írásbeli és a képi kifejezés különböző formáit.

Osztályfőnöki tanterv

Heti 1 óra

Nyelvi előkészítő: 36 óra

9-11. évfolyam: 36 óra

12.évfolyam: 32 óra

A tanév első napján az éves órakereten túl három osztályfőnöki órát fordítunk a tanévkezdés teendőire.

Feladatok: az órarend, a tanév rendje, a hetesi és a portási feladatok, valamint a Házirend ismertetése; az osztálynapló, a tanulói adatlapok, az ellenőrzők kitöltése, az osztály képviselőinek megválasztása, a feladatok elosztása.

Cél:

Az osztályfőnöki óra funkciói:

- a tanulók segítése önismeretük fejlesztésében, az önnevelés iránti igényük felkeltésében, személyiségük stabilizálásában, életpályájukra való felkészítésükben,
- a szociális képességek (a kapcsolatteremtés, a kommunikáció, az empátia, a tolerancia, a kooperáció, a konfliktuskezelés stb. képességeinek) fejlesztése főként az osztályban megélt saját élmények bázisán,
- szerepvállalás a tanulók iskolában és iskolán kívül szerzett élményeinek feldolgozásában, az ellentmondásos valóságban történő eligazodás segítésében, a felelős állampolgárrá nevelésben.

Tartalom:

Az osztályfőnöki óra a pedagógus és osztálya együttlétének óratervben kodifikált intézményes kerete, amelynek jellege alapvetően különbözik a többi tanítási órától.

Ez az órátípus funkcióit csak abban az esetben töltheti be, ha egy - gazdag extracurriculumokkal telített - nevelési folyamat szerves részévé válik.

Az egyes osztályfőnöki tantervek az iskola helyi tantervének szerves részeként, keretjelleggel készíthetők csak el teret hagyva az előre nem látható változásoknak, a megtervezhetetlen aktualitásokra való adekvát reagálásnak.

A tanterv - az osztályfőnöki óra sajátos jellegéből adódóan - nem tartalmazhat követelményeket, hiszen ez a foglalkozási forma nem alkalmazható számonkérésre, a követelményteljesítés iskolai ceremónia szerinti értékelésére.

Az osztályfőnöki órák tantervében nem beszélhetünk a szó szoros értelmében vett tananyagról sem, hiszen ott elsősorban aktuális élmények feldolgozása történik, s a merítési bázis a mindenkori körülményektől függ. Ezért ehelyett tartalmakról beszélünk.

Az osztályfőnöki óra tantervében szereplő tartalmak nem válhatnak ki más tantárgyakból elemeket, nem mentesíthetnek tantárgyakat, nem alkalmazhatók hagyományos ismeretközvetítésre. Az osztályfőnökök lehetősége ezúttal abban áll, hogy építve a tanítási órán elsajátítottakra, elmélyítése, aktualizálja, értékmozzanatokkal ruházza fel a meglévő tudásokat.

Jelen tanterv a Nemzeti Alaptanterv általános és részletes követelményei alapján kultúraterületenkénti csoportosításban jelöli ki az osztályfőnöki órák témaköreit és tartalmait

1. Önismeret

a személyiségben rejlő lehetőségek és gátak feltárása, a személyiség stabilizálása, az önálló döntéshez szükséges képességek kialakítása

- nyek.: 3 óra
- 9. évf.: 3 óra,
- ☐ 10. évf.: 2 óra,
- ☐ 11. évf.: 2 óra,
- 12. évf.: 2 óra

2. A tanulás tanulása

- a személyiségjegyekkel összehangolt egyéni tanulási módszerek, eljárások

kialakítása valamennyi tantárgyban.

- nyek.: 2 óra
- 9. évf.: 2 óra
- ☐ 10. évf.: 2 óra,
- ☐ 11. évf.: 2 óra,
- 12. évf.: 1 óra

3. Társas kapcsolatok

- készség és képesség a tartalmas, harmonikus emberi kapcsolatok kialakítására és ápolására.
- nyek.: 3 óra
- 9. évf.: 2 óra
- ☐ 10. évf.: 2 óra,
- ☐ 11. évf.: 2 óra,
- 12. évf.: 2 óra

4. Konfliktuskezelés

- képesség a konfliktusok konstruktív módon történő kezelésére, a megélt konfliktusok

hasznosítására az önismeret fejlesztésében, társas kapcsolatok minőségének javításában.

- nyek.: 2 óra
- 9. évf.: 2 óra
- 10. évf.: 2 óra,
- 11. évf.: 2 óra,
- 12. évf.: 1 óra

5. Lelki egészség

- a lelki egészség (mentálhigiéné) iránti igény felkeltése, ennek kialakításához és megőrzéséhez szükséges készségek és képességek kialakulása.
- nyek.: 2 óra
- 9. évf.: 2 óra
- 10. évf.: 2 óra,
- 11. évf.: 2 óra,
- 12. évf.: 2 óra

6. Testi egészség

- az egészségnek mint alapértéknek az elfogadása, az egészségmegőrzés igényének felkeltése, az egészségkárosító szokások, szenvedélyek kialakulásának megelőzése, készség és képesség ezek leküzdésére.
- nyek.: 2 óra
- 9. évf.: 2 óra
- 10. évf.: 2 óra,
- 11. évf.: 2 óra,
- 12. évf.: 2 óra

7. *Viselkedéskultúra*

- a mindennapi együttéléshez szükséges civilizációs szokások kialakulása és megszilárdulása
- nyek.: 4 óra
- évf.: 2 óra
- évf.: 2 óra,
- évf.: 2 óra,
- évf.: 1 óra

8. *Pályaorientáció*

- képesség a munkaerőpiacon történő eligazodásra, az egyéni vágyaknak, törekvéseknek a lehetőségekkel történő összehangolására.
- nyek.: 1 óra
- évf.: 1 óra
- évf.: 1 óra,
- évf.: 1 óra,
- évf.: 3 óra

9. *Jelenismeret*

- eligazodás a jelen társadalmi változásaiban, ellentmondásaiban, saját álláspont kialakítása a történésekkel kapcsolatban.
- nyek.: 1 óra
- évf.: 2 óra
- évf.: 2 óra,
- évf.: 2 óra,
- évf.: 2 óra

10. *Felelős állampolgár nevelése*

- a jogok és kötelességek ismerete az iskolában és a társadalomban, a demokráciának, mint működtetéséhez szükséges szemlélet kialakulása, a az általánosan érvényes normákhoz, kodifikált törvényekhez való konstruktív viszonyulás, igény és szándék a saját előítéletekkel való szembesülésre, ezek leküzdésére, illetve a másság elfogadására.
- nyek.: 1 óra
- 9. évf.: 2 óra
- évf.: 2 óra,
- évf.: 2 óra,
- évf.: 2 óra

11. *Globális problémák*

- a világ problémái iránti egyéni felelősség belátása, a "gondolkodj globálisan, cselekedj lokálisan" gondolatának elfogadása, a kapcsolódó egyéni aktivitás terének megtalálása, a világ dolgai iránti érdeklődés, a folyamatos tájékozódás iránti igény felkeltése.
- nyek.: 1 óra
- 9. évf.: 2 óra

- 10. évf.: 2 óra,
- évf.: 2 óra,
- évf.: 2 óra

12. Gazdaság

- Ismeretek az Euro-övezetről, a valutaforgalomról, a tőzsdeindexről, a GDP-ről és ezek hatásairól az ő személyes életében. Számlanyitás, annak használata.
- nyek.. 1 óra
- 9. évf.: 1 óra
- 10. évf.: 1 óra
- 11. évf.: 2 óra
- 12. évf.: 2 óra

13. Médiatudatosság

- Tudatos választás a tanulást, művelődést és szórakozást segítő médiumok között. A média által alkalmazott figyelemfelkeltő eszközök, képi és hangzó kifejezőeszközök médiatartalmak, megfelelő kommunikációs stratégiák kialakítása a nem kívánatos tartalmak elhárítására.
- nyek.. 1 óra
- 9. évf.: 1 óra
- 10. évf.: 1 óra
- 11. évf.: 2 óra
- 12. évf.: 2 óra

14. Ünnepeink

- nyek.: 2 óra
- 9. évf.: 2 óra
- 10. évf.: 3 óra,
- 11. évf.: 2 óra,
- 12. évf.: 2 óra

A kötelező egészségnevelési programot évfolyamonként 10-10 órában valósítjuk meg.

Egészségnevelés az osztályfőnöki órákon

9–12. évfolyam

A 28/2000. (IX. 21.) OM rendelet szerint „Az iskola helyi tantervébe – az osztályfőnöki nevelő és oktató munkához kapcsolódva – be kell építeni az egészséges életre nevelést, illetve egészségvédelmet szolgáló tananyagot, melynek időkerete a 9–12. évfolyamon nem lehet kevesebb tanévenként 10 tanórai foglalkozásnál (10. § (5.)”.

Az egészségnevelés iskolai területei

Az iskolai egészségnevelésnek ahhoz kell hozzájárulnia, hogy a tanulók kellő ösztönzést és tudást szerezhessenek egy személyes és környezeti értelemben egyaránt ésszerű, a

lehetőségeket felismerő és felhasználni tudó, egészséges életvitelhez. Ehhez arra van szükség, hogy az egészséggel összefüggő kérdések fontosságát értsék, az ezzel kapcsolatos beállítódások szilárdak legyenek, s konkrét tevékenységekben alapozódhassanak meg.

1. Az iskola pedagógiai programjában, tantervében megjelenő területek:

- önmagunk és egészségi állapotunk ismerete
- az egészséges testtartás, a mozgás fontossága
- az értékek ismerete
- az étkezés, a táplálkozás egészséget befolyásoló szerepe
- a betegségek kialakulása és gyógyulási folyamat (elsősegélynyújtás, gyógyszerhasználat)
- a barátság, a párkapcsolatok
- a szexualitás szerepe az egészségmegőrzésben
- a szexuális felvilágosítás-nevelés, a családtervezés alapjai, az AIDS prevenció
- a személyes krízishelyzetek felismerése és kezelési stratégiák ismerete
- a tanulás és a tanulás technikái
- az idővel való gazdálkodás szerepe
- a rizikóvállalás és határai
- a szenvedélybetegségek elkerülése
- a tanulási környezet alakítása (iskolában, otthon)
- a természethez való viszony, az egészséges környezet jelentősége.

Az iskola szerepe és lehetősége az egészségnevelés-fejlesztés területén

- A középiskolás korosztály 4-5 évig látogatja iskolánkat.
- Az iskola tanulói személyiségfejlődésük, az értékek elsajátítása szempontjából még olyan fejlődési periódusban vannak, amelynek során érdemi hatást lehet elérni a későbbi életideálok, preferenciák kialakításában.
- Az iskola gyerekekre gyakorolt hatása többretegű, komplex kommunikációs üzenetként fogható fel.
- Az iskola mint társadalmi intézmény társadalmi intézményekkel és szervekkel állandó kölcsönhatásban létezik.

Mindezeket figyelembe véve az iskola, mely a másodlagos szocializáció intézménye, olyan keretet adhat, amelyek között mód nyílik az egészségesebb életvitel készségeinek, magatartásmintáinak kialakítására és gyakorlására.

A kulcsfontosságú tartalmak az osztályfőnöki órákon az egyes évfolyamokon egyidejűleg két szempontot hivatottak megjeleníteni:

- az adott életkori csoport kutatások alapján körvonalazódó domináns problematikáját;
- az adott életkori csoport „fejlődési feladatát”, melynek sikeres teljesítése hozzásegíthet egy egészséges és kiegyensúlyozott életvezetéshez, a jóllét megtalálásához.

A tananyag feldolgozása során az ún. részvételen alapuló oktatási technikák minél szélesebb körű alkalmazását tartjuk szerencsésnek, hiszen ezek révén alakulhat ki a saját

élmény, fejlődhetnek az életvezetés, a testi-lelki jóllét szempontjából valóban fontos készségek és jártasságok (kommunikációs készségek, kooperációs technikák, projektmunka, csoportmunka stb.).

Nyelvi előkészítő

Óracímek

- 1-2 *Felfogások az egészségről*
- 3-4 *Felfogások az életmódról*
- 5-6 *„Vigyázat serdülők!”- serdülőkori testi változások*
- 7 *Ki vagyok én?- önismeret*
- 8 *Testkép, énkép*
- 9 *Kapcsolatok és a megjelenés*
- 10 *Mi számít drognak? Alternatívák: testmozgás, kapcsolatok*

9. évfolyam

Egészséges életmódok és a serdülés

Óracímek

- 1 *Felfogások az egészségről*
- 2 *Felfogások az életmódról*
- 3 *„Vigyázat serdülők!”*
- 4 *Ki számít kortársnak? I.*
- 5 *Ki számít kortársnak? II.*
- 6 *Kapcsolatok és a megjelenés*
- 7 *Mi számít drognak – legális és illegális*
- 8 *Mi számít drognak? Alternatívák: testmozgás, kapcsolatok*
- 9 *Kockázatok és veszélyek – a biztonság megőrzése*
- 10 *Változások és az egyensúly – összefoglalás*

10. évfolyam

„Nyomás alatt” – helyem a világban – én és mások

Óracímek

- 1 *Elvárások: társadalom, család, kortárscsoport, média*
- 2 *A család hatása az életmódra*
- 3 *Kortársak hatása az életmódra I.*
- 4 *Kortársak hatása az életmódra II.*

- 5 *Mit üzen a média I.*
- 6 *Mit üzen a média II.*
- 7 *Társadalmi elvárások*
- 8 *Társadalmi elvárások – devianciák*
- 9 *Kölcsönhatások*
- 10 *Meg akarok felelni?*

11. évfolyam

Hogyan tovább? Melyik úton?

Óracímek

- 1 *A társadalmi együttélés szabályai. Hogyan jönnek létre a szabályok? Gyakorlat*
- 2 *A társadalmi normaalkotás folyamata (norma, szabály, szokás)*
- 3 *Eltérés a szokásostól: táplálkozás*
- 4 *Eltérés a szokásostól: Párkapcsolati minták*
- 5 *Eltérés a szokásostól a szexualitás mindennapjai*
- 6 *Eltérés a normáktól: alkohol és drog I.*
- 7 *Eltérés a normáktól: alkohol és drog II.*
- 8 *Következmények: deviáns karrier*
- 9 *Önismeret, kommunikáció, pályaválasztás*
- 10 *„Maradj a napos oldalon!”*

12. évfolyam

Felelősség a közösségért

Óracímek

- 1 *A felnőtté válás folyamata a döntések tükrében, pályaválasztás*
- 2 *Döntések, döntések!*
- 3 *Döntések életmódban: kapcsolatok*
- 4 *Döntések életmódban: táplálkozás, mozgás, személyes higiéné*
- 5 *A döntések hatása: rövid távon – hosszú távon*
- 6 *Hogyan képzelem el a családom?*
- 7 *Hogyan képzelem a munkám?*
- 8 *Közösségért érzett felelősség: a környezet*
- 9 *Egészséges életmódok és az életminőség*
- 10 *Helyem a világban*

A konkrét óraterveket az osztályfőnökök állítják össze az osztályok ismeretében.

Felhasználható ajánlások, programok:

- A világbanki program osztályfőnöki óratervek gyűjteménye c. kiadványai.
- A "Fiatalok az élet küszöbén" (FÉK) AIDS-megelőző kapcsolat-és jellemépítő programja,
- A Felkészülés a családi életre c. tantárgy tanterve.
- A Lions Quest „Egyszer mi is felnövünk” c. életvezetési programja
- Oroszlány Péter: Tanári kézikönyv a tanulás tanításához

GYŐRI SZOLGÁLTATÁSI SZC
DEÁK FERENC KÖZGAZDASÁGI SZAKGIMNÁZIUMA

Helyi tantárgyi program

Rajz és vizuális kultúra

11. évfolyam

Készült a NAT 2012 ajánlása alapján.

Rajz és vizuális kultúra

11. évfolyam

2017.

Rajz és vizuális kultúra 11. évfolyam

Tematikai egység címe	Órakeret	
	helyi	keret
Év eleji tájékoztatás	1 óra	
Bevezetés	2 óra	
Kifejezés, képzőművészet A művészi közlés, mű és jelentése	6 óra	6
Vizuális kommunikáció Történet - kép – szöveg	6 óra	6
Vizuális kommunikáció Tömegkommunikációs eszközök	6 óra	6
Tárgy- és környezetkultúra Tervezett, alakított környezet	4 óra	4
Tárgy- és környezetkultúra Az épített környezet története	6 óra	6
Film	2 óra	
Tanév közben pályázatra felhasználható óra	2 óra	
Év végi értékelés	1 óra	
Összesen	36 óra	

MŰVÉSZETEK – VIZUÁLIS KULTÚRA

A szakgimnázium 11. évfolyamán a művészetek műveltségterület tantárgyai közül (énekezen, dráma és tánc, vizuális kultúra, mozgóképkultúra és médiaismeret) az iskola döntheti el, hogy az adott órakeretből mely tantárgyat vagy tantárgyakat fogja tanítani, hisz a szabályozás a művészetek műveltségterületre összességében határozza meg a kötelező óraszámkeretet (heti 1 kötelező óra). Ennek megfelelően az iskola szabadon dönthet arról, hogy az adott művészeti tantárgyak közül választva, vagy akár komplex művészeti oktatásban gondolkodva a számára megfelelő jellemzőkkel jeleníti meg a művészeti oktatását. Ebből következik, hogy minden művészeti tantárgy, így a vizuális kultúra is heti 1 órára készítette el a kerettantervét, ám annak felhasználása az iskola igényeinek függvényében értelmezendő.

A vizuális nevelés legfőbb célja, hogy hozzásegítse a tanulókat a látható világ jelenségeinek, a vizuális művészeti alkotásoknak árnyaltabb értelmezéséhez és megítéléséhez környezetünk értő alakításához. A tantárgy így nemcsak a képző- és iparművészet területeinek a feldolgozásával foglalkozik tehát, hanem tartalmi közé emeli a vizuális jelenségek, közlések olyan köznapi formáinak vizsgálatát is, mint a tömegkommunikáció vizuális megjelenései, a legújabb elektronikus médiumokhoz kapcsolódó jelenségek és az épített, alakított környezet. A képzőművészet, vizuális kommunikáció, tárgy- és környezetkultúra a vizuális kultúra tantárgynak olyan részterületei, amelyeknek a tartalmi végigkísérlik a közoktatásban a vizuális nevelést, ám a különböző iskolaszakaszokban különböző módon kapnak hangsúlyt. Ezek a részterületek azonban a legfontosabb tartalmakat biztosítják csupán a fejlesztéshez, hisz hatékony fejlesztés csakis komplex feladatokban, egymással összefüggő feladatsorokban értelmezhető. A tantárgy oktatása tevékenység-, illetve gyakorlatközpontú, ahol alapvető fontosságú a játékos-kreatív szemlélet, valamint az, hogy a tantárgy tartalmainak feldolgozása komplex, folyamatorientált megközelítésben történjen, így a projektmódszer eszközét is felhasználja a tanítás-tanulás folyamatában.

A NAT fejlesztési feladatainak alapján a vizuális kultúra tantárgy gyakorlati tevékenységeinek fontos célja az érzéki tapasztalás, a környezettel való közvetlen kapcsolat fenntartása, erősítése, ezáltal a közvetlen tapasztalatszerzés, az anyagokkal való érintkezés, az érzékelés érzékenységeinek fokozása. További cél tudatosítani az érzékelés különböző formáinak (például látás, hallás, kinetikus érzékelés) kapcsolatát, amely a számítógépes környezet bevonásával képes egy újabb, „más minőségű” intermediális szemléletet is kialakítani. A fejlesztés átfogó célja segíteni a tanulókat abban, hogy képesek legyenek az őket érő hatalmas mennyiségű vizuális és térbeli információt, számtalan spontán vizuális hatást minél magasabb szinten, kritikusan feldolgozni, a megfelelő szelekciót elvégezni, értelmezni, továbbá ezzel kapcsolatos önálló véleményt megfogalmazni, illetve segíteni a művészi és köznapi vizuális közlések pontos értelmezését, továbbá fokozni az alkotómunka során a vizuális közlés és kifejezés árnyalt megjelenítését. Meghatározó szerepe miatt fontos a vizuális környezet alapját képező épített környezet iránti tudatosság fejlesztése a tapasztalás, értelmezés, alkotás folyamatán keresztül. A vizuális nevelés kiemelt fontosságú feladata a kreativitás működtetése, fejlesztése, a kreatív képességek kibontakoztatása. Nagy hangsúlyt kap a kreatív problémamegoldás folyamatának és módszereinek tudatosítása, mélyítése. A fejlesztés célja az örömteli, élményt nyújtó, a személyes megnyilvánulásnak legnagyobb teret engedő alkotótevékenység megszerettetése, ezáltal a motiváció fokozása, egy szélesebb értelemben vett alkotó magatartás kialakítása. Cél továbbá a problémamegoldó képesség erősítése, hisz a feladatok önálló megoldása bizonyos rutinok, készségek kialakításával kezdődik, majd az egyre önállóbban végzett tevékenységeken keresztül jut el a projektfeladatok önálló megoldásáig. A tanulók önismeretének, önkritikájának, önértékelésének fejlesztése kritikai szemléletmód kialakításával a gyakorlati tevékenységeken

keresztül valósul meg, amelyek mindegyike – eredeti céljától függetlenül is – személyiségfejlesztő hatású. Motiváló hatásuk mellett segítik az érzelmi gazdagodást, az empátia, az intuíció fejlesztését, az önálló ízlés, a belső igényesség kialakulását, az önértékelés és önismeret kialakulása révén pedig a céltudatos önszabályozást.

Mindezekről függetlenül a vizuális kultúra tanításának fontos alapelve azonban, hogy a művészeti nevelés valójában művészettel nevelésként értelmezendő, hisz a közoktatásban a művészet nem lehet célja, csupán eszköze a nevelésnek, azaz egy közismereti tárgy közvetlen feladata nem lehet a „művészképzés”.

A fenti célok és szemlélet megvalósítását segíti a kerettanterv, amely konkrét módszertani segítséget nem biztosít, hisz ez nem feladata, de a fejlesztési követelmények részletezésével teszi konkrétabbá az elvárható fejlesztés irányát. A kerettanterv – némileg eltérően a NAT kompetenciafejlesztő kiindulópontjától – a vizuális kultúra részterületei szerint („Kifejezés, képzőművészet”, „Vizuális kommunikáció”, „Tárgy- és környezetkultúra”) szervezi a fejlesztés követelményeit. Az említett részterületeket, gyakran további tematikai egységekre bontja, és ezeken belül fogalmazza meg a fejlesztés követelményeit, amelyekhez ajánlott óraszámokat is feltüntet. Természetesen sem a tematikai egységek, sem a tematikai egységekbe foglalt tantervi követelmények sorrendje nem jelez semmiféle időrendi sorrendet vagy logikai kapcsolatot, illetve egy-egy fejlesztési követelmény nem azonos egy-egy tanóra tananyagával. Az optimális tartalomtervezés a különböző tartalmi egységek követelményeit összekapcsolja a tanórán, azaz a helyi tantervkészítés, még inkább a tanmenet-összeállítás folyamán a tematikai egységeket rugalmasan kell kezelni, a tanulásszervezés felépítésének logikáját követve felhasználni, az adott évfolyamra ajánlott óraszám figyelembevételével. Egy-egy tematikai egységen belül megjelenő fejlesztési követelmények nézőpontja a célzott tanulói tevékenység, amelynek megfogalmazása folyamatcentrikus. Ezen belül a sok esetben megjelenő konkrét példák segítik az adott követelmény pontosabb értelmezését, így támogatva a kerettantervet felhasználó szaktanárokat a tanmenet megtervezésében, illetve ötleteket adnak konkrét fejlesztő feladatok megalkotásához. A példák tehát természetesen nem kötelezőek, csupán a további tervezést segítik. A kerettanterv összességében az adott iskolaszakaszokra fogalmazza meg a fejlesztési tartalmakat, a hozzárendelt óraszámokkal, amelyeknek csak a 90%-ára ad kötelező tartalmat, míg a fennmaradó 10% szabad felhasználást biztosít a helyi tervezés során.

11. évfolyam

Ebben az iskolaszakaszban – csakúgy, mint eddig – a vizuális kultúra tantárgy az esztétikai, művészeti nevelés érdekében végzi fő tevékenységeit, azonban egyre nagyobb hangsúlyt kap a kritikai gondolkodás és problémamegoldó gondolkodás, illetve a szociális érzékenység fejlesztése. A felnőtté válás folyamatában különösen fontos az önismeret, a reális önértékelés erősítése, amely kiváltképp a tantárgy sajátosságából eredő alkotótevékenységhez kapcsolódó, egyénre szabott feladatokon keresztül érhető el. Ugyanakkor egyrészt a fejlesztési cél tartalmaként választott társadalmi problémák vizsgálata, másrészt a tantárgy jellemző módszertanából következő munkamódszer (pl. gyakori csoportmunka), erősítik a szociális kompetenciát, az egymás iránt érzett felelősségvállalást.

A médiatudatosság fejlesztését különösen indokolja a kortárs társadalom igénye, amely a fiatalok médiahasználati szokásai miatt egyre fontosabb szerepet kap az adott iskolaszakaszban. E fejlesztés fontosságának hangsúlyozása különösen indokolt az adott tantárgyban, hisz az információs csatornák gazdagodása a szöveges információ befogadás mellé felzárkóztatja a vizuális információk tudatos befogadásának fontosságát is, mivel az információk forrása és jellege alapján szöveg és kép együtt értelmezése napjainkban

gyakoribb jelenség valós élethelyzetekben. A médiatudatosság fejlesztésének tehát egyre fontosabb aspektusa a vizuális megfigyelés és értelmezés segítségével megvalósuló médiahasználat és médiaértés.

A fentiekből is következik, hogy e korosztályban kevésbé a kifejező szándékú rajzi, festészeti produktumok létrehozása a cél, mint inkább a technikai médiumok felhasználásával létrehozható produktumok elkészítése, amely egyúttal hozzájárul a digitális kompetencia fejlesztéséhez, illetve a közvetlen környezet, a mindennapi vizuális jelenségeinek értelmezése. Ebben az iskolaszakaszban a vizuális kultúra részterületei közül a „Vizuális kommunikációhoz” kapcsolódó fejlesztés kerül előtérbe, amely közvetlen kapcsolatban van a médiafogyasztás tudatosságának erősítésével, illetve a „Tárgy- és környezetkultúra” részterület vizsgálatával a környezettudatos életforma jelentőségének megértése és elfogadása nyer fontosságot. Miután a tantárgy kultúrákövetítő szerepe ebben az iskolatípusban is erős, egyre lényegesebb a befogadó tevékenység jelenléte a tanórán, méghozzá más kapcsolódó tárgyakban szerzett ismeretek, tapasztalatok koherens felhasználásával. Az alsóbb iskolaszakaszban (5–8. évfolyamon) a gyerekek már ismerkedtek a különböző kultúrák és korok vizuális művészeti megjelenéseivel, adott esetben kronologikus változásaival, e szakaszban az ismeretek rendszerezése, szintézise, illetve az adott órakeretben a kronologikus megközelítés helyett a tematikus alapon rendezett tartalom-feldolgozás, egy problémaközpontú közvetítés ígér hatékonyságot.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Kifejezés, képzőművészet A művészi közlés, mű és jelentése	Órakeret 10 óra
Előzetes tudás	A vizuális kifejezés eszközeinek felhasználása az alkotómunka és a vizuális elemzés során. Önkifejezés alkalmazása az alkotó tevékenységekben. A művészet stíluskorszakait reprezentáló legfontosabb művészeti alkotások, alkotók felismerése, jelentőségének megértése. A vizuális kifejezés eszközeinek felismerése és használata műelemzés során. A megfigyelés segítségével műelemző módszerek alkalmazása. Különböző ábrázolási rendszerek felismerése, értékelése műalkotásokon.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Érzelmek, hangulatok, személyes gondolatok önálló vizuális megjelenítése. A kifejezésnek megfelelő kompozíció használata. Megfigyelt és elképzelt téri helyzetek ábrázolása. Önálló vélemény megfogalmazása saját és mások munkáiról. Művészettörténeti stíluskorszakok és irányzatok, témák, illetve problémakörök önálló értelmezése többféle szempont alapján. Vizuális esztétikai jellegű értékítéletek megfogalmazása elemzésekben, illetve érvényre juttatása az alkotó feladatokban. Összehasonlítás során önállóan kialakított szempontok érvényesítése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
– Művészeti alkotások kifejező, sajátos átdolgozása, átírása, parafrázis készítése (pl. színesből fekete-fehér vagy monokróm megjelenítés, kép kiegészítése sajátos elemekkel vagy részletekkel). – Különböző színekkel (pl. telített, derített, hideg, meleg színek) hangulati hatás kifejező megjelenítése (pl. feszültség, nyugalom).		<i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> korstílusok, irányzatok társadalmi és kulturális háttere. <i>Magyar nyelv és irodalom:</i> Irodalmi szöveg értelmezése.

	– Tematikus ábrázolások elemzése a művészetben (pl. emberábrázolás, térábrázolás, mozgásábrázolás), legfontosabb változások lényegének kiemelése és összegzése a különböző művészettörténeti korszakokban. – Kortárs művészeti megoldások (pl. intermediális megjelenítés, eseményművészet) feldolgozása: gyűjtés, elemzés, értelmezés és az eredmények bemutatása adott vagy önállóan választott társadalmi probléma feldolgozása kapcsán (pl. kirekesztés, megkülönböztetés, környezetszennyezés, szegénység).	Szöveg és kép kapcsolata. Stílusirányzatok, stíluskorszakok irodalmi jellemzői, képzőművészeti párhuzamok. Könyvtárhasználat. <i>Ének-zene:</i> Zenei kifejezés. Művészettörténeti és zenetörténeti összefüggések (korszakok, stílusok kiemelkedő alkotók, műfajok). Zenei befogadói tapasztalatok. <i>Informatika:</i> számítógépes képszerkesztő program felhasználó szintű alkalmazása.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Látvány- és műelemzés, korszak, korstílus, stílusirányzat, képzőművészeti műfaj, műtípus, avantgárd, avantgárd irányzat, nonfiguratív megjelenítés, kortárs képzőművészet, kompozíció, képkivágás, kontraszt, komplementer, digitális képfeldolgozás, intermediális műfaj, absztrakció, stilizálás.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Vizuális kommunikáció Történet - kép – szöveg	Órakeret 6 óra
Előzetes tudás	Tér-időbeni változások, folyamatok képi tagolásának pontos értelmezése és értelmezhető megjelenítése képsorozatokkal. Mozgóképi kifejezőeszközök vizuális értelmezése. Nem vizuális természetű információk érzékletes, képi megfogalmazása. A vizuális kommunikáció különböző formáinak megkülönböztetése és értelmezése. A technikai képalkotás lehetőségeinek ismerete és megértése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A technikai médiumok képalkotó módszereinek megismerése. Vizuális közlés szöveggel és képpel különböző célok érdekében. Összetett vizuális kommunikációt szolgáló megjelenés tervezése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
– Megadott (pl. „A ma hősei”, „Élet a településemen”) vagy szabadon választott téma alapján komplex mozgóképi megjelenés tervezése (pl. kép-/"fotó"- regény, story-board készítése) a legfőbb audiovizuális kifejezési eszközök tudatosítása céljából. A story-board és a képregény műfajának összehasonlítása. – Összetettebb vizuális közlés megvalósítása kép és szöveg együttes, összefonódó használatával (pl. saját készítésű fotóőnarckép, majd a képhez – a tartalmat módosító – szöveg társítása, grafikai kivitelezése), elsősorban a		<i>Mozgóképkultúra és médiaismeret:</i> A figyelemirányítás, a hangulatteremtés és az értelmezés legfontosabb eszközei. Fényviszonyok, mozgás, szerepjáték hatásmechanizmusa.

	jelentésmódosulások tudatosításának céljával.	<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> Az idő- és térmegjelölések értelmezése. Elbeszélő, nézőpont, történetmondás. Ábrák, képek, illusztrációk kapcsolata a szöveggel. A számítógépes szövegvilág; az elektronikus tömegkommunikáció. <i>Informatika:</i> Információk és a közlési cél. A médiumok, közléstípusok tartalmi megbízhatósága, esztétikai értéke.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Story-board, forgatókönyv, képregény, montázselső, beállítás, jelenet, narráció, tipográfia: betűméret és stílus, oldalrendezés, oldalpár, kép és szöveg, kompozíció, borító; intermédia.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Vizuális kommunikáció Tömegkommunikációs eszközök	Órakeret 6 óra
Előzetes tudás	A vizuális kommunikáció különböző formáinak csoportosítása. A reklám hatásmechanizmusának elemzése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A tömegkommunikáció eszközeinek és formáinak ismerete, csoportosítása, értelmezése. Vizuális reklámok értelmezése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
– A tömegmédiumok alaptulajdonságainak, hordozóinak (pl. újság, DVD), intézményeinek, csatornáinak és funkcióinak (pl. hírközlés, szórakoztatás, reklám) csoportosítása, elemzése rendszerező feladatok megoldásán keresztül. – A tapasztalati valóság és a médiában megjelenő reprezentált valóság viszonyának feltárása (pl. helyzetgyakorlatok segítségével, videokamerával rögzítve) a tömegkommunikáció eszközeinek és formáinak elmélyültebb ismerete és megértése érdekében. – A tv-reklám és a videoklip sajátosságainak elemzése különféle szempontok alapján (pl. hangulatkeltés, montázs, sztereotípiák, eredeti megoldások, célközönség) a valószerűség, a hatásmechanizmus problémakörének felismerése, tudatosítása érdekében.		<i>Mozgóképkultúra és médiaismeret:</i> Tömegtájékoztatás. Médiaipar működése. Kultúra és tömegkultúra, jelenségek a médiában. Virtuális valóság. Sztereotípiák, reprezentáció. Műfajfilm, szerzői film. A reklám hatásmechanizmusa. Valóságábrázolás és hitelesség, valószerűség, virtuális valóság. A figyelemirányítás, a hangulatteremtés és az értelmezés legfontosabb eszközei. <i>Dráma és tánc:</i>

	Improvizáció. Jellemábrázolás technikák a médiában. <i>Ének-zene:</i> populáris zenei stílusok. <i>Matematika:</i> rendszeralkotás: elemek elrendezése különféle szempontok szerint, rendszerezést segítő eszközök használata, készítése. <i>Magyar nyelv és irodalom:</i> Médiaszövegek jellemzői. A személyközi kommunikáció. Különböző beszédműfajok kommunikációs technikáinak alkalmazása és értékelése hétköznapi kommunikációs helyzetekben, a tömegkommunikációban. <i>Fizika:</i> információs és kommunikációs rendszerek felépítése, jelentőségük. <i>Informatika:</i> A kommunikációs eszközök hatása a mindennapi életre és a társadalomra. Globális információs társadalom. A fogyasztói viselkedést befolyásoló tényezők.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Közvetett kommunikáció, média, médium, nyomtatott és elektronikus sajtó, televízió, közszolgálati, kereskedelmi és közösségi televízió, internet, hírközlés, reklám, tapasztalati és reprezentált valóság, sztereotípiák, célközönség, valószerűség, hitelesség.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Tárgy- és környezetkultúra Tervezett, alakított környezet	Órakeret 4 óra
Előzetes tudás	A vizuális környezetben megfigyelhető téri helyzetek, színviszonyok pontos értelmezése és szöveges megfogalmazása. Megfigyelések alapján a vizuális közlések érdekében különböző rajzi technikák alkalmazása. Tárgyakkal, épületekkel, jelenségekkel kapcsolatos információk gyűjtése. Tárgykészítő, kézműves technikák alkalmazása.	

	Gyakorlati feladatok önálló előkészítése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Jelenségek, látványok vizuális megfigyelése és értelmezése során célirányos szempontok kiválasztása. Tárgyak, épületek felmérése, elemzése, értelmezése adott szempontok alapján. Az adott tárgynak megfelelő tárgykészítő technikák alkalmazása. Problémamegoldás a tervezés során.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
- Tárgy- és épülettervezés a közvetlen környezet valós problémáira (pl. iskolai szelektív hulladékgyűjtő, iskolai „dühöngő”) a műszaki jellegű ábrázolás legfontosabb sajátosságainak az alkalmazásával (pl. méretezés, vonalfajták, több nézet), szabadkézi rajzban. - Belső terek, tárgyak átalakítása meghatározott célok (pl. közösségi terek intim részeinek kialakítása, hulladék kreatív újrahasznosítása) érdekében. Az ötletek szemléltetése tervvázlatok és/vagy makett, modell formájában.		<i>Matematika:</i> Méretezés. Gondolatmenet követése. Absztrahálás, konkretizálás. Rendszeralkotás: elemek elrendezése adott szempontok szerint. <i>Biológia-egészségtan:</i> Lakókörnyezet és természetes élőhelyek.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Tervezés, felmérés, térelrendezés, műszaki ábrázolás, környezettudatos magatartás, környezetvédelem. Funkció, funkcionalizmus, díszlet, makett, modell	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Tárgy- és környezetkultúra Az épített környezet története	Órakeret 6 óra
Előzetes tudás	Azonosságok és különbségek célirányos megkülönböztetése az elemzésben. Tárgyakkal, épületekkel, jelenségekkel kapcsolatos információk gyűjtés. A látott jelenségek elemzéséhez, értelmezéséhez szükséges szempontok megértése. Önálló kérdések megfogalmazása.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A vizuális környezet, tárgyak vizuális megfigyelése és a látvány értelmezése során célirányos szempontok kiválasztása. Különböző korú és típusú tárgyak, épületek pontos összehasonlítása különböző szempontok alapján, a következtetések célirányos megfogalmazásával. Különböző korokból származó épületek, tárgyak megkülönböztetése különböző szempontok alapján. A múlt tárgyi emlékeinek értékelése, jelentőségének megértése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
- A divat fogalmának (pl. öltözködés, viselkedésforma, zene, lakberendezés területén) elemző vizsgálata és értelmezése (pl. szubkultúrák viszonya a divathoz) a közvetlen környezetben tapasztalható példakon keresztül. - A hagyományos és a modern társadalmak épületeinek, tárgykultúrájának (pl. lakóház, szakrális terek, öltözet, lakberendezési tárgyak) elemző vizsgálata tematikusan kiválasztott példák alapján (pl. közösségi terek az építészet		<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> Esztétikai minőségek. Toposz, archetípus állandó és változó jelentésköre. Könyvtárhasználat.

	történetében, kézműves technikával készült egyedi tárgyak, modern használati tárgyak), a legfontosabb karakterjegyek megkülönböztetésével. – A környezetalakítás fenntarthatóságot szolgáló lehetőségeinek elemző vizsgálata és értelmezése konkrét példákon keresztül (pl. ökoház).	<i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> Társadalmi jelenségek értékelése. Társadalmi normák. Technológiai fejlődés. Fogyasztói társadalom. <i>Biológia-egészségtan; földrajz:</i> Környezet fogalmának értelmezése. Helyi természet- és környezetvédelmi problémák felismerése. Környezettudatos magatartás, fenntarthatóság.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Alaprajztípus, alátámasztó és áthidaló elem, oszloprend, homlokzatosztás, megalitikus építészet, egyházi építészet, palota, lakóház, stíluskeveredés, divat, szubkultúra, design, funkcionalizmus.	

Ajánlott műtípusok, művek, alkotók

A szemléltetésre ajánlott műtípusok, művek, alkotók tematikus kiválasztására a részletes érettségi vizsgakövetelmény műlistája az irányadó. E listában kronológiai sorrendben található a feldolgozásra ajánlott művek az őskortól napjainkig. A listában a képzőművészeti alkotásokon kívül, jelentősebb, stílussteremtő tárgyak, tárgytypusok, fotók, népművészeti és Európán kívüli kultúrák műtárgyai és tárgyi emlékei is megtalálhatók.

A válogatás fontos szempontja, hogy a bemutatott művek az egyetemes művészettörténet legjelentősebb és tipikus műveivel szemléltessék a témát, illetve hangsúlyt kapjanak a magyar művészettörténetben megtalálható leglényegesebb példák is. A részletes érettségi vizsgakövetelmény műlistájában ajánlott műveken és alkotókon kívül adott témák szemléltetésére további műtípusok és művek is felhasználhatók. A tananyag tematikus szempontú megközelítése ajánlott, így a válogatás fontos szempontja, hogy az adott téma függvényében ne csak művészettörténeti, hanem nyitottabban értelmezett kultúrtörténeti, építészet- és tárgytörténeti példák is bemutatásra kerüljenek, továbbá hogy adott esetben a magas művészet példáin kívül populárisabb irányzatok egyformán szemléltessék az adott tartalmat, illetve hogy tértől (pl. Európán kívüli kultúrákból származó művek) és időtől (pl. akár kortárs művek) független példák is bemutassák a tananyagot. Fontos továbbá, hogy a vizuális kommunikáció, valamint a tárgy- és környezetkultúra részterületek szemléltetéséhez a kortárs kultúrából, a történelmi korokból, illetve a közelmúltból származó példákat is felhasználhatjuk.

A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	Célirányos vizuális megfigyelési szempontok önálló kiválasztása. A vizuális nyelv és kifejezés eszközeinek alkalmazása az alkotótevékenység és a vizuális jelenségek elemzése, értelmezése során. Térbeli és időbeli változások vizuális megjelenítésének szándéknak megfelelő pontos értelmezése, és egyszerű mozgóképi közlések elkészítése. Alapvetően közlő funkcióban lévő képi vagy képi és szöveges megjelenések árnyalt értelmezése. Médiatudatos gondolkodás, a tömegkommunikációs eszközök és formák rendszerező feldolgozása. A tervezett, alakított környezet legfontosabb társadalmi összefüggéseinek megértése. Tanult vizuális technikák célnak megfelelő alkalmazása alkotótevékenységekben. túrák, művészettörténeti korok, stílusirányzatok meghatározó példáinak felismerése. Megfigyelt vizuális jelenségek, tárgyak, műalkotások elemzése, összehasonlítása műelemző módszerek alkalmazásával. Adott vizuális problémákkal kapcsolatban önálló kérdések megfogalmazása. A kreatív problémamegoldás lépéseinek alkalmazása. Önálló vélemény megfogalmazása saját és mások munkájáról.
--	---

GYŐRI SZOLGÁLTATÁSI SZC
DEÁK FERENC KÖZGAZDASÁGI SZAKGIMNÁZIUMA

Helyi tantárgyi program

Történelem, társadalom és állampolgári ismeretek

9-12. ÉVFOLYAM

Készült a NAT 2012 ajánlása alapján.

Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek

ÁLTALÁNOS TANTERVŰ OSZTÁLYOK

9-12. évfolyam

2-2-3-3- óra

EMELT SZINTŰ ÉRETTSÉGI FELKÉSZÍTŐ KÉPZÉS

11-12. évfolyam

1-1- óra

A Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek tantárgy nevelési és fejlesztési célrendszere megvalósításának iskolai keretei

- 9-12. évfolyam: általános tantervű tanulócsoporthoz osztálykeretek között középszintű érettségi vizsgára való felkészítéssel (2-2-3-3 óra)
- 11-12. évfolyam emelt szintű érettségi vizsgára felkészítő képzés évfolyam szinten szervezett csoporttal (1-1 óra)
- A középszintű érettségi vizsgára történő felkészítésben heti 3 órában az osztály minden tanulója részt vesz. Az emelt szintű érettségi vizsgára felkészítő képzésben csak a jelentkező tanulók csoportja részesül.

A Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek tantárgy órakerete

évfolyam	heti	évi	keret- tantervi	helyi tervezésű	emelt szintű érettségi felkészítés heti	emelt szintű érettségi felkészítés éves órakerete
9.	2	72	65	7	0	0
10.	2	72	65	7	0	0
11.	3	108	97	11	1	36
12.	3	108	86	4	1	32

Célok és feladatok a kerettanterv alapján

Iskolánkban a nevelő-oktató munka a Kerettanterv a szakgimnáziumok 9-12. évfolyama számára c. dokumentum alapján folyik. (Megjelent az 51/2012. (XII. 21.) EMMI rendelet 14. mellékletében.)

TÖRTÉNELEM

9-12. évfolyam

A középiskolai *történelemtanítás* az általános iskolai ismeretekre és tevékenységekre épül, jellegét tekintve azonban már forrás- és tevékenységközpontú. Olyan nevelő-oktató tevékenység, amelynek célja az általános történelmi műveltség kiterjesztése és elmélyítése, valamint a magasabb műveltség megalapozása. A történelmi tanulmányoknak jelentős szerepük van a tanulói személyiség fejlődésében, társadalmi cselekedeteik tudatosulásában. Fontos a történelmi eseményekben részt vevő egyének és csoportok nézeteinek és tetteinek megismerése, az ezek mögött húzódó motívumok, szándékok és élethelyzetek felismerése és megértése, a résztvevők felelősségének belátása.

Az iskola és benne a történelemtanítás egyik fő feladata értékek közvetítése. Olyan alapvető normákról, értékekről van szó, mint a nemzeti azonosságtudat kialakítása a magyar történelem feldolgozásával; az európai és egyetemes demokratikus értékrend kialakítása az egyetemes történelem elemzésével. Ezeken túl a társadalomismereti modulok és tantárgyrészek segítségével sor kerül a demokratikus gondolkodásra és magatartásra nevelésre; az állampolgári feladatokra és a tudatos közéleti részvételre való felkészítésre; az alapvető személyiségi és emberi jogok, valamint erkölcsi normák megismerésére és tiszteletére; az egyenlő bánásmóddal és esélyegyenlőséggel kapcsolatos ismeretek és képességek fejlesztésére; a szociális érzékenység kialakítására a társadalmi egyenlőtlenségek okainak megismertetésével. Nyitott, elfogadó gondolkodást kell kialakítani az eltérő kultúrák vonatkozásában a kisebbségek történelmének áttekintésével – beleértve a határon túli magyarság és a hazai nemzeti és etnikai kisebbségek múltját és jelenét is –, különös tekintettel a Kárpát-medencében együtt élő népekre. Cél továbbá a környezettudatosságra és, fenntarthatóságra nevelés a környezet és a természet, valamint az ember kapcsolatának koronkénti bemutatásával.

A középiskolai történelemtanítás a források önálló feldolgozásán alapuló, elemző jellegű, ami az összefüggések egyre önállóbb feltárását jelenti. Ugyanakkor a történelem élményszerű tanítására, közös feldolgozására kell törekedni, ami örömet jelent a diákok számára. Ehhez igénybe kell venni a hagyományos eszközök (tankönyvek, egyéb olvasmányok, térképek, audio-vizuális anyagok stb.) mellett a média modern eszközeit is (világháló, kép-, videó-, hang-megosztók, stb.). Ugyanakkor törekedni kell arra, hogy a tanulói tudás a tények ismeretén túl kiterjedjen bővítésének igényére, az önálló tájékozódási és tanulási módszerek elsajátítására, a problémaérzékenységre és a kritikai gondolkodásra is.

Az ismeretátadással azonos súllyal kell kezelni a tanulói képességek fejlesztését, melyet kellően változatos tevékenységformák biztosításával lehet a leghatékonyabban elérni. Ez azért is szükséges, hogy a tanulók képessé váljanak önálló ismeretek szerzésére, értelmezésére, azokkal kapcsolatban önálló vélemény megfogalmazására.

Fontos feladat a differenciált történelmi gondolkodás kialakítása, amely azonos események, történések különböző szempontú megközelítését jelenti. Hiszen minden történelmi esemény több szempontú, ennek megfelelően eltérő interpretációi is lehetnek. Ezeket kell felismerni és megérteni a tanulóknak, azonosulni velük vagy elutasítani azokat, megértve, hogyan éltek és gondolkodtak az adott kor emberei. Mindehhez szükséges a hagyományos politikatörténet feldolgozása mellett a társadalom-, művelődés- és

mentalitástörténet megfelelő súlyú kezelése. Ehhez nyújt segítséget a közműveltségi tartalmak mellett megjelenő ismétlődő/visszatérő és hosszsmetszeti témák egy része.

Fontos feladat a különböző képességek – az ismeretszerzés, tanulás; a kritikai gondolkodás; a kommunikáció; valamint az időben és térben való tájékozódás – azonos súlyú fejlesztése. Fontos, hogy a tanulók ezek révén rendelkezzenek a történelmi gondolkodás kialakításához szükséges alapokkal; birtokában legyenek alapvető történelmi tények ismeretének; tudják használni a szaknyelvet, értsék a történelmi fogalmakat; képesek legyenek ismereteiket szóban és írásban egyaránt előadni. Fontos, hogy a tanulók legyenek képesek értelmezni a történelmi múlt és a jelenkor társadalmi eseményeit, álláspontjukat pedig érvekkel alátámasztva tudják képviselni.

A tantervi táblázatok fejlesztési követelmények oszlopában a fejlesztési feladatokra lehet példákat találni. Az elvárás az, hogy a kétéves ciklusok során, a NAT-ban a megfelelő évfolyamokhoz kötött fejlesztési feladatok mindegyike legalább egyszer megjelenjen. A szaktanár döntheti el, hogy melyik témánál melyik fejlesztési feladatot vagy feladatokat, milyen konkrét formában dolgoz fel. A táblázatok ismeretek rovatában dőlt betűvel jelöltek a tájékoztató jellegű, csupán javasolt ismétlődő/visszatérő és hosszsmetszeti témák, a fejlesztési követelmények példaként szolgáló feladatai, valamint a kapcsolódási pontok ajánlott anyagai.

A történelemtanítás feladata a tanulók történelemszemléletének formálása, ugyanakkor a pluralizmus jegyében az alkotmányos alapelvekbe nem ütköző, eltérő szemlélet tiszteletben tartása is elengedhetetlen.

A *társadalmi, állampolgári és gazdasági ismeretek* témakörei a társadalmi gyakorlatra összpontosító szocializációs célú tartalmi egységek, amelyek komplex módon próbálnak reagálni a diákokat közvetlenül érintő társadalmi jelenségekre. Problémafelvetésük és szóhasználatuk olyan tudományterületekre épül, mint a szociológia, a szociálpszichológia, a politológia, a jogtudomány, a közgazdaságtan és a média tudománya. Az e témakörökben megjelenő ismeretek fontos szerepet játszanak a társadalom múltjára és jelenére vonatkozó középiskolai tudás összekapcsolásában. Egyúttal alapokat kínálnak annak megértéséhez, hogy miként működik a társadalom, az állam és a gazdaság, amelyben a diákok mindennapi élete zajlik. Ezért fontos, hogy közismereti tanulmányaik utolsó szakaszában a fiatalok találkozzanak e témakörökkel, és a felnőtt kor küszöbén alapvető ismereteket, valamint ösztönzést kapjanak ahhoz, hogy aktív állampolgárként kapcsolódjanak be egyrészt saját helyi közösségeik, másrészt az ország egészének életébe.

Célok és feladatok

Az Ember és társadalom műveltségterület a tanulók társadalmi környezetben való eligazodásához, szocializációjához ad gazdag lehetőséget. Középpontjában az ember világa áll, melynek három oldala a múltismeret (történelem), az emberismeret (etika) és a jelenismeret (társadalomismeret).

A középiskolai *történelemtanítás* céljai és feladatai az alapfokú oktatás során kialakított képességekre, ismeretekre épülnek és kultúrákövetítő, értékorientáló, valamint szocializációs funkciókat foglalnak magukba. A történelem tantárgy a múlt bemutatásának, valamint értelmezésének több szempontú és problémaorientált megvitatásával, a tágran értelmezett források (minden szöveg, tárgy, kép stb., ami a múltat jelenti) feldolgozásával

lehetőséget teremt a humanista és demokratikus értékrend közvetítéséhez, a nemzedéki kapcsolatok felfedezéséhez, a közösségi kulturális kódok átörökléséhez, a középiskolai tanulók társadalmi környezetben való gazdag eligazodásához, szocializációjához és az aktív állampolgári lét feltételeinek kialakításához. A történelem tantárgy tanulása járuljon hozzá a helyes pályaválasztási irány megtalálásához és megalapozásához. A tanulók a középiskola befejezésére váljanak képessé a középszintű érettségi vizsga sikeres letételére

A történelem tanításának célja annak a történelmi műveltségnek az elsajátítása, amely közös kommunikációs alapot, és ezáltal a kölcsönös megértés lehetőségét biztosítja a szűkebb és tágabb közösségek számára. A magyar történelem a nemzeti azonosságtudatot, az európai és a világtörténelem az egyetemes emberi identitást formálja, erősíti. A történelmi folyamatok, jelenségek megismerése, megértése megalapozza a történelmi tudat és történelmi gondolkodás kialakulását. A tanulás végeredményeként a tanuló úgy képes a múlt-jelen-jövő hármas dimenziójában gondolkodni, hogy életkori sajátosságainak és fejlettségi szintjének megfelelően ismeri és tudja alkalmazni a történettudomány vizsgálati eljárásainak legfontosabb alkotóelemeit (történeti probléma felismerése, megfogalmazása, a kritika, az interpretáció módszereinek ismerete és alkalmazása, történeti probléma megoldása válaszadással és ítéletalkotással).

Az új szemléletű történelemtanítás segíti a tanulókat abban, hogy felismerjék és megértsék, hogyan és miért éreztek, gondolkodtak, cselekedtek másként az emberek a múltban, mint a jelenben élő utódaik. A történelemmel való foglalkozás így hozzásegíti őket a történetileg és kulturálisan eltérőnek, másnak, különbözőnek a megértéséhez. Ennek kapcsán egyfajta kritikus gondolkodást kell elsajátítaniuk, hogy a történeti szöveges és képi forrásokban meglássák az azt létrehozó szerzők érdekeit, elfogultságát, szubjektívizmusát stb. A történelemtanulásnak ez a felfogása végül is azt a belátást erősíti, hogy az emberek gondolatai és cselekedetei idő-, tér- és érdek-függőek, valamint azt, hogy a történelmi változások lehetségesek, azok nem maguktól történnek, hanem a változások emberi cselekedetek által jöttek létre. A történelem segít tehát belátni, hogy a múlttól a jelenen át a jövőig vezető hosszú távú fejlődési trendek léteznek, és a jelen változásai is tevékenységek által valósulnak meg.

Fontos célként fogalmazható meg, hogy a középiskolai tanulmányokat záró *történelem érettségi* – elősegítve az élethosszig való tanulás feltételeit – nemcsak a lexikai adatok elsajátítását, az egyszerű reprodukciót, hanem a különböző típusú ismeretforrások gyakorlati használatát, történelmi összefüggések magyarázatát, a kritikai gondolkodás kialakulását, valamint a kommunikációs képességek alkalmazását várja el. Továbbá azt is ösztönzi, hogy az eseménytörténeti ismeretek mellett több figyelmet kapjanak a társadalmi, gazdasági és kulturális folyamatok, illetve azok a tartalmak, amelyek az egyes korszakok komplex, életszerű bemutatásához szükségesek. A művelődéstörténet, az életmód-, és mentalitástörténet feldolgozása lehetőséget teremt az egyes korokban érvényre jutó értékrendek vizsgálatára, a normák változásának bemutatására. Az érettségi követelmények olyan kritikai szemléletmód fejlesztésre ösztönöznek, amelynek segítségével a tanulók a múltban és jelenben is képesek a lehetséges alternatívák meglátására és értékelésére, továbbá azt rögzítik, hogy korszerű történelmi műveltséggel ma az rendelkezik, aki gazdag és sokrétű ismeretanyag birtokában van, szemléletét a nyitottság, a problémaérzékenység jellemzi, aki ugyanakkor tisztában van a múlt rekonstrukciójának objektív és szubjektív korlátjaival, és gondolatait képes mind szóban, mind írásban árnyaltan kifejezni.

A történelem tantárgy általános funkciója, hogy a személyiségfejlesztést, a kulcs-kompetenciák kialakítását, valamint a jelen világában való eligazodást segítse. A történelmi

múlt több nézőpontú (multiperspektivikus), élményszerű és tanulói tevékenységekre épülő feldolgozása mind az értelmi, mind az érzelmi fejlesztést eredményesen szolgálja, így jelentős szerepe van a személyiségfejlesztésben. A történelmi személyiségek cselekedeteinek és döntéseinek elemzése, a társadalmi-, politikai- és gazdasági jelenségek problémaközpontú feldolgozása nagymértékben segítheti a szociális és állampolgári kulcskompetencia kialakulását. A múlt eseményeinek feldolgozása, az általánosítható analógiák, következtetések, magyarázatok keresése és a jelen viszonyaival való összevetés eredményesen járulhat hozzá a jelenkor politikai, gazdasági, társadalmi jelenségeinek értelmezéséhez.

A sajátos nevelési igényű tanulók fejlesztése, továbbá a kisebbségi, migráns tanulókkal való foglalkozás a történelem tantárgyi órákon is szükséges: ami a szokásos tartalmi és eljárásbeli differenciáláshoz nagyobb mértékű differenciálást, speciális eljárások alkalmazását és kiegészítő pedagógiai szolgáltatások igénybe vételét teheti szükségessé. Figyelembe kell venni az egyéni fejlesztési tervek kialakításakor, a tanórákon a csoportok szervezésekor, a tanórák tanulásszervezési eljárásainak tervezésekor. Sajátos tanulásszervezési megoldások alkalmazása nélkül ugyanis nem valósíthatók meg a különleges bánásmódot igénylő, sajátos nevelési igényű gyerekek, a tanulási és egyéb problémákkal, magatartási zavarokkal küzdő tanulók nevelésének, oktatásának feladatai. Figyelembe kell venni a tervezéskor a tanórán kívüli lehetőségek felhasználását is.

A történelem tantárgyi kerettanterv érvényesíti az iskolai oktatás-nevelés közös, átfogó elveit, így részt vállal az egészségfejlesztés, a környezetvédelem és a fogyasztóvédelem társadalmi feladataiból.

A történelem tantárgy *egészségnevelési* feladata elsősorban azokban a témakörökben, ahol a mikrotörténelem és a mindennapi életmód, mentalitás jelenik meg, továbbá a jelenkor kihívásait feldolgozó tananyagoknál kézenfekvő, hiszen az itt megjelenő tartalmi elemek alkalmat adnak arra, hogy elősegítsék a tanulók egészségfejlesztési attitűdjének, magatartásának, életvitelének kialakulását a megjelenő ismeretek értelmezésén, továbbgondolásán keresztül.

A környezettudatosságra nevelés érdekében a történelem tantárgy igen alkalmas arra, hogy különböző egymásnak is ellentmondó adatok és tények felhasználásával, problémákat vitassanak meg, átélhető feladatokat oldjanak meg a tanulók, amelyeken keresztül megismerhetik, megérthetik, valamint végiggondolhatják azokat a jelenlegi folyamatokat, amelyek következményeként bolygónkon környezeti válságjelenségek mutatkoznak, továbbá konkrét európai és hazai példákon is felismerik a társadalmi-gazdasági modernizáció pozitív és negatív környezeti következményeit.

Az egészségvédelemhez és a környezetvédelemhez hasonlóan a *fogyasztóvédelemre*, a tudatos kritikus fogyasztói magatartásra való nevelés is jól megoldható a történelem tananyag gazdasági és társadalmi témakörein keresztül, amely amúgy is fontos területe a mindennapokban megjelenő problémák, összefüggések vizsgálatának. A mindennapi életmód, mentalitás feldolgozásán keresztül mód van az egyes termékekről való beszélgetések kezdeményezésére, a tömegmédiák reklámtevékenységeinek megvitatására vagy szituációs játékokon, video-anyagok feldolgozásán keresztül a fogyasztói szokások elemzésére.

A történelem tanításának *fejlesztési feladatai* abból indulnak ki, hogy a múlt eseményeinek megismerése során a tanulók tényeket, adatokat, ismereteket, összefüggéseket tanulnak meg, amelyek általános történelmi műveltségük fundamentumát képezik. Történelmi tényismeretük és tudásuk azonban csak abban az esetben válik saját maguk és a

társadalom számára is releváns, hasznos tudássá, ha a történettudomány által kínált konstrukciókat, sémákat, fogalmakat rugalmasan képesek adaptálni a múlt, valamint a jelen megértéséhez.

A fogalmi rendszer

A történelem tantárgy révén közvetített tudás konstruálásában, a fogalmi műveltség felépítésében folyamatos tevékenység a fogalmi gondolkodás fejlesztése. Ahogyan a kerettanterv részletes tartalmi kidolgozása is jelzi, az ember és társadalom műveltségterület, és ezen belül a történelem tantárgy is – a témakörökhöz, témákhoz rendelt fogalmak közlésével – felépítette a maga sajátos fogalomrendszerét. E fogalomrendszerben azonosíthatjuk a *kulcsfogalmakat*, amelyek lehetővé teszik, illetve alapul szolgálnak az emberi és társadalmi jelenségek, tények, mintázatba rendezéséhez.

A kulcsfogalmakkal kapcsolatos tudás folyamatos bővítése és elmélyítése az értelmes tanulás egyik összetevője. Az egyedi fogalmi ismeretek, az egy-egy konkrét történelmi témához kötődő fogalomhasználat jelentőségét is elsősorban az határozza meg, hogy elősegítik-e a kulcsfogalmak megértését, illetve megfelelő élmény- és ismeretanyagot biztosítanak-e az adaptív tudást hordozó kulcsfogalmak alkalmazni tudásához. A kulcsfogalmak tehát az adott ismeretrendszer fogalmi hálójának csomópontjait jelentik, amelyek sok más fogalommal kapcsolatba hozhatóak. A kulcsfogalmak más és más kontextusban szükségszerűen újra és újra megjelennek irodalmi alkotások, szövegek, nyelvi jelenségek, poétikai, nyelvtani és más ismeretek értelmezésekor. Képesek a tanulásban, a jelenségek leírásában először rendezetlen halmazként megjelenő konkrét fogalmakat, tényeket struktúrákká, fogalmi hálóká rendezni, így alkalmazásuk révén könnyebb értelmezni és befogadni az új információkat és tapasztalatokat is.

A tantárgy kulcsfogalmai tehát átfogó, a tanítási-tanulási folyamatban szükségszerűen ismétlődő fogalmak. E gazdag jelentésmezővel rendelkező fogalmak jellegüknél fogva, tartalmi összetevőik révén érintkeznek is egymással. A kulcsfogalmak természetesen fokozatosan telítődnek konkrét tartalmakkal, azaz fokozatosan épül fel az a fogalmi háló, ami végül is a fogalmi műveltségben ölt(het) testet.

Az Ember és társadalom műveltségterület kulcsfogalmainak kiválasztásánál az alábbi szempontok érvényesülését tartottam fontosnak: A kulcsfogalmak összességükben alkalmasak legyenek a középiskolai történelem, társadalomismeret, állampolgári ismeretek, etika, jelenismeret vizsgakövetelményekben rögzített tartalmak feldolgozására. Egyszerre épüljenek az 1–8. évfolyam számára elkészített kulcsfogalmakra illetve jelentsék annak továbbgondolását, továbbbontását. Összességükben lefedjék a történelmi múlt feldolgozásának legelterjedtebb nézőpontjait (pl. társadalom, gazdaság, politika, eszme). Magukba foglalják a történelmi feldolgozás építőköveit, illetve alapvető struktúráit, melyek a történelmi gondolkodás kialakulásához elengedhetetlenek. A kiválasztott kulcsfogalmak egyszerre legyenek általánosak és speciálisak, hogy a történelem azon sajátosságát meg tudják jeleníteni, miszerint az egyedi események, jelenségek kapcsán általánosítások fogalmazhatók meg. Alkalmasak legyenek a több nézőpontú, multiperspektivikus és kontroverzív történelem- szemlélet gyakorlati alkalmazására.

A kerettanterv által alkalmazott kulcsfogalmak a következők:
változás–folyamatosság; történelmi források; kronológia; történelmi tér; település, életmód, életviszony, életminőség; történelmi személyiség; ellentét – összefüggés, kölcsönhatás; ok, cél, következmény; analógia; társadalmi helyzet (státusz); szabadság, alávetettség (emancipáció, diszkrimináció); erőszak, terror, népiirtás; gazdaság, technika, technológia; hit, vallás,

egyház; eszmék, ideológiák; birodalom, ország; identitás, nép, nemzet, nemzetiség; demográfiai változások, népmozgások; állam, hatalom, politika; konfrontáció és kompromisszum; nemzetközi kapcsolatok, integráció, globalizáció; hadseregek, hadviselés, háborúk.

Az 9-12. évfolyamra kiválasztott kulcsfogalmak felosztása		
Nézőpontok, dimenziók	Feldolgozási struktúrák	Egyedi és általános
gazdaság, technika, technológia	változás, folyamatosság	történelmi személyiség
település, életmód, életviszony, életminőség	történelmi forrás	szabadság, alávetettség
társadalmi helyzet (státusz)	kronológia	erőszak, terror, népirtás
állam, hatalom, politika	történelmi tér	birodalom, ország
konfrontáció és kompromisszum	ellentét, összefüggés, kölcsönhatás	identitás, nép, nemzet, nemzetiség
hit, vallás, egyház	ok, cél, következmény	demográfiai változások, népmozgások
eszmék, ideológiák	analógia	nemzetközi kapcsolatok, integráció, globalizáció
		hadseregek, hadviselés, háborúk

A történelem tantárgy – a lehetőségekhez igazodva – támogatja a korszerű informatikai eszközök, médiák, a könyvtárak, múzeumok és az elektronikus eszközök (kalkulátor, számítógép, internet stb.), információhordozók célszerű felhasználásának megismerését, alkalmazásukat az ismeretszerzésben. A középiskolai történelemtanítás során ki kell alakítani az ismeretforrásokkal való tevékenységek különböző formáit, és a tanulóknak ismerniük kell a különböző típusú elsődleges és másodlagos források kezelésének, elemzésének módszereit, a tudományos anyaggyűjtés alapelemeit. Alapkövetelmény a tájékozódás készsége könyvtárakban, kézikönyvekben, lexikonokban, atlaszokban, ismeretterjesztő folyóiratokban. Járatosnak kell lenniük az internetes keresőprogramok és a történelem, továbbá a társadalomtudományok anyagát hordozó CD-ROM-ok kezelésében.

A történelmi-társadalmi jelenségek és az eseményeket alakító okok föltárása a középiskolai oktatás egyik kiemelt feladata, hiszen alapvetően ennek révén lehet felébredni az igényt a történelmi jelenségek rendszerezésére, valamint kialakítani azokat a feldolgozási algoritmusokat, amelyek a történelmi gondolkodási sémák és szövegalkotási standardok (pl. hipotézisek és igazolásuk, nézőpontok és értelmezésük) kialakulását eredményezik, és ezáltal az egész életen át tartó tanulás feltételeit teremtik meg. Az okok keresése kapcsán szembesülhetnek a diákok azzal, hogy meghatározó jelentőségű a lényeges és lényegtelen elemek elhatárolása, az oksági hierarchia feltérképezése, illetve okok és következmények bonyolult koordinátáinak beazonosítása. Ennek kapcsán lehetséges csak bemutatniuk és értelmezniük az egyének és csoportok indítékait, választási lehetőségeiket, illetve szerepüket az események alakulásában. Ez a szemlélet alakíthatja ki azt, hogy a felnőtté váló fiatal felelősséggel viszonyuljon a közügyekhez.

Az ismeretszerzési, feldolgozási képességek szorosan összefüggnek a kommunikációs képességek fejlesztésével, a kritikai gondolkodásmód kialakításának szándékával. A kommunikációs képességek fejlesztése során a diákoknak el kell jutniuk az események elbeszélésétől, az elsődleges és másodlagos források pontos tartalmi ismertetésétől, a

beszámolók és kiselőadások megtartásáig, a problémafelvetés, magyarázat, fejtegetés, következtetés, érvelés szóbeli és írásbeli formáinak gyakorlati alkalmazásáig. Ennek keretében megfelelően alkalmazzák a történelem és a társtudományok legfontosabb fogalmait és szakkifejezéseit. Fontos szempontként rögzíthető, hogy a tanulóknak törekedniük kell a szóbeli vagy írásbeli feladatok elvégzésekor a téma, a probléma megértésére, a lényeg kiemelésére, az árnyalt és szakszerű magyarázatok, következtetések alkalmazására. Ennek feltételeként ismerniük kell a vázlat- és a feleletterv-készítés, a kivonatolás és jegyzetelés (élőszóban vagy hangfelvételtől elhangzó előadásról, magyarázatról, fejtegetésről), a táblázatkészítés technikáit, illetve a szövegszerkesztő programok alkalmazását.

A képi kifejezés fejlesztése terén a középiskolában lehetőséget kell adnunk a hagyományos képelemzések alkalmazása mellett az újszerű formák, pl. fénykép, karikatúrák, plakátok, valamint a film, a videofelvétel és a digitális médiumok kínálta üzenetek dekódolására, továbbá a diagramok, grafikonok elkészítésére, elemzésére, képi ismerethordozók gyűjtésére, válogatására, esetleg készítésére.

Kiemelt feladatnak tekinthető az időben való tájékozódás képességének és készségének folyamatos fejlesztése. Ennek kapcsán elvárható, hogy a tanulók képesek legyenek a nagyobb történelmi korszakokon belül a kisebbeket elkülöníteni, illetve a feldolgozott események sorrendjét meg tudják határozni, valamint fel kell ismerniük az egy időben zajló eseményeket. Ehhez tudniuk kell a legfontosabb évszámokat és eredményesen kell használniuk a kronológiai munkákat. Nem okozhat nehézséget számukra az egyszerű kronológiai táblázatok elkészítése.

Fontos elvárás a történelmi térben való tájékozódás képességeinek továbbfejlesztése is. Ennek keretében arra kell felkészíteni a diákokat, hogy egységben lássák a kronológiai és a topográfiai adatokat, és a legfontosabb történelmi helyeket el tudják helyezni vaktérképen is. A diákoknak arra is lehetőséget kell teremteni, hogy adott témánál érzékeljék a történelmi tér változásait, a különböző tájegységek, régiók összetartó, illetve elválasztó elemeinek földrajzi és történelmi nézőpontjait, a történelem eseményeinek és a természeti feltételek viszonyának összefüggéseit. Gyakorlati elvárásként rögzíthető a történelmi térképek olvasása, a terület és a távolság kiszámítása és becslése, egyszerűbb térképvázlat önálló megrajzolása. Alkalmat kell teremteni a történelmi jelenségek értelmezésében az ökológiai szemléletmód kialakítására is.

Az ismeretforrásokkal (például szöveg, ábra, kép, térkép) való tananyag-feldolgozás, a kritikai gondolkodás kialakításának igénye, a kommunikáció fejlesztése a tanulók aktív, valamint egyéni, páros és csoportos feladatmegoldó munkáján alapul, vagyis alapvetően tanulócentrikus és tevékenységközpontú tanítási gyakorlatot feltételez, ahol a hangsúly a tanulói képességfejlesztésre helyeződik.

A tanulók értékelése

Az egyéni értékelés különböző formái:

- Önálló, produktív írásbeli munka (pl. problémamegoldó vagy elemző esszé írása, házi dolgozat, projektmunka, elektronikus anyag, portfólió) készítése.
- Önálló szóbeli felelet (pl. tétel kifejtése, kiselőadás tartása).
- Pár- és csoportmunkában való részvétel (pl. disputa, vetélkedő, szerepjáték).
- Félévente legalább két témazáró feladatlap megírása.

- Évenként egy összegző, rendszerző feladatlap és esszé megírása.

A tanulók értékelésének főbb szempontjai:

- Aktivitás és részvétel a tanulói tevékenységek során.
- Szóbeli és írásbeli feleletek, beszámolók esetében az összefüggő, követhető, logikus gondolatmenetre és árnyalt fogalmazásra való törekvés.
- Képes-e önállóan felépíteni feleletét? Képes-e kérdéseket, releváns megállapításokat, következtetéseket megfogalmazni?
- Az általános és adott korszakhoz kapcsolódó történelmi fogalmak szakszerű és helyes használata.
- Történelmi események, jelenségek, folyamatok, személyek elhelyezése időben és térben, tájékozódás a történelmi térképen.
- Egyéni és csoportos képességfejlesztő feladatok (pl. szöveges forrás-, kép-, film-, ábra-, grafikon-, diagramelemzés) megoldása.
- Projektek (pl. tablók, házi dolgozatok, színielőadások, kiadványok, makettek, filmek, egyéb digitális anyagok) egyéni vagy csoportos elkészítése.
- Tanórán kívüli információszerzés, pl. kutató- és gyűjtőmunka produktumainak bemutatása, tanulmányi kirándulásokról, múzeumlátogatásokról készült jegyzőkönyvek, élménybeszámolók tartása.

A tanterv alkalmazása, szükséges speciális képesítések és tárgyi feltételek

A társadalomismeretet és állampolgári ismereteket feldolgozó tananyagrészekhez ajánlott a megfelelő szakirányú pedagógus-továbbképzés elvégzése.

Az iskolában már meglévő tanári és tanulói demonstrációs eszközök, pl. falitérképek, projektor, időszalag, történelmi tablók, forrásszemelvények beszerzése (kiegészítve – szükség szerint – saját készítésű eszközökkel, pl. memóriakártyák, táblajátékok); szaktantermek; iskolai könyvtár, pc, internet (lehetőség szerint), megfelelően a 11/1994. MKM rendelet előírásainak.

A tankönyvek kiválasztásának elvei

A középiskolai korosztálynak olyan tankönyvet válasszunk, amely – a tantervi célkitűzésnek megfelelően – a múltat a maga sokszínűségében, gazdag forrásanyagra támaszkodva, sokoldalúan és összefüggéseiben mutatja be. Lehetőséget teremt a tanulói érintettség felkeltésére, az ismeretszerzés és tanulási képességek fejlesztésére, a problémaérzékenység, és az alternatívákban való gondolkodás kialakítására, a releváns összefüggések feltárására, az egyedi jelenségekből következő általánosításokra, az ellentmondások feltárására, megvitatására, valamint a szakszerű és árnyalt vélemények megfogalmazására. A könyv tematikája továbbfejleszti a tanulók időbeni tájékozódási képességét, a feldolgozott időszak dokumentumai (szövegek, képek stb.) a megjelenített korszak fontos és jellemző vonásait tükrözik. A tankönyv a feldolgozandó ismeretforrások megértését, elemzését változatos és gondolkodtató kérdések, feladatok alkalmazásával segíti.

A tankönyv elsődlegesen nem a tananyag otthoni felidézésére szolgál, hanem a tanórai munka legfontosabb eszköze. Ezért a képek, ábrák, térképek, adatsorok ne csupán illusztratív

szerepet töltsenek be: legyenek alkalmasak elemzésre, a tananyaghoz kapcsolódó irányított vagy önálló tanulói ismeretszerzésre. A képekre, ábrákra, térképekre is vonatkozzanak kérdések, feladatok. A tankönyvi térképek funkciója más, mint a történelmi atlasz térképei: egy-egy lényeges dolgot hangsúlyozzanak. Kerüljük a zsúfolt, nehezen áttekinthető térképeket, ábrákat tartalmazó tankönyveket! A képekről, ábrákról történő ismeretszerzésre a színes nyomású könyvek több lehetőséget nyújtanak.

A taníthatóság-tanulhatóság feltétele a tankönyv jó tagoltsága. A nagy fejezetek és a leckék legyenek arányosak – már a könyv tagolása emelje ki a tárgyalt korszak sajátosságait. Különbüljenek el a különböző didaktikai funkciójú szövegrészek (pl. törzsanyag, kiegészítő anyag, olvasmányok, kérdések, feladatok). A tanulást különféle kiemelések segítsék. A túlzott tagoltság és sok kiemelés azonban már nehezíti a tanulást. Előnyös, ha a leckéket egyszerű vázlatok és összegző kérdések zárják. A nagy fejezeteket is zárják összefoglalások.

A könyv nyelvezete legyen érthető, olvasmányos a tanulók számára. Ne tartalmazzon feleslegesen sok fogalmat és adatot (nevek, évszámok, topográfia), ugyanakkor biztosítson minél több lehetőséget a tanulói tevékenységekre, a képességfejlesztésre (kérdések, feladatok). Ösztönözze az önálló tanulói ismeretszerzés tankönyvön belüli (ebben fontos szerepet tölthet be a tankönyv végi fogalomtár, névtár és az időrendi táblázat) és tankönyvön kívüli formáit.

A kiegyensúlyozott oktató-nevelő munkát segítheti, ha olyan tankönyvsorozatot választunk, amelynek kötetei azonos didaktikai felépítésűek. A könyv képekkel, érdekes esetleírásokkal, feladatokkal ösztönözze vitára, állásfoglalásra a tanulókat.

Szakgimnáziumban használatos tankönyvek: OFI kísérleti tankönyv 9-12. évfolyam.

Tantárgyi struktúra és óraszámok

Óraterv a kerettantervekhez – 9–12. évfolyam szakgimnázium				
Tantárgyak	9. évf.	10. évf.	11. évf.	12. évf.
Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek	2	2	3	3

9–10. évfolyam

A középiskolai történelemtanítás első két éve koncentrikusan bővíti az általános iskolában tanultakat, ugyanakkor a korábbiaktól eltérő feladatokat is ró a tanulókra. Egyrészt a forráskezelés készségeinek fejlesztésében jelentősen túllépnek az általános iskolai szinten. E két évfolyam feladata a forráskezelés és -elemzés elemi szabályainak, illetve a tudományos anyaggyűjtés alapjainak elsajátítása. Másrészt a korábbi, történetek feldolgozásán alapuló, képszerű történelemtanítást felváltja az elemző, az oksági viszonyokat kutató jellegű munka. Az általános iskolai történelemtanításhoz hasonlóan ezek is csak a tanulók fokozott tevékenykedtetése révén érhetők el. Kiemelt szerepe van a problémaközpontú történelemtanításnak, amely adott esetben teljesen eltérő nézőpontok ütköztetését is szükségessé teszi. A kulcskompetenciák közül a hatékony és önálló tanulás készsége szintjének emelése a legfontosabb feladat.

A történelem tantárgy kiválóan alkalmas az önálló ismeretszerzés és -feldolgozás képességének kialakítására. A tanulóknak meg kell ismerniük az elsődleges és másodlagos források kezelésének szabályait. Az anyaggyűjtéshez nélkülözhetetlen a könyvtárakban, illetve azok anyagában (kézikönyvek, lexikonok, atlaszok, ismeretterjesztő folyóiratok stb.), valamint az elektronikus adatbázisokban való tájékozódás készségének kialakítása és fejlesztése. A diákoknak ezen a képzési és életkori szinten el kell jutni az események elbeszélésétől, a források tartalmi ismertetésétől a problémafelvetés, magyarázat, fejtegetés, következtetés és érvelés alkalmazásáig, felhasználva a szaknyelvet. Fontos feladat a grafikus kifejezések (diagramok, grafikonok) elemzése, majd készítése, képi információhordozók gyűjtése, válogatása, készítése, valamint az időben és térben való tájékozódás fejlesztése.

Általános tantervű osztályok

9. évfolyam

Tematikai egység címe	Órakeret	
	helyi tanterv	kerettanterv
Év eleji tájékoztatás	1 óra	
Az őskor és az ókori Kelet	8 óra	8 óra
Az ókori Hellász	11 óra	11 óra
Az ókori Róma	12 óra	12 óra
A középkor	20 óra	18 óra
A magyarság története a kezdetektől 1490-ig	19 óra	16 óra
Év végi értékelés	1 óra	
Összefoglalásra, gyakorlásra, ismétlésre szánt órakeret(a kerettantervben ún. sza-		7 óra

bad órakeret, az éves óraszám 10%-a)		
Az összes évi óraszám	72 óra	72 óra

9. évfolyam

Tematikai egység	Az őskor és az ókori Kelet		Órakeret 8 óra
Előzetes tudás	Az őskori ember világa. Őszövetségi történetek. Ókori keleti örökségünk (időszámítás, írás, tudományos ismeretek, vallások, építmények).		
További feltételek	Személyi: történelem szakos középiskolai tanár		
	Tárgyi: interaktív tábla		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az emberi faj fennmaradása a természet és a társadalom szerves összefüggésében lehetséges, ezért lényeges a „gondolkodj globálisan, cselekedj lokálisan” elv elfogadása. Az ember az alkotó munka során állandóan felhasználja tapasztalatait, ismereteit. A közösség teremti meg az embert, az ember viszont létrehozza és fenntartja közösséget. A közösségek vallási törvényekkel, szokásokkal, szabályokkal, az államok jogrenddel teremtik meg az együttélés szükséges feltételeit. A társadalom tagolt, melyben az engedelmesség, az emberek közötti kölcsönös függés és hierarchia egyaránt fontos. A tanuló felismeri, hogy a történelem különböző szaktudományok módszereit és eredményeit hívja segítségül a múlt rekonstrukciójához, mivel a történelmi források sokszínűek. Tudatosul benne, hogy az emberi történelem korai időszakára vonatkozó eltérő tudományos megközelítések alapvetően a forrásanyag hiányosságából fakadnak. A természeti adottságok meghatározó szerepének felismerése az első államok, birodalmak keletkezésében és felbomlásában. Az ókori keleti vallások – különös tekintettel az egyistenhitet hirdető zsidó vallás – szellemi, társadalmi gyökereinek megismerése, az emberi kultúra fejlődésére gyakorolt hatásainak megértése.		
Követelmények			Kapcsolódási pontok
Témák	Fejlesztési követelmények		

A történelem forrásai.	<i>Ismeretszerzés, tanulás:</i>	<i>Biológia- egészségtan:</i> a	Film/DVD
Az első társadalmak. Nők, férfiak életmódja és társadalmi helyzete, életformák.	– Forrástípusok felismerése, információgyűjtés és azok rendszerezése. <i>(Pl. az első civilizációkról fennmaradt források csoportosítása különböző szempontok szerint.)</i>	homo sapiens egységes faj.	régészeti ásatásokról
A folyamvölgyi kultúrák.	– Egy történelmi oknyomozás megtervezése <i>(pl. a piramisépítéshez kapcsolódó hipotézisek).</i>	<i>Földrajz:</i>	Múzeumi
A Közel-Keletet egyesítő birodalmak.	<i>Kritikai gondolkodás:</i>	kontinensek,	feladatlap a
Az ókori Kelet kulturális öröksége.	– Lényeg kiemelése írott szövegből, ismeretek problémaközpontú elrendezése. <i>(Pl. egy folyamvölgyi kultúra sajátosságainak bemutatása Hammurapi törvényei alapján.)</i>	rasszok,	helyi múzeum
	– Társadalmi csoportok, intézmények működésének összehasonlítása. <i>(Pl. eltérő és hasonló vonások az ókori Kelet civilizációinak társadalmi szerkezetében, államszervezetében.)</i>	térképolvasás.	megte- kintéséhez
	<i>Kommunikáció:</i>	<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> Bibliai	Film/DVD az
	Szóbeli beszámoló gyűjtő-, illetve	történetek, az írás	egyiptomi
	kutatómunkával szerzett ismeretek alapján. <i>(Pl. az ókori keleti civilizációk jellegzetes tárgyi emlékeinek és kulturális örökségének feldolgozása.)</i>	kialakulása,	kultúrával
	<i>Tájékozódás térben és időben</i>	jelentősége,	kapcsolatban
	– Megismert történelmi események időrendbe állítása. <i>(Pl. ókori keleti civilizációk ábrázolása idővonalon.)</i>	nyelvcsaládok.	Papíralapú
	– A történelmi tér változásainak leolvasása térképekről. <i>(Pl. Mezopotámia államainak elhelyezkedése, Egyiptom területi változásai.)</i>	<i>Vizuális kultúra:</i> az	képek
		ókori Kelet <i>(pl. a gízai piramisok).</i>	tablókészítéshez
		<i>Matematika:</i> a	a távol-keleti
		számegyenes, az idő	művészetről
		mértékegységei	Középiskolai
		(nap, hónap, év,	történelmi
		évtized, évszázad).	atlasz
			Tankönyv

Értelmező kulcsfogalmak	Történelmi idő, változás és folyamatosság, ok és következmény, történelmi forrás, tény és bizonyíték.
Tartalmi kulcsfogalmak	Társadalom, társadalmi csoport, népességrobbanás, életmód, város, gazdaság, gazdasági tevékenység, gazdasági rendszer, termelés, erőforrás, gazdasági kapcsolat, kereskedelem, politika, állam, államforma, egyeduralom, államszervezet, birodalom, monoteizmus, politeizmus
Fogalmak, adatok	<i>Fogalmak:</i> régészet, homo sapiens, őskőkor, újkőkor, zsákmányoló életmód, mágia, bronzkor, vaskor, nemzetség, despotizmus, városállam, öntözéses földművelés, buddhizmus, brahmanizmus. <i>Személyek:</i> Kheopsz, Hammurapi, Salamon, I. Dareiosz, Mózes, Buddha, Konfuciusz. <i>Topográfia:</i> „termékeny félhold”, Mezopotámia, Egyiptom, Palesztina, Perzsia, India, Kína, Babilon, Jeruzsálem. <i>Kronológia:</i> Kr. e. 8000 körül (az újkőkor kezdete), Kr. e. 3000 körül (az első államok kialakulása), Kr. e. XVIII. sz. (Hammurapi uralkodása), Kr. e. X. sz. (a zsidó állam fénykora).

Tematikai egység	Az ókori Hellász		Órakeret 11 óra
Előzetes tudás	Görög istenek, hősök, tudósok, művészek, olimpia, görög-perzsa háborúk.		
További feltételek	Személyi: történelem szakos középiskolai tanár		
	Tárgyi: interaktív tábla		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A különböző államformák (királyság, köztársaság) és a hatalomgyakorlás eltérő formáinak (demokrácia, diktatúra) jellemzői, és azok egyénekre és közösségekre gyakorolt hatásainak azonosítása. A közügyekben való részvétel fontosságának elfogadása. A humánus, a szépség és jószág antik eszméje megbecsülése, a művészi értékek megóvásának szükségessége. Az európai civilizáció gyökereinek feltárása. Az ókori demokrácia alapelveinek megismerése, vázlatos összehasonlítása a modern demokrácia alapelveivel. Birodalomszervezési elvek megismerése. A háborúk okainak (történelmi, politikai, gazdasági, vallási, etnikai, hatalmi okok stb.) áttekintése.		
Követelmények		Kapcsolódási pontok	Taneszközök
Témák	Fejlesztési követelmények		

A polisz kialakulása. A földrajzi környezet. Az athéni demokrácia kialakulása és működése. Államformák, államszervezet. Spárta. Kisebbség, többség. A görög hitvilág, művészet és tudomány. Nagy Sándor birodalma és a hellenizmus. Birodalmak.	<i>Ismeretszerzés, tanulás:</i> – Ismeretszerzés különböző médiumok anyagából, szaktudományi munkákból. <i>(Pl. a görög művészet témájában.)</i> – Különböző emberi magatartástípusok, élethelyzetek megfigyelése, következtetések levonása. <i>(Pl. a görög-perzsa háborúk hőseinek áldozatvállalása.)</i> <i>Kritikai gondolkodás:</i> – Érvek gyűjtése a saját vélemény alátámasztására, ellenérvek gyűjtése meghatározott álláspontok cáfolására. <i>(Pl. az arisztokratikus és a demokratikus kormányzás előnyeiről, hátrányairól.)</i> – Történelmi-társadalmi adatok, modellek és elbeszélések elemzése a bizonyosság, a lehetőség és a valószínűség szempontjából. <i>(Pl. Spártáról a történetírásban kialakult hagyományos kép árnyalása.)</i> – Különböző szövegek, hanganyagok, filmek stb. vizsgálata a történelmi hitelesség szempontjából. <i>(Pl. Hellász történelmét feldolgozó hollywoodi filmek.)</i> <i>Kommunikáció:</i> – Folyamatábra, diagram elemzése/ készítése. <i>(Pl. az athéni demokrácia kialakulása.)</i> – Vizuális rendezők (táblázatok, ábrák) készítése. <i>(Pl. gyarmatváros és anyaváros kapcsolata.)</i>	<i>Földrajz:</i> a Balkán-félsziget déli részének természeti adottságai. <i>Testnevelés és sport:</i> a sport- és olimpiatörténet alapjai. <i>Magyar nyelv és irodalom:</i> görög mitológia, homéroszi eposzok, az antik görög színház és dráma, Szophoklész: Antigoné. <i>Dráma és tánc:</i> az ókori színház és dráma. <i>Vizuális kultúra:</i> az antik görög képzőművészet.	Úti film Krétáról DVD-n Sokszorosított vaktérképes feladatlap Képek a görög istenekről Úti- vagy művészet-történeti film Athénról Játékfilm Nagy Sándorról DVD-n Fogalomtár Középiskolai történelmi atlasz Tankönyv
--	--	--	---

		<i>Tájékozódás időben és térben:</i> – Különböző időszakok történelmi térképeinek összehasonlítása, a változások hátterének feltárása. <i>(Pl. Nagy Sándor birodalmának kialakulása térképek alapján.)</i> – Egyszerű térképvázlatok rajzolása különböző információforrások alapján. <i>(Pl. a görög gyarmatosítás fő irányai.)</i>	<i>Matematika:</i> Pitagorasz-tétel, Thalész-tétel, Eukleidész (euklideszi geometria), görög ábécé betűinek használata a matematikában. Pi szám jelölése [π]. <i>Fizika:</i> Arkhimédész, ptolemaioszi világkép, Arisztotelész természetfilozófiája.	
Értelmező kulcsfogalmak	Változás és folyamatosság, ok és következmény, interpretáció, jelentőség.			
Tartalmi kulcsfogalmak	Társadalom, társadalmi csoport, népesedés, népességrobbanás, migráció, életmód, város, gazdaság, gazdasági tevékenység, gazdasági rendszer, termelés, erőforrás, gazdasági kapcsolat, gyarmatosítás, árutermelés, pénzgazdálkodás, kereskedelem, politika, állam, államforma, hatalmi ág, egyeduralom, köztársaság, demokrácia, polgárjog, államszervezet, birodalom, szuverenitás, politeizmus.			

Fogalmak, adatok	<i>Fogalmak:</i> polisz, mitológia, arisztokrácia, démosz, türannisz, népgyűlés, esküdtbírótság, demagógia, sztratégosz, cserépszavazás, helóta, filozófia, hellenizmus. <i>Személyek:</i> Szolón, Kleiszthenész, Periklész, Pheidiász, Hérodotosz, Thuküdidész, Platón, Arisztotelész, Nagy Sándor, a legfontosabb görög istenek. <i>Topográfia:</i> Athén, Spárta, Olümpia, Peloponnészosz, Makedónia, Alexandria. <i>Kronológia:</i> Kr. e. 776 (az első feljegyzett olimpiai játékok), Kr. e. 594 (Szolón reformjai), Kr. e. 508 (Kleiszthenész reformjai), Kr.e. V. század közepe (Periklész kora), Kr. e. 336–323 (Nagy Sándor uralkodása).
-------------------------	---

Tematikai egység	Az ókori Róma		Órakeret 12 óra
Előzetes tudás	Az ókori Róma alapítása. Hadvezérek, csaták, uralkodók az ókori Rómában. Újszövetségi történetek.		
További különleges feltételek	Személyi: múzeumpedagógus múzeumlátogatáshoz; könyvtáros tanár		
	Tárgyi: interaktív tábla, könyvtár		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az ókori Római Birodalmat a katonai erő, fejlett jogrendszer és államszervezet jellemezte. A gazdasági és katonai hatalom birtoklása alapja lehet egy-egy személy vagy csoport politikai befolyásának. Egy állam eredményes hódításai a közösség tagjai számára jogkiterjesztéssel és jobb életfeltétellel járhatnak, míg veresége az egész közösség pusztulását is eredményezheti. A kereszténység az emberek isten előtti egyenlőségének meghirdetésével jelentős hatást gyakorolt a kor embereire. A tanuló felismeri, hogy egy több évszázadon keresztül fennálló állam felemelkedésében és hanyatlásában több tényező együttes hatása játszik szerepet, valamint, hogy a hosszú életű birodalmak társadalma, gazdasági élete, politikai berendezkedése folyamatosan változik. Tudja, hogy az antik kultúra a görög és a római kultúra kölcsönhatása során alakult ki, lássa az európai civilizációra gyakorolt hatását. A zsidó gyökerekből is táplálkozó kereszténység kialakulásának és egyházzá szerveződésének megismerésén keresztül felismeri annak civilizációformáló szerepét, valamint hatását a későbbi korok fejlődésére.		
Követelmények			Kapcsolódási pontok
Témák	Fejlesztési követelmények		

Róma útja a köztársaságtól a császárságig. A köztársaság és a császárság államszervezte és intézményei. <i>Államformák, államszervezet.</i> Gazdaság, gazdálkodás, az életmód változásai. A római hitvilág, művészet, a tudomány és a jog. A kereszténység kialakulása, tanításai és elterjedése. <i>A világvallások alapvető tanításai, vallásalapítók, vallásújítók.</i> Pannónia provincia. A népvándorlás, az antik civilizáció felbomlása.	<i>Ismeretszerzés, tanulás:</i> – A rendelkezésre álló ismeretforrások értelmezése. <i>(Pl. a köztársaság államszervezeti ábrái.)</i> – Ismeretszerzés statisztikai táblázatokból, grafikonokból, diagramokból. <i>(Pl. gazdaság, gazdálkodás a császárkorban.)</i> – A tanultak felhasználása új feladathelyzetben. <i>(Pl. a görög és a római mindennapi élet összevetése.)</i> <i>Kritikai gondolkodás:</i> – Különböző szövegek, hanganyagok, filmek vizsgálata a történelmi hitelesség szempontjából. <i>(Pl. Róma alapítása, Jézus élete.)</i> – Feltevések megfogalmazása történelmi személyiségek cselekedeteinek, viselkedésének mozgatórugóiról. <i>(Pl. Caesar és Augustus intézkedései, Constantinus reformjai.)</i> <i>Kommunikáció:</i> – Önállóan gyűjtött képekből tabló készítése. <i>(Pl. a római kultúra emlékei napjainkban.)</i> – Beszámoló készítése népszerű tudományos irodalomból, szépirodalomból, rádió- és tévéműsorokból. <i>(Pl. a gladiátorok élete.)</i>	<i>Földrajz:</i> az Appennini-félsziget természeti adottságai. <i>Magyar nyelv és irodalom:</i> Bibliai történetek, Vergilius, Horatius. Az írás kialakulása, jelentősége, nyelvcsaládok. <i>Matematika:</i> a római számok. <i>Vizuális kultúra:</i> Colosseum, Augustus szobra. <i>Etika; filozófia:</i> A kereszténység története. Az európai civilizáció és kultúra zsidó-keresztény gyökerei.	Papírképek a római mitológia és történelem nagy alakjairól Papírképek a római személyiségekről Történelmi filmek Rómáról (DVD) Római épületek makettjei Játékfilmek Jézus életéről DVD-n Fogalomtár Középiskolai történelmi atlasz Tankönyv
--	--	---	---

	<i>Tájékozódás térben és időben:</i> – Történelmi időszakok jellegzetességeinek megragadása és összehasonlítása. <i>(Pl. hasonló tartalmú görög és római események kronológiai párba állítása.)</i> – Különböző időszakok történelmi térképeinek összehasonlítása, a változások hátterének feltárása. <i>(Pl. a kereszténység terjedése.)</i>		
Értelmező kulcsfogalmak	Történelmi idő, változás és folyamatosság, ok és következmény, jelentőség.		
Tartalmi kulcsfogalmak	Társadalom, társadalmi csoport, népesedés, népességrobbanás, migráció, életmód, város, gazdaság, gazdasági tevékenység, gazdasági rendszer, termelés, erőforrás, gazdasági kapcsolat, kereskedelem, pénzgazdálkodás, piac, kereskedelmi mérleg, piaci egyensúly, gazdasági válság, adó, politika, állam, államforma, hatalmi ág, egyeduralom, köztársaság, önkényuralom, diktatúra, politikai párt, polgárjog, államszervezet, birodalom, szuverenitás, vallás, politeizmus, monoteizmus, vallásüldözés, vallásszabadság.		
Fogalmak, adatok	<i>Fogalmak:</i> patrícus, plebejus, consul, senatus, dictator, néptribunus, provincia, triumvirátus, principatus, limes, colonus, dominatus, diaszpóra, apostol, Biblia, egyház, püspök, zsinat, barbár, népvándorlás. <i>Személyek:</i> Hannibal, a Gracchus-testvérek, Marius, Spartacus, Caesar, Antonius, Augustus, Názáreti Jézus, Péter apostol, Pál apostol, Constantinus, Attila. <i>Topográfia:</i> Róma, Karthágó, Cannae, Actium, Pannónia, Konstantinápoly, Aquincum, Sopianae, Savaria. <i>Kronológia:</i> Kr. e. 753 (Róma hagyomány szerinti alapítása), Kr.e. 510 (a köztársaság létrejötte), Kr. e. 264–146 (a pun háborúk), Kr. e. 44 (Caesar halála), Kr. e. 31 (az actiumi csata), 313 (a milánói ediktum) 325 (a niceai zsinat), 395 (a Római Birodalom felosztása), 476 (a Nyugatrómai Birodalom bukása).		

Tematikai egység	A középkor		Órakeret 20 óra
Előzetes tudás	A középkori élet szinterei és szereplői. A lovagi életmód és a keresztes hadjáratok; új mezőgazdasági eszközök és módszerek; a céhek. A középkori járványok.		
További feltételek	Személyi: történelem szakos középiskolai tanár		
	Tárgyi: interaktív tábla		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A keresztény vallás szerepe az európai szellemi és hatalmi expanzióban, az egyház társadalomépítő és -szabályozó tevékenységének azonosítása, távlatos jelentőségének megértése. Az egyéni érdekeltség kiterjedése, a hatalommegosztás elvének megjelenése az egyházi és világi, illetve a központi és helyi hatalom között mint meghatározó európai fejlődési mozgatórugók értékelése. A városokat megillető közösségi szabadságjog, kiegészülve az önkormányzatisággal, az ott élők számára fontos értékként jelent meg. A középkori keresztény civilizáció örökségének feltárása és a középkori városi civilizáció továbbélésének kimutatása a modern európai civilizációban. A rendiség azonosítása mint a modern állam középkori gyökere. A termelés új szervezeti formái társadalomformáló hatásának felismerése. Európa eltérő gazdasági fejlődésű régióinak különböző szempontok alapján történő összehasonlítása. A keresztény és az iszlám világvallás civilizációformáló szerepének tudatosítása. A középkori keresztény vallásos világkép módosulásának nyomon követése a történelem során. A humanizmus örökségének kimutatása a modern ember gondolkodásmódjában. A Gutenberg-galaxis szerepének értékelése az emberi civilizációban.		
Követelmények			Kapcsolódási pontok
Témák	Fejlesztési követelmények		
			Taneszközök

Új királyságok a Nyugatrómai Birodalom egykori területén. A Frank Birodalom. A nyugati és keleti kereszténység. Nyugat-Európa gazdasága és társadalma. <i>Erőforrások és termelési kultúrák.</i> <i>Róma örökösei: a Bizánci Birodalom és a Német-római Birodalom létrejötte.</i>	<i>Ismeretszerzés, tanulás:</i> – Ismeretszerzés szaktudományi munkákból. <i>(Pl. a feudalizmus terminológiája.)</i> – Információk önálló rendszerezése, értelmezése és következtetések levonása. <i>(Pl. a keresztes hadjáratok európai anyagi és szellemi kultúrára, életmódra gyakorolt hatásainak összegzése.)</i> – Különböző emberi magatartástípusok, élethelyzetek megfigyelése, következtetések levonása. <i>(Pl. az iszlám mindennapi életet szabályozó előírásainak betartása.)</i>	<i>Földrajz:</i> Európa természeti adottságai, az arab világ földrajzi jellemzői, világvallások, arab földrajz (tájéolás, útleírások), az ún. kis jégkorszak Európában.	Mezőgazdasági eszközök képe, makettje Játékfilm a középkorról DVD-n
---	---	--	---

Az államalapítások kora Észak-, Közép- és Kelet-Európában. Az iszlám és az arab hódítás. <i>Vallások szellemi, társadalmi, politikai gyökerei és hatása.</i> A középkori egyház és az uralkodói hatalom Európában. Gazdasági fellendülés és a középkori városok születése. <i>A technikai fejlődés feltételei és következményei.</i> A rendiség kialakulása. Nyugat-Európa válsága és fellendülése a XIV–XV. században. A közép- és kelet-európai régió államai. Az Oszmán (Török) Birodalom terjeszkedése. Egyházi és világi kultúra a középkorban <i>Korok, korstílusok.</i> Itália, a humanizmus és a reneszánsz <i>Világkép, eszmék, ideológiák.</i> <i>Korok, korstílusok.</i> Hétköznapi élet a középkorban	– Ismeretszerzés grafikonokból, diagramokból. <i>(Pl. Európa lakosságának becsült növekedését bemutató diagram kapcsán.)</i> – Egy történelmi oknyomozás megtervezése. <i>(Pl. Jeanne d’Arc életútja és halála.)</i> <i>Kritikai gondolkodás:</i> – Kérdések önálló megfogalmazása. <i>(Pl. az uradalom felépítésével és működésével kapcsolatban.)</i> – Híres emberek, történelmi személyiségek jellemzése, feltevések megfogalmazása a történelmi személyiségek cselekedeteinek, viselkedésének mozgatórugóiról. <i>(Pl. Nagy Károly portréja krónikarészlet alapján.)</i> – Feltevések megfogalmazása egyes történelmi jelenségek háttéréről, feltételeiről, okairól. <i>(Pl. a mezőgazdaság fellendülésében szerepet játszó tényezők elemzése.)</i> – Különbőféle értékrendek összehasonlítása, saját értékek tisztázása. <i>(Pl. a középkori ember gondolkodásának átélése és megértése.)</i> <i>Kommunikáció:</i> Vizuális rendezők (táblázatok, ábrák) készítése. <i>(Pl. a hűbéri viszony és hűbéri lánc bemutatását szolgáló ábra.)</i>	<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> lovagi költészet, vágánsköltészet, Boccaccio, Petrarca. <i>Etika:</i> hit és vallás, a világvallások emberképe és erkölcsi tanításai, az intolerancia, mint erkölcsi dilemma. <i>Vizuális kultúra:</i> bizánci művészet, román stílus, gótika, reneszánsz (Leonardo, Michelangelo, Raffaello). <i>Matematika:</i> arab számok (hindu eredetű, helyi értékes, 10-es alapú, arab közvetítéssel világszerte elterjedt számírás), arab algebra.	Zenei CD pravoszláv egyházi zenefelvétellel Fogalomtár Középiskolai történelmi atlasz Tankönyv
--	---	--	--

	– Mások érvelésének összefoglalása és figyelembevétele. A véleménykülönbségek tisztázása, a saját álláspont gazdagítása, továbbfejlesztése. <i>(Pl. valóban nevezhetőek-e a Nyugatrómai Birodalom bukása utáni évszázadok sötét középkornak.)</i> – Események, történetek, jelenségek dramatikus megjelenítése. <i>(Pl. egy középkori vár lakóinak egy napja.)</i> – Esszé írása történelmi-társadalmi témákról. <i>(Pl. a város, mint az egyik legsajátosabb európai intézmény.)</i> <i>Tájékozódás időben és térben:</i> – Az európai történelem és a magyar történelem kölcsönhatásainak elemzése. <i>(Pl. összehasonlító időrendi táblázat a XIV–XV. sz.-i Nyugat-, Közép- és Kelet-Európa legfontosabb politikai eseményeiről.)</i> – A történelmi tér változásainak leolvasása különböző térképekről. <i>(Pl. az arab hódítás fontosabb szakaszainak bemutatása.)</i> – Egyszerű térképvázlatok rajzolása információforrások alapján. <i>(Pl. Európa három régiójának bejelölése a vaktérképen.)</i>	<i>Fizika:</i> Arab csillagászat <i>(arab eredetű csillagászati elnevezések, csillagnevek, iszlám naptár stb.).</i> Középkori technikai találmányok, a gótikus stílus technikai alapjai (támív, támpillér); tudománytörténet, asztrológia és asztronómia. <i>Biológia-egészségтан:</i> az arab orvostudomány eredményei. <i>Ének-zene:</i> a középkor zenéje; a reneszánsz zenéje.	
--	---	---	--

Értelmező kulcsfogalmak	Történelmi idő, változás és folyamatosság, történelmi forrás, ok és következmény.
Tartalmi kulcsfogalmak	Társadalom, társadalmi csoport, identitás, társadalmi mobilitás, felemelkedés, lesüllyedés, népesedés, népességrobbanás, migráció, életmód, város, gazdaság, gazdasági tevékenység, gazdasági rendszer, termelés, termelési egység, erőforrás, gazdasági szereplő, gazdasági kapcsolat, kereskedelem, pénzgazdálkodás, piac, gazdasági válság, adó, politika, állam, államforma, hatalmi ágak, egyeduralom, monarchia, államszervezet, közigazgatás, birodalom, szuverenitás, vallás, monoteizmus, vallásüldözés.
Fogalmak, adatok	<i>Fogalmak:</i> ortodox egyház, római katolikus egyház, pápa, szerzetes, kolostor, bencés rend, kódex, feudalizmus, hűbériség, jobbágyság, robot, majorság, uradalom, önellátás, nyomásos gazdálkodás, iszlám, Korán, kalifa, inkvizíció, eretnekség, kolduló rend, rendi monarchia, városi önkormányzat, hospes, céh, levantei kereskedelem, Hanza, skolasztika, egyetem, lovag, román stílus, gótika, reneszánsz, humanizmus, szultán, szpáhi, janicsár. <i>Személyek:</i> Karolingok, Nagy Károly, Justinianus, Mohamed próféta, Aquinói Szent Tamás, Gutenberg. <i>Topográfia:</i> Egyházi (Pápai) Állam, Bizánci Birodalom, Mekka, Német-római Birodalom, Szentföld, Velence, Firenze. <i>Kronológia:</i> 622 (Mohamed futása, a muszlim időszámítás kezdete), 732 (a frankok győzelme az arabok felett), 800 (Nagy Károly császárrá koronázása), 843 (a verduni szerződés), 1054 (az egyházszakadás), 1215 (a Magna Charta kiadása), 1453 (Konstantinápoly elfoglalása).

Tematikai egység	A magyarság története a kezdetektől 1490-ig		Órakeret 19 óra
Előzetes tudás	Mondák a magyarság vándorlásáról, mondák és történetek a honfoglalásról, kalandozásokról és az államalapításról. Géza fejedelem és (Szent) István király műve. Az Árpád-ház uralkodói, szentjei. Nagy Lajos, a hódító és törvényhozó. Hunyadi János a törökellenes küzdelmek élén. Hunyadi Mátyás portréja.		
További különleges feltételek	Személyi: történelem szakos középiskolai tanár, könyvtáros tanár, múzeumpedagógus		
	Tárgyi: interaktív tábla, könyvtár		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A magyarság korai története révén annak felismertetése, hogy az új tudás elsajátítása, a környező népektől való tanulás, az alkalmazkodási képesség fontos feltétele volt népünk fennmaradásának. A kereszténység felvétele és az erre épülő államalapítás teremtette meg a feltételeit a magyar állam megerősödésének és fejlődésének. Az országépítés során megjelenő új kihívásokra adott megfelelő válaszaival a kor politikai vezetése hozzájárult a társadalmi, gazdasági fejlődéshez, amely felerősítette mind a védekező, mind a támadó katonai erőt, melynek révén a Magyar Királyság a térség meghatározó államává vált. A tanuló felismeri és tudatosul benne, hogy a magyarság eredetére vonatkozó álláspontok különbözősége a források rendkívüli hiányosságából és az egyes szaktudományok (történettudomány, régészet, nyelvészet) kutatási eredményeinek egymásnak olykor ellentmondó adataiból fakad. Tudása elmélyül az államalapításról, megérti történelmi jelentőségét. Felismeri, hogy az Árpád-korban megszilárdult a keresztény magyar állam. A korszak jelentős uralkodói politikai életpályájának megismerésén keresztül belátja, hogy Magyarország a közép-európai régió egyik legerősebb államaként fejlődött, sorsa több ponton összekapcsolódott a környező államok és Nyugat-Európa fejlődésével. Tudja, hogy az ország fejlődésének lehetőségeit lényegesen befolyásolta a tatárokkal és az oszmán törökökkel folytatott küzdelem.		
Követelmények			Kapcsolódási pontok
Témák	Fejlesztési követelmények		

A magyar nép eredete, vándorlása, a honfoglalás és a kalandozások kora. <i>Népesség, demográfia (vándorlás, migráció).</i> Árpád-házi uralkodók politikai életpályája (Géza és Szent István, Szent László, Könyves Kálmán, I. András, IV. Béla). A társadalom és a gazdaság változásai a honfoglalástól a XIII. század végéig. A Magyar Királyság, mint jelentős európai hatalom, az Anjouk, Luxemburgi Zsigmond és Hunyadi Mátyás korában. <i>Fölzárkózás, lemaradás.</i> A magyar rendi állam és az Oszmán (Török) Birodalom párharca. Társadalmi és gazdasági változások a XIV–XV. század folyamán. A középkori magyar kultúra és művelődés emlékei.	<i>Ismeretszerzés, tanulás:</i> – Kulcsszavak és kulcsmondatok keresése szövegben. <i>(Pl. Szent István törvényeiben.)</i> – Információk gyűjtése és önálló rendszerezése, értelmezése. <i>(Pl. az Aranybulla elemzése.)</i> – Tanultak felhasználása új feladathelyzetben. <i>(Pl. korstílusok azonosítása magyarországi műemlékeken.)</i> <i>Kritikai gondolkodás:</i> – Érvek gyűjtése a saját vélemény alátámasztására, ellenvélemények cáfolására. <i>(Pl. a magyar honfoglalás lefolyása.)</i> – Kérdések megfogalmazása a források megbízhatóságára, a szerző esetleges elfogultságára, rejtett szándékaira vonatkozóan. <i>(Pl. korabeli utazók, krónikáírók leírásainak elemzése.)</i> – Különbségek felismerése és a változások nyomon követése egy-egy történelmi jelenség kapcsán. <i>(Pl. a jobbágy fogalom jelentésváltozása.)</i> – Híres emberek, történelmi személyek jellemzése, feltevések megfogalmazása a cselekedeteinek mozgatórugóiról. <i>(Pl. Hunyadi Mátyás külpolitikája.)</i>	<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> a magyar nyelv rokonsága, története, nyelvcsaládok, régi magyar nyelvm emlékek: a Tihanyi apátság alapítólevele, Halotti beszéd és könyörgés, Ómagyar Mária-siralom. Eredetmondák <i>(pl. Arany János: Rege a csodaszarvasról).</i> Janus Pannonius: Pannónia dicsérete, Katona József: Bánk Bán, Arany János: Toldi. <i>Vizuális kultúra:</i> A nagyszentmiklósi kincs, a honfoglalás korát feldolgozó képzőművészeti alkotások megfigyelése, elemzése. Román, gótikus és reneszánsz emlékek Magyarországon.	Régi magyar mondák Játékfilm a honfoglalás koráról (DVD) Játékfilm Szent Istvánról CD-rom a honfoglalás és államalapítás koráról Múzeumi feladatlap a múzeum látogatáshoz Ismeretterjesztő film az Árpád-házi uralkodókról DVD-n Az Aranybulla fakszimiléje Ismeretterjesztő film a tatárokról
--	---	--	--

	– Történelmi jelenetek elbeszélése, eljátszása különböző szempontokból. Erkölcsi kérdéseket felvető élethelyzetek megismerése és bemutatása. <i>(Pl. Nándorfehérvár ostromának rekonstruálása magyar és török korabeli források alapján.)</i> – Különböző szövegek, kép- és hanganyagok stb. vizsgálata történelmi hitelesség szempontjából. <i>(Pl. a XIX. századi historizáló festészet alkotásai [pl. Feszty-körkép].)</i> Kommunikáció: – Esszé írása történelmi-társadalmi témákról. <i>(Pl. I. Károly gazdasági reformjainak okai.)</i> – Történelmi, társadalmi témák vizuális ábrázolása. <i>(Pl. a magyar társadalom változásai az Árpád-korban.)</i> Tájékozódás térben és időben: – Tanult események, jelenségek topográfiai helyének meghatározása térképen. <i>(Pl. a magyarság vándorlásának fő állomásai.)</i> – Az európai és a magyar történelem eltérő időbeli ritmusának elemzése. <i>(Pl. A kereszténység felvétele, államok alapítása.)</i> – Egyszerű térképvázlatok rajzolása információforrások alapján. <i>(Pl. a tatárjárás.)</i>	Ének-zene: reneszánsz zene: Bakfark Bálint. Matematika: térbeli modellek készítése valaminek a demonstrálásához. Informatika: forráshasználat, hitelesség.	A Képes Krónika faksimile vagy könyvkiadásban Képek Mátyásról, a Corvinákról tablókészítéshez Képek a visegrádi királyi palotáról Játékfilm és ismeretterjesztő film Mátyásról DVD-n Fogalomtár Középiskolai történelem atlasz Tankönyv
Értelmező kulcsfogalmak	Változás és folyamatosság, történelmi forrás, tény és bizonyíték, interpretáció, történelmi nézőpont.		

Tartalmi kulcsfogalmak	Társadalom, társadalmi csoport, identitás, társadalmi mobilitás, felemelkedés, lesüllyedés, népesedés, népességrobbanás, népességfogyás, migráció, életmód, város, gazdaság, gazdasági tevékenység, gazdasági rendszer, termelés, erőforrás, gazdasági szereplő, gazdasági kapcsolat, kereskedelem, pénzgazdálkodás, piac, gazdasági válság, adó, politika, állam, államforma, hatalmi ág, egyeduralom, monarchia, államszervezet, közigazgatás, birodalom, szuverenitás, vallás, monoteizmus, vallásüldözés.
Fogalmak, adatok	<i>Fogalmak:</i> nyelvrokonság, őstörténet, őshaza, törzsszövetség, kettős fejedelemség, honfoglalás, kalandozás, királyi vármegye, ispán, nádor, egyházmegye, királyi tanács, tized, szerviens, várjobbágy, vajda, Aranybulla, nemesi vármegye, székely, szász, kun, bandérium, aranyforint, regálé, harmincad, kapuadó, szabad királyi város, bányaváros, mezőváros, úriszék, báró, köznemes, kilenced, ősiség, perszonálunió, végvári rendszer, rendi országgyűlés, rendkívüli hadiadó, füstpénz, fekete sereg, Corvina. <i>Személyek:</i> Árpád, Géza fejedelem, I. (Szent) István, Koppány, Szent Gellért, I. (Szent) László, Könyves Kálmán, Anonymus, II. András, IV. Béla, I. Károly, I. (Nagy) Lajos, Luxemburgi Zsigmond, Hunyadi János, Hunyadi Mátyás. <i>Topográfia:</i> Baskíria, Levédia, Etelköz, Vereckei-hágó, Augsburg, Pannonhalma, Esztergom, Székesfehérvár, Pozsony, Horvátország, Erdély, Dalmácia, Muhi, Buda, Visegrád, Havasalföld, Moldva, Kassa, Nándorfehérvár, Bécs. <i>Kronológia:</i> 895 táján (a honfoglalás), 955 (az augsburgi csata), 972–997 (Géza fejedelemsége), 997/1000–1038 (I. /Szent/ István uralkodása), 1077–95 (I. /Szent/ László), 1095–1116 (Könyves Kálmán), 1205–1235 (II. András), 1222 (az Aranybulla kiadása), 1235–70 (IV. Béla), 1241–42 (a tatárjárás), 1301 (az Árpád-ház kihalása), 1308–42 (I. Károly), 1342–82 (I. /Nagy/ Lajos), 1351 (I. /Nagy/ Lajos törvényei), 1387–1437 (Luxemburgi Zsigmond), 1444 (a várnai csata), 1456 (a nándorfehérvári diadal), 1458–90 (I. /Hunyadi/ Mátyás).

10. évfolyam

Tematikai egység címe	órakeret	
	helyi tanterv	kerettanterv
Év eleji tájékoztatás, ismétlés	1 óra	
A világ és Európa a kora újkorban	12 óra	12 óra
Magyarország a kora újkorban	16 óra	14 óra
Felvilágosodás, forradalmak és a polgárosodás kora	15 óra	15 óra
Az újjáépítés kora Magyarországon	10 óra	9 óra
Reformkor, forradalom és szabadságharc Magyarországon	17 óra	15 óra
Év végi értékelés	1 óra	
Összefoglalásra, gyakorlásra, ismételésre szánt órakeret(a kerettantervben ún. szabad órakeret, az éves óraszám 10%-a)		7 óra
Az összes évi óraszám	72 óra	72 óra

10. évfolyam

Tematikai egység	A világ és Európa a kora újkorban		Órakeret 12 óra
Előzetes tudás	Felfedezők, utazók, reformátorok, a Napkirály udvara, a felvilágosodás eszméi.		
További feltételek	Személyi: történelem szakos középiskolai tanár		
	Tárgyi: interaktív tábla		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A világ különböző civilizációit összeköti az emberi alapszükségletek biztosításának szükségessége (élelem, biztonság, világ megértésének igénye stb.), ezért is fontos az empatikus látásmód, amely a leigázottak szemével is értékeli a földrajzi felfedezéseket és az azt követő gyarmatosítást. Az egyház világi hatalmával való szembefordulás nyomán jött létre a reformáció, amely a hitélet megújítása mellett az önkormányzatiság kiterjesztésével és a munkaelvűség (hivatásetika) meghirdetésével jelentős eszmei és társadalmi hatást gyakorolt Európára. A tanuló belátja, hogy Amerika felfedezése gyökeresen megváltoztatta a világ képét. Megérti, hogy a kultúrák találkozása milyen esélyeket és/vagy veszélyeket hordoz magában. Az európai régiók eltérő fejlődésének és egymásra hatásának megismerése. A tőkés gazdaság működési mechanizmusának átlátása. A termelés új szervezeti formái társadalomformáló hatásának felismerése. Megismeri az európai régiók eltérő fejlődését és egymásra hatását.		
Követelmények		Kapcsolódási pontok	Taneszközök
Témák	Fejlesztési követelmények		

Amerika ősi kultúrái, a nagy földrajzi felfedezések és következményeik. <i>Függetlenség és alávetettség.</i> Reformáció és katolikus megújulás. <i>Vallások szellemi, társadalmi, politikai gyökerei és hatásai.</i> Az atlanti hatalmak (Hollandia és Anglia) felemelkedése. <i>Erőforrások és termelési kultúrák.</i>	<i>Ismeretszerzés, tanulás:</i> – Ismeretszerzés különböző típusú forrásokból. <i>(Pl. a 95 pontból a lutheri tanok kimutatása; a barokk stílusjegyeinek felismerése képek alapján.)</i> – Különböző emberi magatartástípusok, élethelyzetek megfigyelése, következtetések levonása. <i>(Pl. a polgárosult angol nemesség és a francia nemesség összehasonlítása.)</i>	<i>Földrajz:</i> földrajzi felfedezések topográfiai vonatkozásai, a holland mélyföld, a Naprendszer. <i>Magyar nyelv és irodalom:</i> Shakespeare, Molière.	Képes történelem sorozat megfelelő kötete Játékfilm Lutherről DVD-n Játékfilm Erzsébet királynőről DVD-n
---	--	---	---

Nagyhatalmi küzdelmek a XVII. században és a XVIII. század elején. <i>Kisállamok, nagyhatalmak.</i> A tőkés gazdaság kibontakozása a Tudorok korában. Az angol polgárháború és a parlamentáris monarchia kialakulása. <i>A hatalommegosztás formái, szintjei.</i> A francia abszolutizmus és hatalmi törekvések. Közép- és Kelet-Európa a XVI–XVII. században. A tudományos világkép átalakulása.	Információk önálló rendszerezése és értelmezése. <i>(Pl. a harmincéves háború okainak csoportosítása.)</i> <i>Kritikai gondolkodás:</i> – Érvek gyűjtése a saját vélemény alátámasztására, ellenérvek gyűjtése meghatározott álláspontok cáfolására. <i>(Pl. forradalom volt-e a XVII. századi angliai átalakulás?)</i> – A különbségek felismerése és a változások nyomon követése egy-egy történelmi jelenség kapcsán. <i>(Pl. az ipari termelési keretek – céh, kiadási, felvásárlási rendszer, manufaktúra – összehasonlítása.)</i> <i>Kommunikáció:</i> – Folyamatábra, diagram készítése. <i>(Pl. a XVI. századi világkereskedelem működése.)</i> – Vizuális rendezők (táblázatok, ábrák) készítése. <i>(Pl. az angol polgárháború szakaszairól.)</i> <i>Tájékozódás időben és térben:</i> A történelmi tér változásainak leolvasása térképekről. <i>(Pl. a reformáció egyes irányzatainak a térhódítása.)</i>	<i>Dráma és tánc:</i> az angol reneszánsz színház és dráma, a francia klasszicista színház és dráma. <i>Vizuális kultúra:</i> a barokk stílus. <i>Ének-zene:</i> a barokk zene. <i>Fizika:</i> A földközéppontú és a napközéppontú világkép jellemzői. A Föld, a Naprendszer és a Kozmosz fejlődéséről alkotott csillagászati elképzelések. Kepler törvényei, Newton. <i>Filozófia:</i> Descartes, Bacon, Locke.	Ismeretterjesztő film a Versailles-i palotáról DVD-n Képek jelentős kora újkori személyiségekről Fogalomtár Középiskolai történelmi atlasz Tankönyv
Értelmező kulcsfogalmak	Történelmi idő, változás és folyamatosság, ok és következmény, történelmi forrás, interpretáció, jelentőség.		

Tartalmi kulcsfogalmak	Társadalom, társadalmi csoport, identitás, társadalmi mobilitás, felemelkedés, lesüllyedés, elit réteg, népesedés, népességrobbanás, népességfogyás, migráció, életmód, város, gazdaság, gazdasági tevékenység, gazdasági rendszer, termelés, termelési egység, erőforrás, gazdasági szereplő, gazdasági kapcsolat, kereskedelem, pénzgazdálkodás, piac, gazdasági válság, adó, politika, állam, államforma, államszervezet, hatalmi ág, egyeduralom, monarchia, köztársaság, parlamentarizmus, közigazgatás, birodalom, szuverenitás, centrum, periféria, vallás, monoteizmus, vallásüldözés.
Fogalmak, adatok	<i>Fogalmak:</i> ültetvény, tőke, kapitalizmus, világkereskedelem, abszolutizmus, reformáció, protestáns, evangélikus, református, ellenreformáció, jezsuita, barokk, manufaktúra, vetésforgó, anglikán, puritán, Jognyilatkozat, alkotmányos monarchia, merkantilizmus. <i>Személyek:</i> Kolumbusz, Magellán, Vasco da Gama, V. Károly, Luther, Kálvin, Kopernikusz, I. Erzsébet, Cromwell, XIV. Lajos, I. (Nagy) Péter. <i>Topográfia:</i> Németalföld, London, Versailles, Szentpétervár. <i>Kronológia:</i> 1492 (Amerika felfedezése), 1517 (Luther fellépése, a reformáció kezdete), 1618–48 (a harmincéves háború), 1642–49 (az angol polgárháború), 1689 (a Jognyilatkozat kiadása).

Tematikai egység	Magyarország a kora újkorban		Órakeret 16 óra
Előzetes tudás	A mohácsi csata, a végvári harcok hősei, a hadvezér Zrínyi Miklós, kuruc mondák és történetek.		
További különleges feltételek	Személyi: történelem szakos középiskolai tanár, múzeumpedagógus		
	Tárgyi: interaktív tábla, könyvtár		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A politikai, majd a későbbi vallási megosztottság is hozzájárult az ország három részre szakadásához, ezért lényeges felismerni a közösségi és egyéni érdek összehangolásának és a társadalmi összefogásnak a szükségességét külső támadás esetén. A hazai polgárság és parasztság művelődésében máig hatóan a reformáció a bibliafordítás és a magyar nyelvű hitélet, míg a katolikus vallás a megújulása révén jutott jelentős szerephez. Az uralkodói önkény nyomán létrejövő nemzeti összefogás mozgósító erejének és a kölcsönös engedményeken alapuló megállapodás hosszú távú jelentőségének értékelése a Rákóczi-szabadságharc kapcsán. A sorsfordító történelmi események nem kizárólag egy kiváltó okra vezethetők vissza, és következményeik döntően befolyásolhatják egy adott állam/közösség fejlődésének lehetőségeit. A kiemelkedő történelmi személyek közösségformáló és társadalom-átalakító szerepének felismerése. A részekre szakadt ország helyzetének megértése a két nagyhatalom ütközőzónájában, annak belátása, hogy a török kiűzését a hatalmi erőegyensúly felbomlása tette lehetővé. A másfél évszázados török uralom rövid és hosszú távú következményeinek átlátása.		
Követelmények		Kapcsolódási pontok	Taneszközök
Témák	Fejlesztési követelmények		
A Jagelló-kor. Az ország három részre szakadása. <i>Függetlenség és alávetettség.</i> Várháborúk kora. <i>Békék, háború, hadviselés.</i> A három országrész berendezkedése, mindennapjai.	<i>Ismeretszerzés, tanulás:</i> – Ismeretszerzés szaktudományi munkákból <i>(pl. Erdély aranykoráról).</i> – Az internet kritikus felhasználása történelmi ismeretek szerzésére. <i>(Pl. a magyarországi oszmán – török építészeti emlékekről.)</i>	<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> A reformáció kulturális hatása; Pázmány Péter; Zrínyi Miklós: Szigeti veszedelem, kuruc költészet, Mikes Kelemen.	CD török zenei felvétellel CD-rom, képek magyar várakról Történelmi tárgyú játék-filmek DVD-n

A reformáció és a katolikus megújulás Magyarországon. Az Erdélyi Fejedelemség. <i>Kisállamok, nagyhatalmak.</i> A magyar rendek és a Habsburg-udvar konfliktusai. A török kiűzése Magyarországról. Népesség, társadalom, gazdaság és természeti környezet a XVI–XVII. századi Magyarországon. A Rákóczi-szabadságharc. <i>Egyezmények, szövetségek.</i>	<i>Kritikai gondolkodás:</i> – Különböző történelmi elbeszélések összehasonlítása a narráció módja alapján. <i>(Pl. Brodarics István és Szulejmán a mohácsi csatáról.)</i> – Feltevések megfogalmazása egyes történelmi jelenségek háttéréről, feltételeiről, okairól. <i>(Pl. Szapolyai királyságának szerepe az önálló Erdélyi Fejedelemség későbbi létrejöttében.)</i> <i>Kommunikáció:</i> – Vizuális rendezők (táblázatok, ábrák) készítése. <i>(Pl. kép alapján váralaprajz elkészítése.)</i> – Mások érvelésének összefoglalása és figyelembevétel. A véleménykülönbségek tisztázása, a saját álláspont gazdagítása, továbbfejlesztése. <i>(Pl. az ország előtt 1526-ban álló alternatívák megvitatása.)</i> – Esszé írása történelmi témákról. <i>(Pl. a török uralom hatása Magyarország fejlődésére címmel.)</i> <i>Tájékozódás időben és térben:</i> – Az egyetemes és a magyar történelem eltérő időbeli ritmusának és kölcsönhatásainak elemzése. <i>(Pl. a Rákóczi-szabadságharc és a spanyol örökösödési háború eseményei között.)</i> – A történelmi tér változásainak leolvasása különböző térképekről. <i>(Pl. az ellenreformáció térnyerésének nyomon követése.)</i>	<i>Ének-zene:</i> Szegénylegény katonaénekek <i>(pl. Csínom Palkó).</i> <i>Földrajz:</i> a természeti környezet változása a török korban. <i>Matematika:</i> képzeletben történő mozgatás <i>(pl. átdarabolás elképzelése; testháló összehajtásának, szétvágásoknak az elképzelése; testek különféle síkmetszetének elképzelése).</i>	Feladatlap múzeumlátogatáshoz Ismeretterjesztő film a török hódoltságról DVD-n Kuruc nóták zenei CD-n Képek a kora újkori Magyarország kultúrájának jelentős személyiségeiről Fogalomtár Középiskolai történelmi atlasz Tankönyv
---	--	--	---

Értelmező kulcsfogalmak	Változás és folyamatosság, ok és következmény, tény és bizonyíték, interpretáció, történelmi nézőpont.
Tartalmi kulcsfogalmak	Társadalom, társadalmi csoport, identitás, társadalmi mobilitás, felemelkedés, lesüllyedés, népesedés, népességfogyás, migráció, életmód, város, gazdaság, gazdasági tevékenység, gazdasági rendszer, termelés, erőforrás, gazdasági szereplő, gazdasági kapcsolat, kereskedelem, pénzgazdálkodás, piac, adó, politika, állam, államforma, államszervezet, hatalmi ág, egyeduralom, monarchia, parlamentarizmus, közigazgatás, birodalom, szuverenitás, centrum, periféria, vallás, vallásüldözés.
Fogalmak, adatok	<i>Fogalmak:</i> örökös jobbágyság, hajdú, vitézlő rend, unitárius, kuruc, labanc, trónfosztás. <i>Személyek:</i> II. Lajos, Szapolyai János, I. Ferdinánd, I. Szulejmán, Dobó István, Zrínyi Miklós, Károli Gáspár, Bocskai István, Bethlen Gábor, Pázmány Péter, Zrínyi Miklós (a költő és hadvezér), I. Lipót, Savoyai Jenő, II. Rákóczi Ferenc. <i>Topográfia:</i> Mohács, Kőszeg, Buda, Hódoltság, Eger, Szigetvár, Sáropatak, Ónod, Nagyszombat. <i>Kronológia:</i> 1526 (a mohácsi csata, a kettős királyválasztás), 1541 (Buda elfoglalása, az ország három részre szakadása), 1552 (Eger sikertelen török ostroma), 1566 (Szigetvár eleste), 1591–1606 (a tizenöt éves háború, a bécsi béke), 1664 (Zrínyi Miklós téli hadjárata, a vasvári béke), 1686 (Buda visszafoglalása), 1699 (a karlócai béke), 1703–11 (a Rákóczi-szabadságharc), 1707 (az ónodi országgyűlés), 1711 (a szatmári béke).

Tematikai egység	Felvilágosodás, forradalmak és a polgárosodás kora		Órakeret 15 óra
Előzetes tudás	A felvilágosodás eszméi; az észak-amerikai gyarmatok függetlenségi harca; a francia forradalom vívmányai; a terror; Napóleon; az ipari forradalom találmányai.		
További feltételek	személyi: történelem szakos középiskolai tanár		
	tárgyi: interaktív tábla		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A felvilágosodás állította középpontba a világmindenség ésszel felfogható megértését, a tudományos megismerés elsőbbségét, a folyamatos haladás, fejlődés utópisztikus eszményét. Az alapvetőnek nevezett emberi jogok, amelyek mind a mai napig a nyugati demokráciák jogrendjének alapját jelentik. A korszak eszméi (egyenlőség, szabadság, testvériség) nem egyszer egymást kizáró módon valósulnak meg. A korszak tette az uralkodók és hatalmon levők feladatává a közös szolgálatát, amely szélsőséges formájában a népboldogítás zsarnoki, terrorisztikus eszközeinek alkalmazását is eredményezte. A tanuló belátja, hogy a hatalommegosztás és a képviseleti elv általánossá válása a polgári államokban a demokratikus jogok gyakorlásának kiterjesztését eredményezte. Megérti, hogy a korszakban a társadalmi és gazdasági átalakulás egymást erősítve bontakozik ki. Felismeri, hogy az ipari forradalom, amely új energiaforrások hasznosítása mellett új technikai eszközök alkalmazásával és a termelési formák átalakításával létrehozta az ipari társadalmat, a népesség számszerű gyarapodását, urbanizációt és az ipari munkásság létszámának növekedését eredményezte. Ismeri a korszakban kialakult politikai ideológiák –liberalizmus, nacionalizmus, konzervativizmus, szocializmus – jellemzőit, és átlátja, hogy ezek átalakult formában ma is léteznek.		
Követelmények		Kapcsolódási pontok	Taneszközök
Témák	Fejlesztési követelmények		

A felvilágosodás. <i>Világkép, eszmék, ideológiák, társadalomkritika.</i> A felvilágosult abszolutizmus. Hatalmi átrendeződés a XVIII. századi Európában. <i>Egyezmények, szövetségek.</i> Az Egyesült Államok létrejötte és alkotmánya. <i>A hatalommegosztás formái, szintjei.</i> A francia forradalom eszméi, irányzatai, hatása. <i>Forradalom, reform és kompromisszum.</i>	<i>Ismeretszerzés, tanulás:</i> – Különböző emberi magatartástípusok, élethelyzetek megfigyelése, következtetések levonása. <i>(Pl. a tömegek bekerülése a politizálásba.)</i> – Információk önálló rendszerezése és értelmezése. <i>(Pl. az ipari forradalom találmányai és jelentőségük.)</i>	<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> a felvilágosodás és a romantika, a francia Enciklopédia, Voltaire: Candide. <i>Vizuális kultúra:</i> klasszicizmus és romantika. <i>Ének-zene:</i> Marseillaise.	Képek a felvilágosodás korának kiemelkedő személyiségeiről A francia forradalom vezetőinek arcképei, forradalmi jelképek képeken.
--	---	--	---

A napóleoni háborúk Európája és a Szent Szövetség rendszere. Az ipari forradalom és hatásai. <i>A technikai fejlődés feltételei és következményei.</i> A XIX. század eszméi.	<i>Kritikai gondolkodás:</i> – Feltevések megfogalmazása egyes társadalmi-történelmi jelenségek okairól. <i>(Pl. a forradalmi terror és szükségessége.)</i> – Történelmi személyiségek jellemzése, feltevések megfogalmazása viselkedésük mozgatórugóiról. <i>(Pl. Robespierre, Napóleon.)</i> <i>Kommunikáció:</i> – Elsődleges történelmi források elemzése, összefüggések felderítése. <i>(Pl. a Függelenségi nyilatkozat elemzése és a felvilágosodás hatásának kimutatása.)</i> – Folyamatábra, diagram készítése. <i>(Pl. a hatalommegosztás elvének ábrája.)</i> – Beszámoló, kiselőadás tartása népszerű tudományos irodalomból, <i>(Pl. a szabadságküzdelem témájában.)</i> – Vizuális rendezők (táblázatok, ábrák) készítése. <i>(Pl. a francia forradalom korszakai.)</i> – Események, történetek dramatikus megjelenítése. <i>(Pl. XVI. Lajos pere.)</i> – Esszé írása történelmi, filozófiai kérdésekről <i>(Pl. a „Mi viszi előre a világot? Forradalom vagy szerves fejlődés” témájában.)</i> <i>Tájékozódás időben és térben:</i> – Események időrendbe állítása. <i>(Pl. a 1848-as forradalmak.)</i> – A történelmi tér változásainak leolvasása különböző térképekről. <i>(Pl. Lengyelország felosztása.)</i>	<i>Fizika:</i> hőerőgépek, a teljesítmény mértékegysége (watt). <i>Erkölcstan; etika:</i> Állampolgárság és nemzeti érzés. A szabadság rendje: jogok és kötelességek. Magánérdek és közjó. Részvétel a közéletben. A társadalmi igazságosság kérdése. <i>Földrajz:</i> urbanizációs folyamatok és hatásaik. <i>Filozófia:</i> a felvilágosodás filozófusai <i>(pl. Diderot, Voltaire, Rousseau)</i>, a német idealizmus <i>(pl. Kant, Hegel)</i>, Marx.	Játékfilm a francia forradalom koráról DVD-n A Marseillaise zenei CD-n Szerepkártyák a szerepjátékhoz Játékfilm Napóleonról DVD-n Játékfilm (Dickens-regényfeldolgozás) DVD-n Makettek, modellek, animációk az ipari forradalom tárlmányairól Fogalomtár
--	---	---	---

		<i>Biológia-egészségtan:</i> védőoltások (az immunológia tudományának kezdetei). <i>Mozgókép kultúra és médiaismeret:</i> a modern nyilvánosság kialakulása.	Középiskolai történelmi atlasz Tankönyv
Értelmező kulcsfogalmak	Ok és következmény, történelmi forrás, tény és bizonyíték, interpretáció, jelentőség.		
Tartalmi kulcsfogalmak	Társadalom, társadalmi csoport, identitás, társadalmi mobilitás, felemelkedés, lesüllyedés, elit réteg, népesedés, népességgrobbanás, népességfogyás, migráció, életmód, város, nemzet, gazdaság, gazdasági tevékenység, gazdasági rendszer, termelés, erőforrás, gazdasági szereplő, gazdasági kapcsolat, kereskedelem, pénzgazdálkodás, piac, gazdasági válság, adó, politika, állam, államforma, államszervezet, hatalmi ág, egyeduralom, monarchia, köztársaság, parlamentarizmus, közigazgatás, birodalom, szuverenitás, centrum, periféria, emberi jog, állampolgári jog, vallás, vallásüldözés, vallásszabadság.		

Fogalmak, adatok	<i>Fogalmak:</i> felvilágosodás, racionalizmus, a hatalmi ágak megosztása, természetjog, társadalmi szerződés, népszuverenitás, szabad verseny, felvilágosult abszolutizmus, Emberi és polgári jogok nyilatkozata, alkotmány, jakobinus, terror, nacionalizmus, liberalizmus, konzervativizmus, szocializmus, Szent Szövetség, urbanizáció. <i>Személyek:</i> Montesquieu, Voltaire, Rousseau, Adam Smith, II. (Nagy) Frigyes, II. (Nagy) Katalin, Washington, XVI. Lajos, Danton, Robespierre, Napóleon, Metternich, Watt, Stephenson, Marx. <i>Topográfia:</i> Párizs, Poroszország, Szilézia, Lengyelország, gyarmatok Észak-Amerikában, Waterloo. <i>Kronológia:</i> 1776. július 4. (az amerikai Függetlenségi nyilatkozat kiadása, az Amerikai Egyesült Államok létrejötte), 1789. július 14. (a Bastille ostroma, a francia forradalom kitörése), 1793–1794 (a jakobinus diktatúra), 1804–1814/15 (Napóleon császársága), 1848 (forradalmak Európában).
-------------------------	--

Tematikai egység	Az újjáépítés kora Magyarországon		Órakeret 10 óra
Előzetes tudás	Magyarország újjáépítése a Habsburg Birodalom keretei között. Nemzetiségi viszonyok.		
További feltételek	személyi: történelem szakos középiskolai tanár		
	tárgyi: interaktív tábla, DVD-lejátszó, CD lejátszó		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A hosszú, békés időszak, az ország újjáépítése együtt járt más népek, nemzetiségek befogadásával/betelepülésével/betelepítésével, gazdasági, kereskedelmi, kulturális fejlődést és egy soknemzetiségű államot eredményezett, amely később nemzetiségi ellentétek és konfliktusok alapjául szolgált. A modernizációs kényszer nyomán – a népboldogítás zsarnoki eszközeinek alkalmazása révén is – alakul ki közéletünkben a ma is meglévő „magyar gondolat” és „szabad gondolat” szembenállása. A tanulók felismerik, hogy az uralkodó és a rendek egymásra utaltsága, a központi és a helyi hatalom egyensúlya jelentett garanciát a békés építőmunkára, amely kedvezően érintette a mezőgazdaság helyzetét, de bizonyos értelemben gátját jelentette a hazai ipari termelés kibontakozásának. Tudatosul benne, hogy Magyarország a Habsburg Birodalom részét képezte, megérti a birodalmiságból fakadó problémák lényegét, és reális képet alkot Magyarország birodalmon belüli helyzetéről. Az önkormányzatiság (vármegyerendszer) szerepének megértése a függetlenség bizonyos elemeinek a megőrzésében. Tudja, hogy a korszakban jelentősen megváltozott Magyarország etnikai képe, és hogy ennek napjainkig ható következményei lettek.		
Követelmények		Kapcsolódási	Taneszközök

Témák	Fejlesztési követelmények	pontok	
Népesség és környezet: demográfiai változások, az etnikai arányok átalakulása. <i>Népesség, demográfia (vándorlás, migráció).</i> <i>Kisebbség, többség, nemzetiségek.</i> A Magyar Királyság újjászervezése és helye a Habsburg Birodalomban.	<i>Ismeretszerzés, tanulás:</i> – Ismeretszerzés statisztikai táblázatokból, grafikonokból, diagramokból. <i>(Pl. a korszakra vonatkozó demográfiai adatok elemzése, értékelése.)</i>	<i>Földrajz:</i> Magyarország természeti adottságai.	Zenei CD a magyarországi nemzetiségek jellemző zenéivel

A felvilágosult abszolutizmus a Habsburg Birodalomban. Társadalmi és gazdasági viszonyok változásai a XVIII. században. A nemzeti ébredés: a kultúra és művelődés változásai.	– A tanultak felhasználása új feladathelyzetben. <i>(Pl. a felvilágosodás fogalmainak azonosítása a korszak uralkodói intézkedéseiben.)</i> – Egy történelmi oknyomozás megtervezése. <i>(Pl. Martinovics Ignác perújrafelvétele.)</i> <i>Kritikai gondolkodás:</i> – Feltevések megfogalmazása a történelmi személyiségek cselekedeteinek, viselkedésének mozgatórugóiról. <i>(Pl. II. József politikai életpályájának elemzése.)</i> <i>Kommunikáció:</i> – Önállóan gyűjtött képekből összeállítás, tábló készítése. <i>(Pl. nemzetiségek Magyarországon.)</i> – Vizuális rendezők (táblázatok, ábrák) készítése. <i>(Pl. jobbágyterheket szemléltető ábra készítése.)</i> <i>Tájékozódás térben és időben:</i> – A történelmi tér változásainak leolvasása különböző térképekről. <i>(Pl. Magyarország etnikai összetételének, elemzése.)</i> – Egyszerű térképvázlatok rajzolása különböző információforrások alapján. <i>(Pl. a népességmozgások irányainak megjelenítése.)</i>	<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> Nyelvújítás: Kazinczy Ferenc. A magyar felvilágosodás irodalma: Bessenyei György, Csokonai Vitéz Mihály. <i>Ének-zene:</i> a barokk zene <i>(pl. J. S. Bach, Händel)</i>, a klasszikus zene <i>(pl. Haydn)</i>. <i>Vizuális kultúra:</i> barokk stílusú kastélyok, templomok, illuzionisztikus freskók, fogadalmi szobrok és táblaképek Magyarországon. <i>Informatika:</i> könyvtártípusok, könyvtártörténet.	Fogalomtár Középiskolai történelmi atlasz Tankönyv
Értelmező kulcsfogalmak	Ok és következmény, tény és bizonyíték, interpretáció, történelmi nézőpont.		

Tartalmi kulcsfogalmak	Társadalom, társadalmi csoport, identitás, társadalmi mobilitás, felemelkedés, lesüllyedés, népesedés, népességrobbanás, migráció, életmód, város, nemzetiség, gazdaság, gazdasági tevékenység, gazdasági rendszer, termelés, erőforrás, gazdasági szereplő, gazdasági kapcsolat, kereskedelem, pénzgazdálkodás, piac, gazdasági válság, adó, politika, állam, államforma, államszervezet, hatalmi ág, egyeduralom, monarchia, parlamentarizmus, közigazgatás, birodalom, szuverenitás, centrum, periféria, vallás.
Fogalmak, adatok	<i>Fogalmak:</i> betelepítés, betelepülés, Pragmatica Sanctio, Helytartótanács, felső tábla, alsó tábla, kettős vámrendszer, úrbéri rendelet, Ratio Educationis, türelmi rendelet, jobbágyrendelet. <i>Személyek:</i> III. Károly, Mária Terézia, II. József, Kazinczy Ferenc. <i>Topográfia:</i> Határőrvidék, Bácska, Bánát. <i>Kronológia:</i> 1723 (Pragmatica Sanctio), 1740–80 (Mária Terézia), 1780–1790 (II. József).

Tematikai egység	Reformkor, forradalom és szabadságharc Magyarországon		Órakeret 17 óra
Előzetes tudás	A magyar reformkor képviselői, március 15. mint iskolai ünnepély, a forradalom és szabadságharc kiemelkedő személyiségei.		
További különleges feltételek	Személyi: történelem szakos középiskolai tanár, múzeumpedagógus (1-2 múzeumi foglalkozáshoz) Tárgyi: interaktív tábla		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A korszakot a nemzeti és a liberális eszme megerősödése, valamint az európai centrumhoz való fölzárkózás kényszere határozza meg. Ezek nyomán megfogalmazódik a jobbágyi és rendi viszonyok meghaladásának, az érdekegyeztetés, a közteherviselés, valamint a nemzeti nyelv és kultúra megteremtésének szükségessége, amelyek a polgári viszonyok és a nemzeti önállóság megteremtését célozzák. E célok megvalósítása állítja középpontba azokat a nagyformátumú politikusokat, akik túllépve egyéni érdekeiken, egymást kiegészítve a közösség hosszú távú érdekeit szolgáló reformprogramok mellé állítják a közvéleményt. A közös cél eredményezi a forradalom és szabadságharc idején létrejövő nemzeti egységet és összefogást, amely számos politikai, társadalmi és katonai eredménnyel jár, és csak két nagyhatalom külső katonai agressziója képes leverni. Megérti a tanuló, hogy a fejlődésben – Nyugat-Európa mintaadó államaihoz képest – lemaradt magyar társadalmat és gazdaságot célzó, reformkori modernizációs szándékok elvezettek a polgári Magyarország megteremtéséhez. A reformkorban megjelenő magyar polgári nemzeteszme és jelentőségének megismerése. Belátja, hogy a reformkor jelentős személyiségei irányt szabtak a történelmi eseményeknek. A magyar és az egyetemes történelem összefüggéseinek átlátása. Március 15. eseményeinek megismerése nemzeti ünnepünk méltó megünneplése céljából. A reformkor nagy alakjainak példáján keresztül pozitív nemzettudat kialakítása.		
Követelmények			Kapcsolódási pontok
Témák	Fejlesztési követelmények		

Az átalakuló társadalom és gazdaság. <i>Nők és férfiak életmódja és társadalmi helyzete, életformák.</i> A reformeszmék kialakulása és terjedése: Széchenyi István programja. <i>Fölzárkózás, lemaradás.</i> A reformmozgalom kibontakozása. A nemzeti ébredés és a nemzetiségi kérdés. A reformkori művelődés, kultúra. A forradalom és szabadságharc nemzetközi keretei. Az 1848-as forradalom és vívmányai, az áprilisi törvények. <i>Forradalom, reform és kompromisszum.</i> A szabadságharc története. <i>Békék, háború, hadviselés.</i>	<i>Ismeretszerzés, tanulás:</i> – Különböző emberi magatartástípusok, élethelyzetek megfigyelése, következtetések levonása. <i>(Pl. a nemesi életszemlélet megismerése Pulszky Ferenc műve alapján.)</i> – Egy történelmi oknyomozás megtervezése. <i>(Pl. Petőfi Sándor halála.)</i> <i>Kritikai gondolkodás:</i> – Híres emberek, történelmi személyiségek jellemzése, feltevések megfogalmazása viselkedésük mozgatórugóiról. <i>(Pl. Széchenyi István, Görgey Artúr.)</i> – Különböző szövegek, hanganyagok, filmek stb. vizsgálata a történelmi hitelesség szempontjából. <i>(Pl. Németh László Az áruló című történelmi drámája.)</i>	<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> A felvilágosodás és a reformkor irodalma. Nemzeti dráma, nemzeti színházas kezdetei. <i>Dráma és tánc:</i> a XIX. századi magyar színház és dráma néhány alkotása: Katona József: Bánk bán, Vörösmarty Mihály: Csongor és Tünde.	Játékfilm Széchenyiről DVD-n Ismeretterjesztő film a reformkorról DVD-n Szerepkártyák szerepjátékhoz Képek a nemzetiségek viseleteiről Múzeumi feladatlap Képek tablókészítéshez
--	---	---	--

	<i>Kommunikáció:</i> – Elsődleges történelmi források elemzése, összefüggések felderítése. <i>(Pl. Széchenyi programja a Stádium 12 pontja alapján.)</i> – Folyamatábra, diagram készítése. <i>(Pl. a reformkori rendi országgyűlés felépítése és a törvényhozás menete.)</i> – Események, történetek, jelenségek dramatikus megjelenítése. <i>(Pl. Széchenyi és Kossuth vitája.)</i> <i>Tájékozódás időben és térben:</i> – Az európai történelem és a magyar történelem kölcsönhatásainak elemzése. <i>(Pl. az 1848-as forradalmak kölcsönhatásai.)</i> – Események időrendbe állítása. <i>(Pl. a pesti forradalom eseményei.)</i>	<i>Vizuális kultúra:</i> klasszicizmus és romantika. <i>Ének-zene:</i> Himnusz, Szózat, Erkel Ferenc: Hunyadi László – a nemzeti opera születése, Liszt Ferenc. <i>Földrajz:</i> Magyarország természeti adottságai, folyamszabályozás.	A szabadságharc dalai zenei CD-n Játékfilm a szabadságharc vereségéről DVD-n Fogalomtár Középiskolai történelmi atlasz Tankönyv
Értelmező kulcsfogalmak	Történelmi idő, ok és következmény, történelmi forrás, jelentőség, történelmi nézőpont.		
Tartalmi kulcsfogalmak	Társadalom, társadalmi csoport, identitás, társadalmi mobilitás, felemelkedés, lesüllyedés, népesedés, népességrobbanás, migráció, életmód, város, nemzet, nemzetiség, gazdaság, gazdasági tevékenység, gazdasági rendszer, termelés, erőforrás, gazdasági szereplő, gazdasági kapcsolat, gazdasági teljesítmény, kereskedelem, pénzgazdálkodás, piac, gazdasági válság, adó, politika, állam, államforma, államszervezet, hatalmi ág, egyeduralom, monarchia, parlamentarizmus, közigazgatás, birodalom, szuverenitás, centrum, periféria.		

Fogalmak, adatok	<i>Fogalmak:</i> reform, polgári átalakulás, liberális nemesség, centralista, cenzúra, államnyelv, önkéntes örökváltság, kötelező örökváltság, közteherviselés, érdekegyesítés, védővám, márciusi ifjak, nemzetőrség, áprilisi törvények, felelős kormány, népképviselő, cenzusos választójog, jobbágyfelszabadítás, tavaszi hadjárat, Függetlenségi nyilatkozat. <i>Személyek:</i> Széchenyi István, Wesselényi Miklós, Kölcsey Ferenc, Deák Ferenc, Kossuth Lajos, Eötvös József, Metternich, Batthyány Lajos, Szemere Bertalan, Petőfi Sándor, Jellasics, Görgey Artúr, Ferenc József, Windischgrätz, Bem József. <i>Topográfia:</i> Pest-Buda, Vaskapu, Pákozd, Isaszeg, Debrecen, Világos. <i>Kronológia:</i> 1830 (Széchenyi István: Hitel című művének megjelenése, a reformkor kezdete), 1832–36 (rendi országgyűlés), 1844 (a magyar nyelv államnyelvvé nyilvánítása), 1848. március 15. (forradalom Pesten), 1848. április 11. (az áprilisi törvények), 1848. szeptember 29. (a pákozdi csata), 1849. április 6. (az isaszegi csata), 1849. április 14. (a függetlenség kimondása), 1849. május 21. (Buda felszabadítása), 1849. augusztus 13. (a világosi fegyverletétel).
--------------------------------	---

A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén

Az ókori, középkori és koraújkori egyetemes és magyar kultúrkincs rendszerező megismerésével, az egyetemes emberi értékek tudatos vállalása, családhoz, lakóhelyhez, nemzethez való tartozás fontosságának felismerése, elfogadása.

A múltat és a történelmet formáló, összetett folyamatok, látható és háttérben meghúzódó összefüggések felismerése, és ezek erkölcsi-etikai aspektusainak azonosítása.

A korábbi korokban élt emberek, közösségek élet-, gondolkodás- és szokásmódjainak azonosítása, a különböző államformák működési jellemzőinek felismerése.

Ismerje fel a tanuló a civilizációk történetének jellegzetes sémáját (kialakulás, virágzás, hanyatlás).

Ismerje és mind szélesebb körben alkalmazza a történelem értelmezését segítő kulcsfogalmakat és egyedi fogalmakat, az árnyalt történelmi tájékozódás és gondolkodás érdekében.

Ismerje fel, hogy az utókor a nagy történelmi személyiségek, nemzeti hősök cselekedeteit a közösségek érdekében végzett tevékenységek szempontjából értékeli, tudjon példákat mondani különböző korok eltérő értékítéleteiről egy-egy történelmi személyiség kapcsán.

Tudja, hogy az egyes népeket vallásuk és kultúrájuk, életmódjuk alapján tudjuk megkülönböztetni. Ismerje fel, hogy a vallási előírások, valamint az államok által megfogalmazott szabályok döntő mértékben befolyásolhatják a társadalmi viszonyokat és a mindennapokat.

Tudja, hogy a történelmi jelenségeket, folyamatokat társadalmi, gazdasági, szellemi tényezők együttesen befolyásolják.

Ismerje a világ és az európai kontinens eltérő fejlődési irányait, ezek társadalmi, gazdasági és szellemi hátterét. Tudja azonosítani Európa különböző régióinak eltérő fejlődési útjait.

Ismerje fel a meghatározó vallási, társadalmi, gazdasági, szellemi összetevőket egy-egy történelmi jelenség, folyamat értelmezésénél.

Tudja értelmezni az eltérő uralkodási formák és társadalmi, gazdasági viszonyok közötti összefüggéseket.

Ismerje a keresztény Magyar Királyság létrejöttének, virágzásának és hanyatlásának főbb állomásait, a koraújkor békés építőmunkájának eredményeit, valamint a polgári Magyarország kiépülésének meghatározó gondolatait és kulcsszereplőit.

Legyen képes a tanuló ismereteket meríteni, beszámolót, kiselőadást készíteni és tartani különböző írott forrásokból, történelmi kézikönyvekből, atlaszokból/szakmunkákból, statisztikai táblázatokból, grafikonokból, diagramokból és internetről.

Legyen képes a szerzett információk rendezésére/értelmezésére, és tudja a rendelkezésre álló információforrásokat áttekinteni/értékelni is.

Tudjon kérdéseket megfogalmazni a forrás megbízhatóságára és a szerző esetleges elfogultságára vonatkozóan.

Legyen képes különböző magatartástípusok és élethelyzetek megfigyelésére/következtetések levonására. Tudja írott és hallott szövegből a lényegét kiemelni tételmondatok meghatározásával, szövegek tömörítésével és átfogalmazásával egyaránt. Legyen képes a többféleképpen értelmezhető szövegek jelentésrétegeinek feltárására.

Legyen képes feltevéseket megfogalmazni történelmi személyiségek cselekedeteinek, viselkedésének mozgatórugóiról.

Legyen képes történelmi helyzeteket elbeszélni, eljátszani a különböző szereplők nézőpontjából.

Legyen képes saját véleményét megfogalmazni, közben legyen képes vitában a tárgyilagos érvelés és a személyeskedés megkülönböztetésére.

Legyen képes folyamatábrát, diagramot, vizuális rendezőt (táblázatot, ábrát) készíteni, történelmi témákat vizuálisan ábrázolni.

Legyen képes az időmeghatározásra konkrét kronológiai adatokkal, valamint történelmi időszakokhoz kapcsolódóan egyaránt, és tudjon kronológiai adatokat rendszerezni. Használja a történelmi korszakok és periódusok nevét. Legyen képes összehasonlítani történelmi időszakokat, egybevetni eltérő korszakok emberi sorsait a változások szempontjából, és legyen képes a változások megkülönböztetésére is.

Legyen képes érzékelni és elemezni az egyetemes és a magyar történelem eltérő időbeli ritmusát, illetve ezek kölcsönhatásait. Tudja az egyes korszakokat komplex módon jellemezni és bemutatni.

Legyen képes különböző információforrásokból önálló térképvázlatok rajzolására, különböző időszakok történelmi térképeinek az összehasonlítására, a történelmi tér változásainak leolvasására, az adott témához leginkább megfelelő térkép kiválasztására.

11–12. évfolyam

A középiskolai *történelemtanítás* második két éve részben már az érettségire való felkészülés jegyében telik el. Mindazon fejlesztési területeket és kulcskompetenciákat kiemeljük és elmélyítjük, amelyek a történelemtanítás során szerepet játszanak. Ezek közül a legfontosabb a nemzeti azonosságtudat kialakítása és a hazafias nevelés, valamint az aktív állampolgárságra és demokráciára nevelés. Fontos, hogy tanulóink hazájukhoz hű, nemzeti, népi kultúránk értékeit ismerő és becsülő, a demokratikus jogállam iránt elkötelezett, a közügyekben aktívan részt vevő állampolgárokká váljanak. Ehhez használjuk fel és tudatosítsuk a közelmúlt történelmének értékeit (jeles magyar történelmi személyiségek, tudósok, feltalálók, művészek, írók, költők, sportolók munkásságát), közös társadalmi és állami sikereinket (pl. a rendszerváltás/rendszerváltozás, a demokratikus jogállam kiépítése, békés nemzetegyesítés, csatlakozásunk az európai közösséghez és az atlanti szövetséghez), nem elhallgatva, de nem is túlhangsúlyozva történelmünk árnyoldalait sem. A kulcskompetenciák közül a szociális és állampolgári kompetencia játszik szerepet a demokrácia iránti végső elköteleződésben, valamint nemzeti értékeinken túl a közös európai gondolat melletti egyértelmű állásfoglalásban is.

A tanulói kompetencia fejlesztésének területei közül első helyen a 11–12. évfolyamokon is a források használata és értékelése említendő. A forrásokból történő önálló adatgyűjtés mellett a történelmi háttér ismeretében következtetések levonása is elvárt. Mindehhez nemcsak a szakszókincs alapos ismerete szükséges, hanem az egyes történelmi fogalmak meghatározása is, annak tudatában, hogy azok a különböző történelmi korokban változó jelentésűek lehetnek. A történelemtanítás fontos eleme a középiskolai oktatás záró szakaszában is a tanulók történelmi időben és térben való tájékozódó-képességének fejlesztése. Ez a kronológiai és topográfiai adatok megismerésén és megtanulásán túl azok egységben látását, az események sorrendjének (diakronia) és az egy időben zajló történéseknek (szinkronia) a felismerését is célozza. Ezen a szinten már elvárt egyszerű kronológiai táblázatok önálló készítése, valamint kronológiai munkák használata is. Fontos a történelmi tér változásainak felismerése, a történelmi és földrajzi térképek összekapcsolása, valamint az ökológiai szemlélet kialakítása a történelmi jelenségek értelmezésében.

A *társadalmi, állampolgári és gazdasági ismeretek* – mint közvetlen szocializációs hatású témaköröket átfogó tartalmi terület – természetes módon kapcsolódik a NAT-ban megfogalmazott valamennyi általános fejlesztési feladathoz. Ez a lehetősége abból adódik, hogy a jelenben való eligazodásra igyekszik felkészíteni a tanulókat. Olyan tartalmakat visz be az oktatásba, amelyek a hétköznapi életben közvetlenül hasznosítható tudást eredményeznek. Olyan készségek fejlesztését célozza, amelyek – miként az összes kulcskompetencia –, széles körben hasznosíthatók az iskolán kívüli életben. A témakörök feldolgozása közvetlen módon járul hozzá a *szociális és állampolgári*, valamint a *kezdeményező-képesség és vállalkozási kompetencia* fejlesztéséhez. Az általános célok közül jelentős mértékben segíti az állampolgárságra és

demokráciára nevelést, a másokért való felelősségvállalás és az önkéntesség gondolatának elmélyülését a fiatalokban, a gazdasági és a pénzügyi nevelést, valamint kisebb mértékben a pályorientációt is.

A *társadalmi, állampolgári és gazdasági* témakörök feldolgozása fontos szerepet játszik az önálló és kritikai gondolkodás fejlesztésében, valamint a médiahasználat tudatosságának kialakításában, ami középiskolában a következő tevékenységi típusokra épülhet: írott és audiovizuális szövegek önálló gyűjtése, szóban vagy írásban történő feldolgozása, valamint tudatos és kritikus kezelése, a tanult ismeretek problémaközpontú elrendezése, a többféleképpen értelmezhető szövegek jelentésrétegeinek feltárása, különféle értékrendek összehasonlítása, saját értékek és vélemények tisztázása.

A középiskola utolsó évfolyamán megjelenő *társadalmi, állampolgári és gazdasági ismeretek* témakörei a történelem tantárgy keretében szintetizálják a diákok társadalomtudományi ismereteit. Mivel végzős diákokról van szó, fontos, hogy az iskola közvetlen módon is előkészítse őket a tényleges gazdasági és politikai szerepvállalásra: az állampolgári jogok és kötelességek felelősségteljes gyakorlására, a munkavállalói, illetve a vállalkozói szerepre, valamint az országgyűlési és helyhatósági választásokon való részvételre.

E témakörök szemlélete szorosan kötődik az aktuális társadalmi gyakorlathoz, illetve a diákok társadalmi tapasztalataihoz. Legfontosabb módszertani sajátossága az induktivitás, amely a tanulási folyamat gyakorlat közeli jellegében gyökerezik. Ez azért fontos, mert a diákok társadalmi tapasztalatai sok esetben ellentmondanak az iskolában tanult eszményeknek, elveknek és fogalmi általánosításoknak. Így mind a tanár, mind a tananyag könnyen hiteltelenné válhat. Az ismeretek pusztá átadása mellett ezért mindenképp szükség van olyan, személyes élményekre építő, készségfejlesztő módszerekre, amelyek megalapozzák, illetve erősítik a diákok szociális, erkölcsi és jogi érzékét. A tananyag tehát nem egyszerűen ismereteket közvetít, hanem viselkedési mintákat, szemléletet is, egyfajta problémamegoldó „társadalmi gyakorlótérnek” tekintve a tanórákat, ahol szimulációs helyzetekben erősödhet a diákok döntési és problémamegoldó képessége, empátiája, toleranciája és együttműködési készsége.

11. évfolyam

Tematikai egység címe	órakeret	
	helyi tanterv	kerettanterv
Év eleji tájékoztatás, ismétlés	1 óra	
A nemzetállamok és a birodalmi politika kora	16 óra	16 óra

A kiegyezéshez vezető út és a dualizmus kora Magyarországon	19 óra	16 óra
Az első világháború és következményei	18 óra	16 óra
Európa és a világ a két világháború között	18 óra	18 óra
Magyarország a két világháború között	18 óra	16 óra
A második világháború	17 óra	15 óra
Év végi értékelés	1 óra	
Összefoglalásra, gyakorlásra, ismétlésre szánt órakeret(a kerettantervben ún. szabad órakeret, az éves óraszám 10%-a)		11 óra
Az összes évi óraszám	108 óra	108 óra

11. évfolyam

Tematikai egység	A nemzetállamok és a birodalmi politika kora		Órakeret 16 óra
Előzetes tudás	Az egységes Olaszország és Németország létrejötte. Polgárháború az Amerikai Egyesült Államokban. Birodalmak versenye a világ újrafelosztásáért, élet a gyarmatokon.		
További különleges feltételek	Személyi: történelem szakos középiskolai tanár, múzeumpedagógus (1-2 múzeumi foglalkozáshoz) Tárgyi: interaktív tábla		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A nacionalista eszme terjedése, az ipari forradalom termékeinek piacigénye együttesen segítik elő a nemzetállamok létrejöttét, mely állami keretként hatékonyan képes egy nép érdekeit megjeleníteni, megvédeni. A különböző nemzetállamok megteremtésének igénye, a tőkés termelés állandó bővítésének kényszere magában hordozza a nemzetek közötti versengés kiéleződését, amely többek között a gyarmatosítás új szakaszának megjelenését eredményezi. A modern polgári államszervezet új funkciói kiterjednek az oktatásra, az egészségügyre és a szociálpolitikára, azaz számos, a közösséget összetartó elemmel bővültek. A tanuló felismeri, hogy az ipari forradalom újabb szakaszának eredményei (új iparágak, találmányok stb.) számos árnyoldallal (környezetkárosítás, társadalmi egyenlőtlenségek növekedése) járnak. A XIX. század első felében kialakult új eszmék hatására jelentősen átalakult a világ fejlődése a század második felében. Megérti azokat a régi fejlődési kereteket szétfeszítő törekvéseket, amelyek szükségszerűen vezettek el egy olyan mértékű hatalmi versengéshez, amely beletorkollott az első világháborúba.		
Követelmények		Kapcsolódási pontok	Taneszközök
Témák	Fejlesztési követelmények		

Nemzetállami törekvések Európában (Olaszország, Németország, a balkáni államok). <i>Kisállamok, nagyhatalmak.</i> Az Amerikai Egyesült Államok nagyhatalommá válása. Társadalmi és gazdasági változások a centrum országokban. Az iparosodás új szakaszának hatásai (társadalom, gondolkodás, életmód, épített és természetes környezet). <i>Technikai fejlődés feltételei és következményei.</i> A modern polgári állam jellegzetességei. <i>Hatalommegosztás formái, színterei.</i> Az Európán kívüli világ változásai a XIX. század második felében: gyarmati függés, a birodalmak versenye a világ újrafelosztásáért. <i>Függetlenség, alávetettség, kisállamok, nagyhatalmak.</i>	<i>Ismeretszerzés, tanulás:</i> – Ismeretszerzés statisztikai táblázatokból, grafikonokból, diagramokból. <i>(Pl. az egyenlőtlen fejlődés fogalmának értelmezése.)</i> – Önálló információgyűjtés különböző médiumokból. <i>(Pl. az ipari forradalom második szakaszának találmányai.)</i> <i>Kritikai gondolkodás:</i> – Különbségek felismerése és a változások nyomon követése egy-egy történelmi jelenség kapcsán. <i>(Pl. szövetségi rendszerek.)</i> – Híres emberek, történelmi személyek jellemzése, feltevések megfogalmazása a történelmi személyiségek cselekedeteinek, viselkedésének mozgatórugóiról. <i>(Pl. Bismarck politikai pályája.)</i> – Önálló vélemény megfogalmazása történelmi eseményekről, szereplőkről, jelenségekről, filozófiai kérdésekről. <i>(Pl. a gyarmatosítás ideológiája.)</i> <i>Kommunikáció:</i> – Esszé írása történelmi – társadalmi témákról. <i>(Pl. a technikai fejlődés hatása a környezetre és az életmódra.)</i>	<i>Földrajz:</i> kontinensek földrajza, Európa országai, Balkán, a városfejlődés szakaszai. <i>Magyar nyelv és irodalom:</i> Stendhal, Balzac, Victor Hugo, Puskin, Zola, Dosztojevszkij, Verlaine, Rimbaud, Baudelaire, Keats. <i>Vizuális kultúra:</i> eklektika, szecesszió és az izmusok meghatározó alkotói és művei. <i>Ének-zene:</i> Verdi, Puccini, Wagner, Debussy.	Feladatlap és szerepkártyák vitához Ismeretterjesztő film az ipari forradalomról DVD-n Játékfilm DVD-n az amerikai polgárháború koráról Képes történelem sorozat kötete Fogalomtár Középiskolai történelmi atlasz Tankönyv
--	---	---	---

	- Mások érvelésének összefoglalása és figyelembe vétele. A véleménykülönbségek tisztázása, a saját álláspont gazdagítása, továbbfejlesztése. <i>(Pl. rabszolgakérdés, női emancipáció.)</i> - Tájékozódás térben és időben: - Történelmi időszakok összehasonlítása a változások mennyisége és gyorsasága szempontjából. <i>(Pl. gyarmatbirodalmak kiterjedése a XIX. század elején és végén.)</i> - Események, jelenségek, tárgyak, személyek időrendbe állítása. <i>(Pl. az olasz és a német egység megvalósulásának fő lépései.)</i>	<i>Fizika:</i> tudósok, feltalálók: Faraday, Helmholtz. <i>Kémia:</i> Meyer, Mengyelejev, Curie házaspár. <i>Biológia-egészségtan:</i> Pasteur, Darwin: evolúcióelmélet. <i>Testnevelés és sport:</i> újkori olimpiák.	
Értelmező kulcsfogalmak	Változás és folyamatosság, ok és következmény, tény és bizonyíték, interpretáció.		
Tartalmi kulcsfogalmak	Társadalom, társadalmi csoport, identitás, társadalmi mobilitás, felemelkedés, lesüllyedés, népesedés, népességrobbanás, migráció, életmód, város, nemzet, nemzetiség, gazdaság, gazdasági tevékenység, gazdasági rendszer, termelés, erőforrás, gazdasági szereplő, gazdasági kapcsolat, gazdasági teljesítmény, kereskedelem, pénzgazdálkodás, piac, gazdasági válság, adó, politika, állam, államforma, államszervezet, hatalmi ág, egyeduralom, monarchia, köztársaság, parlamentarizmus, demokrácia, közigazgatás, birodalom, szuverenitás, centrum, periféria, vallás, vallásüldözés.		

Fogalmak, adatok	<i>Fogalmak:</i> monopólium, futószalagos termelés, polgári állam, középosztály, városiasodás, emancipáció, szakszervezet, keresztényszocializmus, szociáldemokrácia, egyenlőtlen fejlődés, nagyhatalom, hármas szövetség, keleti kérdés. <i>Személyek:</i> III. Napóleon, Garibaldi, Bismarck, II. Vilmos, Lincoln, Viktória királynő, XIII. Leó. <i>Topográfia:</i> Piemont, Olaszország, Német Császárság, Szezei-csatorna, Elzász-Lotaringia, Balkán. <i>Kronológia:</i> 1853–56 (a krími háború), 1859 (a solferinoi ütközet), 1861–65 (az Egyesült Államok polgárháborúja), 1866 (a königgrätzi csata), 1871 (a Német Császárság létrejötte), 1882 (a hármas szövetség megalakulása), 1907 (a hármas antant létrejötte).
-------------------------	--

Tematikai egység	A kiegyezéshez vezető út és a dualizmus kora Magyarországon		Órakeret 20 óra	
Előzetes tudás	Megtorlás, önkényuralom és kiegyezés. Magyarország fejlődése a dualizmus korában, a Monarchia együtt élő népei, a nemzetiségek helyzete.			
További feltételek	Személyi: történelem szakos középiskolai tanár			
	Tárgyi: interaktív tábla			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A szabadságharc erőszakos leverése nem járt együtt az összes vívmány megsemmisítésével, hiszen azok egy részére (pl. jobbágyszabadítás) az új hatalomnak is szüksége van saját helyzete stabilizálásához. A kompromisszumos megoldás a maga előnyei mellett óhatatlanul önbecsapásként is működhet, ha az engedmények helyett a felek a teljes győzelmet hirdetik. A új polgári világ kiépülése Magyarországon számos vonatkozásban értékteremtéssel és értékvesztéssel járt, így az európai élmezőnyhöz való felzárkózási kísérlete az eredmények mellett számos – akár máig ható - társadalmi, gazdasági és szellemi, ideológiai ellentmondást is magában hordozott.			
	A tanuló megérti, hogy a kiegyezés reális kompromisszum volt, amely megfelelt a kor erőviszonyainak. A kiegyezés hosszú távú hatásának érzékelése Magyarország fejlődésére. Belátja, hogy Magyarországon a dualizmus korában következett be a – máig meglévő – szakadás az elit- és a tömegkultúra között. Felismeri, hogy a dualizmus korában a magyar sajtó a modernizálódó magyar állam negyedik hatalmi ágává alakult.			
Követelmények			Kapcsolódási pontok	Taneszközök
Témák		Fejlesztési követelmények		

Önkényuralom Magyarországon. A kiegyezés létrejötte és tartalma. <i>Államformák, államszervezet.</i> A kiegyezéshez fűződő viták, a kiegyezés alternatívái. Társadalmi változások és gazdasági fejlődés a dualizmus korában. <i>Fölzárkózás, lemaradás; Népesség, demográfia.</i> Budapest világvárossá válása. A nemzetiségi kérdés alakulása, a zsidó emancipáció. A dualizmus válságjelei. A tudomány és művészet a dualizmus korában. Életmód a századfordulón.	<i>Ismeretszerzés, tanulás:</i> – Ismeretszerzés különböző írásos forrásokból, statisztikai táblázatokból. <i>(Pl. a dualizmuskori gyáripar.)</i> – Egy történelmi oknyomozás megtervezése. <i>(Pl. a tiszzaeszlári vérvád.)</i> <i>Kritikai gondolkodás:</i> – Erkölcsi kérdéseket felvető élethelyzetek felismerése, bemutatása. <i>(Pl. az aradi vértanúk búcsúlevelei alapján.)</i> – Különböző történelmi elbeszélések összehasonlítása a narráció módja alapján. <i>(Pl. a kiegyezés mérlege Eötvös József és Kossuth Lajos írásai alapján.)</i> <i>Kommunikáció:</i> – Folyamatábra, diagram készítése. <i>(Pl. a dualizmus pártviszonyai.)</i> – Vizuális rendezők (táblázatok, ábrák) készítése. <i>(Pl. a dualista állam.)</i> – Beszámoló, kiselőadás tartása történelmi forrásszövegek alapján. <i>(Pl. dualizmuskori színházkultúra.)</i> – Események, történetek, jelenségek mozgásos, táncos, dramatikus megjelenítése. <i>(Pl. jelenetek egy pesti kávéház mindennapjaiból.)</i>	<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> Arany János: A walesi bárdok, a századforduló irodalmi élete <i>(pl. a Nyugat).</i> <i>Vizuális kultúra:</i> a szecesszió és eklektika jellemzői. <i>Ének-zene:</i> Liszt Ferenc, az operett születése, Bartók Béla, Kodály Zoltán. <i>Földrajz:</i> folyamszabályozás, természetkárosítás, árvizek kiváltó okai. <i>Fizika:</i> az elektrifikáció, a transzformátor, a villamos mozdony, a karburátor.	Képek a korabeli Budapestről Ismeretterjesztő film DVD-n Budapestfejlődéséről Képek tablókészítéshez Fogalomtár Középiskolai történelmi atlasz Tankönyv
--	--	---	---

	<i>Tájékozódás időben és térben:</i> – Az európai történelem és a magyar történelem kölcsönhatásainak elemzése. <i>(Pl. a kiegyezés létrejöttét elősegítő külpolitikai tényezők számbavétele.)</i> – A történelmi tér változásainak leolvasása különböző térképekről. <i>(Pl. a magyarországi vasúthálózat fejlődése.)</i>	<i>Testnevelés és sport:</i> Magyar olimpiai részvétel – Hajós Alfréd, magyar sikersportágak <i>(pl. úszás, vívás).</i>	
Értelmező kulcsfogalmak	Változás és folyamatosság, ok és következmény, történelmi forrás, tény és bizonyíték, jelentőség.		
Tartalmi kulcsfogalmak	Társadalom, társadalmi csoport, identitás, társadalmi mobilitás, felemelkedés, lesüllyedés, elit réteg, középréteg, alsó réteg, korfa, népesedés, népességrobbanás, migráció, életmód, város, nemzet, nemzetiség, gazdaság, gazdasági tevékenység, gazdasági rendszer, termelés, erőforrás, gazdasági szereplő, gazdasági kapcsolat, gazdasági teljesítmény, kereskedelem, pénzgazdálkodás, piac, gazdasági válság, adó, politika, állam, államforma, államszervezet, önkényuralom, hatalmi ág, egyeduradalom, monarchia, parlamentarizmus, közigazgatás, birodalom, szuverenitás, centrum, periféria, vallás.		
Fogalmak, adatok	<i>Fogalmak:</i> emigráció, passzív ellenállás, húsvéti cikk, kiegyezés, dualista monarchia, közös ügy, gazdasági kiegyezés, Dunai Konföderáció, nemzetiségi törvény, horvát-magyar kiegyezés, Szabadelvű Párt, torlódó társadalom, úri középosztály, dzsentrí, kivándorlás, asszimiláció, zsidó emancipáció, állami anyakönyvezés, polgári házasság, népoktatás, millennium. <i>Személyek:</i> Haynau, Alexander Bach, Andrássy Gyula, Tisza Kálmán, Baross Gábor, Wekerle Sándor, Tisza István, Jászi Oszkár, Kandó Kálmán, Puskás Tivadar. <i>Topográfia:</i> Arad, Osztrák-Magyar Monarchia, Budapest, Bécs, Fiume, Bosznia-Hercegovina. <i>Kronológia:</i> 1849. október 6. (az aradi vértanúk kivégzése), 1865 (Deák Ferenc húsvéti cikke), 1867 (a kiegyezés, Ferenc József megkoronázása), 1868 (a nemzetiségi törvény, a horvát-magyar kiegyezés), 1875–90 (Tisza Kálmán miniszterelnöksége), 1873 (Budapest létrejötte), 1896 (a millennium), 1905 (a Szabadelvű Párt választási veresége, belpolitikai válság).		

Tematikai egység	Az első világháború és következményei		Órakeret 18 óra	
Előzetes tudás	A tudomány és technika fejlődésének új szakasza. Nagyhatalmi konfliktusok és a szövetségi rendszerek kialakulása. A keleti kérdés. A dualista monarchia válsága.			
További feltételek	Személyi: történelem szakos középiskolai tanár			
	Tárgyi: interaktív tábla			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A korábban kialakult nagyhatalmi egyensúly felbomlása, a gyarmatokért való versengés, a létrejövő katonai szövetségek, a fegyverkezési verseny és a megoldatlan balkáni helyzet együttesen vezetett a háborúhoz. Az új hadászati eszközök és módszerek alkalmazása elhúzódó harcokkal és óriási ember- és anyagi veszteséggel jártak, és minden állampolgárt érintettek. A későbbi győztesek olyan – sok tekintetben irracionális, megalázó – békeszerződéseket kényszerítettek rá a legyőzöttekre, melyekkel igazolni lehetett a háborús társadalmi áldozatvállalás értelmét, ugyanakkor magukban hordozták egy újabb fegyveres konfliktus kényszerét.			
	A tanuló megérti az első világháború kirobbanásához vezető okokat, és látja azok komplex jellegét. Felismeri a háború sajátos, az emberi történelemben ez idáig nem létező új vonásait. Tisztában van a háború emberiségre gyakorolt romboló morális hatásaival. Reálisan értékeli a történelmi tényeket, figyelembe véve a háborút lezáró békerendszert. Felismeri a békerendszer keltette új ellentmondásokat, különös tekintettel a kelet-közép-európai régióra. Ismeri és érti a trianoni országvesztés lényegét, máig tartó hatásainak mozgatórugóit. Különbséget tesz nemzeti önvédelem és önfeladás között, ismeri a politikai kalandorság jellemzőit és következményeit. Érti az oroszországi események társadalmi, gazdasági, ideológiai hátterét és az emberi történelem további alakulására gyakorolt hatásait.			
Követelmények			Kapcsolódási pontok	Taneszközök
Témák	Fejlesztési követelmények			

Az első világháború. <i>Hadviselés.</i> Magyarország az első világháborúban. A februári forradalom és a bolsevik hatalomátvétel. A diktatúra kiépülése Szovjet-Oroszországban.	<i>Ismeretszerzés, tanulás:</i> – Ismeretszerzés statisztikai táblázatokból, diagramokból. <i>(Pl. háborús veszteségek.)</i> – Önálló információgyűjtés adott témához különböző médiumokból. <i>(Pl. haditudósítások, plakátok.)</i> – Információk gyűjtése múzeumokban. <i>(Pl. a korszak helytörténeti vonatkozásai.)</i>	<i>Földrajz:</i> Európa domborzata és vízrajza.	Képes történelem sorozat megfelelő kötete Képek a táblókészítéshez
---	--	--	--

A háborús vereség következményei Magyarországon: az Osztrák-Magyar Monarchia felbomlása, Az őszirózsás forradalom, a tanácsköztársaság. Az első világháborút lezáró békerendszer. A trianoni békediktátum. <i>Kisebbség, többség, nemzetiségek.</i> Új államok Közép-Európában. A határon túli magyarság sorsa.	<i>Kritikai gondolkodás:</i> – Különböző szövegek, képek, plakátok, karikatúrák vizsgálata a történelmi hitelesség szempontjából. <i>(Pl. Ferenc József korának plakátjai, karikatúrái.)</i> – Tanult ismeretek problémaközpontú elrendezése. <i>(Pl. hadicélok, haditervek – békecélok, békeelvek, és ezek megvalósulása.)</i> <i>Kommunikáció:</i> – Esszé írása történelmi-társadalmi témákról <i>(Pl. a trianoni békediktátum hatásai.)</i> – Mások érvelésének összefoglalása és figyelembe vétele. A véleménykülönbségek tisztázása. <i>(Pl. Magyarország részvétele a világháborúban.)</i> – Történetek dramatikus megjelenítése. <i>(Pl. a magyar delegáció részvétele a béketárgyalásokon.)</i> <i>Tájékozódás térben és időben:</i> – Kronológiai adatok rendezése. <i>(Pl. a háború kiemelkedő eseményeinek időrendje.)</i> – Néhány kiemelt esemény, jelenség topográfiai adatainak elhelyezése vaktérképen. <i>(Pl. a békeszerződések területi vonatkozásai.)</i>	<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> Móricz Zsigmond: Barbárok, Ady Endre, Babits Mihály háborús versei. <i>Kémia:</i> hadászatban hasznosítható vegyi anyagok. <i>Mozgóképkultúra és médiaismeret:</i> tömegkommunikáció, médiumok hatása a mindennapi életre.	Katona nóták hangfelvételen Dokumentumfilm az első világháborúról DVD-n Dokumentumfilm Trianonról és következményeiről DVD-n Fogalomtár Középiskolai történelmi atlasz Tankönyv
Értelmező kulcsfogalmak	Történelmi idő, ok és következmény, történelmi forrás, tény és bizonyíték, interpretáció, jelentőség, történelmi nézőpont.		

Tartalmi kulcsfogalmak	Társadalom, társadalmi csoport, identitás, társadalmi mobilitás, felemelkedés, lesüllyedés, népesedés, migráció, életmód, város, nemzet, nemzetiség, gazdaság, gazdasági tevékenység, gazdasági rendszer, termelés, erőforrás, gazdasági szereplő, gazdasági kapcsolat, gazdasági teljesítmény, kereskedelem, pénzgazdálkodás, piac, gazdasági válság, adó, politika, állam, államforma, államszervezet, hatalmi ág, demokrácia, monarchia, köztársaság, parlamentarizmus, közigazgatás, birodalom, szuverenitás, centrum, periféria, vallás, monoteizmus, vallásüldözés.
Fogalmak, adatok	<i>Fogalmak:</i> villámháború – állóháború/állásháború, központi hatalmak, frontvonal, hátország, antant, jóvátétel, Népszövetség, revízió, reváns, bolsevik, szovjet, kommunizmus, őszirózsás forradalom, Kommunisták Magyarországi Pártja (KMP), egypártrendszer, proletárdiktatúra, ellenforradalom, kormányzó, vörösteror, fehérterror. <i>Személyek:</i> Lenin, Trockij, Wilson, Clemenceau, Károlyi Mihály, Kun Béla, Horthy Miklós. <i>Topográfia:</i> Szarajevó, Somme, Doberdó, Szentpétervár, Szerb-Horvát-Szlovén Királyság, Csehszlovákia, balti államok, Lengyelország, trianoni Magyarország. <i>Kronológia:</i> 1914–18 (az első világháború), 1914. június 28. (a szarajevói merénylet) 1914. július 28. (az Osztrák-Magyar Monarchia hadat üzen Szerbiának, a világháború kirobbanása), 1917 (a februári forradalom és a bolsevikok hatalomátvétele Oroszországban), 1918. október 31. (Károlyi Mihály kinevezése miniszterelnökké, az őszirózsás forradalom), 1918. november 3. (a padovai fegyverszünet), 1919 (a békekonferencia kezdete, a versailles-i béke), 1919. március 21. – augusztus 1. (a proletárdiktatúra időszaka), 1920. június 4.(a trianoni béke aláírása).

Tematikai egység	Európa és a világ a két világháború között		Órakeret 18 óra
Előzetes tudás	A gazdasági világválság és következményei az Egyesült Államokban és Európában, diktatúrák és diktátorok földrészünkön.		
További feltételek	Személyi: történelem szakos középiskolai tanár		
	Tárgyi: interaktív tábla		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A világháború Európa hatalmi pozícióvesztését, az USA centrális helyzetbe kerülését, a bolsevizmus hatalomra jutását, a tömegdemokráciák kialakulását, valamint a korábban egységesülő világpiac felbomlását eredményezte. A politikai jogok kiterjesztése több országban a szociális demagógia felerősödésével járt, így utat nyitott a szélsőséges elemek hatalomra kerülésének, akik diktatórikus rendszereket vezettek be. E rendszerekben faji vagy osztályalapon, a bűnbakképzés eszköztárát alkalmazva embercsoportokat bélyegeznek meg, telepítenek ki, vagy likvidálnak, és a társadalmat „fenyegető veszélyre” való tekintettel mindenkinek korlátozzák szabadságjogait. A tanuló érti, hogy az USA-ban az 1920-as évek nagy gazdasági fejlődést és lényeges életmódbeli átalakulást hoztak (pl. az autók elterjedése), amelyet az évtized végi nagy válság követ. Felismeri, hogy a háborús pusztítás, vereség és gazdasági válságok egyik következménye a szélsőségek térnyerése. A diktatúrák működési mechanizmusának megismerése. Belátja, hogy a korszakban megtörtént az elitkultúra és a tömegkultúra végérvényes szétválása. Tudja, hogy a korszakban hatalmas lépés történt a női emancipáció felé.		
Követelmények		Kapcsolódási pontok	Taneszközök
Témák	Fejlesztési követelmények		

Az 1920-as évek politikai és gazdasági viszonyai. Demokráciák és tekintélyuralmi rendszerek Európában a két világháború között. <i>Világkép, eszmék, ideológiák, társadalomkritika.</i> Az olasz fasiszta állam és ideológia jellemzői. A kommunista diktatúra a Szovjetunióban. Az 1929-33-as világgazdasági válság jellemzői és következményei. Az Amerikai Egyesült Államok válasza a válságra: a New Deal.	<i>Ismeretszerzés, tanulás:</i> – Ismeretszerzés különböző statisztikai táblázatokból, grafikonokból, diagramokból. <i>(Pl. a német választások eredményei 1928–33 között; munkanélküliség alakulása az Egyesült Államokban 1929–1937.)</i> – Különböző emberi magatartástípusok, élethelyzetek megfigyelése, következtetések levonása. <i>(Pl. a GULAG élete Szolzsenyicin: Ivan Gyenyiszovics egy napja című műve alapján.)</i>	<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> az avantgárd <i>(pl. Apollinaire)</i>, Borges, Bulgakov, Faulkner, Thomas Mann, Orwell, Szolzsenyicin. <i>Vizuális kultúra:</i> A technikai képalkotás: fényképezés, film jelentősége.	Dokumentum-film vagy játék-film az olasz fasizmusról és a nácizmusról DVD-n Dokumentum-film Szovjet-unióról DVD-n Dokumentum-film a válságról DVD-n
--	---	---	--

A nemzeti szocialista ideológia és a náci diktatúra jellemzői. Nemzetközi viszonyok a két világháború között. A gyarmatok helyzete. Tudomány és művészet a két világháború között. <i>Korok, korstílusok.</i> Életmód és mindennapok a két világháború között. <i>Nők és férfiak életmódja és társadalmi helyzete, életformák.</i>	<i>Kritikai gondolkodás:</i> – Feltevések megfogalmazása egyes társadalmi-történelmi jelenségek okairól. <i>(Pl. az antiszemitizmus okai.)</i> – Különböző szövegek, hanganyagok stb. vizsgálata a hitelesség szempontjából. <i>(Pl. különböző propagandafilmek elemzése.)</i> – Híres emberek, történelmi személyiségek jellemzése, feltevések megfogalmazása a történelmi személyiségek cselekedeteinek, viselkedésének mozgatórugóiról. <i>(Pl. Gandhi és a polgári engedetlenségi mozgalom.)</i> <i>Kommunikáció:</i> – Folyamatábra, diagram készítése. <i>(Pl. a világgazdasági válság jelenségei.)</i> <i>Tájékozódás időben és térben:</i> – A történelmi tér változásainak leolvasása különböző térképekről. <i>(Pl. Köztes-Európa nemzetiségi térképének összevetése az első világháború előtti és utáni államhatárokkal.)</i> – Történelmi időszakok összehasonlítása a változások mennyisége és gyorsasága szempontjából. <i>(Pl. a hagyományos női szerep megváltozása fél évszázad alatt.)</i>	Az avantgárd: Picasso: Guernica. Fényképek értelmezése. <i>Ének-zene:</i> az avantgárd zene, a dzsessz. <i>Biológia-egészségtan:</i> vitaminok, penicillin – antibiotikumok, védőoltások. <i>Mozgóképkultúra és médiaismeret:</i> A média kifejező eszközei és ezek hatásmechanizmusa . A korszak stílusirányzatai. <i>Testnevelés és sport:</i> olimpiatörténet – a berlini olimpia (1936).	Fogalomtár Középiskolai történelmi atlasz Tankönyv
Értelmező kulcsfogalmak	Változás és folyamatosság, ok és következmény, interpretáció, történelmi nézőpont.		

Tartalmi kulcsfogalmak	Társadalom, társadalmi csoport, identitás, társadalmi mobilitás, felemelkedés, lesüllyedés, népesedés, népességrobbanás, migráció, életmód, város, nemzet, nemzetiség, gazdaság, gazdasági tevékenység, gazdasági rendszer, termelés, erőforrás, gazdasági szereplő, gazdasági kapcsolat, gazdasági teljesítmény, kereskedelem, pénzgazdálkodás, piac, gazdasági válság, adó, politika, állam, államforma, államszervezet, hatalmi ág, egyeduralom, monarchia, demokrácia, parlamentarizmus, diktatúra, közigazgatás, birodalom, szuverenitás, centrum, periféria, vallás, vallásüldözés.
Fogalmak, adatok	<i>Fogalmak:</i> tömegpárt, fasizmus, korporatív állam, kisantant, Dawes-terv, pártállam, államosítás, kollektivizálás, tervutasításos rendszer, Sztahanov-mozgalom, GULAG, személyi kultusz, koncepció per, tőzsde, túltermelési válság, New Deal, totális diktatúra, propaganda, nemzetiszocializmus, fajelmélet, Führer, SS, Berlin-Róma tengely, antikomintern paktum, Anschluss, domínium, tekintélyelvű állam, magaskultúra (elitkultúra), tömegkultúra. <i>Személyek:</i> Mussolini, Sztálin, Roosevel, Keynes, Hitler, Goebbels, Gandhi. <i>Topográfia:</i> Köztes-Európa, Szovjetunió, Brit Nemzetközösség, Berlin, weimari köztársaság, Moszkva, Saar-vidék, Rajna-vidék, Szudéta-vidék. <i>Kronológia:</i> 1922 (fasiszta hatalomátvétel Olaszországban, a Szovjetunió létrehozása), 1924 (a Dawes-terv), 1925 (a locarnói egyezmény), 1929–1933 (a világgazdasági válság), 1933 (Hitler hatalomra kerülése), 1936 (Berlin-Róma tengely, Antikomintern Paktum), 1938 (Anschluss, a müncheni konferencia).

Tematikai egység	Magyarország a két világháború között		Órakeret 18 óra
Előzetes tudás	Politikusportrék a két világháború közötti Magyarországon. Trianon és következményei – a nemzeti összetartozás napja.		
További feltételek	Személyi: történelem szakos középiskolai tanár		
	Tárgyi: interaktív tábla		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A trianoni országvesztés társadalmi, szellemi és gazdasági rövidtávú hatásainak és hosszú távú következményeinek nemzeti tragédiaként való tudatosítása. A határok által elszakított területeken a kisebbségi sorba kényszerített magyarság helyzetének megértése, segítésének tudatosítása. A reménytelen bel- és külpolitikai helyzetből való kilábalás eredményeinek felismerése, a szellemi honvédelem és nemzetépítés szükségességének elfogadása, valamint a területi revíziós igények szükségességének etnikai indoklása a korszakra vonatkozóan. Szélsőségektől mentes értékelés az adott történelmi időszakról, eseményeiről és személyiségeiről. A tanuló érti, hogy a két világháború közötti magyar fejlődés legfontosabb mozgatórugója a trianoni békeszerződés és annak hatásaira való reflektálás volt. Megismeri a békeszerződés politikai életre, gazdaságra, társadalomra és közgondolkodásra gyakorolt hatásait. Érti a kisebbségi lét problémáit. Tisztában van a külpolitikai alternatívákkal és tudja azok mozgatórugóit.		
Követelmények		Kapcsolódási pontok	Taneszközök
Témák	Fejlesztési követelmények		

A konszolidáció kezdete Magyarországon: Teleki Pál első miniszterelnöksége. <i>Államformák, államszervezet.</i> A bethleni konszolidáció folyamata, jellemzői és válsága. A magyar külpolitika céljai és lehetőségei a két világháború között. A revízió lépései és politikai következményei Magyarországon. A belpolitikai élet radikalizálódása az 1930-as években. Tudomány és művészet a két világháború között.	<i>Ismeretszerzés, tanulás:</i> – Ismeretszerzés statisztikai táblázatokból, grafikonokból, diagramokból. <i>(Pl. magyar gazdaság a két világháború között.)</i> – Különböző emberi magatartástípusok, élethelyzetek megfigyelése, következtetések levonása. <i>(Pl. az egyes társadalmi csoportok életkörülményei.)</i> <i>Kritikai gondolkodás:</i> – Feltevések megfogalmazása a történelmi személyiségek cselekedeteinek mozgatórugóiról. <i>(Pl. Horthy Miklós politikai életpályája.)</i>	<i>Földrajz:</i> Magyarország és Közép-Európa természeti adottságai. <i>Magyar nyelv és irodalom:</i> a Nyugat, mint folyóirat és mint mozgalom; József Attila; a népi írók; a határon túli irodalom.	Dokumentum-filmek DVD-n Fogalomtár Középiskolai történelmi atlasz Tankönyv
---	--	--	--

Társadalom és életmód Magyarországon a két világháború között. <i>Szegények és gazdagok világa.</i> <i>Egyenlőség, emancipáció.</i> Tömegkultúra és tömegsport. <i>Tömegtájékoztatás, sajtó, propaganda.</i>	– Történelmi – társadalmi adatok, modellek és elbeszélések elemzése a bizonyosság, a lehetőség és a valószínűség szempontjából. <i>(Pl. a magyar külpolitika mozgástere, alternatívái.)</i> – Különböző hanganyagok, filmek vizsgálata a történelmi hitelesség szempontjából. <i>(Pl. a korabeli játékfilmekből kirajzolódó mindennapi élet és társadalomkép összevetése a történeti valósággal).</i> <i>Kommunikáció:</i> – Önállóan gyűjtött képekből összeállítás, tábló készítése. <i>(Pl. a korszak helytörténeti vonatkozásai.)</i> – Beszélgetés egy társadalmi, történelmi témáról. Saját vélemény érthető megfogalmazása. <i>(Pl. az antiszemitizmus témában.)</i> <i>Tájékozódás térben és időben:</i> – A világtörténet, az európai történelem, a magyar történelem eltérő időbeli ritmusának és kölcsönhatásainak elemzése. <i>(Pl. a német befolyás erősödése és hatásai.)</i> – Néhány kiemelt esemény, jelenség topográfiai helyének elhelyezése vaktérképen. <i>(Pl. a revíziós politika eredményei 1938–39.)</i>	<i>Mozgóképkultúra és médiaismeret:</i> tömegkommunikáció, médiumok hatása a mindennapi életre, a magyar hangosfilmgyártás kezdetei. <i>Biológia-egészségtan:</i> Szent-Györgyi Albert. <i>Vizuális kultúra:</i> avantgárd – Kassák Lajos.	
Értelmező kulcsfogalmak	Ok és következmény, tény és bizonyíték, interpretáció, történelmi nézőpont.		

Tartalmi kulcsfogalmak	Társadalom, társadalmi csoport, identitás, társadalmi mobilitás, felemelkedés, lesüllyedés, elit réteg, középréteg, alsó réteg, népesedés, népességgrobbanás, migráció, életmód, város, nemzet, nemzetiség, gazdaság, gazdasági tevékenység, gazdasági rendszer, termelés, erőforrás, gazdasági szereplő, gazdasági kapcsolat, gazdasági teljesítmény, kereskedelem, pénzgazdálkodás, piac, gazdasági válság, adó, politika, állam, államforma, államszervezet, monarchia, parlamentarizmus, közigazgatás, szuverenitás, centrum, periféria, vallás, vallásüldözés.
Fogalmak, adatok	<i>Fogalmak:</i> konszolidáció, numerus clausus, földreform, népszövetségi kölcsön, pengő, zsidótörvény, revízió, irredentizmus, kultúrfölény, Magyar Nemzeti Bank, társadalombiztosítás, agrárrolló, nyilas mozgalom, győri program, első bécsi döntés. <i>Személyek:</i> Teleki Pál, Bethlen István, Klebelsberg Kunó, Gömbös Gyula, Darányi Kálmán, Imrédy Béla, Szálasi Ferenc. <i>Topográfia:</i> Felvidék, Kárpátalja. <i>Kronológia:</i> 1920-1921 (Teleki Pál első miniszterelnöksége), 1920 (a numerus clausus, földreform) 1921–31 (Bethlen István miniszterelnöksége, a konszolidáció időszaka), 1927 (a pengő bevezetése), 1938. november 2. (az első bécsi döntés).

Tematikai egység	A második világháború		Órakeret 18 óra
Előzetes tudás	A második világháború jellemzői és következményei. Magyarország a második világháborúban. A holokauszt Európában és Magyarországon.		
További feltételek	Személyi: történelem szakos középiskolai tanár		
	Tárgyi: interaktív tábla		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az újfajta hadviselés jellegzetességei és azok hatásainak felismerése. Nagyhatalmak titkos vagy nyílt megegyezésének elítélése hatalmi övezetek létrehozásáról, kisebb államok felosztásáról, országhatárok erőszakos megváltoztatásáról vagy népcsoportok kitelepítéséről, kiirtásáról. A hátországot, civil lakosságot sem kímélő modern totális háború jellemzőinek és a tömegpusztító hadászati eszközök használatának elítélése. A politikai antiszemitizmus megnyilvánulásai megerősödésének és mozgatórugóinak feltárása, veszélyeinek azonosítása, a diszkrimináció elítélése, az ún. fajelmélet és szörnyű következményeinek (pl. elkülönítés, deportálás, megsemmisítés) elutasítása. A tanuló ismeri az újfajta hadviselés jellegzetességeit és azok hatását. Megérti, miként került a háború során Magyarország kényszerpályára és ez milyen következményekkel járt az ország sorsát illetően. Tudja, hogy mennyi áldozattal, pusztítással járt a második világháború, és hogy a holokauszt az emberiség, valamint az egész magyarság tragédiája. Megismer olyan történelmi szituációkat, amelyek a háborús viszonyok közötti népek, népcsoportok vagy személyek megmentését eredményezték.		
Követelmények		Kapcsolódási pontok	Taneszközök
Témák	Fejlesztési követelmények		

A második világháború kitörése. Hadi és diplomáciai eseményei a Szovjetunió elleni német támadásig. <i>Békék, háború, hadviselés.</i> A fordulat a háború menetében. A szövetségesek együttműködése és győzelme. <i>Egyezmények, szövetségek.</i> A második világháború jellemzői. A holokauszt. Magyarország háborúba lépése és részvétele a keleti fronton. Kállay Miklós miniszterelnöksége. A német megszállás és nyilas uralom. Felszabadulás és szovjet megszállás. Zsidóüldözés, a holokauszt Magyarországon.	<i>Ismeretszerzés, tanulás:</i> – Ismeretszerzés szaktudományi munkákból. <i>(Pl. Magyarország háborús veszteségeiről.)</i> – Ismeretszerzés különböző írásos forrásokból. <i>(Pl. az első és második zsidótörvény.)</i> – Emberi magatartástípusok, élethelyzetek megfigyelése, következtetések levonása. <i>(Pl. kollaboránsok, ellenállók, embermentők a második világháborúban.)</i> <i>Kritikai gondolkodás:</i> – Híres emberek jellemzése <i>(Pl. Churchill, a brit elszántság jelképe.)</i> – Értékrendek összehasonlítása, saját értékek tisztázása. <i>(Pl. Göring-, Höss-idézetek alapján a náci gondolkodásról.)</i> – Történelmi-társadalmi jelenségek értékelése a saját értékrend alapján. <i>(Pl. holokauszt.)</i> – Filmek a történelmi hitelességének vizsgálata. <i>(Pl. A halál ötven órája [1965].)</i> – Kérdések megfogalmazása a forrás megbízhatóságára vonatkozóan. <i>(Pl. Horthy Miklós emlékiratainak kapcsán.)</i>	<i>Fizika:</i> nukleáris energia, atombomba. <i>Etika:</i> az intolerancia, a gyűlölet, a kirekesztés, a rasszizmus. <i>Magyar nyelv és irodalom:</i> Radnóti Miklós, Semprun: A nagy utazás, Kertész Imre: Sorstalanság. <i>Vizuális kultúra:</i> A technikai képalkotás: fényképezés, a film jelentősége. Fényképek értelmezése <i>(pl. Capa: A normandiai partraszállás fényképei).</i>	Dokumentum-filmek DVD-n Fogalomtár Középiskolai történelmi atlasz Tankönyv
--	--	--	--

	<i>Kommunikáció:</i> Események dramatikus megjelenítése. (Pl. Churchill és Sztálin vitája a második front megnyitásának helyszínéről.) <i>Tájékozódás időben és térben:</i> – A történelmi tér változásainak leolvasása térképekről. (Pl. a náci Németország és a Szovjetunió terjeszkedése 1939–1941.) – Kronológiai adatok rendezése.		
Értelmező kulcsfogalmak	Változás és folyamatosság, ok és következmény, történelmi forrás, interpretáció, történelmi nézőpont.		
Tartalmi kulcsfogalmak	Társadalom, társadalmi csoport, identitás, társadalmi mobilitás, népesedés, népességfogyás, migráció, életmód, gazdaság, gazdasági tevékenység, gazdasági rendszer, termelés, erőforrás, gazdasági szereplő, gazdasági kapcsolat, gazdasági teljesítmény, kereskedelem, pénzgazdálkodás, piac, gazdasági válság, adó, politika, állam, államforma, államszervezet, parlamentarizmus, diktatúra, közigazgatás, birodalom, szuverenitás, emberi jog, állampolgári jog, vallás, vallásüldözés.		

Fogalmak, adatok	<i>Fogalmak:</i> háromhatalmi egyezmény, tengelyhatalmak, koncentrációs tábor, megsemmisítő tábor, népirtás, emberirtás, holokauszt, partizán, totális háború, furcsa háború, hadigazdaság, Vörös Hadsereg, antifasiszta koalíció, fegyveres semlegesség, második bécsi döntés, „hintapolitika”, gettó, deportálás, munkaszolgálat, hadifogság, kiugrási kísérlet, malenkij robot. <i>Személyek:</i> Churchill, Rommel, Montgomery, Zsukov, Eisenhower, De Gaulle, Bárdossy László, Kállay Miklós, Szálasi Ferenc, Wallenberg. <i>Topográfia:</i> Leningrád, Pearl Harbor, Midway, El-Alamein, Sztálingrád, Kurszk, Auschwitz, Jalta, Potsdam, Hirosima, Normandia, Újvidék, Voronyezs, Don-kanyar. <i>Kronológia:</i> 1939. augusztus 23. (a szovjet-német megnehtámadási egyezmény), 1939. szeptember 1. (Németország megtámadja Lengyelországot, kitör a második világháború), 1941. június 22. (Németország megtámadja a Szovjetuniót), 1942 (Midway-szigetekenél lezajlott ütközet, el-alameini csata), 1943 (véget ér Sztálingrád ostroma, kurszki csata), 1944. június 6. (megkezdődik a szövetségesek normandiai partraszállása), 1945. február (a jaltai konferencia), 1945. május 9. (az európai háború befejeződése), 1945. augusztus 6. (atomtámadás Hirosima ellen), 1945. szeptember 2. (Japán fegyverletételével véget ér a második világháború), 1940. augusztus 30. (a második bécsi döntés), 1941. április (magyar támadás Jugoszlávia ellen), 1941. június 26. (Kassa bombázása), 1942–1944 tavasza (Kállay Miklós miniszterelnöksége), 1943. január (a doni katasztrófa), 1944. március 19. (a németek megszállják Magyarországot), 1944. október 15. (Horthy Miklós sikertelen kiugrási kísérlete, nyilas hatalomátvétel), 1944. december 21. (Debrecenben összeül az Ideiglenes Nemzetgyűlés), 1945. április (Magyarország felszabadítása a náci uralom alól, a szovjet megszállás kezdete, a háború vége Magyarországon).
--------------------------------	---

12. évfolyam

Tematikai egység címe	órakeret	
	helyi tanterv	kerettanterv
Év eleji tájékoztatás, ismétlés	1 óra	
Hidegháborús konfliktusok és a kétpólusú világ kiépülése	10 óra	8 óra
Magyarország 1945–1956 között	10 óra	10 óra
A két világrendszer versengése, a szovjet tömb felbomlása	10 óra	8 óra
A Kádár-korszak jellemzői	10 óra	10
Az egységesülő Európa, a globalizáció kiteljesedése	8 óra	8
A demokratikus viszonyok megteremtése és kiépítése Magyarországon	6 óra	6
Társadalmi ismeretek	4 óra	4
Állampolgári ismeretek	4 óra	4
Pénzügyi és gazdasági kultúra	5 óra	5
Munkavállalás	5 óra	5

Rendszerező ismételés az érettségire	22 óra	28
Év végi értékelés	1 óra	
Az összes évi óraszám	96 óra	96 óra

12. évfolyam

Tematikai egység	Hidegháborús konfliktusok és a kétpólusú világ kiépülése		Órakeret 10 óra
Előzetes tudás	A második világháború eseményei, a sztálinizmus jellemzői, az Amerikai Egyesült Államok politikai és gazdasági viszonyai, a gyarmatok helyzete a két világháború között.		
További feltételek	Személyi: történelem szakos középiskolai tanár		
	Tárgyi: interaktív tábla, földgömb		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A nukleárisfegyverkezési verseny, a helyi háborús konfliktusok és a szovjetek térnyerésének jellemzői beazonosítása, elítélése. A gyarmati függési viszonyok átalakulása, az európai kettéosztottság emberi, társadalmi, gazdasági következményeinek beazonosítása. A diktatórikus rendszerek szabadságot korlátozó és versenyképtelen vonásainak felismerése, elítélése. A demokrácia, mint a közös döntés intézményrendszerének az emberi jogokat leginkább biztosító formája. A tanuló értelmezi a háború utáni helyzetet és a megosztott világ kialakulásának folyamatát. Felismeri a hidegháború keltette helyi háborúk máig ható következményeit. Hiteles kép alakul ki benne a két tömbben élők különböző helyzetéről, mindennapjairól. Ismeri az egykori gyarmati lét hatását a függetlenné vált államok fejlődésére.		
Követelmények			Kapcsolódási pontok
Témák	Fejlesztési követelmények		

A hidegháborús szembenállás, a kétpólusú világ, a megosztott Európa. <i>Egyezmények, szövetségek.</i> A szovjet tömb kialakulása, jellemzői. A nyugati országok gazdasági és katonai integrációja. Az új világgazdasági rendszer kialakulása. <i>Erőforrások és termelési kultúrák.</i> A gyarmati rendszer felbomlása (India, Kína), a „harmadik világ”. A közel-keleti konfliktusok. Az arab világ átalakulása.	<i>Ismeretszerzés, tanulás:</i> – Ismeretszerzés különböző írásos forrásokból, vizuális rendezők készítése. <i>(Pl. a két superhatalom jellemzőinek összegyűjtése.)</i> – A tanultak felhasználása új feladathelyzetekben. <i>(Pl. Kelet-Közép- Európa országainak szovjetizálása.)</i> <i>Kommunikáció:</i> – Folyamatábra, diagram készítése. <i>(Pl. a két superhatalom katonai kiadásai.)</i> – Beszélgetés egy társadalmi, történelmi témáról. Saját vélemény megfogalmazása. <i>(Pl. az iszlám fundamentalizmus okai, hatásai.)</i>	<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> Orwell, Szolzsenyicin, Hrabal, Camus, Garcia Marquez. <i>Kémia:</i> hidrogénbomba, nukleáris fegyverek. <i>Vizuális kultúra:</i> a posztmodern, intermediális művészet.	Dokumentum filmek a korszakról DVD-n Fogalomtár Középiskolai történelmi atlasz Tankönyv
	<i>Tájékozódás térben és időben:</i> – Múltban élt emberek életének összehasonlítása a jelennel. <i>(Pl. Közép-Európa államai a szocializmus időszakában és napjainkban.)</i> – Tanult helyek megkeresése a térképen. <i>(Pl. a két tömb meghatározó államai.)</i>	<i>Testnevelés és sport:</i> Olimpiatörténet.	
Értelmező kulcsfogalmak	Történelmi idő, ok és következmény, történelmi forrás, tény és bizonyíték, interpretáció, történelmi nézőpont.		
Tartalmi kulcsfogalmak	Társadalom, társadalmi csoport, identitás, társadalmi mobilitás, népesedés, népességrobbanás, migráció, életmód, város, nemzet, nemzetiség, gazdaság, gazdasági tevékenység, gazdasági rendszer, termelés, erőforrás, gazdasági szereplő, gazdasági kapcsolat, gazdasági teljesítmény, kereskedelem, pénzgazdálkodás, piac, piacgazdaság, gazdasági válság, adó, politika, állam, államforma, államszervezet, parlamentarizmus, emberi jog, állampolgári jog, diktatúra, birodalom, szuverenitás, centrum, periféria, népképviselő, demokrácia, diktatúra, vallás, vallásüldözés.		

Fogalmak, adatok	<i>Fogalmak:</i> Egyesült Nemzetek Szervezete (ENSZ), superhatalom, vasfüggöny, hidegháború, fegyverkezési verseny, kétpólusú világ, NATO, Varsói Szerződés, KGST, Európai Gazdasági Közösség (Közös Piac), berlini fal, harmadik világ, el nem kötelezettek mozgalma. <i>Személyek:</i> Mao Ce-tung, Truman, Adenauer, Hruscsov, Kennedy, Brezsnyev, <i>Topográfia:</i> NSZK, NDK, Izrael, Kuba, Korea, Vietnam. <i>Kronológia:</i> 1945 (az ENSZ létrejötte), 1947 (a Truman-elv, a Kominform állásfoglalása, a párizsi béke, India függetlensége), 1948 („a fordulat éve”, Izrael létrejötte), 1949 (az NSZK, az NDK, a NATO, a KGST, a Kínai Népköztársaság létrejötte, a szovjet atombomba), 1956 (az SZKP XX. kongresszusa, a szuezi válság,), 1957 (a Római Szerződések), 1961 (a berlini fal építése, Gagarin űrrepülése), 1962 (a kubai rakétaválság), 1964–1973 (a vietnami háború), 1967 (a „hatnapos háború”).
-------------------------	---

Tematikai egység	Magyarország a világháborús vereségtől a forradalom leveréséig		Órakeret 10 óra
Előzetes tudás	Magyarország részvétele a második világháborúban. A háború vége és az ország szovjet megszállása.		
További különleges feltételek	Személyi: történelem szakos középiskolai tanár, múzeumpedagógus múzeum látogatás alkalmával Tárgyi: interaktív tábla		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Magyarország szovjet mintára történő erőszakos átalakításának, a kommunista diktatúrának elítélése. Az 1956-ban idegen elnyomás és zsarnokság ellen föllázadt emberek, közösségek bátorságának, feladatvállalásának, adott esetekben hősiességének értékelése, a hazafiságra nevelés és a nemzeti öntudat megerősítése érdekében. A szabadságharc hősei és áldozatai sorsának átélése, a szolidaritás érzésének felkeltése. Annak felismerése, hogy az 1956-os forradalom és szabadságharc jelenlegi demokratikus rendünk talpköve. A szovjet megszállás és az ebből fakadó korlátozott állami szuverenitás következményeinek azonosítása. A totális kommunista diktatúra emberiség elleni bűneinek megismerése, elítélése. A tanuló megérti, hogy Magyarországnak 1956-ban a rendkívül kedvezőtlen nemzetközi helyzetben, az erőegyensúlyra épülő politikai viszonyrendszerben nem sikerült kiszakadnia a szovjet tömbből. Látja a magyar és az egyetemes történelem összefüggéseit. Átlátja, hogy nehéz történelmi helyzetben az egyes emberek nézeteit, döntéseit és cselekedeteit élethelyzetük miként befolyásolja. Október 23-i nemzeti ünnepünk eseményeinek megismerése a méltó megünneplés céljából.		
Követelmények		Kapcsolódási pontok	Taneszközök
Témák	Fejlesztési követelmények		
Az ország szovjetizálása, a kommunista diktatúra kiépítésének folyamata, jellemzői. <i>Függetlenség és alávetettség.</i> Az egypárti diktatúra működése a Rákosi-korszakban, köz- és magánéleti, valamint kulturális és gazdasági jellegzetességek. <i>Világkép, eszmék, ideológiák, társadalomkritika.</i>	<i>Ismeretszerzés, tanulás:</i> – Ismeretszerzés személyes beszélgetésekből és megfigyeléséből. <i>(Pl. az 1956-os események résztvevőinek visszaemlékezéseiből.)</i> – A tanultak felhasználása új helyzetekben. <i>(Pl. Magyarország szovjetizálása.)</i> – Egy történelmi oknyomozás megtervezése. <i>(Pl. Tóth Ilona ügye.)</i>	<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> Illyés Gyula: Egy mondat a zsarnokságról. <i>Mozgóképkultúra és médiaismeret:</i> Dokumentumfilmek, híradók elemzése.	Feladatlap a múzeumi órához Dokumentum-filmek és játék-filmek 1956-ról Képek tabló készítéséhez

Az 1956-os forradalom és szabadságharc okai, háttere, jellemzői, szereplői. <i>Forradalom, reform és kompromisszum.</i>		<i>Kritikai gondolkodás:</i> – Feltételezések megfogalmazása híres emberek viselkedésének mozgatórugóiról. <i>(Pl. Nagy Imre/Kádár János 1956-os szerepvállalása.)</i> – Érvek gyűjtése feltevések mellett és ellen, az érvek kritikai értékelése. <i>(Pl. koncepciók perek.)</i> – Többféleképpen értelmezhető szövegek jelentésrétegeinek feltárása. <i>(Pl. a Rákosi-korszak viccei.)</i> <i>Kommunikáció:</i> – Beszélgetés egy történelmi témáról. <i>(Pl. a Nyugat magatartása 1956-ban.)</i> – Folyamatábra, diagram készítése. <i>(Pl. az 1945. és 1947. évi választások eredményei.)</i> <i>Tájékozódás időben és térben:</i> A világtörténet, az európai és a magyar történelem kölcsönhatásainak elemzése. <i>(Pl. az 1956-os forradalom és környezete.)</i>	<i>Testnevelés és sport:</i> Olimpiatörténet, magyar részvétel és sikerek a korszak olimpiáin.	Fogalomtár Középiskolai történelmi atlasz Tankönyv
Értelmező kulcsfogalmak	Ok és következmény, történelmi forrás, tény és bizonyíték, interpretáció, történelmi nézőpont.			
Tartalmi kulcsfogalmak	Társadalom, társadalmi csoport, identitás, társadalmi mobilitás, felemelkedés, lesüllyedés, elit réteg, középréteg, alsó réteg, népesedés, népességrobbanás, migráció, életmód, város, nemzet, nemzetiség, gazdaság, gazdasági tevékenység, gazdasági rendszer, termelés, erőforrás, gazdasági szereplő, gazdasági kapcsolat, gazdasági teljesítmény, kereskedelem, pénzgazdálkodás, piac, adó, politika, állam, államforma, köztársaság, államszervezet, parlamentarizmus, közigazgatás, szuverenitás, népképviselő, demokrácia, diktatúra, emberi jog, állampolgári jog, vallás, vallásüldözés, vallásszabadság.			

Fogalmak, adatok	<i>Fogalmak:</i> Szövetséges Ellenőrző Bizottság, Független Kisgazdapárt, Nemzeti Parasztpárt, Magyar Kommunista Párt, Szociáldemokrata Párt, háborús bűnös, népbíróság, kitelepítés, lakosságcsere, Magyar Dolgozók Pártja (MDP), kulák, beszolgáltatás, földosztás, internálás, osztályharc, ÁVH, Petőfi Kör, MEFESZ, intervenció, Magyar Szocialista Munkáspárt (MSZMP). <i>Személyek:</i> Mindszenty József, Tildy Zoltán, Nagy Ferenc, Kovács Béla, Kéthly Anna, Esterházy János, Rákosi Mátyás, Márton Áron, Kádár János, Nagy Imre, Rajk László, Maléter Pál, Bibó István. <i>Topográfia:</i> Magyar Népköztársaság, Recsk, Hortobágy, Sztálinváros (Dunaújváros). <i>Kronológia:</i> 1947. február 10. (a párizsi béke), 1948 (a Magyar Dolgozók Pártjának megalakulása, a nyílt kommunista diktatúra kezdete), 1949 (az új alkotmány, a Rajk-per) 1953–55 (Nagy Imre első miniszterelnöksége), 1956 (Rajk László és társainak újratemetése), 1956. október 23. (a forradalom kirobbanása), 1956. október 28. (a forradalom győzelme), 1956. november 4. (általános szovjet támadás indul Magyarország ellen).
--------------------------------	--

Tematikai egység	A két világrendszer versengése, a szovjet tömb felbomlása		Órakeret 10 óra	
Előzetes tudás	A kétpólusú világ kialakulása a második világháborút követő években. A szovjet tömb és a nyugati integráció legfontosabb jellemzői. A hidegháborús szembenállás. A gyarmati rendszer felbomlása.			
További feltételek	Személyi: történelem szakos középiskolai tanár			
	Tárgyi: interaktív tábla			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A két világrendszer harcának, versengésének fontosabb állomásainak beazonosítása, a kommunista társadalmi-gazdasági berendezkedés fejlődésképtelenségének felismertetése. A modern technológia, a globalizációs folyamatok, a szabadság ideológiájának és a kommunikációs rendszerek szerepének azonosítása a szovjet típusú rendszerek bukásában. Érti a tanuló a két világrendszer közötti versengés legfontosabb mozgatórugóit. Átlátja és képes saját szavaival megfogalmazni, hogy melyek voltak a leglényegesebb különbségek a két szembenálló tömb országai között a politikai rendszer működése, a gazdaság, a társadalom és az életmód terén. Érti, hogy milyen tényezők vezettek a kétpólusú világrend megszűnéséhez.			
Követelmények			Kapcsolódási pontok	Taneszközök
Témák	Fejlesztési követelmények			

Szovjet-amerikai konfliktusok, a versengés és együttműködés formái, területei. Demokrácia és a fogyasztói társadalom nyugaton – diktatúra és hiánygazdaság keleten. A vallások, az életmód (szabadidő, sport, turizmus) és a kulturális szokások (divat, zene) változásai a korszakban. A kétpólusú világrend megszűnése: Németország egyesítése, a Szovjetunió és Jugoszlávia szétesése.	<i>Ismeretszerzés, tanulás:</i> – Különböző élethelyzetek megfigyelése. <i>(Pl. mindennapi élet a vasfüggöny két oldalán.)</i> – Egy történelmi oknyomozás megtervezése. <i>(Pl. az SZKP XX. kongresszusa.)</i> <i>Kritikai gondolkodás:</i> – Feltevések történelmi személyiségek cselekedeteinek mozgatórugóiról. <i>(Pl. szovjet és amerikai politikusok szerepe a korszakban.)</i> – Elbeszélések, filmek vizsgálata a hitelesség szempontjából. <i>(Pl. A mások élete [2006].)</i> – Mindennapi élethelyzetek elbeszélése, eljátszása a különböző szereplők nézőpontjából. <i>(Pl. a hippy-mozgalom.)</i> <i>Kommunikáció:</i> Képi és egyéb információk elemzése. <i>(Pl. szovjet és amerikai karikatúrák elemzése.)</i> <i>Tájékozódás térben és időben:</i> – Kronológiai adatok rendezése. <i>(Pl. a hidegháború, enyhülés, kis hidegháború.)</i> – Egyszerű térképvázlatok készítése.	<i>Mozgókép-kultúra és médiaismeret:</i> tömegkommunikáció, a média és a mindennapi élet. <i>Informatika:</i> Neumann János és a modern számítógépek. Az internet. <i>Biológia-egészségtan:</i> a DNS és a géntechnológia. <i>Fizika:</i> az űrkutatás. <i>Ének-zene:</i> A beat és a rock. Szórakoztató zenei műfajok.	Játékfilm és dokumentumfilm a vietnami háborúról DVD-n Zenei CD a 60-70-es évek popzenei felvételeivel Dokumentumfilm a közép-kelet-európai rendszerváltásról DVD-n Fogalomtár Középiskolai történelmi atlasz Tankönyv
Értelmező kulcsfogalmak	Történelmi idő, ok és következmény, történelmi források, tény és bizonyíték, interpretáció, történelmi nézőpont.		

Tartalmi kulcsfogalmak	Társadalom, társadalmi csoport, identitás, társadalmi mobilitás, népesedés, népességrobbanás, migráció, életmód, város, nemzet, nemzetiség, gazdaság, gazdasági tevékenység, gazdasági rendszer, termelés, erőforrás, gazdasági szereplő, gazdasági kapcsolat, gazdasági teljesítmény, kereskedelem, pénzgazdálkodás, piac, piacgazdaság, gazdasági válság, adó, politika, állam, államforma, államszervezet, parlamentarizmus, emberi jog, állampolgári jog, diktatúra, birodalom, szuverenitás, centrum, periféria, népképviselő, demokrácia, diktatúra, vallás, vallásüldözés.
Fogalmak, adatok	<i>Fogalmak:</i> vasfüggöny, hidegháború, fegyverkezési verseny, kétpólusú világ, NATO, Varsói Szerződés, KGST, Európai Gazdasági Közösség (Közös Piac), Európai Unió, berlini fal, szociális piacgazdaság, ökumené, harmadik világ, enyhülési politika, olajválság, iszlám fundamentalizmus. <i>Személyek:</i> Brezsnyev, Willy Brandt, Reagan, Thatcher, Gorbacsov, G. Bush, Kohl, II. János Pál. <i>Topográfia:</i> 1968 (a prágai tavasz, a Brezsnyev-doktrína), 1975 (a Helsinki Értekezlet), 1989 (a kelet-közép-európai rendszerváltások, a berlini fal lebontása), 1991 (a Szovjetunió szétesése, a délszláv válság és az Öböl-háború kirobbanása).

Tematikai egység	A Kádár-korszak jellemzői		Órakeret 10 óra
Előzetes tudás	A szovjet megszállás és a kommunista diktatúra jellemzői. Az 1956-os forradalom és szabadságharc kiemelkedő személyiségei és céljai. A határon túli magyarság sorsa. Október 23. mint iskolai ünnepély.		
További különleges feltételek	Személyi: történelem szakos középiskolai tanár, múzeumpedagógus Tárgyi: interaktív tábla		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az 1956-ot követő kegyetlen megtorlás adatainak megismerése, a törvénytelen bírósági tárgyalások, ítéletek jellemzőinek felismertetése, elítélése. A totális diktatúrát elfedni szándékozó demokratikusnak látszó „kellékek” beazonosítása, a rendszer lényegi reformálhatatlanságának felismerése. A hatalom által a társadalomra kényszerített kompromisszum jellemzőinek, eredményének és kártékonyságának tudatosítása, értékelése. A rendszer bukása okainak, körülményeinek sokoldalú elemzése. A Kádár-rendszer jellegének és mozgásterének megismerése. A szocialista időszak Magyarország további történelmére és jelenére gyakorolt hatásainak átlátása. Megérti a tanuló, hogy Kádár János személyisége és a nevével fémjelzett korszak miért osztja meg ma is a közvéleményt. Képes sokoldalúan elemezni a Kádár-rendszer válságának és bukásának okait, körülményeit, felismeri a rendszer lényegi reformálhatatlanságát. A békés rendszerváltás menetének ismerete, jelentőségének és árnyoldalainak tudatosulása.		
Követelmények			Kapcsolódási pontok
Témák	Fejlesztési követelmények		
			Taneszközök

Megtorlás és a konszolidáció. Gazdasági reformok a Kádár-korszakban. Életmód és mindennapok, a szellemi- és sportélet a Kádár-korszakban. A Kádár-rendszer válsága, a külpolitikai változások és az ellenzéki mozgalmak. A rendszerváltozás „forgatókönyve”, mérlege, nyertesek és vesztesek. <i>Forradalom, reform és kompromisszum.</i>	<i>Ismeretszerzés, tanulás:</i> – Ismeretszerzés statisztikai táblázatokból, diagramokból. <i>(Pl. a földterületük nagyságának változása 1956–1980 között.)</i> – Ismeretszerzés írásos forrásokból. <i>(Pl. a gazdasági mechanizmus reformja.)</i> – Emberi magatartástípusok, élethelyzetek megfigyelése, következtetések levonása. <i>(Pl. a Kádár-korszak besúgó; ellenzéke.)</i> <i>Kritikai gondolkodás:</i> – Feltevések megfogalmazása egyes társadalmi-történelmi jelenségek háttéréről. <i>(Pl. a magyar</i>	<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> Németh László, Nagy László, Sütő András, Weöres Sándor, Ottlik Géza, Örkény István. <i>Mozgóképkultúra és médiaismeret:</i> dokumentumfilmek, híradók elemzése; stílusirányzatok:	Dokumentum- és játékfilm a Kádár-korszakról DVD-n, Dokumentum-film a rendszerváltásról DVD-n A magyar pop-zene CD-n
---	--	--	--

Nemzeti és etnikai kisebbségek Magyarországon a kétpólusú világ időszakában. <i>Népesség, demográfia.</i> A határon túli magyarság helyzete a kétpólusú világ időszakában.	<i>társadalom megbékélése a kádári hatalommal.)</i> – Tételmondat meghatározása, szövegtömörítés. <i>(Pl. a rendszerváltó pártok programjai.)</i> – Többféleképpen értelmezhető szövegek jelentésrétegeinek feltárása. <i>(Pl. a Kádár-korszak viccei.)</i> <i>Kommunikáció:</i> – Folyamatábra, diagram készítése. <i>(Pl. a parlamenti patkó az 1990-es választás után.)</i> – Beszámoló, kiselőadás tartása <i>(Pl. ifjúsági szubkultúrák a Kádár-korszakban címmel.)</i> <i>Tájékozódás időben és térben:</i> A világtörténet, az európai és a magyar történelem kölcsönhatásainak elemzése. <i>(Pl. összehasonlító kronológiai táblázat készítése.)</i>	budapesti iskola. <i>Testnevelés és sport:</i> Olimpiatörténet, magyar részvétel és sikerek a korszak olimpiáin.	Fogalom ár Középiskolai történelmi atlasz Tankönyv
Értelmező kulcsfogalmak	Ok és következmény, történelmi forrás, tény és bizonyíték, interpretáció, történelmi nézőpont.		
Tartalmi kulcsfogalmak	Társadalom, társadalmi csoport, identitás, társadalmi mobilitás, felemelkedés, lesüllyedés, elit réteg, középréteg, alsó réteg, népesedés, népességgrobbanás, migráció, életmód, város, nemzet, nemzetiség, gazdaság, gazdasági tevékenység, gazdasági rendszer, termelés, erőforrások, gazdasági szereplők, gazdasági kapcsolatok, gazdasági teljesítmény, kereskedelem, pénzgazdálkodás, piac, adó, politika, állam, államforma, köztársaság, államszervezet, parlamentarizmus, közigazgatás, szuverenitás, népképviselő, demokrácia, diktatúra, emberi jog, állampolgári jog, vallás, vallásüldözés, vallásszabadság.		

Fogalmak, adatok	<i>Fogalmak:</i> Magyar Szocialista Munkáspárt (MSZMP), amnesztia, új gazdasági mechanizmus, háztáji, második gazdaság, „három T”, KISZ, ellenzéki mozgalmak, szamizdat, lakiteleki találkozók, Ellenzéki Kerekasztal, reformszocializmus, MDF, SZDSZ, FIDESZ, MSZMP, FKGP, KDMP, MSZP, többpártrendszer, pluralizmus, jogállam, Nemzeti Kerekasztal. <i>Személyek:</i> Kádár János, Nagy Imre, Aczél György, Pozsgay Imre, Tőkés László, Antall József, Göncz Árpád. <i>Topográfia:</i> Magyar Népköztársaság. <i>Kronológia:</i> 1958 (Nagy Imre kivégzése), 1963 (a kádári konszolidáció lezárulta), 1968 (az új gazdasági mechanizmus érvénybe lépése), 1989. június 16. (Nagy Imre és társainak újratemetése), 1989. október 23. (a harmadik Magyar Köztársaság kikiáltása), 1990 (szabad országgyűlési és önkormányzati választások), 1991 (a szovjet csapatok kivonása Magyarországról).
-------------------------	---

Tematikai egység	Az egységesülő Európa, a globalizáció kiteljesedése		Órakeret 8 óra
Előzetes tudás	Az Európai Unió létrejötte és az európai polgárok alapvető jogai. A vasfüggöny lebontása és következményei a keleti blokk országaiban. Globális problémák: urbanizáció, környezetszennyezés, terrorizmus, migráció, klímaváltozás.		
További feltételek	Személyi: történelem szakos középiskolai tanár		
	Tárgyi: interaktív tábla, földgömb		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A globalizációs folyamatok, kihívások és az egységesülő Európa előnyeinek és hátrányainak sokoldalú feldolgozása, megítélése. Fő morális célok (demokrácia, antirasszizmus, háborúellenesség) esetenkénti ellentmondásainak a felismerése. A demokratikus értékek ismeretében a történelmi-társadalmi kérdések, folyamatok árnyalt megítélése. A tanulók megismerik a globalizáció fő mozgatórugóit, és tisztában vannak a világ fejlődésére gyakorolt hatásaival. Kialakul bennük a környezettudatos magatartás, értik a felelős állampolgári magatartás lényegét és az ehhez kapcsolódó egyéni feladatokat, valamint felismerik a társadalom egészének érdekeit. Tisztában vannak az EU szerepével, és reális kép alakul ki bennük Magyarország szerepéről és lehetőségeiről az integráción belül.		
Követelmények		Kapcsolódási pontok	Taneszközök
Témák	Fejlesztési követelmények		

Az információs – technikai forradalom és a tudásipar. A globális világgazdaság új kihívásai és ellenmondásai. <i>Technikai fejlődés feltételei és következményei.</i> <i>Erőforrások és termelési kultúrák.</i> A fenntarthatóság dilemmái. A civilizációk, kultúrák közötti ellentétek kiéleződése. Az egypólusútól a többpólusú világrend felé. A mediatizált világ. A tömegkultúra új jelenségei napjainkban. <i>Tömegtájékoztatás, sajtó, propaganda.</i> Az Európai Unió intézményei, működése és jelenlegi problémái.	<i>Ismeretszerzés, tanulás:</i> – Az internet felhasználása történelmi ismeretek szerzésére. <i>(Pl. atomfegyverrel rendelkező országok az ezredforduló után.)</i> – Vizuális rendezők (táblázatok, ábrák, vázlatok) készítése. <i>(Pl. a mai hatalmi viszonyokat bemutató ábra.)</i> <i>Kritikai gondolkodás:</i> – Adatok, modellek, elbeszélések elemzése a bizonyosság, a lehetőség és a valószínűség szempontjából. <i>(Pl. globális világ fejlődésének határai.)</i> – Erkölcsi kérdéseket felvető helyzetek felismerése, bemutatása. <i>(Pl. klónozás)</i> <i>Kommunikáció:</i> – Tabló készítése önállóan gyűjtött képekből. <i>(Pl. globális környezeti problémák.)</i> – Beszélgetés (vita) társadalmi, történelmi témákról. <i>(Pl. Brazília, Oroszország, India, Kína) megnövekedett szerepe.)</i> <i>Tájékozódás térben és időben:</i> A világtörténet, az európai történelem, a magyar történelem eltérő időbeli ritmusának és kölcsönhatásainak elemzése. <i>(Pl. centrumok és perifériák napjainkban.)</i>	<i>Földrajz:</i> az EU kialakulása, jellemzői, tagállamai; globális világgazdaság napjainkban, globális környezeti problémák; népesség, népesedés, urbanizáció; fejlődő és fejlett országok gazdaságának jellemzői; Kína. <i>Informatika:</i> Információk gyűjtése az internetről. Bemutatók, dokumentumok készítése. Információs társadalom. Információkeresés, információ-felhasználás. <i>Etika; filozófia:</i> korunk erkölcsi kihívásai.	Ismertetőfilm az EU-ról DVD-n Ismeretterjesztő film a környezetszennyezésről DVD-n Képek tabló készítéséhez Szerepkártyák szerepjátékhoz, vitához Fogalomtár Középiskolai történelmi atlasz Tankönyv
--	---	--	---

		Ének-zene: világzene.	
Értelmező kulcsfogalmak	Történelmi idő, változás és folyamatosság, tény és bizonyíték, történelmi nézőpont.		
Tartalmi kulcsfogalmak	Társadalom, társadalmi csoport, identitás, társadalmi mobilitás, felemelkedés, lesüllyedés, elit réteg, középréteg, alsó réteg, népesedés, népességgrobbanás, migráció, életmód, város, nemzet, nemzetiség, gazdaság, gazdasági tevékenység, gazdasági rendszer, termelés, erőforrás, gazdasági szereplő, gazdasági kapcsolat, gazdasági teljesítmény, kereskedelem, pénzgazdálkodás, piac, gazdasági válság, adó, centrum, periféria, politika, állam, államforma, államszervezet, parlamentarizmus, közigazgatás, önkormányzat, szuverenitás, népképviselet, demokrácia, diktatúra, vallás, vallásüldözés.		
Fogalmak, adatok	<i>Fogalmak:</i> globalizáció, terrorizmus, adósságspirál, fogyasztói társadalom, globális felmelegedés, ökológiai katasztrófa, fenntarthatóság, környezetvédelem, fiatalodó és öregedő társadalom, migráció, foglalkozási szerkezet, agglomeráció, diszkrimináció, szegregáció, integráció. <i>Személyek:</i> <i>Topográfia:</i> az EU tagállamai. <i>Kronológia:</i> 1992 (a maastrichti szerződés aláírása), 2001 (terrortámadás az USA ellen), 2004 (tíz új tagállam).		

Tematikai egység	A demokratikus viszonyok megteremtése és kiépítése Magyarországon		Órakeret 6 óra
Előzetes tudás	A Kádár-korszak legfontosabb politikai, gazdasági, társadalmi és kulturális jellemzői. A szocialista rendszer válságának okai. A magyar rendszerváltozás fordulópontjai és főszereplői.		
További feltételek	Személyi: történelem szakos középiskolai tanár		
	Tárgyi: interaktív tábla		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A demokratikus rendszer megteremtésének ellentmondásai (pl. forradalomszerű átalakulások társadalmi egyeztetés nélkül) az átalakulás jelentőségének értékelése, az ezt tagadó álláspontok kritikája. Annak belátása, hogy a rendszerváltozásnak nyertesei és vesztesei egyaránt voltak, nem mindig a társadalmi igazságosságnak megfelelően. A közösségi és egyéni érdekek ütközésének, kiegyenlítési törekvéseinek a felismerése a társadalomban. Magunk és mások kétféle mércével mérésének elutasítása. A tanulók tisztában vannak azzal, hogy melyek a rendszerváltozás előtti és az azt követő időszak politikai és gazdasági rendszere közötti legfontosabb különbségek. Reális kép alakul ki bennük Magyarország szerepéről és lehetőségeiről az európai integráción belül. Megértik a kisebbségi lét problémáit a Magyarországon élő etnikai és kulturális kisebbségek, illetve a határokon túl élő magyar kisebbség szempontjából egyaránt.		
Követelmények		Kapcsolódási pontok	Taneszközök
Témák	Fejlesztési követelmények		

A poszt szocialista régió és Magyarország helyzete, problémái 1990 után. Magyarország euroatlanti csatlakozásának folyamata <i>Fölzárkózás, lemaradás.</i> A közjogi rendszer jogállami átalakítása és intézményrendszere 1990 után. <i>Hatalommegosztás formái, színterei.</i> A piacgazdaságra való áttérés és az átalakulás ellentmondásai, regionális gazdasági különbségek.	<i>Ismeretszerzés, tanulás:</i> – Ismeretszerzés statisztikai táblázatokból, grafikonokból, diagramokból. <i>(Pl. Magyarország demográfiai helyzete.)</i> – Magatartástípusok, élethelyzetek megfigyelése, következtetések levonása. <i>(Pl. kisebbségek határon innen és túl.)</i> – Az internet felhasználása történelmi ismeretek szerzésére. <i>(Pl. Magyarország és az Európai Unió kapcsolata.)</i> <i>Kritikai gondolkodás:</i> Különbségek felismerése, a változások nyomon követése egy-egy történelmi jelenség kapcsán. <i>(Pl. Magyarország államberendezkedésének változásai a XX. század folyamán.)</i>	<i>Informatika:</i> információkeresés, információ-felhasználás. <i>Matematika:</i> diagramok, táblázatok, grafikonok – adatleolvasás, készítés, értelmezés, statisztikai fogalmak ismerete. Etika; filozófia: <i>korunk erkölcsi kihívásai.</i>	Ismeretterjesztő film a Magyarországon élő romákról DVD-n Dokumentum-filmek a határon túli magyar kisebbségek helyzetéről Ismeretterjesztőfilm a NATO-ról
--	---	--	--

A társadalmi mobilitás problémái. A cigány (roma) társadalom története, helyzete és integrációjának folyamata. <i>Nők, férfiak életmódja és társadalmi helyzete, életformák, szegények és gazdagok világa.</i> A határon túli magyarság helyzete. Magyarok a nagyvilágban. <i>Kisebbség, többség, nemzetiségek.</i>	<i>Kommunikáció:</i> – Beszélgetés (vita) egy társadalmi, történelmi témáról. Saját vélemény megfogalmazása. <i>(Pl. cigányság romák integrációja.)</i> – Események, történetek, jelenségek dramatikus megjelenítése. <i>(Pl. hajléktalansors, munkanélküliség, a mélyszegénység problémái.)</i> <i>Tájékozódás térben és időben:</i> Az adott téma tanulmányozásához leginkább megfelelő térkép kiválasztása különféle atlaszokból. <i>(Pl. Magyarország népesedési viszonyainak, az életkörülmények változásainak bemutatása.)</i>		Fogalomtár Középiskolai történelmi atlasz Tankönyv
Értelmező kulcsfogalmak	Történelmi idő, változás és folyamatosság, tények és bizonyítékok, történelmi nézőpont.		
Tartalmi kulcsfogalmak	Társadalom, társadalmi csoport, identitás, társadalmi mobilitás, felemelkedés, lesüllyedés, elit réteg, középréteg, alsó réteg, népesedés, népességrobbanás, migráció, életmód, város, nemzet, nemzetiség, gazdaság, gazdasági tevékenység, gazdasági rendszer, termelés, erőforrás, gazdasági szereplő, gazdasági kapcsolat, gazdasági teljesítmény, kereskedelem, pénzgazdálkodás, piac, gazdasági válság, adó, centrum, periféria, politika, állam, államforma, államszervezet, parlamentarizmus, közigazgatás, önkormányzat, szuverenitás, népképviselő, demokrácia, diktatúra, vallás, vallásüldözés.		
Fogalmak, adatok	<i>Fogalmak:</i> migráció, foglalkozási szerkezet, agglomeráció, diszkrimináció, szegregáció, integráció. <i>Személyek:</i> Horn Gyula, Orbán Viktor, Mádl Ferenc. <i>Topográfia:</i> a határon túli magyarok lakta területek. <i>Kronológia:</i> 1999 (Magyarország a NATO tagjává válik), 2004 Magyarország csatlakozása az Európai Unióhoz).		

Tematikai egység	Társadalmi ismeretek		Órakeret 4 óra
Előzetes tudás	A társadalmi tagozódással kapcsolatos korábbi történelmi és földrajzi ismeretek, valamint személyes tapasztalatok.		
További feltételek	Személyi: történelem szakos középiskolai tanár		
	Tárgyi: interaktív tábla		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A társadalom makro- és mikrostruktúráját alkotó elemek azonosítása. A társadalom tagoltságából eredő egyenlőtlenségek felismertetése, ezek okainak azonosítása. A társadalmi felelősségvállalás elvi szükségességének megértetése és néhány gyakorlati módjának megismertetése. A kisközösségek szerepe a helyi, lokális és országos ügyek alakításában.		
Követelmények		Kapcsolódási pontok	Taneszközök
Ismeretek	Fejlesztési feladatok		
Családformák a mai világban. Kortárs csoport és ifjúsági szubkultúrák. A helyi társadalom, a civil társadalom és az önkéntesség. Nemzet és nemzetiség. Kulturális és etnikai kisebbségek Magyarországon. Esélyegyenlőtlenség és hátrányos társadalmi helyzet. Társadalmi felelősségvállalás és szolidaritás.	<i>Ismeretszerzés, tanulás:</i> Családtípusok azonosítása és jellemzése személyes tapasztalatok és a médiából vett példák alapján. <i>Kritikai gondolkodás:</i> A nemzeti-, a közép-európai-, valamint az európai identitás értelmezése. <i>Kommunikáció:</i> – Aktuális szocializációs kérdések, dilemmák és problémák megvitatása. – A többes identitás fogalmának és gyakorlati érvényesülésének megvitatása. – Egy nemzeti kisebbség, valamint egy hátrányos helyzetű társadalmi csoport életének bemutatása szóban vagy írásban.	<i>Földrajz:</i> Magyarország régiói; demográfiai mutatók; a magyar tájak kulturális, néprajzi értékei. <i>Etika:</i> Társadalmi szolidaritás. Többség és kisebbség.	Dokumentum-filmek a szubkultúrákról DVD-n Feladatlap és szerepkártyák vitához Fogalomtár Középiskolai történelmi atlasz Tankönyv

Kulcsfogalmak	Család, társadalom, szocializáció, kultúra, etnikum, nemzet, nemzetiség.
Fogalmak	Szubkultúra, kortárscsoport, helyi társadalom, civil társadalom, kisebbség, többség, identitás, hátrányos helyzet, felelősségvállalás, szolidaritás, önkéntesség.

Tematikai egység	Állampolgári ismeretek	Órakeret 4 óra	
Előzetes tudás	A politikai rendszerek és az állampolgárok közötti viszony történelmi formáinak ismerete. Az iskolai diákönkormányzat működésével kapcsolatos tapasztalatok.		
Tovább feltételek	Személyi: történelem szakos középiskolai tanár		
	Tárgyi: interaktív tábla		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az aktív és felelős állampolgársághoz szükséges ismeretek és készségek megerősítése. Az alapvető állampolgári jogok és kötelességek tudatosítása. Az ezek gyakorlásához kapcsolódó legfontosabb tevékenységi formák azonosítása. A magyarországi és az uniós politikai rendszer legfőbb elemeinek megismertetése, a politikai részvétel jelentőségének tudatosítása. Az új Alaptörvény szellemiségének és fontosabb pontjainak feldolgozása.		
Követelmények		Kapcsolódási pontok	Taneszközök
Ismeretek	Fejlesztési feladatok		

Állampolgári jogok és kötelességek. Magyarország és az Európai Unió politikai intézményrendszere. A magyar és az európai állampolgárság legfontosabb ismérvei. A magyar választási rendszer (országgyűlési és helyhatósági választások). A politikai részvétel formái. A közvetett és a közvetlen demokrácia eszköztára.	<i>Ismeretszerzés, tanulás:</i> – A magyarországi országgyűlési választások modellezése. – A hazai helyhatósági választások működési mechanizmusának modellezése. <i>Kritikai gondolkodás:</i> – Az állampolgári jogok és kötelességek kölcsönös viszonyrendszerének elemzése. – A felelősségteljes választói magatartás értelmezése. – A többes állampolgárság fogalmának értelmezése.	<i>Földrajz:</i> az Európai Unió kialakulása és működésének jellemzői. <i>Etika:</i> törvény és lelkiismeret.	Az új Alaptörvény szövege Szerepkártyák szerepjátékhoz Fogalomtár Középiskolai történelmi atlasz Tankönyv
--	--	---	--

Kulcsfogalmak	Állam, állampolgár, politika, intézmény.
Fogalmak	Állampolgári jog, állampolgári kötelesség, politikai intézményrendszer, választás, választási rendszer, unió, országgyűlés, helyhatóság, politikai részvétel, közvetett demokrácia, közvetlen demokrácia.

Tematikai egység	Pénzügyi és gazdasági kultúra	Órakeret 5 óra
Előzetes tudás	A bankok működésével kapcsolatos gazdaságföldrajzi ismeretek. A gazdálkodással és a pénzkezeléssel kapcsolatos személyes tapasztalatok.	
További különleges feltételek	Személyi: történelem szakos középiskolai tanár, közgazdaságtan tanár vagy gazdasági szakember	
	Tárgyi: interaktív tábla	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az alapvető pénzügyi és gazdasági fogalmak megismertetése, a gazdasági folyamatok fő hatótényezőinek megértetése. A tudatos és felelős állampolgári gazdálkodás elveinek megismerése, elfogadása.	

Követelmények		Kapcsolódási pontok	Taneszközök
Ismeretek	Fejlesztési feladatok		
Az állam gazdasági szerepvállalása és kapcsolata a gazdaság különböző szereplőivel. Az állam bevételei. Az állam stabilizációs, redisztribúciós és tőkeallokációs feladatai. A költségvetési és a monetáris politika eszköztára, szerepe a gazdaságpolitikai célok megvalósításában. A pénzpiac működése, megtakarítók és forrásigénylők. A pénzügyi közvetítők helye a nemzetgazdaságban. A vállalkozások helye a nemzetgazdaságban, szerepük a GDP megtermelésében. Vállalkozási formák. Vállalkozások létrehozása és működtetése. A vállalkozások és a piac kapcsolata. Az üzleti terv.	<i>Ismeretszerzés, tanulás:</i> – Az adók és járulékok szerepének megértése a modern nemzetgazdaságok működésében. – A vállalkozási formák különbségeinek megértése, különféle példák elemzése révén. – A banki és a nem banki pénzügyi közvetítők sajátos gazdasági szerepeinek azonosítása. – Néhány hazai vállalkozás és a vállalkozói életforma megismerése példákon keresztül. <i>Kritikai gondolkodás:</i> – A tőkeszerzés különféle lehetőségeinek (tőzsde, értékpapírok, lízing) összehasonlítása. – Az állami szerepvállalás és az adózás közötti kapcsolatok feltárása. – A pénzügyekkel, gazdasággal foglalkozó írott, vagy audiovizuális médiaszövegek elemzése és feldolgozása. – Vázlatos üzleti terv készítése szituációs gyakorlat keretében. – Vita az adózási morállal kapcsolatos kérdésekről.	<i>Földrajz:</i> a modern pénzügyi közvetítőrendszer a világgazdaságban (pénzügyi piacok, nemzetközi monetáris intézmények, nemzetközi tőkeáramlás, környezeti problémák, fenntarthatóság és az állam). <i>Etika:</i> a felelősség új dimenziói a globalizáció korában.	Ismertetőfilmek és ismertető tablók a különböző témákhoz Feladatlap és szerepkártyák a vitához Fogalomtár Középiskolai történelmi atlasz Tankönyv
Kulcsfogalmak	Állam, gazdaság, piac, pénz.		

Fogalmak	Költségvetés, adó, járulék, vállalkozás, személyi jövedelemadó, áfa, juttatások, társadalombiztosítás, nyugdíjjárulék, költségvetési intézmény, költségvetési egyenleg, deficit, pénzpiac, monetáris politika, jegybank, bankrendszer, kereskedelmi bank, megtakarítás, forrás, tőzsde, értékpapír, rt, kft, kkt, bt, egyéni vállalkozás, szövetkezet, korlátlan felelősség, korlátolt felelősség, egyetemleges felelősség, biztosító társaság, lízingtársaságok, pénzügyi közvetítő rendszer.
-----------------	--

Tematikai egység	Munkavállalás		Órakeret 5 óra
Előzetes tudás	Diákmunka során szerzett személyes tapasztalatok. A környezet munkával kapcsolatos mintáinak ismerete.		
További különleges feltételek	Személyi: történelem szakos középiskolai tanár, jogi szakember		
	Tárgyi: interaktív tábla		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az alapvető munkavállalói jogok és kötelezettségek tudatosítása. A munkába állás folyamatának és az alkalmazotti lét néhány fontos jellemzőjének megismertetése. A munkatevékenység emberformáló és értékteremtő erejének felismerése, elfogadása.		
Követelmények		Kapcsolódási pontok	Taneszközök
Ismeretek	Fejlesztési feladatok		

A munkaerő és a piac kapcsolata. Munkaerőpiaci elvárások itthon és külföldön. Szakképzettség. Álláskeresési technikák. Pályakezdés, beilleszkedés a munkahelyi közösségbe. Munkajogi alapok. Foglalkoztatási formák. A munkaszerződés tartalma. A munkaviszonyhoz kapcsolódó jogok és kötelezettségek (munkaszerződés, bérszámítás, adózás, egészségbiztosítás és nyugdíjbiztosítás, kollektív szerződés). A munkaviszony megszűnése, munkanélküli ellátás, álláskeresési támogatás, visszatérés a foglalkoztatásba.	<i>Ismeretszerzés, tanulás:</i> – Munkaerőpiaci információk gyűjtése, a magyarországi és az uniós lehetőségek feltérképezése (állások és elvárások). – Egy állás elnyeréséhez kapcsolódó lépések megismerése, tapasztalatok szerzése a dokumentumok kezelésével kapcsolatban (álláshirdetés, tájékozódás, önéletrajz, motivációs levél, interjú, munkaszerződés). – A munkaviszonyhoz kapcsolódó adózási, egészség- és társadalombiztosítási teendők modellezése. – Saját bankszámla nyitásának, bankkártya kiváltásának és az internetes bankfiók használatának modellezése. – Tájékozódás a munkanélküliek ellátásáról, átképzési és visszatérési lehetőségekről a területileg illetékes hivatalokon keresztül. <i>Kommunikáció:</i> – A munkahelyi közösségbe való beilleszkedés problémáinak modellezése szerepjáték keretében. – Az egyéni és a vállalati érdek ütközését megjelenítő viták szervezése.	<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> Tájékozódás listaszerű, nem folyamatos szövegekben. Ismerkedés az olyan, végrehajtásra szánt, aktusszerű szövegekkel, mint a számla, az önéletrajz, a szerződés és az adóbevallás. <i>Informatika:</i> Információk gyűjtése az internetről. Bemutatók, dokumentumok készítése.	Ismertetőfilmek a témákhoz Feladatlap és szerepkártyák a vitához Fogalomtár Középiskolai történelmi atlasz Tankönyv
Kulcsfogalmak	Gazdaság, piac, munka.		
Fogalmak	Állás, adó, biztosítás, szerződés, munkaerőpiac, munkaadó, munkavállaló, foglalkoztatás, munkaviszony, önéletrajz, motivációs levél, munkajog, munkaszerződés, munkaidő, munkabér, adózás, adóbevallás, személyi jövedelemadó, egészségbiztosítás, társadalombiztosítás, munkanélküliség, munkanélküli ellátás, álláskeresési támogatás.		

Tematikai egység	Rendszerező ismételés	Órakeret 22 óra
Előzetes tudás	A középiskolai történelem, társadalom és állampolgári ismeretanyag.	
További különleges feltételek	Személyi: történelem szakos középiskolai tanár	
	Tárgyi: interaktív tábla	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az érettségi témakörök rendszerező ismételése során felkészülés az érettségi vizsgára.	

A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén

Az újkori és modernkori egyetemes és magyar történelmi jelenségek, események rendszerező feldolgozásával a jelenben zajló folyamatok előzményeinek felismerése, a nemzeti öntudat és aktív állampolgárságra nevelés.

A múltat és a történelmet formáló, alapvető folyamatok, ok-okozati összefüggések felismerése (pl. a globalizáció felerősödése és a lokális közösségek megerősödése) és egyszerű, átélhető erkölcsi tanulságok (pl. társadalmi kirekesztés) azonosítása, ezeknek jelenre vonatkoztatása, megítélése.

Az új- és modernkorban élt emberek, közösségek sokoldalú élet-, gondolkodás- és szokásmódjainak azonosítása, a hasonlóságok és különbségek árnyalt felismerése, több szempontú értékelése.

A civilizációk története jellegzetes sémájának alkalmazása újkori és modernkori egyetemes történelemre.

A történelem értelmezését segítő kulcsfogalmak és egyéb egyedi fogalmak rendszeres és szakszerű alkalmazása révén, többoldalú történelmi tájékozódás és árnyalt gondolkodás.

Ismerje fel a tanuló, hogy az utókor, a történelmi emlékezet a nagy történelmi személyiségek tevékenységét többféle módon és szempont szerint értékeli, egyben legyen képes saját értékítélete megfogalmazásakor a közösség hosszútávú nézőpontját alkalmazni.

Ismerje a XIX-XX. század kisebb korszakainak megnevezését, illetve egy-egy korszak főbb jelenségeit, jellemzőit, szereplőit, összefüggéseit.

Ismerje a magyar történelem főbb csomópontjait az 1849 szabadságharc leverésétől a kiegyezésen át a trianoni országvesztésig, illetve a második világháborús pusztításon át a kommunista diktatúra létrejöttéig, valamint az 1956-os forradalomtól a demokratikus jogállam megteremtéséig. Legyen képes e bonyolult történelmi folyamat meghatározó összefüggéseit, szereplőit beazonosítani, valamint legyen képes egy-egy korszak főbb kérdéseinek problémaközpontú bemutatására, elemzésére.

Ismerje az új- és modernkorban meghatározó egyetemes és magyar történelem eseményeit, évszámait, történelmi helyszíneit. Legyen képes összefüggéseket találni a térben és időben eltérő történelmi események között, különös tekintettel azokra, melyek a magyarságot közvetlenül vagy közvetetten érintik.

Tudja, hogy az újkortól kezdődően lényegesen átalakul Európa társadalma és gazdasága (polgárosodás, iparosodás) és ezzel párhuzamosan új eszmeáramlatok, politikai mozgalmak, pártok jelennek meg. Ismerje fel, hogy az USA milyen körülmények között vált a mai világ vezető hatalmává és mutasson rá az ebből fakadó ellentmondásokra.

Tudja a trianoni országvesztés súlyos körülményeit és máig tartó hatását, következményeit értékelni és legyen képes a határon túli magyarság sorskérdéseit felismerni.

Tudja a demokratikus és diktatórikus államberendezkedések közötti különbségeket, legyen képes a demokratikus berendezkedés működési nehézségeit és a jogállamiságot veszélyeztető jelenségeket felismerni és azokat elemezni.

Ismerje fel a tanuló a hazánkat és a világot fenyegető globális veszélyeket, pl. betegségeket, elszegényesedést, munkanélküliséget, élelmiszerhiányt, tömeges migrációt.

Ismerje az alapvető állampolgári jogokat és kötelezettségeket, Magyarország politikai rendszerének legfontosabb intézményeit, értse a választási rendszer működését.

Legyen képes ismereteket meríteni különböző ismeretforrásokból, történelmi, társadalomtudományi, filozófiai és etikai kézikönyvekből, atlaszokból, szaktudományi munkákból, legyen képes ezek segítségével történelmi oknyomozás megszervezésére. Jusson el az előadás önálló jegyzetelése szintjére. Legyen képes az internetet kritikus és tudatos használatára történelmi, filozófia- és etikatörténeti ismeretek megszerzése érdekében.

Legyen képes különböző történelmi elbeszéléseket (pl. emlékiratok) összehasonlítani a narráció módja alapján. Legyen képes a különböző szövegek, hanganyagok, filmek stb. vizsgálatára és megítélésére a történelmi hitelesség szempontjából. Legyen képes történelmi jeleneteket elbeszélni, adott esetben eljátszani különböző szempontokból. Legyen képes erkölcsi kérdéseket felvető élethelyzeteket felismerni és bemutatni. Fogalmazzon meg önálló véleményt társadalmi, történelmi eseményekről, szereplőkről, jelenségekről, filozófiai kérdésekről. Legyen képes mások érvelésének összefoglalására, értékelésére és figyelembe vételére, a meghatározott álláspontok cáfolására, a véleménykülönbségek tisztázására, valamint a saját álláspont gazdagítására is. Legyen képes történelmi-társadalmi adatokat, modelleket és elbeszéléseket elemezni a bizonyosság, a lehetőség és a valószínűség szempontjából. Legyen képes összehasonlítani társadalmi-történelmi jelenségeket strukturális és funkcionális szempontok alapján. Legyen képes értékrendek összehasonlítására, saját értékek tisztázására. Értékelje a társadalmi-történelmi jelenségeket az értékrendek alapján.

Legyen képes történelmi-társadalmi témákat vizuálisan ábrázolni, esszét írni (filozófiai kérdésekről is), ennek kapcsán kérdéseket világosan megfogalmazni.

Legyen képes a történelmi időben történő tájékozódás eddig elsajátított összetevőinek és jelentőségének a bemutatására példákkal. Legyen képes a különböző időszakok történelmi térképeinek összehasonlítása során a változások (pl. területi változások, népsűrűség, vallási megosztottság stb.) hátterének feltárására.

Legyen képes a nemzet, a kisebbség fogalmának és a helyi társadalom fogalmának a szakszerű használatára, tudjon érvelni a társadalmi felelősségvállalás, illetve a szolidaritás fontossága mellett.

Legyen képes átlátni a nemzetgazdaság, a bankrendszer, a vállalkozási formák működésének legfontosabb szabályait.

Legyen képes munkavállalással összefüggő, a munkaviszonyhoz kapcsolódó adózási, egészség- és társadalombiztosítási kötelezettségek, illetve szolgáltatások rendszerét átlátni.

A Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek tantárgy emelt szintű érettségi vizsgára felkészítő órakerete 11-12. évfolyam

Fejlesztési cél történelem tantárgyból az emelt szintű érettségi vizsgára felkészítés.

Az alapórákban az alapvetően a középszintű érettségi vizsgára való felkészülés során megszerzett ismeretek elmélyítése, és az emelt szintű érettségi vizsgakövetelményeinek megfelelő kibővítése, a vizsga eredményes letételéhez szükséges kompetenciák megszerzése, az érettségi részletes követelményeiről szóló 40/2002. (V.24.) OM rendeletben előírt témaköröknek megfelelően:

„Az emelt szintű érettségi vizsga egyszerű, rövid választ igénylő feladatainak megoldásához szükséges részletes követelményeket a történelem kerettantervnek az évszámokra, személyekre, topográfiára és fogalmakra vonatkozó részei tartalmazzák. Az emelt szintű érettségi vizsga írásbeli részének szöveges (kifejtendő) feladatai és a szóbeli tételei megoldásához szükséges nevek, fogalmak, stb. körét a kerettantervek és a vizsgakövetelmények az adott témaköröknél példák segítségével jelzik.”

A felkészítés a 11. és a 12. évfolyamon heti plusz 1 órát jelent a heti 3-3 történelem órán kívül.

Két év alatt megtörténik a történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek tantárgy tananyagának tematikus átismétlése, rendszerezése.

Az ismétlés mellett nagy gondot fordítunk a tanulók íráskészségének fejlesztésére, az esszéírás gyakorlására. Rendszeresen oldanak meg érettségi feladatsorokat.

A szóbeliség gyakorlása szintén fontos feladat, pl. kiselőadások tartása, a szóbeli felelet kijelölt téma és források alapján.

A 12. évfolyamon figyelembe vesszük az adott évre nyilvánosságra hozott emelt szintű érettségi tematikát.

Emelt szintű történelem érettségi vizsgára felkészítő képzés óraterve

11. évfolyam

heti 1 óra / évi 36 óra

Tematikai egység címe	Órakeret
Az ókor és az ókori Kelet	1 óra
Az ókori Hellász	2 óra
Az ókori Róma	4 óra
A középkor	7 óra
A magyarság története a kezdetektől 1490-ig	7 óra
A világ és Európa az újkorban	5 óra
Magyarország a kora újkorban	4 óra
Felvilágosodás, forradalmak és a polgárosodás kora	5 óra
Az újjáépítés kora Magyarországon	1 óra
Összes évi óraszám	36 óra

Emelt szintű történelem érettségi vizsgára felkészítő képzés óraterve

12. évfolyam

heti 1 óra / évi 32 óra

Tematikai egység címe	Órakeret
Az első világháború és következményei	4óra
Európa a két világháború között	5 óra
Magyarország a két világháború között	4 óra
A második világháború	1 óra
Hidegháborús konfliktusok és a kétpólusú világ kiépülése	1 óra
Magyarország 1945-1956 között	4 óra
A két világrendszer versengése, a szovjet tömb felbomlása	2 óra
A Kádár-korszak jellemzői	3 óra
Az egységesülő Európa, a globalizáció kiteljesedése	1 óra
A demokratikus viszonyok megteremtése és kiépítése Magyarországon	4 óra
A környezettudatos magatartás kulturális, gazdasági és politikai feltételei	2 óra
Év végi értékelés	1 óra
Összes évi óraszám	32 óra

Emelt történelem tanmenet

11. évfolyam

heti 1 óra/évi 36 óra

Az óra száma	Az óra témája
1.	Egy folyam menti civilizáció jellemzője Egyistenhit a zsidó vallásban
2.	Az athéni demokrácia kialakulása
3.	A spártai állam
4.	Augusztus principátusa
5.	A görög tudomány és a római történetírás egy-egy alkotója
6.	A kereszténység történetének néhány ókori állomása
7.	A népvándorlás legfontosabb mozzanatai
8.	A frank birodalom történetének főbb állomásai
9.	A legfontosabb szerzetesrendek jellemzői
10.	Az arab hódítás
11.	A középkori céhes ipar
12.	Híres egyetemek a középkorban, a humanizmus és a reneszánsz
13.	A rendi állam kialakulása és működése Angliában és Franciaországban
14.	Dolgozat
15.	A vándorló magyarság képe a korabeli forrásokban
16.	A kalandozó magyarság képe a korabeli forrásokban

17.	Az új rend megszilárdulása Szent László és Könyves Kálmán korában
18.	Nagy Lajos törvényei, s a korabeli magyar társadalom
19.	Zsigmond király külpolitikája
20.	Hunyadi Mátyás bel-és külpolitikája
21.	Hunyadi Mátyás bel-és külpolitikája
22.	Hunyadi Mátyás és a reneszánsz
23.	A kapitalista világ gazdaság kialakulása
24.	Nagy hatalmi konfliktusok és vallási ellentétek a koraújkori Európában
25.	Mindennapi élet a koraújkori Európában
26.	Az új világszemlélet kialakulása, az újkori természettudományok és társadalomtudományok
27.	Dolgozat
28.	Összetartó és elválasztó erők a három részre szakadt Magyarországon
29.	A Bocskai szabadságharc
30.	Bethlen Gábor külpolitikája, Zrínyi Miklós politikája
31.	A spanyol örökösödési háború és a Rákóczi-féle szabadságharc
32.	Az udvar és a rendek viszonya, az állami oktatáspolitiká
33.	Főbb irányzatok a francia forradalomban, a jakobinus diktatúra
34.	A napóleoni háborúk
35.	Dolgozat
36.	A második ipari forradalom legfontosabb feltalálói, találmányai, hatása az életmódra

Emelt történelem tanmenet

12. évfolyam

heti 1 óra/évi 32 óra

Az óra száma	Az óra témája
1.	A bolsevikok
2.	A Károlyi-kormány
3.	A Tanácsköztársaság
4.	A hátország szerepe a világháborúban, a világgazdaság átrendeződése
5.	Az USA gazdasági fellendülése és nemzetközi szerepe. A válság kezelésének módjai egy adott országban (pl. USA, Nagy-Britannia).
6.	A klebelsbergi kultúrpolitika
7.	Az olasz fasizmus
8.	A totális állam kiépítése Németországban
9.	Háborúellenes erőfeszítések
10.	Tekintélyuralmi rendszerek bemutatása Közép-Európában és a Balkánon.
11.	A területi revízió lépései
12.	Kállay Miklós miniszterelnöksége, háborúellenes törekvések
13.	Az antiszemitizmus és zsidókérdés Magyarországon
14.	A szövetséges hatalmak együttműködése a II. vh-ban
15.	A gyarmati rendszer felbomlása
16.	A nemzetközi helyzet hatása a magyar politika alakulására 1945. után
17.	Számonkérés

18.	Az elnyomás formái a Rákosi-diktatúra idején
19.	Az 1956-os forradalom nemzetközi jelentősége
20.	A német kérdés
21.	A kádári társadalom- és kultúrpolitika alakulása
22.	Politikai életpályák a XX. századi Magyarországon
23.	Jugoszlávia felbomlása
24.	Az európai integráció főbb állomásai
25.	A demográfiai válság társadalmi és gazdasági okai a késő Kádár-korban
26.	A szociális piacgazdaság
27.	A magyar alkotmányosság elemei
28.	A magyar társadalom szerkezetváltozásai
29.	Számonkérés
30.	A környezettudatos magatartás kulturális, gazdasági és politikai feltételei.
31.	A környezettudatos magatartás kulturális, gazdasági és politikai feltételei. II.
32.	Év végi értékelés

Készítette Varga Csenge Zsóka a 2016 decemberéig hatályos Az érettségi vizsga részletes követelményeiről szóló OM rendelet alapján, 2015. szeptember